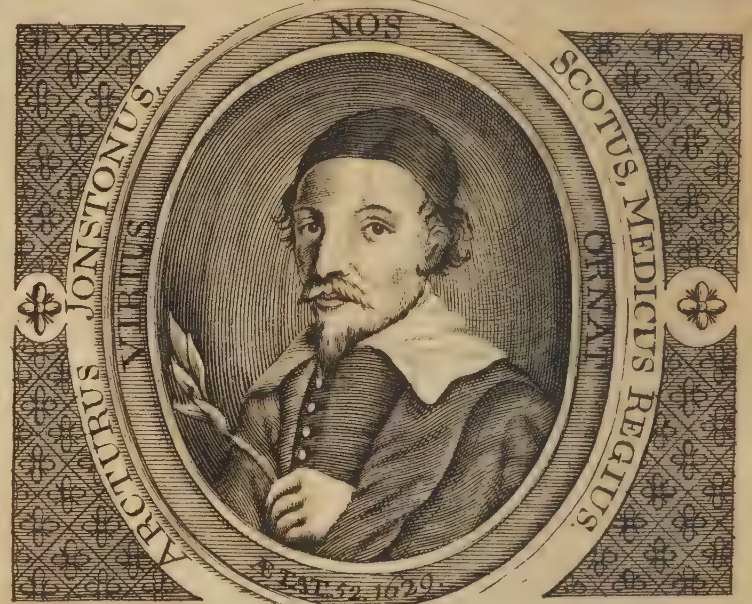
POETARVM
SCOTORVM
MVSAE
SACRAE.

VOL.
I.
1739.

David Hebræorum Rex, Divinus Vates ac Psaltes. — Arcturus Jonstonus Scotus, Psalmorum Paraphrastes.

Ionstono carmen dedit immortale Thalia:
Et vegeta scriptor cum brevitate placet.

Aliud.

Ionstono Ingenium Natura potentior Arte,
Artes, Phoebe! tuas provida cura dabat:
Ingenij specta vires, spectentur et Artes;
Quem dabis Ingenio? Quem dabis Arte parem?

D. Wedderburnus.

Geo: Jamison pinxit. — *R. Cooper Sculp.*

A. Thomson.
G Dyer

POETARUM SCOTORUM MUSÆ SACRÆ:

SIVE

Quatuor Sacri Codicis Scriptorum, DAVIDIS & SOLOMONIS, JOBI & JEREMIÆ, Poëtici Libri,

Per totidem SCOTOS,

ARCT. JONSTONUM & JO. KERRUM, P. ADAMSONUM & G. HOGÆUM,

Latino CARMINE redditi:

Quibus, ob argumenti similitudinem, adnectuntur alia, SCOTORUM itidem, opuscula sacra.

Summo quæque studio recognita, & ad fidem optimorum exemplarium expressa.

EDINBURGI:
Apud THO. & WAL. RUDDIMANNOS,
M.DCC.XXXIX.

Clarissimo Amplissimoque Viro,

CAROLO ARESKINO
De *TINWALL*,

Regio apud SCOTOS Advocato.

HUNC ſacrorum carminum delectum, Vir clariſſime, ex aliquot Poëtarum Scotorum monumentis deſumtum, Tuo nomini inſcribens, ne rem fortè abſurdam, ab Tuoque ingenio alienam, feciſſe coarguar, triplicem maximè ob cauſſam, haud valdè vereor. Ac primò quidem, tanta eſt eorum inter, quæ

hîc ſiſtuntur, poëmatum, muſæque præſertim Jonſtonianæ, Tuorumque morum atque indolis ſuavitatem atque dulcedinem conſpiratio atque convenientia, ut nulli alii, quà latè patet Scotia, potiori quàm Tibi jure, offerri ea poſſe conſtanter adfirmans, populares inter, mecum hac in re qui diſſentire velit, repertum iri neminem certo certiùs confidam. Deinde, Jonſtoni manibus (ſi quis manibus ſenſus ineſt) rem non ingratam facturus mihi videbar, hanc novam ejus pſalmorum Davidicorum paraphraſeôs Editionem ſi Tibi ſacrarem; ſiquidem ejuſdem Tecum & gentis & cognominis nobiliſſimæ Heroinæ, illuſtriſſimæ Comitiſſæ Mareſcallanæ, cujus virtutes longè pulcerrimo carmine celebrat, idem opuſculum ipſe auctor clariſſimus, ante annorum circà centuriam, honoris ergô dedicârat. Poſtremò, quodque maximè me impulit hunc Tibi librum ut inſcriberem, fuit Tuus in argumentum

amor;

amor: quo enim in pretio, quantoque in honore apud Te & ſit, & fuerit, ſemperque (ita enim ex præteritis in poſterum de Te tutò nos poſſe augurari ſperamus) futurus ſit Divini cultus Numinis, quæque eò faciant omnia, eorum qui Te nôrunt ignorat nemo.

DEI autem Opt. Max. virtutes, quarum ſine notitia adorari ritè non poteſt, alibi uſpiam quàm ex Davidis, eoque geniti Solomonis, non Regum ſolum ſed & Poëtarum maximorum, quæ hîc exhibemus, ſcriptis, nec clariùs, nec ſanctiùs, neque auguſtiùs denique eluceſcunt. Nec mirum: quum inter mortales natos hoc ſapientior, illo ſanctior, haud quiſquam umquam aut exſtiterit, aut exſtiturus ſit. Neque horum infra dignitatem quidquam ſubſidunt ſanctiſſimi itidem viri, Jobus ac Jeremias, Divino & ipſi Poëticoque Spiritu adflati,

EORUM igitur monumentis, nec invenuſtè nec infideliter, per totidem

Scotos

Scotos Latino carmine donatis, animum Tuum, graviſſimis totius ferè Regni negotiis, ac forenſi præcipuè ſtrepitu, diſtrictum, vel relaxare vel oblectare, horis ſubſecivis, poteris; ut aliquam ſaltem ex ipſa varietate voluptatem percipere queas: ac voluptatem non mediocrem inde licet capias, quo es ingenii acumine, omnique politioris literaturæ ad pulcri poëmatis Veneres intelligendas genere instructus; longè tamen majori frueris, earum virtutum, quæ in his carminibus tantâ elegantiâ deſcribuntur, tantâ auctoritate muniuntur, tantis denique præmiis pœniſque, ſuo tempore perſolvendis, ſanciuntur, officiis fungendo, benèque adeò de univerſo ferè mortalium genere merendo; dum eos, quîcum vel familiariùs vel ex officio verſaris, placido æquabilique ingenio, morumque comitate quâdam, Tibi ferè ſoli propriâ ac perpetuâ, maximopere Tibi devincis; ipſoſque etiam infenſos, ſi

qui

qui ſunt, lenitate atque clementiâ vel emollis vel expugnas; in perſequendiſque etiam judicio reis, quæ pars tui muneris eſt magna, cædis atque ſuppliciorum adeò cupidus non es, ut, ex contrario, callidâ omni malitioſâque juris interpretatione faceſſere juſsâ, criminum etiam graviſſimorum poſtulatos, judicum calculis atque ſententiis abſolutos, liberari inſontes, quàm damnatos juſtas etiam pœnas luere nocentes, longè Tibi gratius acceptiuſque liquidò omnibus appareat: debiti interim cultûs, juſtique obſequii adverſus Sereniſſimum Regem, ab quo ampliſſimum demandatum munus ſumma cum prudentiæ atque æquitatis laude adminiſtras, illæsâ atque illibatâ fide, obſervantiſſimus.

Atque hîc quidem, Vir celeberrime, in Tuas laudes digrediendi latiſſimus ſeſe campus aperit; quas tamen, quia puſilli homuncionis prædicatione deteri, Tuumque pudorem violari nolim, levi, quod ajunt, brachio,

chio, obiterque tantùm, attingere veriùs quàm fusè magnificèque commemorare in animo eſt.

Ac principio, inter maximos totius terrarum orbis Principis Miniſtrum ac Conſiliarium ita Te præbes, ut præclaram Evangelii ſervitutem, & glorioſum Chriſti jugum, dignitatum omnium ambitioſæ vanitati longè antepo-nas. Et verò, cùm arduam admodùm provinciam tantâ ſeveritate judiciorum, nulloque perſonarum diſcrimine obis; cùm probitatis, innocentiæ, religioniſque ipſius patrocinium ac defenſionem ſuſcipis tam fortiter pro tribunali; cùm virtutis, modeſtiæ, honeſtatis ſpecimen in Te exhibes civitati; cùm ſocietatis humanæ paſſim, præſertimque domeſticæ neceſſitudinis, ceteraque Chriſtianæ caritatis officia colis tantâ demonſtratione pietatis: quid agis aliud, Vir illuſtriſſime, quàm ut ſublimem maximè ſapientiam, quæ in ſupremi cultu Numinis ac fuga mali poſita eſt, exemplo tuo noſtræ com-

mendes

mendes ætati? Quod utinam fallaci hoc lubricoque ſeculo plures ſequerentur! Multo profecto meliùs res ſe humanæ haberent. Nihil dicam de Tua dignitate, in qua ſic verſaris, ut honorum illecebræ ac lenocinia, quæ excæcant ac pervertunt ceterorum mentes, oculos tuos ne præſtringant quidem. Quæ verò propenſior fuit umquam liberalitas in calamitoſos quàm Tua? Quò copioſiſſimos auri argentique theſauros, uſui aliquando futuros, Tibi in cœlis recondis. Quod præſentius oppreſſæ virtuti præſidium? Tantum profecto, ut variis cladibus ac miſeriis malè habiti, injuriiſque vexati, ad Te ſtatim, tamquam ad certiſſimum aſylum, publicumque vindicem, nec fruſtrà ſanè, perfugiant. Neque injuſti inſtar judicis, quo de legimus, uti facias obtundendus es; quin ultro id, Tuâque ſponte, vixque rogatus, agis: quæ profecto proclivis benevolentia ac miſericordia ad cœleſtem, ſupremam

illam atque ſempiternam, clementiam aditum Tibi olim non patefacere non poteſt. Quæ in occupatiſſimo magiſtratu ſalutis æternæ cura diligentior? Quæ in divitiarum contemtu excelſior fortitudo? Quæ in honorum adeptione, & in gloriæ curſu quaſi perpetuo, popularique approbatione moderatio major? Cùm autem animum reficis ex forenſi ſtrepitu jugi pietatis exercitatione; cùm ad leniendum clientelarum, quæ Te obruunt, faſtidium, pendes ab aris frequens & aſſiduus; cùm, dirimendis litibus arbiter delectus, ſic exerces judicium de fortunis privatorum, ut ſemper intuearis in eum Judicem, qui de fortunæ Tuæ æternitate pronunciaturus eſt aliquando ſententiam; cùm denique ſic verſaris in vitæ præſentis negotiis omnibus, ut animum ſemper erigas ad beatam immortalitatem conſequendam: oſtendis nimirum quæ Chriſtiani ſpiritûs vis, quæ pectoris altitudo in Te ſpiret. Quæ omnia

omnia adeò manifeſtè, ipsâque fatente invidiâ, in Te quum ita ſe habeant, uti, etiamſi quis maximè vellet, ab nemine mortalium refelli queant; ad nullius me alterius, potiùs quàm ad Tuum, vel debuiſſe vel potuiſſe patrocinium confugere, luce, ſpero, meridianâ clariùs omnibus patebit.

Ex tantæ ergo ſalutis æternæ procurandæ vigilantiæ conſcientia, totque rectè factorum, ad Divinæ legis præceptorum normam atque ſtateram quàm proximè, hoc eſt, quantum humanæ ſortis conditio patitur, exactorum recordatione, fructum non potes non percipere longè uberrimum, maximam puriſſimamque voluptatem; quæ cunctorum hujus vitæ fragilis atque caducæ, quibus infeſtatur, malorum atque incommodorum curſum facillimè ſufflaminare, alteriuſque etiam atque melioris ſpem, nec vano eam aut incerto fundamento innixam, ingerere ac ſubminiſtrare validiſſimè poteſt.

VIRTUTE igitur Tuâ Te involvens, Vir ampliſſime, invidorum ac malevolorum (tantam adverſus bonitatem ſi qui reperiantur) virorum calumnias nihil reformidans contemne; multoſque per annos, integro corporis animique vigore, ardua totius regni negotia, patriæque in primis commoda, tamquam ſidus ſalutare, feliciter procurans, auguſtiſſimi Regis gratiâ ac confidentiâ, civiumque Tuorum ſtudio atque benevolentiâ lætus perfruere; generiſque ſplendorem, quo ferè non minùs quàm propriis virtutibus inclareſcis, (ſiquidem ab antiquiſſima nobiliſſimaque gentis ARESKINÆ principum proſapia originem ducis) uti hactenus, ſic in poſterum quoque, cum dignitate tueri atque illuſtrare etiam, magnorum haud umquam indignus Avorum, de quorum uno eximius Poëta noſter, non minùs verè quàm eleganter, cecinit,

Inter

Inter Areskinus *proceres nitet, aurea flammas*
Inter ut æthereas Luna nitere ſolet,

alacriter perge. Ita vovet, optat, precatur, Tui nominis,

Vir clariſſime & ampliſſime,

Summâ, quâ par eſt, reverentiâ,

in perpetuum ſtudioſiſſimus,

Edin. Kal.
Jun. 1739.

GUL. LAUDERUS.

PRÆFATIO.

QUUM optima atque accuratissima Psalmorum Davidicorum paraphraseôs, auctore Georgio Buchanano Scoto, Poëtarum sui seculi facilè principe, cum luculenta doctissimi viri, Alexandri Julii, Edinburgeni, Ecphrasi, notisque atque animadversionibus Cll. virorum, Nathanis Chytræi, Petri Burmanni, ac Thomæ Ruddimanni, quibus suas quoque adjecerunt Editores, ante biennium ferè Edinburgi Editio prodiisset: hinc docti quidam apud nos viri, D. Robertus Steuartus, Phil. Nat. in Academia Edinb. Professor dignissimus, D. Joannes Kerrus, Græcarum olim literarum in Collegio Regio Universitatis Aberdonensis, nunc verò humaniorum literarum in eadem Academia Edinb. Professor, ac D. etiam Thomas Ruddimannus, celeberrimæ, quæ Edinburgi est, bibliothecæ Juridicæ præfectus, singulari

gulari morum candore, promtâ animi benevolentiâ, ſtudioque bonas literas promovendi indefeſſo notiſſimi, longè elegantiſſimam Arcturi Jonſtoni Scoti, Medici Regii, regnante Carolo primo, ac Poëtæ celeberrimi, eorumdem Pſalmorum Paraphraſim item Poëticam recudendi anſam arripuerunt; (quod ego conſilium per plures mecum annos tacitus animo agitâram:) idque in eum præcipuè finem, quò luculentiùs appareret, quanto poſt ſe intervallo ceteros omnes cujuſcumque demum gentis ac nationis ſcriptores, qui in eadem ſunt palæſtra verſati, (verſati autem ſunt plurimi) Pſalmis ſcilicet Davidicis Latino carmine vertendis, duo ex Scotia orti Vates reliquerint: quod facilè, credo, omnibus conſtabit, quicumque hos cum illis conferre voluerit. Verùm quum perexiguam admodùm molem ſacra Jonſtoni carmina per ſe ſola confectura eſſe viderentur; nonnulli ut & cetera ejus Poëmata, hoc eſt, integra opuſcula typis mandarentur auctores erant: ſed ut alia quædam ejuſdemque argumenti, quò in juſtum ſcilicet volumen liber accreſceret, adjicerentur conſultius viſum eſt.

Quum igitur exſtarent Latino carmine perſcripti Jobi liber, Threnique ſive Lamentationes Jeremiæ, ab Patricio Adamſono Scoto, Sancti Andreæ in Scotia olim Archiepiſcopo, Vate cultiſſimo, feliciſſimoque

in

in primis Virgilianæ tum majeſtatis tum ſuavitatis imitatore, idemque Jobi cum Solomonis Eccleſiaſte ab Gulielmo quodam Hogæo, Scoto, poëta item haud contemnendo; quumque eorum librorum ſumma jam caritas facta eſſet, neque indigni ii qui lucem denuò publicam adſpicerent cenſerentur; placuit tandem ut in hunc illi delectum adſumerentur.

Nec loco etiam indigna viſa eſt paraphraſis gemina cantici Solomonis prædicti D. Joannis Kerri; prior vario carminum genere, altera ſapphicis verſibus perſcripta; cùm ob carminis elegantiam, (ſiquidem poſt Jonſtonianam paraphraſim aliarum omnium, quas mihi ſaltem videre contigit, jure merito longè ea elegantiſſima habeatur;) tum propter inſignem paraphraſeôs cum fonte Hebraico ſeu textu originali conſonantiam, quippe cujus linguæ notitiâ non vulgari præditus ſit auctor. Verùm quum ille ſolus ex ſcriptoribus noſtris adhuc in vivis ſit, (diuque vivat) Cl. viri verecundiam, effuſiùs laudando, nimis onerari nolim.

Proximum in delectu noſtro locum occupat clariſſimi integerrimique viri, D. Roberti Bodii ab Trochoregia, in alma matre Academiæ Edinburgenſis profeſſoris olim primarii digniſſimi doctiſſimique, ad Chriſtum ſervatorem hecatombe; ſive carmen totius ferè religionis Chriſtianæ, ſeu Evan-

vangelicæ doctrinæ medullam vel compendium veriùs dulcissimis suavissimisque versibus, ex intimoque Latio petitis, stropharum centuriâ lectori ob oculos proponens; ut miraculo proximum sit, tantam tamque gravium rerum varietatem tantâ eum brevitate complecti potuisse; ac proinde perdignum, meo judicio, quod non oculis perlustretur tantum, sed & pectore circumferatur quotidie, adeoque Christiani hominis animo numquam excidat.

Nunc restat ut de variis, quæ variis in locis Arcturi Jonstoni carminum factæ fuerint, editionibus mentionem faciam: ac primò quidem, parerga ejus atque epigrammata Aberdoniæ, eo vivo, anno 1632 prodierunt; quatuorque ferè post annos, anno nimirum 1637, ejusdem psalmorum Davidicorum paraphrasis, aureum sanè opusculum, omnique prædicatione majus, ibidem prodiit. Sub idem tempus parerga ejus atque epigrammata denuò, in exteris regionibus, inter delicias poëtarum Scotorum Amstæledami recusa sunt, impensis clarissimi doctissimique viri, D. Joannis Scoti, Scototarvatii, equitis, cancellariæ in Scotia directoris, regiique consiliarii, summi istius Musarum fautoris ac patroni, ad quemque exstat elegantissima Jonstoni nostri iisdem deliciis præfixa dedicatio. Post quinquennium ferè, anno nimirùm

rum 1642, *mortuo demum eo, Jonstoni carmina tum sacra tum profana in unum corpus collegit, imprimendumque Middelburgæ curavit, vir admodum reverendus, Gulielmus Spangius, ecclesiæ Scotorum, quæ Veriæ Zelandorum collecta erat, pastoris olim fidelissimi doctissimique. Tandem anno hujus seculi sexto prodiit iterum Amstæledami sacrorum Jonstoni poëmatum editio, procurante D. Hoogstratano, summo apud Batavos poëtâ, hortatu nobilissimi viri Jani Broëkhousii, qui & ipse poëta summus, maximusque Jonstoni nostri, dum in vivis erat, admirator: quanti verò & hic & ille Jonstonum æstimaverint, meliùs, credo, patebit, quum ex ejusdem Hoogstratani ad eumdem Broëkhousium dedicatione, tum ad lectorem præfatione, quasque eam ob caussam hîc adjiciendas censuimus.*

Cantici quidem Solomonis paraphrasis ab eodem carmine elegiaco conscripta, opusculum (quo illud titulo indigitavit Cl. Ruddimannus) aureum verèque palmarium, lucem, quod sciam, Londini (qua in urbe verisimile est ipse auctor celeberrimus tum diversabatur, nisi fortè schedas eò imprimendas transmiserat) anno 1633 *primùm adspexit. Eam Jonstonus, sacrorum laborum primitias, principi pientissimo, serenissimo potentissimoque Britanniarum regi, Carolo primo, (qui paterno exemplo*

inter medicos eum ordinarios referendum curaverat) quem lepidissimo suavissimoque quinque distichorum epigrammate honorificè compellat, dedicandam censuit. Eadem in editione psalmorum quatuordecim versibus elegiacis paraphrasis item poëtica comparet; quarum septem priores, pœnitentiales vulgò qui audiunt, reverendo antistiti, Gulielmo Ladio, episcopo Londinensi; posteriores verò, quos consolatorios vocant, reverendo admodum viro, Joanni Leslæo, episcopo (olim Sodorensi tum verò) apud Hibernos Raphotensi, eleganti etiam epigrammate singulis præmisso, inscripsit, quæ, ne prorsùs perirent, hîc edidimus: eos verò tentandi gratiâ elegiacis reddidisse videtur; plurimùm enim, multis in locis, ab his, quos quatuor post annos Aberdoniæ ipse publicavit, conferenti mihi discrepabant. Atque hoc maximè temporis intervallo & in poliendis inter alia exigendisque psalmis ad Hebraicæ veritatis fidem, cujus sensa mirificè adeò exprimunt, ut, quin exquisitâ ejus linguæ cognitione instructus ipse fuerit, dubitandi locus haud relinquatur, occupatum fuisse eum valdè verisimile est. Anno tandem hujus seculi nono ejusdem cantici paraphraseôs editio longè pulcerrima, charta majori, nitidissimoque charactere, (& ô quàm vellemus integra Jonstoni opera tam magnificè, merentur

tur

tur certè, accidetque fortaſſe, curari!) doctiſſimis inſuper utiliſſimiſque Cl. viri Thomæ Ruddimanni notis philologicis illuſtrata, hortante præcipuè maximo tum medico tum poëtâ, celeberrimo viro, Archibaldo Pitcarnio, Scoto, cui in deliciis Jonſtoni carmina fuêre, ex officina Fribarniana Edinburgi ſeorſum prodiit: paucisque poſt annis, ejuſdem libelli, minori autem formâ, editionem prædictis notis illuſtratam, cui itidem uti priori elegantiſſimum Cl. Ruddimanni carmen, eidem Pitcarnio inſcriptum, ac luculenta etiam præfatio, quibus propter ſummam excellentiam hanc noſtram adornandam cenſuimus, præmiſſa eſt, ipſe vir doctiſſimus ſuis ex ædibus emiſit.

Quæ auctoris noſtri, atque in exteris præſertim regionibus, toties (licet pro meritis neque magnificè neque frequenter ſatis) repetitæ editiones, luculento ſunt argumento quanti is ab doctis ſemper viris habitus fuerit.

Neque tacere hoc loco poſſum libri, cui titulus Hiſtoria Univerſalis, Londini anno 1736 *impreſſi, (aut imprimendi octo voluminibus in folio uti vocant) auctores, clariſſimos doctiſſimoſque viros; qui honorifico admodum elogio Jonſtonianam pſalmorum paraphraſim proſecuti ſunt; elegantiam Hebraici ſermonis mirandum in modum exhibuiſſe eum, nec ulli demum alii*

pa

paraphrastæ, ne ipsi quidem Buchanano atque Castalioni, quos ibidem laudat, cedere, excepto duntaxat quod versibus perpetuis elegiacis, unde haud parum carminis majestati derogatur, usus fuerit, prædicantes; uti videre est in immensi illo laboris ac judicii nec minoris utilitatis opere, frustràque hactenus aliarum gentium scriptoribus tentato, utpote humanas ferè vires supergresso, quodque iis solis tam feliciter successerit, uti spes non adfulgeat mediocris & eum quoque carorum pretiosorumque librorum, quibus una se Anglia jactat, cumulo quandoque accessurum.

Excipere verò debebant Cll. viri psalmi CXIX paraphrasim, quem in viginti atque duas divisum sectiones, totiusque adeò psalmorum libri longissimum, totidem diversis carminum generibus prosecutus est; unde, quantus in omni ferè poëtandi genere, quando ipsi lubitum est, artifex esse potuisset liquidò adparet.

Quod verò iidem Cll. viri majestatis defectum in Jonstoniana psalmorum paraphrasi criminantur, id non tam auctori celeberrimo, quàm carminis, nimirum elegiaci, quo usus est, ad quodque naturæ sponte atque impetu maximè ferebatur, generi vitio vertendum est: ea siquidem carminis elegiaci est indoles, ut, rebus præcipuè lugu-

gu-

gubribus aut amatoriis decantandis idonea, omnem orationis magnificentiam atque sublimitatem unicè respuat atque refugiat; id quod acutissimi perspicacissimique ingenii virum minimè latuisse pro persuasissimo habere possumus: præterea, Jonstono, ipsi si credimus, ad majestatem sive sublimem dicendi characterem uti adsurgeret nequaquam (non enim, ut dixi, carminis indoles ferebat) propositum erat: sacrum tantùm vatem pastorali potius amictu vestiendum, cui rei carmen satis conveniebat elegiacum, quàm regali adornandum pompâ, quod ante eum magnificè Buchananum præstitisse adseverat, ideòque, ne actum scilicet ageret, iterum non repetendum, sibi in animum induxerat.

Nec silentio hîc prætereundus est generosus Anglus, vir ornatissimus, Gulielmus Benson, ex duobus unus vectigalium in fisco serenissimi regis Georgii secundi procuratoribus, publicisque olim operibus, regnante Georgio primo, præfectus; humanitate, doctrinâ, inque literatos munificentiâ singulari nobilis, quique Jonstonum nostrum tam carum habeat, ut literas nuper ad Cl. Ruddimannum Londino mittendas curaverit, quò exactiùs scilicet uberiùsque de ejus natalibus ac vita, morte & scriptis cognosceret, excellentissimi viri memoriam insigni aliquo honoris testimonio adficere haud

haud dubiè meditans: ac par erat ſcilicet maximi virorum Miltoni admiratorem, cujuſque memoriam Anglorum primus, poſt tantum, proh dolor! ab tanti exceſſu herois, non Angliæ modò ſoli natalis, verùm generis humani ornamenti, intervallum, ſtatuâ etiam eleganti in loco celeberrimo, cœnobio nempe Weſtmonaſterienſi, regum, principum, antiſtitum, illuſtriumque Angliæ virorum cœmeterio, poſitâ proſecutus eſt; eumdem dulciſſimam caſtiſſimamque Jonſtoni muſam ſuſpicere atque adamare, ac tale etiam quiddam meditari.

Hæc poſtquam ſcripſiſſem, alteras ab ipſo viro clariſſimo exaratas literas accepit optimus Ruddimannus, quibus propoſitum urgens, quod priori tantum epiſtolâ obſcurè ſignificabatur, apertis luculentiſque verbis declarat; nimirum Jonſtonianam ſe memoriam atque pſalmorum paraphraſim ſummâ admiratione proſequi, nulliſque neque laboribus neque ſumtibus parſurum, quò minus ejus libri longè ſplendidiſſimam, quantum vel in Anglia vel apud Batavos fieri poteſt, editionem adornandam curet; modò cuncta ad id requiſita ſubſidia comparari ſibi poſſint, ſingularum nempe Jonſtoni operum editionum exemplar, quò ſcilicet, omnibus diligenter inter ſe collatis, una tandem præſtantiſſima accuratiſſimaque conficiatur; cum ejus ſimul imagine æri ab ſcul-

ptore

ptore incidenda, libroque præfigenda, operâque etiam statuariâ ex marmore ducendâ, locoque postea celebri ponendâ, idoneis etiam doctorum proborumque virorum ejus de vita ac scriptis adjunctis testimoniis: quæ omnia suo brevi tempore sperare fas est. Atque dignus est profectò qui non modò marmoreus stet, sed cujus quoque imaginibus illustrissimæ doctorum virorum bibliothecæ atque musæa cohonestentur, cujusque jucundissima memoria omni posteritatis ætati ab doctissimis facundissimisque historiarum atque annalium conditoribus cum maximis præconiis commendetur. Ceterum hîc quidem temperare mihi nequeo quin de rara & insigni hac felicitate vati gratuler cultissimo; cui, post tot demum post obitum spatium annorum, talis tantusque vindex obtigit, æquus admodum atque idoneus virtutum ac meritorum ejus expensor atque æstimator, cui ad opera celeberrimi viri ab situ atque interitu vindicanda, ac plusquam pristino nitori atque elegantiæ restituenda, nec animus abest nec facultas, uti cum jucunditate politiorum hominum & manibus teri, & oculis lustrari in posterum possint. Quæ profectò res, si quid ego veri auguror, haud magis honorato quàm honoranti per cuncta deinceps secula honori erit. Ac lubet etiam beatissimos Jonstoni manes de tam læto eventu tribus verbis compellare. Hem igi-

tur Arcture Jonstone! vir clarissime, gentis olim Apollineæ decus, tuorumque quibus exstitisti temporum poëtarum omnium absque controversia longè princeps. Ut verè natus eras ad omnem dignitatem atque gloriam! Contemnebas tu quidem illam in terris apud homines, sed nunc eâ longè maximâ, longè uberrimâ in cœlis apud Deum frueris. Tu jam liber ex carcere carnis evolasti, quò nos inclusi miserrimi mortales ærumnosam calamitosamque vitam infelices agimus, cœlestis patriæ decorem anhelantes; ubi tu, cœles ipse permistus cœlitibus diis, beatam hauris immortalitatem, divinisque, quos tanta cum suavitate, in terris agens, decantare solitus eras, amoribus totus te proluis, æternùmque perfrueris. Tuam famam nulla umquam ætas tacebit, nulla temporis longinquitas obliterabit. Tua opera, publica hominum luce approbationeque dignissima, per integrum ferè seculum situ atque squalore obducta, dignum se vindicem nacta, ex latebris tandem eruuntur, maximaque cum legentium voluptate teruntur. Non vanus augur exstitisti, neque tu, Jonstone celeberrime! cui pro symbolo fuit heroico, ex nominis cognominisque literis conflato, VIRTUS NOS ORNAT; neque tu, David etiam Wedderburne! & ipse lacteæ venæ vates, ac jucundissimus olim fidissimusque auctori nostro per omnes omnium

um

um rerum temporumque viciſſitudines animo ſaltem comes ac ſodalis, qui Jonſtoni ex obitu lætandi potius gaudendique quàm dolendi argumentum Scotiæ fore tot ante annos clariſſimè ſignificâſti, eumque carmine in perpetuum victurum prænunciâſti, famamque inde perennem illi futuram ſpopondiſti. Vivis profectò, vivis, viveſque per omnem omnium ſeculorum perpetuitatem, vivuſque per ora politiorum elegantiorumque, totum per orbem terrarum quot ſunt, quotque aliis erunt in annis, virorum perpetuò volitabis. Liceat modò mihi paucis cultiſſimiſque, quos de alio cecinit quidam, tibi verò adprimè convenientibus verſiculis hoc poſtremùm te adloqui:

Salve, Heros! ſalve: ſed vos procul ite, profani!
  Voſque etiam ſacri de ſequiore nota!
Salve, Heros! ſalve: quidquid fors Momus iniquus
  Grunniat: ô ſalve! nos tua turba ſumus:
Nos tibi devoti; nos, nos tibi ponimus aras;
  Fundimus & genio vina Falerna tuo.
Tu nos divinis raptas ſuper æthera pſalmis,
  Ardua tu facilem ſternis in aſtra viam.
Et quid erit præmî? cœlum, quem carmine pandis;
  Hunc tibi (quod totâ mente vovemus) habe.

Unicam, quod ſciam, Adamſoni operum editionem Londini anno 1619 *procuravit ejus gener, vir Cl. Thomas Voluſenus juriſconſultus; quam ille editionem Jacobo regi ejus nominis ſexto dedicavit; conſcriptâ & ejus vitâ, in qua miris admodum mactat*

auctorem encomiis, unde quoque quæ ad rem nostram præsentem pertinere videntur, desumsimus, imprimendaque curavimus, ut nihil omnino lucis ad illustrandum auctorem nostrum, quantum nos quidem poteramus, deesset. Scripserat quidem ferè adolescens, anno nimirum 1566, ejusdem Jacobi regis, recens nati, quem serenissimi nobilissimique Scotiæ, Angliæ, Franciæ & Hiberniæ principis titulo indigitat, Genethliacon; quod audaciùs, vicesimo quinto Junii, sextoque tantum ab partu die, typis committendum Parisiis curavit: unde maximum tum vitæ adiit tum fortunarum discrimen, per plurimos menses arcto carceri inclusus, ægrèque inde, ac nonnisi intercedentibus magnis principibus, liberatus, pristinæque libertati restitutus. Id carmen iteratò in lucem prodiit, primumque, ac duplici jure, inter poëtarum Scotorum delicias locum obtinet.

De Hogæo quæ dicamus haud adeò multa habemus. Caroli secundi, religionis ergô, temporibus aut solum vertere coactum, aut suâ saltem sponte in Angliam profectum, ubi literas humaniores docuisse videtur, verisimile est. Præter poëticas Jobi atque Ecclesiastis, quas hîc publico damus, paraphrases, & eximium Joannis Miltoni Anglicanis versibus conscriptum librum, vulgò Paradisum amissum, immortalis il-

lud

lud ingenii monumentum, cumque ipsa ferè æternitate perennaturum opus, una cum ejusdem Paradiso recuperato ac Samsone etiam agonista, haud inscitè certè pro argumenti difficultate, Latino carmine transtulit. Ejusdem quoque Hogæi in duo cantica Mosis, atque Andreæ etiam Melvini, poëtæ haud ignobilis, in posterius illud, atque in odam Davidis in mortem Saulis atque Jonathanis paraphrases item poëticas, tamquam luce haud indignas, nostro in delectu comparere permisimus.

Agmen tandem claudit lectu dignissimus libellus, cui Anglicano potius quàm Latino vocabulo, Georgii cujusdam Eglisemmii insania poëtico duello titulum fecit. Hoc irrito labore certat iste de palma cum paraphrasi psalmi CIV. quâ paraphrasi decima olim musa Buchananus laurum tulit de multis gentibus & laudem ab genere humano. Sed insaniam Thraso iste impunè haud tulit; vapulat enim accerrimè salsissimo suavissimoque carmine Arcturi Jonstoni, cui id provinciæ Academia Parisiensis, (quam controversiæ judicem ipse elegerat Eglisemmius) vel potiùs Medicorum Parisiensium collegium, (quos inter per lustra quatuor Medicinam, secundâ famâ, Jonstonus factitabat, Poëtæ ibidem Regii titulo cohonestatus) demandârat. Gulielmus etiam Barclayus, Medicinæ ac Philologiæ

lologiæ Professor doctissimus, vanam hominis arrogantiam, summo cum judicio nec minori elegantia, prosa oratione, quâ tum Buchanani tum Eglisemmii paraphrasim accuratissimè ad examen revocat, ἀναντιῤῥήτως *compescuit. Variis præterea diversorum popularium epigrammatis, sale multo atque aceto perfusis, Thrasonicæ luit pœnas jactantiæ.*

Subjiciuntur etiam propter argumenti similitudinem, ejusdem Psalmi CIV. aliæ paraphrases poëticæ sex, auctoribus totidem Scotis. Has (præter Cl. viri, Davidis Humii Theagrii, paraphrasim, calido eam poëticoque spiritu effusam, quam benignè nobiscum communicavit prædictus D. Robertus Steuartus, cui copiosa admodum est sacrorum scriptorum, quorum percupidus est, supellex, in quibus summa cum sanctitate juxta ac perspicientia versatur assiduè, cujusque exercitationis fructum dictis factisque omnibus, hoc est, vitâ longè inculpatâ, homineque verè Christiano dignâ, perpetuò exhibet) ex variis olim libris collegit, unaque cum poëtico duello, ante quadraginta, & quod excurrit, annos, publicandas curavit, præmisso etiam haud ineleganti Latino carmine, venerandus senex, avus maternus, D. Andreas Symson, V. D. M. doctissimus integerrimusque vir; quem pro debita in progenitorem pietate

ætate honorificè hîc compellandum existimavi, quemque sine summo scelere, quando res ita locusque tulit, insalutatum præterire nec potui nec debui.

Atque hîc quidem de poëticæ, sacræ præsertim, dignitate atque excellentia vix opus est, credo, quidquam ut adjiciam; quum ab viris id longè longèque celeberrimis sæpissimè jam accuratissimèque factitatum sit. Hîc tantum monere sufficiat, sacræ paginæ tum veteris tum novi testamenti libros poëticum ornatum, quod temerè nimis quidam falsòque opinati sunt, adeò non abhorrere, ut, contrà, haud aliud ferè scriptum ampliorem uberioremque, aut illustriorem denique aptioremve poëtarum ingeniis materiam, quàm ii, suppeditet. Unde piget certè Gallicæ gentis criticum, doctum satis atque acutum alioqui virum, Boilavium hoc distichon temerario nimis cæcoque impetu effudisse,

" De la foy d'un Chrêtien les mysteres terribles
" D'ornemens egayez ne sont point susceptibles.

Huic verò censuræ, præproperæ atque iniquæ, ab acerrimi item judicii tum suæ tum aliarum etiam gentium criticis satis jam superque obviam itum est: quorum quædam aliorumque sacri argumenti (etiam ubi intima nostræ religionis mysteria tractantur, v. g. Hugonis Grotii de Euchari-

stia

stia carmen, heroicum planè illud, sublimique dicendi genere longè conspicuum) carmina nullo non docti pulcrique poëmatis lenocinio ornamentoque nitent. Sed quid dicam? Quod præcipuas, quibus Ethnicorum passim referti sunt libri, Veneres ex sacrorum scriptorum monumentis translatas esse eas desumtasque, plurimasque etiam intactas integrasque relictas, multi opinentur. Utque ab ceteris recensendis abstineam, quod, quæso, vel inter Græcos aut Latinos scriptores carmen vel prius vel posterius canticorum Mosis orationis magnificentiâ non superat, dico, sed longissimo sequitur intervallo? Cujus viri sublime dicendi genus ipse Longinus, auctor, si quisquam alius, locuples, etiam ubi hanc rem ex professo tractat, non diffitetur. Ad Boilavii certè refellendam sententiam satis esse arbitror sequentia doctrinâ atque pietate illustrium virorum nomina vel recensere; Prudentium scilicet, Juvencum, Gregorium Nazianzenum, Sedulium etiam Scotum, Apollinarem Laodicenum, psalmorum Davidis Græcis versibus interpretem, ejusque æmulum Dionysium Petavium, Scaligeros, Julium ac Josephum, sui utrumque olim ævi miraculum, Jacobum etiam Augustum Thuanum, illustrissimum historiarum sui temporis conditorem, qui & librum Jobi cum Solomonis

Ecclesi-

Ecclesiaste, Threnis Jeremiæ, ac quinque præterea ex Prophetis minoribus, vario carminum genere, Latinis versibus prosecutus est, Bezam insuper, & hunc Psalmorum Latinis versibus interpretem, Grotium denique, qui præter duas, Christi scilicet patientis, ac Sophompaneæ, sive Josephi venditi, tragœdias, & Jonæ historiam Latino carmine heroico reddidit, Heinsium, Vossium, Flaminium, Tursellinum, Castalionem, & hunc prioris cantici Mosis Sapphicis, Jonæque historiæ Latinis heroicis interpretem, Vidam, Turnebum, Auratum, Hospitalium, Macrinum, Muretum, ac Franciscum etiam Vavassorem, libri quoque Jobi, ac Theurgicon, sive miraculorum Christi, libris quatuor, carmine heroico elegantissimo interpretem doctissimum, Miltonum, Couleium, quique etiam hodie apud Anglos floret, doctrinâ atque pietate spectabilem Isaacum Watsium, Florentium quoque Volusenum, Buchananum, Jonstonum, Bodium, Rossæum, Ramisæum, Melvinum, Adamsonum, aliosque viros clarissimos ferè infinitos; qui omnes, feliciterque etiam, in sacri argumenti carminibus versati sunt, quorumque adhuc opera doctorum virorum manibus teruntur assiduè, maximoque cum fructu, nec minori voluptate, Latinis, *ut ait ille,* dum manebit pretium literis, *legentur.*

Prius autem quàm manum de tabula aufera-

ramus, non absurdum erit, credo, Lectorem benevolum de hac Editione pauca monere. Ac primò quidem, dedimus operam ne quis inter eos, qui, pecuniis benignè suppeditatis, hoc opus initio adjuvare vel non diffisi vel non dedignati sunt, (quibus, uti merentur, perplurimas habemus agimusque gratias, nec nimis uti diffidentes, leves præsertim ob caussas, ejusmodi in rebus, in posterum esse velint obnixè rogamus) sublestæ nos fidei jure accusare possit, adeòque non veremur, ne quis æquus ac candidus rerum æstimator justam de nobis, tamquam qui multum infra promissa substiterimus, querelam instituat; ut, ex contraria parte, nobis, uti qui plenissimam voci fidem exhibuerimus, gratulaturos esse ultrò speramus adeò atque exspectamus. Persuasum enim habemus, aliosque nostræ sententiæ adstipulatores habituros confidimus, promissorum fidem rarissimè alias, aut hîc aut alibi, vel luculentiùs vel religiosiùs præstitam atque observatam. Excellentissimi enim Psalmorum Paraphrastæ effigiem, præstantis manu Sculptoris æri eleganter incisam, auctarii loco adjecimus, libroque præfiximus; quæ res emtoribus si adriserit, (uti adrisuram speramus) non solùm suâ merce ipsi contenti ut sint, sed uti aliis quoque commendent, rogatos volumus. Eorum etiam judicio expendendum

dendum discutiendumque relinquimus, utrum sacra Jonstoni carmina non tam benè locum in scholis patriis, quæ pueris prælegantur, quàm apud Batavos, quorum, ut accepi, scholæ Musâ Jonstonianâ quotidie personant, (quum Buchananus, contrà, uti ab hominibus fide dignis audivi, neque in Scholis neque in Academiis ibidem, quam ob rationem nescio, ne compareat quidem) duasque præcipuè id ob caussas, commereantur. Ac primò quidem, summam propter carminis venustatem ac puritatem, ac deinde propter admirandam omnino simplicitatem & facilitatem, maximamque cum lingua Hebraica convenientiam. Atque hîc nolim quemquam existimare me (quis enim ego sum hoc ut audeam?) Buchananum de solio, quod tamdiu summa cum laude obtinuit, dejectum cupere: id longè ab me absit, quod abominor! Per me quidem vivat, vigeat, floreat, laureâ Apollinari, quâ dignissimus est, tempora circumdatus; neque hoc ipse Jonstonus vellet, cujus famam acriter adeò adversus Eglisemmii furores vivus tutatus est. Nihil igitur aliud hoc dicto intelligi velim, quàm, præviâ Jonstoni lectione, ad pleniorem Buchanani intelligentiam, in summis scholarum illustriorum, atque in Academicis præsertim Philologorum classibus, viam munitiorem planioremque futuram, cujus majestas ac sublime dicendi genus ipsis

viris doctiſſimis (magno Julio Cæſari Scaligero, cujus auctoritatem atque judicium his in rebus nemo poteſt mortalium defugere, ſi credimus) non nimis notum eſt, nedum crudis ludorum trivialium, (quid enim manifeſta negemus?) in pagis præcipuè ruſticanis, magiſtellis, quibus Buchananus, tamquam violatæ ejus majeſtatis reis, ab iis, ejus qui famam ſibi caram habent, ne tanti ſcilicet Vatis manes inultos eſſe patiantur, de manibus vel vi extorquendus eſt. Ut nihil dicamus de duodecim aut quatuordecim annorum puerulis, (ô ſummam hominum ineptiam, ne dicam, cœcam inſipientiam atque amentiam!) quorum impuras in manus puriſſimi Buchanani manes vexandi, torquendi, contaminandique prorſus traduntur. Ac nolim quemquam hæc de quorumdam ludimagiſtrorum craſſa inſcitia calumniandi cauſſâ ab me conficta eſſe, exiſtimare; ab moribus hoc certè noſtris quàm longiſſimè abeſt. Rem ita ſe habere doctiores cordatioreſque ſtudioſæ juventutis Præceptores juxtà mecum intelligunt, ac conqueruntur etiam longè utiliſſimam humano generi profeſſionem in contemtum atque ludibrium trahi ex culpa paucorum, quibus ipſis potius doctore opus eſt, quàm alios ut doceant, ſed quo rectè uti vix nôrunt, ab omni ſenſu communi deſtituti omnino atque imparati, quoſque laſſos boves, peronatos uti aratores, ſibilo exhilarare, vel

ſtimu-

ſtimulis proritare, rudem quàm juventam, ipſi omnium artium rudes, bonarum literarum ſtudiis erudire præ ſe uti ferant, Muſarumque caſtra ſequi, ſiniſtra in lucem natura aptiores extulit, *quique ideò in proprium munus, hoc eſt, ab ſcholis in agros ablegari debent. Buchananæa enim majeſtas, Academiis omnino quàm ſcholis, vel, ſi verum fateri libet, maturi potius judicii viris quàm incautæ atque ignaræ juventuti aptior, ab nemine explicari rectè poteſt, qui non & Virgilium & Horatium, alioſque præſtantiſſimos inter Romanos Poëtas veteres callet tenetque omnes ad unguem; quibus Buchananus (quem Flaccum Caledonium haud inſcitè dixeris, quemadmodum Jonſtonum Naſonis redivivi titulo Wedderburnus appoſitiſſimè inſignivit) non facilior modò non eſt, verùm, plurimis præſertim in locis, idque doctiſſimorum virorum judicio, longè etiam difficilior. Buchananum ſiquidem ſtudioſæ juventutis uſibus minùs idoneum reddit luxurioſa nonnunquam verborum ſilva atque congeries, (unde, ſi non tædium atque faſtidium, ſumma certè difficultas ſuboriri ſolet,) quâ ſtupendi planè, nulliſque metis coercendi ingenii ſcriptor uſus eſt: quum Jonſtonus, contrà, teſte Hoogſtratano, atque Iſaaco etiam Grutero, maximas res breviter, & ſine ulla circuitione, complexus ſit, adeòque legentium animum contra omnem*

mnem

mnem ſatietatem & faſtidium muniverit, dignuſque propterea quem ingenua adoleſcentia circumferat quotidie, in numeroque bonorum librorum collocet, numquamque de manibus deponat. Quam rem non perſpectam fuiſſe iis jamdudum, quibus id provinciæ incumbit, ſcholarum nimirum Curatoribus Moderatoribuſque, miratus ſum mecum ſæpiſſimè, neque adhuc mirari deſino. Mei ſenſa animi hac de re, uti liberum, ac nullius in verba juratum, hominem decet, liberè aperui; quæ tamen ab nemine, uti malo ab animo nequaquam profecta, malam in partem accipi velim. Agnoſco quidem lubens fateorque, numquam eam fuiſſe copiam ſacrorum Jonſtoni carminum exemplarium, quæ juventutis, in ſcholis patriis per totam Scotiam Latinas literas diſcentis, uſibus ſatis eſſe poterant, ſed & imprimi non minùs quàm alii libri, ſcholarum itidem uſui deſtinati, iterum poterant iterumque: quod & nos periculi faciendi gratiâ in præſentia ſcilicet fecimus, qui mille exemplaria ſacrorum Jonſtoni carminum, una cum D. Joannis Kerri cantici Solomonis paraphraſi gemina, ac Roberti etiam Bodii ab Trochoregia Hecatombe Chriſtiana, (quod carmen pueris olim prælegi ſolitum, cujuſque auctoris ab laudibus prò merito celebrandis ideo abſtinendum nobis duximus, quoniam eam brevi provinciam ab alio,

ne genere quidem propinquo, cui eam propterea rem majori curæ futuram ſperandum eſt, occupatum iri certò accepimus) ſcholarum in uſus imprimenda curavimus; qui liber ſatis vili modicoque pretio ab ſtudioſa juventute, uti par erat, comparari poterit. Quod ſi monſtrato uti remedio noſtratium ſcholarum Moderatores nolunt ac recuſant, felicius fortè fatum, Uti vates non niſi in patria ſua (*quod abſit!*) inhonoratus eſt, *vicina in Anglia Jonſtonum noſtrum exſpectat. Cujus gentis, omnis politioris literaturæ laude florentis, celeberrimis doctiſſimiſque viris, id quod ex multis luculentiſque teſtimoniis liquet, uti olim, ita hodie quoque, ſummo jam in pretio atque æſtimatione Jonſtonus eſſe incipit.*

Atque hîc, ſæpius antea laudati, prædicti D. Joannis Kerri, inſigne rem Literariam promovendi ſtudium ſilentio tranſmittere nefas duco. Cujus viri mores ab nomine atque profeſſione (Humaniores autem Literas profitetur) adeò non abludunt, ut ipſam ferè humanitatem jure eum appelles, talem certè in me ſemper expertus ſum, cuique ferè uni, hic liber quòd in manus hominum exiverit, acceptum referendum eſt, cujuſque rei meritum, ſi quod ineſt, penes illum unum, eam ipſam ob cauſſam, reſidere par eſt; abs quo ſi fuiſſet, noſtrum ejus edendi conſilium, fruſtrà ſanè ſuſceptum, non ob-

ſtan-

ſtantibus ſpecioſis plurimorum, quæ in nihilum profectò reciderunt, promiſſionibus, irritum atque incaſſum exſtitiſſet. Labantibus enim deficientibuſque ceteris, remque ingratam procul ab ſe amolientibus, ſolus ille totum ejus imprimendi onus in ſuos humeros derivavit ultrò, ad felicemque tandem exitum, magno certè animo, pro præſenti rerum ſtatu, quo alieni quiſque appetens, proprii parciſſimus eſt, benigniſſimè perduxit: quam rem in omnem ideò poſteritatem hîc teſtatam volumus, ne inſigne ſcilicet meritum ſuo præmio, honore ſuo rara virtus umquam careat.

Ac tribus jam verbis abſolvam, poſtquam, ſedulò multâque curâ adnixum eſſe me, hic liber ut quàm emendatiſſimus prodiret, Lectorem benevolum certiorem fecerim. Quòd ſi aliquanto ſeriùs, quàm par erat, in lucem exiverit, plurimis id, quæ nec præviderì omninò nec averruncari poterant, quod in talibus plerumque rebus fieri ſolet, remoris acceptum debet referri: quod, uti & errata aliqua, ſi quæ fortè, dum nos ab prelo aberamus, adeſſe enim perpetuò non datum erat, irrepſerunt, (certè perpauca ea fore ſperamus) humanæ ſortis, quâ vivitur, conditione diligenter priùs expensâ, uti benignus, ut homo homini, condonet, etiam atque etiam oro atque contendo. Vale.

Dedi-

Dedicationes & Præfationes.

Viro nobilissimo,

JANO BROUKHUSIO, amicorum & poëtarum optimo, maximo,

S. D. David Hoogstratanus.

ÆQuum est, Vir nobilissime, ut tibi inscribam hunc libellum, ad quem castigatiùs emittendum me ipse hortatus es, captus scilicet concinnitate, quam ibi residere videbas, & satagens publicæ utilitatis, quæ exigit ut ingenua adolescentia non solùm elegantiam Romani sermonis & eloquentiæ affectet, lectionique bonorum scriptorum adsuescat, rejectis impuris & barbaris nugis, & in tempore abhorrere discat à tumida illa scribendi ratione, quâ hâc tempestate homines delectari videntur: sed etiam pietatem fideliter imbibat, seque his extremis temporibus præceptis salutaribus confirmet, quorum Psalmi largam certè exhibent copiam. Te quidem juvat sæpè afflictam valetudinem, uti ingravescens ætas ferax est morborum, solari his divinis cantilenis, positum in solitudine vitæ rusticæ, quæ longè remota est à lubrici orbis vanitate. Servet Deus, omnis boni fons, animum tibi serenum, & aptum sanctitati studiorum tuorum, faciatque ut diu mihi liceat gaudere fructibus amicitiæ, quâ tot jam annos me dignatus animum meum tibi planè devinxisti, totumque tuum reddidisti.

David Hoogstratanus Lectori S. D.

ARcturi Jonstoni, Medici Regii in Scotia, quo, meâ sententiâ, in illis oris nemo post Buchananum, facundissimum

diſſimum virum, meliùs, terſiùs, aut concinniùs ſcripſit, Pſalmos Davidicos reduco in lucem, Lector φιλόμουσε. Cum enim mirum in modum caperer felici poëtandi ratione, quâ breviter & ſine ulla circuitione tantas res complexus eſt, non imminutâ ſententiarum gravitate, legentiumque animum contra omnem ſatietatem & faſtidium munivit, dolebam profectò non inveniri hujus libelli exempla, niſi prorſus defœdata & mendis ſcatentia. Quare auctor fui Franciſco Halmæ ut novam editionem adornaret. Nec defuit ille deſiderio meo, ſuaviſſimum hoc opuſculum ita procurans, ut charactere novo nitidâque chartâ expreſſum facilè poſſet circumferri. Et circumferri certè, & in numero bonorum librorum collocari erat neceſſe, quòd nihil ſit utilius homini ingenuo & bonas literas edocto, quàm crebrò verſari in divina hac philoſophia, quæ optima etiam humanæ ſapientiæ præcepta longo poſt ſe relinquit intervallo. Quid enim utilius eſt quàm hîc, velut in tabula, contemplari infinitam Dei bonitatem cum ſummâ prudentiâ conjunctam? Quid utilius eſt quàm crebrò meditari illum diem, quo ad tribunal ſupremi Judicis reddenda erit ratio totius vitæ? Denique quid ſanctius, quàm in Deo ſolo collocare ſpem ſuam, ideòque omnia illa nihili ducere, quæ vulgus bona exiſtimat, neque animo cadere in rebus adverſis, quando hîc docemur adverſa atque incommoda, quibus affluit vita humana, non eſſe habenda in numero malorum? Diſce ergò hinc cum fructu tibi viam munire ad veram virtutem, quæ non alibi rectiùs veris coloribus depingitur, quàm in his hymnis. Hos, ſi ſapis, numquam de manibus depones.

Archibaldo Pitcarnio Scoto

Thomas Ruddimannus S.

PItcarni, placido quem lumine vidit Apollo,
  Cuique dedit plenâ munera trina manu;
Herois Siculi radium, medicamina Coi,
  Atque Venuſinæ dulcia plectra lyræ:

Ad

Ad te confugiunt Solymi cœleſtia Regis
Jonſtono Latiis carmina culta modis:
Jonſtono geminâ redimito tempora lauro,
Vel Te, vel Clario carmina digna Deo:
Auſpiciis ut tuta Tuis, ereptaque nocti,
Incipiant cœlo liberiore frui.

Lectori candido S.

DIvini, quod tibi exhibemus, Cantici Paraphraſin aggreſſi ſunt plurimi, & in his nonnulli Scoti; neminem tamen omnium æquè faventes Muſas atque Arcturum noſtrum Jonſtonum habuiſſe ultro fatebitur quiſquis ipſum cum illis conferre voluerit. In eo enim Romani ſermonis nitor & elegantia cum numerorum mira ſuavitate & gratia adeò conſpirant; ita ſemper caſtus & purus, placidus ſemper & æquabilis incedit; ut ad cœleſtes amores referendos totus compoſitus, atque ipſâ Solomonis Muſâ quodammodo afflatus videatur. Illa autem ejus præcipua laus eſt, quòd, cùm alii non pauci, nudâ interpretatione haud contenti, ſacrum Hymnum miſerè interpolarint, & pro vero ejus ſenſu mortalibus nondum ſatis comperto ingenii ſui commenta venditarint, indeque in diverſas, ſæpè & pugnantes ſententias abierint; ille integros ſemper & incorruptos adeat fontes, Regiique auctoris veſtigiis unicè inſiſtat: & ita tamen (quod mirêre) ut nihil uſquam de carminis venuſtate decedat, neque orationis nexus & tenor abruptis ſententiarum periodis interturbetur.

Omnibus igitur paullo humanioribus, quibus ſatis nota ſunt alia Jonſtoni poëmata, rem haud ingratam mihi facturus videbar, ſi aureum hoc, & quod palmarium auſim dicere, ejus opuſculum, at neſcio quo fato rariſſimum, & pleriſque inauditum, denuo in lucem emitterem. Id quod eo libentiùs à me præſtitum eſt, quod numquam antea in Scotia typis mandatum fuerit. In hac autem editione adornanda curam in primis adhibui, non modò ut formâ nitidiore, ſed etiam ut ab erroribus, qui plurimi priùs irrepſerant, repurgatus, atque auctore ſuo dignus libellus prodiret. † Notas præterea aliquot adjeci; non eo conſilio,

† Notas, quarum mentionem hîc injicit Vir clariſſimus, hac noſtra in editione, libri ſcilicet moli conſulentes, omittere conſultius viſum eſt.

filio, ut facillimum fcriptorem fupervacaneis commentationibus onerarem; nedum ut reconditum divini carminis fenfum eruere præ me ferrem. Is fcilicet labor eft, qui jam inde à multis feculis follicitavit, & haud rarò inter fe commifit Theologorum præftantiffimos: quorum fuas fibi partes, fua ubique jura illibata relinquo. Formulas quidem loquendi aliquas, & nonnulla alia difcentibus minus obvia, magis nonnumquam aperta reddere fum conatus. Sed eò potiffimùm in hac qualicumque opella pertinet inftituti mei ratio, quamque auctori noftro illuftrando aptiffimam judicabam, ut præcipua apud principes Latini fermonis loca oftenderem, quæ tam felici fucceffu, atque artificio prorfus fingulari, non modo in ufum fuum Jonftonus vertiffe, fed fibi quafi propria feciffe videtur. Tu Lector boni confule, & vale.

ARCTURI JONSTONI

V I T A.

ARCTURUS JONSTONUS ex antiqua & equeftri familia de Caskieben (quæ, hodie Kethorum aula, feu *Keith-hall* dicta, nobiliffimo Comiti de Kintore fedes eft pulcerrima, in præfectura Aberdonenfi ad Urium amnem, quà Donæ interfluit, fita) gentis Jonftonianæ in borealibus Scotiæ partibus principe, perque plurima fecula longè florentiffimâ oriundus, natus eft anno Chriftianæ falutis millefimo quingentefimo octogefimo feptimo; poft quinquennium quàm magnus ille Poëtarum Coryphæus Georgius Buchananus fatis concefferat, hoc agentibus fcilicet Superis ne illuftri Vate Scotia umquam careret. Bonarum literarum ftudiis, quas magna cum aviditate arripuit, ab ineunte ætate in fcholis patriis, pofteaque in Collegio Regio Aberdonenfi diligenter inftitutus; tandem, ubi ex ephebis exceflerat, animi

excolen-

excolendi gratiâ, maximèque ad ſcientiæ Medicæ cultum capeſſendum, in exteras regiones profectus eſt. Romam bis adiit, ac Patavii quidem ſubſtitit; Doctoratûs inſignia adepturus, qua in Univerſitate, longè celeberrima illa antiquiſſimaque, neque maxima ſine laude, (Medicæ ſcilicet artis cognitione cum poëticæ facultatis ſuavitate, raro felicitatis exemplo, in eo certante) Medicinæ Doctor renunciatus eſt, ad III. Id. Junii, 1610. uti ex carmine conſtat, quod adhuc exſtat in libro MS. in Bibliotheca Juridica Edinb. qui liber fuit olim Cl. viri D. Roberti Sibbaldi, M. D. Equitis aurati, patriarumque antiquitatum peritiſſimi. Id carmen, nullam quidem propter ejus excellentiam, ſed quod manifeſtum ſit ejus rei quam allegamus indicium, inter cetera auctoris vitam illuſtrantia teſtimonia Lectoris oculis ſubjicere haud ab re fore duximus. Peragratis poſtea Italiâ, Daniâ, Germaniâ, Angliâ, Bataviâ, aliiſque regionibus, ad Gallos poſtea ſe contulit; quos inter, referente natalibus juxta ac literis clariſſimo viro, Thomâ Urquharto de Cromarty, Equite cum primis apud Scotos vetuſto, Jonſtonianiſque præterea temporibus æquali, "Tantâ poëticæ dulcedine, "tantoque pangendi carminis lepore claruit; ut, non-"dum exacto viceſimo tertio ætatis anno, præ ceteris "omnibus ſui ſeculi Poëtis, ab Chriſtianiſſimo Galliarum Rege, Laureâ Apollinari merito ſuo inſigniretur; id quod, *pergit vir nobiliſſimus*, ex elegantiſſima "ſua Pſalmorum Davidicorum Paraphraſi, quâ Buchananum, ſi non ſuperat, *inquit*, ſaltem, meo quidem "judicio, adæquat; parergis præterea, aliiſque opuſcu-"lis nondum mihi notis, certiſſimè conſtat." Neque id ab veritate omnino abhorrere videtur; ſiquidem per quatuor integra luſtra (ut ipſe auctor celeberrimus in ſcriptis ſuis teſtatur) apud Gallos hæſit, ductâ & ibidem uxore, compluribuſque (numero tredecim, ex gemino idque matrimonio, ipſe memorat) liberis ſuſceptis. Tandem, poſt viginti quatuor annorum peregrinationem, (uti ante eum olim Buchananus, ut omnes ferè patrii ſoli repetendi ante obitum dulcedine capimur) in Scotiam anno 1632 redux, carus omnibus acceptuſque popularibus aliquot annos Aberdoniæ tranſegit, cujus Academiæ Rector magnificus, qui honos non niſi claris atque illuſtribus viris habetur, menſis Junii die viceſimo quarto, anno 1637 (eodem ſcilicet, quo

Pſal-

Psalmorum paraphrasim, divinum certè opus, maximumq; atque certissimum summæ viri præstantissimi tum eruditionis tum pietatis etiam indicium, ipse auctor eadem in urbe in lucem emisit) ut ex publicis Academiæ Archivis constat, cùm in ejusdem Universitatis Medicorum album, jurejurando quoque pro more de fideli præstito, priùs relatus fuisset, Professorum suffragiis creatus est. Paullo post in aulam arcessitus, uti operâ suâ præsto esset Carolo Regi, ab quo inter medicos ordinarios cooptatus fuerat, quoque eum titulo Rex Jacobus, aliquot ante obitum annos, ornaverat; quem obitum veris Jonstonus lacrimis, pulcerrimoque carmine, prout bonum ac fidelem civem, eumdemque gratum atque præstantem Poëtam decebat, prosecutus est. Verùm non multos in Anglia annos exegit, quum mortalitatem exuit, annum agens ætatis quinquagesimum quartum, (mortuus est enim anno 1641, uti ex doctissimi viri, suavissimique poëtæ, Davidis Wedderburni, Jonstoni mortem plusquam fraternis lacrimis deflentis, Aberdoniæ eodem anno impressa Elegia constat.) Vir, si quisquam certè alius, si ita Superis fuisset visum, longissimo dignissimus ævo, propter eximias, quibus plenâ eum manu divina cumulaverat benignitas, quibusque mortalium generi & plurimùm profuit, ac prodesse porrò potuit, animique & corporis dotes; quæ in eo raræ atque insignes adeò erant, uti David certè Wedderburnus omnes ferè uno verbo complexus esse videatur, quando jure eum merito ævi sui miraculis accensendum existimat, ac quoddam quasi Scotiæ numen indigitat suspicitque. Sed, uti *Immodicis brevis est ætas & rara senectus*, ô felix Jonstoni fatum! quem Deus ter Opt. Max. tam opportunè in cœlos raptum, bellorum civilium, quæ postea subsecuta sunt, furoribus (quos tamen sagaci animo præsagiebat, ac deprecabatur etiam) innumerisque, inde quæ exorta sunt, malis atque calamitatibus, rebus diutiùs humanis interesse haud passus, pro infinita sua clementia, uti probos funestis temporibus subducere solet, benignissimè exemit.

Neque Superis modò, (quod maximum est) verùm mortalibus quoque carissimus Jonstonus exstitit. Quod si *Principibus placuisse viris non ultima laus est*, quanta igitur Jonstoni nostri felicitas? cui maximis per totum terrarum orbem Regibus, Principibus, aliisque plurimis summâ

summâ dignitate atque doctrinâ illustribus viris (uti cùm ex ipsius tum aliorum scriptis patet) in deliciis esse contigit: Christianissimo scilicet Galliarum Regi, cujus primarii, seu laureati, ut vocant, Poëtæ titulum, homo licet exterus, meruit; potentissimis etiam Magnæ Britanniæ Regibus, à quibus, haud levi certè amoris atque æstimationis pignore, inter medicos fuit domesticos relatus; Jacobo, (& ipsi insigniter docto, utpote magni Buchanani alumno, ac Poëtæ etiam, Psalmorumque Davidicorum Anglicanis versibus interpreti) Caroloque filio: atque hic quidem, pendente coram Senatu Mechliniensi quâdam maximi momenti lite, pro Jonstono apud Hesperiam Deam, (ut ipse eam lepidissimè vocat) sive Mariam Borboniam Caroli filiam, Maximiliani Austriaci Ducis conjugem, sibique cognatam, deprecatoris munere defungi, neque frustrà, haud dedignatus est. Sed & illustrissimo quoque Principi, Ludovico, Comiti Palatino, Bavariæ Duci, &c. atque Henrico etiam Turræo, Bulloniæ Duci, ejusdemque genero, Duci Trimollio, Lennoxioque insuper Duci, cujus etiam mortem deflet, Georgio quoque Gordonio, Marchionis Huntlæi filio, (unde exquisiti operis annulum cum gemma divite auro inclusa, amicitiæ non vulgaris haud obscurum testimonium, dono acceperat) Comiti quoque Hollandio, cujus singularem in literatos munificentiam summis Jonstonus encomiis celebrat, quos omnes eleganti carmine sibi tamquam notos atque familiares compellat; illustri præterea Comiti de Pembroke, ad quem exstat quoque cultissimum Jonstoni carmen, cujusque obitum paucis suavissimisque versibus deflet, nobilissimo quoque Moraviæ Comiti, cujus itidem mortem elegantissimâ elegiâ deploravit vel decoravit veriùs; sed & universis ferè Scotiæ Nobilibus, venerandoque denique Episcoporum apud Scotos ordini, quorum omnium, uti Nobilitatis Scoticæ complurium, meritas laudes, singulis distichis, suaviter haud minus quàm honorificè prosecutus est, pergratus perque acceptus exstitisse videtur. Atque hîc alios viros Ecclesiastici item ordinis haud paucos, cum quibus Jonstonus (non obscuro doctrinæ atque pietatis ejus indicio, quod & elegantissima simul sanctissimaque Psalmorum Davidicorum Paraphrasis poëtica luculentissimè quoque testatur) familiarissimè vixit, quosque pro meri-

meritis, (quippe qui omnes doctissimis suis lucubrationibus, per omnia secula victuris, orbi jampridem literato, ut qui clarissimè, innotuerint) honorificè admodum singulos carmine compellat, silentio involvere piaculum sit: venerandum nempè Antistitem, Gulielmum Ladium, Episcopum tum Londinensem, postea verò Archiepiscopum Cantuariensem, Joannem item Leslæum, Sodorensem primò apud Scotos, mox apud Hibernos Episcopum Raphotensem, Patricium quoque Forbesium, Aberdonensem item Episcopum, sanctitatis atque eruditionis laude longè latèque florentissimum, cujusque rei manifestum exstat testimonium, justi liber voluminis, summis doctorum virorum laudationibus refertus, ejus mortem deplorantium; ejusdemque filium Joannem Forbesium à Corse, in Academia Regia Aberdonensi S. S. T. Doctorem atque Professorem celeberrimum doctissimumque, ac Theologorum sui temporis quemdam Antesignanum; Gulielmum quoque Forbesium S. S. T. Doctorem & Professorem, qui primus Episcopus Edinburgensis creatus est, singularem scilicet illam honoris demonstrationem serenissimi Regis judicio egregiis summi viri meritis exigentibus, Theologorum item ævi sui verè Coryphæum; ac Robertum etiam Baronium, acutissimum præstantissimumque virum, atque apud Aberdonenses S. S. T. Doctorem atque Professorem dignissimum doctissimumque; reverendumque etiam virum, D. Andream Ramisæum, S. S. T. apud Salmurienses primò, postea verò in Academia Edinburgena Professorem, Divinorumque eloquiorum eadem in urbe ex Interpretibus unum, ac Vatem præterea cultissimum, sacra cujus poëmata elogio longè celeberrimo, elegantissimo nimirum Epigrammate, (quod Epigramma, summam propter ejus venustatem, Anglicano idiomate metricè mihi vertendum existimavi) ipse Jonstonus prosequitur, Parnassi nempè jugis Sioniam rupem, aquis Heliconiis Jordanis flumen felici consortio copulâsse, hoc est, in sacrosanctæ Religionis veneranda adyta atque mysteria culti carminis gloriam, quod rarissimè alias factitatum, intulisse eum suavissimè simul verissimèque prædicans; Danielem denique Tilenum, S. S. T. apud Sedanenses Professorem, ac Gulielmum demum Spangium, Ecclesiæ Scotorum, Veriæ quæ Zelandorum collecta erat, pastorem olim fidelissimum doctissimum-

que,

que, cujusque diligentiæ integra Jonstoni opera in unum corpus redacta debemus; atque Andream etiam Melvinum, & ipsum tum Theologorum tum Poëtarum in choro haud postremi certè nominis, ac Georgium quoque Turnbullium, qui, Pontificiorum licet partibus addictus, summæ tamen eruditionis acerrimique judicii certissima documenta in editis à se scriptis Theologicis exhibuit; cum aliis plurimis, à quibus, ne tædium forsan lectoris animo obrepat, sigillatim recensendis consultò hîc abstineo. Familiaritati quoque suæ cum clarissimis quibusdam Jurisperitis, seculi sui luminibus, reverendissimis amplissimisque viris, Jonstonus haud parùm debuit; Nicolao scilicet Fifo ac Philippo Jonatto, senatûs Mechliniensis.Consiliariis, ac Thoma etiam Nicolsono, Jurisconsultorum apud Scotos ævi sui principe, viroque clarissimo Thoma Hopæo, Advocato regio, cùm Jacobo quoque Bardio & Gualtero Hayo, caussarum patronis famigeratissimis; qui omnes ab auctoris nostri partibus in duabus periculosæ plenis aleæ litibus steterant acerrimè, rejecto quoque summa cum constantia, quod vir præstantissimus porrexerat, vocis consiliique pretio, honorario. Medicis quoque seculi sui celeberrimis perquam familiariter usus est; Julio scilicet Casserio Placentino, Equite, Anatomiæ administratore & Chirurgiæ Professore ordinario in illustri Universitate Patavina, (quibus eum titulis ex ipsius viri clarissimi chirographo, oculis meis hæc scribentis subjecto insignivi, in diplomate, quo in virum præstantissimum D. Georgium Sibbaldum Scotum, Rankilorium, Jonstono nostro amicissimum, (cujus quoque nomen inter testes atque consiliarios ibidem præsentes allegatur) Patavii Doctoratûs gradus conferebatur, ante centum quinque ac viginti annos, nimirum Junii die nono, anno 1614, exarato) artis Anatomicæ scientiâ nobilissimo; eodem Georgio Sibbaldo, prædicti D. Roberti patruo, qui, laudatâ profectò consuetudine, Jonstono laureâ Apollinari Patavii quoque paullò antè decorato haud ineleganti epigrammate gratulatus est, quo vicissim honore Sibbaldum, post adeptum statim Doctoratum, Jonstonus prosecutus est; Davide quoque Betonio, Medico regio, Cargillo, Dunæo, Liddelio, Mathematicæ Professionis apud Aberdonenses fundatore benignissimo, aliisque. Commercium quoque coluit

literarium cum doctissimis quibusdam exteris, Caspare nempè Barlæo Batavo, Poëta præstantissimo, ac maximo quoque virorum Hugone Grotio, ævi sui quodam miraculo, politissimo quoque Daniele Heinsio, acutissimoque Dominico Baudio. Sed & aliis quoque doctrinâ atque dignitate per Scotiam illustribus viris Jonstonus percarus extitit; quos inter primas facilè obtinet nobilissimus ille musarum Mæcenas ac patronus, vir illustrissimus Joannes Scotus Scototarvatius, Eques, Regius Consiliarius, Cancellariæ in Scotia Director fidelissimus, cujus eximiæ ac verè dixerim regiæ munificentiæ Blavianum Scotiæ Atlantem, nec non Poëtarum Scotorum prioris seculi delicias, optimorum poëmatum, quorumque nullam umquam posteritatem pigebit, delectum, cum plurimis aliis benignissimi ejus animi testimoniis, debemus; quas ob caussas immortali eum memoriâ dignissimum judicamus, quod & jam adeptus est; ejus siquidem famam immortalitati jamdudum consecravit tum strictâ tum solutâ oratione excellentissimi auctoris nostri calamus facundissimus. Atque hâc famæ immortalitate, infinitis eum partibus universis Alexandris Juliisque, istis hominum portentis, qui & exstiterunt, vixeruntque, atque exstincti demum sunt cum pernicie generis humani, longè digniorem existimamus; siquidem benignissimi isti literarum patroni ac fautores, à populando exhauriendoque vires mortalium tantùm absunt, ut, soli verè patriæ patres, optimæ optimorum hominum portioni, hoc est, utilissimis jucundissimisque præstantium excellentiumque ingeniorum monumentis sospitatores quodammodo se præbent atque deos, doctorum scripta virorum non solum ab morte, sed ab ipsa ferè mortalitate vindicantes: quorum illustrium recensere nomina heroum gestit profectò mihi animus. Et ô quàm vellemus plures illi similes in jacentium literarum commodum (jacent enim, proh dolor! ah nimis nimisque) nostro in orbe ut existerent! Sed frustrà optamus. Cum Georgio præterea Jamisonio, pictore eminentissimo, Scotiæ suæ Apelle, (cujus exquisito penicillo vivis eum coloribus depictum fuisse accepimus) ad quem & cultissimum illius carmen exstat, intima admodum Jonstono consuetudo intercessit. Sed quo te piaculo præterire possum, David Wedderburne, auctori nostro (dum in vivis eratis) carissimum simul ami-

cissi-

cissimumque caput, ludi apud Aberdonenses per plurimos annos literarii moderatorem dignissimum doctissimumque, cuique omnium Latinorum Poëtarum difficillimum luculentissimo, brevi licet, commentario illustratum debemus? Esset certè quod Scotiæ nostræ gratularemur, plures tibi similes studiosæ juventutis præceptores si haberemus. Neque illustribus quibusdam heroinis, sui seculi ornamentis, summam propter morum comitatem atque elegantiam, quàm principibus viris ab ingenii acumine, maximaque doctrina, minùs gratus acceptusque Jonstonus exstitit. Quâ certè re triumphum agit de multis aliis doctis hominibus, quorum egregia alioqui merita, eximiasque dotes austerum haud raro supercilium, totiusque corporis morumque habitus subagrestis, atque incorrigibilis insuper ineptiæ, ex vita umbratili scholasticoque otio contractæ, character sive vestigia, vel longissimi ævi curriculo haudquaquam abolenda, obfuscare non parùm inquinareque solent. Suavissimis certè purissimisque versibus, honoris atque æstimationis ergô, sequentes Jonstonus compellat nobilissimas matronas; Mariam nempè Turræam Bulloniam, Trimollii Ducis conjugem, Annam quoque Cambellam Argatheliam, Marchionissam Huntlæam, cum tribus simul filiabus, Anna, Henrica, Jana Gordoniis, Mariam insuper Areskinam Marriam, illustrissimam Comitissam Marescallanam, cui Psalmorum paraphrasim, pulcerrimum munus, dedicandam censuit; Isabellam item Setoniam Wintoniam, Comitissam Laderdeliam, ejusdemque filiam Joannam Metellanam, Sophiam præterea Hayam Erroliam, Vicecomitissam Melgeniam, ejusque sororem Margaretam, atque Elizabetham etiam Gordoniam, Dominamque Wardesiam, aliasque plurimas, quibus gratum fuisse eum perque acceptum (cùm & ægrotis mentibus poëticâ, quæ non infima laus est, non minùs quàm languentibus corporibus arte Pœoniâ medicinam facere potuerit) nihil obstat certè cur non constanter credamus.

Atque hîc quidem subsistere, manumque de tabula auferre cogor. Atque utinam prelum non adeò urgeret, operæque festinarent, uti quædam alia tanto viro digna literis consignari possent! Verùm lætissima ea provincia aliis fortè, longèque præstantioribus destinata est, quibus uti ex animi sententia cedat, hoc est, uti talis viro cele-

berrimo Encomiastes, qualis fuit ipse Paraphrastes, (quo nihil nec dici nec cogitari quidem vel grandius aptiusve, vel dignius denique aut honorificentius) obtingat, omnibus votis precor atque exopto.

Ut tamen faciam, quantum possum, lectoribus satis, ipsius præstantissimi scriptoris ad virum doctissimum Davidem Wedderburnum de seipso elegiam; ejusque vicissim ad Jonstonum responsionem (scio enim utramque longè gratissimam fore) lectoris hîc oculis statim subjiciam, ipsum Jonstonum optimam luculentissimamque suæ ipsius vitæ illustrandæ facem præferre persuasus. Atque hîc auctor sum iis, quibus plura de eo cognoscere gratum est, cetera ejus poëmata sedulò uti consulant, plus enim lucis inde ac veritatis, in rebus ad ipsum quæ spectant, quàm aliunde uspiam redundaturum compertissimum habeo. Ex iis enim complura variaque, tantâ loci temporisque intercapedine, quæ frustrà (nisi vehementer me animus fallit) alibi exspectantur, haurire atque addiscere possumus. Atque ea quidem carmina, celeberrimi viri in parergis atque epigrammatis exstantia, curare in animo erat imprimenda, ni liber, plus ferè justam quàm molem jam sortitus, carceres morderet, in hominumque manus prodire festinaret gestiretque, æquo diutiùs iisdem denegatus. Carmina autem, quæ meo judicio ad hanc maximè rem mihi facere videntur, sequentibus insignita titulis leguntur: ad senatum nempè Mechliniensem; ad Nicolaum Fifum & Philippum Jonartum; in duos rabulas forenses, Advocatum & Procuratorem, N. N. diræ; in nautas ad nobilissimum virum Georgium Hayum, Cancellarium; ad eumdem de furoribus Brontotyphoeis; ad Thomam Nicolsonum, Jurisconsultorum principem; ad Robertum Baronium, Theologum; ad Medicos regios; de Barlæo Batavo; Pantlemonis (quo se ipse nomine innuit) querela ad senatum adversus Bucaulum, (hoc ficto vocabulo adversarium perstringit;) de Vulturno, (eodem, credo, qui Bucaulus;) adversus omasomastiga; de loco suo natali; de horto Vulturni; ad Thomam Hopæum, Advocatum regium; de Jacobo Bardio & Gualtero Hayo, Caussidicis; nobilissimo insuper viro, D. Joanni Scoto, Scototarvatio; ad illustrem Comitem de Pembroke de suo in aulam reditu; ad Jacobum Jonstonum, Baronem de Jonston, &c.

Ad

Ad Davidem Wedderburnum, Scholæ Aberdonensis Rectorem, amicum veterem,

Arcturus Jonstonus, M. D.

CErnis ut obrepens mihi, Wedderburne, senecta
Sparserit indignas per caput omne nives.
Debile fit corpus, pulsis melioribus annis,
Nec vigor ingenii, qui fuit antè, mihi est.
Tempore mutato, mores mutantur & ipsi,
Nec capior studiis, quæ placuêre priùs.
Antè leves risus & erant jocularia cordi;
Nunc me morosum difficilemque vides.
Prona fit in rixas mens, & proclivis in iras,
Et senio pejor cura senilis edit.
His ego, quæ possum, quæro medicamina morbis,
Et mala, quà fas est, pellere nitor ope.
Sæpè quod exegi pridem, juvenile revolvo
Tempus, & in mentem tu mihi sæpè redis.
Par, memini, cùm noster amor se prodidit, ætas,
Par genius nobis, ingeniumque fuit.
Unus & ardor erat, Phœbi conscendere collem,
Inque jugo summo sistere posse pedem.
Te prior, infirmis ego nixus in ardua pennis,
Monstrabam, memini, quâ sequerêre, viam.
Nunc comes urgebam, blandis hortatibus instans,
Et festinanti non leve calcar eram.
Nunc animos rigidi sumebam more magistri,
Et castigabam voce subinde moras.
Haud aliter nati, generoso Dædalus ausu,
Astra per & cœli nubila rexit iter.
Sed mea Dædaleo pejor sors improba fato,
Icariâ potior sors tua sorte fuit.
In sibi quæsitas penetravit Dædalus oras,
Me juga, quæ petii, Phœbus adire vetat.
Icarus haustus aquâ est; tu, quæ me ponè petebas,
Montis Apollinei culmina summa tenes.
Nobilis ingenii raptus felicibus alis,
Liquisti veterem post tua terga ducem.

Sic

Sic Maro, ſic Flaccus, ſic vicit Naſo magiſtrum,
 Quique canit Grajo Pergama capta dolo.
Hic quoque, qui magno dextram formavit Apelli,
 Victus Apellæâ creditur ipſe manu.
Clarus erat, quiſquis docuit mare findere Typhin,
 Et verſare leves Automedonta rotas.
Debita ſed poſtquam venit tironibus ætas,
 Diſcipulo minor eſt factus uterque ſuo.
Non tamen impatiens indulſi triſtibus iris,
 Nec mihi te dolui præripuiſſe decus.
Abſit! ut invideat juvenis Phocæus Oreſti,
 Perithoum, Theſeu, vel tuus urat honos.
Abſit! ut Euryali rebus macreſcat opimis
 Niſus, & offendant Caſtora fratris opes.
Livor iners animis non eſt cœleſtibus aptus;
 Nec fuit hâc noſter labe notatus amor.
Hunc, procul Idalio, teneris in mentibus ipſe
 Accendit radiis Phœbus Apollo ſuis.
Non procul hinc mons eſt, feſſos quem ponè jugales
 Solvit in heſperiâ Phœbus anhelus aquâ.
Tectus erat quondam ſilvis, nunc præter ericæ
 Gramina, nil ſcopulos inter & antra vides.
Hujus in aërio lætantes vertice, Phœbo
 Sæpè litabamus, Pierioque gregi.
Hunc ego Parnaſſum, juga tu Pimplæa vocabas,
 Delphica nunc rupes, nunc Heliconis erat.
Sæpè petebamus vicinos collibus amnes,
 Qui tibi natali non procul urbe fluunt.
Hic Aganippæam, dabat hic Permeſſidis undam,
 Et quæcumque ſonans flumina Phocis habet.
Phœbus ubique fuit, ſpecus omnis Apollinis antrum,
 Quælibet Aſcræum præbuit umbra nemus.
Lux ubi vel Phœbi micuit, vel ſidera cœli,
 Sidera cum Phœbo dicere luſus erat.
Vere novo quoties pratorum mille colores,
 Ut potuit, numeris pinxit uterque ſuis.
Exciti quoties volucrum modulamine, plectra
 Sumſimus, alternos reddidimuſque ſonos.
Omnia ſubdebant ſtimulos juvenilibus auſis,
 Quidlibet auſuris omnia calcar erant.
His ego deliciis tecum, ſine fæce, fruebar,
 Unaque præbebat gaudia mille dies.

Sed

Sed brevis, ah! nimiùm fuit & fugitiva voluptas;
Sic rosa vanescit, sic abit umbra levis.
Hæc sacra dum patriis tecum colo lætus in oris,
Te simul & patriam linquere cogor humum.
Quas ego non terras, quæ non vagus æquora pressi,
Hæc licet ingenio sint minùs apta meo?
Bis mihi trajectæ vicinæ nubibus Alpes:
Tybris, & Eridani pota bis unda mihi est.
Præbuit hospitium bis binis Gallia lustris:
Conjugis hæc titulum terra patrisque dedit.
Me Geta, me Batavus, me vidit Cimber & Anglus,
Et quæ Teutonico terra sub axe riget.
Non tot Dulichius pater est erroribus actus,
Dum peteret patrios per vada sæva lares.
Quinta Caledoniæ me rursus olympias oræ
Reddidit effætum, dissimilemque mei.
Numina jam decies & ter fecêre parentem:
Pignora sex superant, cetera turba fuit.
Bis mihi quæsivi, nec ab una gente, maritam:
Bis conjunx, bis jam me reor esse senem.
Te quoque, qui patriæ vovisti tempora vitæ,
In patriæ video consenuisse sinu.
Scilicet hæc homines sors urget, ut omnibus æquè
Obrepat tacito curva senecta pede.
Differri mors ipsa potest, & tetrica sæpè
Sustinet armatam Parca coacta manum.
Hei mihi! tempus edax nullo medicamine, nullâ
Arte retardari dura senecta potest.
Nec tamen ætati desunt solatia feræ,
Quæque senes patimur, sunt mala juncta bonis:
Quam queror, ætatem confer juvenilibus annis,
Nil juvenis, quo se præ sene jactet, habet.
Non legitur sanctus juvenum de flore senatus;
Turba senatorum nil nisi turba senum est.
Mos & erat capiti juvenes assurgere cano,
Illius & leges imperiumque pati.
Ut tuba concinuit, juvenes coguntur in hostem
Ducere; fas senibus delituisse domi.
Bella gerunt juvenes, & gaudent hoste peremto:
Bella senes memorant, & memorare juvat.
Si qua puella petit, juveni quod turpe negare est,
Hos excusabunt tempora tecta nive.

Vina

Vina nocent juveni: mores imitata Catonis
  Se reficit ſumto ſicca ſenecta mero.
Si vel parca manus juveni, vel tetrica frons eſt,
  Lingua vel effrenis, nemo decere putat:
Turpe ſeni non eſt lucrum captare, nec uti
  Moribus auſteris, nec ſine fine loqui.
Si quid in his culpæ eſt, crimen transfertur in annos;
  Et, ſene laudato, ſola ſenecta rea eſt.
His ego me ſolor, capulo vicinus, ut arte
  Sit levius, quod ſors ferre coëgit, onus.
Aptiùs at noſtræ, tu Wedderburne, ſenectæ
  Conſulis, &, quæ fert dura ſenecta, malis.
Dum mihi te ſiſto, dum, quos ſimul egimus annos,
  Mente puto, mutor, nec mihi ſum quod eram.
Æſona carminibus mutavit Colchis & herbis;
  Hâc juvenem tremulo de ſene fecit ope.
Colchidis in morem, veteri tu reddis amico,
  Qui pede veloci præteriêre, dies.
Tempora dum recolo tecum ſimul acta juventæ,
  Me mihi reſtituens, ipſa juventa redit.
Colchida tu vincis: longo molimine Colchis
  Quod ſemel auſa fuit, tu mihi ſæpè facis.

Arcturo Jonstono M. D.

Reſpondet David Wedderburnus.

HAs ego cerno nives, cerno, Jonſtone, queror que;
  Et nivis, heu! lacrimæ more liquentis eunt:
Dumque retrò ſpecto melioris tempora vitæ,
  Quæque ferunt anni gaudia prima rudes,
Deficio, quærenſque tuis ſolamina curis
  Implicor, an ſileam neſcius, anne loquar.
Heu! ubi, quæ nobis quondam florentibus annis,
  Otia? veris ubi blandior aura novi?
Vivida nunc ubi vis animi? quam ſerior ætas
  Uſque tibi reparat, deterit uſque mihi.
Sed neque cauſſa fugit; nam qui miſerande labores
  Siſyphe te, Tityum quæ laniena premit:
Quæ rota, qui lacerant angues Ixiona torti,
  Progeniem Danai quæ manet urna feram:

Pars quota pœnarum quas pendo, Palæmonis antro
  Luſtra tot incluſus, dum fero mille neces?
Quas qui ſcire velit, Libyco quot in æquore fluctus,
  Ignea quot niteant ſidera nocte, petat.
Scilicet hinc, ſi quas melior natura benignè
  Contulerat, dotes deperiêre meæ.
Adſpice Carpathium qui findit puppibus æquor,
  Adſpice qui duri prælia Martis amat:
Quas ſentina vomit, circumfert navita fæces:
  Trux bellatorem Mars docet eſſe trucem.
Omne abit in mores ſtudium, mihi crede, ſequaxque,
  Artificis vitium ſemper & artis idem.
Inde mali mihi cauſſa mei: nam pectora fingo
  Dum tenera, & pueros erudiiſſe ſat eſt;
Nec mihi conceſſum pro ſpe juga viſere Phœbi,
  Nec mihi fortunæ, qui fuit antè, tenor:
Fortunæ! ſed quid nequidquam ingrata revolvo?
  Carmine quid moveo te camarina meo?
Hæc fateor, liceatque mihi ſine labe fateri,
  Cum foveat ſortis ſemina quiſque ſuæ.
Adde, quòd Aonidas ſemper quid inane putavi,
  Nec placuit genio pulvis & umbra meo.
Quòd ſi parva mihi fas eſt componere magnis,
  Sic Laertiades tractus in arma fuit.
Ipſe dolo falſus falſum ſic traxit Achillem
  Aulida, ut Inachias duceret inde rates.
Par genio fortuna tuo: tibi, tangere famæ
  Dum properas portus, æſtus & aura favent.
Ecce tibi proavûm generoſo ſanguine dignum
  Ingenium, primus nobilitatis honos!
Ecce tuis elegis, dum tendis ad ardua Pindi
  Culmina, Naſonis lecta corona manu!
Purpureus nitet hîc amarantus: lilia rident,
  Cumque apio violæ, cum violiſque roſæ.
Hîc, Buchanane! tuæ defenſæ præmia muſæ
  Quercus, & hinc triplex laurus amœna comæ.
Ne quid enim deſit, quò vertice ſidera tangas,
  Ævi & miraclis adnumerêre tui;
Architas quidquid, quidquid Podalirius auſus,
  Et ſophiæ quidquid circulus omnis habet:
Linceo id omne tuo rimatus lumine, rarâ
  Naturæ penitos excutis arte ſinus.

Hæc ego præſenſi jam tum, cum remige Phœbo
  Exiguâ legeres littora ſacra rate.
Præſenſi; nec avis præpes mihi penna, nec exta,
  Sed ratio augurium judiciumque fuit.
Tum (memini & meminiſſe juvat) nunc aurea tentas
  Fila lyræ, Aoniis ſollicitanda modis:
Nunc annos ſupra penetras in caſtra Lycæi,
  Ponis & à comitum rapta tropæa globo.
Meque ſubinde vocas, propero dum lentiùs, atque
  Cogor ab adverſis vela referre notis.
Haud ſecus accipitris pedibus prædatur aduncis
  Pullus, adhuc niſus dum docet aura leves.
Haud ſecus in ſilvis errare leunculus audet,
  Dente petiturus rhinocerota novo.
Primaque luxurians in prælia taurus arenam
  Spargit, & impoſitas jactat in aſtra pilas.
Indolis hæc animos ſociarunt vincula noſtros,
  Hic nos nativo fœdere junxit amor:
Qui non ambiguæ metuit diſcrimina ſortis,
  Temporis aut varias inſtabileſque vices.
Namque quater denis robur jam ſumſit ab annis,
  Perque ſuos cœpit provehiturque gradus.
Ornus adhuc fibris Erimanthi in culmine nixa,
  Vel modicis cedit flatibus eure tuis:
Latius hinc tenues paullatim fundere ramos
  Gaudet, & æſtivis ſe decorare comis:
Aërio at tandem jactans ſe vertice, cauros
  Spernit, & irati fulmen ab arce Jovis.
Noſter talis amor; quem non (pia numina teſtor)
  Ulla procelloſo turbine vincit hiems.
Abſit! ut Æacides palmam vel fidus Achates
  Hanc tibi præripiat, præripiatve mihi.
Huic licet Æneas, illi licet adforet, armis
  Quem ſub inaſſuetis procubuiſſe ferunt.
Euryalus, Damon, ſuaviſſima vatibus olim
  Nomina, ſed quoties nomina ficta legas?
Integra noſtra fides: hanc nos candore mereri,
  Vita, vel invidiâ teſte, peracta probet.
Inde dolor, qui me tantùm non perdidit, orbis
  Dum procul à patriâ te peregrinus habet.
Eſt locus adductis curvos ſinuatus in arcus
  Cornibus, oceanus pulſat utrumque latus:

Intus

Intus arenosum decorant duo flumina littus,
Nympharumque rudi pumice tecta domus.
Hîc quoties gemui? quàm fletibus ora rigavi?
Implerent zephyri cùm tibi vela leves:
Vela tibi implerent zephyri, mihi pectora luctus,
Ossa tremor, lacrimæ lumina mœsta piæ.
Tum mihi Demophoon visus dare carbasa ventis,
Tum mihi Jonstonus Protesilaus erat.
Quàque sequi licuit spectans tua lintea, Phyllis,
Hæmonis & sensu Laodameia fui.
Non tamen hic nostrum sensus saturavit amorem,
Nec dolor hic nostri meta doloris erat.
Tristis in hac vacua quoties spatiabar arena,
Tu mihi tristitiæ semper origo novæ.
Tecum totus ego, te dum desidero, dumque
Te veniente die, te fugiente cano.
Haud aliter genitrix tua te Proserpina campis
Flevit in Ennæis, finitimisque jugis.
Hebrides haud aliter nymphæ, Rhodopeius Orpheus
Dum dolet Euridicen nocte dieque suam.
Et nunc Halcyonas desertas adloquor, antra
Nunc peto, Grampiaci tesquaque sola sinus.
Ah! quoties dixi, pereat malè Tiphys & Argo,
Quisquis & hoc primus gurgite fecit iter?
Ah! quoties, Arabum quid me, mea prima voluptas!
Te sine divitiæ deliciæve juvent?
Sed benè consuluit nostro Deus ille dolori,
In patria tandem quo duce lætus ovas.
Sic musæ voluêre, tuæ tutela senectæ,
Quæ felice diu progrediatur ave.
Simque tibi Colchis, renovans solatia vitæ,
Et mihi sit Liber, sit Cytherea comes.
Ille graves abigat curas: det & altera, pulcra
Te tua ceu juvenem Cynthia semper amet.
Si quid ego interea moduler, tu præcine: Phœbus
Unus semper eras tu mihi, semper eris.

Sub obitum viri clarissimi & carissimi,

D. Arcturi Jonstoni, Medici Regii, & Poëtarum sui seculi facilè principis,

Davidis Wedderburni SUSPIRIA.

PLangito, Melpomene! Jonstoni funera, clarum
Cujus ab Arcturo sidere nomen habes.
Plangito Nasonis redivivi funera, magni
Sola Buchanàni marmore digna tegi.
Scotia mœsta dole, tanti viduata sepulcro
Vatis: is Angligenis contigit altus honos.
Namque Machaonias artes dum tractat in aula,
Proh dolor! externo tradidit ossa solo.
Scotia mœsta dole: Jonstono nemo superstes,
Nemo Buchanani quo tueare decus.
Ille Buchananum subvexit præpete pennâ,
Quà roseus gemina Phœbus ab arce nitet.
Eja tamen gaude! Jonstonus carmine vivit,
Carmine Jonstono fama perennis erit.
Interea, Jonstone! animæ pars altera nostræ,
Te Wedderburni flens elegia gemit.
Quin (& id ex merito) dum spiritus hos alet artus,
Te Wedderburni flens elegia gemet.
Namque novem quamvis tecum periêre sorores,
Ille tamen carmen flebile fundet amor,
Qui mihi par tecum per quina decennia; melle
Dulcior, imò ipso nectare & ambrosiâ.

ALIUD.

Jonstono ingenium naturâ potentior arte;
Artes, Phœbe! tuas provida cura dabat.
Ingenii specta vires, spectentur & artes;
Quem dabis ingenio? quem dabis arte parem?

ALIUD.

Seria Jonstonus si quando capesseret, alter
Dexteritate fuit judicioque Cato.
Cum placuêre sales, fuit idem Lælius alter;
Gratia tanta animi, tantus in ore lepos.

ALIUD.

ALIUD.

Prisca magistratus renovabat Roma quotannis,
Illustrem at vatem secula vix pariunt:
Quanta Buchanani? Jonstoni gloria quanta?
Nestoris his geminos vix tria secla dabunt.

ALIUD.

Gallia Melvinum, Buchananum Scotia cepit,
Anglia Jonstonum, Mantua Crichtonium:
Scilicet, heroum claris decorare sepulcris
Orbem omnem, laus est propria Scotigenûm.

ALIUD.

Hos medico tristes gemitus impendo, sed, eheu!
Frustra; nec medicis parcere fata solent.
Exemplo Cargillus erat, Jonstonus uterque,
Gordonius juvenis, Liddeliusque senex.
Ut medici morbos tollunt, ita tollit & ipsos
Mors medicos. At tu vive, Dunæe! diu:
Namque urbi patriæ tu post tot funera solus
Vivus Aristoteles, vivus es Hippocrates.

Hæc Elegia expressa est juxta exemplar Aberdoniæ impressum per Edwardum Rabanum, redivivum, 1641.

Doctorum virorum de Arcturo Jonstono, *Scoto, ejusque scriptis testimonia.*

Tho. Dempsterus Hist. Ecclesiast. Gentis Scotorum lib. ix. *p.* 393.

ARcturus Jonstonus familiâ Kaskibeniâ, præclaro ingenio adolescens, Doctoralem in medicina apicem Patavii cum laude adeptus. Scripsit versu elegantissimo elegiaco Psalmorum versionem, Epigrammata varia, lib. 1. Poemata Latina, lib. 1. & alia. In Scotiam reversus, ut puto, suos ornat.

Sir

Sir Thomas Urquhart *of* Cromarty, *in his* ΕΚΣΚΥΒΑΛΑΥΡΟΝ; *or the Discovery of a most excellent Jewel, &c. p.* 200.

Several others in that Nation are, and have been of late very good Latin Poets; amongst which I must needs commemorate Doctor *Arthur Johnston*, a Physician by Profession, yet such a one as had been so sweetly imbued by the Springs of *Helicon*, that before he was full three and twenty Years of Age, he was laureated Poet at *Paris*, and that most deservedly, as may appear by his *Parerga*, his *Paraphrastick Translation of the Psalms* (wherein if he excell not, I am sure, he equaleth *Buchanan*) and some other Treatises by name to me unknown.

Edward Leigh's Felix consortium, *or a fit Conjuncture of Learning and Religion*, lib. iv. cap. 6. p. 232.

Arthur Johnston a *Scotch* Doctor of Physick; before he was full twenty three Years of Age, he was laureated Poet at *Paris*. His *Paraphrastick Translation of the Psalms* is commended.

Edward Phillip's Theatrum Poetarum; *or a compleat Collection of the Lives of the antient and modern Poets, part* 2. *p.* 13.

Arcturus Jonstonus an eminent *Scotch* Physician, who in his younger Years had the Reputation of so excellent a Poet, that he was laureated at *Paris* before he had fully arrived to the 23d Year of his Age: Of his Poetical Works there are particularly collected together, his Epigrams, his *Parerga*, his *Musæ Aulicæ*, his *Reges Scoti*, and his *Heroes Scoti*. [These two last are not *Arthur*, but *John Johnston*'s.] His *Paraphrastical Translation of David's Psalms* is also remembred with particular Commendation.

Authors of the Universal History, *Vol.* 1. *p.* 710. *in a marginal Note marked* (l).

This [the strong and lofty Expressions and Figures] is one of the Reasons why the *Psalms*, the Book of *Job*, and some other Poetick Pieces of Holy Writ, lose

lose so much of their Beauty and Energy in all Versions. However, there is this Difference between these two Books, that the latter cannot bear a literal Translation; whereas those of the former, which have followed the Original closest, have succeeded best; such are, in particular, the Latin ones of *Castalio*, *Buchanan* and *Johnston*. This last is indeed the most literal, and wonderfully displays the Elegancy of the *Hebrew*. It has but one Fault, namely, its running all along in *Hexameters* and *Pentameters*, which takes off a great deal of its Majesty; whereas had it been all in *Hexameters*, there would not have been a better (as there is not indeed a more exact one in all other respects extant) that we know of.

Applausus almæ Universitatis & Gymnasii Patavini, cum D. Arcturus Jonstonus Aberdonensis, Scotus, Medicinæ Doctor publicè crearetur ad III. Eid. Junii, anno 1610.

Cum Thetis Æacidæ cessit dea cærula forti,
 Munera certatim contribuêre dei:
Cum dea Jonstono dat se medicina marito,
 Festa cohors cœli, largaque fundit opes.
Phillirides auspex ut iis, par his Cremoninus;
 Nec minor hæc Thetide est, nec vir hic Æacide.
Conjugio ex isto satus est mortalis Achilles,
 Hinc opera æterna sed medicina dabit.
Barbitos Hæmoniâ celebravit pristina linguâ,
 Septenis musæ reddere docta novæ:
Reddit & urbs Patavi, majori insignia alumno
 Nescio quando dedi, nec scio quando dabo.

GEORGIUS SIBBALDUS Rankilorius M. D.

CASPARIS BARLÆI in Poemata clarissimi viri Arcturi Jonstoni *Carmen, Deliciis Poetarum Scotorum præfixum.*

Gallia Jonstono celebris fuit. Itur in Arcton,
 Grandiaque Arcturi nomina Scotus amat.
Crescit virtuti precium. Sibi vindicat illum,
 Et Tamesis tantum possidet aula virum.

Clarior

Clarior invictis Vates sub Regibus audit,
Aoniasque levat purpura crebra deas.
Nunc Carolo mens ista vacat; Regisque saluti
Dum studet, incolumi Principe quisque valet.
Sceptra canit sanatque simul. Cum fata minantur,
Ille diem Regi protrahit, ille decus.
Officium medicina facit Phœbusque. Nec ostrum
Funus ab ingrata posteritate timet.
Vita duplex Regi conceditur. Una medentis,
Altera, vel Carolo judice, vatis erit.

C. BARLÆUS.

ISAACI GRUTERI Carmen in Latinam Psalmorum versionem, auctore Arcturo Jonstono *Scoto, Middleburgensi Jonstoni Operum omnium Editioni præfixum.*

Incola qui mundi sentis contagia terræ,
Cujus in immensum reptile virus abit;
Si necdum expulsus fugit de pectore sensus,
Ætheraque agnoscit mens vitiata suum:
Splendida nugacis deliria projice secli,
Et quæ per chartas seminat orbis amor:
Ad numeros & plectra redi, Regemque secutus
Fatidicum cœlo fer tua vota comes.
Hîc sociat pariles pietas & purpura curas,
Sideraque augusto sub duce cultus obit.
Auxilii seu plorat inops, seu victor ab hoste
Vocali geminat carmina festa cheli.
Tu quoque luctantis stimulos & semina carnis,
Et quas delicias devia spondet humus,
Cautus ab illustri discas obtundere vate:
Expugnat sanctus cœlica templa labor.
Prisca sacerdotem magnum si vidit Idume,
Si Solyme orantis sentiit alma sonos,
Rara Dei benefacta tulit: non infima laus est
Numen adoranti complacuisse viro.
Nunc Latii cultus non indignata decoros,
Romano nobis gestiit ore loqui.
Sit divisa suis vertendi gloria terris,
Dum vario interpres militat axe sacer:
Arrogat eximias Victrix sibi Scotia laudes,
Scotia Phœbæis imperiosa jugis.

Nunc

Emicuit solio majestas digna Prophetæ,
Sparsit Apollineas cum Buchananus opes.
Nunc agili Jonston urget vestigia plectro,
Et vegeta scriptor cum brevitate placet.
Confer prisca novis: parilis laus, munera sceptro
Et cathedrâ vatis digna tulisse, fuit.

ISAACUS GRUTERUS.

Ad clarissimum ARCTURUM JONSTONUM, Medicinæ Doctorem, & Poëtam insignem, Andreæ Ramsæi V. D. apud Edinburgenses Ministri, ac S. S. T. in Academia Edinburgena Professoris, Carmen.*

LÆtor lutosis ingenî arvis erutas
Æruginosas laminas,
Coxit favillâ quas tepente & languidâ
Thalia nostri pectoris,
Examen acre ferre tanti judicis,
Limam severam carminis.
Jonstone Phœbe! lucis ignes exsere,
Purga, repurga fæcibus.
Nam ex officina prodeant modo tua,
Tuâ notatæ imagine,
Petant sororum vel sacrarum ærarium,
Ut usui sint posteris.

* *Reverendi hujus Pastoris filius vir amplissimus, D. Andreas Ramsæus de Abbotshall, Eques, per duodecim aut quatuordecim annorum spatium continuum urbis Edinburgi præfectus fuit, tandemque in Curiam Juridicam Judex cooptatus. Hujus filiam uxorem duxit vir honorabilis, pietate juxta ac doctrina spectabilis, patruus meus, D. Joannes Lauder de Fountainhall, Eques, haud ita pridem exstinctus, in eadem suprema Regni Curia, tum in Civilibus, tum in Criminalibus, Senator, dum viveret, prudentissimus, optimus, incorruptissimus. Ejus ex Filio Nepotem D. Andream, Fortunarum Heredem, Gentis antiquissimæ Principem hodie agnoscimus, humanitate, probitate, literis suspiciendum, quem præsenti huic instituto faventem cum primis experti sumus.*

Selecta quædam ARCTURI JONSTONI *poëmata, vitam ejus illustrantia, hîc adjicere haud ab re visum est.*

Nobilissimo & amplissimo Viro, D. JOANNI SCOTO, *Scototarvatio, Equiti, Cancellariæ Scotiæ Directori, Consiliario Regio, amico suo optimo, cum Parerga illi dedicaret* *.

SCOTE! Caledonii decus immortale Senatûs,
Consule quo poterat Roma vetusta regi.
Scote! suas à quo Pallas non abnuat artes,
Virtutem Virtus discere, jura Themis.
Scote! cohors quem sacra patrem, Phœbusque magistrum,
Quem Mecænatem Castalis unda vocet.
Scote! mori qui nostra vetas, cui serviet uni
Ingenii nobis quidquid & artis inest.
Hæc tibi Jonstonus magni leve pignus amoris
Nuncupat, innocuis ludicra texta jocis.
Dum patriæ premitur curis, dum nubila mens est,
Materiem risûs, si legis, ista dabunt.
Accipe; nec plausum populi, nec præmia quæro;
Sat vates, veniam si mereantur, habent.

VIRTUS NOS ORNAT.

Ad

---

* *Hic amplissimus vir non à Jonstono solum laudatus exstitit, verum ab infinitis ferè aliis: quod testatur doctissimorum sui seculi virorum, meritissimas munificentissimi hujus ac planè incomparabilis Literatorum* ευεργετȣ *laudes plenis buccis certatim concelebrantium, epistolarum fasciculus, in libro MS. penes Bibliothecam Juridicam Edinburgensem. Inter ceteros & auctoris nostri eidem inscripta dedicatio, autographa quidem illa, Deliciis Poëtarum Scotorum prioris seculi illustrium præfixa, uti primæ stella magnitudinis fulgore suo aliis præcellens, conspicitur; una cum ejusdem ad eumdem novem Musarum elogiis: qui liber, quò ejus scilicet viri, æternâ memoriâ dignissimi, in aprico ponantur virtutes, lucem profectò publicam meretur.*

Ad illuſtrem LADERDELIÆ *Comitem, cum Epigrammata illi dedicaret* *.

NOn mihi ſunt, rubro quæ mittit ab æquore Tethys,
Vel niger viridi quæ legit Indus aquâ.
Hæc tibi quæ Phœbi ſacris è fontibus hauſi,
Dona, Laderdeli! quantulacunque fero.
Accipe Pierias, &, ſi vacat, inſpice gerras;
Hora ſat eſt, oculo ſi properante legis.
Alitis armigeri proles generoſa putatur,
Si qua poteſt Phœbi nobile ferre jubar,
Tu quoque Phœbæos, quo par eſt lumine, fœtus
Adſpiciens, generis da documenta tui.
Heroo ſic te prognatum ſanguine, magno
Nec Metellano degenerâſſe probes.

ARCT. JONSTONUS.

De loco ſuo natali.

ÆMula Theſſalicis en hîc Jonſtonia Tempe,
Hoſpes! hyperboreo fuſa ſub axe vides.
Mille per ambages nitidis argenteus undis,
Hic trepidat lætos Urius inter agros.
Explicat hîc feras ingens Bennachius umbras,
Nox ubi libratur lance dieſque pari.
Gemmifer eſt amnis, radiat mons ipſe lapillis,
Queis nihil Eous purius orbis habet.
Hîc pandit natura ſinum, nativaque ſurgens
Purpura felicem ſub pede ditat humum.
Aëra per liquidum volucres, in flumine piſces,
Adſpicis in pratis luxuriare pecus.
Hîc ſeges eſt, hîc poma rubent, onerantur ariſtis
Arva, ſuas ægrè ſuſtinet arbor opes.

i 2 Propter

* *Hoc Comite, ejuſque uxore Iſabellâ Setonâ, Comitis Fermelinodunenſis filiâ, natus eſt Joannes Metellanus, illuſtriſſimus poſtea Laderdeliæ Dux, maximo vir ingenio, ſummiſque, ſereniſſimo Rege Carolo ſecundo Britannis imperitante, honoribus perfunctus.*

Propter aquas arx eſt, ipſi contermina cœlo,
Auctoris menti non tamen æqua ſui.
Imperat hæc arvis & vectigalibus undis,
Et famulâ ſtadiis diſtat ab urbe tribus.
Hæc mihi terra parens: gens has Jonſtonia lymphas,
Arvaque per centum miſſa tuetur avos.
Clara Maronæis evaſit Mantua cunis,
Me mea natalis nobilitabit humus.

KINTORIUM.

JUgera Kintorii ſi ſpectes, uber Eleuſis,
Fertilis & dici Trinacris ora nequit.
Dona, Caledonios inter pulcerrrimus amnes,
Hoc rigat, & pingui ditior unda ſolo eſt.
Plebs legit hîc baccas, quales nec dives Hydaſpes,
Dives Erythræi nec parit unda freti.
Unio quem Phario Cleopatræ faſtus aceto
Diluit, hinc Lagi miſſus in arva fuit.
Hîc locus hippodromi eſt, populo ſpectante, quotannis
Hîc alacres pubes Scotica verſat equos.
Hic fugit, hic ſequitur, victori præmia cedunt,
Quæ palmas ſuperant, Elidis ora! tuas.
Hîc ego ſum, memini, Muſarum factus alumnus,
Et tiro didici verba Latina loqui.
Carmine Mæonio veteres tollantur Athenæ,
Urbs hæc verſiculis eſt celebranda meis.

INNERURIA.

URbs dilecta mihi! te mollibus alluit undis
Urius, antiquum nomen & inde trahis.
Te quoque Dona rigat criſtallo purior, illum
Mox Gariochæis Urius auget aquis.
Cur tua Mygdoniis non ſurgunt tecta columnis,
Nec radiat titulis Pyramis ulla tuis?
Cur humiles ſorbis cinguntur vilibus ædes,
Sacra quibus potiùs debita laurus erat?
Antè triumphatus te juxta Bruſſius hoſtem
Trivit, & ex illo victor ubique fuit.
Nec procul hinc populos Steuarti dextra rebelles
Fregit, & Harlæam ſanguine merſit humum,

Te

Te jactare mihi fas eſt: quæ divite glebâ
  Te beat, eſt cunis proxima terra meis.
Te prope vitales puer hauſi luminis auras,
  Te prope jam canis obſitus opto mori.

NOBILES quidam SCOTI ‡.

Cancellarius.

SUb Jove liquit humum, ſpreto Themis aurea cœlo,
  Nunc tecum in terris, Haye! tribunal habet.

Mortonius, Theſaurarius.

Si virtus vel forma daret, vel ſanguis honores,
  Mortonio major nullus in orbe foret.

Strathernius, Concilii Præſes.

Hæ tibi ſunt, Grami! dotes, mens neſcia vinci,
  Liberá frons, pectus nobile, promta manus.

Hadintonius, Cuſtos Sigilli ſecreti.

Plus nulli fortuna dedit de gente Britannâ,
  Fortunam nemo tam reverenter habet.

Lenoxius.

Eſt pater & patruus, procerum par nobile, magni
  Sunt tibi, Lenoxi! quos imiteris avi.

Hamiltonius.

Celta dedit proavis titulos, tibi Teutonis ora
  Mille, triumphato Cæſare, ſerta dabit.

Huntlæus.

Ut ſcopulus ſtans mole ſuâ, cœlique, mariſque
  Deſpicit Huntlæi mens generoſa minas.

Anguſius.

Si velit Anguſî victuras dicere laudes,
  Duglaſiis ortum Scotia dicat avis.

Argathelius.

Cum, Cambelle! domi cenſus ſine fine, decuſque,
  Sit tibi, cur titulos quæris opeſque foris?

Er-

---

‡ *Benevolum lectorem hîc monere viſum eſt hoſce Nobiles Scotos, quos honorificè ſingulis diſtichis Jonſtonus compellat, ſanctioris Caroli Regis in Scotia Concilii Dominos fuiſſe, coram quibus auctor, inſons licet, reus agebatur, nequis fortè ceteros Scoticæ Nobilitatis Heroes dolo malo à Jonſtono prætermiſſos exiſtimare animum inducat ſuum.*

Errolius.

Cui pater Hayorum princeps, Duglaſſia mater,
Erroli! virtus eſt tibi nata domi.

Mareſcallus.

Virtutem ſeu pacis amas, ſeu munia belli,
Fortunam à proavis diſcere, Kethe! potes.

Rothuſius.

Sanguine majores tibi quem peperêre, mereris
Ingenii & morum nobilitate locum.

Marrius.

Inter Areskinus proceres nitet, aurea flammas
Inter ut æthereas luna micare ſolet.

Moravius.

Nil plus Moravio meruit Tirynthius Heros,
Ille feras peſtes, hic quoque monſtra domat.

Wintonius.

Illuſtrem tu mille domum virtutibus ornas,
Hæc proceres regno mille, Setone! dedit.

Laderdelius.

Priſca novis confer: nil Martia Roma Metello,
Nil Metellano Scotia majus habet.

Lithchovius.

Cura Leviſtonio ceſſit maris; an quia poſcit
Ille mares animos, conſiliumque labor?

Kingornius.

Antiqui mores, domus eſt antiqua Leonis,
Digna domus domino, dignus & ille domo eſt.

Bucluchius.

Arva dedit Scoto Rex Scotus, Belga dat aurum,
Eſtque triumphatus ſerta daturus Iber.

Comes Sterlini.

Confer Alexandros: Macedo victricibus armis
Magnus erat, Scotus carmine, major uter?

Forbeſius.

Si ſua donarent pietati præmia Divi,
Forbeſidûm princeps! par tibi nemo foret.

Lovetius.

Natus hyperboreos inter Fraſerius Heros,
E ſpinis docuit ſurgere poſſe roſam.

Carnegius.

Nec numero clauduntur opes, nec limite rura,
Carnegi! ſervat mens tamen alta modum.

Fr.

Fr. Hayus, Errolii F.

Nafcentem placido te vidit lumine Pallas,
Mens apta eft ftudiis, prurit in arma manus.

Jac. Leo, Kingornii F.

Defpicis Aonidum quidquid non protulit hortus,
Aonidum quidquid protulit hortus habes.

EPISCOPI SCOTI.

Santandreanus.

SPotfwodus fociis, feu munia Præfulis implet,
Sive Senatoris, præripit omne decus.

Glafcuenfis.

Eft coma, Laë! tibi cygnæis æmula plumis,
Pectora funt multò candidiora comis.

Deucaledonius.

Quas fibi Lindfæus folâ virtute paravit,
Virtuti famulas & fibi fecit opes.

Aberdonenfis.

Enthea Forbefio mens eft, vox confona menti,
Vita comes vocis, quod jubet ipfe facit.

Moravienfis.

Inftruit exemplo populum Guthræus & ore:
Pellicit hoc, illo faxea corda trahit.

Gallovidienfis.

Lammius aftrorum fpoliatus lumine, lucem
Quâ fe, quâque Deum confpicit, intus habet.

Roffenfis.

Arguit erroris vatem Lindfæus, in aulis
Qui negat Heroum vivere poffe pios.

Brechinenfis.

Nec tibi Presbyteri minuit, Lindfæe! labores,
Infula, nec mores mutat honoris apex.

Dumblanenfis.

Hoc Ballandinus debebat tempore nafci,
Quo pietas Themidi juncta regebat humum.

Cathanefius.

Abrenethæus oves verbis cum pafcat, & herbis,
Eft duplex gemino dignus honore labor.

Lifmorenfis.

Quot pater Amphion, & quot Rodopeïus Orpheus,
Mellifluo Bodius tot trahit ore feras.

Sodo-

Sodorensis.

Ignea Leslæo mens est, vox fulminis instar,
  Doctaque cœlestis pectora flammat amor.

Orcadum.

Dum corpus tueor, quantillus homuncio, Grami! es?
  Ardua dum mentis culmina, quantus Atlas?

Ad illustrem Comitem Gordonium, Marchionis Huntlæi filium natu maximum.

TU modò ducebas acies, Huntleïa proles!
  Bellatrixque tuam Gallia sensit opem.
Hoste triumphato, Veneris jam vincula gestas,
  Et te captivum Cypria ponè trahit.
Niteris exemplo Regum: fortissimus Hector,
  Magnus & Æacides miles Amoris erat.
Mortales si fortè sequi, Dîs nate! recusas,
  In cœlo superos, quos imiteris, habes.
Casside depositâ, Veneri dedit oscula Mavors,
  Et pater, abjecto fulmine, dixit, amo.

De tribus Gordoniis sororibus.

TRes cole Gordonas, &, si lubet, adspice: visas
  Sed fuge, si flammas, retia, tela, times.
Anna faces, Henrica plagas, fert Jana sagittas:
  His cremat, illaqueat, pectora figit Amor.
De Parcis jam parce queri, nec crimina Divis
  Objice: Gordonæ plus feritatis habent.
Una colum, fusum tenet altera, tertia filum
  Parca secat, pariter sed necat illa trias.

De Sophia Haya, Comitis Errolii filia.

SI genus & mentem, si formam respicis, Hayæ
  Sunt data quæ jactant Juno, Minerva, Venus.
Juno supercilium si ponat, tela Minerva,
  Furta Venus, terris tres dabit Haya Deas.

De Comite Hollandio.

ADspice quàm studiis vitam traducat ineptis
  Aulicus, accipitres hic alit, ille canes:

Una

Una ſaginat equos, gaudet pars una choreis;
  Iſte genas fuco purpurat, ille mero.
Hunc pugil, hunc meretrix emungit & hiſtrio nummis;
  Sunt quibus & pernox alea vaſtat opes.
Altiùs aſſurgit, generoſi ſanguinis heres,
  Richæus, Clariæ captus amore lyræ.
Quas colit, auratis Muſas hic protegit alis;
  Gaudet & Aonio dicere jura choro.
Hunc dictatorem ſequitur Parnaſſia pubes,
  Fertque ſuo ſupplex debita tura duci.
Reddite, Pierides! Flaccum, revocate Maronem,
  Jam Mecænatem terra Britanna tulit *.

De March. Hamiltoniæ †, *& Hadintoniæ Comite* ‡.

GEntis Hamiltoniæ laudes quæ neſciat ætas;
  Phœnices orbi quæ dedit una duos?
Hic in Teutonicis jam victor fulminat oris;
  Hic patriæ, magno ſub Jove, jura regit.
Reddite Mæoniden, Muſæ! Redit alter Achilles;
  Dat Laërtiaden Scotica terra novum.

Ad D. Richardum Metellanum.

AUrea dent alii, quæ, Metellane! mereris
  Munera, dent Tyrio coccina tincta cado.

k Sunt

* *O fœdam faciem vitæ aulicæ! Ceterum benigniſſimos Literarum patronos ac fautores*, dignos laude viros Muſa vetat mori, *qui ideo pluris faciendi ſunt, quippe quorum numerus cunctis ſeculis longè longèque pauciſſimus ſemper exſtiterit. Ptolemæos quidem, Philadelphon atque Euergeten, Ægyptus, antiqua Mecænatem Roma, Richæum alioſque paucos Anglia, Scototarvatium denique Heroem Caledonia jactat atque oſtentat: ſed horum æquales* apparent *ut* rari nantes in gurgite vaſto, *utque* Rara avis in terris, nigroque ſimillima corvo; *quod dolendum eſt profectò.*

† *Hujus Marchionis poſteri Ducis jam titulo inſigniuntur.*

‡ *Ab hoc Comite oriundus Familiæ Heres, maximæ ſpei adoleſcens, in altera celeberrimarum apud Anglos Univerſitatum Oxonienſi, in bonarum ſtudia literarum, cum fratribus, acriter in præſentia cum fructu incumbit.*

Sunt mera verba mihi ſine re, ſine pondere voces,
Et numeri, ſed nil quod numerare queas.
Accipe Jonſtono, vetus hoſpes! ab hoſpite nugas,
Munera muneribus non ſatis æqua tuis.
Tu Cereris, memini, tu Bacchi dona dediſti,
Nil ego Pierias adfero præter aquas.
Sic æs vile tuo dum muto callidus auro,
Par Diomedis ego, tu mihi Glaucus eris.

*Ad Jacobum Jonſtonum, Baronem de Jonſton *.*

MAjores, Jonſtone! tuos, dum Martia vivent
Nomina, Ferguſidûm gens ſuper aſtra feret.
Credita ſunt illis gemini confinia regni,
Hoc meruit virtus & ſine labe fides.
Quantus hic eſt, ſocium quem legit Vallius unum,
Inter mille duces, fulmineaſque manus?
Quantus erat, qualiſque pater, qui fortibus armis
Mille foris peperit, mille tropæa domi?
Anglia Grampigenas exſtructis molibus hoſtes
Arcuit, & muro junxit utrumque fretum.
Hoſtibus oppoſuit Jonſtonos Scotia, vallum
Invictum, quo nil firmius orbis habet.

De Hayorum tribus jugis ſanguineis †.

HOſtibus, indignùm! Cimbris exercitus omnis
Scotigenûm verſo terga Leone dabat:
Signa Caledoniæ ſpectans incanduit Hayus,
Qui patrios juxtà fortè colebat agros.
Nec mora, taurorum, properans, ingentibus auſis
Expedit incurvis colla toroſa jugis.
His genitor, natique duo, tria fulmina belli,
Compeſcunt trepidam, nec ſine cæde, fugam.

Queis

* *Qui ab hoc Barone orti ſunt ad Marchionis jam dignationem evecti ſunt, cui cognomini gloriam numquam intermorituram immortalis ingenii ſui monumentis Jonſtonus adſperſit.*

† *Hæc ſunt inſignia Errolii Comitum, nobiliſſimæ antiquiſſimæque gentis Hayorum Principum; quos inter, quem cognominis inſigne columen, Scoticæque Nobilitatis decus unicum veneramur, altiùs caput erigit illuſtriſſimus Tweddaliæ Marchio.*

Queis fuga compreſſa eſt, armis agreſtibus hoſtis
Concidit, &, qui non concidit, hauſtus aquâ eſt.
Clava quid, aut harpe meruit, quid Pelias haſta,
Quæ perhibent Grajos arma tuliſſe duces?
Sunt hæc nota quidem, cantataque vatibus arma,
Haya tamen veræ plus juga laudis habent.

In Porticum Desfortianam †.

HIc decus Arctoæ ſpectatur porticus oræ,
Æmula porticibus, Roma vetuſta! tuis.
Tota nitet Phœbo, nimis & vicina Bootæ
Ni foret, hanc Phœbi ſuſpicer eſſe domum.
Arte laboratum ſummis laquearibus aurum,
Exhibet hiſtorias quot vetus orbis habet.
Quas Heroinas, hoc in quo degimus ævum,
Quos tulit Heroas, monſtrat utrumque latus.
Iſta licet meritò poſſint molimina dici
Maxima, ſunt domini mente minora ſui.

De Aberdonia Urbe.

CUm populo quiſquis Romanam ſuſpicis urbem,
Et mundi dominam, deliciaſque vocas.
Confer Aberdoniam, Thetys hanc ſervilibus undis
Alluit, urbs famulo nec procul illa mari eſt.
Utraque fulta jugis ſubjectos deſpicit amnes;
Utraque fulmineâ ſpirat ab arce minas.
Illa ſuos Fabios, invictaque fulmina belli
Scipiadas jactat, Cæſareamque domum.
Menneſios urbs hæc proceres, gentemque Culenam,
Et Colliſſonios, Lauſonioſque patres.
Urbe Quirinali minor eſt urbs Grampica: cives
Sunt tamen hîc animis, ingeniiſque pares.

Ad Cauſſidicos, ne prodant cauſſam Regiam.

QUi fora, qui Themidem colis, os ne ſubline Regi,
Fulmineas longè porrigit ille manus.

† *Ab hujus loci (cujus porticûs elegantiam tam bellè celebrat Jonſtonus) nomine titulum ſortitur nobiliſſimi Comitis de Findlater ac Seafield Filius natu maximus.*

Vellere ſopito barbam deſiſte Leoni,
Hic ungues, barbam qui tueantur, habet.

Ad Thomam Hopæum, Advocatum Regium ‡.

MAxime Phœbigenûm! magni laus prima Senatûs!
Lima fori! titulis major, Hopæe! tribus.
Regia dum curas, famulum quoque protege Regis,
Credita cui Domini vita ſaluſque tui eſt.
Lyncea mens, lingua eſt tibi nectare dulcior omni,
Labe carens pectus, candidiuſque nive.
In vultu Charites, ſpes eſt in nomine, dotes,
Quas alii ſparſas, tu ſimul unus habes.
Exſere virtutes, menſuram nominis implens,
Et te, Jonſtono quantus es, eſſe proba.

De Jacobo Bardio & Gualtero Hayo, Cauſſidicis.

BArdius & vitâ multò mihi carior Hayus,
Me patrocinio ſuſtinuêre ſuo.
Ambo triumphârunt: meritum ſed Bardius aurum
Reſpuit, oblatas riſit & Hayus opes.
Gens Themidi devota! manus cui ſemper aperta eſt,
Si ſapis, exemplum nobile diſce ſequi.
Accipe res vulgi; medicus quod porrigit aurum,
Dona velut Danaûm pernicioſa fuge.
Hoc aloes celat medici ſolertia virus,
Hoc incruſtari trux colocynthis amat.

In duos rabulas forenſes, Advocatum & Procuratorem, N. N. Diræ *.

MAgna minorque feræ! quarum paris altera lites,
Altera diſpenſas, utraque digna mori: Vos,

‡ *Non ſolum cauſſarum Patronus famigeratiſſimus hic extitit, verum Poëta etiam inſignis; quod, præter Jonſtoni hoc in loco teſtimonium, Pſalmorum Davidicorum atque Cantici Solomonis, favente ſatis Apolline atque Muſis, ab eo effuſa Paraphraſis poetica luculenter revincit. Ceterum ab hoc Cl. viro rectâ lineâ oriundus eſt nobiliſſimus Hoptoniæ Comes.*

* *Dira ſatis atque atrocia importunis iſtis nebulonibus*, qui delectantur bibere humanum ſanguinem, *graviſſimè, nec ſemel,*

Vos, precor, excuſſi feriant de nubibus ignes,
  Dira vel æternis ora premantur aquis.
Vel fera præfocet latrantia guttura peſtis,
  In cruce vel pendens utraque paſcat aves,
Inque rota fractos exponat ſolibus artus,
  Detque necaturis terga ſecanda flagris.

Vel

---

mel, ab iis læſus, (uti ante poſtque eum infiniti) imprecatur ſcriptor acutiſſimus; quibus tamen, longèque pejoribus, ſi quæ ſunt, flagitiis ſuis perdigni ſunt. Callidiſſimis autem iſtis veteratoribus in proborum innocuorumque civium fortunas, atque in ipſa etiam capita, ſi Diis placet, cum pernicie ferè generis humani, impunè jam liberèque graſſari amplius integrum non eſt: adeò ut fœdiſſimam illam deterrimamque hominum (quid dico?) viperarum colluviem (ii enim ſunt qui miſerrimos clientes opibus emungunt, ingentes ſibi divitias inde coacervantes, quibus tamen, quod vulgari proverbio dicitur, plerumque accidit, parta malè ut pejùs dilabantur) ea Superorum benignitas, ea Cœli clementia, brevi nuſquam futuram ſperare fas ſit. Peſſimis namque eorum conatibus ſtrenuè admodum fortiterque hodie, ſi umquam alias, obviam itur, auctoritate maximè atque ſolertiâ illuſtriſſimi ſupremi Regni Senatûs Principis: QUO PRÆSIDE, ut ſanctiſſimè ſuaviſſimèque canit Naſo noſter Britannicus,

Ivit in amplexus alacris Clementia Veri,
  Oſcula Juſtitiæ Pax quoque blanda dedit;
Altiùs ex terris Verum caput extulit, Æquum
  Extulit os Cœlo, deſpicietque ſolum.

Quo Viro, Sol, cuncta ſuo lumine qui luſtrat, melius quidquam aut æquius hactenus an viderit, aut viſurus denique ſit, apud mortales hodie, neque ſine ratione profectò, ambigi video. Nomen certè bonis probiſque hominibus, potentiorum maleficiis injuriiſque vexatis, fora Themidos, à prima uſque inſtitutione, magis ſalutare apud Scotos haud ullum protulerunt. Hinc cuncti illum cives, votorum ultimam menſuram, tantæ probitatis viro ad juris gubernacula admoto, attigiſſe qui jam ſe arbitrantur, (flagrantiſſimis enim votis talem mortales expetebant, talemque omninò vindicem ipſæ tempora deſiderabant, atque efflagitabant etiam) ardentiſſimo affectu complectuntur, colunt, ſuſpiciunt, ac tantum non venerantur. Hinc beatus jam audit atque felix, beatiſſimus ſe-

Vel, dape ſubtractâ, diſtrictis dentibus atram
Ingluviem ut paſcat, ſeque ſuoſque voret.
Crimina ſi confers pœnis, vincuntur ab illis
Ignis, aquæ, peſtis, crux, rota, flagra, fames.

De anatomicâ ſectione à Julio Caſſerio Placentino Patavii exhibitâ.

FElices animæ! quarum, plaudente theatro,
Secta Placentinus corpora monſtrat Eques.
Veſtra ille æternùm victuris nomina chartis
Inſeret, & laudes orbis uterque leget.
Mortalis ſin vita placet, deſcendite cœlo,
Corpora reſtituent quæ ſecuêre manus.

Laurus Apollinæa honori viri nobiliſſimi & excellentiſſimi, D. Georgii Sibbaldi Rankilorii, Scoti, cum in alma Academia Patavina Philoſ. & Med. Doct. anno 1614, Junii 9. publicè crearetur, dicata.

ARtis Apollineæ Sibbaldo, Gallia! primum,
Tu ſchola ſupremum das Patavina decus.

Ce-

---

feliciſſimuſque per cuncta deinceps ſecula auditurus, JOVIS STATORIS titulum, longè meliori jure quàm apud veteres iſte, merito ſuo indepturus. Saluti jam plurimis exſtitit, pluribuſque longè, Diis annuentibus, exſtiturus. Tales certè Heroes, Atlantis inſtar, labantem rerum machinam humeris ſuſtentant ſuis, quibus abſque ſi eſſet,

————————properarent ſidera cœli
In chaos antiquum lapſo ſe condere mundo.

Hinc lætus longuſque populis Arctois ut interſit, ſeruſque in cœlum ut redeat, lætis lubentibuſque animis viri boni (ringentibus interea falſariis, deceptoribus, ceteriſque id genus tenebrionibus, quorum certiſſimum in exitium, omnis verſutiæ atque doli mali hoſtis infenſiſſimus, omnis virtutis, probitatis, humanitatis, innocentiæ propugnator acerrimus, natus eſt) ad unum in Scotia univerſi etiam etiamque comprecantur. Quod ille demum faxit,

Quem penes arbitrium eſt vitæ, ſortiſque poteſtas:

Ita, ita fiat! Quod & futurum ſperamus atque confidimus.

Cetera tu ſuperas famâ & virtute Lycæa,
Quantum alias omnes fons Heliconis aquas.
Exſuperat reliquos Phœbi Sibbaldus alumnos,
Phœbæus quantum ſidera cuncta nitor.
Sic adamas puro radiat circumdatus auro,
Ut dubitem tribuas accipiaſne decus.

De Gulielmo Forbeſio D. Theologo.

OMnia mel vincit dulcedine, ſidera lucem
Præ reliquis, robur miſſile fulmen habet.
Eloquium ſi quis Forbesî comparet iſtis,
Mel fatuum, nigra ſunt ſidera, fulmen hebes.

De eodem & Roberto Baronio, Theologis Aberdon.

NIL quod Forbeſio, Chriſti dum paſcit ovile,
Nil quod Baronio comparet orbis habet.
Eloquio ſunt ambo pares : diſcrimen in uno eſt;
Quò lubet, hic mentes pellicit, ille rapit.

De Poëmate ſacro Andreæ Ramſæi, Paſtoris Edinb.

CUi blandùm adſpiciens naſcenti riſit Apollo,
Doctaque Caſtalio proluit ora lacu:
Aut levis incautam verſu lenone juventam
In Veneris caſſes, inſidiaſque trahit:
Aut bona veſanis impendens otia bellis
Sævit, & Aonias ſanguine fœdat aquas.
Spreta jacet pietas; aut, ſi quem fortè poëtam
Repperit, huic miſeris ſtridet avena modis.
Ramſæus ſcopulum prudens declinat utrumque,
Dignaque dat Muſis carmina, digna Deo.
Hîc juga Parnaſſi coëunt cum rupe Sionis,
Mixtaque Jordani Caſtalis unda fluit.

Ad D. Gulielmum Spangium, Emporii Scotorum Veriæ Eccleſiaſten, cum ad eum mitteret civitatum aliquot Scotiæ illuſtrium encomia, ſimul cum compluribus aliis numquam antè excuſis Poëmatiis.

QUod tibi donavi, Spangi! nec pumice raſum,
Nec Tyrio pictum murice cernis opus.

Tu tamen hoc dignum censes vitalibus auris;
Errat & exemplo terra Batava tuo.
Non tibi Jonstonus, sed debet Scotia grates;
Non mea; sed patriæ tu monimenta probes.

Ad Georgium Jamisonum, Pictorem eminentissimum, Scotiæ suæ Apellem, de Anna Cambella Heroina, nobilissima Marchionissa Huntlæa.

ILlustres, ars quotquot habet tua; prome colores,
Pingere Cambellam si, Jamisone! paras.
Frons ebori, pectusque nivi, sint colla ligustris
Æmula; Pæstanis tinge labella rosis.
Ille genis color eniteat, quo mixta corallis
Marmora, vel quali candida poma rubent.
Cæsaries auro rutilet: debetur ocellis,
Qualis inest gemmis sideribusque, nitor.
Forma supercilii sit, qualem Cypridis arcus,
Vel Triviæ, leviter cum sinuatur, habet.
Sed, pictor! suspende manum; subtilius omni
Stamine, quod tentas hic simulare, vides.
Cedit Apollineo vulsus de vertice crinis,
Cedit Apelleâ linea ducta manu.
Pinge supercilium sine fastu, pinge pudicos
Huic oculos, totam da sine labe Deam:
Ut careat nævo, formæ nil deme vel adde,
Fac similem tantùm, quâ potes arte, sui.

In obitum Jacobi Pacifici, Magnæ Britanniæ, Franciæ & Hiberniæ Regis, Fideique Defensoris.

NIl Jove, nil Phœbo melius: lux utraque terris,
Utraque lux regnis semper amica fuit.
Te tamen invidit mundo lux utraque, Princeps!
Luce cadis Solis, lux Jovis abdit humo.
Res nova, nec seclis audita prioribus: ordo
Naturæ, Princeps! te pereunte, perit.

Aliud in ejus mortem.

NOn miror Regem si Martius abstulit Anglis:
Pacificis semper Mars inimicus erat.

In obitum Ducis Lenoxii.

DUM populum, procereſque ſuos Iacobus in unum
Cogit, & Europam terror ubique tenet:
Spes populi, procerumque decus, Lenoxius Heros
Non exſpectato funere raptus obit.
Proh Superi! Non hæc mors eſt, ſed publica clades:
Confoſſus patriæ per latus ille cadit.

Epicedium Franciſci Hayi, Errolii Comitis.

OCcidit Hayorum princeps Errolius, orbis
Nunc deſiderium, qui fuit antè decus.
Adſcripſit Procerum numero domus edita Regum
Stemmate, ſanguineis nobilitata jugis.
Manibus Heroum ſociavit Martia virtus,
Partaque fulmineâ mille tropæa manu.
Donavit cœlo pietas ſpectata. Quid ultrà
Vel meruêre homines, vel tribuêre Dei?

In obitum Comitis Pembrochii ‡.

AUrea quid virtus, quid proſunt ſanguis, honores,
Mille clientelæ, gratia Regis, opes?
Angligenas inter fortunatiſſime nuper,
Pembrochi! & procerum gloria prima, cadis.
Poſt Domini Regiſque tui nigra funera, nullus
Atrior hoc cœli fluxit ab axe dies.

Tumulus nobiliſſimæ Heroinæ, Annæ Cambellæ Argathelienſis, Marchioniſſæ Huntlææ ‡.

MArmore cur Pario ſurgis, venerabile buſtum!
Et tot gemmarum perpete luce nites?

l Argento

‡ *Hujus maximè Comitis operâ inter Jacobi Regis cubicularios adoleſcentem adhuc Jonſtonum cooptatum fuiſſe accepimus; unde primus forſan illi ad gratiam aulicam gradus, aditusque ad opes ampliſſimoſque poſtea honores patefactus.*

‡ *Harum duarum longè florentiſſimarum apud Scotos Gentium Principes antiquam dignationem illuſtriori Ducum appellatione jamdudum permutârunt.* ARGATHELIÆ DUX, *incontaminatis fulgens honoribus, nullique cedens inter*

Argento lapides cur incruſtantur & auro?
Cur tibi Phidiacâ quæris ab arte decus?
Cambellæ cineres gremio cùm divite claudas,
Quod te commendet pleniùs, intus habes.

In obitum nobiliſſimæ Heroinæ, Iſabellæ Setoniæ Fermelinodunenſis, Comitiſſæ Laderdeliæ.

QUid proavûm tituli, vel opes, vel fama mariti,
Pignora quid proſunt conjuge digna Jovis?
Quid coma par auro, frons quid juvat æqua liguſtris,
Æmula ſideribus lumina, labra roſis?
Aurea quid virtus, & digni principe mores,
Fervida vel pietas utilitatis habent?
Cui nil defuerat, cecidit Setonia lethi
Cuſpide, quam nobis plus nocuiſſe queror.
Occidit illa ſemel, fato nos illius icti,
Cogimur haud uno vulnere ſæpè mori.

Tumulus Joannæ Metellanæ.

CUi tria debuerat largiri ſecla, puellam
Parca Metellanam poſt tria luſtra rapit.
Virtutes numerat Lacheſis, non ſupputat annos:
Fructus erat præcox, carptus & ante diem.

Tumulus Joannæ Jonſtonæ.

JOnſtonæ thalamo tumulum, tædiſque maritis
Funereas junxit mors properata faces.
Virgo fuit, cùm cœpit hiems, cùm conſtitit, uxor:
Mox gelidus, brumâ deficiente, cinis.
Eſt rota fortunæ volucris, fugitiva voluptas:
Spes hominum ſemper lubrica, vita brevis.

In obitum Georgii Ogilvii, Equitis Banfii.

VIxit Olympiadas ter ſeptem Banfius; ætas
Ter fuit illuſtri poſteritate minor. Virtu-

---

inter Filios Deorum, laboranti Patriæ (quâ nihil antiquius ſemper habuit) non ſemel, quà conſilio, quà armis, ſaluti fuit, cujus non ſolum tutamen decuſque unicum eſt, verùm generis humani ornamentum maximum: id quod omnes agnoſcunt.

Virtutes numera; paucos liquiſſe nepotes
Comperies, paucos evolüiſſe dies.

De Gulielmo Forbeſio, Tolchono *.

AUxiſſet cùm prole domum Tolchonus & arvis,
Confectus ſenio ſponte reliquit humum.
Condidit hunc tumulum quo conditur ipſe, ſupremum
Exſpectans animo nil metuente diem.
Hunc prope pauperibus devotos adſpicis agros,
Tectaque mortali non violanda manu.
Nec procul his Domini ſurgunt palatia, Regis
Non ſemel hoſpitio nobilitata ſui.
Hæc terris monimenta dedit Tolchonus, & inter
Has operum moles creſcere vidit opes.
Quantulus, exuvias ſi ſpectas corporis, alti
Si penſas animi munera, quantus homo eſt?

Tumulus Jacobi Setoni, Petmeddeni.

QUem tegit hic ceſpes, faſtu Setonus honores,
Divitias luxu poſſe carere docet.

De Jacobo Fullertono & Thomâ Moravio.

NIl aulæ metuens vel Regis Parca querelas,
Moravium terris abſtulit ante diem.
Hoc Fullertonus ſublato ſidere, Lethes
Intempeſtivis eſt jugulatus aquis.
Sæviat ad lubitum Lacheſis; poſt funera tanta,
Aula nihil, nil Rex unde queratur habet.

Tumulus Joannis Coliſſonii, Præfecti Aberdonenſis.

SAncte Coliſſonio ſtatuam decerne Senatus!
Hic ubi Præfectos conditur inter avos.
Dextra gerat gladium, geminas manus altera lances;
Hic ſtatuæ titulus, quem legat orbis, erit.
Vir ſeclo, Saturne! tuo, Lacedæmone civis,
Romuleâ Conſul dignus hic urbe fuit.

* *Ex Gente Forbeſiorum Tolchonia ortus eſt Vir Ampliſſimus, Duncanus Forbeſius de Culloden, Supremæ apud Scotos in Civilibus Curiæ Juridicæ Præſes digniſſimus.*

Tumulus Mongommerii Scoti, Episcopi Methensis *.

HIc Mongommerî tegitur pars quantula? Tanti
    Præsulis exuvias quantula velat humus?
Bis geminis proceres gens Mongommeria regnis
    Præstat, & armorum mille togæque duces.
Hanc Fergusiadum tellus, hanc jactat Ierne;
    Quodque rigat Tamesis, quodque Garumna solum.
Sed quantum reliquas hæc gens Heroa, tribules
    Qui jacet hic tantùm vincit honore suos.

In tumulum, quem reverendissimo Patri Patricio Forbesio Joannis pietas ære perenniorem excitavit.

FORBESIOS hîc cerne duos, sine compare patrem,
    Et natum, secli sidus utrumque sui.
Antè dedit vitam nato pater, omine læto,
    Nunc patrem nati vivere cernis ope.
Plus meruit natus, quam cepit clauditur ævo,
    Quam dedit annorum limite vita caret.

In eumdem reverendum Antistitem.

OCcidit Abredonæ Præsul FORBESIUS oræ,
    Par cui Pontificum de grege nemo fuit.
Marmoreis illi straverunt pontibus undas,
    Hic populo facilem fecit ad astra viam.
Quas illi Superis, Musis & egentibus ædes
    Struxerunt, hujus sustinuêre manus.
Quàm formosa fuit tanti lux sideris auctor,
    Quæ jubar hoc mersit tam fuit atra dies.

In Eumdem.

ADspicis hîc gelidam FORBESI Præsulis urnam,
    Quâ sub sole nihil sanctius orbis habet.
Non tamen hic terris excessit sospite nato,
    Pectore qui totum spirat & ore patrem.
CORSIUS hoc sacro revirescit germine Phœnix,
    Et post exsequias qui fuit antè manet.

---

* *Hujus Gentis longè florentissimæ antiquissimæque Princeps cum omnium consensu Eglintoniæ Comes agnoscitur; excellentissimo juvenis ingenio, ad altissima quæque natus, bonarum literarum studiis diligentissimè institutus, unde Patriæ suique ornamento aliquando futurum sperandum est.*

POETARUM SCOTORUM MUSÆ SACRÆ:

SIVE

ARCTURI JONSTONI, Medici Regii, Pſalmorum Davidicorum, Cantici Solomonis, & Canticorum Evangelicorum *Paraphraſis Poëtica*,

JOANNIS KERRI Cantici Solomonis Paraphraſis gemina.

ROBERTI BODII à Trochoregia ad Chriſtum Servatorem HECATOMBE.

PARS PRIOR.

Summo quæque ſtudio recognita, & ad fidem optimorum exemplarium expreſſa.

EDINBURGI:
Apud THO. & WAL. RUDDIMANNOS.
M.DCC.XXXIX.

Arcturo Jonstono, Scoto, Medico Regio, & Poetarum sui seculi principi, post integram annorum centuriam redivivo, dum nova ejusdem Poëmatum sacrorum Editio gemina, una ab Gul. Laudero Scoto, altera ab Gul. Bensono Anglo, neutri alterius consilio cognito, pariter adornaretur, Carmen gratulatorium.

CLarus ut ARCTURUS rediens ex æquoris undis
Clarior effulget, BOREALIS gloria COELI:
Sic tibi, bis denis lustris, ARCTURE! peractis,
Surgit honos auctus redimito tempora lauro.
Luce novâ fulges, dum certat BENSONUS Anglus
LAUDERO Scoto meritis te ornare corollis.
Scilicet, haud iterum visurus Tethyos undas,
Cum BUCHANANÆO præclaro sidere junctus,
Stella CALEDONIO fulgebis lucida COELO.

JO. KER.

Ex Academia Edinburgena
Kal. Juniis, M DCC XXXIX.

Arcturi

Arcturi Jonstoni septem Psalmorum Pœnitentialium, (6ti scilicet, 32, 38, 51, 102, 130, & 143) ad Reverendum Antistitem, Gulielmum Ladium, Episcopum Londinensem, Dedicatio.

CUi pietas, LADI! cœlestis acumine fulgens
  Ingenii, Patriæ dat Patris aure frui:
Has ego Jessæi lacrimas tibi nuncupo vatis:
  Hæ sint obsequii tessera certa mei.
Plus dare fas non est: Helicon, quos nutrit, alumnis
  Nil solet infelix fundere præter aquas.
Ut te digna feras, adspira mollibus auris
  Tu mihi, sic puro nectare vena fluet.

VIRTUS NOS ORNAT.

Ejusdem septem Psalmorum Consolatoriorum, (nimirum 16ti, 23, 30, 34, 42, 103, 145) Ad Reverendum Virum, Joannem Leslæum, Episcopum Raphotensem, Dedicatio.

LAus sacri, LESLÆE! chori, dum tendis Iernen,
  Et nova dextrorsum te Cynosura trahit;
Me sine ne properes; nostri cape pignus amoris:
  Quem damus hic præsens est panacæa liber.
Hâc mens fracta malis, nullis cedentia succis,
  Hâc persanantur vulnera cordis ope.

VIRTUS NOS ORNAT.

Bina hæc Epigrammata expressa sunt juxta exemplar Londini, una cum Cantici Solomonis Paraphrasi Poëtica, serenissimo Carolo Regi dedicata, apud Thomam Harperum, impensis Nathanielis Butter, impressum anno 1633.

A D

Mariam Areskinam,

Illuſtriſſimam Comitissam

MARESCALLANAM,

EPIGRAMMA *.

NYMPHA! pari quæ ſola cares, & Regibus orta,
  Luce tuâ plus quàm nobilitate nites:
Cui collata poteſt elinguis Suada videri,
  Juno levis, Cypris fuſca, Minerva rudis:
Cui domus heredem debet KETHÆA, coævis
  Qui præit, & magnos æquat ephebus avos:
Non ego te Phrygii paſtoris munere dono,
  Una licet vincas tres ſine lite Deas.
Accipe paſtori Solymæ quos tradidit hymnos
  Sacra TRIAS, cujus te pius urit amor.
Accipe quod noſtrum eſt, Clariæ tutela cohortis!
  Cui vectigales ſunt Heliconis aquæ.
Tu pondus lucemque dabis, vitamque Camœnæ,
  Quæ, levis & ſquallens, mox peritura fuit.

ARCTURUS JONSTONUS.

* *Nobiliſſima hæc Matrona, cunctis animi corporiſque dotibus ornata, Parentes habuit Joannem Marriæ Comitem, Scotiæ, regnante Jacobo ſexto, Theſaurarium, atque Mariam, Ludovici Steuarti Eſmei Leviniæ Ducis Filiam. Gulielmo Comiti Mareſcallano priùs, deinde Patricio, primo Panmuriæ Comiti, nupſit. Ex priori matrimonio tres Filios, Filias duas edidit: ſecundæ nuptiæ ſteriles fuêre. Porrò, tot viri docti ubique cùm exiſterent, illuſtrem hanc Herοinam, cui ſuaviſſimum hoc opuſculum Jonſtonus dedicaret, p[illegible]mùm elegit; quod tamen magnis exemplis haud a[illegible].*

ARCTURI JONSTONI

A D

LECTOREM

E L E G I A *.

FOrtè quod hîc ſtupeas, (quid enim manifeſta negemus?)
  Et quod reprendas, candide Lector! habes.
Iliadem magni nemo tentavit Homeri,
  Nemo retractavit grande Maronis opus.
Finxit Alexandrum Lycippus, pinxit Apelles,
  Artificum reliquas reſpuit ille manus.
Cur ego Grampigenæ relego veſtigia Vatis?
  Cur Buchananææ fila reſumo lyræ?

Hanc

---

* *Cujuſdam viri docti, quod mihi videre contigit, de hac Elegia judicium, tamquam ſingulare quidpiam complexum, hic adſcribere haud pigebit. Id autem ita ſe habebat.*

" *Carmen hoc* ἀπολογητικὸν, *quantivis certè pretii, nervoſum (ita me Deus!) ac venuſtum, melle jucundius, pretioſius auro, tam mihi gratum ſemper acceptumque à multis retrò annis exſtitit, ut haud alio ferè remedio, ad ſolanda vitæ incommoda, deliniendaſque animi ægritudines, aſſiduâ quàm ejus, ſacrorumque ſimul hymnorum (quibus præfixum pro lætiſſimi id auſpicatiſſimique ominis frontiſpicio inſervit) meditatione uſus ſim: nec fruſtra. Ejus enim vires præſentiſſimi inſtar medicamenti, ſive incantamenti veriùs, vel potiùs (ut religioſiùs loquar) Divini inſtar vocis Angeli, propriè me compellantis confir-*

" *mantiſ-*

Hanc neque quam pulsat numerosâ Pindarus arte,
 Teïa nec superet, nec Venusina chelys.
Hinc mihi nec laudem quæro, nec præmia capto:
 Est Musæ potiùs pœna timenda meæ.
Dum Jove prognatam solers imitatur Arachne,
 De trabe sublimi triste pependit onus.
Dumque puer Clymenes currus agitare paternos
 Non dubitat, cœli pronus ab arce ruit.
Stultus & Æolides, dum non imitabile fulmen
 Arte refert, misso desuper igne perit.
Et Satyrus Phœbum, Musas dum provocat amens
 Evippæ soboles, crimen uterque luit.
Non ego cum Superis contendo: sed area, Vates
 Quam terit hic, nostris est minùs apta rotis.
Ne pete quæ fuerit tam vani caussa laboris,
 Se Clario quisquis proluit amne, furit.
Ah! liquor hic populos, qui Phœbi castra sequuntur,
 Fascinat, & memores non finit esse sui.
Si tamen haud meruit veniam furor, accipe caussam,
 Invida quæ Momo forsitan ora premet.
Cinxit JESSIADEN Buchananus veste, pyropis
 Quæ simul & cocco nobiliore nitet. Hæc,

" *mantisque, in pacandis irrequietis sollicitisque animi mo-*
" *tibus, restituendaque cœlesti menti tranquillitate, conti-*
" *nuo sum expertus. Quod hîc mihi Saulum, primum Israë-*
" *litarum Regem, in memoriam redigit; cujus ægrotantis,*
" *tristitiâque laborantis animum arreptâ modulatâque Da-*
" *vid testudine solabatur. Suas ad solandum vires, post ter*
" *mille ferè annos, veterum Hebræorum Divini Regis ac Va-*
" *tis lyræ blandiloquentia adeo non amisit. Ea musicæ cul-*
" *tique carminis vis."* *Hactenus ille. Atque hoc remedium sive medicinam per annos plurimos usurpabat, quippe qui integrum sanctissimum suavissimumque opusculum annuo duodecies spatio, hoc est, singulis semel mensibus, prout ritu Ecclesiæ Anglicanæ Psalmorum liber perlegi jubetur, diligenter perlustraret. Ceterùm, hac de re quæ sentio liberè ipse ut eloquar, omnibus fidi doctique Interpretis numeris feliciter adeò Jonstonum perfunctum esse existimo, ut, elegantem Jonstonianæ Psalmorum Paraphraseôs, vel solutâ vel ligatâ oratione, Anglicanam interpretationem brevis commentarii ad verum*

Hæc, ego quam dono, nec gemmis picta nec oſtro eſt;
  Tota ſed, ut cernis, ſtamine texta rudi.
Rex erat & Vates hic cui ſervimus: amictus
  Et Regi & Vati non ſatis unus erat.
Apta paludato Buchanani purpura Regi eſt,
  Regibus aut ſi quid grandius orbis habet.
Nil mihi cum ſceptris, ego do velamina Vati:
  Hunc decuit cultu ſimpliciore tegi.
Induit Abiades Tyrio pro murice ſetas,
  Seque gregis nivei vellere texit Amos.
Adde quòd hâc noſtra vivet Buchananus opellâ,
  Clarius & ſolito ſparget in orbe jubar.
Splendidiùs ſtellas nitet inter luna minores,
  Et violæ lappis, & roſa juncta rubis.
Non ego dedignor, victus ſi dicar ab illo,
  Qui radiis implet ſolis utramque domum.
Cui gens Auſoniæ priùs, & cum Teutone Gallus,
  Ceſſit, ab hoc vinci cur ego turpe putem?
Quem pudet Æacidæ fatali cuſpide, magni
  Quem piget Æneæ ſuccubuiſſe manu?
Hoc ego me ſolor, me quòd poſt terga relinquat
  Muſa, CALEDONII nata ſub axe POLI.
Quo fulget mihi terra parens, patriæque Camœnæ,
  Non mea dedecorat plectra, ſed ornat honos.

AR-

---

verum atque genuinum Pſalmorum ſenſum (quem admirandâ profectò fide atque elegantiâ ipſe expreſſit) eruendum atque intelligendum loco eſſe poſſe, adeoque piis atque eruditis hominibus pergratam eamperque jucundam futuram ſæpenumerò mecum arbitratus ſim. Cujus ego rei, animi ſcilicet gratiâ, periculum aliquando cum feciſſem, rem ita ſe habere, tum meo, tum aliorum etiam (cui plus deferendum eſſe ſcio) judicio, expertus ſum. Porrò, hoc ut obiter notem, Pſalmi quatuordecim, pœnitentiales ſeptem Ladio, totidemque conſolatorii Leſlæo dedicati, (quos tentaminis ergò primos Latino carmine Jonſtonus reddidiſſe videtur) optimi licet eſſent, ipſe tamen, quâ fuit ingenii excellentiâ, quod in melius mutaret poſtea invenit: quod ego incredibili cum voluptate, inter conferendum illos priùs publicatos cum integro Pſalterio quadriennium pòſt Aberdoniæ impreſſo, deprehendi; quod & alii quoque, quibus exemplaria ſuppetunt, per ſe videre judicareque poſſunt.

ARCTURI JONSTONI SCOTI,

MEDICI REGII,

PARAPHRASIS

POETICA

Psalmorum DAVIDIS.

PSALMUS I.

FElix, consilio qui nec seductus iniquo
 Per scelus impuro cum grege carpit iter;
Nec, quibus impietas insistit, passibus hæret;
 Nec, postica, tuum, sanna, sedile premit:
2 Mente sed ætherei meditatur jussa parentis,
 Seu nox est, roseo seu micat axe dies.
3 Arboris in morem surget, felicibus auris
 Quæ viret ad ripam lenè fluentis aquæ;
Cui tempestivis curvantur brachia pomis,
 Nullaque vernantes decutit aura comas.
Illius adspirans votis clementia cœli
 Omnia propitio sidere cœpta reget.
4 Non ita gens exlex, paleæ sed solibus ustæ
 Instar erit, volucri quam rotat orbe Notus:

5 Judicis hæc folium fugiet, cœtumque piorum,
Ultima cum dirimet fafque nefafque dies.
6 Nam probat aftrorum rector veftigia jufti,
Diraque cum domino fraus peritura fuo eft.

PSAL. II.

CUr populus fine lege fremit? cur mente volutat
Non profecturas turba nefanda minas?
2 In Dominum Regemque, caput cui tinxit olivo
Dextra patris, bellum gens trabeata parat.
3 Eia alacres, ajunt, nodos rumpamus ahenos,
Nos quibus hi ftringunt, impediuntque pedes.
4 Hæc pater æthereus fuperâ ridebit ab aulâ,
Accedent fannis ira furorque comes.
5 Frenaque dans iræ trepidos Deus obruet hoftes,
His & corripiet pectora cæca modis:
6 Sacra meo Regi fucco viridantis olivæ
Tempora perfundens fceptra ferenda dedi;
Sceptra dedi regnique decus, fanctæque Sionî
Impofui, facris præpofuique jugis.
7 Eloquar edictum, Tu Filius es mihi, luce
Hâc ego te genui, munera pofce patrem.
8 Hæredi tibi regna dabo, gentefque fubibunt
Imperium, tellus ultima quotquot habet.
9 Has tua vis olim fceptro ferroque potenti
Franget, ut è vili vafcula ficta luto.
10 Eia agedum, quæ regna tenes, quæ jura miniftras
Natio, quam fas eft carpere, difce viam.
11 Juffa faceffe Dei, mens hoc lætetur honore,
Temperet obfequium lætitiamque timor.
12 Ofcula da Nato, fubitam ne colligat iram,
Quæ tibi perniciem quantulacunque feret.
Felicem nimium quifquis fecurus in illo
Spem locat, & folam numinis ambit opem.

PSAL. III.

AH, Deus, hoftiles quantùm crevêre phalanges!
Agmina me contra quàm numerofa ruunt!
2 Quem colis infelix, ajunt, tibi conditor orbis
Non feret optatam, cùm premet hoftis, opem.

3 Tu

3 Tu tamen umbo mihi es, Deus, & largiris honorem,
Tu caput erectum ferre ſub aſtra jubes.
4 Te petii ſupplex, auditæ rebus in arctis
Supplicis è ſacrâ rupe fuêre preces.
5 Sunt mihi ſecuro ſub noctem membra quieti
Tradita, ſecuro mane ſoluta quies.
6 Tu Deus adſtabas: non te cuſtode timebo,
Me licet invadant tela quot orbis habet.
7 Surge parens, dextrâque juva, quæ cæde madentûm
Innocuâ malas fregit & ora ducum:
9 Tu gregis es tutela ſacri, ſemperque benignus
Indulges populo tempora læta tuo.

PSAL. IV.

LUce tuâ qui pura facis, qui candida cernis
Pectora, quæ fundo ſuſcipe vota Deus.
2 Quamque mihi duris in rebus ſæpe tuliſti,
Nunc prece ſuſceptâ mitte benignus opem.
4 Gens hominum, quid te paſcis mendacibus umbris!
Opprobrio noſtrum quo decus uſque petes?
3 Elegit fulcitque pios pater ætheris alti,
Ne dubita, queſtus audiet ille meos.
Hunc metuens deſiſte malis, & nocte ſilenti
In mentem tacitus facta diurna refer.
5 Victima ſit pectus ſine fuco, teque, malorum
Fluctibus in mediis, & tua crede Deo.
6 Quas ſitit, optet opes vulgus; tu lumine cœli,
Ore tuo nobis da, pater alme, frui.
7 His ego plus lætor, quàm gens addicta ſaginæ,
Cui penus eſt locuples, dolia plena mero.
8 Ergo toro recubans placido dabo lumina ſomno,
Et ſecura tuo numine tecta colam.

PSAL. V.

MAgne parens, tellus Dominum quem ſuſpicit, audi
Quæque premo tacitus, quæque ſub aſtra fero.
2 Annue quæſitis, Deus & Rex, perpete voto
Tu mihi præ cunctis ſollicitandus eris.
3 Manè novo ſupplex oculos ad ſidera tollam,
Manè novo facili quæ loquar aure trahes.

4 Tu noxam refugis quâ delectantur iniqui,
Gentis & impuræ crimina ferre nequis.
5 Grande ſupercilium te coram faſtus inanis
Exuet; odiſti tu Deus omne nefas.
6 Ibit in exitium mendax, inviſaque turpis
Fraus erit, & ſocii tincta cruore manus.
7 Sed patre te fretus ſacras ego volvar ad aras
Cernuus, illuſtres ſternar & ante pedes.
8 Hoſtibus expoſitum, fons omnis & arbiter æqui,
Dirige, ſuſpectæ duxque comeſque viæ.
9 His pariunt mellita dolos labra, putre ſepulcrum
Guttur olet, pectus carnificina mali eſt.
10 Perde reos, pereatque ſuis gens impia technis,
Quæ furit & præceps in ſcelus omne ruit.
11 Geſtiat interea te qui ſecurus in uno
Spem locat, & numeris mulceat aſtra novis.
Gaudia concipiat cœleſti numine tutus
Vir pius, & quiſquis flagrat amore tui.
12 Tu, Deus, objecto clypeo tutabere juſtos,
Hoſtis & à furiis inſidiiſque teges.

PSAL. VI.

NE, rerum Deus alme ſator, me corripe, freno
Dum furor excuſſo ſævit & ira fremit.
2 Parce laboranti, dextramque ſalutifer ægro
Porrige, dum mentem laſſat & oſſa dolor.
3,4 Quo trahis uſque moram? Lethum pulſurus, amoris
Si memor es patrii, te mihi redde pater.
5 Senſus abeſt tumulis; nec te cantare ſilentes,
Dicere nec laudes flebilis umbra poteſt.
6 Flens ego defeci toties; noctemque fatigans,
Implevi lacrimis triſte cubile meis.
7 Ex oculis fugitivam aciem, cava lumina, riſus,
Prô dolor! hoſtiles inter & arma vides.
8,9 I procul impietas; me, qui regit ætheris axes,
Audiit, & porro ſpes jubet eſſe ratas.
10 Hoſtica gens perculſa metu, ſuffuſa rubore,
Verſa dabit ſubitæ terga pudenda fugæ.

PSAL.

PSAL. VII.

SPes mihi tu vitæ, vitam Deus eripe letho,
Impia de jugulo tela repelle meo.
2 Adfer opem, ne me lanient impune tyranni,
Sanguineus miseram ceu leo frangit ovem.
3 Si clandestini deprendar criminis auctor,
Vel mihi, te vitæ judice, dextra rea est;
4 Si male mulcavi socios mihi fœdere junctos,
Et nisi sensit opem gens inimica meam:
5 Me premat hæc, captoque ferox stratoque triumphet,
Et calcet pedibus, turpet & ora luto.
6 Ultor ades, tandemque suos furor exserat ignes,
Hostica frange vigil spicula, frange dolos.
7 Tum tua majestas populis cingetur, & alto
Aureus è solio jura tremenda dabis.
8 Me tibi jam sisto, famulum, Deus, adspice, caussa
Si bona, si nullo fulta querela dolo est.
9 Pectora qui penetras & lynceus abdita cernis,
Juste Deus justos erige, perde malos.
10, 11 Es mihi tu clypeus, vacuas tu crimine mentes
Protegis; odisti tu sine fine nefas:
12 Inque reluctantes acuis, quo cingeris, ensem,
Lævaque fert arcum, missile dextra tenet.
13 Tela necem stragemque dabunt; his turba peribit
Impia, quæ fastu me petulante premit.
14 Parturit hæc noxam, sterili sed credidit arvo
Semina, nec præter somnia vana metet.
15, 16 In foveam molita dolum se condidit audax,
Ulta sed est subitò facta ruina nefas.
17 Ergò canam justumq; Deum, Dominumque potentem;
Carminis hæc semper summa futura mei est.

PSAL. VIII.

QUàm tua, Cœlicolûm Rex, implet gloria terras!
Sidereas quantùm transvolat illa domos!
2 Ipsa tuum passim lactens infantia robur,
Hostis ut obstupeat, quo licet ore canit.
3 Dum digitis cælata tuis laquearia cœli
Conspicor, & lunam, sidereasque faces,

4 Quan-

4 Quantula gens hominum res eſt, quam mente recondas?
Quantula quam viſas gens oriunda luto?
5 Hunc tua cœligenis æquavit pene miniſtris
Dextera, & illuſtri cinxit honore comas.
6 Illius, omnipotens quidquid manus intulit orbi,
Juſſiſti nutus imperiumque ſequi.
7 Accepêre jugum pecudes, armentaque paſſim
Bucera, quæque colunt invia luſtra feræ;
8 Quæque viam ſuprà carpit per inane volucris,
Quique ſub hac gaudet findere piſcis aquas.
9 Quàm tua, Cœlicolûm Rex, implet gloria terras!
Sidereas quantùm tranſvolat illa domos!

PSAL. IX.

PEctore te toto recolam, te voce canorâ,
Factáque per populos ſuſpicienda feram.
2 Gaudia, te ſpectans, carpam ſine fine modoque,
Exſultans citharâ te, pater alme, canam.
3 Territa, te coram, verſo gens hoſtica tergo
Corruit, & gelidam cæſa momordit humum.
4 Te coram lis acta mihi eſt, te judice vici;
Sunt comites ſolii juſque fideſque tui.
5 Increpuit genteſque furor tuus obruit, ipſa
Juſſit & æternâ nomina nocte premi.
6 Nunc eat & populi clades gens hoſtica, verſa
Mœnia, de faſtis oppida raſa canat.
7, 8 At ſolium ſine fine Deo eſt, qui legibus æquis
Semper & auguſto numine cuncta regit.
9 Rebus in afflictis hic murus aheneus, arcûs
Hic inopi, noxam cum timet, inſtar erit.
10 Ergò, Deus, te qui noſcet, te fidet amico,
Qui renuis nulli, quam prece poſcit, opem.
11 Pangite, quos meruit Solymam qui protegit, hymnos;
Geſtaque per populos fama loquatur anus.
12 Ille memor fuſo repetit pro ſanguine pœnas,
Nec miſeri ſurdâ reſpuit aure preces.
13 Tu, Deus, adfer opem, quibus implicor, adſpice fluctus;
Mors priùs eſt, memini, te duce, victa mihi.
14 Sic ego te, laudeſque tuas, partamque ſalutem
Sublimi Solymæ lætus ab arce canam.

15 Scili-

15 Scilicet ipſa ſuis gens ſubdola caſſibus hæſit,
Et ſcrobe quam fodit contumulata jacet.
16 Hæc recolenda Deus raræ monumenta reliquit
Juſtitiæ, prendi dum jubet arte dolum.
17 Numinis immemores populos, ſcelerumque miniſtros
Præcipites tellus ſub pede rupta trahet.
18 Nulla ſed afflictos mergent oblivia, nunquam
Succeſſu miſerûm ſpes caritura ſuo eſt.
19 Surge Deus, victor ne tollat homuncio criſtas,
Imperii populos ſub juga coge tui.
20 Incute terrorem vindex, cœloque rebellis
Progenies fictam ſe ſciat eſſe luto.

PSAL. X.

QUò, Deus, abſcedis? Rerum tutela mearum,
Cur, pater, in mediis ſubtrahis ora malis?
2 Impius, ah! tenuem faſtu premit uſque nefando,
Conſiliis pereat qui, precor, ipſe ſuis.
3 Quod cupit hoc jactat ſcelus, & dum palpat avarum,
Hunc in deliciis, quem Deus odit, habet.
4 Dumque ſupercilio cœleſtia deſpicit alto,
Nec quærit tumidus, nec putat eſſe Deum.
5 Ex voto dum cuncta fluunt, & criminis ultor
Stat procul, hoſtiles non timet ille manus.
6 Quas, ait, incurrunt alii ridebo ruinas
Incolumis, rerum deſpiciamque vices.
7 Os dolus & fraudes armant, convicia linguam;
Mille ſub hac peſtes, mille venena latent.
8 Sueta latrocinio paſſim per opaca viarum
Sævit, & innocuo ſanguine dextra rubet.
9 Quemque voret fixis oculis deſignat egenum,
Inque ſuos caſſes, inſidiaſque trahit:
Sic leo, quam torvo conſpexit lumine, prædam
Involat, & laceram ſævus in antra rapit.
10 Sæpe necem cladémque parans blanditur, & atram
Ingluviem, miſeros dum vorat, arte tegit.
11 Te, Deus, immemorem gens hæc & lumine caſſum,
Et vacuum curâ pectus habere putat.
12 Exorere & validâ miſeros, pater, aſſere dextrâ,
Eluat hos animo nulla ſenecta tuo.

13 Impietas impunè tuas cur provocet iras?
Numinis ultrices cur neget esse manus?
14 Quæ patimur tu damna vides & mente recondis,
Aptaque vindictæ dextera tela gerit:
Præsidio tenuem, tutelâ protegis orbum,
Sentit uterque tuam, dum furit hostis, opem.
15 Perde truces, scelerum cæsis auctoribus, ipsum
Perde nefas, sceleri ne sit in orbe locus.
16 Tu sceptrum sine fine geris, gens impia pessum
Ibit, & ex imâ stirpe recisa ruet.
17 Supplicis exaudis gemitus & pectora firmas,
Et pronâ miseri suscipis aure preces.
18 Tu, Deus, afflictos, patribus tu protegis orbos,
Hostica nec quisquam, te duce, tela timet.

PSAL. XI.

NUmine cur fretus jubeor juga linquere nota,
Ut volucris trepido cùm fugit icta metu?
2 Impius en arcum sinuat, sociataque nervo
Per scelus, insontem cæca sagitta petit.
3 Legibus exstinctis, quo se mens candida vertet?
Heu pietas quid se quo tueatur habet?
4 At pater omnipotens solio sublimis ab alto
Adamidûm vigili lumine facta notat.
5 Dum probat insontes, odio sectatur iniquos,
Quosque juvant fraudes, bella, rapina, neces.
6 Sulphur in hos & turbo ruent, vibratus & ignis
Desuper; hæc merces impietatis erit.
7 Nam pater æthereus fons jugis & arbiter æqui
Jus amat, & placido respicit ore pios.

PSAL. XII.

FEr, Deus, auxilium; pietas, en adspice, terras
Sanctaque simplicitas liquit & alma fides.
2 Quisque per insidias socium fallacibus umbris
Lactat, & indignis mancipat ora dolis:
Candor abest omnis, nec menti consona vox est;
Hæc ubi blanditur, concipit illa nefas.
3 At Deus exscindet dulci lita labra veneno,
Quæ fera jucundo toxica melle tegunt:

Eruet & linguam vano quæ grandia typho
Efflat, & ampullis ambitiosa tumet.
4 Obruet artificem sceleris, qui frena pudoris
Excutiens, linguas nunc acuamus, ait;
Nos penes imperium est linguæ, vocisque potestas;
Libera quis duros mittat in ora lupos?
5 At Deus excitus miserûm clamoribus, ultor
His ego suppetias, inquit, opemque feram:
Quamque dolis armata premit violenta tyrannis,
Auxilio pietas tuta futura meo est.
6 Pura Dei vox est, argenti fusilis instar,
Igne quod admoto septima testa probat.
7 Hostis ab insultu, rerum pater, assere justos;
Excubiasque sacro pro grege semper age:
8 Impia progenies nos obsidet undique, viles
Dum sinis & fæcem plebis honore frui.

PSAL. XIII.

QUò, Deus, usque mei capient te oblivia? Vultum
Durus & aversus quò, pater, usque teges?
2 Quò miser usque ferar dubius? Lucesque fatigans,
Quò dolor, hostilis quò premet usque furor?
3 Adspice res lapsas, facilem da planctibus aurem;
Luce retrospectans da propiore frui:
Optatum mox redde jubar; mihi lumina somno
Perpetuo ne mors invidiosa premat:
4 Ne sine, fine meis insultet cladibus hostis,
Et me prostrato gens fera cantet Iô.
5 Es mihi tu vitæ spes & tutela salutis,
Et tuus afflicti pectora lenit amor:
6 Ergò tuas laudes referam cœlestibus hymnis,
Et mihi te facilem propitiumque canam.

PSAL. XIV.

NUminis exstincto sensu, gens stulta virorum
In cœlo nullum somniat esse Deum:
In scelus omne ruens confundit fasque nefasque
Perdita, nec justum quem vocet orbis habet.
2 Desuper æthereo prospexit lumine terras
Rerum opifex, famulam qui pede calcat humum:

Lustravitque genus mortale, ut disceret ecquis
Sensus in orbe foret numinis, ecquis amor.
3 Sed simul in præceps omnes lymphaticus error
Egerat, & scelerum perniciosa sitis:
Fugerat hinc pietas, nec qui sine crimine vitam
Transigeret, de tot millibus unus erat.
4 Plebis an ignorant proceres se sanguine pasci,
Ceu dape; nec superûm solvere vota patri?
5 At Deus insontes clypeo qui protegit, olim
His quatiet subito corda profana metu.
6 Hei mihi! consilium ridet gens impia justi,
Nempe quòd in Domino spem locat ille suo.
7 O precor! auxilium sacrâ de rupe Sionis
Fulgeat, & prisco fœdere pacta salus;
Vincla Deus reduci populo cùm demserit, hymnos
Tollet in astra Sion, Abramidûmque domus.

PSAL. XV.

TElluris cœlique sator, tentoria tecum
Quis tua, quis montis culmina sacra colet?
2 Cui mens labe vacans, legi cui consona vita est,
Pectora perfidiæ nescia, lingua doli.
3 Felle caret, nec obest socio, nec dulcis amici
Nomen in opprobrium ludibriumque trahit:
4 Deprimit osorem, cultorem numinis effert,
Nec sua sollicitant fallere damna fidem.
5 Nec premit usurâ tenuem, nec prodere cogit
Innocuos auri perniciosa fames:
Hæc quicunque potest, stat nullo mobilis ævo,
Et colet æternùm templa sacrata Deo.

PSAL. XVI.

PRæsidio dextrâque tuâ me protege, rerum
Conditor, in te spes certa reposta mihi est:
2 Te, Deus, agnosco Dominum, nullius egenum,
Quem nequeo cultu demeruisse meo:
3 Si qua tamen studiosa tui gens luminis aurâ
Vescitur, hanc studio prosequor usque pio;
Altiùs humanis si quis caput extulit, illum
Dulce mihi est famulâ sustinuisse manu.

4 At ſpreto quicunque Deo ſimulacra deorum
Muta colunt, pœnas, quas meruêre, luent:
Abſit ut his ſociem cœptis immanibus aras,
Noſtra vel infando dextra cruore litet;
Abſit ut hæc memorans os ſe contaminet, aures
Abſit ut offendant nomina læva meas.
5 Summa meæ ſortis Deus eſt, cuſtoſque fidelis;
Sufficit hic largâ præmia læta manu:
6 Hæredi mihi ſignat agrum, qui mille renidens
Lautitiis, domino gaudia mille parit.
7 Tolletur me vate Deus ſuper ætheris orbes;
Hujus ego nutu conſilioque regor:
Hujus & afflatu ſacras præcordia flammas
Concipiunt, pulsâ nox ubi luce redit.
8 Hunc oculis, hunc mente fero ſine fine; ruina,
Hic modò ſit dexter, nulla timenda mihi eſt.
9 Geſtiet ergò mihi mens & cum pectore lingua,
Nec deerit tumulo ſpes animoſa meo:
10 Nam neque permittes animam, pater alme, tenebras
Inter in infernâ ducere valle moras;
Nec tibi dilectum tumuli ſub fornice putres
Pulveris in ſordes durus abire ſines.
11 Ad tua ſecurum me duces atria, paſſus
Tu face cœleſti per loca ſenta reges:
Mille tuos vultus comitantur gaudia, vitæ
Delicias omnes dextra perennis habet.

PSAL. XVII.

SAncte parens aurem juſtis adverte querelis,
Votaque ſuſpecti ſuſcipe pura doli.
2 Quod jus faſque jubent tandem decerne, ſereno
Æquus & è ſolio deſuper æqua vide.
3 Tu, Deus, egiſti cenſuram; noctis in umbra
Pectoris & judex interioris eras:
Nil tamen hic acies tua noxæ repperit, ori
Scilicet injeci ſtricta lupata meo.
4 Legis ad obſequium ſatago dum flectere mores,
Quas teneant didici viſque doluſque vias.
5 Ne mihi quam monſtras linquatur ſemita vitæ;
Ne pede vacillem, tu Deus uſque præi.

6 Te, Deus, oravi, te tangent vota precantis;
Auſcultans famuli fac rata vota tui.
7 Da mihi te facilem, famulos qui vindice dextrâ
Protegis, hoſtiles cùm cecinêre tubæ.
8 Me tege pupillam veluti; me conde ſub alis,
Præſidii tutum præſtet ut umbra tui.
9 Undique me cingit crudelis & ingruit hoſtis;
Hic gazas, jugulum per ſcelus ille petit.
10 Omnibus ora nitent, turgent abdomine ventres;
Ipſaque, dum ſpirant funera, verba tument.
11 Quà feror, obſervant greſſus, inſtantque premuntque;
Utque vorent, ſævo lumine facta notant;
12 Sic cervum veſtigat hians immanè leæna;
Sic oculo paſſus inſidiante legit:
Non aliter capream de rupe leunculus altâ
Signat & obſervat, quà fugit illa, viam.
13 Surge, Deus, præverte nefas, quod parturit hoſtis
Impius; hunc miſſo fulmine dede neci.
14 Eripe me dextris, quas caſtigare nocentes,
Aptaque vindictæ ſpicula ferre jubes:
Da, precor, imbellem ne me premat improba mundi
Colluvies, nimias quæ natat inter opes:
Das illi tellure frui, dapibuſque ſaginas,
Quas tibi de cornu divite fundit humus:
Succedit loculis proles numeroſa paternis,
Arvaque diſcinctus ſulcat avita nepos.
15 Aſt ego cùm ſurgam redivivus, fæce ſepulcri
Depoſitâ, vultu perfruar uſque tuo;
Hac lucem de luce traham, radioſque perennes;
Hic fructus, merces hæc pietatis erit.

PSAL. XVIII.

TU mihi delicium es, Rex ô cœlique ſolique;
Me tua cœleſti dextera fulcit ope.
2 Tu Deus & vindex & pluſquam adamantina rupes,
Tu columen vitæ præſidiumque meæ es:
Spes mea te clypeo, te ſolo fidit aſylo,
Durabitque tuo robore fulta ſalus.
3 Te precibus, votiſque colam, cui debita laus eſt;
Hoſtis ab inſidiis ſic ego tutus ero.

4 Me

4 Me dolor obſedit lethi, me terruit ingens
Gurges, & infandis lerna referta malis ;
5 Undique terrificus tumuli circumſtetit horror,
Et laqueis hæſi, mors truculenta, tuis :
6 Fluctibus è mediis, & lethi faucibus atris
Ad Dominum ſupplex vota Deumque tuli;
Ille preces humiles ſuperâ ſuſcepit ab aulâ,
Et facili planctum ſupplicis aure bibit.
7 Mota fuit tellus, nutârunt vertice montes,
Imaque cum ſummis plena tremoris erant.
8 Naribus efflavit nebulas Deus excitus irâ,
Cunctaque flammantes volvit ab ore faces.
9 Æthere diducto, ſolio deſcendit ab alto,
Nubila ſidereos implicuêre pedes.
10 Ventorum volucres humeris circumdedit alas,
Scandit & ætherei flammea terga chori.
11 Quàque volat nubes glomerans ſe condidit umbris,
Et circumfuſis undique texit aquis.
12 Ut jubar admovit, cœpêrunt hiſcere nubes,
Igne micare polus, grandine terra quati.
13 Ore Deus ſacro tonuit, mox grandine mixta
Fulmina cœleſti deſiliêre domo.
14 His jaculis pavidos disjecit & obruit hoſtes,
Ultrici geminans ignea tela manu.
15 Ut Deus increpuit, pelagi ſe pandit abyſſus,
Aruit & refugas alveus inter aquas :
Ut rutilos patulis efflavit naribus ignes,
Icta metu latebras ima recluſit humus.
16 Deſuper auxilium tulit, & me mille ſepultum
Fluctibus exſertâ ſuſtulit ille manu.
17 Cumque calens irâ premeret me fortior hoſtis,
Hic mihi de cœli vertice miſit opem.
18 Straverat incautum gens impia rebus in arctis,
Hic baculo nixum ſurgere juſſit humo.
19 Carceris obſeptum tenebris eduxit in auras
Ætheris ; hoc patrii pignus amoris erat.
20 Præmia conceſſit recti moderator & æqui,
Quæ meruit pietas & ſine labe manus.
21 Præbuit obſequium legi ſincera voluntas,
Conſcia nec ſceleris menſve manuſve fuit.
22 Ante oculos lex ſemper erat, nec in æquoris undas
Sculpta Dei digitis juſſa tulêre Noti.

23 Mens mihi pura fuit; nec, cùm ſuaderet iniquum,
Indulſi genio libera frena meo.
24 Grata Deo pietas mercedem rettulit, inſons
Dextera munificâ mox cumulata manu eſt.
25,26 Te, Deus, agnoſcit ſanctum pius, integer æquum,
Purus es & puris, tetricus uſque malis.
27 Tu, pater omnipotens, humilem de pulvere tolles;
Ardua cœleſti tu pede colla premes.
28 Tu mihi depelles tenebras, & luce ſerenâ
Sedibus è ſuperis te radiante fruar.
29 Te duce perrumpam validos, quibus implicor, hoſtes;
Mœnia tranſiliens, te duce, victor ero.
30 Recta via eſt, quamcunque teris, vox fuſilis auri
Æmula: tu clypei protegis ære pios.
31 Alme parens, quid te ſemoto numinis uſquam eſt?
Te niſi quid magni maximus orbis habet?
32 Tu mihi das vires & cingis robore lumbos,
Tu ſternis faciles per loca cæca vias.
33 Tu curſu ſuperare levis veſtigia cervæ,
Et juga ſecurum ſcandere ſumma jubes.
34 Tu dextram bellare doces: mihi ferreus arcus
Rumpitur; eſt impar viribus ille meis.
35 Texiſti clypeo, fulciſti robore dextræ;
Meque tuus pavit ſemper & auxit amor.
36 Pandit iter tutum bonitas tua; neve labaret,
Neve vacillaret pes mihi cura fuit.
37 Hoſtibus indixi bellum, cepique fugaces;
Nec niſi proſtratis patria viſa mihi eſt.
38 Vulnera vulneribus cumulans tota agmina ferro
Mactavi, pedibus mox ſubigenda meis.
39 Robore me valido tua cinxit dextra, rebelles
Hæc eadem domitos in mea vincla dedit.
40 Te duce cervices mihi ſubmisêre tyranni,
Impia juſſiſti dedere colla neci.
41 Vota Deo ſtrictas inter fudêre ſecures,
Ille ſed aversâ reſpuit aure preces.
42 In cineres verſos Notus abſtulit; inque plateis
Hoſtica calcavi corpora, more luti.
43 Tu, Deus, ampla mihi pacato regna dediſti,
Serviet & ſceptris gens peregrinà meis.
44 Offeret obſequium noſtris excita triumphis
Turba frequens, tellus ultima dona dabit.

45 Fama mei ignotas quatiet formidine gentes,
Quasque colunt latebras, sepositosque lares.
46 Vivat honos, nomenque Dei; qui robore mentem
Firmat, & æternùm vivere posse dedit.
47 Ille mihi vires reparans pessumdedit hostes,
Subdidit & sceptris colla superba meis.
48 Tu Deus es vindex, humilem tu tollis in altum;
Impia tu populos ponere tela jubes.
49 Ergò tuos titulos nunc audiet ultima tellus,
Et mihi perpetuum laus tua carmen erit.
50 Quem tibi sacrâsti, tua servat dextera Regem:
Hæc eadem sobolem cum patre porrò teget.

PSAL. XIX.

NUminis inscriptæ titulis sunt ætheris arces,
Et rerum dominâ regia picta manu.
2 Lux lucem, noctemque premens nox altera, laudes
Artificis memorant nocte dieque sui.
3 Non tam seposita est, nec gens tam barbara, voces
Illarum quæ non jugiter aure trahat:
4 Omnibus astriferâ radii mittuntur ab aulâ,
Et bibit æthereos ultima terra sonos:
Adspicis ut solidis surgant palatia gemmis,
Sol ubi purpureum fundit ab axe jubar.
5 Sponsi more novi thalamo se tollit Eoo,
Carpit & exsultans more gigantis iter.
6 Littus in Hesperium roseo dum fertur ab ortu,
Omnia vivifico, quà volat, igne fovet.
7 Sed magè flexanima est Domini lex: nescia labis
Expolit hæc mentes fida magistra rudes.
8 Æquius hâc nihil est, nihil est hâc puriùs unâ;
Hæc cor lætitiâ, lumina luce beat.
9 Huic pietas est pura comes, lucesque perennes:
Nil habet erroris, nil tegit illa doli.
10 Vilius hâc aurum est, quod septimus eliquat ignis;
Dulcia nec tam sunt condita mella favis.
11 Lex monet & mentem famuli præmunit; & ampla
Præmia fert quisquis, quod jubet illa, facit.
12 Hei mihi! caligat mens ad sua crimina: dele
Tu, pater, arcano quæ fovet illa sinu;

13 Ne tumeat, ſceleri fac ne ſe mancipet; hydris
Mille repurgatis, ſic ego purus ero.
14 Suſcipe quæ promo, tacitâ vel mente voluto:
Quod vivo & vigeo, munus id omne tuum eſt.

PSAL. XX.

REbus in anguſtis pateant tibi numinis aures,
Magnus & Iſacidûm ſit tua parma Deus.
2 Advolet ex adytis cinctus victricibus armis,
Et ferat è ſacrâ rupe Sionis opem.
3 Sitque memor, donis quoties cumulaveris aras,
Donaque promiſſo deſuper igne probet.
4 Mollibus adſpiret Zephyris & vota ſecundet,
Sitque ratum quidquid mens ſine labe petit.
5, 6 Sic, ubi tu voti compos ſervabere, paſſim
Vindicis exſtabunt læta tropæa tui:
Annuet optatis Deus; &, me vate, miniſtri
Quem ſibi ſacravit proteget ille caput:
Illius è ſuperæ ſacris penetralibus aulæ
Auris erit votis pervia, promta manus.
7 Ille rotis, hic fidat equis & fortibus armis;
Supplice nos Domino fundimus ore preces:
8 Illa jacet gens ſtrata ſolo; nos robore firmo
Numinis erexit, ſuſtinuitque manus.
9 Magne parens rerum, patriæ tu protege patrem,
Et populi votis annuat ille ſui.

PSAL. XXI.

QUàm, pater alme, tuo Rex plaudet numine fultus!
Clamabit quoties, te duce, victor Iô!
2 Tu rata feciſti tacitâ quæ mente popoſcit,
Vana nec alipedes verba tulêre Noti.
3 Prævertêre preces opulentæ munera dextræ,
Gemmiferum cinxit cùm diadema comas.
4, 5 Ut vitam petiit, vitam ſine fine dediſti,
Et te perpetuus vindice crevit honos.
6 Hoc tu felices feciſti Rege tribules,
Luce tui vultûs geſtiit ille frui.
7 Quâque priùs fidit tua ſemper gratia præſto eſt,
Dirigit & greſſus, nec titubare ſinit.

8 Præda

8 Præda cadent odiis armati triſtibus hoſtes,
Induet & manicas gens ſcelerata tuas:
9 Te, Deus, accenſo, ſcintillans ſulphure fornax
Hauriet hanc, fervens & teget ora cinis:
10 Arva ſuas meſſes, fœtus quoque ſubtrahet arbor;
Et genus ex iſto ſemine nemo trahet.
11 Scilicet occultâ gens hæc te fraude petivit,
Verſa ſed in fumum fraus truculenta fuit.
12 Ergò ſequeſtratam meritâ tu cuſpide figes,
Strictaque jam vindex ſpicula nervus habet.
13 Exſere tu vires; æquata potentia cœlo
Carmen erit nobis, laudis & ampla ſeges.

PSAL. XXII.

AH, Deus, ah me cur liquiſti! ululatibus aures
Cur, procul abſcedens, ſubtrahis uſque meis?
2 Te noctu, te luce voco; ſed nocte dieque
Tu famuli durâ negligis aure preces.
3 Ad pia vota, Deus, pelagi tu ſurdior undâ es;
Sanctus es ipſe tamen, templaque ſancta colis.
4 Numine fulta tuo Solymæ ſtetit, inter & hoſtes
Te domus Iſacidûm vindice tuta fuit.
5 Admovêre preces, tua juvit dextra precantes;
Nec ſpes erubuit numine nixa tuo.
6 Nulla mihi jam forma viri eſt; ah! reptilis inſtar
Calcor, & opprobriis undique mille petor.
7 Qui ſpectator adeſt, ridet, ringitque, caputque
Quaſſat; & hæc in me ſannio probra jacit:
8 Ille Deo fidit; nunc, cui ſe credidit, illi
Sit Deus auxilio, ſi quid amoris habet.
9 Me tamen, alme parens, traxiſti matris ab alvo;
Tu quoque lactenti ſpes mihi dulcis eras:
10 Me tua ſuſcepit naſcentem dextera, cunas
Texit ab inſidiis mox tua cura meas.
11 Ne procul abſcedas; cervicibus imminet hoſtis;
Ah! niſi tu dederis, nil mihi reſtat opis.
12 Mille truces cingunt & limant cornua tauri,
Quos dape Baſanis lauta ſaginat humus:
13 Rictibus horrendi pandunt immanibus ora;
Trux leo balantes ſic rugit inter oves.

14 Inſtar aquæ fluitant artus, compage ſolutâ;
Liquitur & ceræ cor mihi more novæ.
15 Areſcit ceu teſta vigor, vox faucibus hæret;
Et mihi jam tumulum juſſa recludit humus.
16 Infeſti cinxêre canes, & ſanguine gaudens
Turba; manus foſſas ære pedeſque vides.
17 Oſſa miſer numerem; tamen his fera lumina paſcit
Cladibus inſultans gens ſcelerata meis.
18 His ſpolium ceſſit, me qui velabat, amictus;
Et lis de tunicâ ſorte diremta fuit.
19 Spes vitæ columenque meæ, ne longiùs abſta;
Quam potes adfer opem, nectere parce moras.
20 Enſibus infandis, quibus impetor, eripe vitam;
Circumlatrantes undique pelle canes.
21 Dextera fulmineo tua comprimat ora leoni,
Exuat & cornu munocerota truci.
22 Fratribus ergò meis, populi ſpectante coronâ,
Ut decet, invicti numinis acta canam.
23 Facta Dei laudent quibus eſt reverentia cœli,
Iſacidûmque tribus, Abramidûmque genus.
24 Ille nec afflictos eſt dedignatus; egenis
Ora nec avertit, clauſa nec auris erat.
25 Illius attollam laudes, & dulce putabo
In medio populi ſolvere vota choro.
26 Se ſaturabit inops; factum mens numine freta
Efferet, æternis mox fruitura bonis.
27 Accurrent populi memores à finibus orbis,
Seque ſimul ſternent illius ante pedes.
28 Ille manu forti rerum moderatur habenas,
Sceptraque quot veſper, quotquot & ortus habet.
29 Hunc colet auctorem rebus qui floret opimis,
Expletus dapibus, lautitiiſque meris:
Proximus & tumulo ſupplex dabit oſcula plantis;
Hoc ſine nam fruſtrà languida membra leves.
30 Serviet & ſoboles cœlo devota, Deoque
Sub duce, militiæ pars erit una ſacræ.
31 Diſcet & ex illâ proles ventura favorem
Numinis, & dextræ cuncta regentis opus.

PSAL.

PSAL. XXIII.

BLandus ut upilio me paſcit conditor orbis;
Ne mihi quid deſit, providus ille cavet.
2 Dat ſatur ut recubem pratorum in gramine molli,
Ducit & ad rivos lenè ſonantis aquæ.
3 Cor recreat, rectique viam mihi monſtrat & æqui;
Illius ut laudes lætus in aſtra feram.
4 Non ego degeneri quaterer formidine, lethi
Ante oculos quamvis vallis opaca foret:
Tu, Deus, es præſto; baculo veſtigia firmans
Ne titubem, vires reſtituiſque meas.
5 Hoſte palam tu das plenis accumbere menſis,
Et mihi regales porrigis ipſe dapes:
Tu caput irroras ſucco felicis olivæ,
Sufficis & largâ pocula plena manu.
6 Me tua defendet bonitas, dum lumine veſcar;
Per ſalebras greſſus diriget illa meos:
Inque tuis adytis, rerum pater alme, morabor;
Hîc ubi perpetuò gaudia lætus agam.

PSAL. XXIV.

TErra Dei eſt, terramque ſinu qui ſuſcipit, orbis;
Quidquid & indigenûm terra vel æquor habet.
2 Illius æquoreis terram ſtabilivit in undis
Dextera, flumineas fixit & inter aquas.
3 Quem colit hic ecquis nitatur in ardua montis?
Ecquis ſacratâ ſiſtet in æde pedem?
4 Cui manus eſt inſons, cor purum, neſcia faſtûs
Mens; nec perjura eſt lingua, nec uſa dolo:
5 Hunc Deus auctor opis donis cumulabit opimis;
Et dabit electo cum grege recta ſequi:
6 Numinis ore frui quiſquis ſic ambit & ardet,
Solus hic Abramidûm ſe putet eſſe genus.
7 Pandite jam valvas, princeps & gloria Regum
En ſubit; æternas pandite templa fores.
8 Ecquis hic eſt Regum decus ingens? Robore pollens
Ille triumphali ventilat arma manu.
9 Majeſtas ſublimis adeſt, ſe ſponte perennes
Recludant aditus, excutiantque ſeras.

10 Ecquis adeſt tantâ Rex majeſtate coruſcus?
Hoc Rex, qui bello fulminat, ore nitet.

PSAL. XXV.

TE, Deus, obſervo, mens te mea ſuſpicit unum;
Præſidioque tuo res ego credo meas.
2 Numine te fido, nec ſit te fidere turpe;
Nec recreet mentes noſtra ruina truces:
3 Spes te nixa probro ſit nulli: dedecus orbis
Sit gens, quæ nullo crimine læſa fremit.
4 Alme parens, da nôſſe viam, veſtigia fulci;
Et face prælatâ pande ſalutis iter:
5 Dux mihi ſis & recta doce; ſpes unica vitæ
Quâ fruor, eripiet ſpem mihi nulla dies.
6 Ante oculos ſit priſca tibi clementia; priſcus
Hæreat æternùm pectore fixus amor:
7 Exoret tua te bonitas; delicta juventæ
Hæc tegat, & cæcâ crimina nube premat.
8 Eſt juſtus, comiſque Deus; gens diſcit ab illo
Devia, quod fugiat, quodque ſequatur iter.
9 Mens quibus eſt humilis, manſuetaque pectora, tutas
Hoc duce, corripient expedientque vias:
10 Illius obſequio vitam qui mancipat, illi
Vallat iter fas hinc, numinis inde favor.
11 Da mihi, da fœdæ veniam, pater optime, culpæ;
Te rogo per patrii quidquid amoris habes.
12 Quantus hic eſt qui mente Deum timet? Auſpice cœli
Præſide, ſecuram ſeliget ille viam:
13 Gens ignara mali gaudebit pace ſerenâ,
Incolet & patrios ſtirps numeroſa lares:
14 Fœdera ſancta piis Deus & myſteria cœli
Pandet, & his mentes erudit ipſe rudes.
15 Jugiter hunc oculis tueor, mihi porriget ille
Promtus opem, laqueis expedietque pedes.
16 Me, Deus, adſpecta placidus, miſerere jacentis;
Et deſolato mox mihi tende manum.
17 Ah! mala crevêrunt & curis mille fatigor:
Tu mala, tu mentis nubila pelle meæ.
18 Hos quibus infeſtor, quibus obruor, adſpice fluctus;
Et veniam famulo da, pater alme, tuo.

19 Mille

19 Mille pharetratas oculis circumſpice turmas,
Turgentes odiis, terrificiſque minis:
20 Eripe me turbis, te ſolo vindice nitor;
Ne ſit dedecori ſpes mea nixa Deo.
21 Me mea defendat pietas & candida virtus,
Et, tua quæ ſolùm reſpicit ora, fides.
22 Tu pater Iſacidis, tu murus aheneus eſto;
Et ſacri clypeus præſidiumque gregis.

PSAL. XXVI.

TE, Deus, appello, vitam qui puriter egi;
Te fidi, ſtabilis pes mihi ſemper erit.
2 Nunc age cenſuram; cum moribus excute pectus,
Quidquid & arcanæ pectora labis habent.
3 Fixus amor menti tuus eſt, benefacta putanti
Omne fuit ſtudium, te duce, recta ſequi.
4 Nec balatro, nec vappa levis, nec dedita technis
Turba, ſodalitii pars fuit ulla mei.
5 Hunc ego flagitiis vitam qui polluit, odi;
Nec mihi vir nequam fœdere junctus erat.
6 Ergò ubi me purâ luſtravi fluminis undâ,
Ante tuas aras cum prece tura dabo.
7 Hîc ego perſolvam grates; miracula pandens
Hîc tua, te Dominum præco ſub aſtra feram.
8 Traxit amore ſui tua me domus, æmula cœlo,
Quæque tuâ ſemper regia luce nitet.
9 Ne me, quâ pereunt ſontes, involve ruinâ;
Nec tumidis, ſævo cum grege, merge vadis.
10 Eſt illi ſcelerata manus, corruptaque donis
Dextera venalis per ſcelus auget opes:
11 Hunc ego declinans incedam tramite recto;
Tu modò fer, quam te poſco, miſertus opem.
12 Legis ad obſequium flectam veſtigia, laudes
Et coram populo vox canet alta tuas.

PSAL. XXVII.

CUr ego formidem? Lux & ſpes certa ſalutis
Eſt Deus, & vitæ firma columna meæ.
2 Barbara gens in me dum rictibus irruit atris,
Poplite ſuccidiuo lapſa momordit humum.

3 Non ego ferratas acies, nec ſtricta timebo
Spicula: cœleſtis ſpem mihi fulcit amor.
4 Ore Dei temploque frui, dum vita manebit,
Summa fuit voti, ſumma futura mei eſt.
5 Ille ſacris adytis bonus & penetralibus altis
Me teget; & rupis, cùm premar, inſtar erit.
6 Ille, quibus cingor, ducibus me præferet ipſis:
Hunc celebrans aris debita tura feram.
7 Te, Deus, inclamo; facilis, Deus, annue votis:
Meque ſalutiferâ protege fortis ope.
8 Reſpice me ſolum dixiſti, juſſa peregi;
Noſtra tuo ſolùm mens avet ore frui.
9 Lumina deflectens famulum ne reſpue, triſtem
Ne fuge, qui vitæ ſpes mihi ſemper eras.
10 Me licet horreret pater & patris æmula mater,
Dextra tamen, ſpero, me tua tollet humo.
11 Tu, quod iter ſubeam, monſtra; facilemque clienti,
Hoſtis ut evitem ſpicula, pande viam.
12 Subtrahe me populi furiis, qui crimine ficto
Me premit, immani ſpirat & ore minas.
13 Spem mihi tu reparas, venturæ gaudia vitæ
Dum recolo, & cœli quæ bona civis habet.
14 Fide Deo, firmaque fidem; ſunt præmia præſto:
Erigit & mentes ſuſtinet ille pias.

PSAL. XXVIII.

TE, Deus, imploro, mea vita; ſilentia rumpe
Ne pereum, ceu qui ſe prope buſta videt.
2 Annue quæſitis, ferio dum ſidera planctu;
Ad tua dum ſupplex porrigo templa manus.
3 Sint procul artifices fraudum, qui blanda loquuntur,
Dum ſociis laqueos mens ſcelerata parat.
4 Redde parem meritis mercedem; crimine dignas
Fac Deus ut pœnas menſque manuſque luant.
5 Corruet, ætheræ quiſquis miracula dextræ
Non ſtupet, & nullâ reſtituetur ope.
6 Gloria ſit ſuperûm Regi qui ſæpè vocantem
Audiit, & memori condidit aure preces.
7 Hic rupes clypeuſque mihi eſt; hoc freta revixit
Languida mens, numeris hunc canet illa novis.

8 At-

8 Attulit hic quoties Regi quotiesque salutem?
Hic sociis quoties turris ahena fuit?
9 Custodi populumque bea, pater, instrue mensas;
Et soboli lauru perpete cinge comas.

PSAL. XXIX.

NUminis, Heroes, sacras agnoscite vires,
Et quod siderea fundit ab arce jubar.
2 Quas sacra promeruit majestas pandite laudes,
Quæque decet templi figite dona tholis.
3 Eminùs auditur Deus inter nubila, latè
Dum tonat, effusis dum sata mergit aquis.
4 Alta Dei quantâ vox majestate coruscat!
Fulminis in morem quàm violenta ruit!
5 Frondeus hâc Libani vertex nudatur, & ingens
Diffilit horrisono verbere fracta cedrus:
6 Hâc juga subsultant, veluti stimulante juventâ
Bucula per silvas, munocerosque levis:
7 Hujus & imperio rutilat polus igne minaci,
Crebraque disruptâ fulmina nube volant,
8 Icta metu deserta tremunt, nemorumque recessus,
Tesquaque montanis vix habitanda feris.
9 Mollibus hæc damis sobolem, silvisque decorem
Excutit; his templum laudibus omne sonat.
10 Frenat aquas pelagi Deus & dominatur in undis,
Nec decus imperii terminat ulla dies.
11 Ille suo populo vires, pacisque beatæ,
Hostibus elisis, otia læta dabit.

PSAL. XXX.

QUi mea victrici velâsti tempora lauru,
Te, pater omnipotens, & tua facta canam:
More triumphantis, nostris ne cladibus hostis
Nequiter insultet, muneris omne tui est.
2 Te, Deus, implorans implevi questibus auras;
Nec mora, cœlesti sum relevatus ope.
3 Me tuus è tumulo favor & pallentibus umbris
Eruit, optatum restituitque diem.
4 Dic laudes, gens sancta, Deo; dic supplice grates
Pectore, sidereos ante voluta pedes.

5 Illius

5 Illius hibernâ fugit ira citatiùs horâ,
Unus & eſt vitæ perpetis ille parens:
Me quibus involvunt nocturna crepuſcula, triſtes
Curarum nebulas diſcutit orta dies.
6 Cum freta ſulcarem ventis felicibus, alnum
Concutiet, dixi, nulla procella meam.
7 Spem mihi firmâſti, muri, Deus, inſtar aheni:
Spes abiit, vultûs te retrahente jubar.
8 Rebus in acciſis, tenſis ad ſidera palmis,
Hæc mihi, nam memini, fuſa querela fuit:
9 Quid juvat exitio caput hoc depoſcere? Noſtræ
Quis necis & fuſi ſanguinis uſus erit?
Tene, fidemve tuam cineres cantare repoſti,
Solvere vel grates muta ſepulcra queunt?
10 Me pater exaudi, famuli bonus annue votis;
Et pactam propera ferre benignus opem.
11 Tu facis ut lacrimis ſuccedat riſus; amictu
Tu pro lugubri coccina ferre jubes:
12 Ergò, poli dum luce fruar, tibi carmina pangam;
Factorumque recens gratia ſemper erit.

PSAL. XXXI.

ARx mea, te fidi, facto pudor abſit! & æqui
Arbiter, alme parens, dum premor adfer opem.
2 Eia age rumpe moras, inclina leniter aurem;
Unica tu rupes, turris & una mihi es.
3 Spes vitæ columenque meæ, tu dirige greſſus,
Et majeſtatis da documenta tuæ.
4 Exue me pedicis, mea vis, quibus implicor inſons;
Et clandeſtinis eripe, quæſo, dolis.
5 Tutelæ me credo tuæ, dextræque fideli
Hanc animam, vitæ fons & origo meæ.
6 Hunc ego qui fraudes concinnat abominor; unum
Te ſequor, in te ſpes certa repoſta mihi eſt.
7 Me tua ſolatur bonitas; tu lumine juſto
Adſpicis ærumnas quas ſine fine tuli.
8 Solvit & hoſtiles tua rupit dextra catenas,
Enſibus obſeſſas explicuitque vias.
9 Mitis ades, fractumque malis bonus erige; mentem
Torpor habet, macies viſcera, ruga genas.

10 Vita mihi gemitu, lacrimis consumitur ætas;
Dissipat & vires, rodit & ossa dolor.
11 Hostibus opprobrium, viciniis fabula vixi,
Et quibus occurri civibus horror eram.
12 Non magis exstinctos mergunt oblivia, vilis
Nec magis est testæ lamina ficta luto.
13 Ossa tremunt, proceres dum cerno dira minantes,
Et conjuratas in mea fata manus.
14 Te tamen adspecto, Deus, & mens arma minasque
Despicit hostiles numine nixa tuo.
15 Lubrica tu fragilis dispensas tempora vitæ;
Hostica nunc jugulo spicula pelle meo.
16 Prome jubar, vultûsque tui me luce serena;
Et fer opem, per te, te, pater alme, rogo.
17 Ne mihi sit probro pietas aut vota vocanti;
Bustaque perversis ora pudenda premant.
18 Mutescat gens fraudis amans, quæ turgida fastu
Sævit & insontes dente proterva petit.
19 Quanta sequestravit bonitas tua præmia justis!
Quàm fuit & famulis dextra benigna tuis!
20 Dum fastu, dum felle tumens furit impius hostis,
Hos arcana tuæ protegit umbra domûs
21 Hæc tua laudetur bonitas mirabilis orbi,
Quæ mihi præsidium, turris & instar erat.
22 Mentis inops vultum te subtraxisse querebar,
Sed famuli votis auris aperta fuit.
23 Ergò Dei vos urat amor, pia pectora; merces
Ampla pios, fastum debita pœna manet.
24 Perdurate Deo spem qui fixistis in uno,
Viribus & mentes instruet ille novis.

PSAL. XXXII.

FElix cui scelerum nævos Deus eluit, umbrâ
Cui superinductâ facta nefanda tegit:
2 Felix cui noxas non imputat arbiter æqui,
Cujus & est nullo mens maculata dolo.
3 Vulnera dum celans fremerem sine fine modoque,
Ossibus obrepsit sicca senecta meis.
4 Me manus afflixit tua, seu sol promeret orbi,
Seu premeret roseum nox revoluta diem:
Squallebant resides venis marcentibus artus,
Ut Canis arenti sidere tosta seges.

5 At simulac morbumque tibi culpamque retexi,
Et scelerum tortas multiplicesque vias;
Desuper affulgens omnem clementia labem
Sustulit, & veteris semina prima mali.
6 Gens igitur te sancta colet, stata tempora servans,
Tu quibus, alme parens, inveniendus eris:
Hæc quoque, ne dubites, stabit secura ruinæ,
Tota licet tellus obrueretur aquis.
7 Tu mihi præsidium es; mala tu, quibus impetor, arces;
Lætus & auxilio fulcior usque tuo:
8 Quin, ais, &, cæcæ depellens nubila mentis,
Luce tuos gressus præradiante regam.
9 Absit equi, vel te muli stupor occupet! una
Quos, cum judicium desit, habena domat.
10 Mille neces scelerum, superi clementia Regis
Justitiæ merces & pietatis erit.
11 Exsulta, cui pura manus, cui candida mens est,
Et Dominum spectans gaudia lætus age.

PSAL. XXXIII.

Sancta cohors, fer læta Deum super æthera grato
Carmine: grata decet pectora ferre pios.
2 Illius & citharæ celebrent & nablia laudes,
Et quod bis quino stamine tinnit ebur.
3 Ede novos cantus, &, Iô ter voce sonorâ
Ingeminans, Domino pange perenne melos.
4 Facta Dei fas labe vacans comitatur & æquum,
Verbaque sunt ipsâ candidiora nive.
5 Jus amat hic, pectusque legit sibi criminis expers;
Illius & donis tota redundat humus.
6 Ille poli volucres verbo contexuit orbes,
Quotquot & igne micans agmina campus habet.
7 Illius ad nutum pelagus confluxit, & alto
Gurgite collectas clausit abyssus aquas.
8 Hunc metuant quos sol oriens, quos lumina condens
Adspicit, & gemino terra sub axe tremat.
9 Os Deus ut pandit, se mundi sustulit ingens
Machina, quam dextrâ sustinet usque suâ.
10 Impia sacrilegæ difflat molimina turbæ,
Quosque piis nectit mens scelerata dolos.

11 Quod

11 Quod ſtatuit, ſanxitque ſemel, vis nulla revellet,
Nullaque mutabit disjicietve dies.
12 Eſt felix populus, cœli ſcribetur & heres,
Sincerâ Dominum qui pietate colit:
13 Qui regit imperio terras, & ſidera nutu,
Humanum ſuperâ ſpectat ab arce genus:
14 Spectat ab aſtriferæ ſacris penetralibus aulæ,
Qui terras habitent oceanique ſinus.
15 Ille opifex rerum mortalia pectora finxit,
Excutit & quidquid mens latebroſa tegit.
16 Denſa nec armatos defendunt agmina Reges,
Nec ſtat turba potens viribus ipſa ſuis.
17 Futilis eſt ſonipes exſpirans naribus ignes;
Illius incaſsùm robore fidit eques.
18 Fert Deus unus opem, placido dum lumine juſtos
Adſpicit, & ſanctis undique vallat iter.
19 Ille pias animas medio de gurgite lethi
Eripit, infeſtam pellit & ille famem.
20 Quidquid ineſt animi nobis huic ſerviat uni;
Hic clypeus vitam quo tueamur erit.
21 Gaudia concipiet mens, quæ, jactata periclis,
Semper ab illius læta pependit ope.
22 Nunc precor, alme parens, adſpira mitibus auris;
Noſtra tuo ſiquidem pendet ab ore ſalus.

PSAL. XXXIV.

NUminis attollam laudes, grateſque rependam,
Hâc ego dum cœli, quam traho, luce fruar.
2 Freta Deo mens læta Deum jactabit amicum;
Geſtiet exemplo gens pia docta meo.
3 Cœleſtes animæ, devotaque pectora mecum
Illius unanimi tollite voce decus.
4 Supplicis ille preces ſuſcepit promtus; & omnem,
Cor ubi diriguit, depulit ille metum.
5 Vir pius hunc ſpectans accurret & obvius ulnis
Excipiet, pudor huic & procul omnis erit.
6 Sedibus è ſuperis miſeri, quem conſpicis, ille
Audivit gemitus, auxiliumque tulit.
7 Agminis aligeri cingit cuſtodia juſtos,
Et ſacra cœleſti caſtra tuetur ope.

8 Cerne oculis, devota cohors, & ſenſibus imis
 Percipe, quàm veſtri flagret amore Deus :
O ter felicem ! Dominum qui ſuſpicit unum,
 Præter & hunc nullum quem veneretur habet.
9 Flecte genu gens ſancta Deo ; nil deficit illi,
 Hunc Dominum quiſquis ſupplice mente colit.
10 Sæpè fames ipſos domat importuna leones ;
 Plena tamen juſtis copia ſemper adeſt.
11 Huc ades, auſculta ſoboles mihi cara, vereri
 Ut diſcas Domini, me duce, juſſa tui.
12 Dulcibus illecebris longi qui duceris ævi,
 Qui cupis auratos & ſine nube dies ;
13 Os freno cohibe, validis preme labra lupatis,
 Lubricus ingenuo ſit procul ore dolus :
14 Pone modum ſceleri, tantùm ſectare quod æquum eſt,
 Et niveâ ſtudium ſit tibi pace frui.
15 Rerum opifex placido dignatur lumine juſtos,
 Et caſtas facili ſuſcipit aure preces :
16 At ſcelerum ſocios ſic fulmine diſſipat iræ,
 Nullus ut his toto reſtet in orbe locus.
17 Prona Deo eſt ſemper juſtorum queſtibus auris,
 Inque repentinis dextera promta malis.
18 At Deus huic præſto eſt, vitæ quem turpiter actæ
 Pœnitet, occulto torret & igne dolor :
Hunc teget & mediis vindex ſervabit in undis,
 Cui mens eſt humilis, vitaque fracta malis.
19 Mille pium clades circumſtant, mille pericla ;
 Sed tegit hunc ſuperi providâ cura patris :
20 Eſt Deus huic cuſtos, & tutelaribus armis
 Vim prohibens omnem non ſinit oſſa teri.
21 Artifici damnoſa ſuo fraus fraude peribit,
 Quæque pios odit turba repente ruet :
22 Devotas animas rerum ſator aſſeret olim,
 Deque ſacra nullum gente perire ſinet.

PSAL. XXXV.

F

OCiùs affulgens pro me, pater optime, litem
 Suſcipe, cum ſævo confer & hoſte manum.
2 Indue te clypeo, cinctuſque potentibus armis,
 Sta propè, meque tuâ protege victor ope :

3 Hoſtis

3 Hoftis & ut furiis obfiftas, fume bipennem ;
Dic mihi, dic animæ, Me duce fofpes eris.
4 Fabula fit noftri fitiens gens dira cruoris,
Tergaque det turpi turba dolofa fugæ:
5 Diffipet hanc fummi miffus de vertice cœli
Angelus, ut paleas ventilat ira Noti ;
6 Lubrica cingantur tenebris veftigia cæcis,
Quàque fugit, vindex Spiritus enfe premat ;
7 Hæc foveam, caffefque mihi nil tale merenti
Struxit, & occulto vita petita dolo eft ;
8 O precor! incautum mors caffibus implicet hoftem,
Inque fuas foveas cernuus ipfe ruat :
9 Tunc ego gaudebo cœlefti vindice tutus;
Ille voluptatis fons mihi jugis erit.
10 Mens fecum, Deus, Ecquis ait par eft tibi ? Fortem
Pufio prædonem, te duce, vincit inops.
11 In me ftrinxit atrox acuitque calumnia dentes,
Finxit & ignoti criminis effe reum ;
12 Penfavit benefacta malis gens hoftica, vitæ
Struxit & infidias perniciemque meæ :
13 Hâc tamen ægrotâ junxi jejunia votis,
Et caput obftipum, veftis & atra fuit ;
14 Non magè lugubris mors exfpirantis amici,
Funera nec fratris, nec genitricis erant :
15 Sed damnis gavifa meis gens fæva minaxque
Clam coit, & vulgi rictibus ufque petor ;
16 Subdola mordaces inter convivia rifus
Ah! movet, & dentem fannio dente terit.
17 Quò Deus ufque premi famulum patiêre? Leoni
Ecqua dies animam fubtrahet, ecqua malis ?
18 Mille tibi grates, populo fpectante, rependam;
Audiet & laudes femina virque tuas.
19 Abfit ut infultet noftris injuria damnis!
Impia gens oculo vel petulante notet !
20 Illius alloquiis amor & pax exfulat omnis,
Et ftruit in placidos mens mala mille dolos :
21 Oraque me contra pandens fcurriliter, Euge!
Euge! ait, optatâ nunc ego luce fruor.
22 Hæc, pater, adfpectans taciturna filentia tandem
Rumpe, patrocinio meque tuere tuo :
23 Eripe te ftratis, oculos, Deus, exue fomno;
Meque tuo vindex & mea fifte foro:

24 Subjice censuræ mores: hoc deprecor unum,
Me victo ne gens hostica cantet Iô;
25 Ne secum sic jactet ovans; Mens læta triumpha,
En jacet eversus viribus ille meis.
26 Quem mea delectat clades, qui prælia mecum
Conserit, huic turpet conscius ora pudor.
27 Gestiat insonti quisquis favet, oraque solvens
Prædicet hunc famuli cui pia cura sui est.
28 Te, pater alme, canam, qui servantissimus æqui es;
Nullaque non laudes efferet hora tuas.

PSAL. XXXVI.

AUctibus immensis scelerum dum crescere fibras
Conspicor, & miris luxuriare modis;
Mens ait, Excusso legum gens impia freno
Se prodit vacuam numinis esse metu.
2 Ipsa sibi plaudit, dum tandem nequiter actæ
Pœniteat vitæ, displiceatque sibi.
3 Impia vox illi est, fucataque; nescia veri
Mens stupet, & rectum devia linquit iter.
4 Nocte nefas animo versat, nec crimina terrent;
Dumque meat lævo tramite, recta fugit.
5 Magne opifex rerum! tua te clementia cœlo
Inserit, & nubes transvolat alma fides:
6 Vastius oceano solium est, & montibus altis
Firmius; hoc homines, quadrupedesque regis.
7 Quàm tuus eximius favor est! Tu mollibus alis
Protegis Adamidas, incubituque foves:
8 Te pandente manum dapibus saturantur opimis,
Restinguuntque sitim flumine dulcis aquæ:
9 Sunt tibi vitales latices; tu lumine cinctus
Sidereo roseâ pectora luce reples.
10 Qui te nôsse cupit, lenem te sentiat opto,
Justitiæque tuæ protegat umbra pios.
11 Absit ut ambitio pedibus me proterat! absit
Sedibus excutiat me fera turba meis!
12 Auctores scelerum subitam traxêre ruinam,
Nec proclinatos eriget ulla dies.

PSAL. XXXVII.

NE freme, fulgorem gentis dum cernis iniquæ,
Candida nec cruciet pectora livor edax:
2 Concidet illa brevi, ſuccifi graminis inſtar,
Defluet & teneræ flaccida more roſæ.
3 Tu modò fide Deo, recti ſectator & æqui;
Ille larem, lautas conferet ille dapes:
4 Arbiter æthereus tibi ſit mellita voluptas,
Et deſideriis annuet ille tuis:
5 Hoc duce carpe viam, mediis in fluctibus unum
Hunc ſpecta; portum, quem petis, ille dabit.
6 Illius auſpiciis probitas tua lumina ſolis
Æquabit, medio cum ſecat axe diem:
7 Mente Deum ſpecta placidâ, ſperaque; nec urat
Cor tibi, perverſis cum nimis aura favet:
8 Iræ pone modum, ruptis ne forſan habenis
In vitium præceps hâc ſtimulante ruas.
9 Ibit in exitium gens impia; numine fretus
Vivet, & huic ſedes terra perennis erit.
10 Parva mora eſt; gens prava ruet, fruſtraque nefandi
Veſtiges ubi ſint rudera priſca laris:
11 Incolet interea terras, qui pectore miti eſt;
Hic ubi gaudebit divite pace frui.
12 Dum ſtruit occultas juſto gens impia technas
Infremit, & dentem perfida dente terit:
13 Ridet at ætherea recti Deus auctor ab aula,
Exitii cernens non procul eſſe diem.
14 Impius eduxit gladium, lunavit & arcum,
Quo pius occumbat, quo juguletur inops:
15 Sed Deus hoc illi transfiget viſcera ferro,
Franget & ultrici cornua tenſa manu.
16 Sors juſti tenuis pompam ſupereminet aulæ,
Divitis & famulas ambitionis opes:
17 Hoſtibus elidet cœleſtis dextera vires;
Sinceræ vindex hæc pietatis erit.
18 Adſpicit ærumnas ſancti gregis arbiter orbis,
Illius & demto fine tuetur opes.
19 Ora pio nullus tinget pudor; affluet idem
Deliciis, reliquos dum premit atra fames:

20 Im-

20 Improba vaneſcet gens & difflabitur; agnæ
Sic abit in fumos igne peruſtus adeps.
21 Mutua dum ſumit, perſolvit debita nulli
Impius: eſt juſto ſemper aperta manus.
22 Quem beat & placidùm Deus adſpicit, incolet orbem;
Sed premet exoſos fœda ruina lares.
23 Sternit iter juſto rerum qui ſceptra gubernat,
Et probat hanc unam quam terit ille viam:
24 Labitur ille quidem, ſed ſic ut ſurgere poſſit;
Nam Deus infirmis porrigit ipſe manum.
25 Antè puer caræ pendebam matris in ulnis;
Nunc arat exſangues plurima ruga genas:
Non tamen affligi vidi ſine vindice juſtos,
Poſcere vel natos ore tremente dapes.
26 Larga piis ſemper manus eſt & dapſilis; olim
Sors quoque ter felix poſteritatis erit;
27 Ergò animum vitiis mox exue, recta ſecutus,
Stare diu in terris qui tua tecta cupis.
28 Juris amans Deus eſt, nec juſtum deſerit; illi
Semper adeſt: præceps cætera turba ruet.
29 Sors erit his tellus, quibus eſt reverentia legum,
Obruet & patrias nulla ruina domos:
30 Jugiter os illis rectum ſpirabit & æquum,
Et pia juſtitiam lingua ſub aſtra vehet.
31 Sancta Dei lex eſt imis infixa medullis,
Hæc vacillantes ſuſtinet una pedes.
32 Sævus in excubiis latitans his imminet hoſtis,
Et ſtricto jugulum cominùs enſe petit:
33 Sed Deus affulgens famulos tutabitur; umbris
Devotos miſeræ ſubtrahet ille neci.
34 Tu ſpera, pareque Deo; ſic ſtabis in altum
Evectus, coràm dum ruet hoſtis atrox.
35 Vidi ego, nam memini, ſcelerum florere miniſtros,
Ut viret in pingui laurus amœna ſolo:
36 In fumos abiêre tamen; veſtigia nulla,
Umbraque quærenti nulla reperta mihi eſt.
37 Sedulus obſerva juſtos, & reſpice finem;
Pax illis niveos claudet amica dies:
38 Impia colluvies hominum ſimul occidet omnis;
Et ſimul ex ipſa ſtirpe reciſa ruet.
39 Una ſalus juſto Deus eſt; hoc pendet ab uno
Vir pius, hoc clypeo ſeque ſuoſque tegit:
40 Muniet

40 Muniet hoc pectus, ſcelerataque tela retundet;
Hanc ſibi mercedem vindicat alma fides.

PSAL. XXXVIII.

NE famulum reprende, Deus, dum fervidus iram
Colligis, & juſtus ventilat arma furor.
2 Tu mea lethiferis fixiſti pectora telis,
Et gravis afflictum jam tua dextra premit;
3 Fax iræ violenta tuæ depaſcitur artus,
Nec locus eſt plagis vulneribuſque novis;
Oſſa quaſſis luxaſque mihi, compage ſolutâ;
Scilicet hæc fonti debita pœna fuit.
4 Obruor illuvie ſcelerum, ceu vortice ſorptus,
Quoque premor nimium, prô dolor! urget onus;
5 Vulnera tabe fluunt, & ſpargitur undique virus;
Stultitiæ merces, juſtaque pœna meæ.
6 Curvus in inviſam defigo lumina terram;
Lumina perpetuo quæ mihi rore madent:
7 Ulcere corroſos urunt incendia renes;
Nullaque pars morbo, nulla dolore vacat.
8 His fractus merſuſque malis, ululatibus, unum
Quod ſupereſt, terras laſſo polumque meis.
9 Telluris cœlique ſator, tibi nuncupo vota;
Tu mala quæ patior vix toleranda vides.
10 Cor trepidat, languent tremuli ſine viribus artus;
Nox oculis, acie deficiente, natat.
11 Me fugiunt, quos junxit amor vel ſanguis, amici;
Et ſpectatores non levis horror habet:
12 Imminet & jugulo ſtrictis manus impia telis,
Et petor opprobriis, compoſitiſque dolis.
13, 14 Aſt ego ſurdus ad hæc, ceu qui ſtupet auribus orbus;
Et, ceu nulla foret vox mihi, mutus eram:
15 Nempe, parens rerum, ſpes in te noſtra recumbit;
Suſcipies famuli tu pia vota tui.
16 Annue, dicebam, votis, ne forte vacillem,
Hoſtibus & fiam fabula læta meis:
Annue, ne noſtra quiſquam de clade triumphet,
Et proclinatus prociduuſque premar.
17 Succiduo jam pene miſer ſum poplite, præſens
Semper & ærumnæ triſtis imago meæ eſt;

18 Judice te coram vitæ delicta fatebor,
Et tepido cernes imbre madere genas:
19 Hostica sed numero superans & robore pollens
Turba, meis vivit læta vigetque malis:
20 Insontem premit hæc odiis; benefactaque pœnis
Compensat, studiis semper iniqua piis.
21,22 Ne me linque, Deus, nec te mihi subtrahe; vitæ
Sed columen famulo porrige promtus opem.

PSAL. XXXIX.

CAutiùs incedam, dixi, ne fortè vacillans
Audeat effari lingua proterva nefas:
Os mihi compescam freno, præsentibus illis
Quos juvat obliquo tramite prava sequi.
2 Lingua diu siluit, justas nec protulit iras,
Quod mihi majoris caussa doloris erat:
3 Ignis ut inclusus tacitum cor arsit; in auras
Mox dolor erumpens talia dicta dedit:
4 Da, Deus, annorum numerum, momentaque vitæ
Futilis, extremum da mihi nôsse diem:
5 Vita brevis, tecum si confers, æmula palmi est;
Et nihil, & nihilo si quid in orbe minus.
6 Horret iter tenebris, curarum mole gravatur
Pectus, & heredem nescit avarus opum.
7 Quid mihi restat opis? Te fido, maxime rerum!
Anchora tu nostræ, cum furit unda, rati es.
8 Eripe me noxæ, nævos, pater, elue; lædi
Ludibrio stolidi ne patiare gregis.
9 Cura fuit rigidis linguam frenare lupatis,
Tu quia fortunæ, quâ premor, auctor eras.
10 Tolle quod infestat, moderatiùs exige pœnas;
Ah! perii plagis vulneribusque tuis.
11 Crimina dum plectis, formam, ceu tinea, rodis;
Ah! quàm mortales lubrica turba sumus?
12 Suscipe vota, meis aures adverte querelis;
Nec tetricus, lacrimas dum tibi fundo, sile:
Scilicet extorrem patriis me cernis ab oris,
Et proavis tellus hæc peregrina fuit.
13 Pone tuas iras, & fractum robore pectus
Instrue, supremum funeris ante diem.

PSAL. XL.

SPe mihi non vanâ mentem fulcivit, & aures
Indulſit precibus qui regit aſtra meis.
2 Illius ex altâ bonitas me traxit abyſſo,
Juſſit & in ſolida figere rupe pedem.
3 Ille novos numeros famulo dictavit & hymnos,
Facta quibus ſuperi ſunt celebranda patris:
Audiet hos mundi gemino ſub cardine tellus,
Fidet & auctori tacta timore ſuo.
4 O felix Domino quiſquis ſpe firmiter hærens
Deſpicit elatos, artificeſque doli!
5 Quis miracla, Deus, tua quis benefacta retexat?
Mens hebet hæc verſans, promere lingua nequit;
6 Nec tibi cæſa placent, nec toſta piamina flammis;
Hoc tacitè vulsâ me, pater, aure mones.
7 En! Deus, en adſum! dixi; quò juſſeris ibo:
In tabulis proſtant nomina noſtra tuis.
8 Mens jubet obſequium rerum præbere parenti,
Æternùmque animo lex tua fixa manet.
9 Juſtitiæ monumenta tuæ cantata per orbem
Sunt mihi; nec, memini, vox taciturna fuit:
10 Tu mihi teſtis ades, non hæc ego pectore clauſi;
Sed fidei & partæ præco ſalutis eram:
Non ego celavi populum benefacta, nec illa
Fœdera, quæ nullo ſunt violanda die.
11 Ne mihi te ſubduc; ſed dum nitet ignibus æther,
Hinc tua me bonitas protegat, inde fides.
12 Obruor ærumnis, ſcelerum dum perfero pœnas;
Lumina nec fas eſt tollere victa malis:
Verticis iſta pilos ſuperant tormenta cruceſque;
Liquitur & nimiis mens ſuperata vadis.
13 Sit vitæ tibi cura meæ, dulciſſime rerum!
Et pede, ne peream, mox properante veni,
14 Omnibus opprobrio ſit, qui mihi dira minatur;
Hoſtis & obſcœnæ det citò terga fugæ:
15 Opprimat hunc clades, qui dentem dente fatigans
Nequiter, ah! riſu me petulante petit.
16 Geſtiat exſultans te qui ſibi quærit amicum,
Signaque lætitiæ det manifeſta ſuæ;

Quiſquis & auxilium te poſcit voce canorâ,
Dicat; Iô Domino ſit ſua laus & honos.
17 Sum miſer, ah fateor! tamen eſt tibi cura clientis;
Lenis ades, ſegnes ducere parce moras.

PSAL. XLI.

O felix inopem trutinâ qui penſitat æquâ!
Huic feret afflicto conditor orbis opem:
2 Hunc Deus incolumem rebus ſervabit in arctis,
Et dabit innubes & ſine nocte dies:
3 Hoſtibus eripiet, vireſque reſarciet ægro;
Ponet & in molli languida membra toro.
4 Adfer opem, dixi, Deus, ablue vulnera mentis;
Heu! tua majeſtas crimine læſa meo eſt.
5 Me petit opprobriis fera gens; &, Terminus illi
Ecquis, ait, vitæ, nominis ecquis erit?
6 Mellea vox illi eſt, ægrum dum viſit; at intùs
Quæ coquit, abſcedens dira venena vomit.
7 Turba calens odiis inter ſe murmure cæco
Muſſat, & inſontem tollere fraude parat.
8 En, ait, ille jacet, morbo confectus acerbo;
Occidet, & nulla reſtituetur ope.
9 Qui ſocius vitæque fuit menſæque jacenti
Imminet, & ſtratum calce ſubinde ferit.
10 Fer, Deus, auxilium, da poſſe reſurgere, digna
Hoſtibus ut referam præmia, parque pari.
11 Hoc, ubi ſacrilegis ſpes intercepta triumphi eſt,
Quem mihi voviſti, pignus amoris erit.
12 Me mihi tu reddens cœleſti numine fulcis,
Æternùmque tuo das pater ore frui.
13 Tu, Deus Iſacidûm, tibi, quas decet, affere laudes;
Sitque dies titulis nulla ſuprema tuis.

PSAL. XLII.

CErvus ut in medio celſis de montibus æſtu
Actus in algentes fertur anhelus aquas;
Sic mea vitali ſatiari numinis undâ
Mens avet, & Domini languet amore ſui.
2 Gaudet & optat amans vitæ ſe jungere fonti;
His mihi deliciis qua dabit hora frui?

3 Dum

3 Dum ſine fine petunt ubi ſis cui ſervio numen,
Sunt miſero lacrimæ nocte dieque dapes.
4 Scandere me quoties memini penetralia ſacra,
Et longo populos ordine pone ſequi;
Aurea dum recolo miſſ s ad ſidera voces,
Et plauſum, feſtis quem decet eſſe choris;
In lacrimas totus miſer & ſuſpiria ſolvor,
Inter & ærumnas eſt mihi dulce queri;
5 Cur ita turbaris? Cur te mens dejicis exſpes?
Cur ita me torques anxia? fide Deo:
Scilicet hic placido recreat mihi lumine pectus;
Et mihi materies unica laudis erit.
6 Dum queror, in mentem, liquidis Jordanis ab undis
Sepoſitiſque jugis, tu mihi ſæpè redis.
7 Gurgitis eſt gurges, rauci comes æquoris æquor;
Fluctibus infelix obruor uſque novis:
8 Luce ſed in media bonitas tua fulget abyſſo;
Nocte parens vitæ tu mihi carmen eris.
9 Tunc ego cur, dicam, capiunt te oblivia noſtri,
Rerum opifex! animæ portus & aura meæ?
Cur prope confectum curis, lacrimiſque ſepultum
Me ſinis immani durus ab hoſte premi?
10 Hic petit inſultans ubi ſis; ego vulneror inde,
Enſis & in morem permeat oſſa dolor.
11 Cur ita turbaris? Cur te mens dejicis exſpes?
Cur ita me torques anxia? fide Deo:
Scilicet hic placido recreat mihi lumine pectus;
Et mihi materies unica laudis erit.

PSAL. XLIII.

SIs mihi tu judex, Deus, & crudelibus obſta;
Subdola ne me gens, ne ſcelerata premat.
2 Es mihi tu rupes; ah! me cur rebus in arctis
Ablegas? ah! cur victus ab hoſte gemo?
3 Prome jubar, quo cuncta foves; hoc dirige greſſus;
Scandere da templi limina ſancta tui,
4 Tum mea te referet chelys, & proſternar ad aras;
Lætitias animæ deliciaſque meæ.
5 Cur ita dejecta es? Cur te mens anxia torques?
Cur gemis? Ætherei poſce parentis opem;

Huic

Huic ego feſtivo perſolvam carmine grates;
Nec Deus hunc præter, quem ſequar, alter erit.

PSAL. XLIV.

ARrectâ, Deus, aure tuæ miracula dextræ
Hauſimus, antiqui quæ cecinêre patres:
2 Gentibus expulſis, ſimul & te vindice cæſis
Indigenis, tellus hoſtica ceſſit avis,
3 Non ſuus hos enſis felicibus intulit arvis,
Nec fuit humano robore parta ſalus:
Hos, pater armorum! peperit tua dextra triumphos;
Dilectique gregis lux tua rexit iter.
4 Te rerum Dominum, te Regem agnoſcimus unum;
Fer Deus Iſacidis, quam potes unus, opem:
5 Te duce cogemus ſubitò dare terga rebelles,
Et pedibus populos ſubdere colla truces.
6 Non ego vel gladio, levibus vel fido ſagittis;
Nil gladius, nil me miſſa ſagitta juvet:
7 Tu, Deus, hoſtiles fœdâſti pulvere vultus,
Imperioque tuo libera turba ſumus.
8 Ergò tuas laudes omni celebrabimus ævo,
Et fons tu noſtri carminis unus eris.
9 At, procul abſcedens, tu nos hoſtilibus offers
Opprobriis, ſolito more nec arma regis:
10 Terga fuge trepidos nos cogis vertere, noſtris
Auctus & exuviis impius hoſtis ovat;
11 Præda ſumus velut agna lupis; patriiſque relictis
Sedibus, in toto quærimus orbe fugam:
12 Et minimo veníre jubes, & ſubjicis haſtæ
Captivos; lucri nil tamen inde legis:
13 Objicis opprobriis, & nos vicinia riſu
Excipit, indignis perſequiturque jocis:
14 Fabula ſic vulgi ſumus, & dum nubila ſors eſt,
Vertice nos moto turba profana notat:
15 Nec modus eſt vel meta malis, ſemperque fatiſcit
Obruta mens curis, turpat & ora pudor.
16 Stringit in inſontem truculenta calumnia dentes,
Armat & ultrices gens ſcelerata manus.
17 Hæc licet infeſtent, animo tu firmiter hæres,
Et tibi quam dedimus ſtat ſine labe fides:

18 Nec te deſeruit mens tot vexata procellis,
Nec quod ſignâſti devia liquit iter.
19 Hausêrunt miſeros habitata draconibus antra,
Mortis & ante oculos vallis opaca fuit:
20 Si tamen inde tui mens eſt oblita favoris,
Si cui te præter ſunt data vota Deo;
21 Hocne tuos oculos fugiet ſcelus, intima cordis
In tenebris acie qui penetrante vides?
22 Te propter luimus, te propter jugiter, eheu!
Cædimur; imbelles ſic laniantur oves.
23 Surge; quid ignavo conduntur lumina ſomno?
Evigila, miſeris ne procul eſſe velis.
24 Cur fugis oppreſſos immani pondere? Noſtræ
Immemor ærumnæ cur, Deus, ora tegis?
25 Viribus exſtinctis animas in pulvere merſas,
Membraque jam cernis tabida fixa ſolo.
26 Eripe te ſtratis, pacti memor aſſere ſervos;
Et bonus hoſtili ſubtrahe colla jugo.

PSAL. XLV.

DIcere fert animus Regem; nova carmina Regi
Lingua parat, calamo par erit illa levi.
2 Forma viros ſuperans, affuſaque gratia labris
Te beat, & Domini non periturus amor.
3 Eia age, Rex, humeris apta ſtellantibus enſem,
Quem decus & bello partus adornat honos:
4 Macte novis titulis; niveos clementia currus
Cingat, & auratas faſque fideſque rotas:
Sic tua perculſæ diſcent miracula gentes,
Intremet & gemini terra ſub axe poli:
5 Hoſtica lethiferis transfiges corda ſagittis,
Corruet & telis gens numeroſa tuis:
6 Quoque ſedes ſolium, ſtans nullo mobile ſeclo,
Cuncta reget, populis & pia jura dabit.
7 Sunt tibi jus & fas & candida pectora cordi;
Impietas odio, menſque referta dolis:
Ergò tibi ſuperûm rector perfudit olivo
Tempora; præ ſociis hic tibi ceſſit honos.
8 E thalamis quoties procedis lætus eburnis,
Myrrham, aloen, caſiam regia veſtis olet.

9 Regia progenies te cingit mille ministras
Inter honoratas, & tua jussa subit:
A dextris Regina sedet, spectabilis auro,
Quod legit in patriis gens Ophyræa jugis.
10 Tu mihi, purpureæ decus Heroina cohortis,
Ausculta, monitis obsequiosa meis;
Dele animo populosque tuos, carosque propinquos;
Nec patris aut patrii sit tibi cura soli:
11 Blanda tuæ Regem succendat gratia formæ,
Hunc quoque tu Dominum religiosa cole.
12 Se tibi turba frequens populi prosternet, & ipsæ
Sponte ferent Tyriæ regia dona nurus.
13 Tota nites intùs; vestis tibi texitur auro,
Pallaque Sidoniis ter saturata cadis.
14 Ibis in amplexum Regis sine compare virgo,
Cui niveus Phrygiâ pingitur arte sinus:
15 Se jungent comites Regum de stirpe puellæ,
Lætaque virgineis perstrepet aula choris:
16 Implebitque vicem soboles generosa parentum;
Omnibus hæc populis, te duce, jura dabit.
17 Ergò mihi nullo Regina taceberis ævo,
Concinet & laudes ultima terra tuas.

PSAL. XLVI.

UNa Deus miseris spes est & ahenea turris,
Nec procul est, populi cùm fremit ira trucis.
2 Non ego formidem, tellus licet ima dehiscat;
Vasta licet montes obruat unda maris:
3 Nec trepidem pelagum spectans, dum murmure rauco
Insultat scopulis, & juga summa quatit.
4 Urbs habitata Deo, jucundo flumine vitæ,
Sanctaque felici templa rigantur aquâ.
5 In medio Deus est, &, ne ruat, undique vallat;
Fertque citam, quoties ingruit hostis, opem.
6 Infremuêre truces populi, cœlumque tremiscens
Intonuit, tellus & liquefacta fuit:
7 Sed Deus Isacidûm, bello qui præsidet, arcis
Instar erat nobis, auxiliumque tulit.
8 Huc ades, & mecum specta miracla Tonantis,
Regnaque cœlesti depopulata manu:

9 Bella

9 Bella Deus paſſim premit, & vi conterit arcus;
Telaque falcatas perdit & igne rotas.
10 Pone minas, inquit, Dominum me ſuſpice; faſces
Agnoſcent olim terra fretumque meos.
11 Sed Deus Iſacidûm, bello qui præſidet, arcis
Inſtar erit nobis, auxiliumque feret.

PSAL. XLVII.

PLaudite mortales, rerum celebrate parentem;
Voxque triumphantis ter geminetur Iô:
2 Sedibus è ſuperis, nutu ſceptroque tremendo,
Ille regit veſper quidquid & ortus habet:
3 Ille feros populos gemino ſub vertice cœli,
Antè triumphatos, ſub juga noſtra trahet:
4 Et ſibi dilectæ donabit prædia genti;
Hoc domus Iſacidûm geſtit honore frui:
5 Ille triumphali ſuperûm palatia curru
Scandit, & adventûs ſigna dedêre tubæ.
6 Pſallite mortales & Iô ter dicite Regi;
Plaudite victori terque quaterque Deo:
7 Illius occaſus ſolium veneratur & ortus;
Hunc celebret mentis quidquid & oris habet:
8 Illius imperio tellus obtemperat omnis;
Et ſolii pietas cingit utrumque latus:
9 Abramidûm populis junguntur fœdere Reges;
Quos regit hic, quibus & præripit omne decus.

PSAL. XLVIII.

MAjeſtas immenſa Dei eſt, venerabilis urbi
Quam colit, & ſacris ter celebranda jugis.
2 Alma Sion Boream ſpectans pulcerrima rerum eſt,
Et domus auguſti Regis, & orbis amor:
3 Omnibus hæc aperit portam, portumque ſalutis;
Nullus & in toto eſt tutior orbe locus:
4, 5 Hâc conjurati viſâ ſtupuêre tyranni,
Protinus & turpi terga dedêre fugæ:
6 Hos metus invaſit trepidus, luctuſque virorum
Æmulus angori parturientis erat:
7 Haud aliter puppes violentia diſſipat Euri,
Ægæum tumidis cùm mare fervet aquis:

8 Hæc, quæ fama refert, in ſacra vidimus urbe;
Numinis invicti quæ ſtabilita manu eſt.
9 Alme parens! feſtis quoties advolvimur aris,
Una tuæ cunctos ſpes bonitatis alit.
10 Par majeſtati laus eſt tua, neſcia metæ;
Sanctaque juſtitiæ dextera lance nitet.
11 Geſtiat alta Sion; celebrent & judicis æqui
Facta Paleſtinæ quas habet ora nurus.
12 Mœnia circumiens Solymæ, quam ſuſpicis, hoſpes,
Dinumera turres quas habet ille locus:
13 Adſpice ſupremis inſertas nubibus arces;
Quæque vides, ſoboli regia tecta refer:
Qui colit hanc, dum luce fruar, dum ſtabit & orbis
Machina, dux nobis & Deus unus erit.

PSAL. XLIX.

Pande meis aurem monitis, quicunque virorum
Incolis Eoas, Heſperiaſve plagas:
2 Auſcultent clari proceres, & futile vulgus;
Et qui divitiis pollet, & æris inops:
3 Quæ loquar, arcanos referans ſapientia fontes
Suggeret; hæc animo volvere dulce mihi eſt:
4 Seria res agitur; vates oracula plectro
Perſequar, intentus cantibus ipſe meis.
5 Cur ego formidem, cum fluctibus undique vaſtis
Cingor, & à tergo vindicis enſe premor?
6 Spem locat in loculis animus mortalia curans,
Jactat & ingentes ambitioſus opes;
7 Non tamen his frater prævertit funera fratris,
Nec pretio flecti numinis ira poteſt:
8 Vita nequit gazis redimi, pernicibus alis
Illa fugit nullo reſtituenda die:
9 Ære nec oblato ſeros mercaberis annos,
Dona nec admittit mortis avara manus:
10 Cum fatuo prudens moritur, cum paupere dives;
Nec mora, quos linquunt occupat alter agros:
11 Nemo ſibi non ſpondet opes tituloſque perennes;
Sed titulos & opes mors inopina rapit:
12 Eſt fugitivus honos, & quotquot naſcimur Adæ
Semine, quadrupedûm more perire vides:

13 Vana

13 Vana ſequi gens ſtulta ſolet, patrumque nefanda
Dicta probat ſoboles improba, pejor avis.
14 Strata jacent, ritu pecudum, ſub mole ſepulcri
Agmina, lethali depopulata manu:
Vir pius hæc rectique tenax, cum deſuper Eos
Fulſerit, imperio vim prohibente premet;
Ora venuſta priùs cernet manantia tabo,
Junctaque marmoreo fœda ſepulcra lari.
15 At mihi vim lethi depellet rector olympi,
Et dabit ut ſecum gaudia lætus agam.
16 Ne trepida, gazas ſubitò ſi congerit alter,
Et domus auratas explicat alta trabes:
17 Nudus opum buſto tegitur; nec gaza, nec auro
Dives ad infernas pompa ſequetur aquas:
18 Ille cutem curat, fugitivaque gaudia vivus
Captat, & hunc laudat quem juvat illa ſequi:
19 Mors tamen hunc addet proavis; quæ meſſuit illos,
Non ſinet hunc vitæ perpete flore frui.
20 Hei mihi! gens hominum dum tangit vertice cœlum,
Se pecudum neſcit claudere more diem.

PSAL. L.

ARbiter æthereus, cui ſervit purpura Regum,
Perculit, os pandens, orbis utrumque latus;
Ætheris excelſi ſolio ſe ſiſtere juſſit
Regna, rubens quotquot veſper & ortus habet.
2 Ille Sionææ roſeo de vertice rupis
Fulſit, & auratum protulit inde jubar:
3 Hinc aderit, nec verba premet; præcurret euntem
Flamma vorax, circùm vaſta procella ruet:
4 Æthera teſtatus, terramque ſub ætheris axe,
Diſcutiet populi facta ſiniſtra ſui.
5 Confluat huc, dicet, mihi gens dilecta, juvencis
Fœdera quam mecum pacta litare jubent:
6 Sidera juſtitiam narrabunt numinis, ipſe
Nam Deus officium judicis æquus obit.
7 Eloquar; Iſacidæ trepidas advertite mentes:
Vos ego cœleſti poſtulo voce reos:
Vos Deus appello: Dominum me prædicat orbis,
Et ſacra gens priſco fœdere juncta mihi es:

8 Non ego quod noſtras raró pecus imbuat aras,
Parciùs offerri non holocauſta queror;
9 Nec caper è caulis, nec me, ſpectante popello,
Vilibus è ſtabulis tracta juvenca juvat:
10 Quidquid habent campi pecudum, ſaltuſque profundi;
Quidquid alunt rupes & juga mille, meum eſt:
11 Suntque mihi notæ volucres in montibus altis;
Meque colit Dominum quidquid inerrat agris:
12 Si premar eſurie, non vos ſolatia poſcam;
Me penes eſt tellus quidquid & æther habet:
13 An mihi toſta famem depellant viſcera tauri?
An levet hircini ſanguinis unda ſitim?
14 Solve tuo grates potiùs Dominoque Deoque,
Votaque, me quiſquis ſimplice mente colis:
15 Tempeſtas cum ſævit, opem me poſce parentem;
Hanc ego depellam, tu mea facta refer.
16 Crimina ſed ſpectans, his te, gens impia, judex
Arguet æthereus corripietque modis:
Quid tibi nobiſcum eſt, cur tu mea fœdera pandis?
Cur memorat leges improba lingua meas?
17 Tu mihi reclamas, legum tu ſpernis habenas;
Et te cum moneo, littora bubus aro:
18 Tu prædatori comitem te jungere gaudes;
Te quoque conſortem turpis adulter habet:
19, 20 Ore paras fraudes; utero conceptus eodem
Te timet, & linguæ ſpicula ſæva tuæ:
21 Ad tua quòd tacitus connivi crimina, rides;
Meque tui ſimilem, gens ſcelerata! putas:
At mihi tu meritas ſcelerum dabis improba pœnas;
Nam tua ſunt digitis facta notata meis.
22 Numinis immemores monitis advertite ſacris;
Ne mea vos, nullo vindice, dextra terat.
23 Me colit hic, qui laude litat; ſectator & æqui,
Pars erit electi, me tribuente, gregis.

PSAL. LI.

ME, Deus, exaudi facilis; patriique favoris
Adſpiret famulo mollior aura tuo:
Quique reis toties veniam totieſque benignus
Indulges, ſcelerum me quoque faſce leva:

2, 3 Turpe

2, 3 Turpe nefas dele, fœdam, pater! elue noxam;
Obverſantem oculis nocte dieque meis.
4 In te deliqui, te ſolum crimine læſi;
Et ſcelus ulciſci jus tibi faſque foret.
5 Polluit auſpicium vitæ mihi fœda libido,
Primaque lux miſeræ conſcia labis erat;
Luce carens ipsâ contraxi matris in alvo
Triſte rudimentum, ſeminiumque mali:
6 Sed te pura juvat mens; quam tu, nube remotâ,
Erudies, leges diſcat ut illa tuas.
7 Hyſſopi me fronde, ſacro me flumine luſtra;
Sic ego mundus ero, candidiorque nive.
8 Mitte ſalutiferæ qui gaudia nuntiet horæ,
Ut redeat fracto priſcus in oſſa vigor.
9 Parce meo puros in crimine figere vultus;
De medio potiùs flebile tolle nefas.
10 Redde, quod amiſi, pectus ſine crimine; mentem
In reſtaurato pectore finge novam.
11 Nec me adytis diſclude ſacris; & ſpiritus olim
Quas tuus accendit, ne mihi deme faces.
12 Redde mihi vitæ ſpirantes gaudia vultus;
Meque regat promtâ ſpiritus ille manu:
13 Indicio tum verſa meo gens devia greſſus
Diriget, & Solymæ figet in æde pedem.
14 Auctor opis vitæque parens! ne cæde madentem
Lethifer in pœnas poſce, ſed abde nefas:
15 Tunc ego te lætus tollam ſuper aſtra; reclude
Vocis iter, laudes ut canat alta tuas.
16 Nec te turis odor, nec victima cæſa, nec, ultrò
Quam tibi ſacrarem, bucula toſta juvat:
17 Mens ſcelerum ſub mole gemens, fraudeſque peroſa
Una placet, numen placat & una tuum.
18 Adſpice, ſed facilis, turres, pater alme! Sionis;
Et Solymæ memori mœnia conde manu:
19 Tum tibi placato pecudum cruor imbuet aras;
Et cadet in ſacros hoſtia grata focos.

PSAL. LII.

TUrba potens, ecquid ſtolidè tua crimina jactas?
Numinis eſt conſtans, nec periturus amor.
2 Impia lingua tibi eſt; quam nulla novacula, lævi
Cote nitens, acies vincere nulla poteſt:
3, 4 Prava piis ſtudiis præfers, mendacia vero;
Oſque meras fraudes, perniciemque parat:
5 Te Deus exſcindet vindex; vitâque, boniſque
Exuet; & patriis ſedibus exſul ages.
6 Vir pius hæc ſpectans Dominum venerabitur orbis,
Illudenſque reis talia dicta dabit:
7 Divinam qui riſit opem, cui copia rerum
Et mala mens olim dux fuit, ecce jacet.
8 Aſt ego qui Domino fidi conſtanter, olivæ
Inſtar in illius luxuriabor agro:
9 Te Deus obſervans Dominum, tua dulce putabo
Jugiter in ſacro pandere facta choro.

PSAL. LIII.

STultus ait ſecum, Non eſt Deus; inquinat omne
Cor ſcelus, & recto tramite nemo meat.
2 Deſpiciens terras Deus inquiſivit, an orbem
Incoleret prudens & pietatis amans:
3 Omnia peſtis erant, omnes involverat error;
Virque pius toto nullus in orbe fuit:
4 Cæcane perverſis mens eſt, ait, impete facto
Glubere qui populum non metuêre meum?
Ceu dape dilectæ paſcuntur ſanguine gentis;
Nemo mihi toto de grege vota facit.
5 His ubi nulla fuit juſtæ formidinis umbra,
Vidimus imbelli corda timore quati:
Et ſacra cum telis cinxerunt caſtra, per agros
Vindicis his ſpargi vidimus oſſa manu:
Texit & ora pudor populo, quem conditor orbis
Spreverat, & trepidæ ſunt data terga fugæ.
6 Illa dies, lux illa veni, de rupe Sionis
Iſacidis cœli quâ feret auctor opem:
Tum domus Abramidûm celebrabit gaudia, duro
Cum ſacra gens cernet colla ſoluta jugo.

PSAL.

PSAL. LIV.

ME fidei, pactique memor, Deus, assere; judex
Tu mihi, quâ polles, ne premar adfer opem.
2 Alme parens! mœstis aures adverte querelis;
Et memori gemitus pectore conde meos.
3 Me fera barbaries premit & violenta tyrannis,
Et majestati gens inimica tuæ:
4 Sed mihi tu præsens, Deus, es; tutaris & illos,
Quorum ego consilio, subsidioque juvor.
5 Impia gens pœnas te pendet vindice; tandem
Ah! tua subverso luceat hoste fides:
6 Tunc ego tura ferens ultrò prosternar ad aras;
Teque colam quo nil mitius orbis habet:
7 Namque tuo ductu venti securus & undæ,
Sacrilegi vidi naufraga vela gregis.

PSAL. LV.

DUm precor, exaudi, rerum pater optime! questus
Dum gemino, vultûs ne jubar abde tui:
2 Supplicis ausculta precibus, votisque benignus
Annue, dum querulis astra fatigo modis.
3 Ah fremit! ah! odiis fera gens me vexat & iris;
Pro dolor! & famam dente proterva petit.
4, 5 Cor micat; & piceis mors dum circumvolat alis,
Horrifico nimiùm concutit ossa metu.
6 Obrutus his dixi, Misero trepidoque columbæ
O mihi quis pennas remigiumque dabit?
7 His ego libratis fugerem procul, otia quærens
Saltibus in mediis, sepositisque jugis:
8 Ociùs hinc celerans, tumidis, quibus obruor insons,
Fluctibus eriperer nimbiferisque Notis.
9 Perde, Deus, lita labra dolis, & divide linguas;
Ne possint sociis consona verba loqui:
Litibus, heu! sacram lacerari vidimus urbem;
Junctaque litigiis vis truculenta fuit.
10 Pallida seu nox est, seu lux micat aurea, muros
Occupat, & media regnat in urbe nefas:
11 Incolit hanc rabies & vis & dira libido,
Cernis & infandis compita plena dolis.

12 Non mihi vel linguis hostes nocuêre vel armis;
Probra pati poteram, tela cavere fugâ :
13 Tu mihi caussa mali es, nimiùm dilecte sodalis!
Duxque viæ, vitæ deliciumque meæ:
14 Usus eram, memini, te consultore; mihique
Templa Dei tecum visere dulce fuit.
15 Mors domet hunc, vivumque voret telluris hiatus,
Impia cui mens est & scelerata manus:
16 Ast ego ture Deo supplex votisque litabo;
Meque salutiferâ proteget ille manu:
17 Audiet ille preces, quas fundam; lucida cœli
Limina, vel medias sole tenente vias:
18 Mille triumphantes acies mihi misit ab alto,
Inter & ipsa dedit spicula pace frui.
19 Me Deus æternis orbem qui frenat habenis
Audiet; & pœnas hostica turba luet:
Dum luces sine nube fluunt, & mollia veris
Tempora, deponit numinis illa metum.
20 Aurea tranquillæ violavit vincula pacis;
Fœderis & rupti mensque manusque rea est:
21 Balsama vox spirans superabat acumine ferrum,
Verbaque fundebat lactea pectus atrox.
22 Tu Domino te crede; pios sufflaminat ille:
Et ne vacillent dirigit ille pedes.
23 Ante diem sed fraudis amans cædisque peribit;
Et petet infernas mœstus uterque domos:
Ast ego te fidam, Deus, auctor & arbiter æqui!
Anchora tu vitæ, spesque salutis eris.

PSAL. LVI.

ME, Deus! adspecta facilis; quem viribus hostis
Obruit, & miserum nocte dieque premit:
2 Nocte dieque premit miserum; nec terminus iræ est;
Nec claudi numero gens inimica potest.
3 Corda metu quoties trepidabunt, porta salutis
Tu, Deus! & vitæ spes mihi solus eris:
4 Vox tua laudanda est; te nitor vindice, temnam
Te duce mortali spicula missa manu.
5 Quæ loquor infelix, interpres adulterat effrons;
Dum coquit hostiles mens scelerata dolos:

6 Clam

6 Clam coit, infidias meditans, & noctis in umbrâ
Obfervat greffus impia turba meos :
7 Fraude fuâ fidens tutam fe fomniat; iræ
Hanc, Deus, incuffo fulmine dede neci.
8 Tu tabulis gemitus, lacrimas tu colligis urnâ;
Et numeras noftræ tædia longa fugæ :
9 Terga dabunt hoftes, quoties te pofco falutem;
Nota loquor, famulo tu quia dexter ades.
10,11 Vox tua laudanda eft; te nitor vindice; temnam,
Te duce, mortali fpicula miffa manu.
12 Sum tibi, dum fpiro, devinctus perpete voto;
Teque piis hymnis & tua facta canam.
13 Vindice te vivo, mihi tu veftigia firmas;
Quàque feror vitæ lux tua monftrat iter.

PSAL. LVII.

DA mihi te facilem, famuli miferere precantis;
Tu, Deus, es vitæ fpes fine fine meæ :
Aufpiciis me credo tuis, & fortibus alis;
His tegar, undofi dum cadat ira maris.
2 Vota tibi fundam fupplex, qui fœdera fervas;
Cujus & inceptum dextra coronat opus.
3 Ociùs accurrens, tu, ne vorer, obvius hofti
Ibis; erunt comites candor & alma falus.
4 Cædibus affueti cingunt mihi tecta leones;
Turbaque ferales quæ vomit ore faces :
Lingua refert gladium, telum penetrabile dentes;
Nec magis his jaculum, nec magis hafta ferit.
5 Quâ, Deus, effulges effer fuper æthera lucem;
Terraque fit radiis tota corufca tuis.
6 Hoftis iter ftravit laqueis, me perculit horror;
Objecit foveas, captus at ipfe dolo eft.
7 Obfequiofa mihi mens eft, tibi firmiter hæret :
Te mea vox Dominum, te mea plectra canent.
8 Excute fegnitiem, numeris cane, lingua, decoris;
Pfallite vocali nablia juncta lyræ :
9 Manè novo fuper aftra, Deus, te carmine tollam;
Et tua per populos grandia facta feram.
10 Magne parens! æquat tua te clementia cœlo;
Tranfvolat & nubes intemerata fides.

11 Quâ, Deus, effulges effer fuper æthera lucem;
Terraque fit radiis tota corufca tuis.

PSAL. LVIII.

PUrpurei proceres, jus qui libratis & æquum,
Vofne putem fari jufta, vel æqua fequi?
2 Quifque neces animo verfat, bellumque minatur
Sævus; & innocuo terra cruore rubet.
3 Quifque dolos fecum materna traxit ab alvo;
A teneris omnes devius error agit.
4, 5 Virus ineft colubri; magicis qui cantibus aures
Subtrahit, & vinci callidus arte nequit.
6 His malas, dentefque, Deus, confringe; leonum
Contere fanguineis ora cruenta lupis:
7 More fluant fugientis aquæ; fit inutilis illis
Arcus; & ultrici fpicula frange manu:
8 Limacum vel more liqua, fœtûfque tenelli;
Lumina cui folis mors rapit ante diem:
9 Diffipet hos turbo, flammas dum concipis; antè
Fervere fubjectis quàm queat olla rubis.
10 Geftiet hæc fpectans vir juftus; &, hofte peremto,
Sanguineo niveos abluet amne pedes.
11 Utilis eft pietas, tum dicet confcia tellus;
Eft quoque, qui toto regnat in orbe, Deus.

PSAL. LIX.

ERipe me telis, populum, pater alme! rebellem
Protere; cui mens eft prava, cruenta manus.
3 En petor infidiis infons! en! agmine facto,
Turba potens in me nocte dieque ruit:
4 Undique confpirans in me nil tale merentem
Vim parat: hæc fpectans, fer, pater orbis, opem.
5 Ociùs evigila, belli pacifque fequefter!
Quo domus Ifacidûm vindice fofpes erat:
Quos reges adfpecta populos; nec parce profanis,
Per fcelus audaci qui pede jura premunt.
6 Difcurrunt, cinguntque feris ululatibus urbem,
More canum; folis lux ubi merfa latet:
7 Enfis ineft labiis, comes eft jactantia linguæ;
Seque putant nullo tefte nefanda loqui:

8 His, Deus, illudes; &, qui mihi ſæva minatur,
Materies riſûs devius orbis erit.
9 Viribus hoſtis ovat, ſed te ſequar, optime rerum!
Ne peream, vindex tu mihi ſemper ades.
10 Me tua præverter levibus clementia pennis;
Dulcibus & votis, hoſte cadente, fruar:
11 Ne tamen hoſtiles acies ſimul obrue; nacti
Otia dediſcant ne tua facta pii:
Sparge ſed obſtantes, & ſparſas demete ſenſim;
Soſpite me, clypei quem tegit umbo tui.
12 Has meruit faſtus ſimul, & perjuria pœnas;
Linguaque felle tumens & lita labra dolis.
13 Hos furor exſtinguat tuus; ut tibi ſubdita diſcant
Sceptra Paleſtinæ, quotquot & orbis habet.
14 Diſcurrant, cingantque feris ululatibus urbem,
More canum; ſolis lux ubi merſa latet:
15 Diſcurrant, quærantque dapes; cogantur at atram,
Dum redeat terris lux nova, ferre famem.
16 Tu mihi manè novo, Deus, & cantabere fortis
Et bonus; afflicto tu quia lenis ades:
17 Tu mihi carmen eris, mea vis & ahenea turris;
Es mea tu rupes, unus & auctor opis.

PSAL. LX.

EN, Deus! extorres peregrinæ gentis in oris
Spargimur; hæc iræ ſunt documenta tuæ.
2 Redde jubar ſolitum: tellus tremit ima dehiſcens;
Tu quaſſam repara, ſtringe quod intùs hiat.
3 Turbârunt miſeras à te data pocula mentes;
Senſimus & nimio pondere colla premi:
4 Nunc fidei, pactique memor, vexilla piorum
Erigis; & populi ſignifer ipſe tui es.
5 Tu tibi dilectum ſuperis de ſedibus audi;
Dumque vibrant hoſtes ſpicula, tende manum.
6 Vox hilarat me ſacra Dei; quo vate Sucothi
Metiar, & Sichemæ partiar urbis agros:
7 Cum Giliadæis ſubdam mihi rura Manaſſæ;
Juda dabit leges, gens Ephraïma viros:
8 Juncta Moabæis populis juga dives Idume
Induet; imperiis obſequioſa meis:

Quæque Paleſtinæ pingues gens incolit oras,
  Victa gravi bello, noſtra tropæa canet.
9 Quo duce munitæ ſuccedam mœnibus urbis?
  Gentis Idumææ quo duce regna petam?
10 Qui priùs exoſas acies educere bello
  Jure recusâſti, tu, Deus, arma reges.
11 Fer bonus auxilium, nos dum ferus obſidet hoſtis;
  Te, Deus, excluſo, nemo miniſtret opem.
12 Numinis auſpiciis pugnabitur; hoſtica pubes
  Concidet, & pedibus colla premenda dabit.

PSAL. LXI.

ÆTheris aurati rector! mea ſuſcipe vota;
  Et placidus pronâ, quæ loquar, aure trahe.
2 Orbis ab extremo te poſcam limite; pectus
  Dum miſer, ah! curis ſentio mille premi:
Tende manum feſſo; ſecurum ſcandere rupem
  Da mihi, ſemotam quam nimis eſſe queror.
3 Tu mihi portus eras, fureret cum fluctibus æquor;
  Inter & hoſtiles turris ahena minas:
4 Æternùm loca ſancta colam, te fretus; & alis
  Rebus in anguſtis protegar uſque tuis.
5 Audiſti miſeri gemitus & vota; piiſque
  Debitus, heredis jam mihi ceſſit honos.
6 Aurea tu Regi produces tempora vitæ;
  Multaque pro paucis vivere ſecla dabis:
7 Hic tua templa colet, dum veſcitur æthere; cuſtos
  Hinc tua ſit bonitas, cingat & inde fides.
8 Ergò tuas referam laudes, & debita ſolvam
  Vota, mihi donec ſpiritus oſſa reget.

PSAL. LXII.

MEnte Deum tacitâ veneror, ſpes omnis in illo eſt;
  Ille ſalutiferam fert mihi promtus opem:
2 Arx Deus eſt, clypeuſque mihi, portuſque ſalutis
  Unicus; incutient nulla pericla metum.
3 Ecquis erit tandem ſcelerum modus? Ecqua malorum
  Meta, quibus nimiùm nocte dieque premor?
Mox ruet in præceps meus hoſtis; ut ariete pulſa
  Mœnia, vel putri ſaxa ſoluta ſitu.

4 De-

4 Deturbare gradu me dum parat æmulus, aſtu
Rem gerit, & fraudes nectere dulce putat;
Callidus incauto blanditur, & ore precatur
Proſpera, dum diras pectore mille tegit:
5 Tu tamen has inter Dominum mens ſuſpice turbas;
Spes ope cœleſti ſuſtinet ille meas.
6 Arx Deus eſt, clypeuſque mihi, portuſque ſalutis
Unicus; incutient nulla pericla metum:
7 Ille meæ rupes & fons & gloria vitæ eſt;
Illius arbitrio res ego credo meas.
8 Fidite mortales Domino, mentiſque receſſus
Pandite; ſpe mentes erigit ille pias:
9 Futile deprendes, nimiùmque volatile vulgus;
Eſtque paludati purpura vana chori:
Lancibus impoſitos trutina ventoſque viroſque;
Gens hominum certè plus levitatis habet.
10 Nec populi ſpoliis, rebus nec fide caducis;
Nec jacta nimias ambitioſus opes.
11 Non ſemel eſt rerum Dominus, me teſte, profeſſus;
Cuncta ſuo nutu conſilioque regi:
12 Hunc penes eſt bonitas; hoc jus dicente, viritim
Digna ſuis meritis præmia quiſque refert.

PSAL. LXIII.

TU mihi, rerum opifex, Deus es! te in vota vocabo,
Sol ubi purpureo reddit ab axe diem:
Te ſitio; te membra fame tabentia poſcunt;
Hîc ubi nec ſeges eſt, unda nec apta ſiti:
2 Inter teſqua tuas mens optat cernere vires;
Liminis & ſancti luce priore frui.
3 Dulcior hîc vitâ favor eſt tuus: ergò rotundo
Montibus in mediis te, Deus, ore canam:
4 Ad tua devotas attollens atria palmas,
Te recolam, terræ dum vagus hoſpes ero.
5 Hîc ego te ſpectans, epulis ſaturabor opimis;
Geſtiet hîc laudes tollere lingua tuas.
6 Tu mihi carmen eris; furvâ ſeu noctis in umbrâ
Excubo, tranquillâ ſive quiete fruor.
7 Me quia juviſti pridem, pater alme! ſub alis
Blanda tuis poſthac otia lætus agam.

8 Te

8 Te quoque ponè ſequar, mens te mea deperit unum;
Me tua nam validâ dextera fulcit ope:
9 At mihi quæ fraudem ſtruit, & metuenda minatur,
Hoſtica gens imâ ſorpta dehiſcet humo:
10 Agminis infeſti vindex latus hauriet enſis;
Membraque diſcerpent ſanguinolenta feræ.
11 Geſtiet interea Domino Rex fretus; & illum
Pectore ſincero quiſquis & ore colit:
Sed Deus his linguam compeſcet perpete freno,
Quos certare dolis & dare verba juvat.

PSAL. LXIV.

ME, Deus! exaudi, precibus dum ſidera pulſo;
Tu mihi de trepido pectore pelle metum.
2 Dexter ades, ſeu clàm conſpirat callidus hoſtis;
Impia ſeu demens explicat arma furor,
3 Enſibus aſſimiles acuit gens effera linguas;
Et lita mordaci ſpicula felle vibrat.
4 Clàm pia lethifero recludit pectora ferro;
Nec tamen ætherei vindicis arma timet.
5 Dum coëunt, certantque dolis, animantque ſodales
In ſcelus; his, ajunt, conſcius ecquis erit?
6 Invenêre novas, excuſſo pectore, technas;
Fixa nec eſt tacitis meta moduſve dolis.
7 Sed Deus his ſubito figet præcordia telo;
Claudet & extremum mors properata diem.
8 Ipſa bibet gens hæc ſua toxica; turba popelli
Illius adſpectu territa vertet iter.
9 Conſcia tum tellus cœleſtis fulmina dextræ
Efferet; ultorem diſcet & eſſe Deum:
10 Eriget his & ſe pia mens; & numine freta
Geſtiet exſultim, lætitiâque fremet.

PSAL. LXV.

TE laudes, pater alme! manent in rupe Sionis;
Huc tibi quæ vovit munera quiſque feret.
2 Confluet huc gemino populus de cardine mundi;
Tu quia de ſacro colle vocatus ades.
3 Me malè tranſactæ preſſerunt crimina vitæ;
Sed tuus hæc vitæ crimina tollet amor.

4 Feli-

4 Felices nimiùm, rerum quos ſeligis auctor,
Quóſque ſequeſtratos ad tua ſacra vocas !
Sancta Sionæi gens hæc colet atria templi ;
Mille voluptates adferet illa domus.
5 Auctor opis, vitæque parens ! dum concipis iras,
Juſtitiæ promis triſtia ſigna tuæ :
Numine te fidit, te ſuſpicit ultima tellus ;
Quiſquis & extremum trans mare tecta colit.
6, 7 Tu valido munis & firmas robore montes ;
Tu maris & populi murmura vaſta premis.
8 Cùm tua de cœlo funduntur ſpicula, paſſim
Ultima terrarum quaſſa pavore tremunt :
Tu ſimul Heſperium recreas & littus Eoum ;
Solis ubi ſupero fundis ab axe jubar.
9 Tu bonus arva rigas & ditas flumine pleno ;
Surgit & imperio meſſis ubique tuo :
10 Tu, Deus ! humectas valles ; ſaturataque vernis
Imbribus aſſiduo germine ridet humus :
11 Aureus annus erit, te fœcundante novales ;
Farraque ſub pedibus fundet opimus ager :
12 It comes ubertas & pleno copia cornu ;
Arida quæ læto paſcua rore beat :
13 Tu gregibus colles operis ; in vallibus imis
Tu ſegetum culmos luxuriare jubes :
Te ſata, te Domino lætantur mollia prata ;
Laudibus hîc cernas omnia plena tuis.

PSAL. LXVI.

Eia age, læta Deum celebra gens incola terræ ;
Factaque ſupremi fer ſuper aſtra patris :
3 Dic, Deus ô quantis orbem terroribus imples !
Robore quàm valido colla proterva domas !
4 Te canat, & Domino ſupplex tibi ſerviat Eos ;
Solis & occiduis ſubdita terra rotis.
5 Diſcite mortales ſuperi miracula Regis ;
Tota quibus rerum machina teſtis erit :
6 Illius imperio refugi maris aruit unda ;
Preſſaque ſunt hilari flumina ſicca pede.
7 Deſpicit hic terras, & mundi ſceptra gubernat ;
Altaque ſidereo ſub pede colla premit.

8, 9 Voce

8, 9 Voce Deo clarâ mortales solvite grates;
Sospitat ille animas, dirigit ille pedes.
10 Sorte, pater, variâ tua nos exercuit olim
Dextera; sic aurum septima flamma probat:
11, 12 Pes hæsit laqueo, cinxerunt vincula lumbos;
Hostis & immissis tempora pressit equis:
Nec vada, nec flammæ deerant: post mille pericla,
Tu tamen optatâ das statione frui.
13 Ergò tuis, magni Rex & Pater ætheris! aris
Vota soluturus debita dona feram:
14 Dona feram promissa priùs; sors aspera vitam
Dum quateret, miseris obrueretque modis:
15 Agna tibi vitulusque cadent, & corniger hircus;
Nec deerunt sacris mascula tura focis.
16 Huc ades, ætherei quisquis colis atria Regis;
Accipe quàm rebus consulat ille meis:
17, 18 Hunc ego compellans laudavi voce canorâ;
Impia qui mandat vota ferenda Notis:
19 Audiit ille preces & verba carentia fuco;
Et captus voti simplicitate fuit.
20 Laudibus hunc omnes celebrent; favet ille precanti;
Nec tetricus famulo ferre recusat opem.

PSAL. LXVII.

Mitis ades, cœptisque fave, mentisque tenebras,
Alme parens! vultûs discute luce tui.
2 Nos tua securos duc per vestigia; tutum
Omnibus & populis pande salutis iter.
3 Te plebs, te proceres, sexus te prædicet omnis;
Et puer impubes, invalidusque senex.
4 Dicat Iô populus; justus tu jura gubernas;
Paret & imperio terra fretumque tuo.
5 Te plebs, te proceres, sexus te prædicet omnis;
Et puer impubes, invalidusque senex.
6 Auspice te, felix omnis dabit omnia tellus;
Audiet & domini vota benignus ager.
7 Nos, Deus! adspicies placidus: tremet ultimus orbis;
Omnibus & populis tu venerandus eris.

PSAL. LXVIII.

ÆTheris exſurgat Dominus, turbentur & hoſtes;
Et citò dent trepidæ turpia terga fugæ.
2 Impius hoc coram vaneſcat; fumus in auras
Sic abit, & minimo cera calore fluit:
3 Gaudia ſed verſans animo, vaga ſidera cantu,
Et pede feſtivo gens pia pulſet humum;
4 Efferet exſultans tellus venerabile numen
Judicis, auratis qui premit aſtra rotis.
5 Patribus hic orbam ſobolem, viduaſque maritis
Providus è cœli protegit arce nurus:
6 Prole beat ſteriles, captivis vincula demit;
Et premit hirſutis hoſtica tecta rubis.
7 Tu, Deus! Iſacidis olim per inhoſpita teſqua;
Invia tu, memini, per loca ductor eras;
8 Intremuit tellus, ſudârunt ſidera, Sinæ
Ardua nutârunt culmina, tacta metu.
9 Gentis at electæ ditâſti rura quotannis;
Dulcis & in ſiccos depluit imber agros:
10 Has tibi dilectus populus nunc incolit oras;
Hîc bonus afflictis hoſpita tecta paras.
11 Hîc tua matronæ cecinerunt bella pudicæ;
Armaque virgineus vexit in aſtra chorus.
12 Fœda paludati verterunt terga tyranni;
Dives & imbelli præda fuêre gregi.
13 Membra tuo piceâ quamvis fuligine tincta
Sint populo, veniet priſcus in ora nitor:
Sic micat argenti radians candore columba,
Aurea quam jaculis ociùs ala rapit.
14 Hîc, ubi cœleſtis diſperſit dextera Reges,
Par nivibus rupes ſacra Sionis erat;
15 Non ita Salmonis candent juga tempore brumæ;
Non ita Bazanis ſidera lambit apex.
16 Quid juga turgetis? Deus unâ rupe Sionis
Gaudet; & hîc figet tempus in omne larem.
17 Mille Deo parent cœli ſtellantis alumni!
Cum lubet, innumeris imperat ille rotis:
Cingitur his Dominus, quà fert veſtigia; Sinæ
Non ſecùs in ſacris conſtitit antè jugis.

18 Ille triumphali ſcandit ſacraria pompâ ;
Ponè catenatos juſſit & ire duces :
Munera nec pompæ deerant; ex hoſte receptas
Exuvias adytis intulit ille ſacris.
19 Rerum opifex, opiferque Deus tollatur in aſtra !
Nos cumulat donis jugiter ille ſuis.
20 Protegit ille pias cœleſti numine mentes ;
Ille tuas claudit, mors, aperitque fores :
21 Hoſtica ſed certo transfiget tempora ferro ;
Gentis & impuræ ſanguine tela linet.
22 Rurſus, ait, populum ſpatioſa per æquora ducam ;
Arvaque, quæ parent legibus, Oge, tuis :
23 Crura triumphantes ſua tingent ſanguine Regum ;
Et lambent avidi vulnera cruda canes.
24 Vidit & obſtupuit populus, comitante catervâ,
Cùm peteres niveis aurea templa rotis :
25 Cantores præeunt ; ſequitur lyra tinnula ; pulſant
In medio teneræ tympana rauca nurus :
26 Quiſquis ab Iſacidis generis primordia ducis,
Numinis in ſacro pande tropæa choro :
27 Hæc quoque Benjamini referent, Judæque nepotes ;
Et Sabolonæi Nephthalidæque duces.
28 Hæc tua, Rex ſuperûm ! ſtabilivit dextera ; forti
Macte animo, & dextræ facta tuere tuæ.
29 Ex adytis vim prome ſacris, opulenta tyranni
Ut tibi curvato poplite dona ferant.
30 Perde truces acies, quas paſſim robore vaſto,
Triſtibus & jaculis ſternere cuncta vides :
Hos dele, qui bella crepant ; argentea coge
Hos tibi ſubmiſſo munera ferre genu :
31 Æthiopum tunc ora tuas venerabitur aras ;
Et vectigalis barbara Memphis erit.
32 Tollite rectorem cœli ſuper æthera Reges ;
Quæque decet, Domino ſolvite vota Deo :
33 Ille triumphali tranſcendit ſidera curru ;
Et prior eſt ſeclis, & ſola voce quatit.
34 Cuncta Dei vires celebrent ; his nubila cœli
Frenat, & Iſacidûm protegit ille domum.
35 Rupe ſedens ſacrâ, quàm formidabilis orbi
Eſt Deus Iſacidûm, cœlicolûmque parens !
Ille ſuo populo fons eſt & roboris auctor ;
Illius excluſo fine perennet honos.

PSAL. LXIX.

FEr, Deus! auxilium, dum fluctibus obruor altis;
Deficit & medias ſpiritus inter aquas:
2 Verticis extremum gurges ſupereminet; hærent
Intricata putri crura pedeſque luto:
3 Dum clamo, ſperoque miſer meliora; fatiſcit
Mens mihi, vox aret, lumina torpor habet.
4 Impia gens, odiis me quæ nil tale merentem
Opprimit, eſt numero verticis æqua pilis;
Viribus & ſuperans mihi nullo crimine partas
Per ſcelus extorquet barbarus hoſtis opes.
5 Simplicitas tibi nota mea eſt, delictaque vitæ;
Quidquid & in cæco pectore labis ineſt.
6 Ne noſtri pudeat caſtæ pietatis amantes,
Da, Deus! Iſacidûm qui bonus arma regis.
7 Tu mihi cauſſa mali es; te propter perfero clades;
Prô dolor! indignus turpat & ora pudor:
8 Me fratres odêre mei; peregrinus & illi,
Heu! videor, cui lac præbuit una parens:
9 Me populi, templique tui diſpendia torquent;
Quæque vibrant in te, me quoque tela petunt;
10 Fletibus indulſi, lacrimis jejunia junxi;
Opprobrii pietas ſed mihi cauſſa fuit:
11 Lugubri quoties velavi corpus amictu,
Crudeli petiit me fera turba joco:
12 Me quoque qui leges dat in urbis limine judex
Sibilat, & nimio rauca taberna mero.
13 Tempeſtiva, Deus! tibi fundo vota; precanti
Annue; te bonitas cingit & alma fides:
14 Pelle truces hoſtes; me, ne vorer, eripe cœno;
Et fer opem, vaſti dum furit ira maris:
15 Abſit ut infandæ tenebris involvar abyſſi!
Et peream tumidas naufragus inter aquas!
16 Me bonus exaudi propiùs; totieſque probatus
Priſtinus in tenero pectore perſtet amor:
17 Rebus in afflictis famulo ne tetricus ora
Subtrahe; ſed poſitis ſuſcipe vota moris.
18 Dexter ades, propiùſque veni, vitamque tuere
Ocius, hoſtiles dum timet illa manus.

19 Turpia te coram miſcens opprobria ſannis,
Cladibus inſultat gens inimica meis:
20 Hæc mihi ſexcentis lacerârunt pectora curis;
Hæc mihi tabifici cauſſa doloris erant:
Quæſivi fruſtrà qui ſolarentur amicos;
Nec ſocii noſtris ingemuêre malis:
21 Inter & ærumnas quibus intricabar, aceto
Mixta propinârunt pocula, felle dapes.
22 Hæc, precor, implicitos epulis gens devoret hamos;
Et pereat gazis illaqueata ſuis:
23 Lumina, ne videant, piceâ caligine fuſca;
Occupet & gelidus crura ſoluta tremor:
24 Quem premis indomiti fluctus effunde furoris;
Et ſemel ardeſcens neſciat ira modum.
25 In dominos everte lares & prædia vaſta;
Nullus & hæc heres tecta vel arva colat:
26 Scilicet hi famulo, quem tu premis, acriùs inſtant;
Irritantque tuâ vulnera facta manu:
27 Crimina criminibus cumula; nec judice quiſquam
Te ſperet placido propitioque frui:
28 Hos tabulis erade tuis; vitæque perennis
Abſit in archivis nomina læva notes!
29 At pater, oppreſſum curis & ſorte malignâ,
Me tua cœleſti dextera ſervet ope:
30 Tunc ego de læto depromam pectore grates;
Et mihi tu, rerum conditor! hymnus eris:
31 Gratius hoc certè eſt, vitulus quàm corniger aras
Ante cadens bifido cùm pede pulſat humum.
32 Geſtiet hæc ſpectans humilis, cœtuſque piorum;
Omnibus & veniet priſcus in ora vigor:
33 Eſt inopum tutela Deus; nec deſpicit illos,
Compede quos vinctos carcer opacus habet.
34 Illius attollant laudes polus, æquora, tellus;
Quidquid & arx cœli, cærula, terra fovent:
35 Ille manu forti reparabit mœnia Judæ;
Tecta Sionææ protegit ille domûs:
36 Hîc figet gens ſancta larem, ſerique nepotes;
Qui pede devoto ponè ſequuntur avos.

PSAL. LXX.

HUc, Deus! adproperans, me tutelaribus armis
 Affere; nec patriam, quam peto, differ opem.
2 Terga, precor, vertat, qui vim, qui tela minatur;
 Inquinet & turpis, dum fugit, ora pudor:
3 Huic fuga sit merces, me qui petulante cachinno
 Excipit, & damnis pascitur usque meis.
4 Sed quisquis te poscit opem, te numine fretus
 Gestiat, in laudes solvat & ora tuas:
Quique tuæ fidit dextræ, speratque salutem,
 Optet ut in terris sit tibi perpes honos.
5 Ah! premor adversis; te solo vindice nitor;
 Nunc ades, invisas & mihi pelle moras.

PSAL. LXXI.

ALme parens rerum! spes te mea respicit unum;
 Ne mihi sit Dominum te coluisse pudor.
2 Eripe me telis, qui jus tutaris & æquum;
 Nec mea da rapidis vota ferenda Notis.
3 Sis mihi tu rupes, dum sævit & ingruit hostis;
 Sis, Deus! in mediis turris ahena malis:
Tu quibus incolumis server mandata dedisti;
 Arx quia tu vitæ præsidiumque meæ es.
4 Ah! Deus, ah! famulum populi trucis eripe dextris;
 Et scelerum socios me procul esse jube.
5 Vindice te nitor; teneris qui semper ab annis,
 Unus eras vitæ portus & una salus.
6 Matris ab uberibus servâsti: matris ab alvo
 Me quia traxisti, tu mihi carmen eris.
7 Me fugiunt socii ceu formidabile monstrum;
 Spe tamen auxilii tu mea vota foves.
8 Da, Deus! ut cœlo meritis te laudibus æquem;
 Sintque meo tituli semper in ore tui.
9 Ne mihi te subduc; capulo vicina senectus
 Dum subit, & periit, qui fuit, oris honos.
10 Adspicis ut, dentes acuens, conspiret in unum,
 Meque petat tacito gens inimica dolo:
11 Hunc, ait, invisum Domino quin impete facto
 Obruimus? Quis enim criminis ultor erit?

12 Sis mihi tu præſto; fer opem placatus; opemque
Dum, pater, optatam fers mihi, rumpe moras.
13 O precor! ut pereat me qui petit impius hoſtis;
Et pudor obſcœnis inquinet ora notis.
14 Aſt ego te nitar; vox te mea jugiter unum
Efferet, è cœlo viribus aucta novis.
15 Teque, tuamque fidem, benefactaque limite nullo
Clauſa canam; terras dum rota ſolis obit.
16 Clara tuæ vates referam miracula dextræ;
Unius & ſolium fons mihi laudis erit.
17 Hactenus hæc docui populos; feſſuſque ſenectâ
Jam cano, quæ didici, te præeunte, puer.
18 Ne mihi te, vetulo ſolitum ne ſubtrahe vultum;
Dum tegar ingeſtâ lumine caſſus humo:
Antè tuas populis fas ſit mihi pandere laudes;
Ultima quas tellus poſteritaſque legat.
19 Juſtitiæ qui laude nites & robore polles,
Magne parens! ecquid par tibi mundus habet?
20 Me manus oppreſſit tua; ſed clementia vitæ
Reſtituit, mediis eripuitque malis.
21 Auſpice te feriam ſublimi vertice cœlum;
Et ſpes in dubiis tu mihi rebus eris:
22 Ergò tuam, Rex magne! fidem mea concinet uſque
Barbitos, & teneræ nablia juncta lyræ.
23 Gaudia concipiet pectus, partâque ſalute,
Geſtiet in laudes lingua ſoluta tuas.
24 Juſtitiam lux nulla tuam non evehet, hoſtes
Namque mei totis erubuêre genis.

PSAL. LXXII.

DA Regi tua jura, Deus! da natus ut olim
Regius hæc poſſit, te præeunte, ſequi.
2 Ille tuo populo leges feret arbiter æquus;
Imperio tenues proteget ille ſuo.
3 Montibus ex ipſis, palmâ redimita capillos,
Pax aderit; populis & pia jura dabit.
4 Ille patrocinio legum defendet egenos;
Hoſtis & infenſi colla proterva premet.
5 Omnia te metuent illo ſub principe ſecla;
Orbita dum lunæ, ſolis & axis erit.

6 Ver

6 Ver dabit hic terris ; ſic miſſo deſuper imbre
Prata ſimul rident, & modò tonſus ager.
7 Candida tum probitas florebit, & optima rerum
Pax ; vario donec lumine luna nitet.
8 Huic vagus Euphrates, huic ſerviet æquor utrumque;
Imperii tellus ultima limes erit.
9 Hunc colet Æthiopum ſoboles ; populuſque rebellis
Hoc coram nudo vertice verret humum.
10 Dona ferent Cilices, & gens circumdata Ponti
Fluctibus, & ſitiens Indus, & uſtus Arabs.
11 Procumbent tumidi ſubmiſſo poplite Reges ;
Nullaque non illi terra tributa feret.
12 Fortibus hic armis teget & defendet egenos ;
Et populum, cui ſpes nulla refulget opis :
13 Et parcet miſeris, tenues & muniet ; enſes
Franget & hoſtiles, diſcutietque dolos :
14 Carus erit juſti ſanguis ; feliciter ergò
Ducet inauratos & ſine nube dies.
15 Dona dabunt Arabes, & fauſta precabitur orbis
Ultimus ; & famæ præco perennis erit.
16 Montibus in ſummis, parcâ ſemente peractâ,
Naſcetur domino luxurioſa ſeges :
Sic Libani veſtitur apex conterminus aſtris ;
Cùm levis aëreas ventilat aura cedros :
Utque viret gramen pratis in mollibus, illi
Subdita florebunt oppida, fœta viris.
17 Illius in regnis fulgebit gloria ; donec
Purpureo nitidum ſol vehet axe diem :
Audiet hic felix ; felices reddet & urbes,
Et populos, vaſtâ quos ditione tenet.
18 Ergò Dei, qui mira poteſt & perficit unus,
Creſcat in immenſum non fugiturus honos :
19 Qui regit Iſacidas, titulis illuſtribus orbem
Impleat, & famâ ſolis utramque domum.

PSAL. LXXIII.

QUàm favet Iſacidis Rex qui rotat ætheris orbes !
Ille ſacri quanto flagrat amore gregis !
2 Me tamen implicuit non extricabilis error ;
Peſque vacillavit, mens quoque cæca fuit.

3 Indo-

3 Indolui, ſpectans ſcelerum florere miniſtros;
Et dare propitiis impia vela Notis.
4 His ſuperant vires, & inexpugnabile robur;
Et manet in ſenibus, qui fuit antè vigor.
5 Dura premunt alios & nubila tempora; puri
His redeunt ſoles, & ſine fæce dies.
6, 7 Corda tument faſtu, vis armat pectora, turgent
His oculi; nec mens, quas habet, æquat opes.
8 Excutit os frenum, ſpirans fraudeſque, neceſque;
Audet & in circo grandia verba loqui.
9 Nec ſcelerum modus eſt; acuunt in ſidera linguas
Nequiter, inque homines dira venena vomunt.
10 Hæc ſpectans huc vertit iter, ſua caſtra relinquens,
Vir pius; irati quem rapit unda freti:
11 Ecquis, ait, ſuperâ Deus hæc deſpectat ab arce?
Ecquis in æthereo pectore ſenſus ineſt?
12 Ecce Dei gens hæc cultum dum proterit omnem,
Floret, & immenſas per ſcelus auget opes.
13 Quid mea me juvit pietas? Quid pectus honeſtum
Profuit, aut inſons & ſine labe manus?
14 Undique me lethi ſepſit gravis horror, & omnis
Lux fuit in pœnas ingenioſa meas.
15 Hæc ego ſi promam, pater orbis & arbiter! aures
Offendet populi vox minùs æqua tui.
16 Ah! ego dum rerum cauſſas exquiro latentes,
Deficio; & caſſum lumine pectus hebet.
17 Tu tamen è ſacris adytis, pater ætheris alti!
Me gregis iſtius fata futura doces.
18 In juga tu fontes duxiſti lubrica; prœnos
In caput hinc volvi præcipiteſque jubes:
19 Quàm gravis eſt lapſus! quàm triſtis & aſpera clades!
Quàmque repentino fulmine corda quatis!
Sors gregis iſtius vaneſcit, imaginis inſtar,
Quæ fugit, ignavus mox ubi ſomnus abit.
20 Tu, Deus! evigilans faſtum calcabis, & illas,
Quas nimiùm jactat faſtus inanis, opes.
21 Antè miſer tacitâ torquebar mente; cucurrit
Et mihi tabificus fracta per oſſa dolor:
22 Aſt ego deſipui; nec me levis error habebat;
Menſque ſub inſipido pectore bruta fuit:
23 Te tamen aſſiduè fruor; &, ne fortè vacillet
Pes dubius, dextrâ fulcior uſque tuâ;

24 Conſilio tu cæca tuo veſtigia flectis;
Et cinges poſthac perpete fronde comam.
25 Quis mihi te præter ſupera ſuccurret ab aula?
Quid quod amem, niſi te, ſumma vel ima dabunt?
26 Membra mihi quoties animâ fugiente fatiſcunt;
Tu vigor es vitæ deliciumque meæ.
27 Ibit in exitium tua quiſquis ſigna relinquit;
Gaudet & alterius transfuga caſtra ſequi.
28 Aſt ego te ſolum ſectari dulce putabo;
Et tua, ſis cùm ſpes tu mea, facta canam.

PSAL. LXXIV.

CUr, Deus! æternùm nos deſeris? Acribus iris
Cur tibi dilectas depopularis oves?
2 Te populi veteris, te ſacri cura peculî
Tangat; & ante oculos ſit tibi ſancta Sion:
3 Ociùs adproperans, ſceleratas obrue gentes;
Sacrilegâ violant dum tua templa manu.
4 Prô pudor! in medio feralis buccina cœtu
Clangit, & in muris fixa tropæa vides.
5 Claruit hic olim, qui, cæſis undique ſilvis,
Intulit arboreas in tua templa trabes:
6 Nunc operoſa ruit luxata bipennibus ædes;
Et cælaturæ nobilioris opus:
7 Ignibus injectis fœdârunt atria templi;
Quod colis, æquârunt culmina ſumma ſolo:
8 Fana quot his reſtant, dicebant, perdite flammæ;
Cuncta ſimul juſſæ corripuêre faces.
9 Nulla, quibus fidam, ſuperant oracula; nemo
Cernitur hîc vates; nemo futura videt.
10 Quò, Deus! uſque truces acuet gens hoſtica dentes?
An tuus æternùm proſtituetur honos?
11 Cur tua ſe nobis ſubtraxit dextera? Vires
Exſere; deque ſinu deſidè prome manum.
12 Tu mihi Rex olim, rerum & tutela mearum;
Tu populi columen ſpeſque ſalutis eras:
13 Te Dominum agnoſcens tumidum ſe diffidit æquor;
Obruit & Pharios unda reverſa duces:
14 Cautibus illiſus periit cum milite ductor;
Et data ſunt avidis oſſa voranda feris:

15 Dura ſilex latices effudit, & alveus alti
Fluminis attonitas aruit inter aquas.
16 Tu jubar auratum ſolis diffundis in orbem;
Et ſtabili noctem lege diemque regis:
17 Imperioque tuo, medio ſtat in aere tellus,
Septa vadis; æſtas ardet, & alget hiems.
18 Adſpice ſacrilegi populi convicia, laudes
Qui premit & ſtulto deterit ore tuas.
19 Turturis, ah! vitam ne milvis objice; curam
Nec gregis afflicti deleat ulla dies.
20 Vive memor pacti: nequicquam quærimus umbras:
Scilicet hoſtilis regnat ubique furor.
21 Abſit! ut afflicto turpis pudor inquinet ora:
Da potius laudes ut canat ille tuas.
22 Evigila, cauſſamque tuam ne deſere; probri
Vive memor, quo nos ſtulta caterva premit.
23 Hoſtiles expende minas; en prurit in arma,
Inque dies creſcit ſeditioſa manus.

PSAL. LXXV.

LIngua, Deus! te noſtra canet; tibi ſolvere grates,
Perque tuas laudes barbitos ire parat:
Te tua præſentem monſtrant miracula terris;
Et tuus hinc orbi fit manifeſtus amor.
2 Mox, ais, aſſumam gentem mihi fœdere vinctam;
Legibus & ſanctis juſtitiâque regam:
3 Cum populis luxata licet, liquefactaque tellus
Diffluat; illa meâ reſtituetur ope.
4 Vana cohors, dixi, ſcelerum quìd frena relaxas?
Stulta, quìd elatis cornibus aſtra feris?
5 Deſine, gens exlex, cœlo, Dominoque minari;
Deſine præfracto gutture verba loqui.
6 Nec Notus aut Boreas dat opes, faſceſque; nec Eos,
Nec plaga, ſe vitreis ſol ubi mergit aquis.
7 Jura dat humanis divina potentia rebus;
Hunc levat; hunc pedibus, cùm lubet, illa premit.
8 Tu, Deus! undantem pateram fers vindice dextrâ;
Mixtaque purpureo ſunt aconita mero:
Hos meritæ devota neci gens impia ſuccos
Ebibet, & quidquid pocula fæcis habent.

9 Te, pater Iſacidûm! ſublimi carmine tollam;
Dum ſtabilis tellus, mobilis æther erit.
10 Colla premam tumidis; ſed cultor juris & æqui
Surget humo, merito cinctus honore comas.

PSAL. LXXVI.

SAncta Deum Judæa colit; virtutis & ille
Iſacidûm populo dat documenta ſuæ:
2 Ille ſacro ſolio Solymam delegit amœnam;
Ille Sionæa gaudet in æde coli:
3 Hîc clypeos, enſeſque ducum confregit & arcus;
Et bellatrici tela vibrata manu.
4 Tu, Deus! immanes ſuperas virtute leones;
Quos tegit in tetricis ſilva remota jugis.
5 Hoſtibus obrepſit ſopor; &, te vindice, dextræ
Diriguêre metu; prædoque præda fuit:
6 Vox ſimul intonuit cœli de vertice; currus
Impetus, & volucres vis ſua liquit equos.
7 Te tremit accenſo tellus; ultricibus iris
Quis queat & telis obvius ire tuis?
8 Cum tua de cœlo populis mandata dediſti;
Conticuit ſacro terra retenta metu:
9 Vidit & obſtupuit, lex cùm cœleſtis egenis
Attulit optatam, dum premerentur, opem.
10 Te canet hoſtili nuper quæ ferbuit irâ
Turba ferox; reliquis protinùs ora premes.
11,12 Concipe vota Deo, qui terret fulmine terras;
Quodque voves poſito, gens pia, ſolve dolo:
Munera fer Domino, qui colla tumentia faſtu
Proterit, & Regum ſceptra pavore quatit.

PSAL. LXXVII.

VOta meo ſupplex fudi Dominoque, Deoque;
Audiit ingenuas impiger ille preces.
2 Æger opem petii; ſed nocte recruduit atrox
Vulnus, & auxilium reſpuit omne dolor;
3 Sidera ſuſpiciens implevi queſtibus auras;
Et mens curarum mole ſepulta fuit:
4 Triſtibus ex oculis ſomnum, Deus! excutis omnem;
Et dolor infeſtus non ſemel ora premit:

5 Sæpe quod exegi ſubit irreparabile tempus ;
Et pede qui volucri præteriêre dies :
6 Plectra miſer recolo, longæ ſolamina noctis ;
Et mecum vigili ſic ego mente queror ;
7 An Deus afflictis æternùm ſubtrahit ora ?
An ſolitam poſthac ferre negabit opem ?
8 Illius an ſumtis fugit clementia pennis ?
An data ſunt agili vota ferenda Noto ?
9 Priſcus an ex animo favor eſt eraſus ? amoris
An teneri famulis obſtruit ira fores ?
10 Hæc ego : ſed mentem querulo malus abſtulit error ;
Nunc recolam dextræ facta priora tuæ :
11, 12 Hæc mihi ſuccurrent annalibus eruta priſcis ;
Jugiter hæc repetet mens pia, lingua canet.
13 Sunt operum fideique tuæ ſacraria teſtes ;
Nec tibi par ſuperâ regnat in arce Deus :
14 Inclita fulmineam comitant miracula dextram ;
Et majeſtatis conſcia terra tuæ eſt :
15 Tu, Deus ! Iſacidis, invicto robore cinctus,
Demſiſti Pharii barbara vincla ſoli :
16 Te mare conſpecto tremuit, fluctuſque profundi ;
Protinùs & poſitis obſtupuêre minis ;
17 Nubibus è ruptis imbres cecidêre ſonori ;
Actaque præcipiti turbine grando ruit :
18 Fulmina terrebant & mixta tonitrua flammis ;
Et tremuit ſubito concita terra metu :
19 Tu mare calcâſti ; tua ſed veſtigia delens
Obruit hoſtiles unda reducta rotas :
20 Auſpice te, ſacras Moſes cum fratre phalanges
Duxit, ut errantes per juga paſtor oves.

PSAL. LXXVIII.

SAcra cohors ! monitis reſera cœleſtibus aures ;
Et memori voces mente reconde meas :
2 Merſa diu tenebris populis oracula pandam ;
Omnibus & priſci temporis acta canam ;
3 Auribus acceptas, & quas benè novimus omnes,
Res loquar ; & ſancti quæ memorâſtis avi ;
4 Abſit ! ut hæc ſeros celemus facta nepotes ;
Miraque pollenti parta tropæa manu.

5 Jura

5 Jura ſuo populo Dominus, legeſque perennes,
Pactaque perpetuò commemoranda dedit :
6 Juſſit ut hæc ſoboli pietas & cura parentum
Proderet ; & ſeclis ſecla priora novis.
7 Sic Deus agnoſcit, ſic ſpem fulcire piorum,
Sic populum voluit, quò jubet, ille ſequi :
8 Cura fuit, legum detrectans frena rebelles
Æmula poſteritas ne ſequeretur avos :
Mens illis diſtorta fuit ; nec cura, nec ullus
Numinis in bruto pectore ſenſus erat.
9 Cur tribus Ephræmi, gravidis incincta pharetris,
Terga dedit ; primæ cùm cecinêre tubæ ?
10 Scilicet infandis violârat fœdera dextris ;
Spreverat & Domini juſſa tremenda ſui :
11 Merſerat & tenebris ſuperi miracula Regis ;
Totque triumphatos, hoc præeunte, duces.
12 Quem fugiunt, coram proavis quæ conditor orbis
Edidit ad portas, barbare Nile, tuas ?
13 Hîc mare diſſecuit, cumulataque murmure ſacro
Æquora ſecurum pandere juſſit iter.
14 Sol jubar ut pandit, rexit veſtigia nubes ;
Noctis & in tenebris prævia flamma fuit :
15, 16 Fluxit & è ſilicum venis arentibus humor ;
Cotis & è medio flumina dulcis aquæ.
17 Non tamen abſtinuit ſcelerum gens impia, rupes
Inter inacceſſas, & loca ſenta ſitu :
18 Mente nefas meditans accendit numinis iras,
Ingluvies epulas dum petit atra novas :
19 Inque Deum linguas acuens, in finibus iſtis
Delicias populo quas, ait, ille dabit ?
20 Elicuit ſaxis latices ; an munera farris,
Et quas appetimus proferet inde dapes ?
21 Talibus accenſus rerum Deus arbiter, iræ
Strinxit in Iſacidas tela timenda ſuæ :
22 Scilicet hæc ſuperûm gens eſt diffiſa parenti ;
Illius & nihili perfida duxit opem.
23 Ille tamen nubes reſeravit & horrea cœli ;
Unde pluit liquidis æmula manna favis :
24 Deſuper irrorans meſſes ſuffecit olimpus ;
Omnibus angelicas præbuit ille dapes :
25 His epulis populum Dominus cumulavit ab alto ;
Quæque liguriyit fercula quiſque tulit :

26 Illius

26 Illius imperio volucres hinc impiger Auſter
Ponè ruens caſtris intulit, inde Notus:
27 Si numeres, non tot vallatur littus arenis;
Plura nec æſtivus corpora pulvis habet:
28 Agminis aligeri circum tentoria nubes
Decidit, & patulas texit ubique vias:
29 Talibus ingluviem gens hæc devota ſaginæ
Pavit, & optatus venit in ora cibus.
30 Creſcebat ſcelerata fames, ſemeſaque fruſta
Faucibus hærebant, cùm Deus ultor adeſt;
31 Ille ſaginatos, odio ſtimulatus & irâ,
Obruit Iſacidas, Iſacidûmque duces.
32 Non tamen hæc populi mutant miracula mentes;
Nempe ſacris monitis derogat ille fidem:
33 Ergò Dei juſſu gens hæc evanuit omnis;
Inter & ærumnas concidit ante diem.
34 Tot mala perpeſſus rediit, vigilique labore
Divinam populus poſcere cœpit opem:
35 Tum ſubiit, quoties cœleſti tectus aſylo,
Spreverit inſtantem depuleritque necem:
36 Impia ſed blandæ demens mendacia linguæ,
Verbaque fundebat byſſina texta dolo:
37 Blanditias inter medias mens neſcia recti;
Immemor & ſancti fœderis uſque fuit.
38 His tamen ignovit Deus, & quas ſumſerat iras
Exuit; ultrices abſtinuitque manus:
39 Scilicet humanæ ſubiit ſors lubrica vitæ;
Æmula quæ venti non reditura fugit.
40 Irritata Dei quoties patientia victa eſt;
Invia dum populus per loca ferret iter?
41 Crevit & impietas, brevibus comprendere metis
Cùm majeſtatem numinis auſa fuit:
42 Mentibus exciderant ſuperæ miracula dextræ;
Et libertatem quæ dedit alma dies:
43 Nec ſubeunt animos Phariis quæ nuper in oris,
Inque Soanæo geſta fuêre ſolo.
44 Hîc Peluſiaco manârunt ſanguine rivi;
Nec latices uſquam qui biberentur erant;
45 Alta venenatis ſquallebant atria muſcis;
Scandit & auratos lurida rana toros:
46, 47 Bruchus edax ſegetes, vaſtârant arva locuſtæ;
Deciderant uvæ grandine, mora gelu:

48 Grandine percuſſi validi cecidêre juvenci;
Fulmine lanigeri diſperiêre greges:
49 Numinis incaluit furor, inviſoſque Canopi
Triſtibus eſt geniis depopulatus agros:
50 Ira ferox ſibi fecit iter; diſcrimine nullo,
Omnibus eroſit viſcera peſtis atrox:
51 Mors cita primitias ſobolis, floremque juventæ
Abſtulit, & vires, maxime Nile, tuas.
52 At Deus Iſacidas Phariis eduxit ab oris;
Pandit & inſolitas per loca ſola vias:
Perdius & pernox, inter deſerta ferarum;
Sic ſolet imbelles ducere paſtor oves:
53 Carpſit iter tutum populus, formidine pulsâ,
Cùm Peluſiacos obruit unda duces:
54 Appulit huc tandem, ſacras ubi cernimus aras,
Et juga cœleſti ſub juga miſſa manu:
55 Gentibus ejectis, Deus illi tecta, lareſque,
Et diſtincta ſuis finibus arva dedit.
56 Illa tamen rurſus tentavit numinis iras,
Fallere jurati fœderis auſa fidem:
57 Rurſus ad ingenium rediit, moreſque priores;
Et perjuratis æmula vixit avis:
Cornibus adductis oculos ſic decipit arcus;
Et facies ſubitò quæ fuit antè redit:
58 Stulta ſuperſtitio celſis in collibus aras
Struxerat, & pictos eſt venerata Deos.
59 His Deus incenſus, populum ſibi fœdere junctum
Odit, & exſuperans neſciit ira modum:
60 Nec mora, Silonis fugiens ſacraria, dixit,
Cara priùs tellus, nunc odioſa, vale:
61 Numinis & teſtis locuples, & fœderis index,
Præda peregrinis arca ſacrata fuit:
62 Dumque ſuam contra ſobolem Deus aſperat iras,
Telaque; ſacrilego ſanguine tinxit humum:
63 Ignibus exſtincti juvenes cecidêre; puellæ
Feſta novis thalamis carmina nemo dedit:
64 Enſe ſacerdotes perierunt; nulla ſuperſtes
Funera quæ fleret conjugis uxor erat.
65 Mox Deus evigilans æſtum convertit in hoſtes;
Sic fremit à nimio militis ira mero:
66 Foſſaque ſunt illis inhoneſto vulnere terga;
Turpis & æternùm venit in ora pudor.

67 Non

67 Non tamen indulſit Siloni fœderis arcam ;
Sacra nec Ephræmo ſceptra ferenda dedit :
68 Prætulit his Judæ ſobolem, ſanctæque Sionis
Culmina ; divini captus amore loci :
69 Sic ſibi templa Deus poſuit contermina cœlo ;
Et duraturo tecta coæva ſolo :
70 Jeſſiademque legens famulum ſibi, linquere caulas
Juſſit, & hirſutos lanigeroſque greges :
71 Protinus huic ſceptrum tribuit, moderator ut eſſet,
Ductor & Abramidûm, qui modò paſtor erat ;
72 Præfuit hic regno ; vigil & prudentia faſces,
Et ſolii candor cinxit utrumque latus.

PSAL. LXXIX.

TElluris cœlique parens & rector ! agellum
En tibi devotum barbarus hoſtis habet !
En tua flagitiis inceſtat templa nefandis !
Et ruit arx Solymes & jacet æqua ſolo.
2 Ah ! gregis electi depaſcitur ilia vultur ;
Dantur & infeſtis membra voranda lupis :
3 Mœnia cæde madent, undat per compita ſanguis ;
Oſſa legit nemo, ceſpite nemo tegit :
4 Interea noſtras ridet gens accola clades ;
Orbis & opprobrium, ludibriumque ſumus.
5 Ecqua tuas, rerum genitor ! lux finiet iras ?
Ignis an in morem perpetis uſque fremes ?
6 Numinis ignaros, & te qui poſcere votis
Detrectant, iræ fac documenta tuæ.
7 Segregis in populi jugulum manus impia ferrum
Merſit ; & eſt ſacros depeculata lares :
8 Mille modis premimur : tu quæ patravimus olim
Dele animo, promtam lenis & adfer opem.
9 Affere femineces, & nævos elue ; laudes
Nominis ut celebrent terra fretumque tui.
10 Cur mala progenies ſic ſecum muſſitat, Illud
Quod colit Abramidûm natio, numen ubi eſt ?
Ultor ades, populoque tuo ſpectante, rebelles
Obrue, qui noſtro ſanguine tela linunt :
11 Suſcipe captivi gemitus, mortiſque propinquæ
Impia pollenti vincula ſolve manu.

12 Te quibus adſperſit ſacræ gens accola terræ;
Probra, parens rerum! multiplicata refer:
13 Hoc tibi ſolennes reddet pro munere grates
Grex pius, & laudes concinet uſque tuas.

PSAL. LXXX.

ADſer opem, Solymæ paſtor! cui luce coruſcâ
Spiritus hinc ales cingit & inde latus:
2 Prome jubar vireſque tuas, ſpectante Manaſsâ;
Et patris Ephræmi Benjaminique tribu.
3 Arbiter armorum! palantes collige: vultum
Redde tuum; vitam protinùs ille dabit.
4 Quò furor uſque tuus belli, pater optime! præſes,
Noſtra dabit levibus vota ferenda Notis?
5 Tu lacrimis epulas, lacrimis tu mixta dediſti
Pocula; nec fuit his meta moduſve malis:
6 Impia, quas patimur, riſit vicinia clades;
Motaque de ſpoliis rixa moleſta fuit.
7 Arbiter armorum! palantes collige: vultum
Redde tuum; vitam protinùs ille dabit.
8 Gentibus exciſis hîc vinea floruit, arvis
Quam tua de Phariis tranſtulit antè manus:
9 Auſpice te, Solymæ radices fixit in oris
Altiùs, & multo palmite texit humum:
10 Pampinus apricis induxit collibus umbras;
Sic viret in Libani cedrus amœna jugis:
11 Hinc erat Euphratis gelidæ contermina ripæ;
Æquoreis illinc brachia junxit aquis:
12 Cur, Deus! hanc ſeptis viduas? Cur ſepibus altis
Orba viatorum carpitur illa manu?
13 Sævus aper vites violavit dente novellas;
Et rabidis uvæ præda fuêre feris:
14 Ergò redi, viteſque tuas de ſede ſupremâ
Protege, victrici qui regis arma manu:
15 Quam tua conſevit, quam fovit dextera, curæ
Sit tibi votivo vinea fœta mero:
16 Hanc populant igniſque vorax, ferrumque; furoris
Præda fumus miſeri materieſque tui.
17 Tu tibi ſelectos ultrici protege dextrâ;
Viribus invictis quos tuus auxit amor:

18 Redde tuis vitam; ſic quò tu juſſeris omnes
Ibimus, & laudes vox canet una tuas.
19 Arbiter armorum! palantes collige: vultum
Redde tuum; vitam protinùs ille dabit.

PSAL. LXXXI.

QUiſquis es, auctorem vitæ ſuper æthera lætus
Effer, & Iſacidûm carmina pange Deo:
2 Sidera vox feriat, jungantur nablia voci;
Et fidibus teneræ plectra canora lyræ:
3 Clange tubâ, dum luna ſilet contermina ſoli;
Feſtus erat ſanctis patribus ille dies:
4 Hanc tulit Iſacidis legem Deus ipſe Sionis;
Nec populo lux hâc ſanctior ulla fuit:
5 Illa dies indicta fuit, cùm ſancta propago
Liquiſſet Pharii barbara regna ſoli.
6 Huic ego ſuccurri Nili, Deus inquit, ad undas;
Faſce levans humeros, fictilibuſque manus:
7 Obſcura de nube tonans, ego rebus in arctis
Reſpondi votis, auxiliumque tuli:
Hujus at ingenium populi, moreſque probavi;
Cùm Meribæ querulis ora rigavit aquis.
8 Quiſquis es Iſacidûm, memori mea dicta reconde
Pectore; jurato nec mihi deme fidem:
9 Si mihi das aurem, me præter vana Deorum
Nulla tibi finges numina, nulla coles:
10 Te Peluſiaci duxi de carceris umbrâ,
Compede detracto; plus pete, plura dabo.
11 Hæc ego: ſed pelagi ſoboles mea ſurdior undis,
Averſâ monitus reſpuit aure meos:
12 Ergò libidinibus juſſi dare frena, ſuoque
Quemque rapi genio conſilioque regi:
13 O utinam noſtris auſcultans vocibus, Hebri,
Me duce, poſteritas inſtituiſſet iter!
14 Obvius iviſſem cuneis hoſtilibus, ipſos
Et mea juſſiſſem vincula ferre duces:
15 Hoſtibus illa meis, omnis ſecura ruinæ,
Calcâſſet domino colla ſuperba pede:
16 Terra ferax illi meſſes fudiſſet opimas;
Dulcibus undâſſent aſpera ſaxa favis.

PSAL. LXXXII.

CUm pater æthereus ſolio conſideret alto;
Purpureos inter, ſceptrigeroſque choros:
2 Veſtra cohors, inquit, quò leges proteret uſque?
Et pendet trutinâ faſque nefaſque pari?
3, 4 Legibus armentur tenues & patribus orbi;
Nec premat imbelles tincta cruore manus.
5 Sic ait: aſt illis cæcâ caligine pectus
Cingitur, & lucem mens malè ſana fugit:
Hos ultrix ſcelerum luxato cardine tellus
Obruet, in priſcum ſponte relapſa chaos.
6 Hos ego, quos ſceptris decoravi, voce benignâ
Sæpe Deos dixi, progeniemque Dei:
7 Regia ſed raſtris æquabit ſceptra, tyrannis
Et vos cum reliquis mors violenta metet.
8 Tu, Deus! exſurgens telluri jura miniſtra;
Quos habet hæc populos tu, pater alme! regis.

PSAL. LXXXIII.

REbus in adverſis vocem ne ſupprime; rebus
In deploratis, ne, Deus! uſque ſile:
2 Gens inimica tibi, furiis immanibus acta,
En fremit! & criſtis cominùs aſtra ferit.
3 En coit! utque pios ſolâ caligine tutos
Opprimat, inſidias ſubdola mille parat.
4 Quin, ait, eruimus recutitæ germina gentis;
Ne qua Jacobæos natio jactet avos.
5 Te Dominum contra conſpirant nequiter omnes,
Et feriunt tacito fœdera ſæva dolo:
6 Cum Nabathæorum populis conjurat Idume;
Cumque Moabæa gens Agarena coit:
7 Gabala ſe Tyriis jungit, crudelis & Ammon;
Cumque Paleſtinis fert Amalecus opem:
8 Advolat Aſſyriæ populus, Lothique nepotes
Impiger auxilio conſilioque juvat.
9 Hos, Deus! exſtirpa; pereant, Ciſſontis ad undas
Ut cecidit telis gens Madiana tuis:
Utque ruit ſubito transfixus Siſera ferro;
Quod tibi perniciem, ſæve Jabine, tulit:

10 More fimi campos texêre cadavera; cladis
Hujus & Endoræ confcia terra fuit.
11 Ut Zebus, & Zebeas, & Zalmana junctus Orebo;
Sic pereant, populus quos habet ifte duces:
12 Ad facra, dixerunt, properemus limina templi;
Limina victrici mox fubigenda manu.
13 Hos age, rerum opifex! & verfa vindice dextrâ;
More levis paleæ, præcipitifque rotæ:
14 Ut vaga piniferas vaftant incendia filvas;
Ut furit in fummis ftridula flamma jugis:
15 Sic tu facrilegum populum crepitante procellâ,
Et fera fulmineo turbine caftra quate:
16 Inquinet ora pudor, mens dum ftupefacta malorum
Mole, tuam tandem pofcere difcat opem:
17 Turpibus opprobriis & fluctibus obrue vaftis;
Et pereant, merfos nec levet ulla dies:
18 Ultor ades, qui jura regis; fic maximus orbis
Te Dominum, folum te fciet effe Deum.

PSAL. LXXXIV.

O Quibus illiciis, belli, Deus! inclite præfes!
O quibus imperiis me tua templa trahunt!
2 Cor micat, exfultant fibræ, vox infremit, illis
Dum fimul & facro numinis ore fruar.
3 Ponè tuas habitat, belli, Deus! arbiter, aras
Paffer, & hîc cunas pafcit hirundo fuas.
4 O felix nimiùm tua qui colit atria! laudes
Ille tuas jugi voce fub aftra feret.
5 Audiet & felix te quifquis fidit, & ille
Qui comes eft populo, dum tua templa petit;
6 Quà feret hic greffum, fontes dabit arida vallis;
Inque cavas foffas depluet agmen aquæ:
7 Inftaurabit iter vires, & numinis ora
Vifurus, Solymæ figet in æde pedem.
8 Tu qui bella regis, Solymam qui protegis armis,
Cœli opifex! famuli fac rata vota, precor.
9 Adfpice nos placidus, clypei quos protegis umbrâ;
Et fimul in Chriftum lumina fige tuum.
10 Quàm, domus, alme parens, tua me delectat! in illa eft
Mille mihi fæclis gratior una dies;

Aurea purpurei ſibi ſervent atria Reges ;
Hîc potiùs cuſtos liminis eſſe velim.
11 Te fas eſt clypeum, te fas eſt dicere ſolem ;
Tu decus & vitæ præmia certa dabis :
Candida cui mens eſt, & purum crimine pectus ;
Hunc honor, ingentes hunc comitantur opes :
12 O pater armipotens ! te quiſquis nititur uno,
Hic mihi felices inter habendus erit.

PSAL. LXXXV.

TU, Deus ! Iſacidûm ditâſti meſſibus arva ;
Te duce, Niliaci liquimus antra ſoli :
2 Agminis electi tua quondam gratia nævos
Texit, & æquoreis crimina merſit aquis.
3 Quâ prius ardebas, tandem deferbuit ira ;
Et minus antiquæ jam feritatis habet :
4 Da reduces tua caſtra ſequi ; cuſtoſque fidelis !
Quod ſupereſt iræ perpete nocte preme.
5 Nullane conceptam reſtinguent ſæcula bilem ?
Nullane fulminei meta furoris erit ?
6 Nec ſolitas unquam vires, vitamque reduces ?
Geſtiat ut vultu mens animata tuo.
7 Adfer opem, patriique jubar diffunde favoris ;
Pace, Deus ! niveâ te comitante veni.
8 Deſuper exſpecto vocem ; ſi turpia vitant,
Mentibus illa piis nuntia pacis erit.
9 Vicinam promittet opem metuentibus iras
Numinis, & Solymæ clara tropæa jugis.
10 Ibit in amplexus alacris clementia veri ;
Oſcula juſtitiæ pax quoque blanda dabit :
11 Altiùs è terris verum caput efferet ; æquum
Exſeret os cœlo, deſpicietque ſolum :
12 Pandet & aſtriferi rerum pater horrea cœli ;
Et ſata cum multo fœnore reddet ager :
13 Prævia cœlicolûm Regi pax aurea paſſim
Ibit, & optatas pandet ubique vias.

PSAL. LXXXVI.

TEnde meis aurem, cœli Rex optime! votis;
Advolvor genibus pauper inopſque tuis.
2 Protege nunc vitam famuli non digna ferentis;
A te, quam poſco, ſpes mihi pendet opis.
3 Fer, Deus! auxilium, ſemperque ſalutifer adſis;
Te Dominum ſupplex nocte dieque voco.
4 Tu famulum recrea, dum cingunt undique ſyrtes;
Spes mea te ſolum, quem tueatur, habet.
5 Supplicis, abjectâ quâ mens excanduit irâ,
Te miſeret; bonitas & tua fine caret.
6 Te precor, exaudi gemitus & vota precantis;
Ne pereat pelagi ſpes mea merſa vadis.
7 Cùm premar adverſis, te poſcam ſupplice voto;
Aure, Deus! facili tu mea verba leges.
8 Par tibi nemo deûm eſt; nec ſunt miracula, divi
Quæ reliqui jactant, æquiparanda tuis:
9 Te, Deus! auctorem rerum canet ultimus orbis;
Seque ſui ſternet principis ante pedes.
10 Majeſtas immenſa tibi eſt; miracula captum
Exſuperant: ſolus tu, Deus! aſtra regis.
11 Tu mihi pande viam, tu greſſus dirige, firma
Pectus; ut intrepidus, te duce, recta ſequar:
12 Sic ego te toto celebrabo pectore; carmen
Et mihi perpetuum tu, Deus! unus eris.
13 Fine carens bonitas tua me defendit; opaco
Me tuus è lethi carcere traxit amor.
14 Ah! quoties in me veſano turgida faſtu,
Contemtrixque tui gens violenta ruit?
15 Sed tibi, cœlicolûm rector! mens ſegnis ad iram;
Et memor eſt pacti, pollicitique tenax.
16 Reſpice me famulum; letho, Deus! eripe vernam;
Neve ruam, vires jugiter adde novas.
17 Hoſtis in opprobrium, veteris da pignus amoris;
Et patrocinii lucida ſigna tui.

PSAL. LXXXVII.

ECce Sionæas insertas nubibus arces!
Et Solymæ sacris mœnia nixa jugis!
2 Urbibus hanc præfert quot habet stirps inclita Judæ;
Hanc in deliciis conditor orbis habet.
3 Fama tuos titulos totum diffundit in orbem,
Urbs sacra! divinâ quæ fabricata manu es.
4 Civibus addentur Solymæ Babylonis alumni;
Confluet huc populus, barbara Memphi, tuus:
Juncta Palestinæ Tyrus huc concedet, & ipsi
Æthiopes; sacri pars aliquanta gregis:
5 Nobilis hic Solymæ civis dicetur, & ille;
Hanc Deus imperio muniet ipse suo.
6 Et populum quoties supera censebit ab aula,
Dicet, Hic est urbis civis & ille meæ.
7 Efferet hanc linguis populus, fidibusque canoris;
Et mea victurum vox canet alta melos.

PSAL. LXXXVIII.

FOns opis & vitæ! supplex tibi nuncupo vota;
Pallida seu nox est, seu nitet orta dies.
2 Jugibus inclina facilem clamoribus aurem;
Nec famuli tetricâ despice fronte preces.
3 Cladibus indignis, & fluctibus undique cingor;
Jamque meas pulsat mors inopina fores.
4 Manibus adscribor gelidis, & inanibus umbris;
Pristinus & liquit flaccida membra vigor:
5 Sic jacet exsanguis tumuli sub fornice; cuspis
Quem fera legitimum messuit ante diem:
Hunc, ubi concessit fatis, de pectore deles
Protinùs, exstincti cura nec ulla subit.
6 Ah! miser inferni speluncâ condor in imâ;
Et tenebras inter vita trahenda mihi est.
7 Fluctibus innumeris miserum caput obruis, iræ
Dum nimis indulges libera frena tuæ.
8 Me fugiunt socii, me detestantur amici;
Squallida dum duri carceris antra colo.
9 Tristibus ora madent lacrimis, ad sidera palmas
Dum levo, te Dominum dum sine fine voco.

10 Tunc

10 Tune tuas famuli promes in funere vires?
An poſt exſequias te canet umbra redux?
11 An fidei tumulus putris, & ſine nomine corpus?
An cinis exſtinctus pignus amoris erit?
12 Juſtitiamne tuam celebrabunt carmine manes?
Fortia vel tenebræ facta ſub aſtra ferent?
13 Te tamen oravi ſupplex, ſemperque vocabo;
Orta dies croceis dum fugat aſtra rotis.
14 Ah! Deus, ah! animam mediis cur linquis in undis?
Cur tua jactatæ ſubtrahis ora rati?
15 Me mala, me teneris mors circumſepſit ab annis;
Et tua me trepido perculit ira metu.
16, 17 Obrutus his perii; dejectus ab æthere nimbus
Intempeſtivis ſic ſata mergit aquis.
18 Quos mihi junxit amor ſocii fugêre; tribules
Et ſimul in tenebris delituêre mei.

PSAL. LXXXIX.

TE Dominum, pater alme! canam fidumq; bonumq;
Audiet & numeros ultima terra meos:
2 Certus amor, dixi, tuus eſt, bonitaſque perennis;
Et fidei cœli regia teſtis adeſt.
3 Cum tibi dilecto pepigiſti Davide fœdus;
Summaque jurati fœderis iſta fuit:
4 Progenies, ſoliumque tuum durabit; in orbe
Semita dum lunæ, dum via ſolis erit.
5 Sancte parens! tua facta polus, tua fœdera tellus
Efferet; & populi, quos tuus urit amor.
6 Par tibi quid ſuperûm ſublimia tecta? ſecundum
Quem tibi purpureo de grege terra dabit?
7 Grex ſacer attonitus te ſpectat, & agmina cœli
Poplite curvato te venerantur herum.
8 Arbiter armorum! quis te vel viribus æquat?
Fœdera vel ſervat candidiore fide?
9 Te penes imperium eſt pelagi; tua juſſa capeſſens
Sponte procelloſi ſternitur unda maris.
10 Foſſa tuis cecidit pubes Mareotica telis;
Tergaque nudavit gens inimica fugæ.
11 Te Dominum tellus, auctorem ſuſpicit æther;
Et quidquid tellus, quidquid & æther habet:

12 Vox tua fublimi Boream deduxit ab arcto ;
Et pluvios humili mifit ab axe Notos :
Geftit ovans Hermon, te geftit principe Tabor ;
Hic Zephyris, Euro proximus ille levi :
13 Eft tua per cunctas diffufa potentia terras ;
Cunctaque pollenti robore dextra regit.
14 Sunt comites jus fafque tui ; folioque perenni,
Hinc fine labe fides adftat & inde falus.
15 O felix tua quem delectat buccina ! vultûs
Ille tui fretus lumine carpet iter.
16 Nocte dieque tuas folenni carmine laudes
Dicet ovans, & te vindice furget humo.
17 Tu decus æternum, tu vires fufficis unus ;
Et tuus è cæno tollit in aftra favor :
18 Tu, pater Ifacidûm ! nos tutelaribus armis
Cingis, & invicti munia Regis obis.
19 Sedibus è fuperis afflatus numine vates,
Quem tibi facrâfti, talia dicta dedit :
Donavi Solymis præftanti corpore Regem,
Quem meus è populo fegrege legit amor :
20 Jeffiadæ famulo, fucco cui dulcis olivæ
Tempora perfudi, fceptra ferenda dedi :
21, 22 Huic ego fufficiam vires, dextrâque tuebor ;
Sive parent hoftes fpicula, five dolos :
23 Quæ premet hunc odiis coràm ruet hoftica pubes,
Ultricefque mihi fentiet effe manus :
24 Huic mea fed bonitas & amor, non immemor icti
Fœderis, imperii frena regenda dabit :
25 Illius Euphrates olim victricibus armis,
Totaque Sidonii ferviet unda maris :
26 Fœderis ille memor facri, patremque Deumque,
Omnis & auctorem me celebrabit opis :
27 Illum ego primitias fobolis, Regemque vocabo,
Sceptrigerique ducem præfidiumque chori :
28 Quod pepigi, nullo claudetur limite fœdus ;
Nullaque promiffi meta favoris erit ;
29 Sera nec illuftres exftinguent fecla nepotes ;
Sceptraque durabunt, dum vehet aftra polus.
30, 31 Sed fi fortè meas foboles detrectat habenas
Degener, & renuit fœdera fancta fequi ;
32 Protinùs ulcifcar : meritas dabit improba pœnas :
Progenies plagas fentiet ifta meas ;

33 Hunc tamen æternùm folitâ bonitate tuebor;
Perpetis & fidei pignora certa dabo:
34 Abfit! ut antiqui dirumpam vincula pacti;
Et rapiant voces ventus & unda meas:
35 Ipfe meum jurans numen, cum Davide fanxi
Fœdera, non dubiam quæ meruêre fidem:
36 Æquævum foli folium reget inclita proles;
Sceptra nec excutiet, quæ geret, ulla dies:
37 Aftra poli teftor, citiùs fol aureus orbem
Linquet, & exftincto lumine luna ruet.
38 Tu tamen hunc orbis faftidis rector & horres,
Bile calens; Regis nec tibi cura tui eft:
39 Fœdera tu violans facrum diadema profanas;
Calcat & hæc tumido gens fcelerata pede:
40, 41 Oppida tu muris nudas, & fubruis arces;
Prædaque nunc hoftis ludibriumque fui eft:
42 Hoftibus interea tu munis robore dextras;
Cordaque, lætitiâ luxuriante, reples.
43 Rex tuus, ah! trepidus totis excedere caftris
Cogitur, & turpi vertere terga fugæ:
44 Jamque facræ pedibus calcatur gloria frontis;
Et jacet obfcæno merfa corona luto:
45 Carpitur ante diem demeffo flore juventa;
Turpat & augufti principis ora pudor.
46 Quò, Deus! ufque tuos abfcondent nubila vultus?
Perpes an accenfi flamma furoris erit?
47 Ah fubeat quàm fluxa mihi fit vita, brevifque!
Cur genus Adamidûm fabrica vana fumus!
48 Quem non falce metit fera mors? Quis mole fepulcri
Obrutus, inferno victor ab orbe redit?
49 Quò fe prifcus amor, quò fe clementia vertit
Priftina, cumque tuo Davide pacta fides?
50 Adfpice quæ patimur procerum ludibria paffim,
Probraque quæ tacito pectore claufa fero:
51 Afperat in Chriftum ftolidas gens impia linguas,
Illius & lentas exprobrat ufque moras.
52 Ah precor! alme parens, tuus ut fuper ætheris axes
Emicet, & demto fine perennet honos.

PSAL. XC.

NOs, Deus! à primis tua texit dextera seclis;
Hæc errabundis struxit ubique lares.
2 Tu constans, stabilisque manes; convallibus imis,
Montibus & summis, sideribusque prior:
3 Sed mortale genus diffingis vindice dextrâ;
Inque leves cineres durus abire jubes.
4 Sunt tibi secla decem, ceu lux hesterna vel hora;
Quæ vigili, freno non remorante, fugit:
5, 6 Instar aquæ fluimus; tacitæ sic noctis imago,
Sic flos manè virens, sole cadente, perit.
7, 8 Nos, Deus! exscindis, meritas dum surgis in iras;
Nudaque sunt oculis crimina tecta tuis.
9 Dum tua mille modis nos vexat dextera; præpes
Vita volat, ceu vox, quam rapit aura levis:
10 Quâ fruimur lustris bis septem clauditur ætas;
Contingunt vegeto lustra bis octo seni:
Tristius at nihil est aut ærumnosius illis;
Ah! ferimur rapidis æmula turba Notis.
11 Quis, pater alme! tuæ vires sat perspicit iræ?
Par majestati, prô dolor! illa tuæ est.
12 Metiri da posse dies, momentaque vitæ
Futilis; & veri pectora luce reple.
13 Tolle moras, facilisque veni, famulosque sagittis
Tempore venturo figere parce tuis.
14 Ociùs adfer opem, mens ut, dum vescimur aurâ,
Gestiat aucta tuis & saturata bonis.
15 Tempora temporibus compensa tristia lætis;
Noctis & abstergens nubila, redde diem.
16 Da famulis, sobolique, Deum te nosse potentem;
Et tuus his posthac sit manifestus amor.
17 Nos, pater! illustra radiis, quibus ipse coruscas;
Et tuus æternùm facta secundet amor.

PSAL. XCI.

NUminis excelsi cui sunt sacraria sedes,
Illius hunc, hostis cùm premit, umbra teget.
2 Auctor opis certè Deus est; hunc rebus in arctis
Agnoscam vitæ spem columenque meæ:

3 Ille dabit, tacitis ne te gens impia technis
Implicet, aut peſtis tabida falce metat:
4 Illius imbellem te proteget ala; fideſque
Pacta ſemel, clypei triplicis inſtar erit:
5, 6 Te neque terrebunt tenebræ, nec tela diurna;
Nec fera quæ ſævit nocte dieque lues:
7 Mille licet dextram cingant, totidemque ſiniſtram
Funera, pernicies nulla timenda tibi eſt.
8, 9 Te coram gens prava ruet, quia ſuſpicis illum,
Qui ſpes eſt vitæ præſidiumque meæ:
10 Sed tua te pietas tutum præſtabit; ab hoſte
Nec tibi vis ulla eſt, nec metuenda lues;
11 Te Deus aligeris cœli ſtipabit alumnis;
Hos tibi ſiderea mittet ab arce duces:
12 Te manibus per teſqua feret chorus ille; nec hirtis
Illides ſcopulis, hoc comitante, pedes:
13 Et draco calcandum tibi ſe præbebit & aſpis,
Indomituſque leo, ſeminiumque leæ.
14 Hunc ego defendam, Deus inquit, fortibus armis;
Et quia me ſequitur, ſceptra ferenda dabo:
15 Hic me poſcit opem, ſors cùm premit aſpera; vanas
Nec mihi quas fundit ſentiet eſſe preces:
Hoſtibus ereptus mediis tolletur in altum;
Et duraturo cinget honore comas:
16 Aurea felicis producam ſtamina vitæ;
Et famulo pandam molle ſalutis iter.

PSAL. XCII.

EST mihi jucundum tibi, rerum maxime! grates
Solvere, per laudes & juvat ire tuas:
2 Quàm bonus & conſtans ſis, ſeu ſol explicat ora,
Seu jubar abſcondit, dicere dulce mihi eſt:
3 Dulce mihi eſt denis modulari carmina nervis,
Jungere & argutæ nablia blanda lyræ:
4 Gaudia concepi, tua quondam facta revolvens;
Hinc quoque lætitiæ ſurget origo meæ.
5 O vis quanta tuæ eſt, ô quanta potentia dextræ!
Conſilium nubes quàm tenebroſa tegit!
6 Brutus ad hæc populus caligat; mentis & exſors
Hæc ſpectans, oculos nycticoracis habet;

7 Hunc

7 Hunc modò, qui læti vernabat graminis inſtar,
Demetet immiti mors properata manu:
8 Tu tamen æternùm duras, ævique fugacis
Deſpicis aligeras inſtabileſque rotas.
9 Impius, & quiſquis tua ridet juſſa, peribit;
Cedet & iratis præda ferenda Notis:
10 At tua me bonitas dulci perfundet olivo;
Vinciet & certo multicolore comas:
11 His oculis cernam, quas gens luet hoſtica, pœnas;
Imbuet his aures nuntia fama meas.
12 Gens pia florebit, victricibus æmula palmis;
Utque cedrus, Libani quæ juga fronde tegit:
13 Altiùs in Domini radices quiſquis agello
Fixerit, undantes tollet in aſtra comas:
14 Creſcet, & effætæ ridebit damna ſenectæ;
Pomaque proventu luxuriante feret:
15 Sic mihi dicetur juris Deus auctor & æqui;
Et columen, vitæ turris & una meæ.

PSAL. XCIII.

REgnat ubique Deus; cui majeſtate verendâ
Frons nitet, invicto robore dextra viget:
Illius imperio ſtabit ſecura ruinæ
Terra, vagas cœlum volvet & uſque faces.
2 Quo ſedet hic, ſolium neſcit primordia ſecli;
Nullaque ſiderei Regis origo fuit.
3 Flumina quantumvis conſpirent murmure vaſto,
Et tumidum fluctus tollat in aſtra fretum:
4 Ille tamen fluviis, pelagoque potentior ipſo,
Mulcet, & indomitas numine frenat aquas.
5 Illius æternùm durant oracula; ſacræ
Et Solymæ pietas hoſpita ſemper erit.

PSAL. XCIV.

MAgne parens! dextrâ qui vindice concutis arma,
Deque reis pœnas exigis, ultor ades:
2 Legibus incinctum, judex! conſcende tribunal;
Et quod promeruit turba proterva luat.
3 Quò premet uſque pios furor hoſticus? Obice nullo
More triumphantis, quò ſcelus uſque ruet?

4 Impius an perget dura, & metuenda minari;
Et quod patravit, ferre ſub aſtra nefas?
5 Ah! tibi dilectum populum deglubit, & armis
Opprimit heredes gens ſcelerata tuos:
6 Prô pudor! & viduæ jugulantur & advena ferro,
Per ſcelus, & proles orba parente cadit:
7 Nec videt, hæc, ajunt, nec curat conditor orbis;
Quem ſibi Judæus legit apella Deum.
8 Bruta cohors, pravique tenax & perfida, tandem
Stultitiæ metam pone modumque tuæ.
9 An ſurdum reputas, aurem qui ſtruxit? An illum
Lumina qui finxit, cernere poſſe negas?
10 Parcet an ille ſuis, qui gentes plectit? An omnes
Qui docet, ipſe velut tyro docendus erit?
11 Rerum opifex renes ſcrutatur, & abdita mentis;
Vanius & nihil his, futiliuſque videt.
12 O ter felicem! rerum quem corripit auctor;
Quemque docet leges, & ſua juſſa ſequi:
13 Ille procul curis traducet mollia vitæ
Tempora, dum præceps turba profana ruit:
14 Nam Deus heredes quos ſcripſit proteget alis;
Nec ſua dilecto ſubtrahet ora gregi:
15 Hic aderit vindex, armatus legibus æquis;
Et leget has vitæ ſancta propago duces.
16 Quis mihi mittet opem, cum cingor & impetor armis?
Hoſtibus impoſito quis pede colla premet?
17 Me niſi juviſſes, rerum pater optime! pridem
Texiſſent cineres muta ſepulcra meos.
18 Te, Deus! oravi greſſu titubante vacillans;
Nec mora, cœleſti pes mihi fultus ope eſt:
19 Me mihi reſtituis, curis cùm mille fatigor,
Et recreas radiis pectora mœſta tuis.
20 Judicis an ſocius dicêris, nequiter effrons
Qui ſua, neſcio quâ, crimina lege tegit?
21 En coit, inque pius ſtringit gens impia ferrum!
Omnis & innocuo ſanguine dextra rubet!
22 At mihi præſidium Deus eſt, portuſque ſalutis;
Quâque vehor fragilem ſuſtinet ille ratem:
23 Hic ſcelerum vindex poſcet pro crimine pœnas;
Turpis & artifici fraus nocitura ſuo eſt.

PSAL. XCV.

EIa agedum, gens ſancta Deum, quo nitimur omnes,
Cantet; Iô geminans, & pede pulſet humum:
2 Quas decet hoc coram grates perſolvat, & orbis
Rectorem numeris tollat in aſtra novis.
3 Illius excellit majeſtas, viribus ille
Quotquot habent gentes vincit honore Deos:
4 Ille manu forti terram ſufflaminat; imis
Vallibus, & ſummis imperat ille jugis:
5 Finxit & oceanum, vitreis & præſidet undis,
Et terram è mediis ſurgere juſſit aquis:
6 Ergò Deum flexo veneremur poplite, & omnis
Cura ſit æthereo ſolvere vota patri:
6 Ille Deus noſter, nos grex ſumus illius; ultrò
Si modò fert animus, quæ jubet ille, ſequi.
8 Abſit! ait, vobis dureſcant pectora callo;
Ut patribus, vetitæ quos ſitis uſſit aquæ:
9 Hæc mihi gens Arabum bilem ſuccendit in oris;
Tentavit vires nec ſemel illa meas:
Illius hîc quamvis laſſatus murmure, ſigna
Roboris invicti non dubitata dedi.
10 Turba proterva meo luſtris bis quatuor olim
Obſtitit imperio, mille moleſta modis:
Futilis eſt illi mens & temeraria, dixi;
Stulta nec obſervat quas ego monſtro vias:
11 Ergò meum ſanctè juravi numen, & irâ
Non ſemel accenſus, talia dicta dedi:
Gens odioſa mihi nec ſacræ tecta Sionis,
Nec cernet famulis otia pacta meis.

PSAL. XCVI.

DIcite rectori ſuperûm nova carmina, laudes
Perque ter illuſtres ultimus orbis eat:
2 Vindicis ætherei nomen tollatur in aſtra;
Inque dies jugi carmine creſcat honos:
3 Ferte per extremas Domini miracula terras;
Hunc unum geminus prædicet orbis apex:
4 Illius eſt ingens & formidabile numen;
Par nihil huic tellus, par nihil æther habet.

5 Ludicra ſunt reliquæ quæ jactant numina gentes;
Finxit at hic cœlum, ſidereaſque faces:
6 Robur & auratis hunc cingit adorea pennis;
Quæque colit roſeâ limina luce nitent:
7 Illius ignotæ gentes agnoſcite vires;
Et quàm ſit reliquis altior ille deis:
8 Et date quos meruit titulos, manibuſque ſupinis
Debita ſacratis figite dona tholis.
9 Gens pia ſiderei veneretur limina templi;
Omnis & hoc coram judice terra tremat:
10 Gentibus hunc reliquis auctorem dicite; cœli,
Et maris & vaſti ſceptra tenere ſoli:
Hunc orbem narrate manu fulcire potenti;
Quæque dat hic omni jura carere dolo.
11 Geſtiat exſultans tellus, & lucidus æther;
Et mare, cæruleum quidquid & æquor habet:
12 Vernet ager Zephyris, & meſſibus halet odoris;
Rideat & teneris arbor amicta comis:
13 Rector adeſt cœli, populos ut judicet; illi
Et latus hinc æquum ſtipat & inde fides.

PSAL. XCVII.

SCeptra gerit Dominus; ter Iô dic ultima tellus;
Omnis & æquoreis inſula ſepta vadis.
2 Cingitur hic nebulis, & opacâ conditur umbrâ;
Et comes it ſceptris fas, ſtabiliſque fides:
3 Antè ruunt volucres eliſi nubibus ignes;
Ultriceſque vorant hoſtica caſtra faces:
4 Fulgura præſtringunt oculos, cœlumque remugit;
Et gelido tellus intremit icta metu:
5 Montibus in ſummis ſolvuntur marmora; ceræ
More novæ coram numine terra fluit:
6 Juſtitiam ſuperi teſtantur ſidera Regis;
Et majeſtatis conſcia terra ſacræ eſt.
7 Qui colit, & jactat quæ finxit numina, vultus
Huic, precor, inficiat dedecoretque pudor:
Quidquid in orbe deûm cudit malè credulus error,
Hunc colat, Iſacidas cui dare tura vides.
8 Geſtiit alma Sion, & Judæ ſancta propago;
Vidit ut ultrices illius eſſe manus.

9 Illius

9 Illius imperium cœli ſupereminet axes;
Et reliquos inter præſidet ille deos:
10 Ergò Dei quem tangit amor, fuge crimina; vindex
Hoſtibus è mediis eripit ille pios:
11 Ille ſuos recreat cœleſti lumine; juſtis
Ille dat optatos, & ſine nocte, dies.
12 Vos quibus æqua placent, læti perſolvite grates;
Et ſubeat, Domino ſanctius eſſe nihil.

PSAL. XCVIII.

CArmine tolle novo Dominum; miracula pande,
Partaque cœleſti mille tropæa manu:
2 Hujus opem ſensêre pii; gens hoſtica pœnas
Cæſa luit, juſtum vidit & eſſe Deum.
3 Ille memor pacti Solymæ ſervavit alumnos;
Teſtis & his locuples ultima terra fuit:
4 Ergò Dei laudes in cœlum, carmine feſto,
Tollat ovans gemini terra ſub axe poli:
5, 6 Vox canat, & voci ſocientur plectra canoræ;
Et lituos ſacræ junge tubaſque lyræ:
7 Æquor, & æquoreæ teſtentur gaudia turmæ;
Terraque, telluris quidquid & orbis habet:
8 Unda loquax feriat jucundo murmure ripas;
Dentur & è ſummis ſibila læta jugis:
9 Stat Deus ante fores, cives ut cenſeat orbis;
Nunc quæ promeruit præmia quiſque feret.

PSAL. XCIX.

REgnat, & aligeros cœli Deus inter alumnos
Emicat; æthereo ſub pede terra treme.
2 Illius eſt Solymæ majeſtas nota, poteſtas
Eminet, & reliquis præripit omne decus:
3 Ergò Dei celebra plenum formidine numen;
Quo majus, quo nil ſanctius orbis habet.
4 Temperat huic vires jus & fas; legibus æquis
Hic regit Iſacidas, præſidioque tegit:
5 Quiſquis es, hunc effer; da ſacris debita plantis
Oſcula; ſanctus hic eſt, & pietatis amans.
6 Blæſus ab hoc Moſes, & Aron, & filius Hannæ,
Dum reſponſa petunt, audiit ille preces;

7 Nubis & è pila leges indixit, & illis
Cura fuit Domini juſſa verenda ſequi:
8 Annuit hic votis, & texit crimina; vindex
Sæpe tamen ſcelerum numinis ira fuit:
9 E ſacris hunc ergò jugis ad ſidera tolle;
Scilicet eſt ſanctus qui colit illa Deus.

PSAL. C.

VOce Deum celebra ſolenni; quiſquis Eoo,
Quiſquis & Heſperio figis in orbe larem:
2 Illius imperium fer lætus, & impiger hymnos
Ede novos; quoties limina ſancta teris.
3 Hunc agnoſce Deum, cui debes luminis auras;
Auctor enim nemo vel faber ipſe ſui eſt:
Hic Deus eſt nobis, populus nos illius; inſtar
Et gregis, ætherea quem regit ille manu.
4 Laudibus hunc effer, meritas & concipe grates;
Ad ſacra cùm templi limina vertis iter:
5 Illius eſt ingens bonitas, & limitis expers;
Sanctaque reſcindet fœdera nulla dies.

PSAL. CI.

TE, Deus alme! canam; cujus manus altera juſtos
Protegit, in ſontes altera tela vibrat.
2 Te ſequar, & prudens incedam tramite recto;
Ecqua tuo tandem lux dabit ore frui?
Pectore ſincero poſthac tua juſſa faceſſam;
Quoſque colam cernes labe vacare lares.
3 Lumina deflectam, ne ſpectent turpia; nullum
Et mihi non odio crimen & error erit:
4 Et ſcelus, & ſcelerum ſocios procul eſſe jubebo;
Meque ſiniſtrorum nulla libido trahet:
5 Et ſocii ficto qui lædet crimine famam,
Hunc dabit infami dextera noſtra neci:
Nec mihi vel ſocius, vel pars cenſebitur aulæ,
Tranſverſum populi quem rapit aura levis.
6 Hunc inter famulos, inter numerabo ſodales,
Cui mens eſt pravi neſcia, pura manus:
7 Nec mendax conviva mihi; nec verba popello
Qui dat, & os vulgo ſublinit, hoſpes erit:

8 Ibit

8 Ibit in exsilium, brevis eſt mora, talia quiſquis
Suſcipit, huic ſacra ne ſit in urbe locus.

PSAL. CII.

ÆTheris excelſi rector! me deſuper audi;
Dum gemitus, clamor dum meus aſtra ferit:
2 Rebus in acciſis vultum ne ſubtrahe; promtâ
Sed trahe, proſtratus dum queror, aure preces.
3 Vita mihi fumo ſimilis vaneſcit in auras;
Triſtis & in cineres diſſipat oſſa dolor:
4 Debile cor languet, ceu flos ſucciſus aratro;
Nec deſiderio tangor, ut antè, dapis:
5 Dum ſine fine gemo, macies deformat; & exſtant
Oſſa, per exſanguem dinumeranda cutem:
6 Haud aliter mœſtis implet loca ſola querelis
Ibis, & infauſto carmine noctis avis:
7 Sic vigil, heu! dulci viduatus compare paſſer
Mœret, & ex alto triſtia fata vocat:
8 Mille vides circùm ſtrictas in crimina linguas;
Et conjuratas in mea damna manus:
9 Fercula ſunt ſordes cinerum, farriſque canini
Relliquiæ; lacrimis pocula miſta bibo:
10 Vis iræ ſecreta tuæ me ſuſtulit olim
Sublimem, lapſu quò graviore ruam.
11 Umbra velut fugiens, vaneſcit futilis ætas;
Aret & exſuccum corpus, ut ægra ſeges:
12 Tu, pater annorum! ſtas nullo mobilis ævo;
Orbaque principio gloria fine caret.
13 Exſurges, Solymæque tuæ miſerebere; venit
Pacta dies, votis ſæpe petita meis:
14 Nempe tuis famulis urbs delectabilis illa eſt;
Et capimur ſaxis ruderibuſque loci:
15 Sic nomen numenque tuum venerabitur orbis;
Quiſquis & hîc populos ſub ditione tenet.
16 Structa Deo celſæ cùm ſurgent tecta Sionis;
Ille ſacrum ſacrâ fundet ab arce jubar:
17 Agminis afflicti queſtus pater audiet æquus;
Nec vani gemitus, ſpes nec inanis erit.
18 Hæc duraturis ſunt inſcribenda tabellis,
Ut canat ætherei gens nova facta patris;

19 Scilicet aſtrifera terras deſpexit ab aula,
Laturus miſeris conditor orbis opem :
20 Captivis ſiccare genas, & ſolvere vincla,
Inſtantemque necem pellere cura fuit :
21, 22 Juſſit ut hæc Solymæ celebrarent undique regna,
Dum coëunt ſuperûm tura datura patri.
23 Illius imperio medio mihi robur in ævo
Deficit, & clauſa eſt limite vita brevi :
24 Spe tamen erectus, Ne, qui ſine limite vitæ es,
Ante diem, dixi, lumina conde mihi.
25 Eſt tellus ſtabilita tibi; tu ſurgere cœli
Mœnia juſſiſti, ſidereaſque domos:
26 His modus eſt ævi, præſcriptaque tempora vitæ;
Nec vitæ modus eſt, meta nec ulla tuæ :
Lana velut teritur moles & machina mundi;
Inque dies vultus ſumit, ut illa, novos :
27 Tu tibi par ſemper; dentes tu deſpicis ævi;
Annorumque leves, præcipiteſque rotas.
28 Hæc ſervi ſoboleſque tui, ſoboliſque nepotes,
Felices tecum gaudia ſemper agent.

PSAL. CIII.

MEns cane læta Deum; totas ſimul exſere vires;
Nominis & ſancti fer ſuper aſtra jubar :
2 Redde ſuam meritis laudem, nec falce ſenectæ
Hanc metat, aut tenebris obruat ulla dies :
3 Scilicet & ſcelerum nævos obliterat omnes;
Et medicam morbis applicat ille manum :
4 Ille tuos animat cineres, redivivaque lauru
Perpete cœleſtis tempora cingit amor :
5 Deliciis os mille beat, pulſiſque ſenectæ
Exuviis, aquilæ ſecula more novat.
6 Ne tenues vis ulla premat, dat jura tyrannis ;
His pater æthereus faſque nefaſque regit :
7 Credidit Amramidæ leges Deus arbiter æqui ;
Abramidûm populo facta notanda dedit.
8 Sponte Deum noſtri miſeret; qui ſegnis ad iram,
Quos ſibi delegit, non patienter amat :
9 Nec litem de lite ferit ; flammæque fugacis
Æmula, momento deperit ira brevi ;

10 Non

10 Non hic fulmineum, quoties deliquimus, enſem
Accinxit; ſceleri pœna nec æqua fuit.
11 Eſt bonitas immenſa, pios quâ protegit; ima
Nec magis à cœli vertice diſtat humus:
12 Crimina depellit, quantùm ſol diſtat ab ortu;
Cæruleo feſſas cùm lavat amne rotas:
13 Cultores fovet ille ſuos, & diligit unos;
Ut tenero prolis flagrat amore parens.
14 Scit genus Adamidûm quâ ſimus origine nati;
Et meminit fragili corpora ficta luto:
15 Graminis in morem ſurgens citò carpitur ætas;
Sic violæ primo purpura vere fugit:
16 Vere fugit, rapiturque Notis, de ſtirpe reciſa;
Nec manet indicium, quo fuit orta, loci:
17 Sed fovet electos ſuperi clementia patris;
Excubiaſque ſacro pro grege ſemper agit:
Tranſit & ad ſeros bonitas divina nepotes;
Obſtrictam patribus ſervat & uſque fidem.
18 His promiſſa Dei rata ſunt & fœdera, leges
Quos juvat æthereas, imperiumque ſequi.
19 Ætheris in medio ſolium ſibi rector olimpi
Fixit, & hinc orbem ſolus ubique regit:
20 Turma potens, volucriſque! Dei quæ juſſa faceſſis,
Huic age cœleſti pectine pange melos:
21 Qui cœli ſub Rege meres, exercitus omnis!
Pange tui laudes, quo decet ore, ducis:
22 Divinâ cœlata manu, tu machina mundi!
Tu mea, dum ſuperes, mens cane læta Deum.

P S A L. CIV.

Dicere fert animus ſuperûm nova carmina Regi;
Quem ſacra majeſtas cingit, & ambit honos:
2 Se radiis, ceu veſte, tegit; ceu byſſina vela,
Explicat aſtriferi mœnia vaſta poli:
3 Inter aquas domus alta trabes expandit eburnas;
Dantque triumphales nubila ſumma rotas:
Terga premens Zephyris, Euriſque jugalibus actus,
Pervolat Eoas, occiduaſque plagas:
4 Stant circùm aligeri proceres, flammæque miniſtræ;
Et certant alacres, quò jubet ille, ſequi.

5 Pon-

5 Pondere nixa ſuo, medio ſtat in aëre tellus
Pendula; nullius præcipitanda manu:
6 Illa priùs pelago, ceu velo, tecta latebat;
Altius & ſummis montibus æquor erat:
7 At ſimul intonuit tua vox, pater alme! mariſque
Cedere juſſit aquam; juſſa, receſſit aqua:
8 Surgere cœperunt montes, & ſidere valles;
Collibus incinctæ nubiferiſque jugis.
9 Tu mare ſepſiſti clauſtris; ne, fœdere rupto,
Terra repentinis obrueretur aquis.
10 Vallibus in mediis, & rupes inter acutas,
Flumina tu ſtabili currere lege jubes:
11 His pecudes, timidique ſimul ſaturantur onagri;
Quæque colunt ſilvas, & loca ſola feræ:
12 Hæc circum glomerantur aves; nidoſque loquaces
Intexunt ramis, arboreiſque comis.
13 Æthereo tu rore beas juga conſita dumis;
Totaque cœleſti ſub pede ridet humus:
14 Hæc pecori gramen de vectigalibus arvis;
Hæc homini veſcum ſponte miniſtrat olus:
15 Farre novas vires, & vultum pingis olivo;
Et recreas dulci triſtia corda mero.
17 Silvarumque potens, Libani ſacra culmina cedris
Conſeris; hîc volucrum pendula tecta locas.
16 Apta fretis abies ſe tollit in æthera; pullos
Paſcit & hîc colubris nuntia veris avis.
18 Incolit imbellis latebroſa cuniculus antra;
Errat & in ſummis hirta capella jugis.
19 Tu lunæ rapidis metiris tempora bigis;
Sol jubar Heſperiis, te duce, mergit aquis:
20 Tu tenebris condiſque diem, noctemque reducis;
Noctivagaſque feras, quò lubet, ire jubes:
21 Tum ruit in prædam ſoboles animoſa leonis;
Et te mugitu ſupplice poſcit opem:
22 Aſt ubi ſol oriens vitreis caput extulit undis,
Turba ferox latebras quærit, & antra ſubit;
23 Gens hominum interea ſtratis excita, labori
Inſtat; & in noctem continuatur opus.
24 O Deus, ampla tuæ quàm ſunt miracula dextræ!
O quàm ſolerti ſingula mente regis!
25 Divite tu gazâ terras & meſſibus imples;
Nec minùs eſt vaſti fertilis unda maris:

Squa-

Squamiger hanc peragrat populus, prolesque parentem
Stipat, & ingentes turba minuta duces:
26 Hîc, inter circumque rates maris incola pistrix
Ludit, & informi mole superstat aquis.
27 Quidquid humus, vel pontus alit, te suspicit; uno
Te tempestivas poscit & ore dapes:
28 Cuncta legunt epulas, tu quas, pater alme! ministras;
Cuncta saginantur, te referante manum:
29 Omnia turbantur, tu cùm jubar occulis oris;
Et fiunt, animam te revocante, cinis:
30 Mox ubi vitales inspiras luminis auras,
Secla renascuntur, jussaque vernat humus.
31 Ætheris ergò parens omni cantabitur ævo;
Gaudebitque operis nobilitate sui:
32 Illius adspectu tellus tremit infima; fumant
Ardua cœlesti culmina tacta manu.
33 Æthere dum vesci datur, & vitalibus auris,
Hic mihi materies carminis unus erit:
34 Grata sit huic opto vox hæc, sic gaudia carpam,
Dum recolam Domini munera tanta mei.
35 O pereant scelerum socii de stirpe recisi!
O premat infandos fœda ruina lares!
Interea tu læta Deï mens concipe laudes;
Quisquis & hunc orbem, quem regit ille, colis.

PSAL. CV.

FUndite vota Deo, meritas & solvite grates;
Gentibus ætherei pandite facta patris:
2 Tollite grandisono Domini miracula plectro;
Sint argumentum carminis illa novi.
3 Vir pius hoc unum jactet venerabile nomen;
Gestiat & Domini quem pius urit amor:
4 Hunc colat, hunc poscat victricis pignora dextræ;
Optet & illius jugiter ore frui:
5 Quæ Deus exhibuit, subeant miracula mentes;
Quæque piis olim jura reliquit avis.
6 Adloquor Isacidas, lectum genus; adloquor Abræ
Progeniem; famulus numinis ille fuit:
7 Rerum opifex nobis Deus est; hic præsidet orbi;
Justitiæ terris & monumenta dedit:

8 Fœ-

8 Fœderis ille ſui memor eſt; & verba, fideſque
Priſtina, tot ſeclis inviolata manent.
9 Hic Abrahæ, natoque pio, magnoque nepoti,
Non ſemel obſtrinxit tempus in omne fidem:
10 Hæc eadem toti juravit fœdera genti
Abramidûm, nullo diſſolüenda die:
11 Quos, ait, hîc habitat Canaæ gens impia, fines
Adſpice; diviſos hos tibi ſorte dabo.
12 Nec numero, memini, nec belli robore pollens,
Hoſpes in hac olim gens ſacra vixit humo:
13 Nec mora, nec requies, populis, heu! præda profanis
Ceſſit; in exſilium nec ſemel acta fuit:
14 Vim tamen, & noxam Deus omnem depulit; ipſos
Fulmineis Reges terruit ille minis:
15 Quem mihi ſacravi populum ne tangite, dixit;
Ne viola vates, turba profana, meos.
16 Intulit hic olim miſeris jejunia terris;
Aruit & lævo ſidere tacta ſeges:
17 Tum gregis electi meminit, famulumque Joſephum,
Qui jam venierat, miſit in arva Phari:
18 Ille diu latuit tenebroſi carceris antro
Clauſus, & arctârunt ferrea vincla pedes:
19 Aſt ubi miſſa polo diſcuſſit ſomnia; vatis
Et patuit pietas, mille probata modis:
20 Vincula Rex demſit, libertatemque priorem
Reddidit; hunc populi juſſit & eſſe ducem:
21 Principis ornatus titulo, præfectus & aulæ,
Memphi, tuas idem rexit & auxit opes:
22 Fas erat huic regni proceres compeſcere vinclis;
Inque Senatorum jura docere choro:
23 Mox pater Iſacides Pharias deſcendit in oras;
Inque peregrinâ ſubſtitit hoſpes humo:
24 Illius & ſobolem rerum pater auxit, opeſque;
Et novus indigenis advena major erat.
25 Tum Peluſiacus mutatâ mente tyrannus
Æſtuat, & populum tollere fraude parat:
26 Ergò Deus Moſen lecto cum fratre miniſtrum
Mittit in inviſi barbara regna ſoli:
27 Numinis attonitus vidit miracula Nilus;
Senſit & ultrici ſpicula miſſa manu:
28 Illius Heroes alacres dum juſſa faceſſunt;
Triſtibus eſt tenebris undique ſepta Pharos:

29 In-

29 Indigenûm tepido manârunt ſanguine rivi;
Squamigeroſque putris ſuſtulit unda greges:
30 Fudit humus turpes, frugum pro munere, ranas;
Et torus his Regis tectus, & aula fuit:
31 Regia peſtiferæ fœdarunt pocula muſcæ;
Et nuſquam vacuus cimice lectus erat:
32 Antè dabat cœlum pluvias, tum grandinis imber
Deſuper, & crepitans fulmine flamma ruit;
33 Ficus & everſis periit cum vitibus uva;
Et nemora excuſſis procubuêre comis:
34, 35 Agmine mox denſo vaſtârunt arva locuſtæ;
Bruchus & herboſos eſt populatus agros:
36 Nec mora; primitias ſobolis, floremque juventæ,
Abſtulit atroci mors inopina manu.
37 Aucta Phari ſpoliis, fines gens ſacra nefandos
Liquit; & imbelli corpore nemo fuit:
38 Vidit ut hanc abitum moliri terra Canopi,
Geſtiit; excuſſo quo fuit icta metu:
39 Nube Deus populum ſolis defendit ab æſtu;
Flammaque per tenebras prævia rexit iter.
40 Mox pater æthereus volucres in caſtra cupitas
Miſit, & ignotas cœligenaſque dapes:
41 Limpida de ſilicum manârunt flumina venis;
Et dulces Arabum teſqua rigaſtis aquæ.
42 Nempe Deus pacti meminit fideique, miniſtro
Quæ data Thariadæ, nec violata fuit.
43 Sic bonus Iſacidas cœleſti vindice lætos,
Finibus eduxit, maxime Nile, tuis:
44 Expulit & gentes; & quæ coluere tot annis
Indigenæ, populo contulit arva ſuo:
45 Legis in obſequium ſic flexit pectora; laudes
Illius altiſonis ferte ſub aſtra modis.

PSAL. CVI.

Eia agedum, laudate Deum, facilemque bonumque;
Illius excluſo limite durat amor.
2 Facta quis illius numero comprendere? Laudes
Quæ queat & titulos æquiparare chelys?
3 O felix nimium populus, cui candida mens eſt,
Labe vacans pectus, juſtitiæque tenax!

4 Respice me placido, superûm rex inclite! vultu;
Lenis & optatæ sterne salutis iter:
5 Da bona, selectæ da gaudia carpere gentis;
Inter & heredes posse nitere tuos.
6 Æmula progenies proavûm deliquimus; insons
Nec scelerum mens est, nec sine labe manus:
7 Hos latuit Phariis cœli quæ rector in oris
Præstitit; & toties, hoc duce, parta salus:
Nec semel hunc patres irritavêre rebelles;
Hîc ubi purpurei panditur unda maris.
8 Sed memor hic pacti populum servavit, & orbi
Roboris immensi pignora certa dedit:
9 Æquor ut increpuit, campi maris alveus instar
Aruit, & tutum per vada fecit iter:
10 Hâc ope traducens populum, vim depulit hostis;
Cui furor accendit tristis & ira jecur:
11 Gentis at invisæ reflui maris unda phalanges
Obruit; & cladi nemo superstes erat.
12 Tum Domino fidens populus, cœlestibus hymnis
Invicti cecinit clara tropæa ducis:
13 Mox tamen hæc partæ gens est oblita salutis;
Abnuit & Domini jussa sacrata sequi:
14 Illius, arentes Arabum dum calcat arenas,
Mota libidinibus numinis ira fuit:
15 Annuit optatis, missâ dape, rector olympi;
Sed fuit huic macies perniciosa comes.
16 Obstitit hæc Mosi, fratrique, rebellibus ausis;
Sparsit & in sacros impia probra duces:
17 Dathanem tum sorpsit humus reclusa; peristi
Tu quoque cum sociis, dux Abirame, tuis:
18 Flamma vorax reliquos involvit, & impete vasto
Cum dominis ipsos est populata lares.
19 Crevit & impietas; sculpto gens impia tauro
Supplicat; hirsutos ante voluta pedes:
20 Judice pro superûm, cœli pro numine, culta est
Fronde saginati turpis imago bovis:
21,22 Mentibus exciderat favor, & miracula tanti
Vindicis, & Phariis unda refusa vadis:
23 Ergò soli, cœlique parens, extrema minatus
Corripit ultrici tela tremenda manu:
Hunc nisi flexisset fusâ prece legifer heros,
Stravisset scelerum mors violenta duces.

24 Pergit

24 Pergit adhuc, & ridet opes gens impia terræ,
Quam petit, & Domino derogat uſque fidem:
25 Illius imperium detrectans caſtra tumultu
Diſtrahit, & querulâ ſidera voce ferit:
26 Talibus accenſus, tandem ſe conditor orbis
Ulturum jurat perpete morte nefas:
27 Deſtinat exitio populum, genteſque per omnes
Spargere cum tota poſteritate parat.
28 Gens tamen hæc amens Beli dare munera templis,
Inferiaſque nigris manibus auſa fuit:
29 Sic rurſum calidâ rerum pater æſtuat irâ;
Obruit & plagis perfida caſtra novis:
30 Ultor adeſt Phineas, armatus vindice ferro;
Hâc ope cœleſtis ſubſtitit ira patris:
31 Vindicis hunc juſti titulis inſigniet orbis;
Tollet & in cœlum neſcia fama mori.
32 Et Meribam propter meritas Deus induit iras;
Sumtaque de populi principe pœna fuit:
33 Turba ducem ſecum rapuit; dubiumque coëgit
Vana Deo coram, nec ſatis apta, loqui.
34 Sed neque cura fuit gentes delere nefandas;
Quas Deus è ſacrâ pellere juſſit humo:
35 His junxit gens ſancta lares; populique profani
Mox didicit mores ingeniumque ſequi;
36 Numine poſthabito peregrinis munera divis
Obtulit; indignis ludificata modis:
37 Nec ſat id eſt; furiis agitur ſine fine modoque;
Mactat & infernis pignora cara deis:
38 Cæde ſuæ ſobolis Cananæas imbuit aras;
Inſontique ſacram ſanguine tinxit humum:
39 Sic ſibi quos ſculpſit, ſupplex dedit oſcula truncis;
Inventis & ſe polluit ipſa ſuis:
40 Ergò ſuum contra populum Deus arſit in iras;
Nec fuit Iſacidis gens odioſa magis:
41 Nec mora; ſanguineis hunc inſervire tyrannis
Cogit, & hoſtili ſubdere colla jugo:
42 Oppreſſæ, fractæque malis, & cladibus hauſtæ,
Iſacidûm quot erant ingemuêre tribus.
43 Sæpe Deus populum defendit, ſæpe rebelles
Traxit in exitium, qui fuit auctor opis:
44 Aure tamen facili gemitus excepit; amoris
Scilicet & priſci fœderis uſque memor;

 45,46 Ipſe

45, 46 Ipſe ſuas iras, & pectora molliit hoſtis;
Gens ſacra cùm durâ compede vincta foret.
47 Affere nos vindex! ſparſoſque recollige, rerum
Conditor! Iſacidæ quò tua facta canant:
48 Sic te præſidium lecti gregis efferet orbis
Ultimus, & laudes poſtera ſecla tuas.

PSAL. CVII.

REdde Deo grates, bonitas cui paſſibus æquis
It comes, & nullo limite ſeptus amor:
2 Hunc canat, huic vitam ſe qui debere fatetur,
Quiſquis & hoc olim vindice ſenſit opem:
3 Hunc populi celebrent Eois quotquot ab undis,
Et quot ab Heſperiis ille reduxit aquis:
Et quos à gelido collegit cardine mundi;
Et quos nimbiferi traxit ab axe Noti.
4 Errabant queruli per inhoſpita teſqua; nec urbes,
Nec domus his, profugi quâ tegerentur, erat:
5 Omnibus ora fames, ægras ſitis arida fauces
Clauſerat; & priſcus liquerat oſſa vigor:
6 Rebus in adverſis fuderunt vota Tonanti;
Nec mora; de mediis eruit ille malis:
7 Prævius optatas palantes duxit in urbes;
Et bonus afflictis tecta colenda dedit:
8 O precor, illius celebret miracula tellus;
Et largam miſeris munificamque manum!
9 Ille ſuos epulis olim ſaturavit opimis;
Invalidis vires præbuit ille novas.
10 Adſpice captivos lethi caligine merſos;
Cura quibus torquet pectora, vincla pedes:
11 Hi priùs ætherei monitus riſêre parentis;
Juſſaque ſupremi conſiliumque ducis:
12 Ergò Deus ſontes curis oppreſſit amaris;
Nec tamen auxilio qui foret, ullus erat:
13 Rebus in adverſis fuderunt vota Tonanti;
Nec mora; de mediis eruit ille malis:
14 Extulit è lethi tenebris, & carceris umbra;
Duraque cœleſti vincula rupit ope:
15 O precor, illius celebret miracula tellus;
Et largam miſeris munificamque manum!

16 Illius imperio vectes & ahenea clauſtra,
Et ferro rigidæ diſſiliêre fores.
17 Dum ruit in præceps, & legum ſpernit habenas,
Quas meruit pœnas ſtulta caterva luit:
18 Reſpuit illa dapes, & nauſeat, arida febris
Dum coquit, & pulſat mors inopina fores:
19 Rebus in adverſis fundit pia vota Tonanti;
Nec mora; de mediis eruit ille malis:
20 Voce ſuâ mœſtum recreat, membriſque vigorem
Inſpirat, tetricam pellit & inde luem;
21 O precor, illius celebret miracula tellus;
Et largam miſeris munificamque manum!
22 Quas decet, huic libet curvato poplite grates;
Et canat ætherei clara tropæa patris.
23 Adſpice velivolis populum qui puppibus æquor
Sulcat, & ignotâ merce fatigat aquas:
24 Huic Deus omnipotens mediis affulget in undis;
Scilicet hîc vires exſerit ille ſuas:
25, 26 Imperat ille Notis, & nunc mare tollit in altum;
Nunc premit; huic pectus liquitur omne metu:
27 Curritur huc illuc; & ceu malè ſobrius, alnum
Qui regit, ah! titubat; ſpes neque reſtat opis:
28 Rebus in adverſis fundit pia vota Tonanti;
Nec mora; de mediis eruit ille malis:
29, 30 Sternit aquas, frenatque Notos; portumque petitum
Illius auſpiciis læta carina ſubit:
31 O precor, illius celebret miracula tellus;
Et largam miſeris munificamque manum!
32 Cœtibus in ſacris vox illum prædicet omnis;
Numinis & referant fortia facta ſenes:
33 Illius areſcunt fontes & flumina nutu;
Et loca ſicca priùs, luxuriantur aquis:
34 Dumque reos plectit dominos, pro ditibus arvis
Exhibet hirſutis horrida teſqua rubis:
35 Dulcibus & ſcatebris ſteriles fœcundat arenas;
Siccaque flumineos ducit in arva lacus:
36 Hîc epulas inopi, peregrinis ſufficit urbes;
Vertit & in nitidos horrida teſqua lares:
37 Hîc lætas ſegetes, gravidas hîc ſurgere vites
Imperat, & domino ferre tributa ſuo:
38 Prole beat multâ populum, gregibuſque petulcis;
Vixque ſuas numeret veſpere paſtor oves.

39 Mox

39 Mox carpit, tumidumque gradu deturbat ab alto;
Lancinat & vindex pectora mille modis:
40 Qui modò fulgebant, fœdati pulvere reges
Carpere coguntur per loca ſenta fugam:
41 Sed pater omnipotens humiles attollit in altum;
Auget & afflictas prole virente domos.
42 Hæc olim ſpectabit ovans, qui diligit æquum;
Ora ſed impietas tacta pudore premet:
43 Qui ſapit, & memori mea condit pectore dicta,
Diſcet ab his, quanto flagret amore Deus.

P S A L. CVIII.

PRomta mihi mens eſt, & te, Deus! adſpicit unum;
Te mea vox Dominum, te celebrabit ebur.
2 Excute ſegnitiem, numeris cane, lingua, decoris;
Pſallite vocali nablia juncta lyræ:
3 Manè novo ſuper aſtra, Deus! te carmine tollam;
Et tua per populos fortia facta feram.
4 Magne parens! æquat tua te clementia cœlo;
Tranſvolat & nubes intemerata fides.
5 Quâ, Deus! effulges effer ſuper æthera lucem;
Terraque ſit radiis tota coruſca tuis:
6 Tu tibi dilectum ſuperis de ſedibus audi;
Dumque vibrant hoſtes ſpicula, tende manum.
7 Vox hilarat me ſacra Dei; quo vate Sucothi
Metiar, & Sichemæ partiar urbis agros:
8 Cum Giliadæis ſubdam mihi rura Manaſſæ;
Juda dabit leges, gens Ephraïma viros:
9 Juncta Moabæis populis juga dives Idume
Induet, imperiis obſequioſa meis:
Quæque Palæſtinæ pingues gens incolit oras,
Victa gravi bello, noſtra tropæa canet.
10 Quo duce munitæ ſuccedam mœnibus urbis?
Gentis Idumææ quo duce regna petam?
11 Qui priùs exoſas acies educere bello
Jure recuſâſti, tu, Deus! arma reges.
12 Fer bonus auxilium, nos dum ferus obſidet hoſtis;
Te, Deus! excluſo, nemo miniſtret opem:
13 Numinis auſpiciis pugnabitur; hoſtica pubes
Concidet, & pedibus colla premenda dabit.

PSAL. CIX.

QUi mihi regali cingis diademate frontem,
Dum premor adverſis, ne, pater alme! ſile:
2 Hoſtis atrox famam mihi rodit dente maligno;
Armat & occultis ora nefanda dolis:
3 Frenaque dans odiis inſultat; &, impete facto,
In caput inſontis ſpicula mille vibrat:
4 Penſat amicitiam pluſquam capitalibus iris;
Aſt ego te ſupplex, dum premor, uſque voco:
5 Utilis obſequii gravis eſt injuria merces;
Triſtis & eſt odii cauſſa fidelis amor.
6 Hunc, precor, auctori ſcelerum, pater! objice prædam;
Cingatur geniis impia dextra feris:
7 Judicis ante pedes huic calculus exeat ater;
Dumque rogat veniam ſe probet ipſe reum:
8 Occidat ante diem fato præreptus, & alter
Occupet illuſtrem quem tenet ille locum:
9, 10 Exſulet orba viro conjux, ſobolesque parente;
Et quærant inopes per loca ſenta dapem:
11 Inſtitor uſuris loculos emungat, & hoſtis
Bellipotens reliquas depopuletur opes:
12, 13 Nemo patrem miſerans, vel prolem ſublevet orbam;
Sed cadat hæc nullo commemoranda die:
14 Tu delicta patrum, Deus! altâ mente reconde;
Impia nec matris crimina merge freto:
15 Jugiter hæc ſpecta, ſcelerataque nomina dele;
Nemo parens illi, nemo vocetur avus:
16 Scilicet hic inopum miſereri neſcius, olim
Geſtiit innocuâ tingere cæde manus:
Ille pios olim leto devovit & umbris;
Sit potior voti pars, precor, ipſe ſui:
17 Attulit hic hominum nulli, dixitve ſalutem;
Huic quoque nec dicat, nec ferat ullus, Ave:
18 Hunc tegat opprobrium ceu veſtis; & inſtar olivi
Oſſa, jecur penetret fluxilis inſtar aquæ:
19 Hoc humeros velet, toti ſpectabilis orbi;
Suppleat hoc zonæ tempus in omne vicem:
20 Sic Deus effrenis penſet convicia linguæ;
Hoſtibus, ô utinam! pœna ſit iſta meis.

21 Aſſe-

21 Aſſere me vindex, ſic te canet ultimus orbis;
Tu pater es vitæ, ſolus & auctor opis:
22 Me mala pauperies & ſors nimis aſpera vexat;
Cernis & ærumnis pectora mille premi:
23 Sol ubi declinat, nemorum ſic deficit umbra;
Sic fugit iratis acta locuſta Notis:
24 Longa fames genuum juncturas luxat & artus;
Et tenuem macies aſperat atra cutem:
25 Fabula ſic fio, caput & plebs impia quaſſans,
Me quoties ſpectat, dente minante petit.
26 Tu fer opem miſero, Deus! & de ſede ſupremâ,
Signa patrocinii da manifeſta tui:
27 Impius hinc diſcat quàm ſit tibi dextera fortis;
Omnis & auctorem te fateatur opis.
28 Me petat ille probris, ſed tu bonus adſpice; meque
Dum recreas, illi tinge pudore genas;
29 Hunc pudor involvat, ceu lana bis ebria cocco;
Et quæ Sidonio murice palla rubet.
30 Tunc ego te Dominum ſublimi carmine tollam;
Audiet & numeros læta corona meos:
31 Nempe tuis tu dexter ades, tenueſque tueris;
Hoſtilis ſtricto dum furor enſe petit.

PSAL. CX.

ILle opifex rerum, Dominuſque decemplicis aulæ,
Sic Domino ſupera dixit in arce meo:
A dextris tu, Nate, mihi confide coruſcus;
Dum ſubdam pedibus colla inimica tuis:
2 Sceptra Sionæâ mittet de rupe; rebelles
His olim domitos ſub tua jura trahes.
3 Sponte triumphantem populus, Dominumque ſequetur
Gens ſacra; quæ niveâ ſindone tota nitet:
Roſcida quot gemmas in pratis parturit Eos;
Tot lecti juvenes ad tua ſigna ruent.
4 Nempè Deus, cui certa manet ſententia mentis,
Juravit ſolvens talibus ora modis:
Regia dum ſtabit ſuperûm, tu, Nate, ſacerdos
Regis ad exemplum Melchiſedecis eris.
5 Ille tibi dextrum ſtipans latus, induet iras;
Et regum ſubito tranſiget enſe jecur,

6 Strage

6 Strage virûm campos cumulabit vindice ferro;
Illius & populi proteret ira duces:
7 Hauriet in terris acidi nigra pocula fellis;
His quoque libatis carpet in aſtra viam.

PSAL. CXI.

JUdicis ætherei laudes attollite; totâ
Cœtibus in ſacris hunc ego mente canam:
2 Armatur valido cœleſtis robore dextra;
Nec latet hoc Domini quos pius urit amor:
3 Hanc honor, auratis hanc ſtipat adorea pennis;
Omnibus & ſeclis inviolata fides.
4 Tradidit hæc ſeris memoranda nepotibus olim;
Ille ſequeſtrati ſpeſque ſaluſque chori:
5 Ille pios epulis recreat cœleſtibus, icti
Fœderis æternùm pollicitique memor:
6 Ille ſuas populo vires patefecit ab alto;
Gentis & exoſæ prædia ſorte dedit:
7 Eſtque pium dextrâ quidquid molitur & æquum;
Et ſtabili terras lege polumque regit:
8 Juſſa dedit, quæ nulla poteſt delere vetuſtas;
Hâc ope ſe juſtum veridicumque probat:
9 Ille ſuum aſſeruit populum, fœduſque perenne
Sanxit, & æternum comparat inde decus.
10 Hunc purâ ſi mente colis, prudentia ſumma eſt;
Et ſapis, hunc quiſquis ſupplice mente times;
Illius elogium durabit, ſidera cœlum
Dum vehet, & ſolis lucidus axis erit.

PSAL. CXII.

PAnge Dei laudes. O terque quaterque beatum
Qui timet hunc, & quod lex jubet inſtat iter!
2 Sceptra geret ſoboles ſolis contermina metis;
Pandet & in placido candida vela ſalo:
3 Quæ colet Eois ſplendebunt atria gemmis;
Juſtitiam pariter poſtera ſecla canent:
4 E tenebris lux orta pios regit; arbiter orbis
Scilicet electi flagrat amore gregis.
5 Vir pius afflictum miſerans ope ſublevat ultrò;
Dumque juvat, ſervant menſque manuſque modum:

6 Non illum vis ulla loco, vel techna movebit
Hoſtica; nec famam deteret ulla dies :
7 Nec vulgi rumore vago terrebitur, unam
Sed Domini ſupplex poſcit & ambit opem.
8 Spem fovet afflictus, ridetque pericula ; certus
Vindicis ultrices non procul eſſe manus :
9 Quas habet incertas nimiùm, ſemperque fugaces,
Erogat in tenues officioſus opes :
Illius hinc pietas omni cantabitur ævo ;
Claraque victurus tempora cinget honos.
10 Impius hæc ſpectans fremet, & tabeſcet, & Euris
Sentiet iratis vota nefanda rapi.

PSAL. CXIII.

EIa age, ſacra cohors! Domini quæ juſſa faceſſis,
Hunc celebra toto pectore, voce, lyrâ:
2, 3 Illius elogium venturum transfer in ævum ;
Audiat & titulos orbis utrumque latus :
4 Quo ſedet hic ſolium terras ſupereminet; aſtra
Gloria tranſcendit, cœlicolûmque domos.
5 Iſacidûm Domino, ſuperos qui temperat axes,
Par nihil, immenſus, quà patet, orbis habet:
6 Deſpicit hic cœli, cœlo ſublimior, arces ;
Regnaque cæruleis quot mare cingit aquis :
7 Hujus & imperio vili de pulvere pauper
Surgit ; & è medio turba miſella luto :
8 Dat Deus his ipſos inter conſidere reges,
Inter & Abramidûm ſceptra tenere duces :
9 Stirpe beat ſteriles & lætâ prole penates :
Illius, ergò pii dicite, vivat honos.

PSAL. CXIV.

CUm domus Iſacidûm Nili ſeptemplicis undas
Linqueret, & turres, barbara Memphi, tuas:
2 Rerum opifex ſacro ſibi junxit fœdere Judam;
Ille comes, dubiæ dux erat ille viæ :
3 Vidit, & obſtupuit mare, diffugientibus undis ;
Et ſacra Jordanis verſa cucurrit aqua :
4 Subſiliêre ſimul montes cum collibus imis ;
Non ſecus ac nivei dux ſobolesque gregis.

5 Cur

5 Cur mare fugiſti? Quis te, ſacra fluminis unda,
In caput antiquum vertere juſſit iter?
6 Cur montes, colleſque ſimul ſaliiſtis, ut hirti
Dux gregis, hirſutæ matris & agna comes?
7 Scilicet Iſacidûm conſpecto numine tellus
Intremuit; ſacro fugit & unda metu:
8 Cautibus è ſiccis latices fluxêre ſalubres;
Largaque devolvit flumina fiſſa ſilex.

PSAL. CXV.

ALme parens! ne nos titulis illuſtribus orna;
Debita ſunt armis noſtra tropæa tuis:
Vindicias, vitamque tuo debemus amori,
Et fidei, quam lux ſolvere nulla poteſt.
2 Cur roget inſano turgens gens impia faſtu,
Nunc Deus, Iſacidæ quem venerantur, ubi eſt?
3 Noſter in aſtriferâ ſolium Deus obtinet aulâ;
Et populos nutu flectit ubique ſuo:
4 Cætera turba deûm, nil eſt niſi fuſilis auri
Maſſa, vel argenti pondus, & artis opus:
5,6 Ora quidem, ſed muta gerit, ſunt lumina cæca;
Nare nec olfactat, nec trahit aure ſonos:
7 Nec palpare manu datur, aut incedere plantis;
Mutua nec ficto gutture verba loqui.
8 Ipſe ſuo par eſt operi, qui numina cœlo
Fingit, & argentum ſculptile poſcit opem:
9 At vos Iſacidæ rectori fidite rerum;
Hic clypeus vitam qui tueatur erit:
10 Seque Deo credat, patrem qui jactat Aronem;
Hic clypeus vitam qui tueatur erit:
11 Tu fac idem cœli quiſquis venerare parentem;
Hic clypeus vitam qui tueatur erit:
12 Ille memor noſtri, patrio nos fovit amore;
Mox dabit & vitâ proſperiore frui:
13 Hoc duce progenies florebit læta Jacobi;
Quiſquis & à ſancto ducit Arone genus;
14 Eriget ille ſui cultores numinis; ætas
Seu viret his, canâ ſeu nive tecta coma eſt;
15 Ille ſimul patres, & qui naſcentur ab illis,
Dotibus augebit, deliciiſque ſuis.

16 Vota fecundabit Dominus; palatia cœli
Qui fibi, mortali pro grege finxit humum,
17 Illius obfcuri nequeunt præconia manes
Pandere, perpetuò mors quibus ora premit;
18 At nobis, cœli liquidâ dum vefcimur aurâ,
Ille, polus dum fert fidera, carmen erit.

PSAL. CXVI.

URor amore Dei, me qui profpexit ab alto;
Et facili gemitus non femel aure bibit;
2 Aure bibit facili gemitus; huic ergo fupinas,
Dum fruar æthereâ luce, levabo manus.
3 Me dolor obfedit lethi; mihi terror abyffi
Ante oculos, mœror pectoris hofpes erat:
4, 5 Sidera tum fpectans, Fer opem, pater optime! dixi;
Cui latus hinc bonitas claudit & inde fides;
6 Sublevat ille humiles, & me propè fluctibus hauftum
Suftulit, innumeris eripuitque malis:
7 Eja age pone metum mens jam tranquilla; quod optas,
Quodque juvat, largâ fufficit ille manu:
8 Eripit exitio vitam, lacrimantia ficcat
Lumina, lapfantes firmat & ille pedes.
9 Illius aufpiciis incedam tramite recto;
Hîc ubi felecto cum grege luce fruar.
10 Vindice fum nixus Domino; qui rebus in arctis
Me recreans, docuit libera verba loqui:
11 Vim fugiens dixi, video jam vota virorum
Pondere deftitui, verba carere fide.
12 His ego pro donis, regi, qui præfidet orbi,
Dicere quas grates, quafve referre parem?
13 Huic dape feftivâ lætus libabo, meroque;
Et pia pro partâ vota falute feram:
14, 15 Vota palam Domino perfolvam; fanguine gentis
Qui fibi dilectæ tingere tela vetat.
16 Verna, Deus! famulæque tuæ fum fanguine cretus;
Vindice folvifti tu mihi vincla manu:
17 Mille tibi referam tanto pro munere grates;
Teque patrem jugi follicitabo prece:
18, 19 Vota redux folvam, populi fpectante coronâ;
Teftis & his rupes facra Sionis erit.

PSAL. CXVII.

PAndite facta Dei populi, domus utraque solis
Quos videt, & geminus despicit orbis apex;
2 Quâ fovet ille pios, brevibus clementia metis,
Temporis & claudi limite nescit amor:
Ergò Dei laudes cœli tollantur in arces;
Æternùmque volet fama per ora virûm.

PSAL. CXVIII.

QUas decet auctori rerum depromite grates;
Illius est nullo limite clausus amor:
2 Jam domus Isacidûm dicat simul ore rotundo,
Illius est nullo limite clausus amor:
3 Dicat Aron vates, & sacri sanguinis auctor,
Illius est nullo limite clausus amor:
4 Dic Dominum quicunque colis cœlique solique,
Illius est nullo limite clausus amor.
5 Hunc ego, cum premerer, flexi prece; vincula solvens,
Ille dedit cœlo liberiore frui:
6 Rerum opifex mihi dexter adest; jam nulla pericla,
Nullius incutient tela vel ira metum:
7 Ille meas partes juvat auxiliaribus armis,
Victaque me coram gens inimica ruet.
8, 9 Tutius est Domino, populi quam fidere dextris,
Poscere vel regum, cum premit hostis, opem.
10 Me simul hostiles circum fremuêre phalanges,
Has mea, sed Domino vindice, dextra metet:
11 Me petiêre simul nimiùm crudelibus armis;
Has mea, sed Domino vindice, dextra metet:
12 Me numerosa cohors circumdedit; atria circum
Cerea mellificæ sic glomerantur apes:
Ignis ut arentes populat violentia sepes,
Hanc mea, sic Domino vindice, dextra metet.
13 Me dare præcipitem gens invidiosa parabas;
Sed tamen illius sustinuêre manus:
14 Ille mihi rupes simul est portusque salutis;
Unica materies carminis ille mei est.
15 Numinis elogiis resonant pia tecta; potentem
Illius & celebrant belligeramque manum:

16 Lau-

16 Laudibus attollunt dextram, quæ robore pollens,
Hostica se cogit subdere colla jugo.
17 Mortis ego tetricæ contemnens spicula, vivam
Sospes, & invicti numinis acta canam :
18 Me Deus afflixit, fateor, nec simplice damno ;
Sed jugulo gladios depulit ille meo.
19 Jam mihi, jam mystæ, sacratas pandite valvas ;
Huc ego vota Deo, nec sine ture, feram :
20 Sacra cohors templi resera pia limina, justos
Hîc decet auratis figere dona tholis.
21 Te, pater alme! canam; facilem tu questibus aurem
Indulgens, vitæ, quâ fruor, auctor ades :
22 Hic lapis, artificum stolidus quem spreverat error,
Marmora combinans nobile fulcit opus :
23 Hoc Deus arcanum terris patefecit; & omnes
Hîc, & quod stupeant, & venerentur, habent.
24 Lux fuit hæc felix divini conscia partûs,
Omnibus & secum gaudia mille tulit.
25 Nunc, Deus! adfer opem cœli de culmine, nostris
Nunc, precor, ô, cœptis, consiliisque fave!
26 O ter felicem, qui missus ab æthere summo,
Fert secum Domini jussa sacrata sui!
Nos, quibus incumbit dilecti cura peculî,
Huic simul optamus tempora læta choro.
27 Desuper affulsit lux aurea ; vinctus ad aras
Stet caper, & nitido de grege lecta bidens.
28 Tu Deus es, mea te vox laudibus evehet unum;
Tu Dominus, festâ te celebrabo lyrâ:
29 Quas decet, auctori rerum depromite grates ;
Illius est nullo limite clausus amor.

PSAL. CXIX.

1. ALEPH.

O Te beatum, purus & integer,
Legum sacrarum qui teris orbitam!
Qui mente totâ sempiterni
Jussa sequi satagis parentis :
3, 4 Qui liber omni flagitio, viam
Insistis illam, quam pede fervido
Calcare jussit, qui supremo
Imperio moderatur orbem.

5, 6 Præ-

5, 6 Præcepta legis fac, Deus ! impleam ;
Vitæ benignus dirige ſemitam :
Non erubeſcam, te ſecutus,
Æthereæ dominator aulæ.
7, 8 His eruditus, pectore candido
Te prædicabo, legibus obſequens,
Ne te ſequentem derelinque,
Rerum opifex ! ope deſtitutum.

2. BETH.

9, 10 Quâ regant mores juvenes, habenam
Lex dabit. Te, rex ſuperûm, rogavi
Mente ſincerâ ; mihi, ne vacillem,
Dirige greſſus.
11, 12 Pectus offenſam metuens recondit
Quæ jubes, omni memorande ſeclo :
Tu fac incedam, modererque paſſus
Tramite recto.
13, 14, Voce ſublimi populos per omnes
Jura, ceu præco, tua publicavi ;
Has ego fulvis Ophyræ caminis
Præfero gazas.
15, 16 Quam doces legem meditabor : una
Hæc meam fulſit Cynoſura puppem ;
Hæc mihi pectus recreat, nec ullo
Excidet ævo.

3. GIMEL.

17, 18 Ut vivam, monitis promtus & obſequar,
Sis ô, ſis famulo propitius tuo !
Pandens lumina, legis
Fac oracula conſpicer.
19, 20 Hunc inter populum ſum novus incola ;
Legis ſidereum ne jubar occule :
Hanc dum deperit unam,
Senſim mens mihi liquitur.
21, 22 Tu plectis tumidos vindice dexterâ,
Sacris dum monitis nequiter obſtrepunt :
Me, qui juſſa capeſſo,
Probris ociùs eripe.

23, 24 Ah

23, 24 Ah me de folio, dum tibi pareo,
Allatrant proceres! aſt ego geſtio
Sectari tua juſſa,
Vitæ perpetuos duces.

4. DALETH.

25 Curarum nebulis mens jacet obruta;
Promiſſo reſidem lumine recrea.
26 Te coram explicui pectoris abdita;
Tu me reſpiciens deſuper erudi:
27 Tu me quæ fugiam, quæ ſequar, edoce;
Ut miracla tui roboris eloquar.
28 Mens languet tetricis cincta moleſtiis;
Tu fer lenis opem, polliciti memor.
29 Fac ut mente procul ſit dolus impius:
Lex vitæ, precor ô, ſit mihi regula!
30 Hanc legi dubiis in tenebris ducem;
Per fluctus Helicen hanc ſequar unicam:
31 Hæſi, nil dubitans, illius orbitæ;
Tu fac ora mihi ne pudor inquinet:
32 Hanc unam intrepidè pes teret impiger;
Tu deterge modo nubila pectoris.

5. HE.

33 Juſſa me doce ſacra:
Hæc, luce cœli dum fruar, faceſſam.
34 Pectus erudi, tua
Ut pro virili ſecter inſtituta.
35 Quæ jubes fac exſequar:
Hoc optat, hoc & mens anhelat unum.
36 Fac amem quod imperas;
Nec cæca mentem faſcinet libido.
37 Vana fac abominer,
Et recreentur ſpiritus remiſſi.
38 Pacta ſint precor rata,
Favorque fido debitus miniſtro.
39 Probra pelle plurimùm
Timenda, judex & parens benigne!
40 Juſſa mens ſitit tua;
Largire vires auctor æquitatis.

6. VAU.

6. VAU.

41 Fœderis & favoris
Tu memor, ſerva famulum præſidio paterno.
42 Nitor ego, regorque
Legis æternæ placitis; his reprimam obloquentes:
43 Hæc, quia pectus ægrum
Fulciunt, rerum genitor! ne mihi durus aufer:
44 Sic tua juſſa promtus
Exſequar, ſolem celeres dum rapiunt quadrigæ:
45 Hæc quia mente totâ
Semper amplector, gladios deſpiciam minaces.
46 Nec pudor ora pinget,
Cum tuas leges proceres purpureos docebo:
47 Has ego dum revolvo,
Gaudium pectus ſubit, imas penetrans medullas.
48 Numinis imperata,
Senſibus condens penitis, intrepidus faceſſam.

7. ZAIN.

49 Sis pacti veteris memor;
Pacti, quod famuli ſpem renovat tui:
50 Hoc me, cum premor, erigit;
Et mentem recreat rebus in aſperis.
51 Non me legis ab orbitâ
Divertit petulans lingua potentium:
52 Hanc olim meditans puer,
Concepi tacito gaudia pectore:
53 Me totum ſtupor occupat,
Hanc faſtus quoties proterit inſolens:
54 Hanc unam ſuper omnia,
Dum vixi, meritis laudibus extuli.
55 Te, ſol cum jubar occulit,
Adſpecto in tenebris, & tibi pareo:
56 Quàm, rerum genitor, mei
Merces ampla fuit, fructus & obſequî!

8. HETH.

57 Tu pater omnipotens ſors es mea; Legis æviternæ
Parebo, dixi, ſemper inſtitutis.
58 Te, Deus! oravi prece ſupplice, lenis ut faveres;
Promiſſa ſervans ſubleva precantem.

59 Mente catâ rexi veſtigia, legis & pependi
Bilance juſtâ cogitationes.
60 Me tenuit mora nulla, ſed impiger imperata feci,
Quæ, rector orbis! fulminans dediſti.
61 Compede me vinxit gens impia, ſedulò ſed inter
Tormenta mens eſt obſecuta legi.
62 Concubiâ te nocte canam, memor æquitatis, unus
Quâ tu refulges & benignitatis. (les,
63 Si quis in hoc populo eſt te qui colit, inter hunc ſoda-
Inter reponam candidos amicos.
64 Irradiat terras bonitas tua, tu reſolve luce
Legum tuarum pectoris tenebras.

9. TETH.

65 Tu, rerum genitor! polliciti perpetuò memor,
Juviſti famulum propitio ſubſidio tuum.
66 Tu mentis tenebras luce tuâ diſcute, nam tuis
Conſtanter placitis & monitis credo fidelibus.
67 Erravi priùs, & vita fuit ſepta moleſtiis;
At nunc æthereis, nil dubitans, vocibus obſequor.
68 Te nil eſt melius, te famulis nemo benignior;
Leges ergò tuas, & monitus, me bonus edoce.
69 Me quamvis laceret dente truci gens nimis arrogans,
Te quocunque jubes ponè ſequar, legibus audiens:
70 Eſt illi populo mens hebes abdomine pinguior;
Sed lex mille mihi deliciis pectus inebriat.
71 Me pungi ſtimulis deſuper ô quam fuit utile!
Hinc patris didici cœlicolûm juſſa faceſſere.
72 Argentum ſitiat vulgus iners, & miſeras opes;
Legis luce tuæ ſidereâ plus ego recreor.

10. JOD.

73 Dextera me finxit tua, leges, nube remotâ,
Da mihi nôſſe tuas.
74 Cùm cernet gens ſancta tuis me fidere juſſis,
Ingeminabit Iö.
75 Ah miſer agnoſco, quibus hinc, quibus inde laceſſor,
Me mala jure pati!
76 Me tua ſoletur bonitas & fœdera, nullo
Diſſolüenda die;
77 Me tua reſtituat vitæ clementia, namque
Lex tua grata mihi eſt.

78 Qui

78 Qui premit inſontem faſtu ſit dedecus orbis ;
Nam tua juſſa ſequor :
79 Quiſquis & obſervans legem tibi ſupplicat, opto
Flagret amore mei.
80 Cor tibi morigerum tu dona, ne mihi turpis
Inquinet ora pudor.

11. CAPH.

81 Mens ſpe ſalutis languet, & vires labant,
Dum legis inſto ſemitæ :
82 Viſus hebeſcunt, dum queror pactam tuis
Abeſſe promiſſis fidem :
83 Areſco curis, uter ut fumo ſolet,
Sed voce delector tuâ.
84 Lux ecqua tantis afferet finem malis,
Pœnaſque dignas hoſtibus ?
85 Gens plena faſtu fodit inſonti ſcrobem,
Dum fræna legum reſpuit :
86 Lex æqua certè eſt, innocens quamvis premor ;
Tu me potenter libera.
87 Me cùm ſuperbus mille plagis obruit,
Legum ſtatutis parui :
88 Tu redde vitam, ſpiritus & priſtinos,
Et quæ jubes mox exſequar.

12. LAMED.

89 Cœli ſiderei vox tua vinculis
Suſpendit fabricam pluſquam adamantinis ;
90 Idem perpetuo ſtare loco jubes
Terram fallere neſcius.
91 Juſſis & placitis obſequium tuis
Præbent, & ſtabilis machina permanet,
92 Buſto jam tegerer, me niſi languidum
Fulciſſent tua fœdera.
93 Leges uſque memor mens recolet, quibus
Et vivo & valeo viribus integer :
94 Illarum cupidè dum tero ſemitam,
Caſſum viribus aſſere.
95 Eheu ! mille dolis opprimor undique,
Leges continuò dum veneror tuas :
96 Pennâ dum celeri cætera tranſvolant,
Hæ ſemper ſtabiles manent.

13. MEM.

97 Quàm legum ſtudio levor ſacrarum,
Quas noctes meditor vigil dieſque!
98 Has dum ruminor, eruditionis
Palmam præripio hoſtibus malignis:
99 Inter & caput effero magiſtros,
Has dum cogito pertinax ſequorque;
100 Dum legum placitis regor tuarum,
Ipſos exſupero ſenes peritos.
101 Ut te ponè ſequar ducem viarum,
Pes declinat iter tenebrionum.
102 Tu præcepta mihi parens dediſti;
His paſſus moderor, procul ruinâ.
103 O quàm ſermo tibi fluit venuſtus!
Quàm mellis ſuperat meri liquorem!
104 Hic mentem tenebris levat, viaſque
Hoc fretus fugio catus ſiniſtras.

14. NUN.

105 Inſtar lucernæ, legis aureum jubar
Me regit, & tenebras potenter omnes diſſipat.
106 Sanctè ſpopondi, nutibus pater tuis
Me fore morigerum, datamque præſtabo fidem.
107 Quot cingor, eheu! quot premor moleſtiis?
Me mihi redde, tui favoris & pacti memor.
108 Quas ore libo ſpirituque victimas
Accipe, ſed facilis, doceque rectam ſemitam.
109 Me mille quamvis obruant pericula,
Te tamen uſque ſequor, tuo dicatus numini:
110 Dum me doloſis implicare caſſibus
Gens ſcelerata parat, tuis ſtatutis hæreo:
111 Nunc ſunt, & olim mentis hæc erant meæ,
Gaudia, deliciæ, lucerna, ſpes, hereditas.
112 Præcepta legis mente candidâ ſequar,
Dum mihi mens ſupereſt, & oſſa velantur cute.

15. SAMECH.

113 Odi ego quæ pectus ſibi fingit futile, legis
Nempe tuæ dulcedine captus.
114 Tu rupes, clypeuſque mihi es; cinctuſque periclis,
Fido tuis, pater optime! dictis.

115 Sit procul impietas omnis, ſcelerumque miniſtri;
Semper ego tua juſſa capeſſam.
116 Me, pater! ut vivam, verbi firmamine fulci;
Nec ſpes ſit comitata pudore.
117 Da vitam vireſque mihi; ſic paſſibus æquis
Te ſequar, & quò juſſeris ibo.
118 Hos pede calcâſti, quos devius abripit error;
Hos ſua fraus dimittit inanes.
119 Pulveris in morem ſceleratos ſpargis in auras;
Ergò ſequi tua diligo juſſa:
120 Tela tuæ quoties & fulmina conſpicor iræ,
Stat coma, cor ſtupet, horreo totus.

16. AIN.

121 Me juvit æquum ſemper & bonum ſequi;
De me fac, oro, ne triumphet impius:
122 Tu ſed benignus me tuere ſervulum;
Fac arrogantûm ne moleſter ſpiculis.
123 Ah! dum ſalutem præſtolor diu nimis,
Fidemque pactam, victa torpent lumina:
124 Favoris alâ me paterni protege,
Et pande vitæ purioris ſemitam.
125 Devotus uni numini cùm ſerviam,
Pulſis tenebris, ſcire da quod imperas.
126 Nunc ultioni tempus inſtat debitum;
Hos perde ſacris qui ſtatutis obſtrepunt.
127 Legum tuarum ſuavitatem præferam
Auro, quod ignis jam probavit ſeptimus:
128 Amuſſis hæ ſunt æquitatis aurea;
Has ſector, & tortas abominor vias.

17. PE.

129 Quàm tua mortalem ſuperant oracula captum!
Hæc eruditus perpete proſequar obſequio.
130 Prima tuæ legis pellunt elementa tenebras,
Et cæcitatem pectoris, inſtituuntque rudes.
131 Attraxi tua verba, velut cùm gutture toto
Invitat auras ætheris æger agens animam.
132 Quâ tibi dilectos nimiùm dignaris amicos,
Rerum creator maxime! da mihi luce frui.
133 Legis ad arbitrium titubantem dirige greſſum,
Nec pectus in prædam ſine cedere flagitiis.

134 Eripe

134 Eripe me furiis hoſtilibus, eripe telis:
Da, rector orbis maxime! te duce recta ſequi,
135 Me radiis perfunde tuis, pectuſque ſerena,
Et da faceſſam, tu mihi quod pater imperas.
136 Dum reliqui tua juſſa ſequi monituſque recuſant,
Ah! lacrimarum protinus obruor oceano.

18. TSADDI.

137 Res hominum, rector ſuperûm! tu legibus æquis
Et lance diſpenſas pari:
138 Eſt rectum quodcunque jubes; nil ſanctius illo;
Tuo vel æquius foro.
139 Tabeſco, dum jura ferus tua proterit hoſtis,
Et pectus omne liquitur.
140 Candidus eſt ſermo tuus, hunc exoſculor unum,
Et corde toto diligo.
141 Eſt mihi ſors tenuis, gens & me ſibilat exlex;
Verbis ſed obſequor tuis.
142 Æternùm durant tu quæ præſcribis, & una
Sunt veritatis regula:
143 His ego delector, me quamvis mille malorum
Moleſta cingant agmina:
144 Nulla dies illis metam præfigit; ut ergò
Vivam, doce quod imperas.

19. KOPH.

145 Te, Deus! oravi ſupplex; da queſtibus aurem,
Ut imperata promtus exſequar tua.
146 Æthera laſſavi gemitu, ſuccurre precanti;
Tibique, rector orbis! obſequar lubens.
147 Dum gemo, dum clamo, quos Eos explicat ignes
Querela triſtis antevertit aureos:
148 Anticipo vigiles ipſos, tua nocte dieque
Statuta mente dum revolvo ſedulâ,
149 Me bonus exaudi, vires & redde, favoris
Et æquitatis uſque priſtinæ memor.
150 Me premit à tergo ſcelerum qui laxat habenas,
Fugitque legis deſpicitque ſemitam:
151 Tu tamen es præſtò: leges diſcrimine nullo
Tuas coronat æviterna veritas.
152 Includi brevibus renuunt tua fœdera metis,
Viceſque temporum ſubire lex nequit.

20. RESCH.

20. RESCH.

153 Sis memor ſervi pereuntis, altâ
Qui mente legem condidi :
154 Me, tenax pacti, famulum tuere,
Et luce pectus recrea.
155 Nulla ſpes illi ſupereſt ſalutis,
Qui frena legum reſpuit.
156 Tu mihi vires repara, paterno
Amore qui me protegis.
157 Me licet cingant tumidæ procellæ,
Tuis ſtatutis dirigor.
158 Hoſtium ſpectans animos rebelles,
Mœrore percellor gravi.
159 Me refocilla radio favoris,
Teſtis perennis obſequî.
160 Terminos neſcit tua lex prioris,
Sed nec futuri temporis.

21. SCHIN.

161 Inſons potentum ſpiculis
Legiſque cuſtos obruor.
162 Ut præda dives militem,
Sic una lex me recreat :
163 Hanc mente totâ diligo,
Sed fraudis odi retia :
164 Hanc me canentem ſedulò
Lux una cernet ſepties :
165 Hanc quiſquis unam deperit,
Quiete gaudet perpete.
166 Me ſpes ſalutis erigit,
Dum juſſa ſector numinis.
167 Dum legibus vaco ſacris,
Delector his & recreor :
168 His obſequutum me vides,
Notaſque vitæ ſemitas.

22. TAU.

169 Exaudi gemitus, tuis
Et me legibus inſtrue.
170 Auſcultans famulum, Deus !
Serva polliciti memor.

171 Leges me bonus edoce,
Laudes & referam tuas.
172 Te vox tollet ad æthera,
Leges qui ſtabilis pias:
173 Illas cùm ſequar, aſſere
Servum vindice dexterâ:
174 His lætor, fer opem, diu
Quæſitam prece ſupplice.
175 Ut te laudibus eveham,
Vitam vox tua ſoſpitet.
176 Me quære ut pecudem vagam,
Leges & recolam tuas.

PSAL. CXX.

TE, Deus! oravi mediis in fluctibus, aures
Et ſenſi faciles in mea vota tuas.
2 Me, quibus infeſtor, fallacibus eripe linguis;
Fraudis & artifices me procul eſſe jube.
3 Quam dolus armat atrox, nimis & penetrabile virus,
Quid tibi non optem, perfida lingua! mali?
4 Ignea juniperi minus urit pruna; nec enſis,
Par huic, aut jaculi cuſpis acumen habet.
5, 6 Cur, Nomadas inter, deſerta mapalia ſector?
Inter inhumanos cur ego vivo Getas?
7 Me juvat alma quies; gens hæc fera bella minatur,
Et, quoties pacem poſcimus, arma crepat.

PSAL. CXXI.

AD ſacra devotos attollam culmina vultus,
In quibus antiquæ ſpes mihi reſtat opis:
2 Me juvat hic, cœli volucres qui texuit orbes,
Et terram vitreis undique cinxit aquis.
3 Sic ego me ſolor; Greſſus moderabitur ille,
Ne tibi pes uſquam ceſpitet, ille dabit:
4 Uſque vigil, ſeu ſol rutilat, ſeu conditur undis,
Ille tuas cuſtos excubat ante fores:
Adde fidem dictis, Solymam qui ſervat, aperta,
Dum ſtertunt alii, lumina ſemper habet:
5 Te regit & præſtò eſt, & lætâ nubilat umbrâ,
Invia ſi quando per loca carpis iter:

6 Solis, ubi lux eſt, radios arcebit & æſtum;
Nocte tuum pellet, roſcida luna, gelu:
7, 8 Te Deus æternùm cœleſti proteget alâ,
Sive domi malis vivere, ſive foris.

PSAL. CXXII.

GAudia tum cepi, vox cum mihi perculit aures,
Ad pia quæ juſſit limina ferre gradum:
2 Ibimus in ſacri reduces penetralia templi;
Nobilis urbs hilari nunc adeunda pede eſt.
3 Urbibus hanc confer reliquis; concinnius illâ,
Nil & ſplendidius maximus orbis habet:
4 Huc domus Iſacidûm properat, ſtata tempora ſervans;
Et ſupplex Domini ſternitur ante pedes:
5 Davidis hîc ſolium ſpectas, quod præſidet orbi;
Legibus & ſanctis faſque nefaſque regit.
6 Numinis auſpiciis urbs hæc ut floreat, opta;
Qui favet huic, illi proſpera vita fluet.
7 Urbs ſacra! ſidereis te pax circumvolet alis;
Quaſque tenes arces incolat alma quies.
8 Civibus opto meis, cariſque tribulibus alta
Otia, perpetuis concomitata bonis:
9 Cum tua prætulerit reliquis moderator olympi
Atria, præ reliquis hæc tibi fauſta precor.

PSAL. CXXIII.

ALme parens! in te defigo lumina, cœli
Qui procul à nobis diſſita tecta colis:
2 Sedulus ut famulus geſtus obſervat heriles;
Et nutus dominæ fida miniſtra ſuæ:
Sic, Deus! intentis oculis te ſpecto, ſalutem
Dum populo cœli lenis ab arce feras.
3 Adfer opem miſeris, tot qui faſtidia paſſi
Fabula jam vulgi ludibriumque ſumus:
4 Otia dum ducit, ſannis nos excipit hoſtis;
Calcat & audaci turba proterva pede.

PSAL. CXXIV.

GEns ſacra jam dicat, Nobis niſi numinis olim
Auxiliatricem dextra tuliſſet opem;
2, 3 Hoſticus inſurgens furor implacabilis, arces
Hauſiſſet Solymas, Iſacidûmque domos:
4, 5 Unda vorax refluo ſorpſiſſet gurgite vivos;
Et ſacra gens tumidis tota periſſet aquis:
6 Ergo Deum celebra, corvos qui ludit hiantes;
Et Solymas prædam non ſinit eſſe lupis:
7 Fugimus inſidias; volucres ſic, compede ruptâ,
Aucupis evadunt, quas metuêre, manus.
8 Nitimur Iſacidæ Domino, ſublimis olympi
Qui ſimul & terræ, quam premis, auctor erat.

PSAL. CXXV.

GEns pia ſubſiſtet, rupes velut alta Sionis,
Quæ ridet rapidi flabra proterva Noti:
2 Ut Solymam montes, ſacrum ſic undique cœtum
Æternùm Domini munit & ambit amor:
3 Ne pius exemplo peccet, ſine fine modoque,
Non ſinet hunc cœli rector ab hoſte premi.
4 Alme parens! lenem cultor te ſentiat æqui;
Et quiſquis vacuum crimine pectus habet:
5 Si quis at à recto deflectit tramite, pœnas
Fac luát has, ſcelerum quas meruêre duces:
Pax tamen huc niveis labatur ab æthere pennis,
Et Solymæ ſanctâ figat in urbe larem.

PSAL. CXXVI.

ISacidûm captiva cohors, Babylone relictâ,
Cùm peteret patrii dulcia tecta ſoli;
Mens ſtetit in dubio, veluti qui mane revolvit
Somnia, quæ certam non meruêre fidem:
2 Libera mox hilares in riſum ſolvimus ora,
Suſtulit & cantus lingua ſoluta novos:
Triſtibus hæc ſpectans oculis gens accola, Quanto
Iſacidûm vindex robore pollet, ait?

3 Viribus invictis nos juvit, & obruit hostes;
Quàque gradum tulimus, nil nisi plausus erat.
4 Collige relliquias lectæ, pater optime! gentis;
Fluminis ut cumulat nubilus auster aquas.
5 Qui gemit illacrimans dum mandat semina sulcis,
Ridebit quoties est resecanda seges:
6 Horrea dum cernit vacuari ditia, lugens
Exit; ovans idem, cùm metit arva, redit.

PSAL. CXXVII.

NI Deus adspiret, nequicquam substruis ædes;
Nequicquam partes excubitoris agis:
2 Incassum monitrix operum te suscitat Eos;
Incassum serâ nocte cubile premis:
Nec dape te satiat labor ærumnosus; at ista
Satque superque piis sufficit ipsa quies.
3 Nascitur his soboles Domino quæ scribitur hæres;
Hanc ea mercedem gens pietatis habet:
4 Pignora quæ gignunt primævo in flore juventæ,
Sunt veluti forti spicula missa manu:
5 O felix pharetram jaculis qui talibus imples!
Scilicet his nullus polluet ora pudor:
Et tibi si coram contingant judice lites,
Lætus ab his cernes hostibus ora premi.

PSAL. CXXVIII.

O Te felicem, Dominum quicunque vereris,
Et satagis leges, quas dedit ille, sequi!
2 Quem colis optatas epulas tibi fundet agellus;
Lenibus & Zephyris vela secunda dabis:
3 Instar erit vitis conjux fœcunda tenellæ,
Quæ domini cingit fronde virente larem:
Læta coronabunt genialem pignora mensam,
Ut truncum nitidis vestit oliva comis.
4 Sic tibi læta fluent & candida tempora vitæ,
Mente Deum quisquis non dubitante times:
5 Has tibi delicias Dominus de rupe Sionis
Mittet, & è cornu divite fundet opes:
Dumque trahes luces, Solymam florescere, cives
Omnibus & cernes luxuriare bonis:

6 Auctibus immodicis ſpectabis ſurgere prolem,
Et genus Iſacidûm perpete pace frui.

PSAL. CXXIX.

GEns fera mille malis primis me preſſit ab annis;
Jam Solymæ populus dicere jure poteſt:
2 Gens fera mille malis primis me preſſit ab annis;
Non tamen hoſtiles prævaluêre manus;
3 Terga mihi fodit non uno vulnere; duro
Ruſticus haud aliter vomere ſulcat humum:
4 At pater omnipotens, qui ſervantiſſimus æqui eſt,
Hoſtica diſrupit vincula, largus opis.
5 Sacra Sion! odiis te qui premit impius hoſtis,
Terga det infami ſanguinolenta fugæ:
6 Sit velut herba recens, quæ tecti in culmine ſummo
Sponte ſuâ ſurgens, vix benè nata perit:
7 Falce metit nemo, maturis implet ariſtis
Nemo manum, nulli degravat illa ſinum:
8 Nemo viatorum, felici ſidere meſſis
Uber, ait, dextro numine creſce ſeges.

PSAL. CXXX.

INgemui, vocemque trahens de pectoris imo,
Te, Deus! oravit mens ſtupefacta malis:
2 Supplicis exaudi gemitus, auremque querelis
Inclinans, famuli fac rata vota tui.
3 Si quoties peccant mortales, mente recondas,
Pars quota quæ mittes fulmina ferre queat?
4 Sed tua te niveis cingit clementia pennis,
Ut pius hinc ſubeat pectora ſancta timor.
5 Fluctibus in mediis Dominum ſpes omnis in unum
Incubuit, pactis certa ſubeſſe fidem:
6 Hoc ſpectat mens læta jubar; nocturnus Eoâ
Parciùs excubitor luce refectus ovat.
7 Erigat Abramidas Domino ſpes nixa fideli,
Cui comes eſt bonitas & cumulata ſalus:
8 Hic gregis electi vitali flumine noxas
Abluet, & quidquid pectora fæcis habent.

PSAL. CXXXI.

NOn ego, magne parens! criſtas attollo comantes;
Nec tumet inflatum pectus amore ſui:
Fronte nec elatâ ſpecto ſublimia; captum
Quidquid & exſuperat mens procul eſſe jubet.
2 Rebus in adverſis, infantis, lacte recenter
Provida quem mater depulit, inſtar eram:
3 Sic ego conticui: ſic diſcat ſemper Abrami
Poſteritas uni credere vota Deo.

PSAL. CXXXII.

REſpice Jeſſiaden, pater & regnator olympi!
Quaſque tulit memori mente revolve cruces.
2 Ille Deum jurans, Solymam qui protegit, ora
Solvit; & hæc voti ſumma caputque fuit:
3 Non mihi regali prius aut ſuccedere tecto
Fas erit, aut molli credere membra toro:
4, 5 Nec prius obrepet ſomnus, quàm limina ſignem,
Quæ colat Iſacidûm tempus in omne Deus.
6 Rumor erat Bethlæ deberi numinis ædem;
Debita ſed Solymæ laus fuit illa jugis.
7 Huc carpamus iter, patris hîc ſternamur ad aras,
Scamnaque, ſidereo quæ premit ille pede.
8 Surge, parens rerum! ſtabiles hîc fige penates;
Sitque tibi conſtans fœderis arca comes.
9 Huc properent purâ velati ſindone myſtæ,
Plenaque lætitiæ gens ſacra cantet Io.
10 Quod tibi ſacrâſti, tu Jeſſæ reſpice germen,
Nec tetricus CHRISTI reſpue vota tui.
11 Jeſſiadæ, memini, jurâſti, vertere mentem
Neſcius, obſtrictam vel temerare fidem:
Davide prognatus, dixiſti, ſceptra tenebit;
Conſcendet ſolium mox patris ille ſui.
12 Et mea ſi ſeri ſervârint juſſa nepotes,
Hæc illis pariter ſceptra regenda dabo.
13 Ipſe mihi ſanctæ delegi tecta Sionis;
Illa placent, ſtabiles hîc ego figo lares.
14 Hæc domus eſt, & certa quies, ædeſque perennis;
Deliciumque animæ dimidiumque meæ:

15 Hîc

15 Hîc bona de pleno fundetur copia cornu,
Nec deerit tenui meſſis opima gregi.
16 Caſta ſacerdotes pietas decorabit, & hymnis
Æthera mulcebit ſancta caterva novis.
17 Davidis excreſcet ſoboles, & robore pollens
Hîc nitidum roſeo fundet ab ore jubar.
18 Illius æternùm florebunt ſceptra, notabit
Sed pudor hoſtiles inficietque genas.

PSAL. CXXXIII.

O Quibus illecebris pax & concordia fratrum
Me trahit, & pia qui pectora jungit amor!
2 Qui caput & barbam, limbum qui veſtis Aroni
Perluit, haud alio fragrat odore liquor.
3 Sic geſtit, plauditque Sion & nubifer Hermon,
Florea cœleſti cum juga rore tepent:
His quibus arridet pax aurea, conditor orbis
Proſpicit, & vitâ dat ſine fine frui.

PSAL. CXXXIV.

EJa agedum, templi cuſtos nocturne, miniſter
Quiſquis & es, ſuperûm fer ſuper aſtra patrem.
2 Tolle ſupinatas ſupplex ad ſidera palmas,
Cantibus & templum perſonet omne ſacris.
3 Hic tibi ſuccurret celſa de rupe Sionis,
Qui dominâ terras finxit & aſtra manu.

PSAL. CXXXV.

EJa agedum, ſacri Dominum laudate miniſtri,
Dicite cœleſti carmina læta patri.
2 Vos templi vigiles, laudes celebrate Tonantis;
Quo melius, quo nil pulcrius orbis habet.
3 Aurea ſolenni reſonant ſacraria cantu;
Elogiis Domini convenit ille locus.
4 Legit his Iſacidas multis de millibus unos;
Gens ea theſauri divitis inſtar erat.
5 Non ignota loquor: præſtanti robore dextræ
Eminet, & reliquis imperat ille deis.

6 Illius

6 Illius ad nutum tellus verſatur & æther,
Et mare, ſub pedibus quidquid & abdit humus.
7 Sedibus ex imis tolluntur in ardua nubes,
Imbribus & ſubitis prævia flamma ruit:
Ille, ſuos reſerans theſauros, evocat auras;
Et quatit hibernis culmina ſumma notis.
8 Illius eſt dextrâ tellus orbata Canopi
Flore juventutis, primitiiſque gregis.
9 Numinis attonitus ſenſit miracula Nilus,
Hauſtus & irato dux populuſque freto.
10 Mille ſimul ferro domiti per êre tyranni,
Duraque pro ſceptris vincla tulêre duces.
11 Gentis Amorrhææ princeps, dom nuſque Bazanis
Concidit, & proceres, gens Cananæa, tui.
12 Regibus exſtinctis felicia prædia rerum
Conditor Iſacidis, imperiumque dedit.
13 Ergò, Deus! ſacri ſpes & tutela peculî,
Nulla tuas laudes eſt tacitura dies.
14 Eſt populi tibi cura tui, tibi flexilis ira eſt,
Et tua tela tuus ſæpè retundit amor.
15 Impius argentum pro dîs veneratur & aurum,
Et colit artificis numina ficta manu.
16, 17 Luce carent oculi; nec verba, nec halitus ori
Suppetit; eſt pelagi ſurdior auris aqua.
18 Talia qui cudit vel adorat numina demens,
Numinibus par eſt ſculptilibuſque ſuis.
19, 20 Iſacidæ Dominum celebrent; & quiſquis Aronem,
Et Levi quiſquis prædicat inter avos.
21 Hunc canat & Solyme regem quicunque veretur,
Grandibus hunc titulis ornet & alma Sion.

PSAL. CXXXVI.

QUas decet auctori rerum depromite grates;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
2 Solvite jam grates Regi Dominoque Deorum;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
3 Ferte Deo grates, cui paret purpura regum;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
4 Dextera cui fortis, cui ſunt miracula ſoli;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.

5 Ar-

5 Ardua qui ſolers ſuſpendit mœnia mundi;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
6 Fluctibus è mediis qui juſſit ſurgere terras;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
7 Aurea qui rutilis accendit ſidera flammis;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
8 Tempora qui lucis moderatur tramite ſolis;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
9 Aſtrorum lunæque rotis qui temperat umbras;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
10 Robora qui Phariæ ſtravit floremque juventæ;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
11 Qui bonus Iſacidas Nili revocavit ab undis;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
12 Qui ſibi devotos defendit vindice dextrâ;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
13 Qui mare diſſecuit medium, ſpectante Canopo;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
14 Quo duce ſacra cohors evaſit ſoſpes ab undis;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
15 Gurgite qui Pharium merſit cum milite regem;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
16 Pervia qui populo fecit priùs invia teſqua;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
17, 18 Cujus & illuſtres obtrivit dextera reges;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
19, 20 Gentis Amorrhææ dominum qui ſtravit & Ogum;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
21, 22 Qui populo dedit arva ſuo, quibus exuit hoſtes;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
23 Vindice qui ferro rebus nos juvit in arctis;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
24 Qui jugulo toties hoſtiles depulit enſes;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
25 Qui dape mortales ſaturat de ſedibus altis;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.
26 Solvite cœlicolûm regi pia pectora grates;
Illius eſt nullo limite clauſus amor.

PSAL. CXXXVII.

URbe procul Solymæ, fusi Babylonis ad undas
Flevimus, & lacrimæ fluminis instar erant:
Sacra Sion toties animo totiesque recursans,
Materiem lacrimis præbuit usque novis.
2 Desuetas saliceta lyras & muta ferebant
Nablia, servili non temeranda manu.
3 Qui patriâ exegit, patriam qui subruit hostis,
Pendula captivos sumere plectra jubet:
Imperat & lætos mediis in fletibus hymnos,
Quosque Sion cecinit, nunc taciturna, modos.
4 Ergone pacta Deo peregrinæ barbita genti
Fas erit & sacras prostituisse lyras?
5 Ante meo Solyme quàm tu de pectore cedas,
Nesciat Hebræam tangere dextra chelyn.
6 Te nisi tollat ovans unam super omnia, lingua
Faucibus hærescat sidere tacta meis.
7 Ne tibi noxa recens, scelerum Deus ultor! Idumes
Excidat, & Solymis perniciosa dies:
Vertite clamabant, fundo jam vertite templum,
Tectaque montanis mox habitanda feris.
8 Te quoque pœna manet Babylon: quibus astra lacessis
Culmina, mox fient, quod premis, æqua solo:
Felicem, qui clade pari data damna rependet,
Et feret ultrices in tua tecta faces!
9 Felicem, quisquis scopulis illidet acutis
Dulcia materno pignora rapta sinu!

PSAL. CXXXVIII.

PEctore te toto celebrabo, maxime rerum!
Aligeros inter sceptrigerosque choros.
2 Ad sacra siderei prosternar limina templi,
Devotus Solymis & dabo tura focis:
Hîc nomen numenque tuum super æthera tollam,
Nec favor est priscus, nec reticenda fides:
Tu tua qui sanctè servâsti fœdera, metis
Orbis in extremi nobile nomen habes.
3 Supplicis audîsti gemitus in vota vocatus,
Et memini vires te reparâsse meas.

R 4 Ore

4 Ore tuo moniti reges, proceresque frequentes
Undique concurrent, & tua facta canent.
5 Facta canent regis, qui majestate coruscâ
Exsuperat rerum machina quidquid habet.
6 Tu licet emineas, humiles tamen ore benigno
Respicis, elatos & procul esse jubes.
7 Me licet infestent fluctus & lerna malorum,
Vita salusque tuâ restituentur ope:
Tu, Deus! invictis prosternes viribus hostes;
Dextra sed incolumem me tua tollet humo.
8 Perge, precor, nec te pigeat tua facta tueri;
Namque tuus demto fine perennat amor.

PSAL. CXXXIX.

TU, Deus! exactâ lustras indagine mores;
Tu rigidus vitæ censor es ipse meæ.
2 Seu sedeo seu surgo, mihi tu semper adhæres;
Et pectus nil te quod latet intus habet.
3 Tu, quacunque feror, sequeris vestigia; præstò
Tu, Deus! es, quoties membra quiete levo.
4 Auribus arrectis tu quæ loquor, arbiter orbis!
Accipis, & præsens singula verba notas.
5 Undique dum cingis, fibras dum pectoris omnes
Excutis, obsidio me nimis arcta premit.
6 Dum reputo, quàm sint tibi lyncea lumina, miror,
Omnis & ingenii vis & acumen hebet.
7 Quò fugiens oculos fallam, quibus omnia cernis?
Quæ latebræ, profugi quæ caput antra tegent?
8 Si miser astra petam, solium tibi cingitur illis;
Tartara si subeam, tu, Deus! illa tenes.
9 Me licet exoriens aurora volucribus alis
Vectet ad Hesperii littora nigra freti:
10 Te tamen Hesperiis cernam novus hospes in oris,
Et metuam dextræ fulmina certa tuæ.
11 Me licet involvam tenebris & noctis amictu,
Non tamen, heu! tenebris, non ego nocte tegar.
12 Te præsente nigræ vanescunt nubila noctis;
Et sunt te coram lux tenebræque pares.
13 Quod cute texisti tenui, genitricis in alvo,
Nil tua quod fugiat lumina pectus habet.

14 Te, pater alme! canam mirandæ confcius artis,
Quâ tua me ftruxit compoſuitque manus.
15 Offa mihi folers finxifti claufa latebris;
Nec pars ulla mei tum tibi tecta fuit.
16 Molle rudimentum vidifti & ftamina prima
Corporis, & miris offa ligata modis:
Membraque victuris tibi funt infcripta tabellis,
Ante mihi facies quàm foret ulla viri.
17 Quàm tibi mens folers! Tua quis fecreta bilance
Pendere, vel numero claudere facta queat?
18 Hæc ego fi metis complecti coner, arenas
Promtius expediam quot lavet unda maris:
Hæc experrectus mecum dum manè revolvo,
Mens ftupet, & nimiùm cura laboris habet.
19 Tu, Deus! exftingues fceleratos fulmine dextræ;
Sit procul à nobis tincta cruore manus.
20 Hoftis atrox in te genuinum ftringit, & iras
Nil profecturo provocat ore tuas.
21 Hunc ego non odi, te qui, pater! odit? & illum
Non ego deteftor, qui tibi bella parat?
22 Hunc ego, ne dubites, odi cane pejus & angue;
Et mihi te quifquis non amat hoftis erit.
23 Tu qui cuncta vides, famuli, Deus! excute pectus,
Si quid & in tacito fortè recludo finu:
24 Si fcelus hîc latitat, noxam fi machinor ullam;
Me quoque facrilego cum grege dede neci.

PSAL. CXL.

ASfere me, rerum genitor! violenta retunde
Tela, quibus, nullo vim prohibente, petor.
2 Impia progenies in me ruit agmine denfo,
Audet & indignum volvere mente nefas.
3 Omnibus armatur lethali lingua veneno,
Quale gerit Libycis vipera tecta rubis.
4 Hoftis ab infenfi famulum me protege dextra,
Illius & clypeo fpicula pelle tuo.
5 Ille tumens faftu greffus mihi fraude paratis
Retibus implicuit, difpofitifque plagis.
6 Tunc ego, Tu Deus es mihi, rerum maxime! dixi:
Tu Dominus, votis annue, quæfo, meis.

7 Tu Deus es Dominuſque mihi, columenque ſalutis;
Tu clypeus, quoties ingruit hoſtis, eras.
8 Abſit ut huic faveas, aut impia vota ſecundes;
Materiem faſtûs hâc ope tolle novi.
9 Factio dira ſuo pereat cum principe; virus
Et precor infeſtum, quod vomit, ipſa bibat.
10 Hauriat hanc ſupera dejectum fulmen ab aula,
Quidquid & indomiti Tartarus ignis habet.
11 Exſulet his terris, cui ſunt lita labra veneno;
Et cui cæde madet ſanguinolenta manus.
12 Credo equidem, nec vana fides, pater orbis egenos
Proteget, & ſi quos ſors minùs æqua premit.
13 Mens pia mille tibi ſolvet, pater optime! grates;
Gaudebitque tuo cominus ore frui.

PSAL. CXLI.

TE, Deus! imploro; fer opem feſtinus, & aurem
Tende mihi, dum te ſupplice voce rogo.
2 Sint pro ture preces, ſublatæ ad ſidera palmæ
Sint tibi, ceu primo veſpere cæſa bidens.
3 Os mihi ne peccem ſervet cuſtodia; linguæ,
Ne violem leges, injice frena meæ.
4 Da ne prava mihi vitient conſortia pectus;
Da gregis impuri poſſe cavere dapes.
5 Mille modis potiùs me cædat & increpet æqui
Cultor, & hic cui mens candida labe vacat:
Hoc mihi dulce putem, ceu ſint lita tempora nardo,
Triſtia quod medicâ vulnera ſanat ope:
Non tamen his renuam, quos odi, fauſta precari,
Cumque luent pœnas tangar amore pio.
6 Cum ruet in præceps judex & cenſor iniquus,
Verba mihi diſcent plena fuiſſe favis.
7 Per ſcelus hi nobis ſparſerunt oſſa per agros,
Et tumuli juxta ceſpes inanis erat:
Sic cadit æratis percuſſa bipennibus ornus,
Et circum latè fragmina fiſſa jacent.
8 Te tamen adſpecto, te nitor, maxime rerum!
Ne, precor, ah! timidæ deſere vela ratis.
9 Erue me laqueis, quibus implicor; eripe nodis;
Et quibus hæreſcit pes mihi, ſolve plagas.

10 Soſpite

10 Sospite me, tectis se cassibus induat hostis,
Et pereat technis, ô precor ! ipse suis.

PSAL. CXLII.

VOta Deo, superûm suspectans atria, fudi;
Et petii supplex omnipotentis opem.
2 Tristibus, hoc coram, lacrimis & mille querelis
Sum mala testatus quæ fero, quæque tuli.
3 Cum gemerem nimio curarum pondere pressus,
Alme parens ! testis tu pietatis eras :
Impius interea me cassibus induit hostis,
Et pedicæ dubios implicuêre pedes.
4 Dum miser huc illuc oculos circumfero, nemo
Auxilium misero qui mihi ferret erat.
5 In Dominum tandem conjecto lumine, dixi,
Tu mihi, dum vivo, spes es & auctor opis.
6 Me bonus exaudi, pedibus dum calcor, & hostis
Robore dum superor, tu mihi tende manum.
7 Eripe captivum cæci de carceris antro;
Sic ego te liber, quo decet, ore canam :
Hâc ope procedam, sanctâ comitante catervâ,
Divitiisque tuis lautitiisque fruar.

PSAL. CXLIII.

AUribus arrectis famuli Deus accipe questus,
Fœderis, & fidei, justitiæque memor.
2 Ne trutinâ me pende tuâ, ne durus amussi
Quæsitor vitæ subjice facta meæ :
Adspice mortali prognatos semine : toto
De grege te coram crimine nemo vacat.
3 Me stravit pressitque ferox, me carcere mersit
Hostis, & in tenebris vita trahenda fuit :
Delitui, ceu luce carens & voce silentûm
Turba solet, quam nox semper opaca tegit.
4 Obstupuit mens fracta malis, ceu sidere lævo
Tacta, nec in toto pectore pectus erat.
5 Sed memor, annales recolens, tua facta revolvo;
Hæc referunt animo noxque diesque meo.
6 Cum premor adversis, supplex tibi brachia tendo,
Et desiderio maceror usque tui ;

Sic

Sic ager apricus nimio languefcit ab æftu;
Sic pluviam fucco deficiente fitit.
7 Ociùs exaudi, dum pondere victa fatifcit
Mens mihi, ne dextram te retrahente ruam:
Ne vultûs jubar abde tui, quo cuncta ferenas;
Quo fine me lethi fquallor & horror habet.
8 Lumine me placido pater adfpice; Phofphorus umbras
Cum fugat, auxilio fpes mea nixa tuo eft:
Luce præi, fignaque viam; Te fufpicit unum
Æquoris undofi mens propè merfa vadis.
9 Eripe me vindex furiis hoftilibus; umbo
Tu mihi, tu vitæ portus & aura meæ es:
10 Da famulo tua juffa fequi Dominufque, Deufque!
In tua, rerum opifex! atria pande viam.
11 Juftitiæ laudifque tuæ memor, eripe fervum
Fluctibus; & vires, ne premar, adde novas:
12 Utque tuus clarefcat honos, difperde catervam,
Quâ premor, & famuli jura tuere tui.

PSAL. CXLIV.

Gloria fit cœli Domino; mea temperat arma,
Et bellatrices erudit ille manus.
2 Firma mihi rupes & murus aheneus ille eft;
Et clypeus vitæ præfidiumque meæ:
Hic vitam, fceptrumque dedit; fpes omnis in illo
Eft mihi, qui populos fub mea jura trahit.
3 Magne parens! quantillus homo eft, quem refpicis? Adæ
Pignora quid te quo demereantur habent?
4 Vanius his nihil eft; his ætas futilis umbræ
More vagæ levibus tranfvolat acta rotis.
5 Ætheris inclinans axes, jam labere cœlo;
Tange manu montes, & juga nube tege.
6 Funde meos cœli flammis ultricibus hoftes;
Obrue miffilibus caftra profana tuis.
7 Defuper exferta dextram, fluctufque coerce,
Quos ciet, ah! ftudiis gens inimica piis.
8 Eripe me linguis mendacibus; eripe dextris,
Fallere non veritis quam pepigêre fidem.
9 Tum, pater alme! novo te tollam carmine; denis
Te referam nervis, altifonâque lyrâ.

10 Jure patrocinii tu regum sceptra tueris;
Jessiaden clypei tu tegis ære tui.
11 Eripe me linguis mendacibus; eripe dextris,
Fallere non veritis, quam pepigêre, fidem.
12 Vernet & assurgat soboles, precor, æmula cedro;
Quæ viret in Libani luxuriosa jugis:
Qualis & in lævi spectatur marmore, talis
Pectora virginibus pingat & ora nitor.
13, 14 Ampla penus, fœtura gregis numerosa, segesque
Fertilis, & fortes sint ad aratra boves:
Sint procul hostiles acies & bella, nec unquam
Funestis resonent compita mœsta tubis.
15 O ter felicem, cui sic traducitur ætas!
Cui Deus est, hominum cœlicolûmque parens!

PSAL. CXLV.

TE regem, pater alme! canam; tua facta per orbem
Diffundam plectro non metuente mori.
2 Nulla dies non te recolet, rex incltie! metis
Includent titulos secula nulla tuos.
3 Est immensa tibi, nec sat laudata potestas;
Et tua sat nescit gloria mente capi.
4 Instruet ætatem priscis annalibus ætas;
Mille tuâ memorans parta tropæa manu.
5 Inclita cœlestis referam miracula dextræ;
Et majestatis præco perennis ero.
6 Robur ego, dicent alii monumenta furoris;
Et recolent iræ fulmina sæva tuæ.
7 Omnibus & populis narrabunt voce canorâ,
Quanta, parens! bonitas sit tua, quanta fides.
8 O tibi quàm comis mens est & segnis ad iras!
Rebus in afflictis quàm tibi promta manus!
9 Omnibus illustrem tua se clementia terris
Monstrat, & in toto, quem regis, orbe nitet.
10 Te, Deus! artificem canit ingens machina mundi;
Et populus tibi qui, cum prece, tura litat.
11 Imperii sceptrique decus vox efferet omnis;
Laudibus & vires tollet in astra tuas.
12 Sic regni sacra fama tui, sic gloria dextræ
Crescet, & implebit solis utramque domum.

13 Quos geris æterni ſunt & ſine limite faſces
Imperii: nil hîc tempora juris habent.
14 Suſtinet infirmos cœleſtis dextera, terræ
Hæc eadem afflictos dextera tollit humo.
15 Te mare, te tellus, totus te ſuſpicit orbis;
Pabula tu præbes tempore cuique ſuo.
16 Expandis tu ſponte manum, quæ ſuſtinet omnes;
Omnibus optatas porrigit illa dapes.
17 Arbiter æthereus recti ſectator & æqui eſt;
Et ſupera quidquid prodit ab arce pium.
18 Hunc animo ſi promtus adis, nec fallere tentas,
Ibit in amplexus protinus ille tuos.
19 Audiet & queſtus facilis, votiſque ſuorum
Annuet, & vitæ præmia certa dabit.
20 Gens pia perſtabit cœleſti numine tuta;
Impia cœleſti corruet icta manu.
21 Voce Deum referam; cujus nomenque, decuſque
Natio nulla ſinet, ſecla nec ulla, mori.

PSAL. CXLVI.

1 TU patris ætherei laudes mens concipe; vitâ
2 Dum fruar, hæc ſtudii ſumma futura mei eſt.
3 Quiſquis es, ah! regum ſceptris ne crede ſalutem,
Aut homini: nil rex, nil homo præſtet opis.
4 His, ubi corpus humum repetit, mens avolat, omnes
Excutit & curas, nec memor inde tui eſt.
5 O felix nimium, Domino qui fidit amico,
Quiſquis & Iſacidûm, pro duce, numen habet!
6 Aſtra, fretum, terras & quidquid cernitur uſquam,
Hic dedit, & ſtabilem ſervat ubique fidem.
7 Protegit afflictos, inopes dape ſublevat, arctâ
Compede conſtrictos liberat ille pedes.
8 Lumina dat cæcis, humiles attollit in altum;
Diligit & populum, quem juvat æqua ſequi.
9 Cum viduis illi puer orbus & advena curæ eſt;
Sed ſcelerum ſocios fœda ruina manet.
10 Sceptra geret Solymæ Dominus, dum lucidus aſtra
Sol reget: Ergò Deo laus ſit & omnis honos.

PSAL.

PSAL. CXLVII.

LAudibus in cœlum cœleſtem tollite regem;
Hoc juvat, hæc nimium cura decoris habet.
2 Ille ſuæ Solymæ reparavit mœnia, vindex
Exſulibus patrios reddidit ille lares.
3 Luce ſua mœſtæ depellit nubila mentis,
Et fera cœleſti vulnera lenit ope.
4 Supputat aſtrorum numerum, currufque volucres,
Nomenclaturis & vocat illa ſuis.
5 Illius omnipotens vis eſt & dextera ſolers;
Non hæc comprendi mente nec illa poteſt.
6,7 Erigit ille humiles, tumidos deturbat ab alto;
Hunc canat argutæ vox tua juncta lyræ.
8,9 Hunc cane, qui cœlum nebulis involvit opacis,
Siccaque fœcundis imbribus arva rigat:
Gramine qui montes operit, pecorique miniſtrat
Pabula, quæſitas & tibi, corve, dapes.
10,11 Nec capit hunc bellator equus, nec militis enſis;
Candida ſed pietas & ſine labe fides.
12 Illius urbs Solymæ celebra præconia; laudes
Illius in cœlum tolle Sionis apex.
13 Ille tibi valido munivit robore portas;
Civibus ille tuis favit, & auxit opes.
14 Illius auſpiciis pax incolit aurea terras,
Meſſibus & lætis luxuriantur agri.
15 Ille jubet; juſſis tellus obtemperat ultrò,
Principis imperiis obſequioſa ſui.
16 Nunc nive velantur, ceu molli vellere, colles;
Paſcua nunc cinerum more pruina tegit.
17 Denſantur liquidæ cruſtis glacialibus undæ,
Præque gelu nimio vix toleratur hiems.
18 Mox ubi rerum opifex adſpirat lenibus auris,
Bruma fugit, glacies liquitur, unda fluit.
19 Dat Deus Iſacidis leges & jura, Sionis
Et populum placitis erudit ille ſuis.
20 Non ita propitium reliquis ſe præbuit oris;
Sole quibus fas eſt, ſideribuſque frui:
His nec jura dedit, nec ſacri fœderis arrham
Obtulit: Ergò Deo laus ſit & omnis honos.

P S A L. CXLVIII.

EJa Deum celebra; Domini de ſede superna
Facta refer, cœli qui juga ſumma tenes.
2 Eja Deum celebra rutilans ſine corpore cœtus,
Siderei propiùs qui patris ora vides:
Eja Deum celebra rapidis exercitus alis
Concite, dum ſuperi juſſa faceſſis heri.
3 Eja Deum celebra ſol, ſolis & æmula luna;
Et cœli levibus ſidera vecta rotis.
4 Hunc pariter celebret ſupremi machina cœli,
Quotquot & ex alto præcipitantur aquæ.
5,6 Hunc celebrate ſimul; verbo vos ille potenti
Condidit, & ſtabili nunc quoque lege regit.
7 Ætheris & Dominum laudet tellure ſub ima
Trux draco, vaſta maris quidquid & unda tegit.
8 Et cava quæ cœli ſubtexunt mœnia flammæ,
Et quæ frugiferos grando flagellat agros:
Et nix cum nebulis, & tempeſtate ſonorâ
Illius ad nutum qui quatis, Eure, rates.
9 Et tetricæ rupes, & ovantes palmite colles,
Et cedrus, & pomis arbor onuſta novis.
10 Cumque feris pecudes, & quæ ſecat æthera pennis
Natio, vel prono pectore verrit humum.
11 Gemmiferoque comam cincti diademate reges;
Voſque quibus fas eſt dicere jura patres.
12 Fervidus & juvenum chorus, innuptæque puellæ;
Et puer imbellis, decrepituſque ſenex.
13 Cuncta Deum celebrent, qui præſtans omnibus unus,
Altior eſt terris, ſidereiſque rotis.
14 Hic ſibi devotum populum, gentemque Sionis
Evehit: Ergò Deo laus ſit & omnis honos.

P S A L. CXLIX.

DIcite rectori ſuperûm nova carmina; ſacros
Audiat & populi tota corona modos.
2,3 Rex ſuus oblectet Solymam, ſuus auctor Abrami
Progeniem: citharis gens ſacra junge choros.
4 Ille ſuo populo favet, oblectatur & illo,
Mitibus & vindex cinget honore comas.

5,6 Gens

5,6 Gens pia ſolenni teſtetur gaudia pompâ,
Geſtiat & quoties nocte cubile premit:
Ore ſui laudes celebret Dominique Deique;
Sed ſimul ancipiti fulminet enſe manus:
7 Demetet hoc ſcelerum ſocios, genteſque rebelles,
Et quos impuros, quos ſciet eſſe reos;
8 Ponè trahat reges, manibus poſt terga revinctis;
Servili procerum ſtringat & ære pedes.
9 Laus gregis eſt ſacri præſcriptas poſcere pœnas:
Hoc decet: Ergò Deo laus ſit & omnis honos.

PSAL. CL.

FEr ſuper aſtra Deum, Solymæ qui protegit aras;
Aurea pollenti qui regit aſtra manu.
2 Fer ſuper aſtra Deum, qui pollet robore dextræ,
Et majeſtatis pandit ubique jubar.
3 Fer ſuper aſtra Deum lituis, buxoque ſonoro;
Et ſocia blandæ nablia feſta lyræ.
4 Fer ſuper aſtra Deum, pulſa cava tympana palmis;
Sit citharæ & fidibus tibia blanda comes.
5 Fer ſuper aſtra Deum, jungantur cymbala plectris;
Dulcibus & reſonent terra poluſque modis.
6 Fer ſuper aſtra Deum, quiſquis vitalibus auris
Veſceris: Ergò Deo laus ſit & omnis honos.

FINIS PSALMORUM.

CANTICI
SOLOMONIS
PARAPHRASIS
POETICA.

ARCTURO JONSTONO Scoto,
Medico Regio, Auctore.

Auctoris Dedicatio

AD

Serenissimum & Potentissimum

CAROLUM

Scotiæ, Angliæ, Galliæ & Hiberniæ Regem.

CAROLE! flos Regum, quo nil augustius uno,
  Sanctius immensus quo nihil orbis habet:
Quod fero Pieriis è collibus accipe Regis,
  Accipe divini nobile vatis opus.
Sacra Trias numeros, calamum Rex præbuit ortus
  Davide, materiem numine plenus Hymen.
Hîc Deus ipse suos è cœlo cantat amores:
  Succinit in terris filia, nupta, nurus.
Tolle quod hîc nostrum est, interpretis erue sentes;
  Cætera sunt violæ, lilia, myrrha, rosæ.

ARCT. JONSTONUS.

Cantici Solomonis

PARAPHRASIS.

CAP. I.

SPONSA.

FER mihi ſuaviolum roſeis, Dilecte! labellis:
Dulcior O dulci tu mea vita mero es!
Os olet ambroſiam, ſpirant tua baſia myrrham;
Halat & ex ipſo nomine turis odor.
Sic tu virginei tibi vincis pectora cœtûs:
Me quoque cum reliquis ſub tua jura trahe.
Ponè ruam pernix, Regis ſubitura cubile,
Inque tuo carpam gaudia blanda ſinu.
Non ita delectat ſitientem viteus humor,
Meque pioſque tui dulcis ut urit amor.
Fuſca ego ſum, fateor: facie tamen eſſe venuſtâ
Non renuent, Solyme quas habet alma, nurus:
Eſt mihi qui deceat Cedarum tentoria cultus;
Eſt nitor aulæis qui Solomonis ineſt.
Ne me, quod nigra ſim, nigro quod ſole peruſta,
Spernite, vel fratrum quod gravis ira premat;
Quodque aliena mihi malè ſit vindemia quondam
Credita, vel quod ſim paſſa perire meam.

Dic,

Dic, quibus in terris, quâ pafcas rupe capellas:
    Dic, quæ te medio protegat umbra die.
Cur ego te linquam, mea lux! mea fola voluptas!
    Cur fequar alterius, te fuperante, greges?

SPONSUS.

Si latet hoc, reliquis palmam quæ præripis omnem,
    Hanc tibi quam monftro, Virgo! capeffe viam:
Junge greges, gregis & nivei te junge magiftris,
    Carpat ut hîc felix pabula læta pecus.
Se tua fidereis dum cingit gloria pennis,
    Quid tibi par vaftus, quà patet, orbis habet?
Sic fonipes rutilat Pharaonius, undique gazis
    Tectus Erythræi Sidoniique maris.
Æquoris Eoi refpondent tempora gemmis;
    Candida chryfolithi lumine colla nitent.
Aurea fingemus tibi, Virgo! monilia, puri
    Argenti niveis vermiculata notis.

SPONSA.

Menfa tuos quoties fpirat regalis odores,
    Cœleftes redolent balfama noftra dapes.
Myrrheus eft totus: circundans brachia collo
    Te ftringam gremio nocte dieque meo.
Sic Engeddini fragrant opobalfama ruris,
    Inque racemiferis lacrima lecta jugis.

SPONSUS.

Quàm mihi tu pulcra es, caftas imitata columbas
    Dulcia cæruleâ lumina luce nitent.

SPONSA.

Quàm mihi tu pulcer, rerum dulciffime! nobis
    Infperfum vario flore cubile viret:
Celfaque victuris radiant palatia cedris,
    Pandit & abiegnas porticus ampla trabes.

CAP. II.

SPONSUS.

SUM rosa suave rubens, qualem Sharonis in hortis
Candida lacteolo pollice virgo metit:
Quæque creant Zephyri molles in vallibus auræ,
Flos ego sum vestri lilia cana gregis:
Et mea virgineas ducens dilecta choreas,
Lucet ut in duris lilia nata rubis.

SPONSA.

Malus ut arboribus, sic & meus ignis ephebis,
Terra quot ulla tulit, præripit omne decus.
Illius optarem dulci recubare sub umbra:
Hic lego mellifluis æmula poma favis.
Hoc duce deveni spirantem nectare cellam,
Signifer accensâ luce præibat amor.
Prome, puer, cyathos, fragrantia suffice poma;
Jam mihi non noto liquitur igne jecur.
Me fovet amplexu Dilecti dextera molli,
Læva mihi fulcit languida colla manus.
Turba puellaris, Solymæ florentis alumnæ,
Quasque Palestinæ protulit ora nurus,
Parcite felices strepitu depellere somnos;
Fas requie nobis, fas sit amore frui:
Hoc ego per cervos, quot alunt juga celsa Sionis,
Perque leves capreas, gaudia vestra, rogo.
Vox Sponsi dilecta mei mihi verberat aures:
En nunc insultat collibus ille sacris:
Æmulus hinnuleo, capreâque citatior omni,
Pronus in amplexus en ruit ille meos.
Et mihi se sistens, cancellis undique septus,
Prospicit, & tenui luce subinde micat.
Me meus est ignis vultu solatus amico;
Mulsit & alloquio sustinuitque suo.

SPONSA sub persona Sponsi.

Surge, ait, his oculis multo mihi carior, omni
Marmore candidior, dulcis Amica, veni.
Discessere nives tempestatesque sonoræ,
Cumque suis nimbis turbida fugit hiems:
Floret humus, resonat volucrum concentibus aer,
Fundit & hic querulos turtur ubique modos:
Induiturque novis jam ficus cærula baccis,
Et fragrans tenero vinea flore viret.
Surge animæ pars magna meæ, pulcerrima rerum
Huc ades: immensas cur trahis usque moras?
Quæ fuga? quas latebras sectaris more columbæ?
Da precor ore tuo, da mihi voce frui.
Dulcius hâc nihil est, nihil est formosius illo,
Sed neque par quidquam maximus orbis habet.
Vitibus invisas cum fœtu interfice vulpes,
Dum tener est nobis palmes, & uva recens.

SPONSA in sua persona.

Me meus ignis habet, jus & mihi cessit in illum:
Ille suas inter lilia pascit oves.
Donec nocturnas aurora resolverit umbras,
Reddideritque diem, tu mea vita redi:
Accelera capreis cervisque citatior illis,
Per juga quos ferri Betheriana vides.

CAP. III.

SPONSA.

Decubui, & tacita quæsivi noctis in umbra
Consortem thalami præsidiumque mei;
Quæsivi, & votis iterumque iterumque vocavi,
Irrita sed rapidi vota tulere Noti.
Tunc ego; Quin, inquam, surgis? quin excutis urbis
Compita, vestigans irrequieta virum?
Exsurgo, multâque vias indagine lustro;
Heu mea sed nusquam vita reperta mihi est!

Obvia

Obvia me vigilum cinxit cuſtodia : quæro
An mea ſint iſti gaudia viſa choro.
Nec procul hinc, quæſita diu, mihi vita reperta eſt;
Dimidiumque animæ deliciumque meæ.
Protinus amplexans dilecto brachia collo
Implicui nullo diſſolüenda die ;
Inque meæ duxi thalamos & tecta parentis,
Lux ubi prima mihi cœlitus hauſta fuit.
Vos ego per capreas cervoſque, Sionides, oro,
Ne ſtrepitu thalami ſollicitate fores.

SPONSUS.

Quæ fuit hæc, olim loca per deſerta columna
Ignea cui noctu prævia rexit iter ?
Hanc circum nebulæ ſpirabant undique myrrham,
Miſſaque Panchæis tura Sabæa jugis.
Adſpice, Nupta, thorum recubat quo Davide natus,
Qui decies ſenis cingitur uſque viris ;
Hos legit Solyme duris exercita bellis
Pectora, fulmineo cinxit & enſe latus :
Principis his thalamos ſtudium eſt virtute tueri,
Primaque nocturnos pellere cura metus.
Adſpice odoratis firmata palatia cedris,
Quas Davidiadæ miſit amica Tyrus.
Hic purâ radiant argenti luce columnæ
Sublimes, auro ſub pede fulget humus.
Murice vela rubent, niveis habitata puellis,
Tota tui, Solyme, flagrat amore domus.
Adſpice pacifico rutilent ut tempora Regi!
Conſpicuum gemmis ut diadema nitet!
Gaudia ſancta agitans & conjugialia feſta,
Hoc illi genitrix cinxit honora comas.

CAP. IV.

SPONSUS.

QUàm, mea lux, reliquas vincis candore puellas!
Aureolo quantum ſpirat ab ore decus!
Lumina cœleſti pinguntur luce, columbis
Æmula, quæ collo verſicolore nitent.

Vellera cæſaries æquat, quæ lucida geſtat
In Gileadæis paſta capella jugis.
Sunt poſiti dentes, liquidi ceu fontis ab undis
Cum tonſi redeunt in nova prata greges.
Candor ineſt niveus : partu fœcunda gemello,
Haud aliter loto vellere lucet ovis.
Dulcia Sidonio ſaturantur murice labra,
Blandaque nativo nectare lingua fluit.
Tempora puniceis rutilant circumflua cirris,
Poma velut granis nobilitata rubris.
Ardua Davidicæ ſunt colla ſimillima turri,
Hic ubi mille ducum ſcuta ſuperba micant.
Hinnuleos mammæ geminos imitantur eburnæ,
Lilia quos inter florida paſcit humus.
In juga ture pio myrrhâque fluentia pingui
Diffugiam, tenebras dum fugat orta dies.
Lux mea, formoſis formoſior omnibus una es ;
Nullus & in toto corpore nævus ineſt.
Te mihi da comitem, Libani de vertice mecum,
Sponſa, veni, dulcem ponè ſecuta virum.
De Seniræo, de culmine montis Amani,
Hermoniſque cavis deſpice, Nupta, jugis :
Deſpice de luſtris, catulos ubi pardalis atrox,
Trux ubi ſeminium ſæva leæna tegit.
Tu mihi mellito fixiſti lumine pectus,
Torquibus uſſiſti, Nupta Sororque, tuis.
Nupta Sororque, tuus mulſo mihi dulcior omni
Eſt amor, ambroſius balſama vincit odor:
Stillant labra favos, lac ſudat mellea lingua,
Purpureus Libani ſpirat amictus opes.
Hortus es obſeptus dumis, fons nobilis undæ
Signatus domino ſepoſituſque ſuo.
Nardus olens, calamuſque tuo naſcuntur in horto,
Cumque crocis aloe, punica mala, cyprus.
Nec myrrhæ lacrimæ, nec thus nec cinnama deſunt,
Miſſaque de ſacris balſama rara jugis.
Fons ſacer hortorum, vitæ tu lympha perennis,
Tu Libani dulces, Sponſa, recludis aquas.

SPON-

SPONSA.

Aura fave, gemino mundi de vertice flabris
Lenibus adſpirans in mea ſepta veni.
Elice jucundos horti felicis odores,
Vir meus ambroſiæ carpat ut inde dapes.

C A P. V.

SPONSUS.

NUpta Sororque, meum deveni lætus in hortum,
Myrrhea cum nardo lacrima lecta mihi eſt:
Mella faviqne epulas, ſuffecit pocula nobis
Lac nive candidius, vitigenuſque latex.
Gens dilecta mihi mecum jam læta liquores
Accipe nectareos, ambroſiaſque dapes.

SPONSA.

Nox oculis ſomnuſque natant, pulſantis Amici
Verba tamen patulâ mens vigil aure bibit.
O multum dilecta Soror, ſine labe columba,
Pande tuas, inquit, dulcis Amica, fores.
Ecce caput cœli perfuſum rore videbis,
Nocturnoque graves imbre madere comas.
Tunc ego, Quî, dixi, rurſus velamina ſumam,
Quæ poſui? lotos quî maculabo pedes?
Dumque feræ impatiens dextram meus inſerit Ignis,
Quàm mihi cor ſaliit, quàm micuere ſinus!
Protinus excutior ſtratis, ut clauſtra recludam,
Myrrhaque de manibus ſtillat odora meis:
Myrrheus è digitis in poſtes depluit imber,
Totaque cœleſti janua rore madet.
Hæc ubi jam patuit, meus heu diſceſſerat Ignis!
Heu mihi lethalis vox abeuntis erat!
Hunc ego quæſivi nequicquam, ſæpe vocatus
Eſt mihi, reſponſi nil tamen inde tuli.
Me vigilum truculenta cohors deprendit, & eheu!
Sauciat indignis barbara turba modis.

Urbis

Urbis ab excubiis, dum paſſim compita luſtro,
Develata mihi turpiter ora queror.
Vos ego, quas Solyme jactat ſpecioſa, puellæ,
Cernere ſi noſtri fors datur ora viri,
Vos precor adjurans, Dilecto dicite, lento
Languidulum nobis igne perire jecur.

VIRGINES.

Pulcrior O ſociis, dic, dum nos talibus urges,
Quo tuus hic reliquos nomine vincat Amor?

SPONSA.

Hic nive candidior, Tyrio rubicundior oſtro,
Dignus & eſt decies mille præire procis.
Par caput eſt auro, criſpantur tempora, corvi
Oſcinis haud alio pluma colore nitet.
Lumina cæruleas æquant ſine labe columbas,
Quæ prope flumineas lacte lavantur aquas.
Floriduliſque genis fragrans exſpirat amomum,
Lilia mellitis myrrhaque pura labris.
Chryſolithis auroque nitet manus utraque, ventrem
Sapphiri rutilans lumine velat ebur.
Candida marmoreas imitantur crura columnas,
Quas auro fultas nobiliore vides.
Illius adſpectus, croceos dum fundit odores,
Æmulus eſt Libano cedriferiſque jugis.
Stillat ab ore favos, dulces è corpore toto
Blanditias ſpirat, deliciaſque meras.
Nobilis O Solymæ proles generoſa puellæ!
Hic tacitâ torret pectora noſtra face.

CAP. VI.

VIRGINES.

INter formoſas O formoſiſſima, monſtra
Quo tuus hic à te fugerit ales Amor:
Utque tuum tecum jam veſtigemus amantem,
Dic age quam fugiens carpſerit ille viam.

SPON-

SPONSA.

Venit in areolas horti meus Ignis odoras,
Inter ut has paſcens lilia verna legat.
Hic mihi ſe vovit, conjux ego debeor illi,
Lilia cui ſurgunt inter amœna dapes.

SPONSUS.

Tu Tirzæ, Solymes tu formæ dotibus æquas
Tecta, nec eſt acies ſtructa timenda magis.
Lumina flecte retro, mea lux, ego vincor ab illis;
Vincor, & obtutu maceror uſque tuo.
Vellera cæſaries ſuperat, quæ lucida geſtat
In Gileadæis paſta capella jugis.
Sunt poſiti dentes, liquidi ceu fontis ab undis
Cum tonſi redeunt in nova prata greges.
Candor ineſt niveus, partu fœcunda gemello
Haud aliter loto vellere lucet ovis.
Tempora puniceis rutilant circumflua cirris,
Poma velut granis nobilitata rubris.
Huic ter viginti Reginas, Regis amicas
Huic decies octo nobilis aula fovet.
Turba puellaris numero non clauditur, una
Sed mea, ſi confers, labe Columba vacat:
Sola nitet multis è millibus, unica proles,
Speſque genitricis deliciumque ſuæ.
Hanc ubi viderunt, nimium dixere beatam
Virgineuſque chorus, lacteolæque nurus.
Laudavere thori ſociæ regalis amicæ,
Et quotquot Regi conſeruere latus.
Quæ tibi cenſenda eſt, radios quam cernis Eoos,
Et lunæ & ſolis dulce referre jubar?
Cui datur hoſtiles acies terrere, virorum
Ut cum ſub ſignis ſtat clypeata ſeges.

SPONSA.

Qui mihi florebat pomis felicibus hortum
Inviſi, & valles fertilitate pares:

Anxia disquiro num forsan vinea geminis;
Num vireat malus punica flore novo.
Huc ego rapta fui sine sensu, passibus æquans
Nobilium rapidas alipedesque rotas.

HIEROSOLYMITANA.

Sacra redi, Solymæa redi, vestigia Virgo
Flecte retro, reducis da celer ore frui.

SPONSA.

Dic, quid in hac spectes? In te, Solymæa, cohortes
Et numerum geminæ vimque phalangis habes.

CAP. VII.

HIEROSOLYMITANA.

Quàm tibi formosæ sunt proles regia plantæ!
Quàm mollis niveos velat aluta pedes!
Dædala compages femorum, flexuraque crurum
Artificis simulat nobilioris opus.
Ventris apex medius cyatho par nectare pleno est,
Quem torno poliit dextra perita levi.
Ipse refert venter tritici florentis acervum,
Candida quem circum lilia fundit humus.
Hinnuleos mammæ geminos imitantur, eburnæ
Turris & in morem lactea colla nitent.
Sic oculi radiant, populosæ proxima portæ
Ut solet Hesibonæ piscibus unda frequens.
Nasus odoriferæ Libani par obtigit arci,
Alta Damascenam quæ propè cernit humum.
Vertice fers coccum, fulgent tibi murice vittæ;
Rexque tuo semper figitur ipse lari.
Quàm formosa mihi, quàm tu mellita videris!
Deliciis animum quàm tuus implet amor!
Corporis electæ tibi forma simillima palmæ est,
Multaque candidulos purpurat uva sinus.
Cara mihi, dixi, scandetur palma lacertis;
Illius amplectar brachia panda meis.

Pectora

Pectora purpurei pingent dilecta racemi,
Spirabunt nares roſcida mala tuæ.
Nectare lingua madet, cor hoc perfundit amantis;
Dat liquor hic voces fundere more ſenis.

SPONSA.

Me meus ignis habet, mens ſe mea mancipat illi,
Illius & noſtri pectus amore calet.
Nunc ades, ô dilecte mihi! jam rura petamus,
In villis mecum, lux mea! fige larem.
Surge ſub auroram; num trudat germina vitis,
Punica vel malus, me comitante, vide.
Hîc ego laſſa tuo ſubſternam brachia collo,
Inter & amplexus oſcula pacta dabo.
En tibi mandragoris thalami ſparguntur odoris,
Et cingunt nitidas florea ſerta fores.
Sunt antiqua mihi, nova ſunt bellaria, dulces
Quas tibi ſepoſui, ſunt mihi mille dapes.

CAP. VIII.

SPONSA.

O Utinam fratrem favor indulſiſſet olympi
Te mihi, lactaſſet mater & una duos!
Tum foris invento tibi quæ decet oſcula ferrem
Blanda, nec opprobrium gentis, ut ante, forem.
Me duce tecta meæ ſubiens genitricis odoros
Intrabis thalamos, & documenta dabis.
Hîc tibi vitigenus conditus odoribus humor,
Malaque quem fundunt punica, potus erit.
Me meus accipiet gremio vir, colla ſiniſtra
Fulciet, amplexus dextera mille dabit.
Vos ego dilectæ Solymes adjuro puellæ,
Ne qua tori ſocium ſuſcitet ante diem.
Quæ rogo, qualis erat, quæ per deſerta locorum
Nixa tuis humeris eſt tibi facta comes?
Pomus erat, memini, ſub qua tu tactus amore es,
Sub qua te gravis eſt pondere facta parens.
Inſere me dextræ, quam diligis, imprime cordi;
Fœderis hoc noſtri geſtet & illa notas.

Omnia vincit amor, lethoque ſimillimus ipſe eſt,
Nec tumulus crudæ plus feritatis habet.
Illius undantes æquant incendia flammas;
Ipſaque cœleſti fulmina torta manu.
Ignibus his lymphæ fruſtra quærentur; amoris,
Crede mihi, nullis flamma domatur aquis.
Ridet amor gazas, ipſum quoque deſpicit aurum,
Et quaſcunque manus parca coegit opes.
Parva ſoror nobis nondum matura marito eſt,
Et nondum teretes intumuere ſinus:
Si quis erit juvenum qui poſcat jungere tædas,
Dic quibus hanc ſtudiis, quâve juvemus ope.

SPONSUS.

Si mihi firma manet muri ſoror inſtar aheni,
Eſtque velut toto janua poſte patens;
Urbs manibus fabricata meis argentea ſurget,
Surget odoratâ janua firma cedro.

SOROR SPONSÆ.

Par ego ſum muro, geminæ ſunt æmula turri
Ubera, quæ, memini, perplacuere tibi.

SPONSUS.

Ruris in aprici Solomonis vinea campo
Floret, & innumero palmite veſtit humum.
Illius eſt famulis cuſtodia credita, nummos
Mille ſolet domino pendere quiſque ſuo.
Me mea cuſtodem nacta eſt, mihi ſervit & uni
Vinea, meque ſuâ fertilitate beat.
Mille tibi, Solomon! tua ſolvit vinea nummos;
Bis centum famuli ſed tamen inde metunt.
Hortorum quæ ſepta colis, tua verba ſodales
Auſcultant, aures tu quoque tunde meas.

SPONSA.

Par capreis cerviſque fugam, Dilecte! capeſſe;
Montis odoriferi culmina ſumma pete.

Cantica Evangelica.

ARCTURO JONSTONO Interprete.

SALUTATIO ANGELICA.

Ave Maria.

SAlve, Cœlicolûm Virgo cariſſima Regi,
Et cœli cumulata bonis! Tu Numine plena
Jam frueris præſente Deo. Tanto hoſpite felix,
Virginibus reliquis & matre beatior omni es.
Ne trepida: placido te vidit lumine rerum
Conditor. Ecce tuo conceptam ſemine prolem
Virgo feres utero, Natumque puerpera fauſtis
Nixibus in dias emittes luminis auras.
Qui tibi, nec vano titulo, dicetur IESUS.
Viribus immenſis & majeſtate coruſcâ
Inſtruet hunc mundi genitor, prolemque ſupremi
Numinis agnoſcent ſuperûm domus, æquora, tellus.
Davidis huic ſolium patris & regalia Judæ
Sceptra dabit Dominus, quæ nec dolus auferet ullus,
Nec furor hoſtilis, nec quod terit omnia tempus.
Virginis in gremium labetur ab æthere ſummo
Spiritus, & ſacrâ dum lambet viſcera flammâ,
Te patris umbrabit virtus, cui ſubjacet æther,
Et duraturâ faciet de virgine matrem.
Ergò tuo ſacrum ſurgens de ſemine germen
Audiet ætherei proles germana parentis.
Ecce tui conſors generis, nunc obſita canis,
Nec fœcunda priùs, prægnans ſibi ſentit Eliza
Intumuiſſe ſinus. Ex illo plena nitoris
Bis ter luna fuit, bis ter jubar abſtulit orbi.

Scilicet auctori rerum ſuprema poteſtas,
Et manus omnipotens eſt, & ſine limite vires.

CANTICUM ELIZABETHÆ.

Benedicta tu.

VIrginei regina chori, collata puellis
Quæ reliquis, quas ſol oriens, quas adſpicit, undas
Cum ſubit Heſperias, felicior omnibus una es.
Scilicet hic, utero quem fers, quoſcunque beatos
Vel cœlum vel terra vocat, ſupereminet omnes.
Unde mihi tam rarus honos? Me viſere mater
Cur Domini, totus mecum cui ſupplicat orbis,
Suſtinet, exiguos non dedignata penates?
Ecce ſalutantis ſimul ac mihi perculit aures
Enthea vox, nondum conſpecto lumine, fœtus,
Quo mihi nunc uterus turget, mirabile dictu!
Subſiliit, tacito teſtatus gaudia plauſu.
O felix nimium ſacris quæ vocibus ultrò
Credidit! Eventus Domini promiſſa ſequetur.

CANTICUM B. MARIÆ ſemper Virginis.

Magnificat.

HUnc ego, cui Domino paret domus ardua cœli,
Et cœlo quodcunque ſubeſt, de pectoris imo
Grandibus attollo titulis, & ſpiritus intus
Exſultat naſcente Deo, quo pendet ab uno
Noſtra ſalus, humilem placido qui lumine ſervam
Millibus è multis ſupera deſpexit ab aula.
En me cuncta dehinc felicem terque quaterque
Secla canent: ſiquidem cui pollens robore dextra eſt,
Et ſacra majeſtas, genitor me deſuper umbrans,
Perfecit, quæ terra ſimul miratur & æther.
Hunc amor, auratis perpes clementia pennis
Hunc ſequitur, gremioque fovet pietatis alumnos.
Inclita fulmineæ nemo miracula dextræ
Non ſtupet. Elato ſpirantes grandia faſtu
Ille manu forti latè diſperſit, & auris
Vota rapi juſſit, volucri ludibria cœlo.

Ille paludatos & ovantes murice reges
Viribus invictis ſolio detruſit avito,
Faſcibus exutos. Humiles è pulvere vili
Suſtulit, & ſolidis velavit tempora gemmis.
Ille, bonis ſaturans inopis jejunia plebis,
Divitis eluſit ſpes, & dimiſit inanes
Hos quibus Eois undabant atria gazis.
Iſaciden famulum præſtanti robore dextræ
Extulit, & fulcit, pacti teſtatus amoris
Se memorem, liquido dum cingitur æthere tellus.
Hæc proavis, Abrahæque patri, ſobolique, ſupremo
Qui regit imperio terras, promiſſa reliquit.

CANTICUM ZACHARIÆ.

Benedictus.

LAudibus Iſacidûm celebra Dominumque Deumque.
Ille ſuum populum, delapſus ab ætheris aula,
Viſit, & infeſti medio de gurgite lethi
Traxit ovans, pretio pro libertate ſoluto.
Davidis ille domum nati miſeratus in altum
Extulit, & populis hinc juſſit ſurgere vitæ
Perpetis auctorem, validæ qui robore dextræ
Erigit afflictos, tumidos & dejicit hoſtes.
Hæc vatum numeroſa cohors, præſaga futuri
Scilicet, à prima prædixit origine mundi.
Affore tempus ait, quo nos hoſtilibus armis
Eriperet qui cuncta poteſt, quo patribus arrham
Traderet & patrii monumentum inſigne favoris.
Quoque palam faceret memorem ſe vivere ſancti
Fœderis & fidei, jurato numine, patri
Quam dedit Abramo. Venturi præſcius ævi
Se pater æthereus facturum dixit, ut olim,
Hoſtibus edomitis, cultor pietatis & æqui
Quiſque foret, ſuperûmque patri, dominoque litaret
Intrepidus, liquidâ lucis dum veſcitur aurâ.
Tu quoque, parve puer! Vates dicêre ſupremi
Numinis; auctori vitæ tu prævius ibis,
Et ſternes quod carpet iter, populumque docebis,
Deſuper afflatus, nullam ſperare ſalutem,
Crimina ni tollat ſuperi clementia regis.

Illa ſalutiferum demittet ab æthere ſidus,
Unde diem, lucemque trahet quicunque tenebris
Mergitur, & vitam lethi traducit in umbra.
Hoc jubar erranti greſſus reget; otia terris
Ut ferat, hoc niveis ſequitur pax aurea pennis.

Canticum Simeonis.

Nunc dimittis.

NUnc famulum, Pater alme! tuum dimittis, & altâ
Pace beas capulo vicinum, fœderis icti
Pollicitique memor. Jam cernunt lumina vitæ
Præſidium columenque meæ, fontemque ſalutis,
Quem mecum populis ſpectandum mille dediſti.
Viſa mihi lux eſt, roſeo quæ ſolis ab ortu,
Solis ad occaſum rutilat; caligine pulsâ,
His oculis conſpecta mihi eſt nova gloria lectæ
Gentis, & immotæ decus immortale Sionis.

Hymnus S. S. Ambrosii & Augustini.

Te Deum.

TE ſuper aſtra Deum vehimus, Dominumque fatemur.
Te ſolis quæcunque jubar ſub fornice cœli
Adſpicit, æternum veneratur terra parentem.
Grex ſacer, auratis qui pervolat æthera pennis,
Imperio nutuque tuo, ſupremaque mundi
Templa tuâ cælata manu, cœlique poteſtas
Omnis, & igne micans acies, & lucidus ordo,
Agminis aligeri princeps tibi, maxime rerum!
Jugiter acclamant, ter ſanctum voce canorâ
Ingeminant, unumque Deum, Dominumque ſalutant,
Qui regis imperio terras, belloque triumphas.
Se tua majeſtas latè diffundit, & orbem
Occupat immenſum, radiiſque micantibus implet.
Te chorus illuſtris procerum, quos omnibus oris,
Omnibus & populis bifidis nova fœdera linguis
Pandere juſſiſti: Divinis inclita vatum
Agmina te celebrant titulis: exercitus ingens
Te canit Heroum, pro te qui ſanguine fuſo

Clara

Clara triumphalis meruerunt præmia palmæ.
Sancta cohors totum latè diffusa per orbem
Te patrem agnoscit, majestatemque supremam,
Tempore quæ nullo, nullisque coercita metis,
Telluris cœlique plagas supereminet omnes.
Illa simul CHRISTUM te natum patre fatetur,
Qui soboles cum vera DEI sit & unica proles,
Nec genitore minor, toti venerabilis orbi est.
Hunc quoque quem pariter spirant Natusque, Paterque,
Esse DEUM credit, sacris præcordia flammis
Qui ciet, & dubiis adfert solatia rebus.
Christe! manu qui sceptra tenes & luce coruscâ
Cingeris, æterno proles æquæva parenti,
Tu Deus ora viri pro libertate tuorum
Sumturus, famulæ subiisti viscera matris,
Non dedignatus luteâ te claudere testâ.
Lurida tu lethi fregisti spicula, cœli
Tu quoque fecisti patulas credentibus arces:
Tu patris ad dextram, magni genitoris amictus
Luce, sedes; judex hinc & venturus in orbem
Crederis, aligeris cœli stipatus alumnis.
Ergò tuis fer opem famulis, è carcere sanguis
Quos tuus exemit, puro pretiosior auro.
Æternâ da luce frui, cœlique beatis
Civibus adscribi, vitæ qui puriter actæ
Præmia ceperunt: populum tibi fœdere junctum
Assere, Cœlicolûm rex, & felicibus auris
Floreat æternùm gens quæ tibi dicitur heres.
Hanc tua securam duc per vestigia, dumque
Tecta manent superûm, titulis & honoribus auge.
Nostra cohors jugi te tollit carmine, sacris
Nec numerum numeris, nec tempora ponimus hymnis.
Dexter ades, custosque gregis: da ducere lætis,
Quâ fruimur, sine labe diem: miserere tuorum.
Spem gregis electi bonitas tua passibus æquis
Stipet; humum linquens, spes te mea respicit unum.
Dum rota solis erit, dum luna perambulat orbem,
Non ego te Domino, non te confundar amico.

SYM-

Symbolum Apostolorum.

Fido DEO Patri, rerum cui ſumma poteſtas ;
Qui terram è nihilo finxit & aſtra poli.
Fido DEI Nato, populum qui ſervat, olivæ
Tempora cui ſacro rore perunƈta nitent :
Unica qui patris eſt proles ; quem poplite flexo,
Peƈtore devoto quem veneramur herum :
Quem gravis arcanâ Divini Flaminis aurâ
Enixa eſt ſocii neſcia virgo tori ;
Judice ſub Latio qui paſſus in arbore vitam
Exuit, & traƈtus de cruce merſus humo eſt :
Tartara mox ſubiit ; lux tertia reddidit orbi ;
Morte triumphatâ carpſit in aſtra viam.
Aſſidet hic dextræ magni patris ; inde redibit,
Judicet ut vivos, quoſque recondit humus.
Fido DEO, cum prole pater quem ſpirat : Ubique
Eſſe pios credo, quos regit una fides.
Et fore deliƈtis veniam, redivivaque credo
Corpora perpetuis perfruitura bonis.

Oratio Dominica.

Magne Pater! cœli qui cingis & incolis arces,
Te ſanƈtum geminus prædicet orbis apex.
Sceptra manu geſtans, ſolium conſcende, tuiſque
Pareat imperiis æmula terra poli.
Da bona, quæ recreent hodie, dextrâque benignâ
Alme parens! omni ſuffice luce dapes.
Da veniam nobis, aliis quos parcere cernis ;
Nec tenta nimium, ſed mala pelle bonus.
Te penes imperium eſt, nulliſque potentia metis,
Temporis & nullo limite clauſus honos.

DECALOGUS.

Me ſolum venerare Deum, nec ſculpe quod oras.
Impia nec vox ſit : luce quieſce ſacrâ.
Majores reverenter habe, nec ſanguine dextram
Infice, nec ſanƈti pollue jura tori.
Pura manus furti, ſit falſi neſcia lingua :
Nullius optetur verna, marita, pecus.

FINIS.

CANTICI
SOLOMONIS

Paraphrafis gemina;

Prior vario Carminum genere, altera Sapphicis Verfibus perfcripta.

Auctore JOANNE KERRO, Humaniorum Literarum in Academia EDINBURGENA Profeffore.

EDITIO ALTERA.

Nobilissimo & ornatissimo Juveni,

ROBERTO Marchioni de BOWMONT, Baroni & Comiti KER de WAKE-FIELD;

Illustrissimi & potentissimi Principis,

JOANNIS Ducis de ROXBURGH, *&c. Filio unico, ac maximo Parente dignissimo.*

INclita KERRORUM proles! spes unica gentis
  Eximiæ, eximii vera & imago Patris!
Dotibus egregiis qui fulges mentis & oris,
  Cui comites *Charites*, grataque *Suada* favet;
Accipe quæ quondam cecinit præclarus opimæ
  Rex Solymæ, Hebræis carmina culta modis;
Quæ tibi præbemus cultu velata Latino,
  Quem dedit Arctoi bruma rigorque soli.
Prædicat hîc mirus cœlestes Sponsus amores,
  Pandit & ipsa suas nupta sororque faces.
Hîc, nisi quod nostrum est, nil non pretiosius auro:
  Lac nive candidius, mellaque flava fluunt;
Cuncta nitent gemmis; halantes undique surgunt
  Nardus, myrrha, crocus, lilia, tura, rosæ.

JO. KER.

Cantici

Cantici Solomonis

PARAPHRASIS:

CAP. I.

Verſ. 1 NObile carmen habes, meritò cui Cantica cedant
Omnia; Davididæ nobile Regis opus.

SPONSA.

2 Suaviolum roſeis Dilectus dulce labellis
Det meus ille mihi, facilis det ſuavia mille:
Vincit amor latices tuus, ô mea Vita! Lyæos.
3 Halitus unguentis redolens dimanat odoris,
Ambroſiæ ſuccos redolens; ipſum quoque Nomen,
Unguen ut effuſum, liquidos diffundit odores:
Caſtâ depereunt niveæ te mente puellæ.
4 Me trahe, virgineis pernix comitata choreis
Inſequar: in thalamos duxit me Rex meus ipſe,
Ipſe ſuâ dextrâ; Regi Pæana canemus
Nos hilares lætum noſtro; præcordia fibris
Exſilient tremulis; non reddent vina ſaporem,
Qualem dulcè mei ſpirantes Regis amores.
His animi rectis ſuccendis pectora flammis.

5 Nigra ego ſum vultum, Solymæ generoſa propago,
Ore venuſta tamen; pelles ego Kedaris atras,
Aſt ſimul auratos Solomonis reddo tapetas.
6 In me ne fuſcam defixæ lumina ſtetis;
In me, quam rapidi torret violentia ſolis,
Quamque ſuis retinens vinetis, acta furore,
Indecore excandens irâ, materna propago
Exercet multum, duriſque laboribus urget;
Quam colo divinâ propriam dum vinea ſorte,
Me miſeram! ſpiſſis dumetis obſita ſqualet.
7 Pinguia quæ teneant te paſcua, dic mihi? monſtra
Quâ tuus, ô mea Lux! grex erret valle reductâ,
Sole ſub ardenti medios declinet & æſtus?
Cur vager alterius tremulis ego devia fibris
Ad caulas? miſera ah! quî teque gregeſq; relinquam!

SPONSUS.

8. Hoc te ſi fugiat, rerum dulciſſima! greſſus
I preme formoſi pecoris, pecoriſque magiſtros
Veſtigans, horum ad magalia paſce capellas.
9 Haud minus, eximium decus ô Dilecta! refulges
Auratis rutilans phaleris ac fulget in oris
Niliacis ſonipes, cum percutit ungula campum.
10 Quique genas decorant, nitidi fulgore lapilli
Perſtringunt oculos; renitentque monilia collo.
11 Dædala fingemus tibi, Virgo! munera; inaures
Auri ſquallentes maculis rutilantis, & aptè
Argenti niveis diſtinctas undique ſquamis.

SPONSA.

12 Ipſe ſuis dum Rex epulis accumbit opimis,
Dat mea mellifluos ubertim nardus odores.
13 Myrrheus ut faſcis, gremio geſtarier aptus,
Eſt mihi Dilectus; gremio de nocte recumbet.
14 Pinguis ut Engaddi vinetis cyprus amœnis
Fragrat odora; bonos ſic dat meus Ignis odores.

SPONSUS.

15 Qualis te rutilans nitor? ô quàm mira venuſtas

Te circumvolitat, mea Lux! Tibi lumina fulgent,
Qualia candidulis perpulcrâ luce columbis.

SPONSA.

16 Te, Dilecte mihi, nihil eſt formoſius: aurea
Nobis ſponda viret, conſperſo flore roſarum.
17 Ædibus in noſtris, cedro tabulata perenni
Stant, & odoratâ renitent laquearia brutâ.

CAP. II.

SPONSUS.

1 SUm roſa Saronis pulcerrima, ſuavè rubeſcens:
Lilia concedant vallibus orta mihi.
2 Candida prælucent incultis lilia ſpinis,
Sic mea virgineis dulcis Amica choris.

SPONSA.

3 Qui mihi Dilectus juvenes ſupereminet omnes
Egregios, humiles malus ut alma rubos:
Lætitia exſiliens dulci confido ſub umbra
Illius; hîc recubans dulcia poma lego.
4 Devehor in dulcis fœcundas nectaris ædes,
Hoc duce; vexillum tenditur ales amor.
5 Me recreent hilares cyathi; me roſcida mala
Exhilarent: languens carpitur igne jecur.
6 Ægræ, læva manus, collum mihi fulcit Amici;
Meque ſinu amplexam dextera mollè fovet.
7 Vos per ego capreas, cervos & ruris alumnos,
Progenies Solymæ nobilis, oro, ſacræ;
Ne qua tori ſocium dulces abrumpere ſomnos
Cogat: ne ſtrepitus ſuſcitet, oro, malus.
8 Suavis io! noſtras Dilecti vox quatit aures:
Collibus inſultat, tranſilit ecce juga.
9 Hinnuleo ſimilis celeri, capreæque volucri,
Præpetibus pennis huc volat ales Amor:
Effulgens nimbo jam noſtras attigit ædes,
En! per cancellos lucidus ille micat.

10 Dein mihi Dilectus vultu me affatur amico,
Verbaque suaviloquâ talia voce refert:
Surge, veni mecum, rerum pulcerrima! nostræ
Altera pars animæ, Lux mea cara, veni.
11 En! jam fugit hiems nimbosis fœta procellis,
Fugit & effusis turbidus imber aquis.
12 Flore viret tellus, volucres nunc aëra cantu
Demulcent, castus turtur ubique gemit.
13 Jam baccas ficus, jam læto palmite gemmas
Protrudit vitis: ridet & omnis ager.
Surge, veni mecum, rerum pulcerrima! nostræ
Altera pars animæ, Lux mea cara, veni.
14 Casta columba petræ fissuris atque latebris
Hærens, fac vultus lumina nostra beet.
Aure bibam vocem: nihil hâc est suavius, illo
Candidius nihil est. Te dato, pulcra, frui.
15 Cum catulis vulpes prendantur, dentibus uvas
Qui rodunt: tenero vinea flore tumet.
16 Me sibi Dilectus propriam tenet; hunc ego jure
Vendico, cui juxta lilia cana dapes.
17 Dum ducat rutilum croceis Aurora quadrigis
Vecta diem; gressus, Lux mea, flecte retro:
Hinnuleo similis celeri, capreæque volucri,
Betheris exsuperans ardua, carpe viam.

C A P. III.

SPONSA.

1 NOctis per tenebras dum cubui toro
Arcanas, animæ dimidium meæ
Quæsivi, latitans sicubi falleret;
Aversus dederat terga fugæ sua.
2 Artus excutiam nunc ego languidos
Stratis, pervolitans ociùs oppidum,
Vicos & plateas sedulò quæritans
Lustrabo, lateant sicubi Gaudia:
Lustravi misera, ah! Carpserat is viam.
3 Tum me repperiunt, cursito dum vaga,
Nocturni vigiles: quærito an uspiam
Factus qui mea Lux, fortè sit obviam?

4 Gressus

4 Greſſus promoveo non procul hinc, mihi eſt
Viſum præſidium & dulce decus meum,
Prênſum detinui, brachia brachiis
Noſtris implicui, matris is intimas
Ædes & thalamos, is thalamos ubi
Auras æthereas primitùs hauſimus,
Lætâ ſupra modum me ſubiit duce.
5 Per cervos ego vos oro, Sionides!
Per ruris celeres obſecro capreas,
Ne quivis ſtrepitus ſuſcitet unicè
Dilectum mihi; nunc ad libitum ſuâ
Per vos ſit requie fas placidâ frui,

HIEROSOLYMITANÆ.

6 Quænam tendit iter per loca devia,
Inceſſu deceat qui benè Principem,
Exundans globulis undique fumeis?
Myrrhæ cui redolet plurima copia,
Turis fumifici, mercium & omnium,
Quas dat dives Arabs collibus è ſuis.

SPONSA.

7 En, quo Rex Solomon membra levat ſua,
Lectum Sidonio murice ſplendidum!
Circa hunc excubias, robore qui valent,
Viceni ter agunt, Iſacidæ incliti.
8 Doctus militiæ quiſque vibrat ſuum
Enſem fulmineum, prævalidâ manu;
Accinctum femori ſtat quoque ſingulis
Ferrum, nocte metus quod procul arceat.
9 E cedris Libani condidit, artifex
Divinus, Solomon Rex ſibi nobilem
10 Lecticam: radiant fulcra adamantina
Argento ſolido, ſellaque laminis
Auri ſtat rutilans, velaque purpurâ
Splendeſcunt, medio ſtrata patet via
Natabus Solymæ, nomine Caritas.
11 Linquentes properè tecta, Sionides!
Nunc prodite foras, Rex plateas obit
Auguſtus Solomon: en! diademate

Fulget

Fulget conſpicuus tempora gemmeo,
Ipſi quo genitrix impediit comas,
Sponſam legitimis quo tabulis die
Junxit, lætitiâ pectus & intimâ
Perfuſum trepidis exſiliit fibris.

C A P. IV.

SPONSUS.

1 O Quantum decus enitet
Vultu lacteolo, Lux mea candida?
O qualis nitor aureus
Te circumvolitat, ſidereâ face?
Collucent oculi tibi,
Caſto ut pulcra nitent lumina turturi.
Crines purpurei tui
Caprarum referunt vellera lucida,
Quas cernas placido grege
Errantes Giladis rupibus arduis.
2 Dentes candiduli bonâ
Inſtructi ſerie, dant ſpeciem levi
Tonſarum pecudum manu,
Lotarum liquidi gurgite fluminis,
Quarum cuique gemellus eſt
Partus, nec ſteriles ullæ in iis gemunt.
3 Labris, quæ rutilant tibi
Ceu filum dibaphum, ſermo decens fluit:
Flavâ tempora præ comâ
Ut mali renitent fragmina punici.
4 Turrim Davidis ardua
Sublimem ſimulant colla; ducum micant
Hîc umbonibus æreis
Milleni clypei, ſcuta potentium.
5 Mammæ lacteolæ duo
Silveſtris referunt hinnuleos leves
Capræ, qui gemini ſimul
Errant ad nitidis lilia floribus.
6 Dum ducat rutilum diem
Quadrigis croceis vecta per æthera
Aurora, & jubar aureum

Noctur-

Nocturnas tenebras diffipet à polo;
  Montis pinguia myrrhei
Pennis præpetibus deferar in juga,
  In clivos citus uberes
Collis turiferi corripiam gradus.
  7 Totò corpore candida,
Refplendes, animæ dimidium meæ,
  Gemmis purior omnibus;
Omni labe vacas integra tu mea.
  8 Mecum de Libano veni,
Mecum de Libani cedriferi jugis,
  Confors cara tori mea;
Amanæ è placido vertice floridæ,
  Summo è Senire profpice,
Hermonifque jugis: defpice de cavis
  Spelæis, ubi delitet
Pardus fulmineus; queifque latet leo.
  9 Cor mî, nupta, fororcula,
Abreptum retines; cor mihi furripis
  Ictu luminis unius,
Cervicis nitidæ torque vel unico.
  10 O quàm dulcè fapit mihi
Is divinus amor, qui fluit è tui
  Antris pectoris enthei?
Quàm multo exfuperat nectarei meri
  Prædulces cyathos? tuis
Unguentis odor eft, qualis aromatum.
  11 Dulces, Sponfa, favos labra
Stillant: lac niveum, mellaque rofcida
  Linguam fuaviter irrigant;
Exfpirat Libani veftis & halitus.
  12 Hortus fepibus obfitus
Es tu, nupta, foror; fonfque fcaturiens
  Quem fignacula muniunt;
Lymphæ tu referas lene caput facræ.
  13 Te pomaria punicis
Malis nobilitant; fructibus optimis
  Plantæ omnes redolent tibi:
Surgit nardus olens, cyprus & optima.
  14 Nardi copia nafcitur
Ingens, auricomans gignitur hîc crocus,
  Et fuavis calamus; bona

Stacten dant liquidam cinnama; ramulos,
Quos Panchaia protulit,
Flavo hîc conſpicias ture graveſcere:
Halat myrrhea lacrima,
Splendens ac aloe; fundit & halitus
Dulces quicquid aromatum
Dives mittit Arabs collibus è ſuis.
15 Pelluces vitreis aquis
Vivorum laticum fons ſacer, irrigans
Hortorum, ô mea Candida!
Halantes croceis floribus areas:
E quo rivulus aureus
Leni de Libano murmure perſtrepit.

SPONSA.

16 Fortis flamina ſuſcitans
Adſpira, Borea! diſcute nubila;
Alis & madidis, Note!
Auris pervolita lenibus hortulum:
Sic manabit aromatis
Noſtris ſuavis odor: corripiat gradus
Dilectus meus in ſuos
Hortos, ambroſias carpat & hinc dapes.

CAP. V.

SPONSUS.

a DEveni in proprium, cara Soror mea,
Conſors cara tori, jam celer hortulum;
Fragrantes lacrimæ ſunt mihi myrrheæ
Collectæ, & bona aromata:
Jam paſcor liquido melle meo, favos
Sugo mellifluos, lac niveum bibo,
Spumantes pateras nectarei meri
Felix haurio ſuaviter:
Gens dilecta mihi, cui faveo unicè,
Adſis huc, epulas ambroſias cape,
Fœcundos cyathos nectaris, hîc ſcyphos
Mecum nectaris ebibe.

SPONSA.

2 Somnus membra premit, mens vigilat tamen:
Dilecti patulas vox mihi percutit
Aures, Pande fores, & Soror & ſimul
Conjunx, caſta columbula;
Omni labe vacans, pande mihi mea:
Perfuſum gelido rore caput vide,
Nocturnis pluviis purpureæ madent
Sub dio mihi jam comæ.
3 Cui tunc deſes ego, Quî mihi quod modò
Velamen poſui accingere nunc queam?
Deturpare pêdes quî valeam, benè
Lotos, ſpurcitie nigrâ.
4 Per rimam tenuem, qui face torridâ
Urit lenta mihi pectora, dexteram
Immiſit, fremitus tum mea conciit
Motu viſcera turbido.
5 Stratis excutior protinus ut fores
Dilecto reſerem, de manibus meis
Stillat myrrha fragrans, roreque myrrheo
Exundant digiti & ſera.
6 Dilecto, objicibus (nec mora) ſingulis
Dimotis, patulas reddo fores meo;
Pennis aufugiens, me miſeram! citis,
Pernix carpſerat is viam.
Dum tundebat Amor voce ſuâ meas
Aures, me tenuit torpidus, ah! ſtupor;
Hunc quærens vocito, non tamen eſt mihi
Viſus, vox cadit irrita.
7 Tum me repperiunt excubiæ vagam
Noctu; dira cohors verbera, vulnera,
Infandum! geminant; flammeum & auferunt
Muris quæ manus excubat.
8 Vos ego, Solymæ nobilis incolæ!
Adjuro, volitet ſi meus huc Amor,
Illi languidulum dicite cor meum
Flammam paſcere non levem.

HIEROSOLYMITANÆ.

9 Qualis præ reliquis (quæſumus) hic tibi
Dilectus, ſuperans candida candidas?
Qualis præ reliquis? dic age, fervida
Quum nos talibus urgeas.

SPONSA.

10 Dilecto niveus candor ineſt meo,
Commiſtuſque rubor murice pulcriùs
Ardens Sidonio; ſignifer obtinet
Primas millibus in decem.
11 Auro, flamma coquens ſeptima quod probat,
Splendeſcens rutilat puriùs huic caput:
Criſpatur refuga & cæſaries, nitens
Plumis corvus uti nigris.
12 Purâ ceu niveis luce columbulis
Collucent oculi, flumine lacteo
Eluti, nitidis orbibus inſiti,
Perpulcri huic oculi nitent.
13 Maxillæ referunt floribus areas
Halantes croceis: illius & labra
Exſudant lacrimas ſuavia myrrheas,
Puris æmula liliis.
14 Berylli digitos orbibus aureis
Innexi decorant; pingit & ipſius,
Sapphiris rutilans undique lucidis,
Ventrem candor eburneus.
15 Pilas è ſolido marmore, quæ pede
Aurêo ſtant nitidæ, crura decentia
Æquant; par Libani cedriferi jugis,
Vultus floridulus viget.
16 Oris purpurei maxima ſuavitas,
Succos ambroſiæ, nectaris & ſcyphos
Dulces exſuperat: totus amabilis,
Totus deliciis fluit,
Nobis igne jecur qui face torridâ
Urit languidulum jugiter hic Amor;
O proles Solymæ nobilis inclitæ!
Nobis hic favet unicè.

CAP.

CAP. VI.

HIEROSOLYMITANÆ.

1 QUonam carpsit iter, præpete quò tuus
Pennâ fugit Amor? dic age, fœminâ
Pulcrâ pulcrior omni,
Tecum quærere perlubet.

SPONSA.

2 Sese corripuit præpes in hortuli
Halantes croceis floribus areas,
Hîc ut lilia carpens
Vescatur dapibus suis.
3 Ut me jure suam vendicat unicè
Dilectus, proprium sic mihi vendico
Hunc, qui pascitur inter
Albis lilia floribus.

SPONSUS.

4 Tu Dilecta mihi dulcis amabilem
Tirzen, tu Solymam turribus inclitam
Æquas: fulgida signis
Terrent haud magis agmina.
5 Avertas oculos, ne peream, tuos;
Vincit cæsaries vellera lucida
Caprarum, grege læto
Scandentûm Giladis juga.
6 Tonsus ceu renitet, gurgite fluminis
Lotus, grex ovium, quæ geminos habent
Fœtus, orba nec ulla,
Dentes candiduli nitent.
7 Qui mali rubeis & niveis simul
Granis nobilitat fragmina punici,
Ornat tempora, cirros
Inter, puniceus color.

8 Tricenæ numero bis capiant thronum
Reginæ, ſedeant & prope pellices
Octoginta, puellæ
Adſtent queis numerus deeſt.
9 Tum Dilecta mihi prodeat, unica,
Matris deliciæ, curaque maxima,
Alis pura columba
Effulgens niveis, mea:
Felicem hanc reſonans virgineus chorus
Triplex, tergeminis tollet honoribus;
Tollent laude puellæ,
Regalis ſociæ & tori.
10 Aurora ut nitidum quæ caput exſerit?
Sicut luna rubens! ſolis & aurei
Inſtar pura! tremenda
Signis non magis eſt phalanx.
11 Hortos in riguos, caſtaneas nuces
Gignentes, abii, viſere vallium
Plantas flore virentes,
Vites viſere num mihi
12 Florerent teneræ, germina punicæ &
Mali pulcra darent: me rapuit mea
Pernix mens inopinum,
Amminadabis ut rotis.
13 Retro, flecte retro te, Solymiti, te
Retro, flecte retro; da reducis tui
Nobis, tu bona, lætis
Vultum cernere candidum.
Quid quæſo eſt oculis cernere quod datur
In te? tu ſimulas aurea, fulgido
Florentes, Solymiti,
Binas ære phalanges.

CAP. VII.

SPONSUS.

1 QUàm pulcri tibi ſunt pedes alutâ
Velati, egregiæ propago ſtirpis?
Juncturæ femorum arte Dædaleâ
Aptatos imitantur uniones.

2 Vino nectareo scyphum rotundum
Undantem tuus æquat umbilicus:
Flaventis cereris refert acervum
Venter, lilia cana cui resurgunt.
3 Mammæ lacteolæ tuæ tumentes
Sunt ceu capreoli duo, gemelli.
4 Collum candidulum refert eburnam
Turrim: siderei nitent ocelli,
Hesbonis liquidæ ut paludis undæ,
Quas piscis celeri secat natatu,
Stipatam ad populo frequente portam:
Nasus ceu Libani superba turris
Exstat, mœnia quà patent Damasci.
5 Pictum coccineo caput refulget
Cono; purpureis comæ relucent
Vittis; & tibi carus ambulacris
Sic Rex illicibus lubens tenetur.
6 O qualis rosei decor venustus
Oris! sidereo micas nitore.
7 O Lux deliciis madens! figura
Florenti est similis decora palmæ,
Mammæ turgidulis tuæ racemis.
8 Palmam scandere nunc juvat virentem,
Ajebam tacitus: manu recurvos
Ramos floridulos ovans prehendam;
Mammæ turgiduli velut racemi
Vitis pampineæ mihi tumescent;
Quales roscida mala dant odores,
Nares dulcifluos dabunt odores.
9 Vinum, cui bona cuncta vina cedant,
Nardinum sapiet tuum palatum;
Vinum quod placidè means ocellos
Pascit; quod, mea Lux, mihi propinas,
Recludens labra clausa dormienti.

SPONSA.

10 Tutatur sibi propriam dicatam
Ignis me meus; ac amore nostri
Ipsius penitus calent medullæ.

11. Con-

11 Confer, tu mea Lux, gradus; amœni
Ruris, nunc age, nunc petamus arva:
Ruris floriferi ad cypros odoras
Noctem nos hilares agamus unà.
12 Surgamus rosei ad jubar coruscum
Solis, visere vineas feraces;
Num vites teneræ, videre, flores
Edant purpureos; suis tumescens
Gemmis punica malus an virescat:
Te amplexa hîc gremio fovebo molli,
Hîc pactas dabo basiationes.
13 Fundunt mandragoræ suos odores;
Nostris pro foribus dapes recentes
Halant; sunt simul & dapes vetustæ,
Quas, Lux, delicias tibi repono.

C A P. VIII.

SPONSA.

1 BEata plusquam millies
Forem, favente numine,
Ceu frater esses si mihi,
Meæ parentis ubera
Qui suxit: inventum foris
Te brachiis amplecterer,
Te basiarem centies,
Ulli nec inde temnerer.
2 Ædes inibis, me duce,
Meæ parentis, mî tuis
Jussis sacris cor imbues:
Tradente me tu pocula
Lenis falerni, dulcia
Quæ temperant aromata,
Lætus bibes, & limpidos
Mali liquores punici.
3 Fulcit caput mî languidæ
Ejus sinistra, me levans;
Mollis fovens me dextera
Dat mille complexus mihi.

4 Adjuro vos, Sionides!
Ne ſuſcitetis unicè
Quem mens amat, fas ſit ſuâ
Per vos quiete perfrui.

HIEROSOLYMITANÆ.

5 (Quæ per locorum devia,
Spirans odores optimos,
Greſſus decentes fert ſuos
Innixa Dilecto ſuo?)

SPONSA.

Aprica malus ſtat: ſub hac
Te ſuſcitavi; hîc te tua
Enixa mater protulit
Dias in oras luminis.
6 Tanquam ſigillum me memor
Corde geras ſculptam tuo:
Me geſtet, armillam velut
Pulcram, lacertus candidus.
Mors ſæva cuncta proterit,
Buſtoque condit; ſic Amor
Dirus Cupido & perdomant,
Prunas vomentes igneas.
7 Multos rotantes vortices
Fluctus aquarum non domant
Amoris ardentes faces;
Nulluſque torrens obruit.
Gazas beatas ædibus
Si quis repoſtas intimis
Oſtentet; has opes Amor
Unius aſſis æſtimat.
8 Germana nobis parvula eſt,
Cui non tumeſcunt ubera;
Hanc quî juvemus, dic age,
Hæc cum locanda ſit viro?

SPONSUS.

9 Si murus hæc; argenteum

Nos hanc ſuper palatium
Condemus; hæc ſi janua,
Valvis tegemus cedrinis.

SPONSA.

10 Sto firma ſicut æneus
Murus, mamillæ turribus
Binis pares ſunt : hinc bono,
Lux, me tueris lumine.
11 Servis locavit vineam
Amplam creatus Davide
Rex : mille quiſque pendere
Solebat huic argenteos.
12 Quæ contigit mî vinea ;
Huic excubo cuſtos vigil :
Hinc mille Rex argenteos,
Servi ducentos & ferent.

SPONSUS.

13 Hortos apricos quæ colis,
Tibi ſodales arrigunt
Aures : melos fac aureæ
Prædulce vocis audiam.

SPONSA.

14 Accurre cervis ociùs,
Dilecte mi, citatior
Sis capreâ, quæ perlevis
Colles odoros tranſilit.

Cantici

Cantici Solomonis

Paraphrasis altera.

CAP. I.

1 CAnticum quod Rex Solomon canoræ
Barbiti eſt nervis modulatus olim:
Canticum quod præ reliquis meretur
Nobile palmam.

SPONSA.

2 Oſculum mî det roſeis labellis,
Oſculis blandis me hilaret; tui, Lux,
Dulcè ſpirantes ſuperant amores
Pocula vini.
3 Halitus fragrans redolenſque ſuavè
Manat unguentis nitidis abundè
De tuis: queis par nihil eſt odorum,
Nil magè gratum.
Nomen, unguentis veluti refuſis
Pyxis, effundit liquidos odores;
Integræ te depereunt puellæ
Pectore caſto.
4 Me trahas, oro, celeri feremur
Præpetes curſu: in thalamos ovantem
Duxit en! me Rex, hilares fruemur
Rege benigno.

Vina nos ſupra generoſa, amores
Mente condemus memori tenellos:
Sic tui multo pia corda rectis
Uris amore.
5 Nigra ſum vultum, tamen & decora,
Virgines ſacram Solymam colentes,
Kedaris pelles refero, tapetas
Et Solomonis.
6 Torrido ne me feriant peruſtam
Sole rimantes oculi: malignâ
Sæviens irâ genitricis almæ
Turbida proles,
Vineas cuſtos vigil ut tuerer
Compulit: verum mea, me miſellam!
Vinea agreſtis mihi ſenticetis
Obſita ſqualet.
7 Dic ubi paſcas pecus? in reductâ
Valle quâ, ſolis medios ſub æſtus,
Grex tuus, dic, Lux, recubans opaca
Frigora captet?
Cur greges juxta ſocios vagarer,
Flammeo ſubnigrum adoperta vultum,
Ah! gregum fibris tremulis tuorum
Paſcua linquens?

SPONSUS.

8 Si latet te, ô præ reliquis venuſta!
I gregi pulcro præeunti adhærens,
Septa paſtorum teneras ad alma
Paſce capellas.
9 Non minus fulges, mea Amica, dixi,
Ac jugo junctus ſonipes Pharonis,
Fulgidis terram phaleris opertus
Cum pede pulſat.
10 Luce perſtringunt oculos coruſcâ
Qui genas clari decorant lapilli;
Aurei pulcris tua colla torques
Nexibus ornant.
11 Fimbrias, auro rutilas coruſco,
Levis argenti, Tibi perpolitas

Arte

Arte divinâ faciemus aptas
Undique ſquamis.

SPONSA.

12 Accubat dum Rex epulis onuſtæ
Ipſius menſæ, mea dat fragrantes
Halitus nardus pretioſa, fumos
Mittit odorum.
13 Faſcis eſt myrrhæ redolentis inſtar
Qui ſuo noſtrum jecur urit igne:
Hic meas inter medius mamillas
Nocte recumbet.
14 Ceuque vinetis cyprus Engedæis
Intumens baccis redolet marita
Viribus, fragrat mihi qui medullas
Torret amore.

SPONSUS.

15 Pulcra quàm fulges mea Amica? pulcri
Quàm micas oris radiis? ocelli
Te columbini decorant nitentes
Lumine caſto.

SPONSA.

16 Tu quidem pulcrâ facie, nihilque
Dulcius te mî, mea Vita: nobis
Flore flagranti decorata multo
Sponda vireſcit.
17 Ædium nobis tabulata ſplendent,
Putridam cedro cariem peroſâ,
Ac odoratis laqueata brutis
Tecta renident.

CAP. II.

SPONSUS.

1 PUlcra frondeſcens ego ſum Saronis
Floſculis rubris Roſa; Liliumque

Vallibus naſcens, niveo nitori
Quod benè certet.

2 Inter horrentes, veluti reſurgit
Lilium, ſpinas ſtimulis acutis;
Virgines inter niveas Amica
Sic mihi lucet,

SPONSA.

3 Malus agreſtes velut inter omnes
Arbores frondens; juvenes Amicus
Inter eſt noſter, decus hiſce cunctis
Gloria lauſque.
Exſilit pectus mihi dum ſub umbrâ
Hujus adſterno mea membra, dumque
Poma decerpo mihi dulciora
Nectare dulci.

4 In domum duxit dapibus refertam,
Et coronatis cyathis madentem;
Meque vexillo fluitante puri
Texit amoris.

5 Pectus exſultans hilares lagenæ
Fulciant; reddant recreentque languens
Mala cor: mentem mihi carpit ægram
Intima flamma.

6 Meque ſuffulcit capiti ſiniſtra
Subjacens: blando gremio receptam
Me ſuo, amplexu fovet & retentat
Dextera molli.

7 Obſecro vos, ô Solymam colentes
Virgines! cervos per ego paventes,
Capreas & per celeres amœni
Ruris alumnos,
Ne mihi quovis ſtrepitu moleſtæ
Unicè quem mens amat excitetis,
Neve rumpatis placidam quietem,
Dum lubet ipſi,

8 Ecce Dilecti mihi corde toto
Auribus vocem! Superans præaltos
Montium tractus venit, ecce! colles
Tranſilit omnes,

9 Capream curfu celer antevertit
Ille Dilectus meus, aut volucrem
Hinnulum vincit citus: ecce! noftras
Adftat ad ædes;
Atque fubridens mihi per feneftras
Profpicit; clathros dat & intuendum
Se per auratos, tenui fubinde
Luce micantem.
10 Ore Dilectus meus eft locutus,
Ore fic vocem dedit, ô Amica
Tu mea, ô pulcras mea Pulcra vincens,
Surge, venito.
11 En! hiems fugit nivium procellis
Fœta, nimbofis rapidifque ventis
Sæviens: fugit, madidis receffit
Imber & alis.
12 Floribus tellus variis amicta eft:
Nunc aves ramos celebrant amœno
Garrulæ cantu; gemitufque reddit
Turtur in agris.
13 Jam fuis ficus tumuere groffis:
Vineæ fundunt teneris racemis
Halitus fuaves. Mea Amica, Pulcra,
Surge, venito.
14 O mea in petræ falebris columba,
Abditis hærens graduum latebris,
Fac tuam cernant faciem, precamur,
Lumina noftra;
Aure da lenis facilifque vocem
Hauriam: fuavi tua vox loquela
Ore dimanat, faciemque pingit
Grata venuftas.
15 Caffibus vulpes capiantur, unà
Vulpium pulli quoque, quippe vites
Dente qui rodant: teneræ refurgunt
Vitibus uvæ.
16 Qui fuo noftrum jecur urit igne
Eft meus: nec non ego jure ceffi
Optimo illi, quem juvat inter alba
Lilia pafci.
17 Dum dies vectus rutilis quadrigis
Lucidum tollat caput, atque fufcæ

Avolent

Avolent umbræ, tenebris fugatis
Lumine claro;
Flecte tu, cujus mea mens amore
Flagrat: instar sis capreæ volucris,
Aut levis tanquam hinnuleus pererrans
Betheris alta.

CAP. III.

SPONSA.

1 QUæsii noctu recubans cubili
Unicè quem mens amat: heu! supina
Quæsii; inventus mihi sed misellæ
Non fuit ille.
2 Pigra quin, inquam, tua membra stratis
Excutis? surgens cita dehinc per omnes
Urbis anfractus ferar, angiportus
Ilicò & omnes.
Pervolans cunctas plateas, requiram
Unicè quem mens amat: usque & usque
Quæsii; inventus mihi sed misellæ
Non fuit usquam.
3 Obviam fiunt mihi pervagantes
Oppidum noctu vigiles: rogavi
Uspiam an qui lux, mea qui voluptas,
Obvius esset.
4 Paululum gressus dubios ab istis
Avoco; tandem mihi qui medullas
Urit, inventus: tenui prehensum,
Huic & adhæsi,
Donec in lætas genitricis ædes
Læta duxissem, thalamosque in ejus
Parvulam quæ me teneramque fovit
Primitùs alvo.
5 Obsecro vos, ô Solymam colentes
Virgines! cervos per ego paventes,
Capreas & per celeres amœni
Ruris alumnos:
Ne mihi, quovis strepitu molestæ,
Unicè quem mens amat excitetis,

Neve

Neve rumpatis placidam quietem,
Dum lubet ipsi.

HIEROSOLYMITANÆ.

6 Avios quæ per nemorum recessus
Lucidum hæc tollit caput, atque in astra
Fumeæ sicut liquidum columnæ
Aëra scandit?
Suavis exundans redolente myrrhæ
Halitu, multo quoque fumigata
Ture, quas vendit myropola cunctis
Mercibus aucta!

SPONSA.

7 En! torum Regis Solomonis altum:
Excubant circum vigiles potentes
Sexies deni, Isacidæ vigentes
Robore multo;
8 Fulgidos cuncti gladios vibrantes
Impigri, acris militiæ scientes;
Quisque, nocturnos fuget ut timores,
Cingitur ensem.
9 Fecit ex ligno Libani superbum
Rex sibi currum Solomon: columnas
Fecit argenti radiante puri
Luce nitentes:
10 Aureum fundum, Tyrioque tegmen
Finxit ex ostro; mediumque sacræ
Quæ colunt turres Solymæ puellis
Stravit amore.
11 Tecta linquentes properè, Sionis
Filiæ, Regem Solomona vestrum
Aureâ quîcum genitrix coronâ
Regia cinxit,
(Quo die Sponsam sibi per tabellas
Lege sancitas, propriam dicavit,
Gaudio & cordis micuere fibræ,)
Cernite clarum.

CAP. IV.

SPONSUS.

1 ENitet quantum decus è venusto
Ore? quàm fulges facie decorâ,
Aureos, dulcis mea Amica, quassans
Aurea crines!
Inter & cirros rutilos ocelli
Sunt columbini tibi: Giladæâ in
Rupe caprarum gregis æmulantur
Vellera crines.
2 Grex uti dentes ovium nitescunt,
Ritè quæ tonsæ redeunt lavacro;
E quibus cunctæ pariunt gemellos,
Orbaque nulla.
3 Labra pinguntur tibi, ceu nitescens
Splendido filum dibaphum colore:
Coccinis miro fluit è labellis
Sermo lepore.
Fragmen ut mali roseo rubore
Punici, mistâ nive quod relucet,
Crinibus præ puniceis retortis
Tempora lucent.
4 Davidis turrem simulant superbam
Colla, quæ telis micat: unde mille
Ærei pendent clypei, virorum
Scuta potentum.
5 Sunt tuæ mammæ geminæ, gemelli
Hinnuli tanquam capreæ volucris,
Inter errantes niveo nitore
Lilia pulcra.
6 Dum dies curru celeri peragrans
Aërem, spargat roseum colorem,
Noctis ac umbræ fugiant abactæ
Lumine claro,
Myrrheum in montem ferar, in feracem
Turis & collem citus avolabo:
7 Tota perpulcra es mea Amica, nullâ
Labe notata.

8 Deveni

8 Deveni mecum à Libano referto
Ture fragranti, mea Sponſa cara,
Deveni mecum à Libano; de Amanæ
Vertice ſummo
Proſpice, Hermonis, Seniriſque amœni:
Acrium luſtris quoque de leonum,
Et jugis quæ ſunt benè nota pardis
Pelle notatis.
9 Cor, Soror dulcis, mihi Sponſa cara,
Surripis; cor mî rapis ex ocellis
Unius nictu, nitidique colli
Torque vel uno.
10 Quàm tui ſuaves mihi ſunt amores,
O Soror dulcis, mea Sponſa? vincunt
Vina; & unguentis odor eſt tuis a-
romata vincens.
11 Ceu favi ſtillant tua, Lux, labella:
Melle fragranti, niveoque lacte
Lingua perfuſa eſt; Libanique odores
Spirat amictus.
12 Hortus es ſeptus, Soror atque Sponſa,
Tu ſcaturigo ſalientis undæ
Clauſa, tu fidis ſacer & ſigillis
Fons benè tutus.
13 Pomifer malis tibi floret hortus
Punicis, plantæ variæ reſurgunt
Fructibus pulcræ: cyprus atque nardus
Suaviter halant.
14 Hîc ſuos miſcent crocus atque nardus
Halitus dulces, calamuſque ſuavis
Naſcitur multus, liquidamque ſudant
Cinnama ſtacten.
Turei rami, lacrimæque paſſim
Myrrheæ ſpirant, aloëque amara,
Quæque Panchæis veniunt jugis a-
romata cuncta.
15 Purus hortorum es vitreo colore
Fons, aquis vivis puteus perennis
Qui ſcatet, rivi è Libano fluentes
Flumine puro.

SPONSA.

16 Excita flatus, Aquilo! ſerenos;
Aureis noſtrum, Note! lenis hortum
Pervola pennis; ita ſuavè noſtrum
Spiret aroma.
Conferat greſſus celer ille in hortum
Ipſius, flammâ tacitâ medullas
Qui mihi torret, dapibuſque inemtis
Dulcè fruatur.

CAP. V.

SPONSUS.

1 JAm meum greſſus celeravi in hortum,
O Soror dulcis, mea Sponſa cara!
Myrrheæ jam ſunt lacrimæ, mihique aromata lecta.
Cum favis edi mea mella; purum
Combibi lac, & laticem Lyæum:
Vos dapes lætis animis, Amici!
Sumite lautas.
Vultus hinc rugis tetricus faceſſat,
Ore ſpumantes pateras, Amati!
Ducite, hauſtus nectarei liquoris
Ducite plenos.

SPONSA.

2 Me tenet ſomnus vigilante corde:
Voce Dilectus mihi pulſat aures,
Mî fores duras Soror ô reclude,
O mea Amica,
Cui nitor purus mea Lux, columba
O mea: en! multo caput eſt repletum
Rore; nocturno madidi capilli
Imbre gravantur.
3 Cingar an rurſus, modò quæ recincta?
Anne me exutâ tunicâ reſumtâ

Induam,

Induam, & lotas maculabo plantas
Sordibus atris.
4 Qui ſuo noſtrum jecur urit igne,
Clam manum immiſit mihi per foramen,
Turbido demum fremuere noſtra
Viſcera motu.
5 Non moras necto ulterius ſupina,
Huic ſed ut quem mens amat obſeratam
Januam poſſum reſerare, ſtrata
Pigra relinquo.
Myrrha guttatim manibus cadebat
De meis; myrrhæ lacrimis madeſcunt
Suavè manantis digiti, ſeræque
Inſuper anſæ.
6 Tum fores, ruptis, mora nulla, clauſtris
Obditis, reddo patulas Amico:
Sed viam carpens citus avolârat
Præpete pennâ.
Verba dum fecit, mihi mens ſtupebat:
Quæſii, nuſquam mihi ſed repertus
Ille, reſponſum mihi nec vocanti
Reddidit ullum.
7 Me cohors atrox vigilum pererrans
Oppidum, ſolam feriunt repertam,
Vulnerant, à me rapiunt tuentes
Mœnia peplum.
8 Vos ego adjuro, Solymes puellæ!
Huc volet ſi Lux mea, nuncietis
Ipſius molli mihi amore lento
Pectora carpi.

HIEROSOLYMITANÆ.

9 Ille Dilectus tibi qualis? huicne
Par viget quicquam ſimile aut ſecundum?
Candidâ longè ſuperans venuſtas
Fœmina formâ!
Ille Dilectus tibi qualis? anne
(Quæſumus) ſoli tribuenda palma?
Nos quod adjures, ita noſmet urgens
More ſacrato.

SPONSA,

SPONSA.

10 Ore Dilectus niveo, rubenti
Pulcer & vultu meus eſt: decemque in
Millibus lectis Coryphæus exſtans,
Omnibus anteït.
11 Prodiens aurum veluti caminis
Splendet ipſius caput; huic capilli
Ritè criſpantur, radiantque nigris
Corvus ut alis.
12 Ceuque formoſis oculi columbis
Flumen ad purum, renitent ocelli
Lacte perloti niveo, decori
Orbibus aptis.
13 Areas malæ referunt odoras,
Floribus pulcrè croceis tumentes:
Myrrheum rorem labra liliiſque
Æmula ſtillant.
14 Quique beryllo rutilant & auro
Annulos manus referunt: operti
Ritè ſapphiris eboris nitorem
Venter & æquat.
15 Marmore & crura ex Pario ut columnæ
Aureis nixæ baſibus: decorque
Vultui, qualis Libani in virentis
Vertice cedris.
16 Rore cœleſti madet & palatum,
Mella qui longè ſuperat favoſque:
Totus, en! hic deliciis ab omni
Parte beatus.
Hicce Dilectus meus, hic Amicus
Eſt meus, vos ô Solymæ colentes
Virgines turres placidas opimæ
Celſaque tecta!

CAP. VI.

HIEROSOLOMITANÆ.

1 QUo tuus pernix Amor avolarit,
Fœminis ô præ reliquis venuſta,
Fugerit quo, dic, citus; ut queamus
Quærere tecum.

SPONSA.

2 Hinc Amor pernix meus avolavit
In ſuum hortum ac areolas odoras,
Heic uti paſcat, legat & nitente
Lilia flore.
3 Jure Dilectus ſibi mancipatam
Vendicat me, ſic mihi jus in illum
Vendico, cui ſunt epulæ inter alba
Lilia ſuaves.

SPONSUS.

4 Tirza tu tanquam, mea Amica, pulcra,
Sacra tu tanquam Solyme decora;
Sicut infeſtis acies tremenda
Martia ſignis.
5 Lumina avertas, peream ne ab iſtis:
Summa tondentis juga Giladæa
Pulcra caprarum gregis æmulantur
Vellera crines.
6 Grex uti dentes ovium niteſcunt,
Ritè quæ tonſæ redeunt lavacro;
In quibus cunctæ pariunt gemellos,
Orbaque nulla.
7 Fragmen ut mali roſeo rubore
Punici, miſtâ nive quod relucet,
Crinibus præ puniceis retortis
Tempora lucent.
8 Pone Reginas ſolio nitente
Sexies denas; decieſque & octo

Concubinas, innumerasque circum
Pone puellas.

9 Tum meæ si deliciæ columba,
Una spes matris, genitricis una
Cura, se sistat mihi; personabunt
Ore beatam,
Viderint illam simul ac puellæ:
Laude Reginæ super astra tollent,
Evehent multis quoque concubinæ
Laudibus illam.

10 Sicut aurora os nitidum revelans,
Exserens undis caput ex Eois
Prospicit quænam, roseo refulgens
Ore decora?
Pulcra quæ lunæ similis rubenti,
Pura quæ soli similis sereno,
Fulgidis signis radians tremendæ
More phalangis.

11 Ut meum pascens animum viderem
Vallium plantas virides, tenellæ
Gemmulis vites mihi num tumerent
Palmite læto,
Truderent num puniceo decorum
Punicæ mali quoque flore germen,
Hortulos multis nucibus refertos
Lentus adibam:

12 Abstulit me mens mea non opino
Impetu pernix, minus haud citatis
Atque quadrigis ego vectus Ammi-
nadabis essem.

13 Flecte te retro, Solymiti, flecte;
Ora, te quæso, tua flecte, flecte;
Quò tui blando reducis fruamur
Lumine læti.
Quid potest in te, Solymiti, cerni?
More tu fulges geminæ phalangis,
Castra quæ plaudit choream revisens
Hoste peremto.

C A P. VII.

SPONSUS.

1 CAlceis aptis tibi quàm decentes
Sunt pedes? aurêis ſoleis revinctâ
Bellulè incedis generoſa celſo
Principe nata!
Bella compages femorum tuorum
Gemmeos orbes ſimulat, coruſcâ
Luce fulgentes, ope perpolitos
Undique ſummâ.
2 Eſt capax crater veluti rotundus,
Nardino exundans, tuus umbilicus:
Ut Ceres flavens, ubi cana circum
Lilia, venter.
3 Sunt tuæ mammæ geminæ, gemelli
Hinnuli tanquam capreæ fugacis:
4 Turris in morem tua celſa cervix
Fulget eburnæ:
Ceuque piſcinæ renitent ocelli
Hesbonis, portam ad populo frequentem:
Eminet naſus Libani ut, Damaſci ad
Mœnia, turris.
5 Quàm tibi vertex rutilat tiarâ
Coccinâ, vittæ & capitis refulgent
Purpurâ? Stat Rex tuus ambulacris
Captus amœnis.
6 Qualis! ô qualis! nitor & venuſtas
Te volat circum, mea Lux: figura
7 Corporis palmam tibi recta adæquat,
Ubera botros.
8 Dixeram, Jam jam ferar in virentem
Geſtiens palmam, manibus prehendam
Jam meis pandos, gravidoſque fœtu
Ubere, ramos:
Nunc erunt mammæ teretes feracis
Turgidi vitis veluti racemi;
Halitus nares mihi, poma quales
Mitia, reddent:

9 Et notæ vinum ſapiet palatum
Intimæ, paſcens oculos meando,
Oſque permulcens, labra dormienti
Clauſa recludens.

SPONSA.

10 Illius ſum qui tacitis medullas
Oſſium torret facibus calentes:
Meque flagranti ſtudio retentus
Appetit ille.
11 Qui tuo noſtrum jecur uris igne
Fer gradus, ruris repetamus arva;
Ruris ad cypros, mea Vita! noctem
Nos & agamus.
12 Manè viſamus jubar ante Eoum
Vineas noſtras, videamus anne
Floreant vites, teneræ an reſurgant
Vitibus uvæ;
Germina & mali ſua num tumentes
Punicæ trudant foliis tenellis:
Perlubens illic tibi mille jungam
Oſcula pacta.
13 Halitum dant mandragoræ, dapeſque
Mille ſunt, fructus veteres novique
Ad fores noſtras; tibi quas repono,
O mea Vita!

CAP. VIII.

SPONSA.

1 NUminis ſummi ô utinam favore
Tute germanus mihi frater eſſes,
Qui meæ labris genitricis alma
Ubera ſuxit!
Te foris viſum, patulis receptum
Te meis ulnis ego baſiarem;
Verteret nec quis vitio, nec inde
Temnerer ulli.

2 Me duce intrares genitricis ædes
Tu meæ, quæ me inſtituit docetque:
Duceres grati calices falerni,
Me tribuente,
Quos odorati ſapidique mirùm
Temperant fructus: ſimul & bibendum
Limpidum ſuccum tibi mala quem dant
Punica ferrem.
3 Subjacens ægro capiti ſiniſtra
Me levat; blando gremio receptam
Me ſuo, amplexu fovet & retentat
Dextera molli.
4 Vos ego adjuro, Solymes puellæ!
Ne mihi quem mens amat excitetis,
Neve rumpatis placidam quietem,
Dum lubet ipſi.

HIEROSOLYMITANÆ.

5 (Avios quæ per nemorum receſſus
Pandit hæc vultus nitidos, ſuoſque
Dirigit greſſus humeris Amantis
Nixa ſuperbis ?)

SPONSA.

Malus eſt, ſub quâ recubans, aprica,
Te dedi erectum; tua mater alma
Hac ſub enixa eſt, peperitque fauſta
Hujus in umbra.
6 Me tuo cordi veluti ſigillum
Inſeras oro; memoremque noſtri
Geſtet armillam niveus lacertus,
Imprimar illi.
Præpotens ceu mors Amor, & Cupido
Orcus ut durus; velutique prunæ
Igneæ illius rapido feruntur
Vortice flammæ.
7 Non Amor multis rapidis aquarum
Fluctibus cedit; nequit ullus alto
Hujus ardentes ſuperare flammas
Gurgite torrens.

Ditium gazas Arabum beatas
Profer: hæc æquâ bona cuncta Amorque
Lance pendantur, leviora cernas
Omnia plumis.

SPONSA.

8 Parva (scis) nobis soror est; nec illa
Apta quæ tædas societ jugales,
Cærulis isti tumuere nondum
Ubera venis:
Artibus queis huic, cedo, consulamus,
Luce quâ sacræ fuerint parandæ
Huic faces, cum sit subitura vincli
Jura mariti?

SPONSUS.

9 Illa si murus fuerit, struetur
Regia argento radiante clara;
Ex cedro valvas bifores recludet
Janua si sit.

SPONSA.

10 Æneum murum refero, mihique
Æmulæ turri geminæ mamillæ;
Hincque me gaudens oculis benignis
Adspicit ille.
11 Colle florebat Solomoni aprico
Vinea; hanc multis famulis locavit:
Singuli nummos Domino solebant
Pendere mille.
12 Vineæ, quæ mî cecidit tuenda
Sorte divinâ, vigil excolendæ
Excubo custos; oculis oberrat
Nocte dieque.
Hinc ego nummos, Solomon! datura
Sum tibi centum decies; ferentque
Centies binos famuli, fidelis
Præmia curæ.

SPON-

SPONSUS.

13 Hortulos ô tu quæ habitas amœnos,
Cum tuis dictis hilares sodales
Præbeant aurem, fac ut audiamus
Nos quoque vocem!

SPONSA.

14 Qui mihi torres tacitus medullas,
Ociùs cervis celerato gressus,
Ociùs cursum capreis odora
Per juga carpe.

FINIS.

ROBERTI BODII
A TROCHOREGIA,
AD
Christum Servatorem
HECATOMBE.

CHriste! Sanctorum caput atque custos,
Cujus exundans fluvio perenni
Fons inexhaustæ bonitatis, imos
Manat ad artus:
Da, tuum digno decus ut capessam
Cordis impulsu, melos & quod acrem
Temporis limam ferat, & malignæ
Verbera linguæ.
Lucis adfulgens radio supernæ,
Quâ tui circum solii coruscat
Limbus, invisa mihi nunc jacenti
Mortis in umbra,
Pelle peccati tenebras, prementum
Quò gravi nexu scelerum solutus,
In tuas puro ferar accinendas
Pectore laudes:
Nam tuas casto decet alme cultu
Christe! virtutes recoli; profano
Absit impuri temerentur unquam
Pectoris ausu!

Nuncius præpes mihi labra summo
Tangat è cœlo volitans, reatu
Tangat infectas gemino micanti
Forcipe fibras.
Tunc, tuæ fructum crucis, ad beatam
Quæ pios vitam documenta ducunt,
Perdius, pernox, animo revolvam
Sancta sereno.
Te canam, lucis jubar ut resurget;
Te, breves quando jacientur umbræ;
Teque, quum præceps teget ora mundi
Lucida lampas.
Patris æterni soboles coæva,
Par patri summo, simul ejus implens
Pectus immensum, simul alma proles
Virginis almæ!
De Deo verus Deus, increatæ
Lucis æternum jubar, ora vivus
Patris ad vivum referens character,
Alter & idem!
Scala quæ cœli subiens cacumen,
Ad soli centrum penetravit, imis,
More mortalem superante captum,
Summa coaptans:
Te, salus rerum, profugis receptus,
Naufragis portus, miseris medela,
Lumen exstinctis, onerum levamen,
Meta laborum!
Te, fatiscentum requies, peracti
Palma conflictûs, pugilum corona,
Præmium cursûs, operumque nulli
Debita merces!
Fœderis mundum reparantis obses
Arcus, undarum potior periclis
Arca, pax terræ, tremor inferorum,
Gloria cœli!
Gentium lumen, decus Israelis,
Patribus voti modus atque summa,
Scandali rupes atheo, fideli
Petra salutis!
Arbor ô vitæ senio carentis,
Quâ Dei vernat paradisus, uno

Fonte

Fonte diffusâ riguus quaterni
        Fluminis unda !
Legis & Vatum ſcopus, involucro
Moſis abducto faciem revelans,
Corpus umbrarum, ſimul agnus inſons,
        Ara, ſacerdos !
Agnus à mundi jugulatus ortu,
Ara primævæ luis expiatrix,
Invii ſolus penetrans olympi
        Templa ſacerdos !
Te canam, lapſi generis Redemtor !
Teque, lapſuri Stator & Retentor !
Qui manu magnâ Mediator unus
        Cuncta coerces.
Qui * Supernatum ſubitam, caducæ
Stirpis adſcitu, reparas ruinam,
Et choris terrâ genitos beatæ
        Inſeris aulæ.
Te quid excîrit referam, relicto
Patris æterni ſolio, latentem
Veſte ſub ſervi Dominum, rebelles
        Viſere terras :
Carnis & craſsâ velut obvolutum
Nube, divinos operire vultus,
Et crucis diras, gelidique cippum
        Ferre ſepulcri.
Nempe nec mundus redimi, nec ira
Patris exſtingui, nec acerba legis
Pœna perſolvi, nec imago nobis
        Priſca refundi ;
Nec polus pandi, nec avara cunctos
Parca pervadens perimi, reſurgens
Præda nec buſti carioſa vernum
        Sumere vultum ;
Nec triumphatæ ſpoliis gehennæ
Agmen augeri ſuperûm, nec olim

Plumbeum

* Ita auctori hîc Angeli vocantur, qui ex ſuperis locis in inferna detruſi ſunt; quorumque jacturam, eorum in locum mortalium genus ſubſtituendo, reparavit Deus. Vide PLIN. XVI. 36. *Romæ infernas abies ſupernati præfertur.*

Plumbeum tolli ſuper aſtra pondus
Carnis opacæ,
Abſque te ſolo potuiſſet; imos
Per gradus pœnæ capitalis actum
Summa quem ſedes beat, & ſupremi
Culmen honoris.
Hinc labor nullum patiens levamen,
Gentis & lapſæ tibi luctus exſpes,
Fœta materno liquefecit urgens
Viſcera motu,
Sortis ut noſtræ miſeram ſubires
Aleam, noſtri pudor ut reatûs
Ora confundens tua nos perenni
Luce repleret:
Nam tuæ nobis tenebræ decorem,
Gaudium luctus, requiem labores,
Inferi cœlos peperere, lætum
Lucta triumphum.
O ſalutarem ſophiam, ſagaces
Jure quæ mundi fugiens magiſtros
Hujus, inflatæ vitreum fefellit
Mentis acumen!
O vices rerum, facieſque miras,
More quas miſcens tua tam decenti
Dextra diſpenſat, paribuſque librans
Lancibus æquat!
Nos tui mœſtos hilarant pavores,
Ora lugentum lacrimæ ſerenant,
Sanat afflictos dolor, ipſa vinctos
Vincula ſolvunt.
Languor infirmos reficit, fluentem
Vulnus admotum cohibet cruorem,
Nuditas nudos tegit, indigentes
Ditat egeſtas.
Sanguinis grumi facie cadentes
A tua noſtras radiis coronant;
Mundat attractam cruor è parentum
Semine lepram.
Mortis exhorrens calicem propinquæ,
Tela ſecuros facis ad ſuprema,
Noxios tu nos reus innocentum
Cœtibus infers:

Deserit quum te patrius parumper
Vultus, extorres tua nos cooptat
Cura, susceptos gremio nec unquam
Ejicis almo.
Quid morer multis? Erebum subintrans,
Tollis in cœlos; maledicta quondam
Furca, nunc arbos hominum beatrix,
Fitque boni fons.
Quum triumphati speciem pudendam
Pendulus præfers, oculosque pœnâ
Pascis hostiles, odioque turgens
Pectus acerbo:
Squalidus, nudus, lacer, ora pallens,
Obrutus probris, coopertus iræ
Fluctibus, clavis miseranda fixus
Membra quaternis.
Inter infestas acies, latronum
Inter infaustos fremitus, remandans
Spiritum Patri, geminumque fundens
Corde fluentum.
Tunc triumphali crucis in quadrigâ
Vectus, immanes agis ante temet
Hostium turmas, manibus retrorsum
Fune revinctis:
Fune constrictos agis indecoro
Principes mundi, stygiique portas
Carceris, fauces trucis & sepulcri
Victor inermes:
Victor, exutas Erebi phalanges,
Labis humanæ caput, architectos
Fraudis & falsi, scelerumque terras
Quidquid inundat,
Exhibes pulcrum superis theatrum,
Noctis æternæ laqueo superbas
Fracta cervices, pudefacta furvos
Agmina vultus:
Mortis hinc sævæ stimulus bicuspis,
Legis hinc iram parientis anceps
Volvitur canthos dica subter, unco
Fixa trabali.
Ipse cumprimis jacet orcus ingens,
Ense confossus proprio, dolosam

Dum

Dum crucis, rictu nimiùm furenti,
Devorat offam:
Finditur monſtrum furiale, rapto
Præda fit raptor lupus, unde vitam
Retur abſorptam tenuiſſe, cœpit
Inde teneri.
Gentis humanæ miſerator, hydro
Conterens tetro caput exſecrandum,
Cordis ô conſtans amor, ô voluptas
Pura paterni!
Pacis & vitæ via ſola; magni
Promus arcani patrio latentis
In ſinu; veræ pietatis idem
Auctor & index!
Perditis, eheu! quid in omne nobis
Tempus, O vindex hominum! fuiſſet,
Abſque te ſolo, ſobolique noſtræ,
Dulcis Jeſu!
Clauſtra perrumpens tumuli, ſupernam
Qui domum ſcandis redivivus, & nos
Convehens tecum, tua membra, nigro
Surripis orco:
Surripis flammæ furiis, nocentes
Quæ manet, mundi ſenium ſub excors,
Jamque nos vitæ venientis amplâ
Inſtruis arrhâ:
Pacis obſignans & amoris almo
Spiritu, qui nos tibi quique membris
Unit, æterno tua quotquot implet
Gratia nexu:
Ille nos mundi, laqueoſque contra
Carnis & fraudes, furiaſque nigrâ
Nocte ſummiſſas, mediâque peſtes
Luce volantes,
Gratiæ ſalvos ope ſeptiformis
Præſtat, ac tandem ſuper aſtra tollit,
Nec ſpei fluxæ, fideive fultos
Præpete pennâ.
Ille divini lateris gemello
Tertius rivo comes, efficaci
Voce conteſtans, pia firmat ingens
Pectora pignus.

Ille proſtratis aditum tribunal
Patris ad ſummi referat, medullis
Ille mox, Abba pater, æſtuantum
Format in imis.
Ille ſingultu tacito, canoræ
Nulla quem vocis tuba, nec venuſtus
Æquet accentus, feriet paternas
Protinus aures.
Ille ſinceris oculos revelat,
Legis ut ſenſus penetrent profundæ;
Spernit elatos, humileſque ſanctis
Motibus afflat.
Ille torpentes acuit, labantum
Firmat inceſsus, revocatque lapſos;
Ille divinis moribunda mulcet
Viſcera flammis.
Ille præfractos refugoſque leni
Ductiles reddit facileſque tractu,
Nulla quem duri pudefecit unquam
Pectoris incus:
Quin tuum, currant agiles, cupito
Sponte cervices onerique ſubdant,
Suavè fragrantem ſimul atque nomen
Sparſit odorem:
Nomen effuſum quod ubique caſtas
Haud ſecus fibras ferit, imbecillos
Atque languentum pretioſa pulſant
Unguina ſenſus.
Hujus, ô vitæ dator, & viæ dux!
Imber irrorans olei, ſalutis
Arduum greſſu duit irretorto
Carpere clivum;
Noſque deſerti per inhoſpitalis
Teſqua palantes lacrimoſa, dipſas
Dira quæ terret, ſitis & retoſto
Squalida rictu,
Ducat, optatus comes, ad ſupernos
Lactis & mellis fluvios, tuorum
Semper & plauſu pia, Chriſte! læto
Cœpta ſecundet:
Orbis à ſummo tua dum coruſcans
Axe majeſtas inopina, longum

Temporis

Temporis fluxum feriemque puncto
Siftat in uno:
Tunc fuum rectà repetent parentem
Amnium curfus, ubi tempus ævi
Condet æternâ caput, unde primùm
Fluxit, abyffo;
Luce, quæ cœli rapidum volumen,
Luce, quæ rerum refluos tumultus,
Luce, quæ mortis rigidique folvet
Sceptra fepulcri.
O dies nullâ vice fubmovenda
Noctis à tergo fubeuntis! O nox
Nulla quam lucis premet invalefcens
Aura diurnæ!
Lucis ô lætæ feges! O triumphus
Perpes integris animi! Viciffim
Confciis ô crux inimica vitæ
Turpiter actæ!
Quæ pios luctu lacrimifque folvet,
Impiis clangens eadem catervis
Rumpet infaufto tuba triftis altum
Fine veternum.
Nam tuam clangor faciem præibit,
Orbis ô vafti moderator! omnes
Qui fimul rerum feriens tremendo
Murmure metas,
Ad tuum fiftet folium, fupernæ
Quofque tunc auræ vegetabit hauftus,
Quofque nunc fervat cineres profundi
Urna fepulcri.
Illius nemo fugiet feverum
Lucis examen, patefecit almæ
Cardo quem vitæ, vel adhuc ab ægrâ
Matre rubentem.
Quum vorax flammæ violentis ardor,
Quâ tui circum folii crepido
Candet, igniti fuper actus atras
Turbinis alas,
Cuncta luxabit liquefacta magnæ
Membra compagis, quatiens repofto
A foli centro fugitiva fummi
Mœnia mundi.

Solis

Solis involvent radios tenebræ,
Priſtinus linquet nitor aſtra, terræ
Vertet in canam decus omne victrix
Flamma favillam:
Mentis humanæ monumenta, moles
Arduas, quidquid validæve robur
Dexteræ, ſolers acieſve longo
Præſtitit uſu,
Unius fervor furibundus horæ
Involans, nictu citiùs volucri
Perdet, & rerum genus omne maſſam
Fundet in unam:
Quum tamen mundi pereuntis ingens
Cuncta confundet fragor & ruina,
Dura percellens trepido nocentum
Corda tumultu;
Tunc ab hircoſo grege triſtis agnos
Dextimos inter dirimet capedo,
Mira quos tinxit niveos rubentis
Unda lavacri.
Dum tuum cinget ſubitò tribunal
Clara ſanctarum tribuum corona,
Solis ut purum radioſus orbem
Ambit amictus;
Nubis adſcendens nitidum ſerenæ
Sub tuis tenſum pedibus lacunar,
Triſte ſubſidet ſed humi ſiniſtrum
Eminus agmen:
Vocis exſpectans tonitru triſulcæ,
Nulla quam franget mora, quin paventum
Oſſa pervadat cinefacta ſævo
Protinus ictu:
Ite ſub terras maledicta cœlo
Turba, frendentes furias fatigans,
Ignis æterni cibus in perennes
Ite tenebras:
Unde ſpes, lumen, requies, voluptas
Exſulant; vermes ubi, cumque fletu
Dentium ſtridor viget, atque tetri
Sulphuris ardor.
Quantus exemplò premet angor, exſpes
Obruet quàm non tolerandus horror!

Lingua

Lingua quæ fando referet, quis acri
Mente prehendat;
Me ſed in tali trepidum periclo
Præſtet, ô clemens hominum Redemtor!
Sanguis immunem tuus, inque dextrâ
Sorte reponat!
Sorte ſanctorum, tua quos beatos
Reddit adſpectu facies propinquo,
Summa tu præſens quibus es perennis
Cauſſa triumphi!
Quæ tui vectes tumuli refregit,
Nexibus junctum tibi ſempiternis,
Chriſte! depoſtum repetat rigenti
Vita ſepulcro;
Tollat & cœli radiantis ultra
Fornices, tecum fruar ut repoſtis
Læta queis aulæ dapibus redundat
Menſa ſupernæ:
Gaudiis, quæ non oculi, nec impar
Auris admiſit modulus caducæ,
Craſſa nec finxit ſibimet profundo
Fibra receſſu:
Summa ſed ſummus Pater ad ſupremum
Culmen evectis cumulumque ſervat
Se penes; fiet quibus unus omnes
Omnia complens:
Vita jam victrix ubi mortis atrum
Virus abſorpſit, ſpecieſque fallax
Tranſiit, vultu novus & nitebit
Mundus amœno.
Huc ferar tecum citus, ô piorum
Portus & præſtes, bonitatis umbo
Quos tuæ tutos facit à futuræ
Fluctibus iræ!
Noctis ô fulgens polus inter umbras,
Vultus, ut magnes, tuus, huc potenti
Semper obtutu trahat incitatum
Cordis acumen!
Huc ferar, quo nil penetrat malignum,
Nulla fit voto mora, nil timendum
Reſtat, huc ſanctus mihi fervor alas,
Chriſte! miniſtret:

Ut canam rerum Domino triuni
Mentibus laudes meritas beatis
Miſtus, humano potiuſque pangam
Pectore carmen :
CHRISTE, ſic fiat, precor, alme! Tandem
Sancta ſic lætus mihi vota firmet
Finis, ut fauſtam pia jam prehendunt
Carmina metam. Amen, Amen.

FINIS.

POETARVM
SCOTORVM
MVSAE
SACRAE.

VOL
II.
1739.

Geo: Jamison pinxit. R Cooper Sculp.

A. Thomson.

G Dyer

POETARUM SCOTORUM

MUSÆ SACRÆ:

SIVE

PATRICII ADAMSONI, Sancti-Andreæ in Scotia Archiepiſcopi, Jobi, Threnorumque ſeu Lamentationum Jeremiæ, ac Decalogi, Paraphraſis poëtica.

GULIELMI HOGÆI, Jobi atque Eccleſiaſtis Solomonis, & duorum Moſis Canticorum, Paraphraſis poëtica.

Poëticum Duellum: ſeu G. EGLISEMMII cum G. BUCHANANO pro dignitate Paraphraſeos Pſalmi CIV. Certamen.

Cui adnectuntur ejuſdem Pſalmi aliæ Paraphraſes poëticæ ſex, Auctoribus totidem Scotis.

PARS ALTERA.

Summo quæque ſtudio recognita, & ad fidem optimorum exemplarium expreſſa.

EDINBURGI:
Apud THO. & WAL. RUDDIMANNOS.
M.DCC.XXXIX.

Reverendiſ. in Chriſto Patris, PATRICII ADAMSONI, Sancti-Andreæ Archiepiſcopi in Regno Scotiæ meritiſſimi, VITA.

Operâ Tho. Voluſeni I. C. conſcripta.

PATRICIUS ADAMSONUS, natione Scotus, cunctis naturæ dotibus inſignitus, Parentibus ingenuis & ſtirpe honeſtâ natus, ad Taüm amnem amœniſſimum, ac regni Scotiæ facilè maximum, anno ſalutis Chriſtianæ ſupra milleſimum quingenteſimo triceſimo ſexto, circa Idus Martias, in urbe Perthi totius regni clariſſimâ, & in ipſo medio ſitâ, adſpectu atque ſitu multò jucundiſſimâ, propter aëris temperiem, proſpectum undique amœnum, vallibus, fluvio navigabili & naviculis conſpicuum, frugum, pecudis, ſalmonum, aliorumque piſcium abundantiam accolis apprimè utilem; haud procul à Sconâ, Monaſterio olim inſigni, ubi ſita fuit Cathedra marmorea, quâ Reges & nomen & Regum inſignia accipere ſolebant. Is diſciplinis liberalibus in ſcholis patriis, primùm urbanis honorificè educatus, dein ad Fanum Reguli (quod poſteritas Fanum Andreæ dici maluit) amandatus; parentum ac propinquorum omnium ſummâ ingenii ſpe de eo habitâ & conceptâ: ubi purioris literaturæ ac Philoſophiæ ſtudiis non ſine ſummâ laude imbutus, exacto ſtadio Cathedram publicam Artium Liberalium magnâ omnium admiratione quotannis tenuit, donec Lutetiam, totius Galliæ eruditionis ac Muſarum matrem parentem & dominam, vocatus; ubi amici & Mecænatis ſui amantiſſimi D. Jacobi Makgillæi, Regi ab archivis publicis, ac Senatoris ſummæ Curiæ, & Joannæ Adamſonæ conjugis ſuæ lectiſſimæ precibus flexus, D. Jacobum Makgillæum, filium parentum primogenitum in diſciplinâ habuit, & quod Lutetiæ literarum rarius & delicatius fuit biennio toto decerpſit. Inde Pictaviam & Paduam contendens, Juris Civilis & Canonici ſtudiis, ad Joannis Calvini exemplum, aliiſque diſciplinis liberalibus gnaviter incubuit, ibique tantum conſumſit olei, ut nihil ei reduci legitimæ ſcientiæ deeſſe videretur. Is reditu Gene-

vam invisens, ac dilectissimi D. Theodori Bezæ colloquiis & jucundâ societate suaviter & familiariter usus, purioris Theologiæ doctrinam sincerè avidèque hausit. Ac tandem septennio integro exacto Lutetiam reversus, in ipsum belli civilis furorem & incendium incidit, ac rabiem Parisiensem devitans Biturigibus Gallorum septem menses delituit; ubi maximas persecutiones perpessus vir pius, & per omnes Galliarum ac Italiæ Provincias, quasi summus Papicolarum hostis, strictissimâ indagine indagatus, indies extremo vitæ dispendio vixit. Is vix decimum lapidem noctu clam urbe recedens, re notâ, hospes septuagenarius in capitis discrimen vocatus, ac statim solo hospitii reatu damnatus, è summitate turris suæ miserè dejectus, obiit: quod præ ceteris pium virum anxie tenuit. Hîc Jobi historiam præclaram, patientiæ & constantiæ ὀρθότυπον, heroo carmine ornatissimo, piè quidem & eruditè conscripsit, unà cum tragœdia illius Herodis, qui ab Angelo percussus teterrimè exspiravit. Tandem fugâ salvus,& Dei Opt. Max. faustissimis auspiciis liberatus, ac ad suos revocatus, Fani Andreæ Archiepiscopatu insignitus est, anno salutis nostræ millesimo quingentesimo septuagesimo sexto.

Hunc natura φιλόκαλον, hoc est, pulcri & honesti studiosum finxit; cui vera insidebat ἐνθυμία, animi scilicet tranquillitas; in quo virtutis omnis bractea & seminarium quoddam, naturali suâ indole, medullitùs quidem (ut Plautinâ voce utar) & divinitùs inhærebat: cunctis animi & corporis dotibus præditus, & juxta M. Tullium, naturæ muneribus adeò ornatus, ut non natus sed à Deo fictus videatur; & *cui arte benignâ* (ut fert Juvenalis) *& meliore luto finxit præcordia Titan:* divinus Theologus, linguæ sacræ sui temporis coriphæus, politioris omnis disciplinæ & scientiæ thesaurus, summi acuminis & judicii, humanitatis, pietatis & caritatis plenus; Orator summus, suadendo aptissimus, Poëta insignis, felix in eo calor, cultus non invisus, temperatum judicium, dictio candida, numeri non affectati; usu rerum, prudentiâ & experientiâ plurimùm pollens, ac quasi alter scientiarum & linguarum orbis, nihil hominem latuit: imò quod omnium maximè mirum & rarum est, rei semel lectæ seu auditæ oblivisci numquam potuit. O quæ profusissimæ lacrimæ tantum literarum decus, gentis suæ illustrissimum lumen,

lumen, tantam prudentiæ affluentiam, morte in uno illo exstinctam, satis dignè unquam deflere possunt! In quo ita certabat cum pietate doctrina, cum natura ars, cum disciplina usus, ut æternam sibi reliquerit in animis omnium memoriam. Obiit ad *Fanum Andreæ*, bonorum omnium & doctorum summo luctu ac mœrore, Regnique, Musarum & Reipub. literariæ ineffabili jactura, uxore matronâ gravissimâ cum duobus liberis & tribus pullis orphanis, ex septena prole progenitâ relictis, circa Idus Martias, Salutis nostræ anno 1591, ætatis suæ anno quinquagesimo quarto, sanctè quiescens in pace, in gloriosum Servatoris adventum, cui cum Patre & Flamine sancto, Triuni JEHOVÆ cunctipotenti, sit omnis honos & gloria in æternum. *Amen.*

Ejusdem pientissimi ac doctissimi Præsulis moribundi apostrophe ad suam animam.

O Anima! assiduis vitæ jactata procellis,
Exsilii pertæsa gravis, nunc lubrica tempus
Regna tibi, & mundi invisas contemnere sordes,
Quippe Parens rerum cæco te corpore clemens
Evocat, & verbi crucifixi gratia cœli
Pandit iter, patrioque beatam limine sistet.
Progenies Jovæ! quò te cœlestis origo
Invitat, felix perge, æternùmque quiesce.
Exuviæ carnis cognato in pulvere vocem
Angelicam exspectent, sonitu quo putre cadaver
Exsiliet redivivum, & totum me tibi reddet.
Ecce beata dies! Nos Agni dextera ligno
Fulgentes crucis, & radiantes sanguine vivo
Excipiet: quàm firma illic, quàm certa capesses
Gaudia, felices inter novus incola cives!
Alme Deus! Deus alme! & non effabile Numen!
Ad te unum & trinum moribundo pectore anhelo.

Cl. Viri Thomæ Voluseni de vita & morte ejusdem Præsulis carmen.

NAturâ Orator suadens, suavisque Poëta,
Mystica divini defungens munia verbi,

Sex

Sex & vicenis annis, ac munere sacro
Præsulis Andreiæ fani sacratus, in alti
Immortale decus Jovæ, populique salutem.
Multa hic perpessus Christi sub Marte cruenta;
Decubuit mœrore animi: quique omnia pridem
Pertulit invicto constantis robore sensûs,
Non tulit immites Mystas: hinc lenta sequuta est
Tabes, lethifico carpens præcordia morsu.
Occidit: haud facilè æqualem cui nostra tulerunt
Secula, degeneri sensim evanentia prole.
Agnoscunt docti jacturæ vulnus acerbæ,
Præsulis & funus, proh incassùm! lumine lugent.

Jacobi Lausonii V.D.M. in Patricii Adamsoni Latinam Catechismi versionem Carmen

SOL & Adamsonus perfundunt luce coruscâ
 Æquor, tellurem, sidereumque polum.
Ignitâ Phœbus perlustrans lampade terras,
 Umbras corporibus pellit, at ille animis.
Ergò mare & tellus, & quas tenet igneus orbis,
 Cœlestes animæ, & numina summa poli,
Jam gaudete novum vobis lucesse solem,
 Quodque duos soles quos ferat orbis habet.

Roberti Pontani V.D.M. in eamdem Catechismi versionem Carmen.

INventis facilè esse ferunt superaddere, rerum &
 Fundamenta semel jacta labore sequi.
Utilis illa tamen sæpè est industria, notum
 Præsertim splendor si novus ornat opus.
Ecce! Catechæsis primus quam prodidit auctor
 CALVINUS, sacro magnus in eloquio.
Hanc methodum ante alias, veræ pietatis amantum
 Concio Christiadum publica jure probat.
Hinc variis variè visum est traducere, Græcè,
 Hebraicè, linguis innumerisque aliis,
Hoc ex parte etiam tentârunt carmine fratres,
 Atque ego perfectè jam propè finieram.
Vidit PATRICIUS cum Constantinus, opellæ
 Admovitque manum noster ADAMSONIUS;
Omnia qui meliùs percurrens, penè retexit;
 Non invita dedit cui mea musa locum.

Quid-

Quidquid id eſt operæ, docilis pietate juventus!
Et nos, & ſtudiis dedicat ille tuis.

De eodem Auctore.

CUncti olim Vates Scoto ceſſere Poëtæ,
Scotia nunc palmam præripit ipſa ſibi.

GULIELMI HOGÆI ad Lectorem de ſeipſo Carmen, Solomonis Eccleſiaſtis Paraphraſeôs Poëticæ Editioni præfixum.

SI quis aves hujus, Lector! de auctore libelli
Noſcere, quis fuerit, quove ſub axe latet:
Ex quo ter denos vidit mea vita Decembres,
Lanigerum reduci ter pede Phœbus adit.
GOREA me peperit, dein extera terra recepit,
Jam duo in Angligenûm luſtra peracta ſolo.
Hîc licet infeſtis agitarer ſæpè procellis,
Hæc ſunt in mediis carmina facta malis:
Scilicet, ut de ſe cecinit Sulmonis alumnus,
Ut poſſem curas ſic relevare meas.

Ad Dominum Cæſar Scholarcham Croydonienſem Gulielmus Hogæus, poſt publicatam ejus impenſis Eccleſiaſtis Solomonis Paraphraſim Poëticam.

JUre tuum celebro, Cæſar generoſe! favorem,
Et meritas grates jure libenter ago:
Hunc tu cùm preli donaris honore libellum,
Prædicat officium pagina læta tuum.

Honori & laudi præſtantiſſimi Domini Gul. Hoggæi, Periphraſin metricam edentis in Jobum, his pauculis litare debuit T. R.

ARgos cum traheret, vel cum religaret Homerum
Smyrna ſibi, Salamis nec ſiluêre Chios:

Cunctis majores famâ virtutis Athenæ
    Esse suum clamant, & Rhodos esse suum:
De patria Vatis septem dum mœnia certant,
    Penè fuit nullo natus in orbe pater.
Usitiden Jobum similis fortuna manebat,
    Hunc & Arabs, Edom hunc arguit esse suum:
At queisdam Gentilis ovat, de stirpe FIDELIS
    Est aliis: patria mox caruisset Iob:
Te nisi per vatem lis tanta diremta fuisset,
    Hogge! Caledonii lausque decusque soli:
Nam dum verba facis Jobum resonare Latina,
    Quis civem Romanum inficietur Iob?
Quod magè tam nitidè, quàm quod collapsa Poesis
    In lapso Jobo, TE præunte micet.
Quidquid enim Pelignus habet, vel Corduba pinguis,
    Bilbilis aut numerûm, Mantua quidquid habet:
Id tua tu totum nervosè ad plectra reducis,
    Atque jubes Arabes verba Latina loqui.
Ergò Castalides cingant tua tempora lauro,
    Et meritas properent condecorare comas:
Perpetuâ sic fronde mices, sic denique quidquid
    Seu Parnassus habet, mons Heliconve tene.

In Gulielmi Hogæi Scoti Paraphrasin Poëticam

ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΟΝ.

ELoquar an sileam? Laudaret Zoilus ullus?
    At supra laudem est: siccine? tum sileam.

GUL. RAMISÆUS.

In Eumdem.

EN tibi Castalius fons, qui cupis esse Poeta
    Cœlestis, verax: Ito profane procul!
Has sibi servat aquas divina Urania soli:
    Hoc in fonte pedes Angelus ipse lavet.
Hic etenim, dederat quam sanctus Spiritus olim,
    Auctor materiam, verba Maronis habet:
Hîc res divinas tractat Maro, Naso, Catullus;
    Quos sine figmentis, hîc sine fæce legas.

Dignus

Dignus es, O Hogæe! ſenes quem fronte verendâ,
Dignus quem juvenes, quem puerique terant.
Oppreſſi gravibus ſtudiis relevamen habebunt,
Hinc morum juvenes & documenta pia.
Ingenio pueri nunc hinc datur eſca, profani
Præter adulterium Mercurii atque Jovis.

RICH. DAVIS.

Amico ſuo D. Gulielmo Hogæo, dum Paraphraſin in JOBUM Poëticam in lucem emitteret *.

CLara CALEDONIÆ gens nulli cedit in orbe,
Moribus, ingenio, vi, pietate virûm.
Eximium cujus decus eſt hic doctus alumnus
Pieridum, cecinit qui modò digna cedro.
Mole licet parvum, magnum virtute volumen,
Cernitis hic juvenes, quin teritiſque manu?
Romuleus vates paſſim laudatur abundè,
Quòd ducis Iliaci pinxerit acta ſtylo.
Davidicum corpus cultu quòd ritè Latino
Texit, honorandus ſic Buchananus erit.
Hoc opus haud dubiè pariter celebrabitur olim,
O redivive Maro temporis, euge! tui.
Purpureis Jobum nudum tu veſtibus ornas;
Ulcera nectareo putrida melle lavas.
Carmen Apollineum longæva in ſecla manebit,
Nec millena valent ora referre ſatis.

JO. MINROE.

---

* *Idem Hogæus præter poëticas Jobi atque Eccleſiaſtæ, quas hîc publico exhibuimus, paraphraſes, tria Joannis Miltoni Angli, Poëtæ celeberrimi, ſermone vernaculo conſcripta poëmata, nempe Paradiſum amiſſum, Paradiſum recuperatum, ac Samſonem etiam Agoniſtam, hortante præcipuè ſummo Muſarum patrono, pietate ac literis juxta inſigni, viro clariſſimo DANIELE COX, Medicinæ Doctore famigeratiſſimo, ac Regiæ Societatis Londinenſis Socio, (cujus prolixam in ſe benignitatem atque liberalitatem graphicè patheticèque profectò, tum ſtrictâ, tum ſolutâ oratione Hogæus proſequitur) haud inſcitè certè, ut antè dictum, pro ar-*

Cl. Viri, Thomæ Dempsteri JCti de auctoribus quibusdam in hoc nostro Poëtarum Scotorum delectu, eorumque scriptis Testimonia, ex historia sua Ecclesiastica Gentis Scotorum excerpta.

De Patricio Adamsono Testimonium, lib. I. p. 50.

PAtricius Adamsonus, vir incomparabilis in humanioris literaturæ eruditione, Græcè & Latinè doctissimus, utroque stylo facilis & elegans. Scripsit Catechismum versu; in Andream Melvinum declamationes; Epigrammata ac Poëmata, in quibus felicissimus calor.

De Andrea Melvino, lib. xii. p. 497.

ANdreas Melvinus discipulus Georgii Buchanani, Poëtarum omnium nostratium hoc ævo literatissimus, suavissimus, diu in Galliis & Germaniis seu palæstra omnis virtutis decurrit, bonasque artes liberaliter professus. Ad Scotos suos redux, ne Episcopi crearentur pro virili obstitit, eoque nomine Londinum citatus, facilè ab Anglicano Concilio ad Scoticum Tribunal, mirâ libertate provocavit, sed conatu irrito: datus enim ad custodiam ad D. Pauli Decano, indeque turri Londinensi inclusus, etsi omni favoris apud Regem spe præclusâ, tamen sui non est oblitus, & negatâ chartâ parieti tamen & lateribus cultissima Epigrammatia incidit, ut appareret liberum

---

argumenti difficultate, ante quinquaginta ferè annos Latino carmine transtulit. Ceterùm, de eo certi quod adferam, idque post diligentem satis indagationem, ultra nihil habeo. Promisit quidem vir clarissimus Gulielmus Benson, (ea est viri humanissimi ad benè de re literaria merendum propensio) sedulò se operam daturum, ut certa, si fieri posset, Hogæi de vita ac morte ad nos brevi Londino (in ea enim urbe vivus ille ut plurimùm diversabatur) transmitteret: sed nec ille, satis acrem post scrutationem habitam, certi quidquam aut scitu dignum investigare potuit, quod dolendum profectò. Porrò, & eximiæ pietatis fuisse eum, nec invenustum ad hæc Poëtam credere omninò fas est.

liberum ingenium clauſo corpore non potuiſſe coërceri: in eum tunc ignobiles quique, & muſcæ aulicæ, gratiam à Rege inituræ, ineptiſſimis verſibus ſtylum acuere. Inter alios non defuit, qui propudio literarum *Melvinum* quaſi *Milvum* inficetiſſimo frigore comminiſceretur. Ejus ſunt infinita, ſed ego pauca vidi, in his *Gathelus*, poëma heroicum ſublimi venâ de Scotorum in Albionem appulſu, Melviniana ſuperbia, lib. I. cui exordium,

Scotorum, Anglorum, Gallorum à ſanguine Regum,
Ille ego Melvinus.————————————

Declamationes in Pat. Adamſonum, Archiepiſc. Sanctandreanum; contra Epiſcopos Epiſtolæ ad Regem; Epigrammata varia acutiſſima; in his in aræ Regiæ abuſum luſit ingenioſiſſimè, ut mihi videtur. Reſponderunt plerique pro aulæ conſuetudine, ſed nullus appoſitè. Obiit anno 1620. Carus Henrico Bulloniæ Duci, quò ſe poſt cuſtodiam Anglicanam contulerat, & jam in ultima ſenectutis ingraveſcentis periodo dicitur Muſas juveniliter colere, vir bono rei literariæ natus.

[*Arcturi Jonſtoni de eodem Melvino Carmen.*

CEde Caledonio volucris Stheneleïa cygno,
 Quæ reliquas niveo corpore vincis aves.
Tu fugis, ille petit cœli commercia; tu fles
 Perpetuò, fletum temperat ille jocis;
Tu foris, ille intus candorem poſſidet; unam
 Tu Venerem, Veneres mille ſed ille vehit.]

Ejuſdem de Roberto Bodio teſtimonium, lib. II. p. 128.

RObertus Bodius Trochoregius, vir nobili loco natus, & amœno ingenio, variam lectionem acerrimo judicio temperans: artes optimas & didicit feliciter, & glorioſè in Galliis docuit. Ejus ſunt multa; in his harmonia Evangeliorum, orationes, epiſtolæ. Vivit in Scotia, & literato domi otio fruitur, doctiſſimus ipſe & doctorum fautor, Regi ac Principibus carus.

De Georgio Eglisemmio, lib. v. p. 271.

GEorgius Eglisemmius, Hamiltonienfis, bonas artes & didicit Lovanii in Belgio operosè, & docuit in Galliis gloriosè, Philofophiam Rothomagi primùm, mox & Lutetiæ fummo auditorum applaufu profeffus. Apud Cimbros & Batavos medicinam fecit, ut audio, feliciffimè, nec Galeni ofor, nec Chemiæ nimiùm addictus. Demum à Rege Magnæ Britanniæ inter domefticos Medicos adlectus, aliquod ftudiorum fuorum præmium videtur confecutus, Græcè Latinèque doctiffimus, verfu bonus & profâ, omnibus cultioribus artibus, fed maximè fpagiricis inftructus. Varia publicavit. Ego tantum vidi, Poëmata varia; Epigrammata varia; contra Worftium hæreticum; declamationes philofophicas; duellum poëticum cum Georgio Buchanano in verfione Pfalmi CIII. [CIV. noftrâ fupputatione;] quo opere vellem abftinuiffet, non quod ingenium contemnam, fed quia felicius aliud argumentum, & minùs invidiofum eligere potuiffet. Contra Thomam Reidum; Preparationes medicamentorum: vivit adhuc Londini, quàm longè poteft ab aulico tumultu Mufis vacans, quas feriò fanè & bonâ fide colit. Hactenus ille. Publicavit præterea narrationem de morte Ludovici, Lenoxii & Richmondiæ Ducis, ejufque Fratris Marchionis Hamiltonii, & denique Regis Jacobi; in qua oftendit eorum mortem veneno acceleratam à perfido Buckingamio, à quo, mortuo Rege, aulâ exactus in Germaniam invidiæ devitandæ cauffa conceffit.

De Gulielmo Barclayo, lib. ii. p. 120.

GUlielmus Barclayus nobiliffimo loco ortus, Baronis Tauui frater, generis magnitudinem ingenii felicitate depreffit. Parifiis humaniores literas cum ingenti omnium admiratione profeffus eft, quas Lovanii in fchola Lipfii didicerat, cujus ad eum eft epiftola XXXIII. centuriæ III. Inde in Scotiam profectus aliquantifper fubftitit, donec peregrè iterum abiit, atque in Galliis docere bonas artes fuftinuit, Nanneti in Britannia minori. Ejus funt multa, in his commentarius in vitam Julii Agricolæ Cornelii

nelii Taciti, genethliacon Jacobi Regis, orationes, declarationes, epiſtolæ eloquentiſſimo ſtylo, de aquis Spadanis. Vivit adhuc in Scotia, & medicinam, ut aiunt, popularem exercet.

De Davide Humio Theagrio, lib. viii. p. 362 *.

DAvid Humius nato ad Muſas ingenio, cultiſſimus Poëta, ſcripſit multa, ſed ad me venerunt pauca: in his ſunt poëmata varia; laudes patriæ, verſu; adventus Regis in Angliam, verſu; contra Epiſcopos, vernaculè; apologia miniſtrorum Vaſconum, vernaculè. Vivit adhuc in Scotia.

De Thoma Reido, lib. xvi. p. 576 †.

THomas Reidus Aberdonenſis, pueritiæ meæ & infantilis otii ſub Thoma Cargillo collega, Lovanii literas in ſchola Lipſii ſeriò didicit, quas magno nomine in Germania docuit, carus Principibus. Londini diu in comitatu humaniſſimi ac clariſſimi viri, Fulconis Grenvilli, Regii conſiliarii interioris & Angliæ proquæſtoris egit: tum ad amicitiam Regis, eodem Fulcone deducente, evectus, inter Palatinos admiſſus à literis Latinis Regi fuit, ſcripſit multa, ut eſt magna indole & variâ eruditione. Omnia Regis Jacobi VI. opera Latina fecit, & Londini publicavit. Ex aula ſe nuper ſub annum 1618. proripuit, dum illi omnia feſtinati honoris augmenta ſinguli ominarentur: rumor poſtea fuit in aulam rediiſſe, & meritiſſimis honoribus redditum, ſed numquam id conſequetur quod virtus promeretur.

Tho-

* *Hujus viri clariſſimi poëmata in deliciis Poëtarum Scotorum prioris ſeculi illuſtrium exſtant, loco profectò digniſſima.*

† *Hujus in obitum Epicedium exſtat elegantiſſimum Roberti Aytoni, viri literis ac dignitate clariſſimi, in deliciis Poëtarum Scotorum, ubi & ipſius quoque poëmata, paucula quidem illa, ſed venuſta, ſed elegantia comparent.*

Thomæ Rhædo ſuo Gulielmus Barclayus S. P. D.

CUm induxiſſem animum proferre judicium meum de Paraphraſi G. Egliſemmii, quæ publicè edita circumferebatur: oſtendit mihi quidam ejuſdem Pſalmi Paraphraſim tuam; quam cùm etiam cenſorio animo & exactè legiſſem, arbitratus ſum dignam quæ videretur ab omnibus, & propter elegantiam carminis, & propter expreſſam Prophetæ mentem non ſemel præ ceteris, & propter antiquitatis & doctrinæ non obſcura argumenta. Satis ſcio te ſcire quæ dico; ſed ut alii ſciant promam exempla. Primum ipſum carmen pulcrum eſt, & ſplendet.

Eia, age! divinos, mea mens! celebremus honores,

Et illud,

Tu gemmata tibi tendis conopea Cœlos.

Et illud,

Penſilibuſque hærere jubes cœnacula nimbis.

Quid poteſt dici argutius iſto?

————————*Ne concidat, in ſe*
Undique nixa cadit.————

Quod ſequitur non limpidè ſolùm fluit, ſed fluit ex fontibus Philoſophiæ naturalis;

Tu trahis illimes montana ab origine fontes,
Quos pecudes & prata bibant.————

Jam notemus Prophetam duobus verſibus, 14 & 15, mentionem *panis* facere. Priore verſu *panem* accipit pro omni cibo: hinc Tremellius vertit, *ut depromant cibum de terra.* Altero verſu, *panem* capit pro pane propriè dicto, ut opponitur obſonio: ſic hos verſus interpretatur Theodoretus, & alii. Utramque ſententiam exprimis:

Et dulces genus omne cibos.————

Paulo poſt,

Et guſtata Ceres feſſos corroborat artus.

Quis non ſuſpiciet reconditam eruditionem in illo verſu?

Cuique piam credit ſobolem crotaliſtria, pinus.

Pia ſoboles, Latinè & propriè dicitur. Et *crotaliſtria* convenit ciconiæ tam decorè, ut nihil ſuprà. Et eleganti figurâ ponitur ſine ſubſtantivo.

Amo hemiſtichium,

——*Lictorque ſacras ulciſcitur iras.*

Marc

Maro videtur dictaſſe tibi *umbram odoratam.*

Cedrus odoratâ Libanum qui protegit umbrâ.

Qui ipſe *umbram amaraci* vocaverat olim *dulcem.* Non dicam oppidò quàm intimè penetraveris in ſenſum Prophetæ illo verſu,

Tu ſtata multiplici deſignas tempora lunâ.

Intueor *aſtriferum* illud *peplum*, admirans elegantiam tranſlationis:

Ut verò aſtrifero texit nox omnia peplo.

His verſibus quot figuræ lucent?

Plena tui tellus, rerum ſator! æquora plena:
Æquora ſquamigerûm domus ingens. ———

Servat & tranſlationem & ſententiam Prophetæ hoc quod ſequitur,

Dum nova vernat humus, ſubitiſque arridet alumnis.

Denique viginti aliquot verſibus brevior es utroque Paraphraſte. Fateor ſeriò & bonâ fide, me non audere per pudorem exprimere laudes, quas ego judico te mereri. Sed, ne fraudetur lector tam exquiſitè eleganti carmine, ſubjiciam totum. Quæſo te vel patriæ cauſſâ, cui vivimus, ne patiare venam illam tuam exareſcere. Non deeſt argumentum, cui eſt & materies & Mæcenas, JACOBUS MAGNUS. Vale.

Incerti ad Thomam Rhædum Carmen.

AT periiſſe tibi tacitas ſi conſtat Amyclas,
  Cur tibi Amycleo more perire placet?
Barbita ſi Phœbi taceant, quis barbita laudet?
  Aut quis in iis uſus, quidve leporis erit?
Si prædulce melos tacuiſſet Thracius Orpheus,
  Nec fera, nec cœptum ſiſteret amnis iter.
Gemmatas niſi pandat avis Junonia pennas,
  Incaſſùm tantas Argus haberet opes.
Tu quoque Pieridum ſi munera ſacra recondas,
  Munera Pieridum deperiiſſe puta.

Cl. Viri Gulielmi Cuminii, Philologiæ primò, poſteaque Philoſophiæ in Acad. Edinb. Profeſſoris, de Gulielmo Stuarto Ochiltrio Teſtimonium.

Thomæ

Thomæ Bello, H. L. P. Gulielmus Cuminius S. *

QUos ad te, dilecte Frater, non ita pridem misi versiculos, raptim quidem illos & calente calamo fusos, audio jam prelo subjici; quod licet fieri necesse sit, non sine aliquo meæ cujuscunque existimationis dispendio, condonabo fortè, ut nihil non possum, perspectæ tuæ in me voluntati & amicitiæ: tu videris ne dehonestamento sint potius quàm ornamento insigni tuo operi, elogiorum ejusmodi non indigo, cum bono vino non opus sit hederâ. Quo tamen minùs gravatè feram facit, quod subaudiam ipsos à severioribus criticorum calculis communiri carmine verè heroico, vernantem auctoris genium

* *Tanta linguæ Latinæ cognitione vir hic doctissimus inclaruit, ut omnium Latinorum Poëtarum difficillimi, Auli Persii prologum, carmen satis obscurum, liberiori paraphrasi Latinâ, quà solutâ quà legibus adstrictâ oratione, quater ac decies variaret, adeoque Humaniorum literarum in Academia Edinburgena Professionem, publicæ disputationi ante octoginta ferè annos subjectam, merito suo consequeretur, ceteris omnibus candidatis jure prælatus. Ceterùm, raram illorum temporum, quibus suus merito constabat honos, felicitatem satis admirari non queo. Atque utinam quidem hodie eadem fierent: sed id fuit scilicet seculum aureum, hoc verò ferreum aut luteum, aut si quid his pejus. Sed ad rem. Hujus porro doctissimi viri Gulielmi Cuminii, Joannis Domini de Relugas in præfectura Moraviensi filii natu secundi, Jacobi fratris natu maximi nepos, familiæ heres, vir reverendus, D. Patricius Cuminius, verbi Divini apud Edinburgenses Minister dignissimus, doctissimusque in Academia Edinburgena Theologiæ atque Historiæ Ecclesiasticæ Professor Regius, ac Concionator cum primis facundus, munus geminum summa cum dignitate ac secunda existimationis fama sustinet. Idem vir clarissimus inter principes hujus libri Editionis auctores atque procuratores, merito suo, serò sed seriò, grato animo beneficiique memore nobis hic commemorandus venit.*

um redolente, eximiæ ſpei juvenis D. GULIELMI STUARTI OCHILTRII, qui in laborantis & exſpirabundæ Poëtices incrementum, felice Mercurio, imo Numine propitio natus videtur. Quare tibi auctor ſum, imo & ſupplex, ut opuſculo tuo ſubjungas quam nuper expediit verſionem noviſſimam Pſalmi centeſimi quarti, expleto nondum anno ætatis decimo quinto, ut vel inde pateat, quantas ſpes faciat erectioris animi, & Poëticen ad ſupremum culmen etiamnum non fuiſſe perductam. Patriæ honori, almæque veſtræ matris, quæ ſuo gremio tam genuinam & generoſam ſobolem fovet & complectitur, imo virtutis & literaturæ incitamento id non denegabis, neque importunitati votiſque amiciſſimi tui,

Dabam Sterlini, 27. *Decemb.* 1672. GUL. CUMIN.

Ejuſdem viri clariſſimi Thomæ Belli de eodem Gulielmo Stuarto Ochiltrio Teſtimonium. ‡

POſtquam nobiliſſimus hujus carminis auctor ſummâ Phœbi induſtriâ ad Poëſin factus & informatus, Muſiſque propitiis natus, ſuâ ſponte, aut noſtro Præceptorum monitu, themata ſubinde multa præclarè tentaverat, auſus eſt tandem non ſine Dîs animoſus puer ſe rebus viriſque magnis miſcere, & in divinis Muſarum choreis, ducente BUCHANANO, reſtem ſequi; quo ſucceſſu, quâ ingenii laude, & ſpei effulgentis luce te arbitrum appello. Sunt hæ meſſis uberioris primitiæ, hæc victimæ pollucta prima libamina, hoc operis, quod molitur, perfecti ſpecimen antecedaneum. Deus Opt. Max. indulgentiâ largus pulcerrimum

‡ *Exquiſitæ hujus viri clariſſimi, Philologiæ quoque in Academia Edinburgena Profeſſoris olim digniſſimi, eruditionis luculentum exſtat teſtimonium, liber ab eo compoſitus edituſque, cui titulus* Roma reſtituta: ſive Antiquitatum Romanarum Compendium abſolutum: *opus doctiſſimum, ſtudioſæque juventuti utiliſſimum, tum in Scotia, tum apud exteras etiam regiones typis non ſemel commiſſum. Exſtat in id ejuſdem Gulielmi Stuarti Ochiltrii carmen profecto non inelegans, iſtius operis excellentiæ, ſuæque ſimul venæ poeticæ haud obſcurum argumentum, quod propter loco hic indignum haud exiſtimavimus.*

mum ſanguine & cognomento regio ornamentum, certiſſimum rei literariæ præſidium, ſuum Muſis delicium, nobis, ſcholæque noſtræ dulce rarumque decus diutiſſimè conſervet, melioribus uti fatis det, opibus mactet, proſperet. T. B.

De eodem nobili juvene vaticinium.

NObilis hic juvenis, ſi vitæ ſtamina ducat,
Caſtalidaſque colat, carmine clarus erit. J. A.

In Thomæ Belli librum, cui titulus Roma reſtituta, *Gulielmi Stuarti Ochiltrii carmen.* *

MUſa ſtupet, trepidiſque premit præcordia fibris,
Antiquum luſtrare decus: ſeu bellicus ordo
Progreditur, moleſve tumet ſpecioſa theatri,
Sive triumphatis reſonant Capitolia pompis.
Hæc oculos animoſque tenent, ubi Roma reſurgit
Auſpiciis rediviva tuis; ubi fronte verendâ
Eruta fonte ſuo ſtat conſpicienda vetuſtas.
Quantum Roma tibi, tantum tua gloria Romæ
Debuit, & quantum ducibus ſua Roma vetuſtis
Contribuit virtute decus, tantum ardua Romæ
Ceſſit inexſtinctis exſtincta potentia faſtis.
Te poſcit tua Roma, ſuum te Scotia civem
Vendicat: at fortes Decios, Marioſque potentes
Prædicat indomiti miratrix Roma Camilli.
His patriam tutari armis, patriæque decorem
Cura fuit: tu merſa ſuis monumenta tenebris
Eruis, antiquæ renovans primordia Romæ.
His patriæ tibi ſurgit honos, hæc ſæva vetuſtas
Invidet arcanis non eſſe ſepulta tenebris,
Nec mortis ditione premi: ſed provida virtus, An-

* *Nobiliſſimus hic adoleſcens, ſummo bonorum atque doctorum omnium deſiderio, die Februarii duodecimo, anno* 1675. *in medio ſtudiorum ſub Profeſſoribus Academiæ Edinburgenæ curriculo, exacto nondum ætatis anno decimo ſexto, præmaturâ morte præreptus eſt, præcocis admodum ingenii, Muſarumque ſtudiis aptiſſimi, plurima ſpecimina manifeſta poſtquam edidiſſet. Ceterùm, cum hoc exſtincta eſt illuſtris atque antiquæ Ochiltriæ Stuartorum familiæ dignatio.*

Annorum inconcussa minis, hæc laudis avitæ
Asserit æternis sibi consecranda trophæis.

In Thomæ Belli Romam restitutam *Niniani Patersoni carmen.* †

MArtia Roma tibi stetit olim gloria bello,
Dum tremuit fasces axis uterque tuos.
Ardua quæ cœlo bello caput extulit olim,
Nunc cecidit bello, vix sit ut umbra sui.
Reliquias dominæ rerum vix cernimus urbis,
In Roma Romam quærimus, urna sui est.
Utque olim cecidit bello, quæ condita bello,
BELLO eadem tantum restitui potuit.
Dumque animas urbis doctis simulacra figuris;
Debet Roma suum jam tibi, BELLE! decus.

R. viro, musicolæ venustissimo, D. Niniano Patersono Pastori Libertonensi, Thomas Bellus S.

MUsa mihi studium nuper, tibi gratia cordi,
Utraque germano semine nata Jovis.
Alternis nunc facta animis, ac sede novatâ,
Musa benigna tibi, gratia blanda mihi.
Mutua quæ fuerant, communia commoda fiunt,
Gratia dat carmen, musaque grata vicem.
Sic coalescit amor, coeunt sic fœdera rerum,
Ut ferat alterius qui sua sponte dedit.
Patrima bellipotens jubeat modò virgo, repentè
Ipse paternus ero, tu mihi BELLUS eris.
Solvisti decimas, pius es: duodena tulisti,
Te ritu Herculeo copia macta beat.

T. BELLUS.

† *Glascuensis hic fuit, Verbique Divini ad Libbertonam, villam Edinburgo bina circiter millia passuum distantem, ante sexaginta fere annos Minister. Scripsit ediditque Epigrammatum libros octo, cum quinquaginta Psalmorum Davidicorum paraphrasi poetica: qui liber omnium jam manibus circumfertur passim, legiturque etiam non sine aliqua auctoris tum ab ingenii acumine, cum carminis elegantia approbatione.*

Joannes Baird de Newbaith Niniano Patersono S.

PErlegi eximios oculis animoque libellos,
Ingenii admirans flumina sacra tui.
Judice me vigilem redolent operosa lucernam,
Sparsa & odoratis pictaque cuncta rosis.
Ut qui succedens doctis penetralibus hospes,
Aonidumque hortos, Hesperidumque putet.

Joannes Andersonus D. Niniano Patersono, suo & Musarum alumno, S.

SIdera multa solo, cœloque micantia nostro,
Atque salo, rutilas spargebant aurea flammas,
Tempore quo nostri Buchanani buccina buccâ
Pieridum sonuit; quæ, dædala machina mundi
Donec erit, Latiâ resonabit maxima terrâ,
Et spatio post hunc aliquanto tempore lapso.
Proh dolor! ast ævo patiuntur lumina nostro
Et Phœbus Phœbeque soror: jam culmina Pindi
Rarus adit famulus Musarum; Aganippidos undæ
Rarus adit latices: paucos jam numine sacro
Delius inspirat, neque dantur præmia vati:
Ut meritò Naso studium sine fruge vocârit,
Quòd comes est malesuada fames, & turpis egestas.
Sacra diu Clarii cum sic dispreta jacerent,
Ecce! PATERSONUS soboles peramata camœnis
Exoritur, miseratus eas: & vindice dextrâ
Ac facili calamó, moribundas arcet ab orco.
Ne pudeat, Niniane! tui, sed macte laboris,
Magna Panomphæi referes mysteria quamvis:
Hoc itidem fecêre olim non lumina pauca,
Quæ dum clara dies, seu numina clara nitebunt.
Nec pudeat natale solum quæ Glascua, cujus
Ubera suxisti roseis pergrata labellis.
Te quoque Castalidûm se tanto jactet alumno
Nostra domus, tibi quæ Phœbi penetralia pandit.
Jamque vale, auspiciis currat felicibus opto
Quod meditaris opus: faveat, foveatque precamur,
Partus ingenii quicumque revolvet acuti.

D. Hen-

D. Henrico Henrisono, Medico & Poëtæ celeberrimo, Ninianus Patersonus V. D. M. S. *

HEnrisone! duplex cui circum tempora laurus
 Floret, utrumque cui præstat Apollo decus.
Sive Machaoniam poscant contagia dextram,
 Seu placet argutæ plectra movere lyræ.
Publica morborum requies, laus prima medentum,
 Ægrorumque salus, præsidiumque cluis,
Et Buchananæis certat tua musa camœnis,
 Aptat ut Isacidæ plectra Latina lyræ.
Vatis Idumæos miscent stygiosque triumphos
 Et medici, doctæ sic monumenta manus.
Si medicina artus, sanetve poëtica mentem,
 Nulli equidem vitæ sanior usus erit.
Sic radient geminâ viventi tempora palmâ,
 Claraque defuncto destinet astra Deus.

In obitum Archibaldi Pitcarnii Scoti, Medicorum sui seculi facilè Principis, qui fatis concessit X. *Kalend. Novembris, anno æræ Christianæ vulgaris* MDCCXIII. *Ætatis suæ* LXI.

QUid frustra erepti fatis quæramus, amici,
 Pitcarni meritis carmina digna dari?
Cum Musæ Charitesque omnes comitentur ademptum,
 Et tantæ cladi se superesse negent.
Squalidus & vatum genitor, Medicæque repertor,
 Abnuat ipse suam Delius almus opem.
Sed neque jam doctas opus implorare sorores,
 Irrita vel Clario fundere vota deo:
Te tua, Pitcarni, celebrant, te maxime vatum,
 Carmina Mæoniis æquiparanda modis;
Quæ te Pegaseâ tollunt super æthera pennâ,
 Nec nisi cum mundi sunt peritura rogo.

Hæc

* *Hujus viri clarissimi ex filia in nepotem, natalibus ac probitate juxta conspicuum, D. Joannem Clerk de Pennycook, Equitem, Regii Scaccarii ex Baronibus unum, eumdemque dignissimum, hereditario jure transfusa eruditio est.*

Hæc licet insignis tibi laus, ac propria, magni
Ingenii pars est quantula at illa tui?
Namque sui natura parens penetralia regni,
Et vasto pandens munera clausa sinu,
Quæ priscos latuêre Sophos, latuêre recentes,
Condi uno voluit pectore cuncta tuo.
Cumque prius fœdis vinclis Medicina jaceret
Obruta, barbariem sævaque fata gemens,
Auspiciis rediviva tuis fastigia tollit
Ardua, & excusso libera colla jugo.
Ac velut Eois lotus modo Lucifer undis
Cum ruit, aut niveis Cynthia vecta rotis,
Destituit stellas alias sua lux; ita postquam
Emicat ingenii flamma benigna tui,
Amittit decus omne Cous, decus omne Galenus,
Nec retinet faciem cetera turba suam:
Cuique alii cessêre omnes, Bellinius ingens,
Jam minor, & primum dat tibi jure locum.
Verùm O! immenso desunt sua verba dolori.
Mortis iter solitus rumpere, morte cadis.
Ergo vale, lux Scotigenûm! Princepsque Medentûm!
Musarum columen deliciæque! vale.

THO. RUDDIMANNUS.

Ad Pitcarnium morientem.

QUid te, Pitcarni! juvat has nunc linquere terras,
Atraque Tartareæ tecta subire domûs?
Nobis parce, precor; morienti parcere mundo
Tune velis? fugias: nemo superstes erit.
Linquere nos si stat, ne sit mora longa precamur,
Ast ah! ah! paucis fas revocare gradum.

Pitcarnius respondet.

TErras purgabam monstris: fatalia terris
Monstra Erebi in sedes nunc domiturus eo.
Me jugulante cadent immanis Cerberus, angues
Atque Medusæi, nulla & Erinnys erit.
Orpheus hîc silvas duxi, fluviosque moratus;
Orpheus & manes voce lyrâque ciam:

Si-

Siſyphus haud ſaxum verſabit, & ociùs urnas
Belides abjicient, Æacus ipſe ſuam.
Inde tropæa ferens, ſuperas evectus ad auras,
Æthera conſcendam: Juppiter æquus erit.
Dîs miſtus ſuperis ſpumantia pocula ducam:
Junia Pitcarno ſidere ſtella cluet.
Hinc Ferguſiadas ſpectabo lumine læto,
Atque Caledoniis uſque favebo meis.

JO. KER.

Confeſſio fidei ejuſdem Archibaldi Pitcarnii, die 25 Decembris, anno 1712.*

HAc Chriſtus juſſit ſe noſtram ſumere formam,
Ipſe hominum rector, Filius ipſe Dei.
Hâc homines juſſit mortales eſſe beatos,
Qui patris vellent, qui ſua juſſa ſequi;
Juſſa ſequi, queis ille Pater, queis Filius ille
Vos homines fecit, ſemideoſque viros.
Atque alii voluit faciendum quod ſibi vellet,
Atque numiſma tui Cæſaris eſſe ſuum.
Hâc te, Chriſte! die natus Pitcarnius olim
Auſpice, Te coluit, Te colit, atque colet.

A. P.

Illatio ex confeſſione Pitcarnii.

HÆc tua, Pitcarni! fidei confeſſio Chriſti,
Viva fides fuerat, quod benefacta probant.

For-

* *Hujus viri celeberrimi Pſalmi CIV. paraphraſis poetica ſub Gualteri Daniſtonii, Ludimagiſtri Muſſelburgenſis nomine, ita volente tum Pitcarnio, ante quadraginta annos Edinburgi fuit impreſſa. Daniſtonii autem non fuiſſe, ejuſdem paraphraſeos exemplar accuratius (cui proinde poſtremam auctoris manum acceſſiſſe credibile eſt) inter ſelecta alia vatis cultiſſimi ante duodecim annos Edinburgi excuſa poemata quod comparet, indicium præbet manifeſtum. Ceterùm, ſcriptis ſuis eruditiſſimis per ora hominum toto orbe volitantibus celebre adeo indeptus eſt nomen princeps ille medentum, ut plura de eo hîc adjicere ſupervacaneum omnino ſit.*

Fortunis inopes, ægrofque levare medelâ
 Promtus eras, triftes aut hilarare jocis.
Non fapit hæcce fides Arii, nec dogma Socini,
 Sanguinei praxin neve rebellis olet.
Hâcce fide ductus didicifti Cæfari, & Iro,
 Et dare cuique fuum, temnere & orbis opes.

Epitaphium.

ECce! Mathematicum, Vatem, Medicumq; Sophumq;
 Pitcarnum magnum hæc urnula parva tenet.

R. CALDER.

In obitum dolendum Archibaldi Pitcarnii, qui obiit Edinburgi 23. *Octobris* 1713, *anno ætatis* 61, *Patre fuperftite.*

QUantum jacturæ fecit Medicina, Mathefis,
 Et Sophia, & Mufæ, te moriente, novem,
OEnotrii narrent, Galli, tum Belgica tellus,
 Angli, Germani, & patria mœfta tua.
Pythagoræ Samii plus certo dogma videtur,
 Corpore multæ animæ nam coiêre tuo.
Geber & Euclides, Plato, Syracufius ille,
 Mæonides, Flaccus cum Cicerone, Maro:
Hippocrates, Chiron, Podalirius atque Galenus,
 Convenêre animæ centro habitare tuæ.
Rimando magni & parvi penetralia mundi,
 Scrinia naturæ, te referante, patent.
Tu conclamatas animas ex faucibus orci
 Cogebas proprias fæpè redire domos.
Laffabas Lachefin nendo, Clothoque fororem
 Tu nova cogebas addere penfa colo.
Hanc mortem gaudet durâ cervice rebellis,
 Atque Deum fictâ gens pietate colens.
Sed vulgus, proceres, princeps & turba fophorum,
 Artes & linguæ, te moriente, dolent.
Mufa ftupet, morbique vigent, mors atra rriumphat,
 Ex quo tu letho victima grata cadis.
Plura recludemus, vir ornatiffime! de te,
 Aftræa his terris quando redibit ovans.

D. Da-

D. Davidi Drummondo, Edinb. 25. Decemb. 1713.

NAtalis Christi, lux felicissima mundo,
Te cum Pitcarno protulit illa dies.
Nexus amicitiæ vestræ, Drummonde! juvabit
Pitcarni manes hâc memorare die.
Multa stylo obscuro Pitcarnus carmina scripsit,
Perspicuo calamo ast adserit ille fidem.

In mortem Archibaldi Pitcarnii, M. D.

SCotia te raptum dolet, æternùmque dolebit,
Grande Sophôn, Medicûm, Castalidûmque decus!

Insigne hoc elogium, quod alicubi Pitcarnio adscriptum animadverti, de magno illo Medico coronidis loco hîc adjicere haud absurdum visum est.

NEc ineptè de eo adfirmari potest, quod de alio Medico, his verbis: Salvete Parcæ! quæ parcè vitam Medico nevistis, ne parcere videremini. Nimio plus jam vixerat: sexagenarium opportunè de vita dejecistis: qui si vixisset diutiùs, sanitas mortalis propè immortalis fuisset. Invidebat scilicet manes Superis, Charonti naulum, Plutoni umbras, Libitinæ pompas, præficis planctus, pollinctoribus unctiones, vespillonibus funera, sandapilariis feretra, designatoribus ordines, tibicinibus nænias. Reddidistis singula singulis, omnibus omnia. Nunc abeunte Medico, febris exsul reditura est, sanitas ægrotabit, jacebunt remedia, morbi in regno erunt, vitæ invitæ morientur. Salvete iterum Parcæ! quæ salvum vultis neminem: vobis de hoste spolia opima referre licet, nec jam Feretrio, sed feretro dedicare.

Hanc paraphrasin poëticam Psalmi CIV. clarissimi viri D. Thomæ Hopæi de Craighall, Militis Baronetti, Advocati olim Regii serenissimi Britanniarum Monarchæ, CAROLI I. suo prætermissam loco, hîc, alieniore licet, omninò quàm prætervehere, exhibere satius visum est: lectorum scilicet commodo atque voluptati consulentes. Ceterùm

terùm, hæc paraphrasis excerpta est ex ejusdem viri Cl. codice Psalmorum M. S. exarato sub annum 1617. penes Bibl. Juridicam Edinb.

Serenissimo CAROLO, Scotiæ & Valliæ Principi, Psalmorum & Cantici Canticorum Dedicatio.

MAxime, in heroo, Princeps! cape carmine sacras
Jessiadæ, Isacidûm Regis Psaltisque, camœnas:
Hymnumque hymnorum, quo suavi ænigmate castos
Rex Jedidija canit sponsi sponsæque hymenæos:
Non phraseologiæ sub liberioris amictu,
(Quo genere à multis, quos inter SCOTIA palmam
Præripuit, venæ non pòst imitabilis æstro:)
Fontis at Hebræi purâ præeunte figurâ,
Hincque styli ad Latii strictam (quà quibat) amussim,
Absque peregrinæ fuco fastuve loquelæ.
Utereque his ergò quo fine exscripta, foveque
Jugiter; ut, Jovæ hîc versans sub lumine, postquam
Sis sceptro satiate brevi, potiare perenni.

Psalmi Davidis Regis CIV. paraphrasis poetica: Auctore Cl. viro Thomâ Hopæo de Craighall *.

O Anima! elogiis mea Jovam tolle supremis.
Summe Deus! multâ es tu majestate verendus,
Teque decor, radiisque micans te gloria cingit.

Se

* *Hic vir clarissimus non Poeta solùm summus, quod Psalmorum Davidicorum, Canticique Solomonis carmine heroico elegantissimo paraphrasis poetica, luce profectò dignissima, luculentissimè testatur, verum Jurisconsultus etiam eximius, prudentissimusque exstitit: cujus rei præter alia manifestum exstat indicium, in id argumenti ab eo olim conscriptus liber, nuperrimèque in lucem datus. Ceterùm, Gallum hunc origine accepimus, quæ res à vero non abludere videtur; ejus siquidem posteri, in plures splendidissimas propagati familias, (quas inter primas facilè obtinet nobilissimus Hoptoniæ Comes, inter Scotiæ Nobilitatis Heroes, tum ingenii tum divitiarum copiis haud postremi certè nominis) Gallicæ gentis civilitatis morumque elegantiæ tenacissimi, vividoque etiam ejusdem ingenii acumine, in hunc usque diem, ad unum omnes prædi-*

ti

Se roseæ Altitonans lucis vestivit amictu,
Sidereumque velut velo diffudit olympum:
Et sua cæruleis cœnacula fixit in undis,
Æthereoque sedens vehitur per nubila curru,
Ventique aëriis gradiens secat æthera pennis,
Aligerisque suis dat divûm munere fungi
Spirituum, & famulis sua jussa capessere flammis.
Telluremque suâ libratam mole columnis
Adstruxit solidis, quæ nullo mobilis ævo est.
Hancque, velut vestis, velo coperibat abyssus,
Undæque excelsos superabant culmine colles.
At simul increpitas fugiunt, vocemque tremendo
Ut tonitru ingeminas, subitò in sua septa facessunt:
Visique exserto se vertice tollere montes,
Inque sibi fixam valles subsidere sedem.
Pontoque imposuit, nequeat quas scandere, metas,
Ne refluis iterum tellus stagnaret ab undis:
Jussitque è vivis emergere flumina lymphis,
Quæ, juga celsa inter, leni se murmure volvant:
Hincque pecus bibit omne, almis quod pascitur arvis,
Hincque sitim silvis onagri, secus invia, sedant.
Tum volucres, levibus quæ tranant aëra pennis,
Hîc sua per medias edunt modulamina frondes.
Aëriosque rigat cœlesti flumine colles,
Lætaque multiplici satiatur semine tellus:
Unde pecus carpit viridis nova pabula fœni,
Atque olus humanos geniale adsurgit in usus,
Eque solo prodit vitalem panis in escam,
Poclaque jucundi recreantis pectora vini,
Quique hilarat vultum fœcundi succus olivi,

Cor-

---

ti conspicuique admodùm visuntur. Porrò, tam piâ doctâque exercitatione, (quam otii benè impensi oblectamenta vocitare ipse solebat) Psalmis nimirum Davidicis Latino carmine vertendis, horas subsecivas idem vir præstantissimus quin optimè collocaverit, adeòque virorum etiam maximorum perdignum imitatione exemplum posteris reliquerit, nemo, credo, sanus mortalium inficias iverit. In eum præterea cultissimum exstat Arcturi Jonstoni carmen, cujus initium, Maxime Phœbigenum! *&c. quod antea exhibuimus. Denique, hoc ut obiter notem, hæc est decima Psalmi CIV. Parapraseôn Poeticarum, quæ hoc nostro in delectu exhibentur, totidem Scotis concinnatæ.*

Cordisque effœtas renovantia munera vires.
Jovæque arboribus genitalis copia ſucci
Sufficitur: Libanumque cedris frondentibus ornat;
Nidus ubi alitibus, latitatque ciconia denſis
Incluſa abietibus, ſuaque hîc tentoria figit.
Suntque capris colles latebræ, rupeſque cuniclis:
Et ſtata ſunt lunæ ſua tempora, ſolque per orbem
Vergit in occiduas conſtanti tramite metas.
Inde ruunt tenebræ, noxque atra incumbit olympo,
Prorepuntque feræ latebris, catulique leonum
In prædam rugiunt, eſcamqne à numine poſcunt,
Moxque ſuas repetunt, exorto ſole, cavernas.
Inque vicem ſubeunt hominum cum luce labores,
Incumbuntque operi, redeat dum veſper olympo.
O quàm, Jova! tuæ ſunt geſta ingentia dextræ!
Quàmque hæc conſilio ſapienti cuncta creaſti!
Unde opibus ſatiata tuis ſtat terrea moles,
Undeque laxa fluunt ſpatioſi murmura ponti:
Turbæ ubi ſquammigeræ natat innumeroſa propago,
Parvaque ubi degunt immixta animantia magnis,
Eſtque ubi veliferis curſus ſtatioque carinis,
Effinguntque ſuos ubi cete immania ludos.
Omniaque à te uno pendent, teque omnia poſcunt,
Cuique ſuum proprio tribuas ut tempore victum.
Tuque ut das accepta ferunt, dextramque benignam
Te pandente tuam, donis ſatiantur abundè.
Teque tuam rurſus faciem condente, fatiſcunt,
Sublatâque ruunt animâ, in cinereſque recurrunt.
At ſimul inſpiras animam, rediviva reſurgunt,
Telluriſque iterum facies quæ priſca revertit.
Summa ſit ergò Deo laus cuncta in ſecla ſupremo!
Inque ſuæ geſtis dextræ Deus uſque triumphet!
Ab cujus vultu tellus pavefacta tremiſcit,
Tactique emittunt cum fumis fulgura montes.
Ergò canam Domino, dum vitæ perfruar aurâ,
Jovamque extollam, ſim quamdiu in orbe ſuperſtes,
Deque illo mea ſuavis erit meditatio valdè,
Inque Deo exſultim jugi lætabor ovatu.
Peccatrixque ruet gens de tellure, nec ultrà
Impia ſubſiſtet rabies: at tu mea ſummum
O anima! elogiis fer Jovam in ſecla ſupremis,
Omneſque excelſo canite hallelujah Jehovæ.

PARA-

PARAPHRASIS JOBI POETICA:

Auctore PATRICIO ADAMSONO, *Sancti Andreæ in Scotia Archiepiscopo.*

EDITIO ALTERA.

CAP. I.

TErra est, Uzæam prisci dixêre parentes,
Cultor ubi recti, & vitæ degebat Iobus
Integer; ante oculos cujus, pietasque, metusque
Numinis, & sceleris malesuadi serius horror.
Septem illi nati, dilectæ pignora tædæ;
Femineæ tres sortis erant: Quid ruris honores
Commemorem? latis armenta errantia campis;
Lanigeræ pecudes septenis millibus ibant;
Millia complebant robusti terra cameli,
Mille boves curvis solers jungebat aratris,
Lætaque quingentæ carpebant pascua asellæ:
Crebri aderant famuli, nec quis possederat alter,
Latius, Eois quâ sol se porrigit oris.
Septem inter sese fratres de more solebant
Exercere epulas, carasque ad festa sorores
Poscere, & alternis mulcebant pectora mensis.

At pater ut primùm convivia mutua vidit
Implevisse vices, misit qui protinus omnes
Expiet, & mundæ lustret libamine lymphæ.
Ipse autem primò supplex se manè ferebat
Ante aras, sacris adolens holocaumata flammis,
Pro numero sobolis: Nam, si mea forsitan, inquit,
Progenies, interque epulas, interque lyæum,
Quid temerè effudit, factove, aut voce Tonantem
Læserit, offensi placabo numinis iras.
Inque dies talem se matutinus agebat:
Jamque aderat tempus, quo Jovæ celsa frequentes
Atria cœlicolæ celebrant ante ora parentis.
Ecce autem satanas: cui sic moderator olympi,
Fare, age, tentator, quibus huc adveneris oris?
Ille autem, magni circum pomœria mundi
Erro fui, & vastæ peragravi jugera terræ;
Pars orbis nulla est, nostri non plena laboris.
Cui Pater omnipotens. Nusquamne inspectus Iobus
Est tibi, vir nostri metuens, quo justior alter
Non manet in terris, aut observantior æqui?
Scilicet, ille pius, nullâ mercede Tonantem
Suspicit, invicto circum munimine septus
Undique, cui pleno demanat copia cornu
Cælitùs, adversis nunquam tentata procellis:
Verte vices rerum, fortunæ nixa beatæ
Terga dabit pietas, inque os convicia fundet
Libera, blasphemisque lacesset te maledictis.
Talia tentator: cui mox immittit habenas
Omnipotens, quidquidque bonus possedit Iobus,
In satanæ dedit esse manu; tantùm imperat, ipso
Abstineat: non hæc hosti concessa potestas.
His monitis sese subducens jussa capessit.
Et jam tempus erat, quo, natû primus Iobi
Excepit fratres epulis, carasque sorores,
Vinaque libabant læti, genioque favebant.
Ecce autem, celeri accurrens velociùs Euro
Nuntius exclamat, populantes arva Sabæos,
Intentos operique boves, asinasque per herbam
Pascentes, cæsis ferro custodibus, omnes
Diripuisse; & se solum superesse furori,
Qui Jobi tantam cladem perferret ad aures.
Vix ea fatus erat, sese cùm nuntius alter

Intulit, è cœlo flammanti turbine tactos
Esse greges, sese de tot pastoribus, unum
Crudeli ereptum letho, qui vera referret
Flammivori monumenta ignis; subit inde loquenti
Tertius, & terno partitis agmine turmis
Chaldæos, secum raptos egisse camelos
Commemorat, cædem latè stragemque dedisse,
Nec famulum superesse refert, se ex hostibus esse
Elapsum, dominum clades ne tanta lateret.
Jamque aderat quartus, qui verba loquentis ab ore
Arripit, & mœstâ sic voce affatur Iobum;
Dum nati natæque tuæ convivia læti
Concelebrant, fratrisque sui subiêre penates
Primævi, extremis deserti à finibus ingens
Incubuit ventorum agmen, junctasque resolvit
Compages, parte ex omni, concussaque sævo
Turbine, tecta ruunt; subitâ, heu! tua pignora clade
Strata jacent; misero soli mihi dura negarunt
Fata necem, tanti ut luctûs tibi nuntius adsim.
   Tum verò exsurgit, vestemque à pectore Iobus
Diripit, abraditque comam, tum numen adorat
Pronus humi, ac infit: nudum me in luminis oras
Edidit infantem genitrix, nudusque revertar
In cineres, generis quondam primordia nostri.
Jova mihi largitus opes, mihi rursus easdem
Abstulit, ejus honos semper, laudesque manebunt.
Sic fatur; nec vocem illi scelerata resolvit
Impietas, numenve injusto murmure læsit.

C A P. II.

JAmque iterum Angelicæ præstò venêre cohortes
Ante Deum, summi exspectantes jussa parentis;
Nec satanas aberat, fraudisque dolique magister:
Cui pater omnipotens; dic quæ te, perdite, nobis
Advexit regio, aut unde hæc ad limina tendis?
Ille autem, vastæ linquo circundata terræ
Mœnia, & ambitum variis erroribus orbem.
Quem sic adfatur, nutu qui temperat axem,
Vidistine, inquit, Jobum? cui nulla per orbem
Par pietas, puram recto qui tramite vitam

Ingreditur, noſtri metuens, fugienſque malorum ?
Haud ille abſtinuit rectos inſiſtere calles,
Immeritum contra quamvis odia aſpera fruſtrà
Moveris, & verbis nos irritaris iniquis,
Perdere jam dives quidquid poſſedit Iobus.
Tentator contrà, non hæc ego magna putarim
Argumenta pii, quis enim ſe funere demens
Servare alterius, quis opes, cunctaſque paciſci
Divitias, dulcis nollet pro munere vitæ ?
Sin tabo ipſius carnes, atque oſſa medullis
Contigeris, quantas contra te colliget iras ?
Tum Pater excelſas cœli qui condidit arces
Lora manu demens, dilecti corpus Iobi
Permittit ſatanæ, tantùm, inquit, ſtamina vitæ
Nolo ſeces ; vitæ, moneo, parcatur Iobi.
Haud mora, pallenti peſtes mox evocat orco
Tentator, Stygiâque lue, en! liventia membra
Inficit, & toto diffundit corpore virus.
At conſtans, patienſque mali, degebat Iobus
In cinere, & durâ radebat vulnera teſtâ.
Quæ ſimulatque oculis conjunx percepit iniquis,
Siccinè, ait, moriens, & clade oppreſſus acerbâ,
Integer es, Jovamque illum laudaſque, coliſque ?
At Jobus, muliebri, inquit, te more loquutam
Arguit imprudens ſermo, nos rebus opimis
Ditati quondam divino munere, Numquid
Adverſos æquâ toleremus mente labores ?
Sic ait, & nullo temeravit crimine linguam.
Et jam per cunctas rumor penetraverat urbes,
Atque Themaniten Eliphan, Bildadque Suhiten,
Et Naamathiten Sophoar, quos ſanguis Iobo
Junxerat, & miſeri caſus commovit amici,
Evocat, ut rebus conſolarentur in arctis.
Quem procul ut cernunt oculis, ignotaque diſcunt
Ora viri tandem, ruptam de pectore veſtem
Diripiunt, fœdantque ſuos in pulvere vultus,
Proſtratique jacent, dum ſeptima lumina Phœbus
Perdit, & aſſiduo paſcunt jejunia fletu,
Nec voce appellant ullâ, ſic improbus illum
Urgebat dolor, & totos inſederat artus.

CAP. III.

TUm Jobus emiſsâ ſic voce ſilentia rumpit,
Nataleſque ſuos, & primos devovet ortus.
O utinam, æthereas qui me produxit in oras,
Ille dies, fœta quæque efformavit in alvo,
Effinxitque marem, tantæ nox conſcia cladis
Diſpereat! Lux illa, atris immerſa tenebris,
Ignoret ſine fine diem, ſit nulla ſupernè
Cura Deo, nunquam Phœbæo ſplendeat ortu!
Atra dies, triſti ſed morte, & noctis opacæ
Horrificis ſemper devota expalleat umbris!
Nocti illi denſus cæcâ caligine nimbus
Incubet, infauſtuſque æternùm obnubilet æther.
Infelix, ſoliſque vias, lunæque labores
Perpetuò, & menſes redeuntis neſciat anni.
Sit deſolata, illætabilis, undique luctu
Perſtrepat, ingratos vitæ quicunque labores
Ingemit, hæc illi nox exſecrabilis eſto.
Nec matutinos unquam ejus Lucifer ignes
Induat, & toto palleſcant ſidera cœlo;
Exſpectentque diem, qui nullo mobilis ævo,
Infortunatæ cupiat ſuccedere nocti.
Scilicet illa mihi miſeræ primordia vitæ
Attulit, atque uſum lucis monſtravit acerbæ.
Eheu, cur noſtros uterum patefecit in ortus,
Nil ſobolem miſerata, parens! cur ubera ſuxi
Lactea, cur genibus ſedi, cur lumina vitæ
Prima videns, plures auxi infeliciter annos!
Me nunc alta quies tacitum ſub nocte ſilenti
Conderet, & magnis felix par regibus eſſem,
Principibuſque viris, qui ſolis ardua campis
Tecta ſtruunt, ſeclis olim monumenta futuris;
Aut ubi tuta locent argenti pondera & auri:
Menè mori miſerum fœtâ genitricis in alvo
Non potuiſſe, ipſovè animam hanc effundere in ortu?
Fata ibi crudeles æquali ſorte tyrannos
Pauperibus miſcent, nec iniquus creditor urget
Fœnora, nec famulos nexorum vincula terrent.
Et parvus magno, & captivis libera colla,

Æter-

Æternùm, nullo lethi discrimine, distant.
Sed quorsum Pater omnipotens mortalibus usum
Largitur vitæ, quos semper dura malorum
Exercet series, & mors optata quietem
Invidet, & surdâ clamantes despicit aure?
Utque actis scrobibus defossum quæritur aurum,
Haud aliter gens pressa malis, tellure sub imâ,
Scrutatur mortis foveas, gaudetque sepulcro.
Cur, inquam, dat vitam homini, cui semita vitæ
Nulla patet, cæcos obducunt nubila gressus?
Ante cibum ex imo duxi suspiria corde,
Assiduos gemitus, qualis vis turbida aquarum
Defluit, aut rabidos cernas rugire leones.
Quippe istos metuit semper mens ægra dolores,
Heu veri præsaga nimis! Menè ulla quietum
Securumvè dies carpentem gaudia vidit?
Advenit tamen, heu venit commotio grandis,
Mœsta dies nobis, & ineluctabile tempus!

CAP. IV.

MOx Eliphas Jobum tali est sermone sequutus.
Non ingrata tuas si fortè accedit ad aures
Vox mea, pauca tibi conabor dicere; sed quis
Temperet à fando? tu qui sub pondere pressas
Firmasti vires dextrâ, & genua ægra trahentes
Fulsisti auxilio: nunc primo in turbine rerum
Gressibus incedis dubiis, & limine in ipso
Das victas sub fasce manus, ubi fortia quondam
Pectora, & afflictis constans patientia rebus,
Et pietas laudata, & mens sibi conscia recti?
Quin age perpetuos annorum evolve labores;
Num justi periêre unquam? sinceranè cuiquam
Attulit exitium pietas? at perdita contrà
Impietas, lætis quamvis concredita sulcis,
Germinat in pœnas, tristesque educit aristas,
Cultori ingratam messem; cum infrenduit ore
Omnipotens, justasque animum commovit in iras.
Cum rugiunt crudi sævâ feritate leones,
Acceditque fames rabiem, catulique minaces
Prædæ inhiant, dentesque acuunt, gens impia frustis

Com-

Commolitur, perditque immanis bellua campi.
Hæc equidem vidi, ſed nondum cognita nobis
Cauſſa fuit, donec rerum monſtraverat auctor.
Nam dum grata quies mortalia pectora ſomno
Occupat, & placidæ ſpirant oblivia noctes,
Ecce repentinus ventus pernicibus alis,
Præſentis dat ſigna Dei, mihi protinus horror
Incubuit, gelidoſque tremor penetravit in artus.
Tum non viſa prius per noctem effulſit imago,
Et venti poſuêre animos, mollique ſuſurro
Aura levis tacitâ hæc nobis immurmurat aure:
Num poterit quiſquam mortali è ſemine cretus
Juſtitiâ præſtare Deo? rebuſvè creatis
Ille opifex cedat, qui factum temperat orbem?
At non ipſi audent illo conſiſtere coram
Cœlicolæ, velatque ſuos gens conſcia vultus.
Quin quoſdam ſcelus ante alios immane parantes
Nocte ſub obſcurâ dedit atra in Tartara quondam
Præcipites; quiſquamne igitur quem terrea cingit
Congeries, putriſque exſpectat blatta ſepulcri,
Audebit poſthac tanto ſe attollere faſtu?
Nam veluti verno ſurgunt qui germine flores,
Quos matutinus tepido ſol elicit ortu,
Sole ſub occiduo prima moriuntur in herba;
Sic generi humano breve & irreparabile tempus
Principium finemque adfert; vitæque caducæ
Hora brevis multo turbarum fluctuat æſtu.
Et niſi divinæ clementia provida dextræ
Obſtaret, certè æternùm ſine fine perirent.
Nec ſapiens vitare ullus fatalia poſſit
Tempora, cum mentis truncum vis vivida corpus
Liquerit, & gelidis abit excellentia clauſtris.

CAP. V.

Quin tibi ſectandos potius proponis, Iobe!
Inſignes pietate viros, juſtoſque, proboſque
Conſulis, an ſancto quiſquam dignetur in albo
Reſpondere tibi? ſtultos ſi fortè rogâris,
Exemplarque illud placeat, divina repentè
Ira premet, zeluſque, ac indignatio Jovæ.

Vidi equidem quos nulla tenet reverentia summi
Numinis, assiduo rerum ditescere luxu;
Non aliter quàm quæ læto se germine tollunt
Pampineæ vites, & pleno palmite turgent.
At subitò exsecrata domus, devotaque diris
Corruit infelix, nec spes super ulla salutis
Adfulsit soboli, nullo quæ vindice pœnas
In portis luit, & maturæ præmia messis
Prædoni cessit rabido, nec culta labore
Semina, nec gravidas autumno colligit uvas.
Non hæc, crede mihi, cæco fortuna rotatu
Advehit, aut casu quicquam sine numine nobis
Evenisse potest, cultæve è pulvere terræ
Proveniunt ærumnæ homini: sed Rector olympi
Addidit has vitæ comites; & præmia culpæ
Certa dedit, nec certa minus, quàm pruna sub altum
Scintillas vomit, & levibus petit æthera flammis.
Ergo erit ille mihi semper Deus, illius arctis
Perpetuò in rebus numen nomenque vocârim.
Innumera illius passim miranda per orbem
Facta patent; pluviis, qui findens æthera nimbis,
Fœcundat terræ gremium, cui divite venâ
Flumina prosiliunt latis errantia campis.
Ille salutiferam miseris in tempore dextram
Porrigit, atque humiles excelsâ in sede reponit.
At quoties pravos coiens gens impia cœtus
Insidias struit innocuis, scelerata coërcet
Consilia, & vanas reddit sine viribus artes
Providus, ut propriis sese versutia technis
Induat, & cæcis erret deprehensa tenebris.
Non aliter luce in media, quàm nocte profundâ
Palpet, & incerto titubent vestigia gressu.
At pater insontes cœlo miseratus ab alto
Eripit omnipotens; non illis hosticus ensis,
Aut vis ulla oberit minitantis sæva tyranni.
Spes illos nam certa fovet: Sed perdita contrà
Impietas, mutoque silet malè conscius ore.
O fortunatos nimium, clemensque bonusque
Quos Deus affligit! non illa afflictio, verùm
Dulce rudimentum, & patriæ correptio dextræ,
Non spernenda tibi, sævo te quippe dolore
Sauciat, & doctâ rursum medicabitur arte.

Sex

Sex cladem patiêre vices, totidemque ſalutis
Propitius monſtrabit iter, ſed ſeptima nunquam
Innocuæ ærumnis turbabit tempora vitæ.
Nec tibi ſæva famis rabies, nec Martius ardor
Adferet exitium: nec portentoſa timebis
Omina, nec fœdæ metues convícia linguæ.
Sed cùm damnârint ſteriles jejunia campos,
Ubertim largo paſcet te copia luxu;
Nec lapidi plantam impinges, nec beſtia lædet
Noxia, ſed ſtabili conjunges fœdere agrorum
Saxa tibi, tutamque colet fera beſtia pacem;
Pacem, inquam, domui, ventura in ſecla perennem,
Perpetuamque tuæ; quæ tu ſpectacula lætus,
Sepoſito tecum quondam mirabere faſtu;
Inſtabiſque viam recti, calleſque beatos
Juſtitiæ, ſanctoque premes veſtigia greſſu.
Utque vides gratos flores ſub vere tepenti
Gemmantes paſſim lætis herbeſcere campis,
Sic tua progenies in ſecula ſera nepotum
Felici creſcet ſerie, & longæva ſenectus
Effœto oſtendet numeroſæ gaudia prolis.
Utque ſuas meſſor ſegetes ſpem colligit anni,
Et gravidis flavam cererem componit acervis:
Exſaturatum annis, ſic te expletumque dierum
Excipiet tumulo tellus, gremioque fovebit.
Certa quidem ſunt hæc, uſuque edocta magiſtro:
Quæ ſi fortè ſapis memori ſub mente repones.

C A P. VI.

TUm Jobus, ô trutinæ ſi quis moderamina rectæ
Suſtineat, queſtuſque meos, ſævoſque dolores
Quos patior, judex æquato examine penſet!
Namque meâ levior plagâ vaſti eſſet arena
Oceani, & totis pelagi præponderet arvis:
Nec verbis æquare queo; mortalia quippe
Sollicitum me nulla tenent, ſed tela veneno
Imbuit, & ſiccas exhaurit ſanguine venas
Omnipotens, trepidiſque infert terroribus arma,
Conglomeratque aciem, & multo me turbine vexat.
Anne rudit teneris onager benè paſtus in agris?

Aut bos manſuetus plena ad præſepia mugit?
Cui placitura albugo, ſalis ſi copia deſit?
Me cum dira lues tabo conſumat inerti,
Ingratumque cibum præſtent languorque, dolorque,
Mirum eſt tranſverſam rapiar ſi à cardine mentem?
Quis dabit, ut, voti compos, cœleſtibus armis
Obruar, &, poſito mitis ſolamine dextræ,
Irarum laxis in me graſſetur habenis
Omnipotens, tantos ut mors extrema labores
Finiat? O nobis, inquam, mors ultima rerum
Optatâ, ventura, die, dum lingua recuſat
Noſtra nefas, vitæque mihi benè conſcius actæ
Celarím nunquam divinæ encomia laudis!
Sed cui tam validæ ſuperant in corpore vires
Hæc ut ferre queat? non ſic adamantina nobis
Ferro corda rigent, nec duro pectora aheno,
Ut valeam tantos tolerando æquare labores.
Num mihi nulla meæ ſupereſt defenſio cauſſæ?
Num penitus fugit ratio, mentemque reliquit?
Nec quiſquam eſt, adeò pietas mortalia liquit
Pectora, qui miſeri caſus ſoletur amici?
Namque ut præcipiti torrens delabitur alvêo,
Sic noti ſubitò, & cuncti fugêre propinqui.
Ac tanquam tellus hyberno tempore multas
Sudat aquas, cœlo ſupra quam, plurimus imber
Irrigat, ut paſſim vaſtis exæſtuet agris,
Nix tegit, & pigro torpeſcunt marmore foſſæ.
At qui Sabbææ feſſus ſitientis arenas,
Siccaque Themaneæ peragrat deſerta viator,
Flumineos hauſtus, ſævi ſub ſidere Cancri,
Faucibus exſpectat ſiccis, tamen arida potum
Unda negat, calidiſque exhauſti ſolibus amnes:
Haud aliter ſubitâ tacti formidine, vanam
Oſtentâſtis opem, & me ſpe luſiſtis inani.
Cur quæſo vos terror habet? num munere veſtro,
Pauperiemque gravem, duræque incommoda vitæ
Solari volui, num collo hoſtilia vincla
Excutere, immitiſve jugum exitiale tyranni?
Quin potius rectum, ſi quo me devius error
Abripuit, monſtratis iter? nec vera loquentem
Arguite, aut fictis ultra contendite verbis?
O quàm acris, fundoque animum mihi verberet imo

Sana ſalutiferam ſpirans reprehenſio vocem!
Cur technas ſtruitis proli genitore carenti?
Et foveam inſonti nequicquam aptatis amico?
At nunc quæſo iſthæc animis atque auribus æquis
Accipite, haud noſtro ſermo manabit ab ore
Futilis, & noſtras iterumque iterumque querelas
Converſi juſtâ tandem perpendite lance;
Non injuſta peto: numquid vox impia linguam
Polluit? inſipidumve palatum infecit amaror,
Ut nequeam ſano ærumnas diſcernere guſtu?

C A P. VII.

STat ſua cuique dies, & meta extrema laborum,
Nec ſemper trepidis miles Mavortia campis
Bella fremit, placidiſque ſubit pax aurea pennis.
Atque æſtum fugiens ſervus ſe recreat umbrâ,
Et pretio, & gratâ ſolatur nocte laborem.
At mihi amara dies, & noctis amarior umbra,
Mutua ſollicitis producunt tempora curis.
Nox ubi pallenti cingit caligine terras,
Sic aio, ſeros ſegnis cur Phoſphorus ignes
Occulit? at niveo poſtquam jubar extulit orbe
Excrucior, donec ſero decedat olympo.
Eſt furtim nobis lento durantia tabo
Viſcera, ſordeſcitque imo ſub pectore, virus,
Diſſolvitque cutem, & putri carnem ulcere findit.
Non citiùs cuiquam radiis decurrit acutis
Trama levis, noſtræ quàm ſpes deperdita vitæ.
Sis memor, ut nobis fugitivi flaminis auram
Indideris, rerum Genitor! ſi lumina vertas,
Illicò ſuccedent tenebræ, nec tecta ſubibo
Terrea, nec caris ultra ſpectabor amicis.
Sed veluti nubes celeris vis concita venti
Diſſipat; haud aliter ſupremo tempore nobis
Vita perit, non hos iterum inviſura penates.
  Ergo ego cur parcam vocique, iræque, dolorique,
Ampliùs, afflictove premam ſub pectore queſtus?
Neve putes pelago, tanto quem turbine perfles
Aſſimilem; videorve immanis bellua ponti
Eſſe tibi, ut tali cuſtode, & carcere frenes?

 Forſitan

Forſitan afflictos lectus mihi molliet artus,
Quum dixi, tacitam portenta objecta quietem
Terrificant, diriſque agitant inſomnia monſtris,
Feſſaque mens toto ſuſpirat pectore lethum.
Ne me afflige, precor, qui non in ſecula curem
Vivere, ſed vanæ deteſtor tædia lucis.
  Sed quæ laus hominis miſeri, quæ gloria tanta eſt,
Ut Pater omnipotens ſemper mortalia corda,
Aurorâ monſtrante diem, exploreſque, probeſque,
Et fragilis vitæ inquiras momenta per horas.
Quin ſinis humentem ſaltem abſorbere ſalivam.
Non ego me immunem culpæ, & ſine crimine vitæ
Profiteor, ſed quâ culpam mercede piabo,
O hominum cuſtos! cur tot me hoſtiliter armis
Aggrederis, nulluſque inimica finis in ira eſt?
Quin potius ſcelus omne aufers, & crimina deles
Noſtra, Deus! tutum ut cognato in pulvere ſomnum
Edormire queam, plagarum experſque metûſque?

C A P. VIII.

His dictis Bildad ſolvens mox ora Suhites,
Siccine, ait, trepidi tanquam vis concita venti,
Verba amens ſtudio ſemper jactabis inani?
Num Pater omnipotens, celſi qui flammea olympi
Templa colit, juſtiſque orbem moderatur habenis,
Judicio cœli ſolium fœdabit iniquo?
Quid? tua cum nuper nec opinâ pignora clade
Perdidit, & letho natos involvit acerbo,
Immeritas numquid vindex exarſit in iras?
Sin tu cum primos aurora infecerit ortus,
Integras ſupplex tendens ad ſidera palmas,
Voce humili fidens poſcas in vota Tonantem,
Audiet extemplò, & pleno tibi copia cornu
Affluet, & firmis ſtabunt tua tecta columnis,
Juſtitiæ fundata manu: tibi gloria ſurget
Inclita, & è parvis tollet ſe proſpera rebus.
Quin ævi tecum recolis monumenta prioris,
Majoreſque tuos, & priſcos conſulis annos?
Non ſic immiſſis trepidant à ſolibus umbræ,
Quàm vitæ brevis hora fugit, momentaque parva

Nos

Nos planè expertes rerum, ignarosque relinquunt.
Plurima sed nobis prudens exempla vetustas
Suggeret, & docto te sic affabitur ore.
Juncus ut humenti crescens uligine turget,
Et carex elegit aquas, tamen utraque marcet
Ante alias, primâque arens flaccessit in herbâ;
Talis erit quicunque Dei præcepta monentis
Spreverit, aut fictâ pietatem ostenderit arte.
Non citiùs telam, quam pendula texit Arachne,
Æolus adversi proturbat murmure cauri,
Quàm perit impuræ spes & fiducia gentis.
Quid struit incassum? subitâ inclinata ruinâ
Corruet, & nullis stabit domus impia fulcris.
At tanquam pigris quæ primùm innascitur arvis,
Et duro damnata solo, cui noxia fibras
Saxa premunt, lapidosa inter vix rudera surgit;
Ast illam postquam prudens solertia docti
Agricolæ, terrâ imbutam meliore recondit,
Tollitur in cœlum ramis felicibus, arbos;
Nec soles curat, medio nec deficit æstu,
Miratur fontes, & amœni jugera campi,
Et subeunt sterilis gaudentem oblivia glebæ:
Sic Pater omnipotens humiles è paupere tecto
Eriget, & multo pietatem ornabit honore.
At contrà impietas, sese malè conscia nunquam
Tollet humo, nunquam divinæ munera dextræ
Sentiet, ut lapso possit consurgere gressu.
Tuque adeo lætam solves in gaudia mentem
Et labra; & largo satiabis pectora risu,
Osores, hostesque tuos cum dedecus atrum
Induerit, tetroque horrens infamia vultu,
Et cernes dejecta imo tentoria fundo
Impia, ne eversis restent vestigia tectis.

CAP. IX.

Quæ postquam effatus, siluit; respondit Iobus.
Non obtuso adeo, Bildad, me pectore finxit
Omnipotens, quemquam ut polluto è semine cretum
Justitiâ credam perfectâ æquare Tonantem.
Quippe homini patrata, Deus, si crimina mille

Imputet,

Imputet, an quiſquam ſeſe purgaverit uno?
Illi cor prudens, & fortis robora dextræ,
Non illi injuſtus quiſquam ſe impunè rebellem
Præbuerit, montes qui imis radicibus altos
Verrit, nec modicæ apparet tamen impetus iræ,
Qui labefacta manu trepidæ fundamina terræ
Concutit, & ſimul ac celſi de vertice olympi
Annuerit, cæcis Titan caput occulit umbris,
Et fraudat ſplendore diem, ſignataque claudit
Sidera, qui nitidi ſolus tentoria cœli
Explicat, & tumidas ſicco pede permeat undas.
Arcturum, paribus ſomnum qui dividat horis
Atque diem, gelidæ rurſum ſub tempora brumæ,
Imbriferi madidos pluvioſque Orionis ignes,
Vere renaſcentis gratam ſpem Pleiadas anni,
Evocat actutùm, ſeptem ornamenta trionis,
Et quæcunque alter nobis intercipit orbis
Auſtrali diſtincta polo: tam grandia facta
Exſuperant laudum cumulos, mirandaque virtus
Illius haud numero poterit nec fine teneri.
Non illum celeri quum præterlabitur aurâ
Cernere fas, & cum pigro ſe tramite ſiſtit
Conſilii quiſquam nôrit ſecreta latentis?
Num prædam eripiet quiſquam? Num poſcere cauſſas
Audeat? Iratum contra ſubſiſtere numen
Num vis ulla poteſt? Forti ſub pondere tanto
Genua labant, fractiſque ſuperbo corde tyrannis.
Quid mihi tum miſero verbis contendere fruſtrà
Proderit, aut numen dictis inceſſere amaris?
Quod ſi pura mihi, nullique obnoxia culpæ
Vita foret, ſupplex tamen ante advolverer ora
Judicis, & quamvis leni bonus annuat aure,
Haud equidem credam vocem exaudiſſe precantis.
Quippe atro cæcæ correptum turbine noctis
Implicuit tenebris, pronuſque in vulnera noſtra
Immeritas cumulat clades, nec mollia novit
Intervalla furor, litem finire duello
Quî potero invalidus? dicam illi, ut polleat armis,
Jure diem quis tam audaci præfiniet ore?
Si me ſinceræ veſtigia carpere vitæ
Profitear, proprio damnatus protinus ore,
Non alio ſub teſte cadam, ſin vita vacaret

Crimine,

Crimine, non auſim tamen hoc inducere mentem
Ignaram, & miſeræ ſpernentem tædia vitæ.
Unum id me torquet, quonam diſcrimine juſtos,
Injuſtoſque viros mundi diſtinxerit auctor?
Utraque nonne vides paribus gens quomodo pœnis
Fungimur, & ſimilis patimur compendia lethi.
Utque ſuâ omnipotens Rector ſecurus ab arce
Innocuæ ridens ſpectet tentamina vitæ?
Nonne orbis dedit immani feritate tyrannis
Frena manu, & mundi paſſim præfecit habenis
Artifices ſcelerum? quorum velamine vultus
Obtegit, ut cæco titubent per devia greſſu,
Ignorentque æqui leges turba inſcia recti;
Hæc Deus, annè alius quiſquam præfiniit auctor?
Non citiùs ſummas qui vix pede lædit arenas
Curſor abit, ventove ratis delata ſecundo,
Aut pavidas aquila in campis ſectata columbas,
Quàm noſtri fugêre dies, nec gaudia vitæ
Carpſimus, aut miſeri lætis indulſimus annis.
Sæpe mei, dico, venient oblivia luctûs,
Atque iræ ſtatuam finem, poſitoque furore
Mulcebunt placidam tandem ſolatia mentem.
Sed dirus circum ærumnarum exæſtuat horror,
Percellitque animum, nec tu me crimine mundum
Decernes: Quorſum vana hæc me cura fatigat?
Quòd mihi ſi niveo candor certaret olori,
Involvet cœno, & lutulentos protinus artus
Polluet, & nullo ſordes celabit amictu.
Nec noſtri eſt ſimilis, cum quo contendere poſſim,
Omnipotens, nobis nec ſe interponere quiſquam
Audeat, arbitrio litem qui terminet æquo.
Virgam aufer, Deus alme! & me terroribus iſtis
Exime, tum vitæ farer benè conſcius actæ
Intrepidus, timido nec me ſermone tuerer.

CAP. X.

At nunc, inviſæ quoniam me tædia vitæ
Sollicitant, ſævo juvat indulgere dolori.
Ne me condemnes, quæſo, verùm ede roganti,
Judicio mecum cur experiaris iniquo?

Siccine

Siccine cura tibi eſt, ambages nectere fraudum
Innocuo, propriæque effictum munere dextræ
Perdere opus, pravoſque inter tibi nobile cœtus
Nomen, & egregias hoc pacto acquirere laudes?
Num tibi quæ humanas obducunt nubila mentes,
Mortales hebetant oculos? num tempora vitæ,
Atque tui fluxis decurrunt menſibus anni,
In noſtram ut vitam, & peccata inquirere pergas
Sedulus, & pœnis inſontem affligere tentes?
Non ignota tibi eſt pietas mea, nec tamen uſquam
Apparet, tantam vindex qui averterit iram.
Cur me diſperdis, propriæ plantaria dextræ,
Quemque tuæ quondam mirâ feliciter arte
Undique perfecêre manus? quin mente revolvis
Ut generi humano limoſæ è pulvere terræ
Corpora limaſti, utque iterum collapſa redibunt
In cineres, generis quondam primordia noſtri?
Num me ceu nivei libamina mollia lactis
Fudiſti in matris gremium? num caſeus ut fit
Muſteus, haud aliter tepidâ concrevimus alvo?
Num ſuperinductam per te cutis arida carnem
Veſtiit, & toto diſtentos corpore nervos,
Oſſaque formâſti ſolidas firmantia vires?
Æthereoſque hauſtus corpus, ne informe jaceret,
Naribus accepit generoſæ ſemina vitæ?
Quod vivo, & vegetus quod ſpiritus hos regit artus,
Sola tua eſt bonitas, Domine! & clementia ſola.
Interea, tantos occulto corde dolores
Celaſti tecum, nec me ſententia fallit.
Num quoties pecco, memori mea crimina ſemper
Mente notas, nec me delicto abſolvere curas?
Væ mihi, ſi vitæ fuero perverſa ſequutus,
Non impunè feram: ſin ipſo tramite recti
Ingrediar, non ullam auſim ſperare ſalutem,
Me mala tanta premunt, tot vexant undique clades.
Nam veluti rabidus pecora inter inertia ſævit,
Ingluvie ſtimulante, leo; ſic irruis in me
Hoſtili, Deus! enſe ferox, & vulnera victor
Congeminas, ſemperque novas inſurgis in iras.
Cur eduxiſti miſerum genitricis ab alvo
Servatum in pœnas, nec nobis fata ſubire
Ante diem, & letho licuit prævertere lucem?

Ecce

Ecce mihi ſubitò miſeri mors terminus ævi
Advolat, interea ſævâ pauliſper ab irâ
Deſine, dum modico recreem ſolamine mentem.
Parva mora eſt, cæci ſubeam quin limina Ditis
Non iterum calcanda mihi, caligine regna
Æterniſque horrent tenebris, quæ ſemper opacat
Terrificâ mors atra umbrâ, nox incubat illic
Perpetuò, nuſquam ſe ordo, nec lucida monſtrant
Sidera, ſed triſtis pallor, ſed livida ſqualet
Effigies, cæcumque æternùm obnubilat antrum.

CAP. XI.

TUm Naamathites Sophoar ſic ora reſolvens,
Siccine, ait, quiſquam patientem accommodet aurem
Spermologo, tua nec prudens mendacia fando
Arguat, & nugas ſolers confutet inanes?
Scilicet illa tua, ut jactas, oratio munda eſt
Ante Deum, vel te tua garrula reddet, Iobe!
Lingua pium, culpâque vacas & crimine vitæ?
Aſt utinam arcanos genitor recludere fontes
Conſilii velit omnipotens, & tollere nubem
Mortales hebetantem oculos, ut conſcia cernas
Pectora nequitiæ, & duplo majora mereri
Supplicia, inque tuis numen miteſcere pœnis!
Sed quæ te tandem regio in penetralia ducet,
Secretoſque adytus, & magna arcana Tonantis?
Ille etenim immenſo longè ſpatioſior orbe eſt,
Latior oceani campis, ſupra ardua cœli
Eminet, infernoque patet decliviùs antro.
Ille ſimul jubeat, totius machina mundi eſt
In priſcum reditura chaos; nutuque monentis
Ex nihilo rurſumque novus coaleſceret orbis.
Nec quiſquam impediat, nec facta immenſa moretur,
Nec noſtra impietas divinos fallit ocellos.
Qualis enim ſolis natus laliſio campis,
Brutum animal, ſtolidum, indocile, indomitumque, ferumq;
Talis homo, niſi, naturâ rationis egenus,
Cordatus fiat divino munere, rectè
Incipiat ſapere, & cœli myſteria diſcat.
Quin tu igitur mentem ſacros accingis in uſus,

 Exſilio-

Exſilioque ſcelus damnas, & crimine tendis
Ablutas in vota manus? tunc integer ore
Sublimi erectos tolles ad ſidera vultus,
Firmaque ſecuro figes veſtigia greſſu
Intrepidus, nuſquam facies adverſa laborum
Immemori occurret, rapidi ſed fluminis inſtar;
Sic tibi præteritos condent oblivia luctus:
Sol tibi ſublimis medio fulgebit olympo,
Reſtituetque diem, tuque almæ lucis amictu
Splendidus, auroræ gratos imitabere vultus,
Et tibi firma dabit fiducia nixa Tonanti,
Securos habitare lares, experſque pericli
Nil metuens dulces carpes in gramine ſomnos:
Quippe hoſtis tibi nullus erit, ſed plurima ſupplex
Turba fidem dextramque tuam implorabit egenis
Rebus, & ut tuto ſeſe committet aſylo.
At contrà impietas ſperatam tempore nullo
Sentit opem, nullo finit ſua tædia luctu.

C A P. XII.

TUm Jobus, nec vos ſolos prudentia rerum
Erudiit, nec me ſtolidum, & rationis egentem
Obſcurâ involvit cæca ignorantia nocte,
Nec vobis cedo, nec vulgo ignota refertis.
Sed ſimplex quoniam ſtudium me detinet æqui,
Et recti ſincerus amor, ludibria mente
Volvitis, & ſannis miſero inſultatis amico,
Qui Dominum inclamat, facilem qui commodat aurem.
Sic lampas, quæ nutantes in paupere greſſus
Dirigit, & modicâ ſolatur luce tenebras,
Divitibus ſordet: multo hæc gens ebria luxu
Vi potitur rapto, ac opibus confiſa ſuperbis,
Pauperiem, & tenuis rident incommoda vitæ:
Quos lentas Domini patientia ſervat ad iras.
Nec tamen, ut ſpero, cuiquam tam cornea fibra eſt,
Condita quin olim cœleſti ſecula dextrâ
Noverit, & vaſtam mundi ſubſiſtere molem.
Hinc pecudes, armenta, viri, genus omne ferarum,
Quæque ſecant liquidum ſtridentibus aëra pennis,
Et quæ marmoreo ſpirant ſub gurgite ponti,

Plantæque, & duris naſcentia robora ſilvis,
Arceſſunt tenuis genitalia ſemina vitæ.
Nos equidem fidam tantum dimiſſa per aurem
Percipimus, ſani vel guſtu experta palati,
Aut quæ canicies provectis attulit annis.
At rerum genitor, fortis, prudenſque, bonuſque,
Cuncta poteſt, novitque ſimul, nutuque gubernat.
  Eruit ille arces, fundoque exterminat imo
Heroum monumenta, & ſtringit compede ſontes,
Nec reparare iterum fas, aut recludere cuiquam:
Ille ſimul jubeat vacuos ſubſiſtere fontes,
Protinus exhauſtum tellus abſorbeat æquor.
Et niſi vim ponti modicâ compeſcat arenâ,
Effuſis terram videas immergier undis.
Nam Pater omnipotens æternæ robore dextræ
Conſilioque valet, prudentique omnia ſecum
Expendit trutinâ, & juſto moderamine frenat.
Ille malos vates, ſua qui deliria ſpargant,
Excitat, auſcultatores erroribus afflans.
Judicibus ſanam mentem prudentibus aufert,
Conſiliique inopes, & inertia pectora reddit.
Quin ipſis rerum dominis regalia ſceptra
Eripit, & famulis præcingit colla catenis.
Inſignes ſpoliis ſatrapas prædator opimis
Exuit, & valido ſubvertit robore fortes.
Et quos commendat fandi vis aurea, balbos
Efficit, ut comtis diſcedat gratia labris.
Et quos prudentes ſeris facit uſus ab annis,
Deliros reddit ſenio, crudoſque tyrannos
Excutit è ſolio, quos turpis dedecus ævi
Inſequitur, tetroque horrens infamia vultu.
Quid memorem ut ſolus tenebris immerſa profundis
Eruat, & cæca ſub nocte, & morte repoſta
Proferat in lucem, & patulas educat in auras?
Utque auget numero populos, auctoſque repentè
Hoſtili metat enſe ferox, fœcundaque rurſum
Suppeditet ſobolis rediture ſemina genti.
Dat fatuos populo reges, & ſceptra rebelli
Impia, qui ſummo turbati culmine rerum,
Per loca ſenta ſitu, noſtroque impervia cultu,
Errabunda legunt veſtigia, perque tenebras

Cimmerias palpant, ſoliſque & lucis egeni
Incerto titubant, tanquam gens ebria, greſſu.

CAP. XIII.

HAud ignota loquor, ſed viſa, auditaque tantùm,
Et longo nobis uſu comperta recordor,
Nil veſtrum inferior quoquam, nunc voce Tonantem
Aggrediar, ſummoque Deo certare juvabit.
Non ego vobiſcum vanæ certamina linguæ
Inſtituam, quippe impurâ mendacia fronte
Fingitis, & medicas fruſtrà prætenditis artes.
Quin potiùs præbete aures, atque ore ſilenti,
Quæ dicam, accipite, ut vobis prudentia honorem
Conciliet, quoniam hoc ambitis nomine laudem.
Argutâ nunquid ſeſe vult fraude tueri
Omnipotens, fictoſve innoxia cauſſa patronos
Poſtulat, ambages nectant qui & retia fraudem?
Siccine vobiſcum, ut ſub iniquo judice, regnat
Gratia, perſonamque Dei ſpectare lubebit?
Siccine tentatis numen? vobiſve putatis
Utile, ſi veſtras inveſtigaverit artes,
Nil homini ſimilis, pro quo mendacia fingi
Expediat? num ficta animi ſecreta latentis
Proferet in lucem, ſceleratoſque arguet auſus?
An nullâ trepidas vobis formidine mentes
Territat, æterno qui temperat omnia nutu?
O modò limoſæ fragilis de pulvere terræ
Progenies! quò te vexat veſania faſtu?
Vos linguæ cohibete nefas, ſed noſtra ſilere
Lingua nequit, de me rerum providerit auctor.
Cur laniata cutis, putri caro rancida verme,
Exoſam horrentes dentes invitat in eſcam?
Aſſiduoque animam lethi diſcrimine vexat?
Me licet occidat, non deſperabo, nec ipsâ
Diſcedet nobis unquam fiducia morte:
Speque ſalutiferâ plenus, ſi in morte recumbam,
Illa mihi victâ ſtatuet de morte triumphum.
Interea vitæ recolo delicta peractæ;
Nam cur diſſimulem? Num judicis ante tribunal
Impietas auſit ſceleratos ſiſtere vultus?

Arrigite, hic ſurdas ſermo non poſtulat aures;
Non ego judicio cuiquam certare recuſo,
Nec quin abſolvar dubito, laudemque reportem
Juſtitiæ; ſed quis mecum contendere porrò
Audeat, emoriar juſtam quàm liquero cauſſam,
Ora premens, mutoque ſilens malè conſcius ore.
Tu tantùm, Pater omnipotens! ne territa turbes
Pectora, & aſſiduo finem largire dolori.
Non ego tum metuam fidens, actorve, reuſve
Eſſe velis, cedo nobis quo crimine vitæ,
Quo numero, merui tantas exſolvere pœnas?
Cur faciem celat, cur me ſibi comparat hoſtem
Omnipotens? laudem egregiam & ſpolia ampla parabis
Scilicet, attrito folio, quod turbine cæco
Aura levis rapidis torquet ludibria ventis.
Ergò dicam nobis cur ſic inſcribis acerbam?
Et memor oblitæ recolis delicta juventæ?
Duraque concluſis circundas vincula plantis?
Inſculpiſque tui pedibus veſtigia cippi?
Ne quoquam aufugiam, nec ſpes ſoletur eundi.
Sed quis ego vilis, qui ſum putredine trunci
Vilior, & veteri, quam rodit tinea, veſte?

CAP. XIV.

Gens humana equidem duris obnoxia fatis
Naſcimur, ac natos brevis infortunia vitæ
Excipiunt, tanquam verno flos germine lætam,
Pingit humum, tenero primùm qui carpitur ortu.
Non citius pereunt umbræ, quàm futilis ævi
Flabra ſilent; & te tantâ mortalia curâ
Sollicitant? hominesque tuis dignaris ocellis
Scilicet, & miſerum tot me in certamina poſcis?
Quis, primos ſemen patrium cui polluit ortus,
Expertem reddet ſceleris? ſi ſtamina vitæ
Dimenſis currunt ſpatiis, vitæque neciſque
Arbitrium à te uno pendet, moderare furori
Pauliſper, miſeros donec mors finiat annos;
Mors optata diu, merceſque extrema laborúm.
Ecce arbos ſucciſa novis ſe frondibus ornat,
Et veteri quamvis putris radice ſeneſcat,

Læta tamen rurſum redivivo germine ſurgit
Stillanti perfuſa polo, ramiſque ſuperbit:
At pereunt, ipsâque velut radice revulſi
Intereunt homines, & ubi poſt funera degunt?
Utque neget ſi fortè ſuas in flumina vires
Oceanus, fonteſque undâ recreare perenni
Negligat, arenti diſparet gurgite torrens:
Sic hominis tenues vita evaneſcit in auras,
Et longos gelido dormit ſub marmore ſomnos,
Experrecturus nunquam, dum tecta noventur
Cœlica, & iſtius facies mutabitur orbis.
O utinam Jovæ donec pertranſeat ira,
Securam tumuli carpam ſub mole quietem,
Præſcribatque diem, noſtri nec deſinat ille
Eſſe memor, clemenſque in me ſua lumina vertat!
Sed num mortalis vivet poſt funera quiſquam?
Illam ſollicitâ ſemper mihi pectus anhelat
Mente diem, quâ me ſupremâ voce ciebis
E tumulo, dextramque dabis, promtuſque vocantis
Parebo imperio, & nictu immutabor ocelli.
Intereà ſævo ne quâ via ducat ab hoſte,
Dinumeras greſſus, nec parvo tempore differs
Supplicium, memorique tenes ſignata libello
Faſciculiſque meæ compacta volumina culpæ.
Ac veluti rupe excelsâ, cùm fragmina magna
Præcipitata cadunt, & celſos fluminis iræ
Irruerint montes, atque ardua culmina pulſant;
Aut cùm vorticibus rapidis ſe ſpumeus amnis
Explicat, & tumido depaſcit littora fluctu,
Saxa cavans, volvenſque ſinu latè obvia cuncta;
Sic homines perdis, ſic ſpem mortalibus aufers
Fortior, & validæ metuendus robore dextræ:
Mutabitque illis triſtes mors lurida vultus,
Haud illos tanget viventis cura nepotis,
Seu felix degat, miſeroſve inglorius annos
Exigat, iſtius tanta eſt oblivio ſecli.
At caro putreſcens ingenti afflicta dolore
Ingemit, & magno mens ſe mærore fatigat,
Dum colit infirmos moribundi corporis artus.

CAP. XV.

AST Eliphas, illi objurgantia verba retorquens,
Tenè, inquit, fruſtrà prudentem dicere quiſquam
Audeat, Æoliis turgent cui pectora ventis,
Vanaque mendaci fundis convicia linguâ?
Nec ſatis eſt læſiſſe homines, ipſumque Tonantem
Voce petis, nec te ſummi reverentia tangit
Numinis, & ſacro decet auſcultare timori.
Non ego nunc teſtis, Jobe! in tua crimina veni;
Sat linguæ impietas, & ſubdola labra profanum
Evincunt, damnantque: rudi num primus in orbe
Exſtiteras, cernens facti incunabula mundi?
Scilicet aſſeſſor fueras, cum ſurgere montes
Juſſerat, & patulis valles ſubſidere campis?
Secretoſque aditus calles, arcana Tonantis?
Aut alit occultas in te prudentia vires?
Num paucis tecum prudentia canuit annis?
Nos longo rerum fatui ſtulteſcimus uſu?
Nam tuus haud nobis genitor certaverit ævo.
Cur ſic divinæ ſpernis ſolamina vocis?
Quid tibi tranſverſam rapuit de cardine mentem?
Cur faſtum ſignant oculi, nutuque rebelli
In Dominum ferris, blaſphemaque polluis ora?
Scilicet eſt quiſquam peccati adſpergine liber,
Mortali exceptus gremio? non incola cœli
Immunis degit ſceleris, nec tegmina mundi
Labe carent, quàm fœda & deteſtabilis ergò
Colluvies impuri hominis? namque arida tellus
Ceu bibit humentes undas, ſic ſemina culpæ
Sugimus, & totos penitus perfundimur artus.
Pauca tibi fabor, memorem ſi adverteris aurem,
A priſcis accepta atavis, qui regna tenebant
Juſtitiæ ſtudio, queis rectas figere leges
Cura fuit, populoſque æquis adſueſcere ſceptris,
Nec quiſquam externis pacem violaverat armis.
Ut cruciata diu, multoque enixa dolore
Femina, perpetuò tali ſub ſorte laborat
Impietas, vitæque tremit malè conſcius actæ,
Ignorantque diem ſubitæ quæ nuntia cladis

Advolat

Advolat, ut nequeant ultrà ſævire tyranni.
Horrida vox illis trepidas circumſonat aures,
Vaſtatorque repentinus nil tale timentes
Exitio premet, & ſubitâ clade obruet hoſtis.
Perpetuas metuet tenebras, lucemque, diemque
Oderit, ut ſtrictus ſemper ſi impendeat enſis,
Emendicabit victum, caligine tectus
Cimmeriâ, & triſtis ſemper vexabit Erynnis.
Ac veluti firmâ regem ſtipante coronâ,
Claſſica cùm bello inſonuêre, globoque cohortes
Confertæ junctas acuunt in prælia vires:
Sic illos vallo, foſsâque, ac aggere circum,
Et metus, & cingit trepidis anguſtia curis.
Utque Deo forti toto conamine bellum
Indixêre, illis fractâ cervice viciſſim
Irruet in collum, & quà pars denſiſſima parmæ eſt,
Per clypei jaculum figet ſeptemplicis oras.
Ecce nitet multâ ſplendens pinguedine vultus,
Et lateri fallax arvina incumbit obeſo,
Magnificaſque urbes vacuis inſtaurat in agris.
At ſubitò labentur opes, pejuſque peribunt
Parta malè, inſtabili tandem devota ruinæ.
Nec fibras aget impurus radicibus altas,
Nec primo veris gemmantes tempore ramos
Proferet in lucem, quippe ejus germina carpet
Flamma vorax, flatuque Dei ſpirante peribit,
Perpetuas palpans cæca ſub nocte tenebras.
At vix vana tamen (ſic vanus faſcinat orbis
Luxus opum, & noſtros ſic ludit gloria ſenſus)
Eſſe putat; donec ſerò vana omnia tandem
Senſerit, & fluxis diſcat diffidere rebus.
Ante diem ſubitò, nec opinâ morte peribit,
Nec patulâ virides frondebunt arbore rami.
Ac veluti ſterilis viti ſua germina ventus
Invidet, ac Euro mites nudantur olivæ,
Flos cadit, & nullo ſequitur vindemia fructu:
Sic jacet impietas, ſic ſpe fruſtratur inani,
Et deſolatas deſerta per avia terras
Incolet, & vaſtus latè populabitur ignis
Impuras arces, ſumma ad faſtigia tecti;
Reſtingui in reliquis poterit nec flamma favillis.
Nulla illis æqui ratio, jura omnia vendunt

Dorophagi, produntque bonam pro munere caussam,
Parturiuntque dolos, & fraudem in pectore versant.

C A P. XVI.

TAlia jactantem Jobus sic ore repressit;
Frustrà istis nostræ surdescunt vocibus aures;
Nec toties repetita placent:. sempernè molestos
Esse juvat, vanæ nec frena imponere linguæ?
Quid vobis tales animum firmavit in ausus?
O mihi si liceat vel parvi temporis usu
Vobiscum mutare vices! convicia numquid
Eloquerer, quateremve caput probrisque, minisque?
At vobis nostro robur manaret ab ore,
Augeremque animi vires, morbumque furentem
Lenirem, & grato plagas sermone levarem.
Nunc mihi seu taceam, tacitâ jactata quiete
Membra carent, & cùm fandi me ceperit ardor,
Nulla quies, sic me cunctorum lerna malorum
Exagitat, fractosque dolor sic dissipat artus;
Obducitque cutem macies, nec corpore succus
Ullus inest, rugæque in me testantur inanes.
Me Pater omnipotens, infestæ more leænæ,
Dilaniat, sequiturque odiis, frendetque minaci
Dente ferox, oculosque truces scintillat in iras.
Heu quibus opprobriis petimur, quæ vulnera linguæ
Exacuunt, certantque meis impingere malis
Dedecus, & magnâ pergunt comitante catervâ!
Me Deus impuro sternendum tradidit hosti,
Avertitque meos recto de tramite gressus.
Fortunatæ olim carpenti gaudia vitæ
Prosperitas mihi grata fuit, nunc rebus acerbis
Pressus humi jaceo, nunc me cervice reflexâ
Conterit imbellem, & validis circumdedit armis.
Ac veluti jaculis freti, qui figere metis
Signa solent, sic ætherei moderator olympi
Contortis in me direxit brachia telis,
Perque mihi renes atque ilia venit arundo,
Effusique bibit fellis terra atra cruorem.
Quin etiam insultat misero, fortisque, potensque,

Vulnera vulneribus cumulat, meque obruit armis.
At non his acto furiis mihi corda rebellem
Noſtra unquam ſumsêre animum, ſed corpora vili
Præcinxi ſacco, ſummoque à vertice crines
Adſperſi cinere, & fœdatos pulvere vultus
Immerſi limo, lacrimiſque humentia lavi
Lumina, palpebraſque ipſa ſub morte natantes.
Quid puras ſervâſſe manus cœloque ſupinas
Proderit, innocuæ ſi ſunt hæc præmia vitæ?
Ne noſtrum tellus celes ingrata cruorem,
Quæque ob vindictam juſtorum ad ſidera clamas,
Ne ſileas, ſi fortè mihi malè conſcius erro.
Utque neget tellus, celſi qui culmina cœli
Poſſidet, & ſummâ tellurem deſpicit arce,
Teſtis erit cordiſque, & vitæ haud inſcius actæ.
Vos ſocii comtæ delectat gratia linguæ,
Sanniſque & probris miſerum irridetis amicum.
At mea perpetuis decurrunt lumina rivis,
Aſſiduoque madent luctu, lacrimiſque profuſis
Quæſivêre Deum, ut clementi exaudiat aure.
O mihi fas fuerit, rerum certare parenti
Ut ſocio, liceatque æquâ contendere lege!
Nam brevis advenit fugitivi terminus ævi,
Atque iter ingrediar mox irremeabile lethi.

C A P. XVII.

JAmque adeò tenues noſter rareſcit in auras
Spiritus, & rigidæ nobis nent fila ſorores,
Extrema ſub parte coli, ſpes ſola ſepulcri
Permanet, ut buſto ſummos ſolvamus honores:
At vos inſontem interea ridetis amicum,
Qui ſannis gemit aſſiduò irritatus acerbis.
Quis mihi ſponſor erit pro te, quo pignore nobis
Obſtringis, Deus alme! fidem, qui neſcia veri
Iſtorum nunc corda facis, nec tollis honore,
Qui ſocio blandæ tendunt venabula dextræ,
Inque ipſos vindex punis delicta nepotes?
Ipſe ego nil equidem meritus jam fabula vulgi
Conſtituor, gemituque meo obſcurata fatiſcunt
Lumina, & affecto marcent in corpore vires,

Um-

Umbræ inſtar, primo Titan quam territat ortu.
Res miranda piis, cùm pravis proſpera cedant
Omnia, quæque illos ſanctas accendat in iras.
At non hæc quæcunque piis ſunt tædia vitæ,
Juſtitiæ nobis ſtudium, & virtutis amorem
Ex animis delere queunt: ſed ficta labaſcit
Impietas, agitata malis, fiducia contrà
Juſtorum aſſiduis creſcit firmata procellis.
Non equidem veſtrûm cuiquam prudentia curæ eſt,
Huc aures ergò & memores convertite mentes.
  Jam vitæ exegi ſpatium, præcordiaque imis
Deficiunt fibris, extremaque munera claræ
Lucis habent oculos, mox atro vellere mortis
Induar, & triſti pallens circundabor umbrâ.
Si mihi ſpes reſtat ſolius certa ſepulcri,
Et lectum ſternam tenebroſo mortis in antro,
Ac foveæ dicam, genitor dulciſſime rerum!
Et vermi, ſoror, & mater cariſſima, ſalve!
Tum quorſum promiſſa cadent, quæ maxima nobis
Fingitis, & mundi ſpes oſtentatis inanes?
Cum mors cuncta ſimul lethali vulnere ſternet.

CAP. XVIII.

TUnc his offenſus Bildad ſibi proxima fandi
Jura capit; nunquamnè tibi jactantia finem
Inveniet, monituſque ſacros ſub pectore figes
Indocili, & caris aurem præbebis amicis?
Cur ceu bruta tibi pronas ſpectantia terras
Deſpicimur, viliſque inſtar ſordeſcimus algæ?
Fare, quis indomitas tantus furor excitat iras?
Num ſolido impellas ſtabilem fundamine terram?
Et firma poteris rupes è ſede movere?
Et cœlum terræ, & terram miſcebis olympo?
Lux impuri hominis, multo ſi ſplendeat igne,
Mox exſtinguetur, tenuis ſine lumine flamma,
Lux ſeſe in tenebras vertet; nec lampadis uſus
Ullus erit, cæcæque tegent tentoria noctes.
Deficiet robur, nec mens improvida cernet
Exitium, propriâque cadet, quam texuit, arte.
Retibus impediet timidæ veſtigia plantæ,

Nec ſeſe expediet, laqueiſque & caſſe doloſo
Excipient pedicæ, & validus multo impete prædo.
Decipulæ tellure latent, calleſque per omnes
Funiculi, nervoque pedem fallente tenentur.
Undique pulſabit terror, ſubitamque capeſſet
Erro fugam, pedibuſque inerit ſpes nulla ſalutis.
Abſumetque fames robur, laterique recumbet
Pernicies, nec mors parcet ſæviſſima membris,
Depaſcetque artus, firmaſque in pectore vectes,
Robora ſpesque domûs multo terrore labaſcent,
Horrificique ipſum deducet ad ora tyranni.
Quòd ſi fortè ſua tutus videatur in arce,
(Sed quid dico ſuâ, quam jam terrorque metuſque
Incolit ?) ambuſtis ſubitò conſumta favillis
Corruet, excipietque avidis incendia venis
Adſperſum ſulphur, non ipsâ condita radix
Tellure effugiet flammas, ramoſque per omnes
Fructuſque & frondes vulcania ſæviet ira.
Perpetua ingratum tenebris oblivio nomen
Obruet, & ſplendore procul, procul orbe repulſus
Exſul erit, cæcæ æternùm ſub tegmine mortis,
Nullus ei natus, nulli poſt fata nepotes :
Nec reliquus quiſquam deſertos incolet agros.
Hæc olim pavidi memorabunt fata nepotes,
Adque hæc attoniti ſtupeant ſpectacula vivi.
En tibi quo miſeras tandem gens impia terras
Fine colat, monitus ſpernens ſecura Tonantis !

C A P. XIX.

At non hæc tacito paſſus convicia Jobus
Ore infit, non ſat, credo, me magna malorum
Exercet ſeries, niſi noſtra in vulnera amici
Arma ferant, ſævæque acuant opprobria linguæ,
Jam decies poſito perfrictâ fronte pudore.
Si vitam addixi ſceleri, me pœna merentem
Digna manet, verbis non exagitanda ſuperbis ;
Namque Deus ſolus nobis hæc vulnera fecit.
Me Pater omnipotens fallacibus undique cingit
Retibus, & noſtras averſâ negligit aure
Judicio ceſſante preces, cœleſtia quamvis

Atria perpetuo ſupplex clamore fatigem,
Ille iter, ut nuſquam nobis loca tuta relinquat,
Sepſit inacceſſum tenebris, capitique coronam
Abſtulit, ut degam reliquos inglorius annos.
Deſtruxitque ferox, tanquam radicibus arbos
Vulſa jacet, ſteriles deflens ſine pondere ramos,
Quin etiam hoſtili contra me incanduit irâ,
Turmatimque ſuas cogens in bella cohortes,
Undique metatur caſtra, & tentoria circum
Noſtra fremit pugnas, & firmis obſidet armis.
Ecce mihi caros, quondam ſolatia, fratres
Reddidit infeſtos animis, notoſque removit,
Ne quiſquam mihi ferret opem, nec ſancta propinqui
Jura colunt, fictique adverſo tempore amici
Potavêre ſimul lethæi oblivia fontis.
Nec vernæ auſcultant domino, nec juſſa parati
Accipiunt famuli; ſervum ſi fortè rogâro,
Conticet, & tacitus jus dedignatur herile.
Ipſa uxor miſerum ſpernitque, ac horret anhelæ
Vocis iter, putri fætor ſic defluit ore,
Nec ſobolis curat conjunx communis amorem.
Me pariter riſu excipiunt juveneſque, ſeneſque,
Conſilii pars magna mei; quoſque ordine primo
Præcipuos inter quondam amplectebar amicos.
Jam caro diriguit macie, vixque oſſibus hæret
Pellis, & arenti dependent in cute dentes.
Vos, ſi qua eſt pietas, miſerandi caſus amici
Commoveat, qui nunc divinæ ſubjacet iræ.
Cur plagas inferre novas, affligere fortis
More Dei, noſtraſque placet depaſcere carnes,
Nec ſatiari eſu, nec crudo parcere denti?
O utinam eductum plumbo mea verba volumen
Ærato excipiat calamo, ſculptorque peritus
Quæ dicam, nunquam perituro in marmore figat!
Credo equidem ſine fine perennem degere vitam
Servatorem orbis, qui me de pulvere tandem
Eruet, ut lætus redivivo germine ſurgam.
Ipſe ego, cùm caries renovatos liquerit artus,
His oculis cernam Dominum, propriâque videbo
Carne Deum, quamvis defecto corpore renes
Putreſcant nobis, certæ ſpes illa ſalutis
Haud dubium monſtrabit iter, ſævoſque dolores

Leniet,

Leniet, & victa ſtatuet de morte triumphum.
Ergo hæc vobiſcum; cur inſectamur Iobum,
Cui radix pietatis ineſt, quæ germina tandem
Proferet, & foliis tellurem umbrabit opacis?
Nunc autem vobis acri à mucrone cavendum eſt,
Et ferri metuenda acies, nam fervidus enſis
In ſcelera & vindex divinæ ſtringitur iræ.
Ut vobis conſtare queat, juſtum eſſe tribunal
Judicis, & recto ferri libramine mundum.

C A P. XX.

VIx ea fatus erat, vocem cùm Sophoar ultrò
Præcipitat. Cui ſic gelido ſub pectore torpens
Sanguis hebet, tacito ut ferat hæc convicia vultu?
Quin animo tecum memori momenta revolvis
Alta vetuſtatis, poſtquam conceſſa creato
Eſt tellus habitanda homini, num perdita ſemper
Impietas, primis ſcelerum defecerit auſis?
Utque petat cœlum, & caput inter nubila condat,
Immundas feriet reſupino pondere terras:
Stercoris inſtar erit, quod fœdâ excreverit alvo;
Quique illum rebus quondam vidêre ſecundis,
Dicent, quo tanto deceſſit gloria luxu?
Utque intempeſtâ volitant inſomnia nocte,
Quæque graves ſomno turbant phantaſmata ſenſus;
Sic ſpes tota ejus tenues vaneſcet in auras,
Nec cernent oculi, nec tecta antiqua videbunt.
Fraude pater creſcit, patrio dat crimine pœnas
Natus, & injuſto reparat vi rapta parenti.
Indulget vitiis juvenis, penituſque medullas
Eſt tabes, non oſſa priùs putredo relinquet,
Quàm ſimul extremo carpant in pulvere ſomnum.
Ac veluti linguæ medicatum melle venenum
Dulcè ſapit, cupidiſque tenet lethalia labris
Toxica, quæ gratâ fallunt dulcedine guſtum:
At cibus ut ſtomacho primùm deſcendit hianti,
Vertitur in virus, ſævæ fel dixeris eſſe
Aſpidis, & ſubitâ turgent præcordia morte:
Talis dives opum, quem mundi blanda voluptas
Faſcinat, & fervor ſceleratus vexat habendi.

Nulla illi ſatias, plenoque abſorbuit ore
Divitias, aviduſque aurum ſub viſcera condit:
At miſeri ſubitò turbatum nauſea pectus
Aggreditur, vomit ille ingrato gutture quidquid
Hauſit opum, fortiſque illi Deus ilia pulſat.
Mortiferæ infelix lethalia pocula ſuget
Aſpidis, ardentique exſtinguet vipera morſu.
Butyri haud rivos, nec flumina euntia melle
Cernet, & aſſiduo bullantes nectare fontes.
Reddet opes raptas, alieno parta labore
Reſtituet, quiſquam nec deglutiſſe putaret
Quæ citò cùm rebus prædo mutârit egenis.
Nam trivit tenues, miſeroſque è paupere tecto
Exuit, haud ſtabiles inſtauraturus in ædes.
Nulla quies ventri, optatis fraudabitur alvus
Deliciis, nullâque famem medicaverit eſcâ.
Nec reliquus cibus ullus erit, victum vigor omnis
Deſeret, utque illi non deſit copia rerum,
Pauper erit, ſpoliis prædo potietur iniquis.
Cumque ineat lætus feſtæ convivia menſæ,
Numinis offenſi trepidis furor irruet armis.
Cominùs enſe cadet, ferratoque eminùs arcu
Tela venenatâ ſpirabunt cuſpide mortem.
Invadet terror, ſplendeſcent ſpicula felle:
Quâcunque ingreditur per clauſtra occulta viarum,
Occurrent tenebræ, vel miſſus cælitùs ignis
Sæviet, ut tanta nemo de clade ſuperſit.
Sentiet hoſtiles cœlos, inimicaque tellus
Nequitiam tribulo & ſterili ulciſcetur avena;
Et fortuna domûs celeri ceu flumina curſu
Defluet, irati ſic ſtat ſententia Jovæ.
Hæc ſors impuri eſt hominis, hæc portio pravis
Convenit, haud aliud nequam poſſederit heres.

CAP. XXI.

QUæ contra, non hoc, inquit, ſolamine Jobus
Tempus eget, præbete aures, ſolaminis inſtar
Illud erit, juſtam ſannis nec lædere cauſſam
Pergite, dum verum patienti admittitis aure.
Non ego mortali vanæ certamina linguæ

Inſtitui

Inſtitui, mundi mentem mihi territat auctor.
Quin mea perſpicitis nunc infortunia cæci,
Et ſtupidi dextras taciturno apponitis ori?
Nam quoties memini, totos exterreor artus,
Horreſcuntque pili, & trepidanti carne tremiſco.
  Cur rerum aſſiduo ſuperat gens impia luxu,
Proſperitaſque illis ſeros arridet ad annos?
Grata illis colitur tellus, atque ubere creſcit
Gleba ſolo, ſteriles ſucco nec fraudat ariſtas.
Læta domus nunquam adverſis obnoxia fatis.
Non vaccæ abjiciunt fœtus, armentaque campos
Plena terunt, ſoboliſque ſuæ fœcunda propago
Exſultat cytharis, numeroſaque tympana pulſat.
Cumque diu ærumnis vacuum tranſegerit ævum,
Momento optatâ claudit ſua lumina morte:
Impia ſed tamen hæc gens imo in pectore muſſat,
Omnipotens! procul à noſtrâ ſecede cohorte,
Nobis nulla tuos cura eſt cognoſcere calles,
An fruſtra ignotum numen dignemur honore?
Fundamuſque preces ad ſurda altaria noſtras?
Odi equidem impuras voces, procul illa faceſſant
Conſilia, haud ſtabili quicquam gens impia dextrâ
Poſſidet: ah! quoties exſtinctâ lampade noctem
Ingemit, inſtantem ignarus vitare ruinam?
Aut Pater omnipotens, paleæque & pulveris inſtar,
Turbineque, & rapidis ventorum diſſipat alis.
Sæpe luunt nati pravi delicta parentis,
Agnoſcitque Deum, cum pocula plena furoris
Ebibit, & Domini accensâ ſe proluit irâ.
Scilicet exſtinctus victuri damna nepotis
Ulla timet, curatve ſuos poſt fata nepotes?
  Quis tua, ſumme Deus! tacitis arcana tenebris
Eruet, humanæ non unquam pervia menti?
Hic opibus dives felicis munere vitæ
Fungitur, & pleno deſpumant ubera lacte,
Irriguiſque madent ſemper ſolida oſſa medullis.
Aſt ille in luctu miſerando carmine mortem
Sollicitat, triſtiſque exoſus luminis uſum,
Gaudia nulla capit mœſtas ſolantia curas.
Et tamen æqua pari tandem mors funere utrumque
Mergit, & eroſam proponit vermibus eſcam.
  Non me allata quidem nuper, quæ captio veſtra eſt,
Argu-

Argumenta latent, ubi nunc excelſa tyranni
Mœnia? magnificis ubi nunc domus inclita tectis?
His aliquis melius reddet reſponſa viator,
Hæc documenta notans. Sed ſeſe ſubtrahit iræ
Impius, & ſævos evitat ſæpe furores:
Quis ſcelus objiciet, quis reddet digna tyranno
Supplicia, & pœnas crudelibus exigat auſis?
Illum deducit peramœnæ ſemita vitæ
Ad tumulum, aſſiduòque illa ſub mole quieſcit.
Dulcis ei vallis; dulces in pulvere glebæ,
Innumeras poſt ſe gentes, atque agmina ducet,
Innumeræ gentes atque agmina præceſſerunt.
Cur ergò vanæ inſtruitis ſolamina linguæ?
Veſter iners fœdis putet nam ſermo cavillis.

C A P. XXII.

MOx Eliphaz linguæ Themanites clauſtra reſolvit.
Num Jovæ quiſquam forti, multùmque potenti
Mortalis prodeſſe queat? ſi tramite recto
Sinceram carpis vitam, num juſtior inde
Omnipotens? pravos ſi contrà inſiſtere calles
Eligis, an juſtas metuet depoſcere pœnas?
At tu, ne ſimulem, non ullo fine ruebas
In facinus, durum ſub iniquo pignore fœnus
Fratribus extorquens, & nudos veſtibus artus
Diſpolians, non te pauper miſerante ferocem
Ore famem pepulit, nec grato munere quiſquam
Tædia longa viæ modicis compeſcuit undis.
Quinetiam inſigni tellus captiva tyranno
Colla dedit, nunquam cauſsâ, te judice, dives
Succubuit, nunquam viduæ, nunquam orphanus infans
Liquerunt tua gaudenti ſubſellia vultu.
Et mirum eſt, ſi te terror, ſi retia cingant
Cæca pedes, tenebræque, & præceps fluminis ira
Ante oculos Furias & ſævam ſiſtat Erynnin?
  Nec tamen interea credis mortalia quemquam
Procurare Deum, tenet alti culmina cœli
Scilicet, & ſummis nequicquam præſidet aſtris.
Neve acie terras poſſit ſpectare patentes,
Impediunt nebulæ, & chaos ætheris interfuſum.

In gyrum, vacuaſque poli circumambulat oras.
Sicne exempla tibi ſtatuis ſectanda prioris
Nequitiæ? ſic trita placet tibi ſemita mundi?
Nec memor es quando effuſo luit æquore pœnas
Tellus, & gravidi vaſtarunt æthera nimbi?
Gens ſecura Dei, rebuſque elata ſecundis,
Ante diem, procul hinc, procul hinc, diſcede, ferebant,
Omnipotens! nec enim nos verba minacia terrent
Deliri vatis, nec tali à clade timemus.
A tam perverſis ſemper mihi pectus abhorret
Conſiliis, gaudentque iſta ad ſpectacula juſti,
Et ſancto rident zelo, dum funera cernunt
Impia, dum præceps quidquid non læſerat unda,
Flammivoro juſtus judex conſumit hiatu.
Qualis erat quondam Sodome, cùm ſulphure cœlum
Depluit, atque ignis miſeras exhauſerat urbes.
Judicii interea juſtos ſpes certa ſupremi
Suſtinet, ac alæ divinæ protegit umbra.
Ergò, ſi ulla tuæ tangit te cura ſalutis,
Promtus adi Dominum; pacem, veniamque precatus.
Diſce lubens ſacræ perfecta oracula vocis,
Et memori præcepta ejus ſub pectore verſa.
Ille ſimul videat verſæ penetralia mentis,
Sufficiet vires ſoboli, ſceleriſque nefandi
Illuviem arcebis tectis, arxque aurea ſurget
Protinus, haud flavis Ophiræ ceſſura caminis.
Inſtar rupis erit valido fundamine turris,
Argenti ac auri cumulis, quos India mittet
Dives opum, nec opem celſi moderator olympi
Abſtrahet, argentoque auroque ut pulvere replens.
Solus deliciæ, ſuavis tua ſola voluptas
Jova erit, erectoque coles hæc numina vultu,
Orabiſque Deum, patulâque exaudiet aure,
Votaque perſolves, ſuccedent omnia rectè
Quæ ſtatues, greſſus ſemper tibi prævia lampas
Diriget, & clarâ fulgebit ſemita luce.
Nec mala te tantùm duris preſsêre periclis
Elatum, tumidumque animo; quem tollet honore
Jova, humiles oculos, demiſſaque lumina cernens.
Nec ſeſe ſervat ſolum, qui tramite recto
Ingreditur, ſæpe illi & noxia turba ſalutem
Debet, & innocuæ ſervatur munere dextræ.

CAP.

C A P. XXIII.

JObus ad hæc, trifti defixus pectora curâ,
Non ulla adfulget requies; majoraque fumit
Incrementa dolor non enarrabilis ulli.
O utinam liceat me judicis ante tribunal
Siftere, & innocuæ rationem reddere cauffæ!
Non tamen ille velim toto conamine vires
Exferat, & juftum nobis in prælia robur
Suppeditet, qualis fuevit, quantufque videri
Cùm claris vitæ merito & pietate decoris
Jus reddit clemens, & iniquis liberat aufis.
Aft ego quas cingam folers indagine terras?
Vertar ad Eoi redeuntia lumina Phœbi?
Nufquam eft, occiduis nec quâ fol cingitur undis,
Nec Boreæ in campis, nec quâ fol fervidus axem
Induit in flammas, & folis æftuat arvis.
Non illi, qui cuncta videt, noftræ orbita vitæ
Difplicuit, quippe erecto veftigia calle
Inftitui, nec me carpentem devia vidit
Ulla dies, facræve oblitum oracula legis.
Utque aurum multâ purgant fornace recoctum,
Adverfis me fic explorat Jova caminis,
Exeam ut è flamma obrizo purgatior auro.
  Ille ferox in me folum fua fpicula torquet,
Quis tela avertet? quifnam illius irrita fraudet
Confilia, & vanas reddet fine viribus iras?
De me perfecit quidquid decreverat olim,
Et forfan graviora manent, (arcana Tonantis
Quippe latent homines,) hinc illius horreo vultus
Adfpicere, & multus vexat mihi pectora terror.
Et mihi ceu ferrum diuturno molliit ictu
Corda Deus, repletque fui tremefacta pavore.
Menè mori miferum tam diras ante tenebras
Non potuiffe, nec hos letho prævertere luctus!

C A P. XXIV.

CUr feries rerum, mundi cur tempora nôrit
Jova, fuis non hæc fervis myfteria pandens?

Cernimus ut ſævis mundus det colla tyrannis,
Qui neque legitimè diviſos limite campos
Eſſe volunt, adeò latè diſcrimine nullo
Omnia vi complent: aliena armenta gregeſque
Diripiunt, patulis nec ceſſant paſcere campis.
Pupilloque aſinum, & tenuis ſolamina vitæ
Abducunt vaccam viduæ, quam pignore ſervent.
Obvius haud prodit pauper; per devia tutum
Carpit iter, cæciſque abdit ſe hæc turba latebris.
Utque onager dubiæ exſpectans confinia lucis
Invigilat prædæ, deſertos bellua campos
Incolit, ad crudum adſueſcitque lalifio victum:
Sic inhiant illi rapto, natiſque, ſibique
Proſpiciunt, multâque exercent ſtrage rapinas.
Seminaque alterius fruſtrà ſudata labore
Falce metit, nunquamque ſuâ ſe proluit uvâ
Impius, ac prædo injuſtos vindemiat agros.
Nec veſtem linquit miſeris, dum frigore bruma
Sævit, & effuſis humoribus ingemit æther,
Diluviique metu per montis ſumma vagantur:
Pignora diripiunt inopi, non orphana pubes
Tuta latet, pendens lactantis ab ubere mammæ.
Quique famem raras poſt meſſem ut pellat ariſtas
Colligit, ereptis luget ſine pane maniplis.
Quique oleum prælis, & torcularia calcat
Aſſiduò, haud æſtum modicâ leniverit uvâ,
Sedabitve ſitim, quamvis labor improbus illum
Urgeat, & plenis ſpumet vindemia labris.
At miſeri interea replent clamoribus urbes,
Et luctu ingenti cœli convexa fatigant
Atria nequicquam; innocuoque imbuta cruore
Ætherium fruſtrà tellus implorat olympum.
Et tamen impietas umbrâ ſe noctis opacæ
Occulit, accenſæque odit confinia lucis.
Manè latro jugulat, ſub lucem occidit egenos;
Luce notat quas fur ſub noctem perforet ædes;
Se furvis credens tenebris, his mollis adulter
Vertitur ad facinus, vicinaque lumina mortis
Inſtar habens, fœdum in tenebris delibat amorem.
Mox ubi res patuit, fugit ilicet ocior undâ
Præcipiti trepidans, incultaque ſentibus arva
Occupat, errantem paſſim veſtigia terrent

Omnia,

Omnia, quà multo purgatur vinea cultu.
Ac tanquam gelidus canis in montibus humor
Liquitur, & calidos metuens nix frigida ſoles
Terra bibit ſitiens, avidéque ingurgitat undas;
Carnea ſic ſubitò putres ſe gleba reſolvit
In cineres, vires præſtant peccata ſepulcro.
Nec memor eſt ejus genitrix, oblivia cunctos
Alta tenent, gratâ paſcunt dulcedine vermes.
Frangitur & putris tanquam ſucciditur arbos.
Ille etenim affligit ſteriles, viduaſque relinquit
Parcus opis, fortique viro, multumque potenti
Inſtruit exitium, ſi quis conſiſtere contrà
Audeat, hunc propriæ cogit diffidere vitæ,
Illum fidentem Iovæ indulgentia reddit.
Qui tamen aſſiduo perverſos lumine greſſus
Perſpicit, intentiſque vias perluſtrat ocellis,
Sublimes tollit ſubitò, ſubitoque premuntur
Exitio, ſicuti ſummis qui culmen ariſtis
Demetit, & gravidas ſuccidit arundine ſpicas.
Quis me mentiri, quis verbis dicere contrà
Audeat, aut ſeſe tam juſtæ opponere cauſſæ?

CAP. XXV.

JAmque adeò vocem vacuo collegerat ore
Bildad, & hæc infit: ſuperi quem cernimus orbis
Concentum numquid conſtanti pace ligavit
Omnipotens, rerum ſoli cui ſumma poteſtas?
Num quæ ejus cingunt ſolium, laudantque cohortes
Angelicæ, conſtant numero? num lumina mundo
Perſpicuâ ſolus fundit radiantia luce?
Et tamen impuro quiſquam de ſemine cretus,
Juſtitiâ audebit ſeſe conferre Tonanti?
Tanta eſt humanæ fiducia turgida mentis!
O ſcelus infandum, non illi candida Phœbe
Luceat, aut rutilis palleſcant ignibus aſtra!
Et quæ laus hominis miſeri, quem dicere vermem
Poſſis, & vilis pollutum reptile terræ.

CAP. XXVI.

FInierat, quem mox alterno excepit Iobus
Alloquio; quânam preſſas ſub pondere vires
Arte levas Bildad? quis te ſecreta magiſtro
Ardua, & immenſi diſcat miracula mundi?
Semina ſub terris redivivo germine ſurgunt,
Squamigerique greges, & valdè immania cete
Æquorei ſolum nôrunt cunabula ponti.
At rerum æternus genitor, Cocytia latè
Regna videt, nullis tenebrarum impervia velis.
Ille ſui per inane altum tentoria cœli
Explicuit, ſolidæque appendens pondera terræ
In medio, nullis docuit ſubſiſtere fulcris.
Ille etiam liquido ſuſpenſas fornice lymphas
Comprimit, effuſo vaſtent ne gurgite terras,
Flammiferumque arcet nebulis volitantibus æſtum.
Neve ſuâ Nereus turgeſceret altiùs undâ,
Præſcripto rabiem ponti compeſcuit alveo,
Altaque vel nutu ſolo concuſſa tremiſcunt
Atria, & attonitæ cœlo titubante columnæ.
Nunc ſeſe attollit, jactatque ad ſidera fluctus,
Et mox horriſono ſubſidit murmure pontus,
Tanta Dei virtus mundi ſe corpore miſcet.
Quin & mirando cœlos ſua tecta decore
Imbuit, & tortum ſtellas formavit in anguem.
Ille inter geminas urſas ſeptem implicat orbes,
Et ſpiras ſeptem, & ſinuoſa volumina torquet,
In gyrumque urſæ circumdat ſigna minoris,
Et caudâ ſeſe à majori ſeparat urſa,
Ornamentum inſigne poli: quis cætera fando
Explicet, aut Jovæ exhorrenda tonitrua pandat?
Ad nos vix horum tenuis perlabitur aura.

CAP. XXVII.

COnticuit, ruptoque hæc inſuper addidit ore;
Ut vivit Deus, utque ejus nunc numina teſtor,
Qui me judicio miſerum circumdat iniquo,

Nec noſtros ullo dignatur fine labores,
Æthere dum veſcar, dum ſpiritus hos reget artus,
Injuſto nunquam temerabo crimine linguam.
Abſit ut à recto declinans tramite, veſtrum
Ingrediar periturus iter! ſunt conſcia nobis
Pectora juſtitiæ, diro nec mollia vinci
Hortatu ſcelerum, & pravis impervia telis.
Sit, quicunque in me dictis inſurgit iniquis
Impius, & pravus quicunque invaſerit hoſtis.
At quæ ſpes homini nequam, ſi copia rerum
Adfluat, ereptâ ſubitò de corpore vitâ?
Nam nec preſſa malis ſceleratæ factio turbæ
Ad Jovam ſua vota facit, nec victa procellis
Spectat opem cœli; nec, ſi ſe voce fatigent,
Omnipotens illis rebus ſuccurreret arctis.
Me contrà, quis ſim divinæ tempore plagæ,
Cernitis, & planâ non ceſſo voce fateri.
Voſque hortor vanis ultra deſiſtere verbis.
Namque hæc injuſtis ſors eſt præſcripta tyrannis,
Heredi hæc patrio ſuccedit portio jure.
Illis ſi fuerit ſobolis numeroſa propago,
Crudeli cunctos cernas occumbere ferro,
Aut rabies inopes conſumet tabida edendi,
Aut ipſo lethi jugulo ſub morte ſepultos
Haud unquam viduo deflebit nænia cantu.
Quod ſi larga beet pictaï veſtis & auri
Copia, quàm multæ oceano numerantur arenæ;
Utraque juſtitiæ cedent, partiſque fruetur
Innocuus, rerumque pio ditabitur uſu.
Ille ſuas ædes, ævo ſua tecta perenni
Exſtruit, & ſeclis ſperat monumenta futuris:
Non aliter quàm quæ decuſsâ tinea veſte
Decidit, aut arvis condit mappalia paſtor,
Aut quæ maturos ſervant umbracula fructus.
Nocte cubat dives, non illi copia major
Affluxiſſe poteſt, deterſo pollice ſomno
Indiget, horrorumque atris circumdatur umbris.
Divinæ præceps tempeſtas ingruit iræ,
Abripiet turbo, & violentior irruet Eurus,
Turbabitque loco, concuſſaque murmure tellus
Ejiciet de ſede virum, plagaſque repentè

In-

Ingeminans, jufti rector non parcet olympi.
Ille fugam, fi quà poffit vitare, capeffens,
Divinæ nunquam vindictam effugerit iræ.
Quis non applaudat, cernit cùm tale tyranni
Exitium, exfertâ illudit cui fannio linguâ?

C A P. XXVIII.

FErri, æris, fulvique auri, argentique metalla
Scindimus è terræ venis, doctafque fequuntur
Artificis liquefacta manus, arcanaque pandit
Naturæ fecreta labor, lucemque revifunt
Æthercam, infernis altè fubducta cavernis.
Exundat torrens, terræque illapfa meatus
Præbet iter tutum, fed fubterranea lympha
Ingenio cedit, doctâque educitur arte.
Eft ubi flava Ceres excultis nafcitur arvis,
Sulphureis fubtus fpirans incendia venis.
Illic fapphirus lapis eft, ramentaque flava
Suppeditat pulvis, generofum ut difparet aurum.
Non illas volucri quæ fulcant æthera pennâ
Cognovêre vias, nec folis vulturis arvis
Sentit iter, rabido tellus ignota leoni,
Et quæcunque terit defertos ungula campos.
Quinetiam montes ima à radice revellit,
Subvertitque ferox, durifque è cautibus amnes
Elicit, & filicum prorumpunt flumina venis,
Et cohibet ripis, & fontibus obligat ora.
Ille videt quidquid pretiofo occulta refervat
Terra finu, ac imis Acherontia regna lacunis.
  Sed quibus in terris ejus prudentia fixit
Ignotas homini fedes, quo comparet illam
Mercator pretio, quæ non has incolit oras?
Quæris abyffum ubi fit, fefe noviffe negabit,
Ignorant alto demerfi gurgite campi,
Nufquam ejus venalis honos, argentea fordent
Pondera, nec flavis Ophyre confifa caminis
Jactat opes, non hanc Sapphiro aut Onyche quifquam
Cryftallove paret, puro eft præftantior auro,
Sardius haud æquet, non ipfa eft unio tanti,
Nec qui perfpicuo fplendet Carbunculus igne,

Nec ſe Smaragdus, non ipſe Topazius æquet
Æthiopum, nec quod gemmarum maximus orbis
Illacrimat, Tethyſve ſuis irrorat arenis.
Aſt ubi ſecretas fixit prudentia ſedes,
Ignorat quidquid mortali carpitur aurâ,
Neſcit iter, levibus cœlo quæ remigat alis,
Perditio, & mors ipſa imis defoſſa latebris,
Famâ, aiunt, noſtras tantum pervenit ad aures:
At Pater omnipotens, rerum cui ſumma poteſtas,
Secretos novit calles, arcanaque tecta.
Namque illi totum Nereus quà perſonat orbem,
Et cœli convexa patent, qui pondera nimbis
Ventorumque alis ſtatuit, libramine juſto
Menſus aquas, ſuperâ ſeu pendent fornice lymphæ,
Seu pelagus vaſtum concluſis æſtuet undis.
Cumque ſuas pluviæ, fulgur, tonitruque tremendum
Acciperent leges, illic prudentia viſa eſt;
Exſeruit vires, factas res ordine cunctas
Omnibus aptavit numeris, penituſque repoſta
Conſilia, atque aditus perveſtigaverat imos:
Aſt hæc ſcire hominem voluit; ſapientia ſumma eſt
Ex animo metuiſſe Deum, & prudentia prima
A vitio fugere, & rectos inſiſtere calles.

CAP. XXIX.

PErrexit Jobus, linguæ ſic clauſtra reſolvens.
O mihi præteritæ referat ſi tempora vitæ
Omnipotens, qualis primæ ſub flore juventæ
Numinis auxilio fueram, cùm prævia lampas
Dirigeret certos nobis per inhoſpita greſſus!
Non ejus noſtros tum dedignata penates
Cura fuit, numeroſâ mihi cum luderet aulâ
Progenies, oleoque meæ veſtigia plantæ
Abluerem, & rupes ſuccos ſtillaret olivæ:
Cumque urbis peterem portas, ſolioque vocatis
Jura darem populis, tunc inconſulta juventus
Condere ſe latebris, adſurgere cana ſenectus
Sueverat, intenti proceres tacita ora tenebant,
Nec quiſquam ſolvit nocituram in murmura linguam,
Me, quicunque aderant, uno ſimul ore ferebant

Ad cœlos, quoniam pauper me judice tutam
Senſit opem, & nullo pubes defenſa patrono
Patris egens, linguis nobis animiſque favebant
Afflicti, & vidui deflentes tædia lecti.
Undique conſpicuum circumradiabat amictus
Juſtitiæ, & recti cinctus diademate vertex.
Pro pedibus claudis fueram, pro lumine cæcis,
Atque orbis genitore parens; mihi ſedula cura
Adfuit ignotas ſtudio perquirere lites.
Cumque inopes tererent diſperſos ore molares
Illiſi, & fracto prædam de dente recepi.
Tum mihi felicis promiſi ſecula vitæ,
Extremumque diem fati, ceu feſſa ſenectam
Morte novat Phœnix terris oriente remotis.
Ac veluti irriguæ quæ conſita margine ripæ eſt
Arbor ero fœcunda diu, cœlique perenni
Rore fruar, nomenque meum, laudeſque manebunt
Perpetuò, nullis fortunæ obnoxia telis.
Accreſcent firmæ renovato robore vires.
Parebat populus, cupidâque exceperat aure
Dicta mea, & muti me conſultante ſilebant;
Nec mea prudentûm quiſquam reſponſa refellit:
Interea totus noſtro pendebat ab ore,
Dura ſiti tanquam tellus, cui roſcida ſtillat
Unda poli, & lymphis arentia temperat arva.
Si me fortè joci caperent & gaudia riſu,
Vix me credebant vultus liquiſſe ſeveros,
Offenſæ timidi: ſemper primaria ſedes
Cœtibus in mediis ceſſit mihi, regius uni
Eſt delatus honos, ceu rex, cingente coronâ,
Solatur luctum verbis, & pectora mulcet.

CAP. XXX.

NUnc me ludibrio juvenes, viliſque popelli
Quiſquiliæ excipiunt, quorum vix antè parentes
Dignatus catulis fueram præponere noſtris,
Aut armenta ſequi, ſordes, & inertia terræ
Pondera, quos maleſuada fames, & turpis egeſtas
Damnatos ſceleris procul in ſpelæa ferarum
Compulit, aſſiduo terras ubi vomere nunquam

Taurus arat, nullos damnant ſua vota colonos:
Sed vitam urticis tolerant, ſpinoſaque carpunt
Arbuta, vulcanumque fovent in ſtipite raro
Juniperi : medias ſi fortè intraverit urbes,
Ut furem exſibilant, coguntque excedere portis.
Ille ſubit foſſas alto torrente cavernas,
Et ſcopulos vepreta inter, friguſque famemque
Ingeminat, rabidos credas rugire leones.
Fæx vulgi, genus impurum, ignavoque parente
Progenitum, limi ac telluris inutile germen,
In me decantant ſatyras, ac carmina dicunt.
Elongant ſeſe, & lævo procul omine vitant,
Nec ceſſant fœdare ſuo mea tempora ſputo.
Quippe Deus noſtri nervum jam diſcidit arcûs,
Afflixitque malis, & frenum his depulit ore.
Inſurgunt in me pueri, dextrâque juventus
Irruit, impellitque pedes, veſtigia calcat
Exitii, tritoque premor, ceu ſemita, calle:
Diruta noſtra via eſt, quamvis nil hoſtibus iſta
Profuerint, ruptoque hoſtiles tramite turmæ
Irrumpunt caſtra, & victâ ſtatione triumphant.
Undique circumdat terror, ventique ruentes
Abripiunt animam : ceu concita turbine nubes
Fracta ſalus periit totis emarcida nervis.
Nec mihi nox curas minuit, jactataque vaſtat
Oſſa dolor, fœdum virus mihi ſordida veſtis
Imbuit, & cingit polluto tegmine corpus
Infectum triviis, & multo pulvere merſum.
  Tu tamen intereà cœleſtis conditor aulæ
Nuſquam ades afflicto, ſed multâ voce rogatus
Vota ſinis levibus ventorum errare procellis:
Ipſe quoque hoſtiles animos, inimicaque ſpiras
Pectora, & infeſtis contra me accingeris armis,
Sublimemque altis ventorum ſubvehis alis,
Diffluat ut tenuis conſumto corpore vita.
Non equidem ignoro tandem quin debita fatis
Perſolvenda mihi, ſed numquid meta laborum
Certa manet vitâ functum, vel vindicis ira
Sæviet in mortem, & cineres affliget inertes?
Lugebitque ſuis cæca ſub mole querelis?
Menè unquam ſiccis quiſquam conſpexit ocellis,
Cùm gemeret pauper, rebuſque attritus egenis

Suſpiraret opem? ſed me tum proſpera cuncta
Sperantem adverſa excipiunt, lucemque tenebræ
Eripiunt, regnatque imo ſub pectore, nullo
Fine, dolor: nigrum ſolis non reddidit ardor.
Auſcultat magnâ clamantem concio voce,
Miraturque novas voces, lamenta draconis,
Aut quales vacuos terret cùm ſtruthio campos;
Decolor ecce caro eſt, calidoque exæſtuat intus
Ardens ore vapor, cytharæque & nablia cantum
Mutârunt lacrimis, & fletu pectora pulſant.

CAP. XXXI.

IPſe ego cum propriis quondam ſum pactus ocellis,
Accepique fidem, ne me ureret ulla videndo
Femina, & arcanum virgo ſpiraret amorem:
Nam quæ ſpes nobis ſuperis reſtaret in oris,
Si vitii ſectarer iter, quod tramite vaſto
Ducit ad infernas, pallentia regna, tenebras?
Ante oculos, pater alme! tuos noſtræ orbita vitæ
Tota patet, binas æquato examine lances
Sume manu, quo ſe ſceleris contagio noſtri
Deprimat, innocuæ vergant quo pondera vitæ.
Si me perverſos calles, oculique ſequutum
Illecebras patulæ maculârunt munera dextræ;
Tunc quæcunque ſeges noſtris adoleſcit ariſtis
Me fugiat, cedatque novis tranſcripta colonis.
Si cuiquam inſidiis obſedi limen amatæ
Conjugis, aut caſtas violavi crimine tædas,
Crimine quo nullum ſævas magè concitat iras
Judicis, atque imâ populatur ſede penates:
Per me nulla mora eſt, noſtri quin fœdera lecti
Polluat, & mollis ſtupro ſe jactet adulter.
Non ego judicio famulos crudelis acerbo
Oppreſſi, memor ut fragilis conceperit ulva
Humanam effigiem, & ſimilis primordia vitæ:
Sic ſe propitium ſummi clementia patris
Præbeat, excelsâ cùm majeſtate tribunal
Judicis ingreſſus trutinæ moderamine rectæ
Urgebitque hominum vitas, & præmia ponet.
Si fera pauperies, noſtram indignata repulſam,

In-

Ingemuit, viduisve averti quæstibus aurem:
Si sine pupillis cerealia munera fessus
Indulsi genio, teneris nam primitùs annis
Accrevit mecum, & sensit gens orba parentem:
Si mihi despectus pauper sub frigore quisquam
Vestis inops jacuit, nostræ nec vellere lanæ
Cessit hiems tergo, & nobis bona multa precatus
Cinxerat exsultans; si me sub judice iniquo
Orphana succubuit pubes, luxata lacertis
Brachia, & attritis marcescant ossa medullis.
Quippe imo semper sedit mihi pectore terror
Numinis, & celsæ metui fastigia dextræ.
Si mihi mentem unquam fulvi fiducia nummi
Extulit, aggesti quamvis superaverat auri
Congeries; si me illexit Titania Phœbe
Accensum radiis, vel qui sol temperat orbem;
Oscula si junxi dextræ, per sidera jurans,
Infandum scelus & justâ mercede piandum,
Quodque nefas Jovam gentili more negâssem:
Si mihi cum fractis hostis diffideret armis,
Gaudia tentarunt mentem; si vindice linguâ
Impuras ultus voces maledicta rependi;
Si non abstinui famulum, cum nomine nostro
Exigeret pœnas, odio irritatus acerbo:
Hospitii mihi cura fuit, ne clausa viator
Limina, & obstructas defleret cardine portas:
Si quando occului commissæ crimina culpæ,
Et tacui vano nostri occæcatus amore,
Qualis Adam, primi suxit cùm mala veneni,
Silvarum densâ sese caligine texit;
Posteritas sequitur tristis malè conscia culpæ.
Quòd si fortè fuit, populo turbante, coorta
Seditio, impavidum medio me concio cœtu
Vidit pacificis mulcentem pectora dictis.
Nulli vim feci, nec læsi ignobile vulgus,
Sed justæ patulo resonabant cardine portæ.
O mihi si liceat justo sub judice caussam
Dicere, si calamo vitæ momenta peractæ
Digerat, & dicam nobis inscriberet hostis!
Illa meis monumenta humeris, & vertice celso
Obvia gestarem cunctis, & principis instar
Ingrederer tali fulgens sublimis amictu.

Si mea lugenti tellus deflevit aratro,
Si fulci gemuere mei, si dura coloni
Conditio nullâ Cererem mercede ministrat:
Tum generosa licet committam semina terræ,
Carduus & spinis surgat paliurus acutis.
Hæc Jobus, & facto sic tandem fine, quievit.

C A P. XXXII.

At tres non ultrà pergunt contendere amici,
Quòd sese nullo maculatum crimine vitæ
Crederet, idque ultrò verbis jactaret Iobus.
Quæ postquam Elihu vidit, Barachelia proles,
Qui Buzen numerabat avum, Ramitide clarâ
Stirpe satus, calidos irarum concipit æstus.
Hinc indigna virum jactantia movit Iobi,
Qui sese auderet rerum præferre parenti.
Illinc ardebat furiis, quòd muta tenerent
Ora omnes, & quem firmâ ratione nequibant
Vincere damnantes, animos auxisse superbos.
Non tamen indulsit linguæ, veritusque senectam,
Canitiem merito prudens adfecit honore.
Sed cùm nulla illis pulsarent murmura linguas,
Iratus tales diffudit ab ore loquelas:
Hac me nostra tenùs primæ lanugo juventæ
Terruit, auderem canæ ne nostra senectæ
Sensa loqui, namque attritis prudentia ab annis
Visa mihi seroque usu pendere magistro.
At Pater omnipotens sacri spiramine flatus
Imbuit humanos animos, & cœlica pandit
Dona viris: sapiunt divino munere parvi,
Desipiunt multi, queis spargunt tempora cani.
Audite, expendi vestræ certamina vocis,
Alternasque vices fandi, nec victor Iobum
Arguit, aut rectâ quisquam ratione refellit.
Nam ratio vobis hæc prudentissima visa est;
Non illum mortale aliquid, sed concita terret
Ira Dei, justisque luit sua crimina pœnis.
Ipse illum, quoniam potior sub pectore nobis
Sermo sedet, prior aggrediar, justèque movebo.
Terror habet reliquos, tacitâque silentia signant

Ora manu, mutæque hærent in gutture voces.
Quid moror? ipſe meo promam de pectore verba,
Pectore quod multo jamdudum murmure clauſtris
Æſtuat, & patulas certat proferre ſub auras:
Non aliter concluſa cadis bullantibus undis
Muſta gemunt intus, ſpumat vis ignea Bacchi.
Ergò iter expediam linguæ, gravidoque levabo
Faſce animum, nec perſonam, aut diſcrimina vultus
Reſpiciam, nec me mutato nomine quemquam
Compellare juvat, fictis præfatio verbis
Diſplicet; utentem, ſubitâ me morte Creator
Perderet, & triſti æternùm conſumerer igne.

CAP. XXXIII.

NUnc his, quæ dicam memorem te advertere mentem
Jobe precor, puro quoniam de pectore ducam
Sinceram nullo fucatam crimine vocem.
Me ſacer effinxit fragilis de pulvere limi
Flatus, & accendit vegetam ſpiramine vitam.
Reſponde, & promtis contra me accingere verbis.
Quid metuis? quin noſtra vides interritus ora?
Figmentum mortale times? non aſpera nobis
Verba ſonant, quamvis meritus ſis aſpera verba.
Annon iſta meas nuper vox perculit aures?
Immunem ſceleris vitam ſine labe peregi,
Oppugnat me fraude Deus, Mavortia frendens
Ora ferox, nervoque pedem, atque obſeſſa viarum
Clauſtra tenet, nonne agnoſcis veſtigia vocis
Injuſtæ? quid enim divina potentia cedet,
Jobe! tibi, tolleſque animos, cœlumque laceſſes,
Si tecum omnipotens verbis certare recuſet?
Sed quibus ille modis humanas, accipe, mentes
Erudiat; nam vel ſeſe ſub nocte ſilenti,
Cùm tacitos volvit Phœbe Titania currus,
Exhibet, inquè ſonum ſinuoſas explicat aures,
Informatque animum monitis, quid quemque ſequi fas,
Quæ via declinet recto, quàm dira rebelles
Pœna manet, tum quâ poſſint ratione ſupremum
Exitium, ferrique acris vitare furorem.
Aut quatit adfectos labefactis oſſibus artus,

Immit-

Immittitque luem, non illum pocula Bacchi
Ulla juvant, fordet Cereris genialis arundo.
Carnea marcefcit moles, flaccetque medullis
Omnis honos, fupereft mortis nifi nomen inane.
Tum fi quis pietate valens, cui pectore Suada
Infidet, interpres divini & nuncius oris,
Juftitiæ pandat calles, veniamque precatus,
Vota ferat Jovæ: afflicti miferere, Redemtor!
Interitu ferva, fpes in te fola recumbit:
Propitium nobis Chrifti te victima reddat,
Reftituet primæ quondam ceu flore juventæ;
Ille colet Jovam fupplex, & pectore toto
Diliget, & vultu lætus gaudebit amœno.
Gratuito reddet miferatus Jova favore
Juftitiam, tunc ille altâ per compita voce,
Peccavi mifer, & recto de tramite flexi
Infelix, iter; haud iftos infiftere calles
Profuit, heu noftræ fenfi infortunia culpæ!
Ille meam mediis animam de faucibus orci
Eruit, atque novâ dignatur luce Redemtor.
Hæc fortis funt facta Dei, bis terque monentis,
Qui fervat foveâ, qui vivâ lampade luftrat.
Aufculta, attentas hic fermo poftulat aures.
Si quid habes dignum profer: fed, Jobe! filere
Profuerit, noftro prudentia manat ab ore,
Servandi mihi namque tui primaria cura eft.

CAP. XXXIV.

Conticuêre alii, ruptoque hæc infuper ore
Addidit Elihu; vos ô quibus abdita rerum
Scire datum, rectique vias callere latentes!
Huc adhibete animos: ftudio explorata fideli
Eloquar, occultafque æqui tentabo latebras.
Auris fermonis judex, guftûfque palatum eft.
Immunem fceleris fefe proponit Iobus,
Injuftas clades, & iniquas numinis iras
Arguit, afflictamque omni fine crimine vitam.
Mentiar haud, inquit, quum fim fine crimine, telis
Obrutus, & fpirent lethalia fpicula mortem.
Num par impietas Stygio fefe extulit antro?

Inven-

Inventuſque Jobo ſimilis, ludibria tanta
Qui voret, innocuæ ceu dulcia munera lymphæ?
Seque illis addit ſocium, quos nulla Tonantis
Cura tenet, nullis virtus compeſcit habenis?
Quorſum, inquit, ſtudio quiſquam ducatur inani,
Et gratam curet Jovæ traducere vitam?
Vos, ô cordati! appello; ſcelerata faceſſant
Verba procul, nec enim novit cœleſte tribunal
Flagitium, arbitrio mundum quod temperat æquo,
Et pœnas ſceleri, & virtuti præmia ponit.
Anne alium quemquam terræ præfecit habenis?
Immenſove præeſt alter, quem condidit, orbi?
Ille ſimul flatum vaſti quo machina mundi
Tota agitur, ſpirantque iſtis animantia terris,
Evocet ad ſeſe, ſubitò exanimata fatiſcent
Omnia, & informi ſolvet ſe tabe cadaver
In cineres, generis quondam primordia noſtri.
Da mihi te facilem, ſi quid tibi mentis, Iobe!
Reſtat adhuc, tantumne tuo ſcelus excidit ore,
Æternum rerum Dominum, cœlique perennem
Regnatorem, odiſſe pios; indicere bellum
Juſtitiæ, & ſanctum maculari labe tribunal?
At non hæc impunè ſinit patrare per orbem
Injuſtoſque duces populi, regeſque ſuperbos,
Magnateſque, inopeſque æquo diſcrimine penſat.
Cumque furor vulgi fæcem populatur inertis,
Nulla à clade tegent injuſtos ſceptra tyrannos,
Sed ſine vi pereunt mediæ ſub tempora noctis.
Ille etenim intentis orbem perluſtrat ocellis,
Obſervatque vias hominum, tenebroſa profundæ
Mortis clauſtra ſubit, ne quo ſe condat in antro
Impietas, fidatve ullis occulta latebris.
Nec tamen immeritâ quemquam juſtiſſimus ultor
Clade petit, forteſque viros, multumque potentes
Conterit, ut ſolio juſtus ſuccedat iniquo.
Facta injuſta patent; nam noctis protinùs umbras
Diſcutit, & clarâ reſplendent omnia luce.
Ac veluti inflatos quiſquam comploſerit utres,
Sic ille in propria tumidus ſtatione peribit:
Namque Dei ſprevit leges, & noluit ejus
Pacta ſequi, gemituſque inopes, & triſtia verba
Pauperis, excelſas Jovæ deduxit ad aures.

Ille ſimul pacem dederit, quis territa turbet
Pectora? quis vultus rurſum condente ſerenos
Pandat opem miſeris? an non offenſus iniquo
Dat fatuos reges populo, rurſumque rebelli
Immites frenat populo turbante tyrannos?
Ergo Deum implora fortem, cui parcere cordi
Inſidet, invitus ſeſe convertit ad iras.
Quod video, ſcelus agnoſco, me crimina tecta
Inſtrue, nam poſthac ſemper peccare recuſem;
Ex animo hæc numquid profers? clemenſque rependet
Jova tibi, ſed ſi porrò contendere pergas,
Elige, nam talem nequaquam elegero ſortem;
Quin loqueris, quæ fert animus? prudentia poſco
Pectora, num ſtolidis violarit vocibus aures
Jobus, & indigno fœdarit crimine linguam?
Alme parens! priùs his Jobum ne deſere pœnis,
Quam victas dedat palmas pro talibus auſis,
Ne ſcelus accumulet ſceleri, ludibria jactet
In ſocios, ipſi indicat certamen olympo.

CAP. XXXV.

PRomit adhuc tales Elihu de pectore voces,
Siccine te vanæ tollit fiducia mentis,
Ut pietate parem credas non eſſe Tonantem?
Quid mihi profuerit, dices, quòd talia paſſus
Supplicia, & tantas exſolvo corpore pœnas?
At te nunc, Jobe! admoneo, ſocioſque per orbem
Quos hic error habet, ſinuoſi tegmina cœli
Adſpice, ſuſpenſaſque alta ſub fornice lymphas.
Si ſceleri indulges, numquid nocitura Tonanti
Arma geris? contrà, ſi recto tramite vitam
Dirigis, an poteris quidquam prodeſſe Tonanti?
At tua te ſervat pietas, vicinia tota
Sentit opem, ſceleris contrà contagio latè
Serpit in exitium, luctuque involvit acerbo.
At dices, gemit aſſiduo plebs multa tyranni
Fracta jugo, & largo ducit ſuſpiria luctu,
Nec tamen attingunt inopum Cœleſtia curæ.
Haud equidem inficior, ſed non ea turba potentem
Ritè vocat Dominum, Deus ô mihi conditor adſis!

Ut

Ut te nocte canam: nam ſunt mihi plurima laudis
Argumenta tuæ, pronas ſpectantia terras
Bruta fugit ratio, nec avis quæ præpete pennâ
Ingreditur didicit prudentis dogmata vitæ.
Sed quonam vanas pacto voceſque, preceſque
Audiat, auſcultetve tibi, qui cernere ſummum
Nec contemplari credis mortalia Jovam?
Jobe hanc expendas, ipſo te judice, cauſſam,
Exſpecteſque Deum; nam quod neglexeris illa,
Ignorans quàm munificus, clemenſque, bonuſque,
Quanta illi largo diſtillet gratia fonte,
Hinc plagæ, & tantas Jovæ furor induit iras.
At tu dilatas ſceleratis ora querelis,
Nec facinus ceſſas verbis augere ſuperbis.

CAP. XXXVI.

Accipe quæ dicam, non longa ſilentia poſco,
Nec mihi vox deerit, cauſſam quæ judicis æqui
Aſſerat, ipſa ſuos pandet prudentia fontes.
Non equidem omnipotens, fortis qui robore dextræ
Prævalet, afflictos rebus deſpectat egenis:
Propitiumve videt ſceleratæ factio turbæ;
Aut quoquam à juſto flectit ſua lumina cœtu:
Sed tandem extollit ſoliis, & regibus æquat.
Quod ſi compedibus vincti, ſtrictâque ligati
Pauperie fuerint, illis commiſſa repentè
Indicat, & cauſſas divinæ nunciat iræ.
Hortatur retrò à vitiis veſtigia flectant.
Si corde inducat Jovæ parere monenti,
Illum tarda dies numerantem gaudia vitæ
Imponet tumulo; ſed ſi parere recuſet,
Non aciem ferri, aut mortem vitabit acerbam.
Nam fallax animi, & pœnis gens neſcia flecti
Theſauros iræ cumulat: primâque juventâ
Occumbet, viles inter, ſua ſcorta, cynædos.
At pater inſontes & opis miſeratur egenos
Omnipotens, nec te, ſi certa in vota vocaris,
Deſpiciet, trepidique ereptum è faucibus orci,
Luxificis lætum faciet diſcumbere menſis.
At tu judicio es totus repletus iniquo,

 Perver-

Pervertiſque æqui leges, quibus omnia fulcit,
Hinc iras ſpirat, te ſævi verbere flagri
Auferet, & nullo ſervabis munere vitam.
Quid tibi divitiæ, quid fulvum proderit aurum?
Quid vires? ne mortem opta ſub nocte ſilenti,
Innumeræ cujus clauduntur tegmine gentes,
Nec mentem addicas ſceleri, quo te effera ducit
Paupertas, ſuadetque ſuis afflictio telis.
Ecce Deus cunctis virtute & robore præſtat!
Illi quis doctor ſimilis, præſcribere leges
Qui recti queat, & Jovam incuſabit iniqui?
Sis memor, ut magni miracula plurima mundi
Facta Dei, noſtros circumfulgentia ſenſus,
Magnificis verbis & multâ laude celebres.
At Jovam immenſum qui cuncta hæc condidit auctor
Vix noviſſe datum eſt, æternæ tempora vitæ
Quis numeret, nôritque dies, annoſque perennes?
Ille ſimul calido evectos à ſole vapores
Colligit in panſas tanquam tentoria nubes,
Et facit arenti diſcurrere nubila vento,
Aut lavat æthereo demerſos gurgite campos.
Franguntur nubes, multo terrore reſultant
Fulmina, collucent accensâ lampade campi;
Mox piceâ nubes pontum caligine celat.
His modò terra luit pœnas, modò paſcua rura
Irriguis ſaturantur aquis, modò lumina ſoli
Obtegit, & currus Phœbæos invidet orbi.
Hoc intercedunt divini tempore vates,
Placaturque Deus, ſolioque exaudit ab alto.

C A P. XXXVII.

IPſe animi, quoties rerum admiratio verſat,
Deſtituor, quatiorque imis terroribus artus.
Mugitu tonat horrendo, vis ignea flammæ
Emicat, ingenti miſcetur murmure cœlum,
Voce boans Domini, miſta cum grandine nimbus
Inſequitur, fugit omne genus pecudumque, hominumque,
Attonitique imis ſubeunt ſua tecta cavernis,
Turbine perflantur campi, ſata læta tepenti
Excipiunt lymphas gremio, ſtat marmore pigro

Vincta palus, Boreæ horrificis calcata pruinis.
Facta equidem miranda Dei, qui temperat orbes
Æthereos, totumque regit liberrimus axem.
Seu placidas vultu terras profpectat amœno,
Seu fævam immittit meritis mortalibus iram:
Arrige nunc aures, & mundi arcana patentis
Difce lubens; num te comitem fibi legit, Iobe!
Cùm ftatuit legem vacuo, cùm figeret arcum
Qui bibit innumeros adverfo fole colores?
Num caluit quondam tepefacto veftis ab Auftro,
Auftro quo ponunt fedati turbine venti?
Adfuerafne illi, celfi cùm tegmina cœli
Explicuit, folido tamquam conflata metallo?
Nos equidem obruimur tenebris, tu fi quid, Iobe!
Provida mens alto fecum fub pectore verfat;
Pande mihi rerum cauffas, cur nubila cœlo
Nunc folem impediunt, Boreæ nunc flabra minacis
Diffugiant, redeatque iterum lux aurea mundo:
Scilicet hæc rerum folus fibi vendicat auctor,
Juftitiâ, virtute potens, & robore multo
Confpicuus; quales non ulla afflictio vires
Vel fentit, vel ferre queat, penetralia mentis
Novit, nec dubiis opus eft inquirere rebus:
Nec fibi qui fapiunt, cordatique effe videntur,
Refpicit, aut dignos prudentum nomine cenfet.

C A P. XXXVIII.

AT Pater omnipotens rapido de turbine Jobum
Appellans, capiant, inquit, certamina tandem
Veftra modum, & promtis contra me accingite lumbis.
Quæ te habuit regio, folidæ fundamina terræ
Cùm jacerem, & primus mundi confurgeret axis?
Quis rexit rubricam oculis, orbifque profundum
Menfus iter, ftatuit fufpenfæ pondera terræ
In medio, aëreis tantùm fuffulta columnis?
Quis cœli convexa procul tentoria flammis
Imbuit, æternumque melos, laudefque parentis
Ætherii angelicis docuit decurrere plectris?
Quis rabiem ponti, rudibus quum ferveret undis,
Continuit, mulcens animos? retinacla furenti

Quis

Quis dedit, & certas vetuit tranſcendere metas?
Annè umquam roſeum linquens aurora cubile
Eſt monitus experta tuos, ut lampade terras
Viſeret, alternis iterum obſervanda tenebris?
Tempore quo impietas denſis ſeſe occulit umbris,
Brachia franguntúrque elati ſæva tyranni.
Dic ſi menſus iter pelagi es, quo gurgite Nereus
Altior, ima petens lethæos miſceat amnes?
Vidiſtine domos Ditis, regna invia luci?
Quàm longa eſt tellus, quàm largo in Tartara clivo
Præcipitat, quanto circus ſe colligit orbe?
Sin te ſcire vias rerum, momentaque mundi
Noſſe putas, paucis ne dedignare rogantem.
Quas habitant terras tenebræ, quo limine lumen
Exeat, unde atrâ rediens nox palleat umbrâ?
Utque hæc cognôris, numquid primordia vitæ
Cœperunt tum prima tuæ? num cana ſenectus
Adſcribit tibi tot numeratis meſſibus annos?
Copia quanta nivis, quàm largo militat æther
Grandine, quo ſeſe tollunt è tramite venti,
Fulguraque, & duras motura tonitrua mentes?
Ecquis fœcundos gravidis è nubibus imbres
Dividit in terras, ne deſolata querantur
Arva ſitim, & lætis tellus arrideat herbis.
Quis pluviam genuit, rorem, canamque pruinam,
Horrentemque gelu glaciem, quâ turbida aquæ vis
Siſtitur, & pigro torpeſcunt marmore fluctus?
Quis ſuper alta poli flammantia temperat aſtra?
Arcturum, pluviaſque hyadas, ſiduſque Orionis,
Vergiliaſque ſuâ virtute, atque ordine pandit?
Num ſimul increpitet tua vox, è nubibus altis
Præcipitem dabit unda gradum, num fulgura parent
Imperio ſubjecta tuo? quis tanta repentè
Scire dedit, ſophiamque animis accenderat auctor?
Quis nubes docuit ſapphiri ritè colorem
Exprimere, & ſudo volitantia vellera cœlo?
Utque utres alto ſuſpenſas æthere lymphas
Diffluere in terras, ſparſus per compita pulvis
Cogitur in glebas, fœcundaque recreat arva.

CAP.

CAP. XXXIX.

SEd quorſum ætherii curas ſpeculamur olympi?
Fare mihi ſolùm, quo docta leæna magiſtro
Inſidias ſtruit, ut catulos ſoletur hiantes?
Unde cibus manat corvis, cùm flebilè pulli
Ingeminant, poſcuntque ſuo clamore Tonantem?
Noſtin' rupicapræ, & cervæ quo tempore primùm
Concipiant, quotus abſumat faſtidia menſis?
Illæ vi multâ partum nituntur in auras
Edere, qui pinguis detondens pabula campi
Luxuriat, miſsâque colit deſerta parente.
Vincula quis ſolvit? qui ſunt qui libera colla
Reſtituêre onagro? ſolus campeſtria juſſi
Tecta colat, ſterileſque agros, deſertaque ſalſa;
Delicias urbis ridet, vocemque tyranni
Non metuit, montana illi ſunt paſcua, gramen
Sectatur viride, incultis per inhoſpita terris.
Rhinoceroſnè ulli domitus ſub pondere aratri
Ingemet, aut raſtro glebas perfringet inertes,
Sulcabitvè viam Cereri, aut ſpem colliget anni
Plauſtra ferens dorſo? num hos robuſtus in uſus
Ornâſti pavonem alis, quibus ille ſuperbit?
Aut tibi depictis decorata ciconia pennis?
Aut ſtruthius panſis nequaquam inglorius alis;
Hæc fatua eſt volucris, mediis ſua negligit arvis
Ova, nec incertus metuit ne fortè viator
Conterat, aut vacuos depaſcens ungula campos:
Ova mihi curæ, calidoque foventur ab æſtu:
Dura illa eſt genitrix; ſed rerum providus auctor
Noluit eſſe piam; voluit cùm ſurgeret alis
Temnere equum curſu, & volucres ſeſſoris habenas.
Sed quis equo robur tribuit, qui hinnitibus auras
Territat? accendunt rabidæ ſpiramina nares,
Inſurgitque jubis, vaſtum quatit ungula campum,
Voce ciens Martem: non illum ſpicula terrent
Gnoſia, nec rutilis ardens mucronibus enſis,
Exardetque animis, & Martia concipit arma
Terribilis clangore tubæ; num fecit Iobus
Accipiter calidos ut curſu invaderet auſtros,

Et

Et rabidos aquilæ auderent contemnere ſoles?
Ille ſuper celſas deſerta cacumina rupes
Ardua tecta colit, notaſque cadaveris auras
Haurit, & intentis prædam ſpeculatur ocellis,
Jamdudum crudos aſſueſcens ſanguine natos.
Et Dominus Jobo, hæc illum feciſſe neceſſe eſt,
Qui dubio mecum ſubeat certamine Martem.
At Jobus, nimium, fateor, temeraria nobis
Lingua fuit, tacitus poſthac tua juſſa verebor.

C A P. XL.

AT Pater omnipotens vocem de turbine pandit;
Tune es quem ſtudium commendat amabile recti,
Nos vitio intenti pollutum degimus ævum?
Num tibi ſtant æquæ firmo ſub pectore vires,
Aut tali vox ore tonat? Sume ardua, quæſo,
Sceptra manu, auricomis plaudat tibi gloria pennis.
Undique cingat honos ſolium, dent ſæva ſuperbi
Supplicia, afflictis jaceat gens impia terris.
Non ibo inficias, propriæ quin munere dextræ
Servari, innocuamque queas producere vitam.
Ecce tibi Behemoth, noſtri pars una laboris,
Tondeat ut fœnum campis, fortiſſima lumbis
Robora habet, virtus magna inſidet umbillico.
Cauda inſtar cedri eſt, nervoſo tegmine teſtes
Occulit, adſurgunt validis firmata medullis
Oſſa, velut ferri rigidis conflata caminis.
Excellens opus eſt Jovæ, nec ferrea deſunt
Arma illi, gladium proboſcis & arma miniſtrat.
Et tamen innocuis Elephas ſua pabula campis
Carpit, & alludunt lætas armenta per herbas.
Illa ſub umbroſo producit tegmine ſomnos,
Et ſalicum quærit latebras, ſubſiſtere credas
Flumina cùm mediis ingens ſeſe abluit undis,
Quod ſi fortè ſitim ſedet, non ebria, quamvis
Jordanem vacuum totis abſorbeat undis.
Aſt illi validæ tendens venabula dextræ
Omnipotens, laqueis nares præfigit acutis.
Num balæna tibi fallaci pendeat hamo,
Ore trahens funem, maxillaſque ære rigentes

Per-

Perfodies fpinæ ftimulo, monftrumque domabis
Indocile, iratum verbis ut leniat hoftem?
An tibi perpetuâ tradet fe lege miniftram
Servitii fubitura jugum, vel pafferis inftar
Delicias faciet pueris, convivaque menfæ
Appofitas libabit opes, cautufvè redemtor
Dividet in partes? non harpagonibus uti
Pifcanti prodeft, nec acuto fufcina dente.
Sifte manum, durâ bellum nam forte capeffis:
Spes capiendi ejus mendax, terrorque repentè
Dejiciet, tantis quis non fruftrabitur aufis?

C A P. XLI.

ILla foporifero cùm dat fua membra cubili,
Quis levet è fomno, quis fefe opponere nobis
Audeat, invicta eft cui magna potentia foli?
Omnia cui parent? fed paucis ora refolvam.
Quum decus & firmis ornet compagibus artus,
Num veftis quifquam ftrictæ patefecerit oras,
Et docili freno patulos conftrinxit hiatus,
Nil veritus multâ fævos formidine dentes?
At veluti juncto irrumpunt umbone phalanges,
Sic fefe impediunt fquamæ clypeique teguntur
In morem, & tutos arcent à cufpide morfus.
Nec tenues ullo penetrant fpiramine venti.
Naribus eructat fparfæ vaga lumina flammæ;
Purpurei radiant oculi, vulcania tædas
Ora vomunt, fumus flagrantibus æftuat auris.
Ardua colla jubis, quàcunque immania verrit
Æquora, crudelis latè comitatur egeftas.
Stat folidâ compage caro, fub pectore cautes
Poffidet, obductoque rigent præcordia ferro.
Illa immane fimul tumidis caput extulit undis,
Diffugiunt omnes trepidi, queis gloria laudem
Conciliat bello, nec enim fubfiftere contrà
Ferri acies, thoraxve poteft ex ære rigenti.
Mucro inftar paleæ eft, glacies ceu futilis æra
Diffiliunt, fundæ ridet balearis habenas.
Nec catus arcitenens, nec ftridula terret arundo:
Lancea cùm multo vibratur robore ridet.

Fervescit velut olla undis bullantibus æquor,
Spumea quà graditur canescit semita ponto;
Non illi vastis viget æqua potentia terris,
Terrorisque metusque expers, cui rector olympi
Imperium tribuit supra genus omne ferarum.

CAP. XLII.

TUm Job respondens converso pectore dixit;
Non equidem ignoro tandem, quin summa potestas
Sit, pater alme! tibi, motus quem corda latentes
Non fugiunt: fateor, cæcâ mea pectora nocte
Caligâsse diu, fateorque ignota fuisse
Et neglecta mihi facta excellentia Jovæ.
Cœlestes crebrò monitus his auribus hausi,
Audivique lubens divinæ oracula vocis:
At non ante datum manifesto in lumine Jovam
Perlustrâsse oculis: nunc me & mea putida facta
Detestorque, odique, & abominor, undique nobis
Luctus erit, testesque mihi saccusque cinisque,
Et fœdum multo consperfum pulvere corpus.
Tunc sic Jova Eliphæ; calidâ mens æstuat irâ
In te Elipha, contraque duos fervescit amicos:
Non etenim puro vobis de pectore sermo
Processit, qualisque meo manavit Iobo.
Nunc grege de toto taurorum corpora septem,
Balantes totidem numero, mactare repentè
Profuerit, scelus hæc vobis holocausta piabunt
Immensum, ipse meas Jobus projectus ad aras
Vota simul, veniamque feret: nec tetricus aures
Dilecti potero precibus divertere servi.
Haud mora, festinant omnes, & jussa capessunt.
Nec duro clemens vultu respexit Iobum
Omnipotens, auxitque bonis, fortunaque risit
Blandiùs, & duplâ lætum cumulavit opum vi.
Quæ simulac rumor vicinis attulit arvis,
Accurrunt subitò fratres, & læta sororum
Concio, nec paucis epulæ celebrantur amicis.
Munus quisque suum, cultoque monilia collo
Attulit, & verbis animum solantur amicis.
Interea pleno diffusa est copia cornu

A

A Jova, duplicique accrevit gloria luxu.
Et jam bis ſeptem balantes millibus ibant,
Nec juga mille boum deerant; ſex mille cameli,
Mille aſinæ errabant campis, ſeptemque beatæ
Fulcra domûs genuit natos, ternaſque propagat
Femineæ ſortis; quarum quæ maxima natu,
Jemima nomen habet; quæ proxima, Kezia dicta eſt;
Clara Kerenhappuch poſtremo eſt edita nixu:
Præſtanti nymphæ formâ, nec talia vidit
Corpora, quà latum radiis ſol temperat [illegible]m.
Illas jure pater voluit cum fratribus æqu[illegible]
Sortiri, quæcumque ſibi poſt fata manere[illegible].
Ipſeque poſt cladem centum ſuperaddidit annos,
Et bis vicenos: tandem matura ſenectus
Exſaturata annis, ſeriem mirata nepotum
Lumina compoſuit, tumuloque excepit avito.

FINIS.

THRENORUM,

SIVE

Jeremiæ Prophetæ LAMENTATIONUM,

PARAPHRASIS Poetica:

Eodem PATRICIO ADAMSONO, *Sancti Andreæ in Scotia Archiepiscopo, Auctore.*

Editio itidem altera.

CAP. I.

QUomodo sola sedet, tot nuper civibus orba
  Urbs, inter cunctas quæ populosa fuit?
Ut quæ tristè gemit defuncto conjuge conjunx,
  Et vidui deflet tempora mœsta tori.
Quomodo, quæ gentes supra caput extulit omnes,
  Victa, tributorum fert patienter onus?
Nec luctum minuunt cæcâ sub nocte tenebræ,
  Et gravido madidas depluit imbre genas.
Nec quisquam ex priscis miseram solatur amicis,
  Bellaque crudeli sæviùs hoste gerunt.

Quo-

Quomodo ſic patriis migrat de finibus exſul
  Juda, ſui fugiens limina cara ſoli?
Nec ſpes eſt inter gentes jucunda quietis,
  Anguſtumque atrox obſidet hoſtis iter.
Quomodo mœſta Sion deſerto tramite luget?
  Et populus regni ſabbata rara colit?
Et deſolatæ deflent ſine judice portæ?
  Et vacua à myſtis atria ſola gemunt?
Squalida virginitas tundit ſua pecto[illegible]s,
  Nec ſibi amara umquam deſinit [illegible].
Nam rerum potitur, miſereſcere n[illegible]ſtis,
  Lætaque tranquillâ gaudia pace c[illegible]
Scilicet ardeſcens offenſi numinis ira
  Artifici ſcelerum triſtia fata tulit.
Hinc captiva phalanx juvenilibus exſulat annis;
  Eximium amiſit nata Sione decus.
Territa nobilitas nullo diſcrimine belli
  Venit in hoſtiles deditione manus.
Utque volant trepidi campis per paſcua cervi,
  Sic illi, cervi more fugacis, eunt.
O Solyme! deflens inimicæ vulnera dextræ,
  Num ſubeunt animum gaudia priſca tuum?
Cùm populi turmas hoſtilis demetat enſis,
  Et torvo feſtos rideat ore dies.
Peccavit Solyme, impuris ceu menſibus uxor
  Abſtinet à caſti fœdere ſola tori;
Nuda ſinus, latas oſtentat fimbria ſordes
  Vilis, amatori deſpicienda ſuo.
Ingeminat luctum, triſtemque averſa dolorem,
  Mercedem hanc ſceleris vix memor eſſe ſui.
Nec cùm corruerit, mirando perdita caſu,
  Solamen miſeræ qui ferat ullus adeſt.
Adſis ô mihi, Jova! favens; nam turgida criſtas
  Tollit, & hoſtilis colla ſuperba furor.
Prædantur gentes pretioſa, & ſancta profanant
  Atria, barbarico non adeunda choro:
Aſſiduo populus paſcit jejunia fletu,
  Nec modicam pellit res pretioſa famem.
Alme parens! miſeram clementi reſpice vultu,
  Nec vilis ſervi deſpice vota, Deus!
Huc adverte animum, tranſis quicunque viator,
  Eſſe pari quidquam poſſe dolore putas?

Jova

Jova furens in me ferventi exæſtuat irâ,
 Oſſaque dejecto cœlitùs igne coquit.
Intendit pedibus cæcâ venabula fraude,
 Ne poſſim tortos arte cavere dolos.
Tranſverſum me retro agitat, terræque ſupinum
 Alligat, & totos langueo ſola dies.
Utque gemunt fortes torto ſub vimine tauri;
 Sic juga me ſcelerum crimine texta premunt.
Nec ſuperant vires, nec fracto in corpore virtus,
 Nec disjecta iterum tollere membra licet.
Conculcat pedibus præſtantem robore pubem,
 Et cecidit validâ fracta juventa manu.
Atque ut torcular maturas exprimit uvas;
 Sic virgo Judæ filia trita fuit.
Hinc mihi perpetuis decurrunt lumina rivis,
 Et madidi ex oculis flumina roris eunt.
Nec ſpes affulget redivivæ parva ſalutis,
 Pignoraque hoſtiles diripuêre manus.
Mœſta Sion tendit panſas ad ſidera palmas,
 Suppetias nuſquam, qui ferat, ullus adeſt.
Finitimos omnes, ſunt hæc præcepta Tonantis,
 Juſſit Jacobo bella ciere ſuo.
Immunda eſt Solyme, & juſtus ſine crimine vindex
 In mea crudeli crimina Marte furit.
Huc oculos populi, & noſtras advertite clades,
 Quas capti juvenes, quas mea virgo luit.
Cùm poſco auxilium, ſpes me fruſtratur amantûm,
 Enecuit myſten cum ſeniore fames.
Me conclamatis tandem, Jova! adſpice rebus,
 Cor mihi ceu medio fluctuat unda mari,
Et tamquam pelagi tumidis vexata procellis,
 Viſcera ſunt craſſo turbida noſtra luto.
Deflexi, fateor, nec parcit pœna rebelli,
 Enſe foris pereo, mors mihi certa domi eſt.
Nec cum lugubri reſonant mea pectora planctu,
 Quiſquam eſt qui molli leniat ore malum.
Interea feſtis celebrant Pæana choreis,
 Lætaque fit plagis gens inimica meis.
Quin, Deus! à ſanctis olim prædicta prophetis,
 Vertis in hoſtiles triſtia tela greges?
Conſpectum ſubeant inimicæ crimina gentis,
 Parque pari crimen conditione luant.

Me

Me ſcelus afflixit, pavido cor pectore languet,
Solvit & in luctus ſqualida membra dolor.

CAP. II.

QUomodo nata Sion piceâ caligine tecta eſt?
Sublimiſque ruit de ſtatione poli?
Nec memor eſt ſcamni, (ſic fervens æſtuat irâ)
Quod pedibus ſuberat, motus Iova, ſuis.
Quomodò munitas Judæ fundo eruit arces,
Ne reliquas habitet gens Jacobæa domos?
Abjecit regnumque ſimul, proceresque potentes,
Et cum principibus, ſceptra profana ſuis?
Quomodo divino periit ſic impete robur,
Viſque Iſraelis tota repentè ruit?
Et retrahit dextram, dextram ne conſerat hoſti,
Flamma Jacobæas undique paſcit opes:
Quomodo more hoſtis, tenſoque minaciter arcu,
Dirigitur celeri certa ſagitta manu?
Electos perimit populi lethalis arundo;
Ignis edax vaſtæ tecta Sionis habet.
Quomodò ſic vultus hoſtiles vertit in iras,
Nec firmas arces, nec loca culta ſinit?
Et multo Judæ confecta eſt filia luctu,
Triſtia perpetuo lumina rore lavat.
Utque hortus, rupto firmæ munimine ſepis,
Contra ſilveſtres non habet arma feras.
Conventus ſpernit, vileſcunt Sabbata, Regem,
Deſpicit, Antiſtes ſentit abeſſe Deum.
Quomodo rejecit ſacris altaria flammis?
Reſpuit & templi tecta verenda ſui?
Ac urbis muros, & celſas occupat arces,
In Jovæ & reſonat gens inimica domo?
Quomodo diſruptis admota eſt linea muris,
Ac æquata ſolo mœnia celſa ruunt?
Langueſcunt firmæ circum pomœria turres,
Nec retrahit dextræ vulnera Jova ſuæ.
Quomodo, convulſis, miſerandum! vectibus, alto
Sublimes portæ ſic cecidere loco?
Vates, Rex, Princeps, peregrinis gentibus errant,
Hi ſine lege, illum viſio nulla monet.

Quo-

Quomodo cana cohors feniorum ætate verendâ,
Et cinere, & facco corpora ftrata filent!
Demiffo graditur Solyme tua lumine virgo,
Nec lacrimas oculi fuppeditare queunt.
Vifcera funt lutulenta, & putri turbida cœno,
Ex jecore immenfi fanguinis unda fluit.
Me triftes populi cafus, nil confcius infans,
Et mediâ lactens obrutus urbe movent.
Appellant pueri dulces cognomine matres,
Sed nulla eft vini copia, nulla cibi.
Mors triviis regnat, genitrix miferabilis artus
Excipit, & gremio tabida membra fovet.
Quos teftes tibi, nata Sion! quæ exempla requiram,
Ut te confoler, par tibi qualis erit?
Non pelagus tumido Boreas cum turbine perflat,
Tanta procellofis verbera fentit aquis?
Quis medicam præftabit opem cum futile vates
Somniet, & vano te gravet ore furens?
Nec reducem, ut par eft, peregrinis evocat oris,
Sed nova captivæ femina gentis alit.
Complodit manibus, lævo caput omine quaffat,
Sibilat hoc gradiens quifque viator iter.
Hæccine ait cunctas inter præcelluit urbes,
Cauffaque lætitiæ gentibus una fuit?
Effundunt hoftes torvo convicia rictu,
Dentibus infrendit turba profana fuis.
Hæc optata dies, albo fignanda lapillo,
Hæc, aiunt noftri meta laboris erit.
Jova olim prifcis à fe decreta diebus,
Confilii præftat firma ftatuta fui.
Quod te deftruxit, quòd cornu erexerit hofti,
Ejus folius dextera fola fuit:
Interea tumido turgent præcordia faftu,
Clamat & in Jovam gens inimica nefas.
Nata Sion! fac ut muris nova flumina currant,
Et rivi ex oculis nocte dieque fluant.
Nox precibus fit parva tuis, confinia lucis
Teftentur vigiles in pia vota manus.
Nec te cor pudeat, liquidæ & libamina lymphæ,
Fudiffe in Jovæ pectora nuda finum.
Refpice, Jova! meos clemens mea pignora natos,
Tabida quos mediâ conficit urbe fames.

Respice palmares pueros, quos languida mater
  Cogitur ingratis mandere deliciis.
Siccine, qui sacris operantur mystica templis?
  Et cadet ante aras ipse propheta tuas?
Nec virgo, parvusque puer, juvenesque, senesque,
  Evadunt ensis vulnera cruda tui.
Concilium vocitas, passim terrorque metusque
  Advolat, & cogens agmina multa pavor?
Nec quisquam est reliquus qui tanta è clade superfit,
  Barbarico lactens concidit ense puer.

CAP. III.

ILle ego sum, tanto qui sic discrimine vexor,
  Edidit in quem iræ tot documenta suæ.
Involvit tenebris, cæcâ caligine mersit,
  Nec lux est oculis ulla relicta meis.
Instar me adversum crudi se comparat hostis,
  Ingeminans iræ fulmina sæva suæ.
Ossa quatit frangitque imis concussa medullis,
  Trita caro est, marcens & sine carne cutis.
Exstruxit vallum, fossâque ac aggere cinxit,
  Obsidet & castris dira cicuta suis.
Utque colunt tenebras visâque & lumine cassi;
  Sic me mortiferâ nox tegit atra domo.
Undique me sepsit, ne spes mihi restet eundi,
  In laqueosque chalybs ingeniosus erat.
Inclamo numen, levibus sed vota procellis
  Credimus, & surdâ negligit aure preces.
Invia facta via est cæsi munimine saxi,
  Per salebrosa meum devia flectit iter.
Insidias, ursique instar crudique leonis,
  Comparat, ut lacerum vexat ovile fera.
Contra me tenso torquet sua spicula cornu,
  Lethalis renes transit arundo meos.
Me rident gentemque meam, me pascit amaror,
  Illita lethifero pocula felle bibo.
Deprimit in cineres, fractos in rudera dentes
  Evomo, pax animæ nulla relicta meæ est.
Penè omnis Lethæa boni me oblivio cepit,
  Et dixi, robur, spes mea tota perit;

Cùm plagas recolo, planctus, abſynthia; mentem
  Lurida cùm ſubeunt toxica pota meam.
At poſtquam hæc alto rurſum ſub pectore verſo,
  Spes rurſum nobis pectora mœſta fovet.
Summa Dei eſt bonitas, ſumma eſt clementia Jovæ,
  Quod ſupereſt noſtri gratia ſola fuit.
Certa fides dictis, factis conſtantia ſumma eſt,
  Solis ut Eoo qui vehit axe diem.
In te, Jova! mihi fiducia tota recumbit,
  Eſque animæ tu ſors illa beata meæ.
Jova bonus, ſi quis ſpe non confidat inani,
  Abque ſalutifera pendeat ejus ope.
Felix ô nimium teneris qui aſſueverit annis,
  Sub ferula Domini ſuſtinuiſſe jugum!
Felix qui tacitus lævo ſine murmure perfert,
  Ora gerens triſti pulverulenta ſitu!
Felix qui fœdæ patitur convicia linguæ,
  Et plagis læto porrigit ore genas!
Scilicet exſpectant Dominum, qui tempora ſignans,
  Auxilio numquam deſinit eſſe ſuis.
Mœſtitiâ affecit, ſed qui modo vulnera fecit,
  Ille idem medicam mox tibi reddet opem.
Invitus, fateor, tales ſe accinxit in iras,
  Nec propriâ quemquam ſponte perire cupit.
Quod calcant inopes crudi juga ſæva tyranni,
  Juraque pervertunt inſidioſa piis:
Quod nulli eſt æqui ratio, flectitque tribunal
  Gratia vel munus; num probat iſta Deus?
Unde hæc ſunt dices, ſi Jova haud fecerit auctor?
  Num bona, nonne ejus prodit ab ore malum?
Cur contra Jovam dictis inſurgit iniquis,
  Qui pro peccatis vix leve ſentit onus?
Quin noſmet potiùs trutinæ moderamine rectæ
  Pendimus, & verſo fundimus ore preces?
Alme Deus! qui templa colis procul ardua olympi,
  Reſpice nunc panſas in pia vota manus.
Nos, eheu! curvos ſequimur per devia greſſus,
  Externæ procul hinc orbita legis abeſt.
Defectrix gens noſtra fuit populuſque rebellis,
  Non impunè tamen res ſcelerata tulit.
Perſequeris nos more hoſtis, atque obtegis irâ,
  Nec finem cladis bellicus enſis habet.

Te, Jova! interea nube & caligine velas,
Ne noſtræ penetrent in tua vela preces.
Nos viles animas, fœdæ ut purgamina terræ,
In medio iſtius gentis ineſſe ſinis.
Dilatant patulis contra nos rictibus ora,
Nec mors, nec clades, nec pavor ullus abeſt.
Hinc lacrimæ largis humectant lumina rivis,
Maxima de parvis fontibus unda fluit.
Nec prius areſcent flentes in flumina venæ,
Vulnera quàm clemens viderit iſta Deus.
Afficiunt oculi turbatam in pectora mentem;
Nata Sion! cauſsâ pectora mœſta tui.
Immeritò me contra hoſtis venabula tendit,
Ut ſolet immites qui capit arte feras.
En jaciunt lapides, & ſaxa minantia torquent!
In foveam ſubitò mors truculenta rapit.
Supra me exundant multis vaga flumina rivis,
Ut me nil aliud quàm periiſſe putem?
Inclamo numen, lacco me Jova profundo
Audiit, atque omnem juſſit abeſſe metum.
Jova mihi patronus erit, quo vindice fretus,
Vita mihi in mediis eſt mea tuta malis.
Cerne, Deus, judexque! æquo moderamine libra,
Quæ mala pertulerim, quanta ferenda mihi.
Non te quæ tacito ſecum ſub pectore muſſat,
Nec fugit illa oculos ultio ſæva tuos.
Probra audis, noſtique animi ſecreta latentis,
Cognita, quæ dicunt, quæ meditantur, habes.
Seu ſurgunt, placidove locant ſua membra cubili,
De me perpetuò quod modulentur habent.
Redde vices, meritaſque luat gens impia pœnas,
Et referant factis præmia digna ſuis.
Tu defende pios, & forti protege dextrâ,
His animi invigilet cura benigna tui.
Aſt illos diræ, & crudelis vexet Erynnis,
Atque ardens furiis torva Megæra ſuis.
Quantum irâque odioque potes, tot concipe flammas,
Ne videant cœli tegmina celſa tui.

CAP. IV.

QUomodo ſordeſcit rutilis fulgoribus aurum,
Et templi lapides compita cuncta terunt!
Nata Sion, quondam obriſo pretioſior auro,
Facta eſt ut vilis terrea teſta luti.
Ecce! phocæ lactant catulos atque ubere paſcunt;
Nata Sion duræ cor ſtruthionis habet.
Quomodo adhæreſcit lactentis lingua palato,
Nec datur infanti quâ levet eſca famem!
Quomodo deliciiſque fluens, veſtitaque cocco
Gens inter cineres ſtercore fœda jacet!
Nec ſubito Sodome flagrans à ſulfure pœnas,
Quàm longo Solyme fracta furore dedit.
Non lac candidius, nec nix eſt pulcrior alba,
Formoſus quondam quàm Nazaræus erat.
Non ſic effulget rubeo carbunculus igne,
Pulcraque ſapphiros vincere forma poteſt.
Quomodo nunc nigrâ vultus fuligine pallet!
In vicis faciem lurida membra negant.
Utque arens lignum, ſic imis oſſa medullis,
Carne carens tenuis vix tegit oſſa cutis.
Quomodo, quos rabies conſumit tabida edendi,
Hoſtili cupiunt oppetiiſſe manu?
Et ſatius ducunt effuſam in vulnera vitam,
Quàm victum ſterilis prata negare ſoli.
Quomodo maternos genitrix oblita favores,
Sic ſua funeſtâ pignora clade vorat?
Jova furens laxas irarum effudit habenas,
Nata Sion avido funditùs igne perit.
Quis regum Solymam, quis totius incola terræ,
Vaſtatam hoſtili crederet eſſe manu?
Sic vates peccata luunt, delicta ſacerdos,
Et gens innocuo ſanguine tincta manus:
Cum cæci plateis errant, adſpergine veſtis
Sanguinis & fluido tincta cruore madet.
Hinc tamen impuri clamant procul eſte profani,
Ne tangas tetro fœda cruore, cave.
Interea celeres ſparſis in gentibus errant,
Exſilii dicunt parva futura mora eſt.

Quos

Quos facies Jovæ peregrinis expulit oris,
Quos vultu non eſt intuitura ſuo.
Cùm neque trux ſenibus nec myſtis parſerit hoſtis,
Momento Solymem poſſe redire putas?
Intereà auxilii nos ſpe lactamur inani,
Ægypti fruſtrà cùm ſpeculamur opem.
Impediunt, quàcunque imus, venabula greſſus;
Mœſta dies, ſummus jam mihi finis adeſt.
Pernices ſuperant aquilas, hoſteſque ſequuntur;
Aërios montes, ſeu loca ſola petunt.
Spes quæ ſola fuit, quâ vitæ traximus auram,
Quæque inter gentes lætior umbra foret;
Jovæ unctus, ſacrâque caput perfuſus olivâ,
Nunc etiam hoſtiles incidit in foveas.
Gaude Hutzi tellus! plaudens læteris Idume!
Pocula lethifero mutua felle bibes.
Ebria eris, diſcincta ſinus, nudataque corpus,
Vix mentis compos terra futura tuæ.
Cum tua Jova, Sion! tandem delicta piârit,
Tunc poſtliminii jus habitura tui es.
At te cum patriis, Edom! rejecerit oris,
Nulla dies longi meta doloris erit.

CAP. V.

JOva! memor noſtri, triſtes adverte querelas,
Quæque ferunt hoſtes probra pudenda vide.
Ecce peregrinus noſtras novus advena ſedes
Occupat, & culti jugera lata ſoli!
Pupilli ſumus, & ſoboles orbata parente,
Et viduæ mater tædia ſortis habet.
Nec gratis fruimur currentis munere lymphæ,
Inque focum gratis cædere ligna nefas.
Incumbit collo qui nobis inſidet hoſtis,
Et veluti indomiti terga fatigat equi.
Cùm panem ſupplex poſco, nos accola Nili
Negligit, Aſſyrius nil mea vota facit.
In tua peccârunt noſtri mandata parentes,
Nos iræ luimus fulmina ſæva tuæ:
Imperium patimur crudi ſervile tyranni,
Sed quis ſervili liberet imperio?

Pauxil-

Pauxillum victûs multo diſcrimine vitæ
  Quærimus, & ſterilis non caret enſe locus.
Atra cutis calido ceu furni obduruit antro,
  Præſtaret dicas enecuiſſe fame.
Vim patitur virgo, nec fœdis abſtinet auſis,
  Invita impurum femina paſſa nefas.
Suſpendunt teretis proceres ex arbore trunci,
  Canities illos nil reverenda movet.
Deduntur juveneſque molæ, piſtrinaque verſant;
  Succumbunt pueri, ſic grave vexat onus.
In portis legeſque ſilent, ceſſatque ſenatus,
  Lugubri juvenes carmina voce fremunt.
Nec ludunt choreis, nec ducunt ordine ſaltus;
  Heu capiti cecidit læta corona meo!
Væ peccâſſe mihi, ſcelere irritâſſe Tonantem!
  Hinc oculis tenebræ, languida corda pavent.
O mihi cara Sion, non parvi es cauſſa doloris!
  Cùm vulpes habitent per ſacra templa feræ.
Tu, Jova! alterni vicibus non ſubderis ævi;
  Qui fueras, idem tu quoque ſemper eris.
Tu judex æquis orbem moderaris habenis;
  Fixaque ſunt ſolii juraque faſque tui.
Redde iterum me, Jova! tibi, ut mea pectora vertam;
  Et renova noſtros, ceu fuit antè, dies.
Num nos omnino ſpernes, ſic concitus æſtu es?
  Æternùm ut nullo ſæviat ira modo.

FINIS.

GULI-

GULIELMI HOGÆI
PARAPHRASIS
JOBI
POETICA.

CAP. I.

TErra olim, rosei surgunt ubi lumina Phœbi,
(Cum jam cæruleo manè exit in æthera lecto,
Præcipitesque fugat stellas, nocturnaque pellit
Lumina, sidereas abigens ex æthere turmas)
Uzza vocabatur: Post secula plurima tandem
Magnificum Heroem (tantis natalibus una
Nobilitata fuit) sanctum produxit Iobum.
Illi animi purâ Dominum pietate colebat,
Semper & innocuum sine labe exegerat ævum,
Flagitium & sceleris fœdi contagia vitans
Assiduè, cœtusque malos fontesque malorum.
2 Masculeos genuit viridanti robore natos
Septem, tres numero formâ præstante puellas.
3 Illi blanda quies tranquillæque otia pacis
Cuncta ministrabant jucundæ commoda vitæ:
Namque ovium, tenero campi quæ gramina rostro
Ad fluvios salientis aquæ crescentia tondent,
Millia septem habuit, magnos ter mille camelos;
Nec non quingentas asinino è semine matres:
Ac valido totidem juga dorso appensa trahentes,

Assidue

Aſſidue glebas ferro frangente tenaces
Vaſta laboriferi ſubigebant arva juvenci.
Et domus auratis latè radiata tapetis
Innumeros habuit per amœna palatia ſervos:
Uſque adeo in terris longe fuit ille ſupremus;
Manè novo radiis rutilus quas tundit Eois
Phœbus, ut æquoreis nitidum caput exſerit undis:
4 Ergò alacres certis epulas ſtruxêre diebus,
Inque vicem læti convivia lauta parabant,
Ædibus in propriis habitantes, maſcula proles;
Tres quoque participes pariter fecêre ſorores.
5 Jamque dies feſtis epulis cùm addicta veniret,
Formoſam ſobolis ſeriem collegit in unum;
Æternumque patrem lacrimis vultuque ſupino
Sollicitat, geminas tendens ad ſidera palmas;
Effunditque preces: aliiſque ſopore ſolutis,
Ante jubar ſolis ſomnos diſcuſſit inertes,
Atque torum liquit, juxtaque altaria cædens
Corpora ſacrificis animantûm exurere flammis
Dat, conſanguineam numero referentia turbam.
Namque meo, dixit, generata è ſanguine proles
Rebus erit nimium nimiumque elata ſecundis,
Labeturque Dei ex animis reverentia vanis,
Forſitan & laxas ſceleri permittet habenas.
Nec ſatis eſſe putat ſemel hunc præſtare laborem,
Sed quoties alacres repetunt convivia nati,
Hos toties ad ſacra vocat: tum pectore puro
Auxilium cœleſte petit, numenque ſupernum
Cæde laboriferi colit imploratque juvenci.
Panditur interea limen radiantis olympi;
Protinus Angelicæ volitant ſimul agmina turbæ
Sidersam in ſedem, ſatanaſque intervenit audax:
Quem ſic aggreditur ſuperi Regnator olympi:
Tu quibus hic tandem veniens te ſiſtis ab oris?
Ille refert, ſceleris quaſi nil ſibi conſcius atri,
Innumeras conſtante vias errore replebam,
Sæpe agili varias ſolitus pede carpere terras.
8 Tum Deus arcanæ cernens penetralia mentis:
Ergóne ferventi ſtudio conaris Iobo
Stulte veneniferas odii jactare ſagittas,
Qui ſemper mea jura colit legeſque verendas;
Qui ſcelerum genus omne fugit; quem vincere conſtat
Inſignes

Infignes pietate viros, quofcumque capaci
Terrarum immenfus gremio complectitur orbis?
9 Nonne, inquit fatanas, cauffis ingentibus ille
Incitus ufque animo recipit tua juffa benigno?
10 Nonne ita confervas ipfumque torumque laremque,
Ut, licet à dextra trepidet pariterque finiftra,
Tutus ab ambigui maneat difcrimine fati?
Aufpice te quamcunque animo fpem nutrit avaro
Fit citò, & innumeros finis beat alma labores.
Aufpice te magnos fibi colligit æris acervos,
Crefcit opum, crefcit pecudum fœcunda propago.
11 At vaftas femel aufer opes modò, fic tibi certè
In faciem rabidum cito confpuet ille venenum.
12 Rettulit omnipotens nutu qui cuncta gubernat:
En! tibi committo quidquid fibi vendicat ille,
Dirue, dede neci; fiftat tamen ifta furoris
Præcipitem tibi meta gradum: crudelis in ipfum
Ne fis: hâc furias ego lege coerceo veftras:
Ille Dei adfpectum fugiens volat ocior Euro,
Horridus, acer, atrox, fpirans bellum, arma, ruinas:
13 Fortè dies aderat foboles quâ tota coibat
Ædibus in fratris, natu qui maximus; illic
Vifcera manducant pecudum, atque impofta caniftris
Dona laboratæ fegetis, vinoque redundant.
14 Interea ceffante domi genitore propinquat
Nuncius, & dominum miferandâ voce falutat,
Ecce boves duras terræ jam vomere glebas
Verfabant, juxtaque afinis carpentibus herbam,
15 Protinus indomiti rapuêre utrofque Sabæi,
Et famulos necuêre tuos: fine parte pericli
Solus ego fugiens tibi fata hæc triftia narro.
16 Vix benè defierat, fubitò venit alter & inquit:
Æthereo delapfa polo vaga flamma repente
Uffit oves, uffit famulos: fine parte pericli
Solus ego fugiens tibi fata hæc triftia narro.
17 Vix benè defierat, fubitò venit alter & inquit:
Agmina Chaldæi tria collegêre feroces
Fortia, & ingentes fecum rapuêre camelos,
Et famulos necuêre tuos: fine parte pericli
Solus ego fugiens tibi fata hæc triftia narro.
18 Vix benè defierat, fubitò venit alter & inquit:
Fortè tuo cuncti juvenes de femine nati

Fraternam ſubiêre domum, lætique ſedebant,
Dulciaque appoſitis comedêbant fercula menſis,
Et multo in primis hilarant convivia vino.
19 Ecce Eurus rapidus deſerta per avia ſpirat,
Inque domum volitans flabris agitare tremendis
Incipit ille ferox, everſiſque undique fulcris
Quaſſa domus ſubitâ cecidit miſeranda ruinâ,
Et natos nataſque tuas mox obruit omnes
Una ſtrage ſimul ſubitò : ſine parte pericli
Solus ego fugiens tibi fata hæc triſtia narro.
20 Hæc ſimul attonitas fama horrida venit ad aures
De nece natorum, ferro radiante capillos
Diſſecuit, veſtemque ſuam laceravit, humique
21 Procubuit, ſupplexque Deo mox ora reſolvit,
Effundens humilem ſedato pectore vocem,
Incurvanſque caput lacrimis ita fatur obortis :
Olim ego communis luteo de ventre parentis
Nudus eram egreſſus, nuduſque revertar in illum;
Dona dedit Dominus ; mihi qui dedit, abſtulit idem :
Semper honos nomenque Dei laudeſque manebunt.
22 Uſque adeo quamquam toties vexatus Iobus,
Numquam laxa dedit rabidæ retinacula linguæ,
Nec Domino ſtolidis maledixerat ille labellis.

C A P. II.

Panditur interea domus omnipotentis olympi,
Conciliumque vocat mundi Pater atq; hominum Rex
Sidercam in ſedem, ſatanaſque intervenit audax,
Nec metuit ſanctæ comitem ſe adjungere turbæ.
2 Tum Pater ætherei graviter ſic fatur olympi :
Tu quibus hic tandem veniens te ſiſtis ab oris?
Ille refert, ſceleris tamquam haud ſibi conſcius atri,
Innumeras conſtante vias errore replebam,
Ingentem celeri ſolitus pede cingere terram.
3 Tum Deus arcanæ cernens penetralia mentis:
Ergóne ferventi ſtudio conaris Iobo
Stulte veneniferas odii jactare ſagittas,
Qui ſemper mea jura colit legeſque verendas,
Qui ſcelerum genus omne fugit, quem vincere conſtat
Inſignes pietate viros, quoſcumque capaci

Terrarum immenſus gremio complectitur orbis?
Ante illum pietas decoraverat aurea, nec jam
Præcipitat dubium tranſverſa per avia greſſum;
Sed veri rectique colit ſervatque tenorem
Antiquum, nec fata virum tam triſtia mutant
Afflictum preſſumque gravi ſua corda dolore:
Illi etenim variis agitarem ut corda procellis,
Non animum movêre meum ſcelera impia quorum
Mens pia non maculis fuerat ſpurcata pudendis,
Non animum movêre meum ſcelera impia; verum
Ut tecum in dubia durum luctamen arena
Exſuperans tandem & victricia ſigna reportans
Victor magnificos ageret poſt bella triumphos.
4 Sed neque jam ſatanas operâ ſtudioque nocendi
Feſſus erat, damnis cumulat damna horrida, luctus
Luctibus inſequitur, miſerumque dolore dolorem,
Ergò acies iterum renovat, rerumque potentem
Talibus irritat Dominum: ſeſeque ſuoſque
Objiciet variis quiſquam, mihi crede, periclis,
Dummodo non propriæ ſubeat diſcrimina vitæ.
5 Vulneribus pateat corpus modò; ſic tibi certè
In faciem rabidum rabido vomet ore venenum.
6. Rettulit Omnipotens nutu qui cuncta gubernat:
En! tibi permitto illius pulcerrima membra
Arbitrio cruciare tuo, & transfundere morbos;
Scinde, ſeca, lacera: ſiſtat tamen iſta ruenti
Præcipitem tibi meta gradum; ne exſcindito vitam:
7 Hâc ſaltem furias ego lege coerceo veſtras.
Ille Dei adſpectum fugiens volat ocior Euro,
Atque hominem ulceribus figit mox undique denſis;
Undique, nam talos à vertice plenus ad imos
Totus erat, toto cruciatus corpore morbis:
Morbis, ille quibus miſerè exagitatus in horas
Indoluit magis atque magis, creſcente dolore.
8 Genua labant, trepidæ nequeunt conſiſtere plantæ;
Ergò miſer diſcumbit humi: mox fragmine teſtæ
Ulcera dura fricat, aliquâ relevare laborans
Ulcera, ſanguineo paſſim manantia tabo.
9 Hæc uxor lacrimoſa videns laxata profanis
Frena dedit furiis, ſtolidiſque ita vocibus infit:
Uſque adeo prorſus remanent expertia mentis
Corda tibi, ut cupias animo ſpes fingere vanas,

 Eventumque

Eventumque optare bonum, licet actus iniquis
Casibus & dubiis, minitanti forte, procellis?
Funde preces: maculas cæcæ lacrimare pudendas
Nequitiæ; * hoc facto subitam tibi dextera cædem
Acceleret, miseræ spatium citò contrahe vitæ.
10 Ille refert merita graviter succensus ab ira,
† Nunc pro consilio sano tibi debeo grates
Femina, tu vestri longe stolidissima sexus
Femina! Quid? cùm tanta Deus mihi dona dedisset,
Non etiam exspectem genitorem posse minari,
Æquo animo horriferæ patiens fera flabra procellæ?
Usque adeo quamquam toties vexatus Iobus
Non umquam rabidæ laxat retinacula linguæ.
11 Quam primum attonitas hæc fama advenit ad aures
Horrida; tres illi sociali fœdere juncti
Antiqui comites Eliphazus gente Temanus,
Et Suchitarum Bildadus origine natus,
Atque Namathites Zopharus sua linquere tecta,
Et pede pernici patriis discedere ab oris:
Atque ita conventi terram petiêre feracem,
Hesperiæ diversa plagæ quæ subjacet Euris.
12 Ergò procul comitem simul ac vidêre jacentem
Ulceribus densis uno tamquam ulcere toto
Corpore conspersum, ah! quantum distabat ab illo
Qui nuper multis præclarus honoribus ingens
Laude ferebatur, tetigit quoque vertice cœlum;
Quique vocabatur patriæ laus maxima terræ,
Et populi tutela sui quos vixerat inter,
Hunc simul ac vidêre, comam sibi pulvere spargunt
Et flentes laceras traxêre à pectore vestes.
13 Cùmque propè accedunt, lacrimantes squalida terræ
Corpora projiciunt. Septem sine murmure noctes
Sederunt totidemque dies, nec verba loquuntur
Dulcia, vitantes strepitumque sonumque loquendi,
Ne cumulent miserum cupidi relevare dolorem.

C A P. III.

TAndem ora Jobus in querelas solverat
Dolore longo languidus, nec propriis

Male

* *Sic Beza locum hunc interpretatur.* † *Ironia.*

Malè ominari abhorruit natalibus.
2 Sic ergò vocem tollit ille lugubrem,
Mœſtiſque pulſat ætherem ejulatibus.
3 Lux illa pereat quâ creatus ſum miſer:
Nox illa pereat, nuncium quâ venerit
Proles in orbem venerit quod maſcula.
4 Lux illa nigris ſit tenebris obſita,
Rerumque nulla conditori cura ſit,
Gratoque cunctis lumine haud reſplendeat.
5 Imago mortis illam obumbret tetrica,
Densâque tota nube lateat obruta:
Illam nigredo reddat horrendam omnibus,
Quicumque fines ultimos terræ colunt,
Quoſcumque clarâ percutit ſol cuſpide.
6 Nox illa nigris ſit tenebris nigrior,
Numquamque ſociis juncta ſit poſthac ſuis,
In menſiumque calculum non prodeat;
7 Planèque fiat illa ſolitaria,
Mœſtoque penitus horreat ſilentio.
8 Quos torquet angor atque lamentabilis
Dolor, ſuæque ignobilis vitæ piget,
Sortem querentes flebilem, atrociſſimis
Hanc exſecrentur exſecrationibus.
9 Ejuſque quando acceſſerit crepuſculum,
Caligo ſtellas univerſas obtegat:
Lucem diurnam exſpectet uſque languida,
Fallatur autem atque inde triſtis mœreat.
Nec ejus oculis dulcis auroræ jubar
Appareat nec ſplendeat gratiſſimum.
10 Cur non in illam congeram diras preces,
Quæ matris uteri clauſtra reſeravit meæ,
Nec me futuris miſeriis ſubtraxerat?
11 Cur non in auras vita noſtra evanuit,
Et in ſepulcro ſum repentè conditus,
Quando parentis primum ab alvo prodii?
12 Quare papillas blanda nutrix obtulit
Mihi? ſinuque condidit? vel aëris
Injurioſo ab impetu defenderat,
Cunis in ipſis faſciis circumplicans?
13 Nam ſic cubâſſem protinus feliciter
Exſors laboris & doloris anxii,
Conſors quietis & perennis otii.

14 Cum

14 Cum regibus qui regna terræ rexerant,
Magnatibusque, qui sepulcrorum sibi
Struxêre moles maximas, ditissimas
Pulcrèque pictas in locis silvestribus:
Quorum leones sæpe terram permeant,
Quorum volucres sæpe ramos pervolant,
Sed destituti sunt virorum cœtibus.
15 Aut cum caterva principum potentium,
Qui possidebant aureis & æreis
Argenteisque fulgidas vasis domos,
In orbe donec vixerant feliciter.
16 Aut more fœtûs, non adhuc qui particeps
Vitalis auræ carpserat lumen, forem.
17 Hîc sæva cessat improborum injuria,
Carpunt quietem hîc languidi laboribus:
18 Incarcerati hîc liberi sunt carcere,
Nec se virorum pertiment prementium
Vocem tremendam & rauca vocis murmura.
19 Plebeia stirps hîc atque stemma regium,
Servusque herusque nil habent quo discrepent.
20 Cur vivit ille, qui procellis turbidi
Vexatur animi, nec quieta littôra
A fluctuumque flaminumque viribus
Jam spectat, aut spectare sperat postmodo?
21 Qui felle vitam amariorem judicat,
Sed melle mortem dulciorem judicat,
Flavisque nummis sub solo reconditis
22 Hanc anteponit; qui resultat gaudio
Tumulo reperto, in quo recumbat mortuus?
23 Cur vivit ille, quem Deus doloribus
Circumplicavit undiquaque tristibus?
24 Mihi profectò vita sola est emori;
Mensâ paratâ lacrimarum flumina
Mensam antecedunt, luctus & suspiria.
25 Nam quod loco omni, omni verebar tempore,
Quod pertimebam corde trepido palpitans,
Hoc prorsus ipsum contigit mihi & meis.
26 Noctes diesque me pavor circumstetit,
Nec blandienti spe fovebar: attamen
Ingens dolorum nunc tumultus obruit.

C A P. IV.

TUnc Eliphazus præcipuus trium
Honore, & ævi tempore maximus,
Has fervidus voces profudit,
Cæci animi latebras recludens.
2 Forſan dolores accumulabimus
Si colloquemur paucula, ſed tamen
An juſtus ullus jure poſſit
Frena ſuæ retinere linguæ?
3 En ipſe nutantes animos tuo
Sermone firmâſti & trepidas manus:
4 Multoſque verbis roborâſti
Poplite ſucciduo labantes.
5 At nunc iniquis ſors Aquilonibus
Movet procellas; hinc tibi pectora
Vexata ſingultum remittunt,
Et gelidus notat ora pallor.
6 An mentis ergò hæc integra puritas?
Hæc ſpes vocanda eſt? hic Domini timor?
An cuncta tandem evanuêre, &
Cum rapidis abiêre ventis?
7 Ab uſque primis omnia ſeculis
Exempla tecum collige ſedulo:
A ſtirpe cæſos non videbis
Innocuos animique puros.
8 Quicumque ſemen nequitiæ ferunt,
Fruges acerbas nequitiæ metunt:
9 Afflatus hos magni Tonantis
In cinerem minuit ſolutos.
10 Sic improborum vel ſenio gravis
Ætas, vel ipſo in robore perditur:
Sic fœda ſtirps puellulorum
Flagitiis maculoſa fœdis:
11 Qui ſemper atro dente ferociunt,
Qui dira rauco murmure proferunt,
Tamquam leones & leænæ,
Et catuli rabidi leonum.
12 Clam fortè acutis auribus imbibi
Paucos ſuſurros nocte ſub algida,

13 Ut

13 Ut membra torpor alligabat
Implacidis relevata curis.
14 Mox terror ingens & penetrat tremor
In offa cuncta, & protinus artubus
Horrore tanto diffolutis,
Conftiterant rigidi capilli.
15 Namque ante vultus tranfierat meos
Demiffus ad me flammifer Angelus;
Demiffus, ut fanctam doceret
Juftitiam Domino placentem.
16 Mox ille greffum fiftit, imaginem
Quamdam videbam: non tamen illius
Formam notabam, quæ nequibat
Corporeis oculis notari.
Tandem ille rupto pauca filentio
17 Levi fufurrat murmure: num Deo
Se juftiorem quis putabit
Stirpe hominum fragili creatus?
18 Non ille fanctis nititur Angelis,
Quos ala pennis evehit aureis,
Delirio captafque ridet
Cœlituum celebres choreas.
19 Quales videntur ante oculos Dei,
Qui terram inertem & pulvereas domos
Tenent coloni, & mox vorantur
Vermiculis avidifque blattis?
20 Hos Phœbus alto ut furgit ab æquore
Mors raptat atris unguibus, ufque quo
Laboribus feffus diurnis
Currat in Hefperium profundum:
Raptofque nemo refpicit omnium
Quos terra geftat, nec nifi fubdolis
Unus vel alter forte mutam
Profequitur lacrimis favillam.
21 O pompa mundi, gloria, vanitas,
Laus, fama, fplendor, magnificentia!
O quàm repentè ab his volatis
Vos rapidis fugitiva pennis!
Ad regna Averni triftia confluunt:
Sanare nullis fcilicet artibus
Novere fefe, cum propinquat
Mors gravis impatiens medelæ.

CAP. V.

NUnc voce ſtellas percute flammeas,
Nunc voce valles percute concavas,
Ut icta vocalis remittat
Aura tibi ſonitum loquacem:
An ullus oris orbis in ultimis
Sic te dolentem commiſerabitur?
An turba juſtorum querelis
His faciles adhibebit aures?
2 Vir mentis impos rebus in aſperis
Spem ponit omnem, & frena dat impiis
Furoribus, greſſuque currit
Præcipiti temerè in ruinam.
3 Vidi ipſe talem ſæpè ego floridum
Frondoſa latè brachia pandere,
Radice fultum nil timenti
Horriferæ fremitum procellæ:
Vidi, ſed alti ut vox tonuit Dei,
Ætherque ſævis increpuit minis,
A ſtirpe mox vulſus tremendum
Lapſus humi ingeminat fragorem.
4 Proles periclis obvia plurimis
Infauſta latè cingitur, orphanos
Aperta vis graſſata natos
Præſidii viduos laceſſit.
5 Dumos repoſtas inter & arbutos
Meſſes latronum diripiunt manus,
Ædeſque perfringunt, & aurum
Et nitidos populant lapillos.
6 Non terra curas, non parit aſperos
Pulvis dolores; gens hominum tamen
7 Ad hæc ferenda eſt nata, tamquam
Alta petunt calidæ favillæ.
8 Fortuna * ſi me lubrica ſterneret,
Deum rogarem mox prece ſupplice;

* Id eſt, *Sors vel conditio vitæ.*

Deum fatigarem querelis
Uſque meis miſeroque planctu:
9 Qui mira promit ſigna potentiæ,
Quorum profundam nemo voraginem
A ſummo ad imum emetietur,
Nec numero reputata certo
10 Comprendet: amplis qui rigat imbribus
Verſata duris arva ligonibus;
Ut rideat blandè colonis
Fulta ſeges ſtipulis decoris:
11 Qui ſæpe tollit ex humili loco
Preſſos iniquis corda doloribus,
Inter togatas aulicorum
Ut ſedeant hilares catervas:
12 Qui callidorum conſilia obruit,
Et vana reddit prorſus & irrita:
13 Qui fraudulentos jure captos
Fraude ſuâ ſuper aſtra ridet;
14 Et mentis illis lumine fulgidum
Perfundit atris ſic tenebris diem,
Ut ambulans greſſumque firmans
Cæca ruat chaos in profundum.
15 At impotentes munificus trahit
A vi potentum & fraudibus impiis;
16 Ne pauperum ſpes obruatur,
Impietaſve animos reſumat.
17 O ter beatum! quem pater optimus
Curâ paternâ criminis arguens
Caſtigat, haud a ſtirpe vulſum
In barathri tenebras relegat:
Fac ergò vanos ne foveas metus,
Mœrore torpens pectora marcido;
Priſcam reducet ſanitatem
Omnipotens tibi rector orbis.
18 Infligit idem vulnera corpori,
Idem repellit vulnera ſedulus;
Unâque morbum ſæpe dextrâ,
Et placidum medicamen adfert.
19 Utcunque cinctus mille periculis
Dextrâ, ſiniſtrâ mille periculis,
Tu turbidæ fruſtrà procellæ
Terrificos trepidabis æſtus.

20 Tellure cultâ vota colentium
Fallente, numquam lethiferâ fame
Perdêre, numquam pertimebis
Horriferi fremitum duelli.
21 Clades, ruina, incendia, vastitas
Ventura mentem non quatient tuam:
Tu liber à linguæ flagello
Sub Domini latitabis umbra:
22 Tu vastitatem, incendia, prælia
Ridebis, ipsam & lethiferam famem;
Nec te ferarum infesta turba
Prædam avido laniabit ore.
23 Quin bruta tecum fœdera sancient,
Et saxa tecum fœdera sancient;
Ne vomerem hæc lædant, vel illa
Dente terant segetum catervas.
24 Ædes beabit candida pax tuas:
Quies penates incolet aureos:
Faustosque successus habebis:
Ex animo tibi vota cedent.
25 Semen videbis tam numerabile,
Quàm nata campis gramina floridis,
Quos rara fœcundat pruina
In liquidas glomerata gemmas.
26 Videsne messem rusticus ut suam
Serò reclusum volvat in horreum?
In ultima sic tu senecta
Ad placidum venies sepulcrum.
27 Hæc oscitanti non studio mihi
Quæsita tandem vera reperta sunt:
Amplectere ergò veritatem
Hanc geminis violenter ulnis.

CAP. VI.

AST hunc Iobus talibus mox excipit,
Acri dolore percitus:
2 O siquis adsit æstimator candidus!
Qui lance justâ penderet
Nostros dolores altera in trutina locans,
Gravidamque arenam in altera:

3 Quàm jure trutinam confiteretur meam
Longè elevare proximam?
Immane pectus degravat pondus meum
Rabidi doloris: hinc mihi
Laſſus fatiſcit ſpiritus, gemitum gravem
Lento trahens a gutture,
Ac vix anhelis graviter obluctans valet
Vox egredi pulmonibus.
4 Rerum creator jactat in me ſpicula
Sævo veneno fervida;
Sævo veneno, quod vigorem corporis
Animique prorſus ebibit:
Et undiquaque me tremendis obſitum
Circumdedit phalangibus.
5 An voce aſelli conqueruntur rancidâ
Per prata late florida?
Aut an querelam ſuſcitat famelicam
Taurus boatu languido,
Herboſa latè dum pererrat jugera,
Et grata tondet gramina?
Aut membra feſſus explicat languentia,
Rivi fluentis ad latus?
6 Ecquem ſaporis penitus expertem cibum
Guſtaveris, niſi hic ſale
Sic condiatur ut novus redeat ſapor,
Novamque gratiam adferat?
Talem videmus eſſe partem candidam,
Flavum tenello tegmine
Ovi implicantem, quam niſi adſperſam ſale
Comeſſe quis non deneget?
7 Sic jam palato cuncta ſordeſcunt meo
Sapore caſſo, ſcilicet
Me morbus ulcerum hinc & hinc ſcatentium
Fœtore ſuffocat gravi:
Quæ fœditatis ne manus quidquam auferat
Quondam abnuebam tangere.
8 O ſi benignus vota concedat Deus!
Nec aure ſurdâ reſpuat!
9 O morte ſubitò perdat! ô dextram exſerens
Vitam enecet miſerrimam!
Vitam uſque duris obrutam moleſtiis:
10 Namque aſpero ſic ſuaviter

Metas

Metas dolori poneret; ſic arduas
Evincerem moleſtias:
Ne parcat animam ſegregare à corpore;
Nam ſegregata à corpore
Volabit altum in ætherem: Quid? quod meis
Sermonibuſque & moribus
Divina populis omnibus myſteria
Legeſque ſanctas prodidi?
11 Quæ roboris mî ſtulta confidentia
Adblandiendo ſuadeat
Optare vitam longiorem? quæ mihi
Mentem incitet veſania
Sperare, tanta poſt malorum flumina,
Ævum beatum degere?
12 An me creavit ferreum rerum Parens
Aut ſaxeum, tot languidi
Perferre morbos corporiſque, & turbidos
Animi dolores anxii?
13 An ſpes opis vel ulla jam reſtat mihi?
Aut arte doctâ ab anxiis
Feliciter me ſubtraham doloribus,
Priſcum reducens gaudium?
14 Adverſa cum ſors intonat, fraternitas
Fratrem levare fratribus
Sævis doloris innatantem fluctibus
Suaderet atque impelleret:
At cæteris vappa iſte cum balatronibus
Dei timorem negligit.
14 Vicini, amici, & quos mihi firmiſſimis
Neceſſitudo vinculis
Junxit, relinquunt deſtitutum ab omnibus
Rebus laborantem in malis:
Cunctorum in auras avolat favor leves,
Torrentis inſtar fluminis:
16 Torrentis atro bruma quem ſtringit gelu,
Nives ſuperfuſæ tegunt.
17 At cum teporem ſol reducit aureus,
Æſtu rigorem temperans,
18 Repentè rivos in liquentes ſolvitur.
Hi varia tranſcurrunt loca
Latè, nec ullis finibus coerciti
Altum ſonanti murmure;

Diſperſa

Disperſa donec hinc & illinc agmina
Spectantium oculos fugerint.
19 Ad hos Temani principes olim, & ſimul
Lectis Sabæi copiis,
Labore & æſtu languidi greſſum trahunt,
Pedeſque feſſos incitant,
Laborioſas ampla ſpes levat vias.
20 Optata ventum eſt ad loca,
Quærunt laboris præmium, liquidas aquas
Sitim levare torridam;
Hinc inde quærunt, nec reperiunt uſpiam:
Rediêre ſanguinario
Rubore vultus denotante conſcios
Laboris haudquaquam utilis.
21 Sic noſtra veſtri ſpes favoris credula
Dilapſa prorſum eſt in nihil;
Dum nunc videtis perfidi caput meum
Rapidis procellis obrutum:
Cor palpitatis, ora pallor inficit,
Et alligat ſenſus ſtupor.
22 Num vos rogavi voce lamentabili?
Aut ora ſolvi talibus?
O arduis adferte opem periculis!
Et me laboris anxii
Onere levatum liberate arctiſſimis
Queis implicor jam anguſtiis;
O vos amici damna ſortis aſperæ
Lenite, & amiſſas opes
Gazaſque larga porrigentes munera
Meas mihi reducite!
23 Nam nunc feroci deprimit me dexterâ
Dira impotentûm audacia.
24 Quis noſter ergò nunc ſit error edoce?
Mox frena pertinaciæ
Addam: ſeverum haud veritatis vindicem
Rectè monentem reſpuam.
25 Quantum decoris ponderiſque & gratiæ
Aptis adhæret vocibus!
Sed nil leporis verba comitatur tua;
Nullum ſalis veſtigium.
26 Cur aſperis me vocibus laceſſitis
Effutientem inania;

Dum

Dum nunc minacem dirigit mors cuſpidem?
Namque hinc mea verba tranſvolant
Auræ volucris inſtar abſque pondere,
Magno licet cum murmure.
27 En! vos amico incogitanti conditis
Præceps lacunam ut irruam:
Pupillum & inopem frangitis conviciis,
Animumque turbidum angitis:
Et ſiqua nobis ſpes ſuperſit funditùs
Subitâ ruinâ ſternitis.
28 Huc mentis aciem intendite; & videbitis
Num lingua falſum effutiat.
29 Mutate mentem, opinionem vertite,
Nam verba vera diximus:
Mutate mentem, damna perpeſſi aſpera
Juſtas querelas fudimus.
30 An ſum locutus impia? an prudentiæ
Me plane inanem creditis?
Adeoque ſenſu deſtitutum, ut non queam
Fandum & nefandum cernere?

C A P. VII.

NOnne præſcripſit Dominus fugacis
Terminos vitæ? poſuitque metas,
Quas valet nemo ſuperare vaſtæ
Incola terræ?
Nonne conductos imitamur ære
Servulos omnes, ubi vel recenti
Manè ſol profert caput, aut recondit
Veſpere nigro?
2 Servus obſcuras tenebras anhelat
Noctis, ut merces veniat laborum,
Utque tranquillum requieta carpant
Membra ſoporem.
3 Sic ego mortem cupio, dolores
Quæ mihi mœſtos levet, & labores
Finiat longos, rapiatque in alti
Culmina cœli:
4 Nam rotas feſſi ut Pyroentis æquor
Lavit, in ſtratis requietis expers

De-

Deprecor noctem, roseamque lucem
Sæpè reposco;
Nam meos artus agitatus omnes
Usque constanti crucior tenore,
Donec auroræ jubar antevertat
Lucifer almæ.
5 Obsidet carnem fera turba nostram
Vermium; glebis cutis obvoluta
Pulveris cunctos propiùs tuentûm
Terret ocellos.
6 Blanda sors quovis radio avolavit
Ocior densam peragrante telam;
Ulla nec jam sunt mihi post priorem
Gaudia vitam.
7 Ah! potens rerum genitor, memento
Flabra gens nostra est animæ fugacis,
Quæ pigræ nobis vegetat movetque
Pondera molis:
Illa cùm fugit tenues in auras,
Nil sumus præter gelidum cadaver,
Putridis escam gregibus futuram
Vermiculorum.
8 Nullus in mundo faciem videbit
Postea (nec tu Deus ipse) nostram,
Mors ut obscuro moribunda membra
Condidit antro.
9 Nam velut nubes, modò quæ tegebat
Solis aurati radios decoros,
Prorsus in fumos citò dissoluta
Transit inanes:
Unicus finis manet, una vitæ
Meta mundanos sequitur colonos,
Scilicet cæcis tenebrosa condent
Antra cavernis.
10 Hîc jacent longis tenebris sepulti,
Nec domum rursus veterem subire
Fas; nec antiquam gelido sub antro
Ducere vitam.
11 Ergò nec justas reprimam querelas,
Quas miser fundo lacrimis profusis:
Certa nec nostris adhibebo cautus
Frena labellis.

12 Tunc

12 Tune me tantum, Pater alme! finxti
Quantus eſt pontus? tumidive ponti
Monſtra, tam duris clypeata ſquamis
Grandia cete?
Sin minus, quare, Pater! actiones
Perſpicis cunctas oculo ſagaci?
Nec tibi quidquid malè perpetravi
Tranſit inultum?
13 Atra nox furvis ſimulatque pennis
Induens cœli faciem ſereni,
Obruit gentes ſub utroque mundi
Axe jacentes:
Lectulus curas relevabit, inquam,
Lectulus dulcem referet ſoporem,
Et mihi blandâ requie dolores
Leniet ægros.
14 At mihi, ſomno redeunte, mentem
Territant diris ſimulacra formis:
Atque monſtroſis animum figuris
Somnia vexant.
15 Ah! piget vitæ miſerum fugacis;
Ah! magis nobis reputo beatos,
Quos tegit ſaxum gelidæ repoſtos
Viſcere terræ.
16 Non enim vivus remanebo ſemper;
Tempus annorum ſubitò meorum
Tranſvolans levem Zephyrum citatis
Deſerit alis.
17 Quantula eſt noſtræ ſobolis propago,
Hanc ut illuſtri jubeas honore
Splendidam claræ radiis decoris
Fulgere famæ?
18 Quantula eſt noſtræ ſobolis propago,
Hanc ut expendas trutinâ ſeverâ
Indies, juſtis ſcelerata penſans
Crimina pœnis?
19 Hinc precor paullum removeto greſſum;
Ore concedas ſpatium quietis,
Donec arentem libero ſalivam
Gutture ſicco.
20 Sum reus: verum tibi quid rependam?
Gentis humanæ venerande cuſtos!

Cur mihi ſemper miſero ſagittas
Dirigis atras?
Dirigis ſævas odii ſagittas:
Ipſe ſum pondus mihi non ferendum,
Dum fero tantos animo dolores,
Corpore morbos.
21 Cur mihi numquam ſceleris tenaces
Abluis ſordes? oculiſque culpæ
Semper intentis facies oberrat
Fœda vetuſtæ?
Mox enim nigri tenebris ſepulcri
Obrutus longum capiam ſoporem:
Me ſuperfuſæ tumulus recondet
Ater arenæ.
Ipſe me fato, Pater alme! functum
Quæreres fruſtrà: fugitiva numquam
Umbra poſt mortem gelidos redibit
Rurſus in artus.

C A P. VIII.

JAm, donec reliqui tacent, Iobum
Statim talibus excipit furentem
Bildadus, parili furore ſævus.
2 Tandem deſine, deſine impudenter
Vanæ murmura jactitare linguæ:
Tandem reprime verba, quæ rapaci
Euro ter citiùs volant, in alto
Qui vexat rapidis rates procellis,
Jactans undivagas per æquor alas?
3 An qui legibus adminiſtrat orbem
Leges ſperneret? aut an æquitatem
Ipſe everteret æquitatis auctor?
4 Si proles ſcelus horridum patravit,
Et pœnas ſceleri reportat æquas:
5 Tu tamen Domino manus ſupinas
Tollens ſupplicibus precare verbis:
6 Nil facti tibi conſcius nefandi:
Hoc ſi feceris, ille ceu ſopore
Excuſſo, ſtabilem tibi ſalutem
Præſtans, incolumes beabit ædes.

7 Et ſors principio favens in ipſo
Ridebit tibi termino ſenectæ,
Vultu blandior elegantiorque.
8 Quin patrum ſtudio ſagace cunctas
Ætates animo tuo revolvas:
9 Nam nos nil benè poſſumus notare,
Heſternâ modò luce procreati:
Vita umbratilis eſt in orbe noſtra.
10 An non ſecula te priora planis
Te verum poterunt docere verbis?
11 An non in media virens palude
Juncus creſcit, & inde ſuſtinetur?
An non & mediis virens in undis
Vimen creſcit, & inde ſuſtinetur?
12 Non ſemper tamen inde ſuſtinetur;
Quid? quod in media virens juventa
Quâvis ociùs areſiet herbâ.
13 Tales ſunt quibus excidit ſupremi
Regis mentio mentibus profanis:
Qui coram Domini colunt probantque,
Sed ſecum veneranda juſſa rident.
14 Horum ſpes, veluti ſecuris ictu
Poſtquam trajicitur cadit cupreſſus
Horrendo quatiens humum ſonore,
Planè à ſtirpe reciſa decidet mox:
Horum ſpes domus eſt aranearum.
15 Hac dum permanet in domo jacentes
Ponent corpora molliter, ſed illa
Labetur ſubito repente caſu:
Hanc binis humeris domum labantem
Tentabunt ſtabilire, ſed repentè
Convulſa horrificam trahet ruinam.
16 Auratæ facis igne procreati
Tangent ſidera vertice, & per hortum
Pandent brachia frondibus decora;
17 Radices quoque firmiter locatæ,
Spectabunt lapides procul latentes
In terræ medio ſinu profundæ.
18 Divini tamen ut ſonat furoris
Procella horrida, ſtirpitùs revulſi
Nullis poſt oculis videntur umquam;
Et qui tam benè floridos videbant

Visos fortiter esse pernegabunt.
19 Hanc spem scilicet esse constat horum
Cunctorum, quibus excidit supremi
Regis mentio mentibus profanis:
Qui coram Domini colunt probantque,
Sed secum veneranda jussa rident;
Horum divitias, opes, honores
Exsurgens herus alter occupabit.
20 Ecce hæc! secula quæ priora monstrant;
Curas omnipotens videt suorum:
Sed se consiliis negat nefandis.
21 Tu nostras vigilanter ergò voces
Observa: tibi rector orbis æquus
Tanto pectora gaudio replebit,
Tanto ut non valeas tenere linguam,
Quin risu ferias polum sonoro,
Quin plausu ferias polum canoro.
22 Et quisquis tibi parturit dolorem,
Spargetur subito rubore vultum;
Hostilesque domos polo minantes
Lapsas adspicies, solo jacentes.

C A P. IX.

JObus ergò quæ comes inclitus
Rectè monebat plurima comprobat;
Sed stat querelis, atque tenaciter
Caussam tuetur (nil titubans) suam.
2 Certè ista nostris splendida veritas
Clarum refundit luminibus jubar;
Verum Tonantis judicis æquitas
Horrore mentem concutit anxiam.
3 Quis ad tribunal judicis illius
Se sistet omni crimine liberum?
Quâ fronte, quamvis millia millium
Objectet illi, deneget unicum?
4 Pollet potentis robore dexteræ,
Pollet sagacis mentis acumine:
Quis, ejus armis qui caput obtulit,
Pulcrâ refulget clarus adoreâ?
Quis ejus iram provocat igneam,

Et

Et pace blandâ perfruitur tamen?
Vitamque grato degit in otio?
Et vota fauſtum ducit ad exitum?
5 Ad cujus iram robora montium
Convulſa pronam præcipitant fugam:
Rupeſque vaſtæ funditùs obrutæ,
Si frena laxat quando furoribus.
6 Ad cujus iram protinus undique
Confixa firmis terra repagulis,
Concuſſa motu terrifico tremit,
Tremenſque cunctos territat incolas;
Qui lege certâ nocte ſub algida
Phœbi coërcet lumina ſplendidi;
7 Qui luce versâ rurſus amabili
Vetat minores fulgere lampades.
8 Illius altis undique brachiis
Panſis, ab Euris Heſperium ad latus,
Phœbi latebras, fornice concavo
Convexa cœli regia panditur;
Ponti profundo in gurgite, qui ſuo
Fluxu & refluxu perpetuo ſolet
Latè perennes volvere vortices,
Stat, nec pes undis tingitur arduis.
9 Arcturon alto fixit in æthere,
Qui prata largis irrigat imbribus,
Matura mittens flumina, quæ ſeges
Aurata ſiccis faucibus imbibit;
Orionemque qui nitet aureo
Stellata cinctus pectora balteo,
Qui ſtagna velans marmore vitreo
Imponit undis frena rapacibus:
Ac mitiores Plëiadum greges,
Quæ dura campi jugera frigidi
Vernis reſolvunt imbribus, & plagam
Auſtri tepentem cum cane torrido.
10 Oſtendit oris orbis in ultimis
Stupenda vaſtæ ſigna potentiæ,
Quæ verba vincunt omnia, quæ ſuo
Splendore mentis lumina nubilant.
11 Hàc ecce greſſum dirigit ambulans,
Hàc ille tranſit ſpiritus igneus:
Mortalium ſed grex hominum tamen

Nec

Nec cernimus, nec cernere possumus.
12 Aufert beatæ pignora conjugis,
Aufert laboris præmia seduli,
Aufert honoris nomina splendidi,
Et destitutos undique deserit:
At ista donec vi Dominus suâ
Passim per urbes regnaque perpetrat,
Quis increpabit talibus? heus! rotam
Sævi furoris siste volubilem.
13 Frustrà dolores jam comes inclitus
Sedare, frustrà nititur anxiam
Levare sortem, Rex hominum Deus
Si frena laxat quando furoribus.
14 Egone stultus, debilis, impotens
In jus vocabo justitiam Dei?
Ac dira linguæ toxica garrulæ
In astra cœli turgidus evomam?
15 Si sanctitatis forsan opinio
Me blanda tollat, num rabies tamen
Propellet usque huc, criminis ut reus
Ipsum notarem crimine judicem?
Quin ture sacris imposito focis,
Taurumque juxta altaria dividens,
Illum rogarem mox prece supplice,
Fluente nostras imbre super genas.
16 Si supplicanti præbuerat mihi
Aures benignas, dum mihi carbasa
Distenderat sors flamine prospero,
Hanc rem esse fictam prorsus imaginor.
17 Nam nunc severæ justitiæ licet
Et puritatis sim mihi conscius,
Fractum procellis contudit asperis,
Densoque totum vulnere sauciat:
18 Duroque sic me pondere deprimit,
Urgetque pressum ut non valeam miser
Ex corde mœstos turbido anhelitus
Haurire, nedum verba profundere.
19 Si fata vellem tristia vincere,
Quisnam repugnet viribus illius?
Si judicari, quis Domino ac Deo
In jus eundi præstituat diem?
20 Si sanctitatem non sibi consonis

Et

Et puritatem jactito vocibus,
Mox ipſa dirâ inflata ſuperbiâ
Me lingua mendax jure coarguet.
21 Quamvis beato ſanctior Angelo,
Quamvis beato purior Angelo
Vixiſſem in orbe, vivere longiùs
Sperare nulla inſomnia cogerent.
22 Declamat ipſum hoc experientia
Ex anteactis eruta ſeculis:
Ad buſta ſemper morte pari probos
Rector ſeverus raptat & improbos:
23 Belloque, peſte & lethiferâ fame
Gentem piorum depopulantibus,
Curas ſuorum negligit anxias,
Nec hos periclis triſtibus eximit.
24 Et regna mundi regibus impiis
Regenda tradit, tradita protegit,
Secura firmans præſidio ſuo:
Sin ille non hæc, da, precor, alterum.
25 En uſque puram flagitiis manum
Qamvis tenebam, ſors volucris mihi
Fugit citatis curribus ocior,
Dieſque fauſti præteriêre jam.
26 Prænavigârunt veliferas rates
Vento tumentes lintea proſpero,
Et avolârunt accipitre ociùs,
Qui prædæ avaris unguibus imminet.
27 Quòd ſi relictis ergò doloribus
Gaudere toto pectore cœperim?
Quòd ſi querelis jam poſitis meis
Lætis ferirem ſidera vocibus?
28 Formido ne me Cœlituum Pater,
Qui frenat æquis omnia legibus,
Stultis foventem pectora gaudiis
Mox duplicatis cladibus obruat.
29 Si mente totâ & corpore criminum
Contaminatus ſordibus impleor,
Cur ergò vanis ipſe laboribus
Me laſſo noctes ſemper & indies?
30 O juſte rerum rector & arbiter!
Si me lavem undis uſque nivalibus,
Ornemque cura non ſine ſedula

Candore

Candore palmas marmoreo meas:
31 Tu me profundo juſtitiæ tuæ
Merſum barathro mox ita tingeres,
Ut ipſa poſſet palla viderier
Corpus vereri tangere putridum.
32 Interque noſtras nemo ſupervenit
Cauſſas ſeveri examinis arbiter,
Utramque penſans qui trutinâ pari
Nos turbulentis litibus eximat:
Homunculorum, ô arbiter optime!
Inſana tu ſubſellia deſpicis,
Hîc me ergò tecum ſiſtere neutiquam
Fas: id clientûm diſparitas vetat.
33 Interque noſtram nemo ſupervenit
Litem benignus qui dirimat fide-
Juſſor, Deumque conciliet viro,
Utrumque prendens pacificâ manu.
34 O tolle duram, Rex bone! dexteram
Me deprimentem ſupplicio gravi:
Exſolve curis pectora turbidis,
Horrore mentem nec crucia meam.
35 Sic alloquar te: ſic vacuus metu
Sermone tecum plurima diſſeram:
Sed vota vana hæc: non ita ſors favet,
Non ſic benignis vultibus adſpicit.

CAP. X.

NUnc mors an dubitas ſtamina ſcindere
Vitæ continuis fluctibus obrutæ?
Nunc lingua an dubitas murmure lugubri
Implere & miſeris æthera queſtibus?
2 Rerum ſancte parens! cœtibus impiis
Tu numquam famulum connumera tuum;
Monſtra, quæ ratio eſt, quòd mihi litiges?
Unde hæc ira ſuam traxit originem?
3 Cur tu nequitiæ viribus improbæ
Sanctorum ſobolem nunc ſinis opprimi?
Cur tu nunc famulum negligis anxium,
Qui ſemper ſtudio te ſequitur pio?
Sed qui ſub tacito pectore concoquunt,

Et concocta patrant facta nefaria,
Horum cœpta, licet principio aspero,
Successu recreas omnia prospero?
4 Num tu corporeo spiritus igneus
Sicut gens hominum lumine respicis?
5 Num certos tibi dant secula terminos,
Ævi perbrevibus clausa recursibus?
6 Ergò, juste Deus! desine, desine
Errores oculis cernere lynceis.
7 Numquam sum sceleris (quod neque te latet)
Horrendi illecebris captus inanibus;
Sed nec sancta fides nec pietas tamen
Curarum agminibus subtrahit obvium.
8 Per te, summe opifex! corporis undique
Ficta est Dedaleâ machina dexterâ;
Tu perdis tamen, & luctibus asperis
Luctus adjiciens acceleras necem.
9 O numquam ex animo decidat hoc tuo,
Quod me de luteo pulvere finxeris:
Et vis (nec dubito) more parentium
Me rursum in luteum solvere pulverem.
10 En! tamquam in calathum lac ubi funditur
In maternum uterum me modo fuderas;
Illic me assiduis sic manibus premens
Ac fingens, mulier rustica uti solet
Compressum manibus fingere caseum.
11 Me carnis tenero tegmine, me cutis
Posthac indueras; undique fulciens
Me fulcris validis ossium & artuum,
Compagem reliquam quæ mihi sustinent,
Ne casu subito machina corruat.
12 His factis, animam protinus igneam
Inflâsti calidis corporis artubus;
Hanc donis variis accumulaveras,
Hanc sæva procul à morte reduxeras;
13 Sed tandem rapidis me æstibus obrui
Curarum, innumeris atque doloribus;
Tecum hæc mens latuit sub tacito sinu,
In cæcis animi clausa recessibus.
14 Si quidquam sceleris perpetro, si malis
Aurem consiliis præbeo, si pedem
A recto dubium tramite distraho,

Tu me mox ſequeris vindice dexterâ:
15 Sed nec ſi pietas, ſpes, amor & fides,
Et candor maculis purus ab omnibus,
Stellato decorent me diademate,
Deluſus ſtolidâ ſpe mala perferam:
Errorum uſque adeo Cimmerium chaos
Offuſum tenebris me tegit horridis:
Nec certâ datur inſiſtere ſemitâ,
Nec plantas ſtabili ponere tramite:
O clemens genitor! nunc ope ſubleva
Afflictum, & placidus reſpice ſervulum:
En! pæne innumeris fluctibus obruor;
16 Et curæ accumulant ſe magis indies.
Me vindex laceras prævalidâ manu,
Ceu ſævis leo prædam unguibus involans:
Miriſque exagitas prætrepidum modis,
Prodens mirificæ ſigna potentiæ.
17 Addis lethifero vulnera vulneri,
Et ſemper furiis triſtis es aſperis:
Meque exoſa bonis mentibus horridæ
Clangoris quatiunt murmura bellici.
18 Ah! matris tumido cur utero ex meæ
Infans prodîeram? proh! pater optime!
Cur non nulli hominum ex ſemine cognitus
In ventos tenues protinus iveram?
Cùm primum genitrix ubera præbuit,
Infantem placido ſuſcipiens ſinu,
Involvens calidis corpora faſciis?
19 Hæc, ſi contigerat, ſors foret æquior:
Nam ſic, viſceribus matris ab intimis
Egreſſus, tumuli pulvere conderer;
Et ſi lætitiæ non fieret capax
Mens, curis fieret libera triſtibus.
20 An non noſtra citò clepſydra labitur?
Parce ergò, genitor! parce, mihi brevem
Nunc ſaltem requiem da precor, antequam
21 Me fatum trahat ad regna nigrantia,
Umbris & tenebris obſita nubilis:
22 Umbris & tenebris, quæ roſeum diem,
Si vellet radios ſpargere lucidos,
Pennis obruerent undique luridis.

CAP. XI.

MOx illum Zopharus furens adortus,
Iras ponere lugubresque questus
Suadet, nec veterem sequi tenorem,
Sed vitæ melioris institutum.
2 Annon copia verbulorum inanis
Refellenda videtur esse vobis?
An qui plurima garrulus loquetur
Fœdi criminis arguetur insons?
3 An linguam tibi nullus obserabit
Qui mendacia fingis ore falso,
Nec tibi salibus jocanti ineptis
Tingit purpureo rubore malas?
4 Tu dixti modò, semita solebam
In recta stabiles locare plantas;
Nostra sanguine pura mens manusque est,
Nec vixi sceleris patronus atri,
5 O si jam Deus, arbiter severus,
Mox linguæ retinaculum resolvat!
6 O si jam tibi pandat ille sacrum
Oraclum sapientiæ profundæ!
Non tibi nimios (scies) dolores
Inflig' Pater orbis exigebat:
Pœnas te invenies pati minores
Ingens quàm tua culpa commerebat.
7 An magnum potes assequi Tonantem,
Qui sceptrum in solio quatit tremendo
Stellarum globulis nitente claris?
An mens impia, vana, stulta, fallax,
Divinæ sapientiæ, æquitatis
Amplæ, justitiæ, potentiæque,
Immensum penetrabit in profundum?
8 Forsan sidera celsa permeabis,
Et cœlo caput inseres; sed illum,
Qui cœlum regit arduasque stellas,
An summum attigeris? vel in profundæ
Si fundum penetraveris gehennæ,
Divini tibi pervenire fas est
Ad plantam pedis? ingenîve curto

Metiri modulo tui valebis
Immensam Domini perennitatem?
9 Longinquam Deitas beata terram,
Et latum mare terminat: sed ipsa
Nullis undique terminata metis.
10 Seu quem sors rabidis premat procellis,
Seu blanda leve murmuret susurro,
Quis mundi prohibere conditorem,
Mortali generatus à parente,
Audebit rabidas tumens in iras?
11 Humanæ sobolis probè tenorem
Callet, vanaque cogitata mentis
Cernit lumine cuncta perspicaci:
Non ergò sceleris redibit ultor?
12 Humanæ sobolis sibi propago
Prudens & sapiens cupit videri,
Quamvis progeneratur illa stulti
Onagri ratione nasciturque:
Onagri arboreas colentis umbras,
Qui per prata protervitate lætâ
Insultans varias agit choreas.
13 Ergò criminis ergò cordis aulam
Expurga maculisque sordibusque,
Attollens Domino manus supinas.
14 Et facti malè pœnitens rubentem
Ingresso roseo colore vultum,
Horrendam scelerum omnium catervam
Hinc hinc ad stygias remitte lymphas.
15 Sic tolles faciem Deo serenam,
Turpitudine, labe, sorde puram:
Sic firmus remanebis atque constans,
Ab omni vacuus timore prorsus:
16 Prorsus immemor omnium dolorum,
Qui abscurrent subito repentè lapsu,
In morem fluvii imbribus creati,
Currentis violentiâ feroci.
17 Sic & sors placido reversa vultu,
Auroræ radiabit instar almæ,
Quando purpureas recens habenas
Quassans æquore surgit ex Eoo,
Fulgens clarior usque clariorque,
Dum Phœbi mediam tenentis arcem

Stellati

Stellati ætheris aureumque culmen
Exæquet radios nitore claros,
Curarum nebulis procul fugatis.
18 Sic te candida puritas fidesque
Securum statuent periculorum:
Sic ædes simul exstrues decoras,
Exstructasque habitabis, & quietem
Carpes undique tutus ipse tutam.
19 Et nox ut tenebris opaca cæcis
Terras & mare condidit polumque;
Tu mox in placido toro recumbes:
Non maris neque Martis æstuosi,
Non flammæ neque flaminis procellæ,
Abrumpent tibi turbidum soporem:
Quin longâ quoque purpurâ decorum
Te fasces reverenter antecedent:
Turba te miserabilis clientûm
Exposcent facilem sibi patronum.
20 Sed qui nequitiam sequuntur atram,
Hos tristis manet exitus, nec umquam
Pœnas effugient satis severas:
Horum spes velut umbra mortuorum
Dilapsa in tenues abibit auras.

CAP. XII.

QUestibus hinc variis aditum patefecit Iobus,
Singultu medios impediente sonos:
2 Scilicet in vestro sapientia sola cerebro
Permanet? & solium collocat illa suum?
Vestraque cum tumulo condentur membra sub alto,
Ipsa quoque in tumulum lapsa repentè cadet.
3 Ergóne concedam laudes ego jure priores,
Doctrinâ, ingenio, cognitione, fide?
Omnia quæ vobis adeo admiranda videntur,
Magnificis adeo concelebrata sonis:
Ecquis in immenso non hæc sciat omnia mundo,
Cuicumque humanæ mentis acumen inest?
4 En! ego qui mœstas tollens ad sidera palmas,
Imploro æthereum supplice voce Deum:
Quique meam vitiis mentemque manumque pudendis
Absti-

Abſtineo noctes abſtineoque dies;
En! miſer oblitis jaceo deſertus amicis,
Opprobrium ſociis ludibriumque meis:
5 Scilicet ut lampas tenebroſo in tempore noctis
Non oculis grata eſt lumine caſſa tuis;
Sic mihi cum tenebris lucem ſors obruit atris,
Me miſerum comites deſeruêre mei:
Qui ſtruit inſidias dubiarum ambage viarum,
Incautos rabidâ dilaceratque manu.
6 Qui ſcelerum genus omne fovet gremioque recondit,
Contemnens magni juſſa verenda Dei;
Illorum anxiferis domus undique libera curis
Floret, divitiis facta ſuperba ſuis.
7 Quin age pennigeram ſtultiſſime conſule turbam,
Conſule terribiles ungue rigente feras:
8 Conſule fœcundam quæ parturit omnia terram,
Quique ſub æquoreis piſcis abundat aquis.
9 Cuncta fidem faciunt numquam ſine lege Tonantis
Fortunæ ancipitem ſe variare rotam:
10 Cujus ab arbitrio vivit moriturque ſupremo
Gens hominum, & quidquid terra vel unda creat.
11 Nonne cibos ſapidum diſtinguit ritè palatum?
Nonne probat varios auris acuta ſonos?
12 Vos quia jam niveos imitantur tempora cygnos,
Judicio reliquos exſuperare decet.
13 Robore conſilioque valet Regnator olympi,
Cunctaque ad arbitrium dirigit ille ſuum.
14 Diruit, ædificat loca diruta, claudit ahenis;
Exſolvit libitu carceribuſque ſuo.
15 Æquora limitibus modò continet, & modò rurſus
Tota latet vitreis abdita terra vadis.
16 Robore conſilioque valet Regnator olympi;
Fraus illi pariter ſimplicitaſque patet.
17 Gentibus externis jubet inſervire potentes,
Duraque purpuream jura ſubire togam.
18 Carceris exemtis iterum ſqualore tyrannis,
Tradit magnificâ ſceptra tenere manu:
19 Atque iterum, quocumque libet ſibi tempore, magnis
Regibus auratum dejicit ille thronum.
20 Cum libet argutæ periit facundia linguæ,
Nulla patrocinio fit bona cauſſa bono:
Cum libet extremæ periit ſapientia vitæ;

Orbaque

Orbaque judicio eſt ipſa ſenecta ſuo.
21 Sæpè tuum tenebris ſplendorem involvit opacis,
Et minuit vires, Rex venerande! tuas.
22 Sæpè etiam latebris myſteria clauſa recludit,
Hinc atque hinc umbris, Heſpere! tecta tuis.
23 Ille facit populos numeroſâ prole beatos;
Rurſus dat celeri pignora cara neci:
Ille facit populos latè ſua tendere regna;
Rurſus & ad ſpatium contrahit illa ſuum.
24 Subtrahit ille animum ſapientibus, inque receſſu
Silvarum dubias cogit inire vias:
25 Perque nigras tenebras, perque avia longa viarum,
Purpureo titubant ceu ſtimulante mero.

C A P. XIII.

CUncta olim hæc oculis noſtris atque auribus hauſi,
Olim animi hæc latebris delituêre mei.
2 Ergóne concedam laudes ego jure priores,
Doctrinâ, ingenio, cognitione, fide?
3 O pater omnipotens noſtram ſi expendere cauſſam
Nunc velit, & vitæ facta probare meæ!
4 Sed vos vaniloquo mendacia fingitis ore,
Nec miſero medicam ferre poteſtis opem.
5 Contrahite, ô comites! vanæ retinacula linguæ,
Si ſapitis; lucro linguâ retenta foret.
6 O! mihi nunc animos certatim advertite veſtros,
Dum penitùs cauſſam labe reſolvo meam.
7 Ergóne larvati pietatis tegmine vultis
Pro Domino contra juſque piumque loqui?
8 Oreque falſidico laudem, decus, inclita facta,
Numen veridici concelebrare Dei?
9 Eſt igitur cordi vobis luſtrare profundi
Hunc face juſtitiæ pectoris antra ſuæ?
Siccine ſperatis Dominum vos fallere rerum,
Ut ſiquis ſocium falleret ipſe ſuum?
10 An ſua corrumpi blandis dat pectora verbis,
Si tacitâ cæcos texitis arte dolos?
11 Nonne Dei æterni majeſtas, gloria, ſplendor,
Perſtringent radiis lumina veſtra ſuis?
12 Vos præter cineres eſtis nihil, inque ſepulcrum

Cor-

Corpora pulvereum pulvere facta cadent.
13 Nunc me pauca precor taciturni audite loquentem:
Dummodo sic in me maxima pœna ruat.
14 Cur fragilem teneo vitam quasi dente tenaci,
Vel quasi conclusâ ne volet illa manu?
15 Quamlibet omnipotens vitæ mihi stamina scindat,
Hinc spes, hinc animæ vita salusque meæ.
16 Illius ante thronum veniens mea facta probabo,
Nec subitus veniet nostra per ora pudor:
Ille erit ille unus rebus mihi turris in arctis,
Nam solet in cæca mente probare pios:
Quique illum ore tenus tantum reverenter adorant,
His pudor infamem spargit in ora notam.
17 Ponite paullisper rabidæ fera jurgia linguæ,
Et pateat monitis pervia porta meis.
18 Ecce meas tenui partes ego fortiter audax:
Nec dubito, Domino vindice, victor ero.
19 O aliquis Domino mecum si vindice certet!
Mox moriar linguam si retinebo meam.
20 Tu modò, summe Deus! duplicem concede favorem,
Sic numquam latebras coget inire pudor.
21 Hinc remove gravidam dextram, miserisque figuris
Desine quæso animum discruciare meum.
22 Tunc vel promtus ero tibi respondere petenti,
Vel me responsus redde petente tuos.
23 Heu quanta est numero vitiorum turba meorum!
Tu mihi judicium quanta sit ede tuum.
24 Cur dulcem calida vultum mihi condis in ira?
Cur mihi terribilis sic fine fine manes?
25 Tunc levem stipulam foliumque agitare caducum
Et ventis odii vis lacerare tui?
26 Plurima sunt in me memori tibi scripta libello:
Quæ juvenis merui serior hora luit:
Sera redundavit sceleris vindicta vetusti,
Distat & ab meriti tempore pœna sui.
27 Me vinclis retines, longæ vestigia vitæ
Dinumeras, calces stigmatibusque notas.
28 Tabidus interea morbis & edacibus æger
Absumor, veluti res cariosa, miser:
Paullatim absumor veluti quæ pascit avaris
Vermiculis rapidam vestis adesa gulam.

C A P. XIV.

SEmine quicumque eſt noſtro ſatus, ilicet illi
Vita brevis variis eſt cumulata malis.
2 Provenit ex utero velut è tellure creantur
Gramina, quem ſubitò mors truculenta metit:
Non manet in terris, ſed mens citò membra relinquens
Ut levis, inductis nubibus, umbra fugit.
3 Cur me ergò trutinâ pendis, Pater alme! ſeverâ?
Cur oculos in me dirigis uſque tuos?
4 Ecquis enim in mundo poterit rem fingere puram
Sordibus impuris? nullus opinor erit.
5 Quando ita reſtringis ſpatiis mea tempora certis,
Quæ nullis hominum tranſiliiſſe licet:
6 Jam requiem concede brevem, deſiſte parumper,
Dum pactum perago ſervus ut ipſe diem.
7 Arbor enim ſpes eſt dura licet icta ſecuri
Quòd ramos iterum ſit paritura ſuos:
8 Quamlibet in gremio terræ carioſa jaceret,
Quamlibet annorum dente pereſa foret:
9 Floreſcet liquidas venis ſimul imbibit undas,
Fixa velut madido planta novella ſole.
10 At ſubitò gens noſtra perit, gens noſtra per auras
Avolat; atque ubi tunc quove ſub axe latet?
11 Sicut aqua oceanum, Phœbo abſorbente, relinquit,
Verſaque in æquoreos non redit illa lacus:
Utque perit rapidum ſenſim ſiccata per æſtum,
Nec veterem repetit fluminis unda locum:
12 Sic homo perpetuum carpit ſub pulvere ſomnum,
Donec ſupremus miſceat aſtra dies.
13 Sancte parens! gelido tumuli me conde ſub antro,
Dum tua cum tepidis avolet ira Notis:
Immemor irarum tandem memor eſto precantis;
Et repara laceræ naufraga membra ratis.
14 Si quem lethiferâ rapuit mors horrida dextrâ,
An rurſum antiquo vivere more poteſt?
Ergò vigil ſemper maneo, ſemperque manebo,
Intentus ſtudiis nocte dieque piis:
Ultima lux donec volitantem à corpore mentem
Terreno ad patrium ducat ab orbe polum.

15 Sæpè tibi fundam, genitor bone! vota precesque;
Sæpè mihi facilis vota precesque dabis:
Vota precesque dabis: tibi non spernetur in ævum
Facta tibi artifici fabrica pulcra manu.
16 Tu mea comprendis numero vestigia certo,
Observans oculis crimina cuncta tuis.
17 Cuncta velut tumido condis mea crimina sacco;
Sacco, qui nulla ex parte foramen habet.
18 Mons ingens simulatque cadit, præruptaque rupes
In cinerem & lapides undique sparsa redit.
19 Unda cavat lapidem, plantam eluit unda feracem:
Sic tu spes hominis votaque vana facis.
20 Perdis eum, & teneræ succidis stamina vitæ,
Tunc perit in roseo qui fuit ore color.
21 Tunc quoque, seu soboles rebus sublata secundis,
Sive sit adversis subdita, nescit iners.
22 Ipse tamen miseris cruciabitur undique membris;
Sentiet ipse animo tristia multa suo.

CAP. XV.

TUnc Eliphazus eximiam viri
Felicitatem prædicat integri,
Atque impiorum inauspicatum
Vota docet retudisse finem.
2 An vir sagaci mentis acumine
Ventosa frustrà verba profunderet,
3 Quæ nec loquentem aut audientem
Auxilio relevare possunt?
4 Securus, omni seposito metu,
Rerum parentem tu prece supplice
Non invocas, in rebus arctis
Præsidium & miseris asylum.
5 Vox ipsa prodit nequitiam tuam,
Vox ipsa fraudes prædicat impias:
6 Te teste linguâ detegente,
Teste alio nihil indigemus.
7 An tu creatus primus es omnium?
Aut ante montes factus es arduos,
Qui saxeas præbent latebras
Vertice graminibus comantes?

8 Tibine rerum conditor omnium
Arcana mentis prodidit? & tibi
Spectare concessit perennis
Consilii tacitos recessus?
Unumque blando lumine te videt?
Unoque gaudet te sapientia?
Mortalium ex cœtu virorum
Te socium sibi legit unum?
9 Quid intueris lumine lynceo
Vel sanctitatis vel sapientiæ,
Quod non videmus cernimusque
Nos acie quoque perspicaci?
10 Jam tecta canis tempora crinibus
Sunt nostra: nobis jam tremor occupat
Artus seniles, qui parentem
Nempe tuum senio præimus.
11 Dei potentis nomen amabile,
Numenque sanctum num tibi spernitur?
Num jura legum sacrosancta
Sub pedibus, furibunde! calcas?
12 Quas volvis artes pectore subdolo,
Fraudesque versutas malè callidus?
Cur ipse tete sic procacem
Esse probas oculo loquaci?
13 Cur in Deum sic inveheris furens?
Cur dira linguæ toxica garrulæ
Ipsum profundis in Tonantem? &
Ore vomis rabido venenum?
14 Quid procreata ex semine putrido
Propago stulta est? partaque feminis
Impura gens, ut assequatur
Justitiam studiosa puram?
15 Non ille sanctis nititur Angelis,
Quos ala pennis evehit aureis:
Quin templa cœlorum serena
Fœda etiam videantur illi.
16 Considerato hæc: qualis habebitur
Gens nostra, fœdam quæ scelerum omnium
Turbam imbibitque ingurgitatque,
Ceu liquidas avido ore lymphas.
17 Arrectus aures nunc mihi ferveas;
Oracla pandam nunc sapientiæ;

Oracla, quæ multos per annos
Ipſe meis oculis videbam:
18 Oracla primis prodita patribus,
Tranſmiſſa ſeris uſque nepotibus,
19 Soli incolæ, non inquilini,
Cum tacitas habuêre terras.
20 Per tota vitæ tempora lubricæ
Sævos dolores parturit improbus:
Et præda ſemper impiorum
Corripitur manibus latronum.
21 Quocunque lætus tempore vixerit,
Murmur tremendum territus audiet;
Rebuſque florentem ſecundis
Pernicies nec opina perdet.
22 Spem ponit omnem rebus in aſperis,
Exire cæco de barathri ſpecu:
Ejuſque pectus turbulentum
Mucro petit gladii cruenti.
23 Huc errat illuc undique quæritans
Miſer prementem quo ſatiet famem;
Diem tenebris obvolutam
Eſſe ſibi meminit propinquam.
24 Terror tremorque & luctificus dolor
Illum obſidebunt undique, rex velut
Stipatus ingenti catervâ,
Sanguineo radiante ferro.
25 Contra potentem cœlituum Patrem
Fidens inani robore dimicat:
Contra ætheris Regem ſupremum
Sæva movet truculentus arma:
26 At Rex ſupremus quàm citò prodiit
Adverſus illum, tam citò concidit:
Nec ſquameo ferri nitore
Se miſerum radians tuetur:
27 Ejuſque vultus lethiferâ manu,
Malaſque rubro ſanguine fulgidas
Deformat, & carnem revellit
Poplitibus timidoque tergo.
28 Tunc teſqua terrarum incolet arida,
Domoſque nullis gentibus hoſpitas;
Domos, columnis quæ minantur
Succiduis ſubitam ruinam.

29 Nec

29 Nec parta cæcis recula fraudibus,
Nec parta ſævis recula viribus
Florebit, aut præſtabit umquam
Perpetuum ſtabilis tenorem.
30 Tellure quamvis conſitus humidâ
Frondoſa late brachia porrigat,
Areſcet æſtu, & eruetur
Horriferis Boreæ flagellis:
Semel tenebris obrutus horridis,
Et tectus umbris undique nubilis;
Numquam è tenebris ille & umbris
Terrificis iterum redibit.
31 Ne blanda ſtultum fallat opinio
Qui vanitatem pectore diligit;
Nam vanitatis tandem ad illum
Perveniet numeroſa merces.
32 Ante inſtitutum perveniet diem,
Ejuſque terræ ramulus inſitus
Nec tollet altam ſeſe in æthram,
Nec viridem rapiet colorem.
33 Brumæ rigores ſentiet aſperos,
Cancri calores ſentiet aridos,
Uvaſque ritu pampinorum
Diſcutiens oleæque frondes.
34 Cui melle vox eſt ſubdola ſuavior,
Sed felle mens eſt intus amarior;
Qui judicum ad ſe corda flectit
Muneribus labefacta magnis:
Uterque pœnas ſuſtinet aſperas,
Utrique clades imminet, imminet
Horrenda: mox prolem domumque
In cinerem fera flamma ſolvet.
35 Nam machinantur nequitiam, intimo
Et machinati pectore perpetrant:
Et fraus eorum cara ſemper
In gremio ſoboles fovetur.

CAP. XVI.

HÆc Eliphazo jam locuto vocibus
Acerrimè mordacibus,

Jobus

Iobus irâ concitatus aſperâ
Mœſtam querelam ſuſcitat.
2 Quouſque linguæ tendet hæc procacitas?
Medici dolorum improvidi!
Eheu! cicatricem imperiti luridam
Prope coeuntem ſcinditis.
3 Plagâ recenti ecquando me conviciis
Vexare tandem deſines?
Quæ cauſſa te? quod calcar urget aſperis
Me vocibus laceſſere?
4 Procella nobis fracta ſi proſterneret
Fluctus tumentis impetus,
Vobiſque ſolitâ jam viciſſitudine
Blandum ſerenum nubibus
Confunderetque, & fluctibus tumentibus
Trepidam carinam attolleret:
Quaſſare poſſem verticem, & ludibria
Voce aſperare ludicrâ.
5 Aſt ego doloris anxii ſolatium
Vobis pararem dulcibus
Verbis; loquela noſtra vos perfunderet
Suavis liquore balſami,
Quò perferatis fortis adverſæ graves
Forti procellas pectore.
6 Cur me rogatis ſemper ut ſilentio
Alto loquelam ſupprimam?
Nam nec loquendo, aut frena linguæ comprimens,
Rabidos dolores lenio.
7 Rerum creator degravat me ingentibus
Nunc obrutum tumultibus:
Et nunc amicis, nunc propinquis omnibus,
Et liberis & conjuge
Sum deſtitutus atque ſolitarius.
8 Ruga en ſenilis exarat
Frontem juventæ limen ingreſſam ſuæ
Ævi in vigore floridi!
Genas macilentas pallidaſque & ſqualidas
Imago mortis occupat:
Teſtantur hæc & illa contemplantibus
Quæ cura pectus excoquat
Reneſque cæcis delitens præcordiis.
9 En! quiſquis implacabili

Ferveſcit

Fervescit odio, probra jactat impia
Furiis acerbus asperis:
Orisque proni in contumelias graves
Lacerat flagello saucium:
Dentes fatigat dentibusque, & horridùm
Ignita fulgent lumina.
10 Scurra & balatro sese in unum colligunt;
Et ora hiatu libero
Laxata diras ingerunt calumnias,
Et propalam convicia.
11 O sancte rerum conditor! me deseris
Prædam impiæ tyrannidi;
Prædam lacerandam dentibus crudelibus,
Avidâque cædis dexterâ.
12 Nuper quietem liber à doloribus
Dulcem undiquaque carpseram;
Et sic sereno navigabat æquore
Euros adepta prosperos
Carina nostra; at illa nunc ingentibus
Illisa scopulis frangitur:
Tu me prehensum genitor à cervicibus
Validâ rotasti dexterâ:
Hinc artuumque & ossium compagibus
Jacent solutis corpora:
Tu me sagittis transigendum & spiculis
Opponis ut metam tuis.
13 Comitum tuorum turba me stridentibus
Cinctum sagittis appetit;
Hinc ergò renes dissecor tot ictibus
Foraminosos: hinc humi
Fel eliquatum effunditurque, & gutture
Telluris absorptum latet.
14 Tu me gigantis instar atrocis manu
Sævâ prehendis irruens:
Et membra nostra fracta mille partibus
Discerpis irâ turgidus.
15 Nunc ergò saccis velo me squalentibus,
Comam obvolutus pulvere.
16 Vultusque lacrimis irrigo, atque oculis meis
Imago mortis insidet.
17 Hæc cuncta quamvis perpeti coegerat
Fortuna læva, non tamen

Perſolvo pœnas criminis: rerum parens
Facit mei periculum:
Nam ſcelere puram ſemper abſtinui manum,
Preceſque fudi ſupplices
A corde puro, corde fraudis inſcio.
18 O terra! te teſtem advoco,
Si noſtra falſos lingua concinnat dolos,
Si vana fruſtrà jactitat,
Ne nos querentes facilis intuere, ſed
Aurem ſeveram denega:
Nec ſcelera, cædes, furta, fraudes impias
Noſtras tenebris obruas.
19 Sed cur in orbe & cœtibus mortalium
Integritatis inclitæ
Teſtes vocarem? teſtis eſt rerum parens
Qui ſiderum palatia
Flammis decora fulgidis perambulat.
20 Cur ergò curem quamlibet
Rident amici me procellis obrutum?
Quin rideant, at interim
Ego profuſis lacrimiſque & fletibus
Numen ſupernum ſupplico.
21 O ſi liceret conditoris optimi
Thronum verendum & arduum
Sic invocare! ut invocamus judices
Noſtro creatos ſemine,
22 Dum vita reſtat. Namque ſpatio perbrevi
Tenues in auras avolans
Tranſibit anima, reditus unde non patet,
Mortis per atræ limina.

CAP. XVII.

JAm noſter putridum ſpiritus halitum
Fundit, jam ſpatium temporis invidi
Tranſcurrit citò, jam mors penetrabilem
Tendit lurida cuſpidem.
2 Non tu nunc ſalibus me petis aſperis,
O quondam comitum turba fidelium!
His ipſe his oculis omnia conſpicor
Quæ coràm opprobria ingeris.

3 Quin

3 Quin ante ætherium ſi libeat thronum
Siſtis, propoſitam quâ venias diem
Tu? vel quis comitum ſpondeat optimum
Mecum accedere judicem?
4 O Rex omnipotens! ante tuum thronum
Si cauſſam inciperent ſiſtere, tu citò
Illos dejicies; nec ſuper æthera
Frontem conſpicuam ferent.
5 Nam ſecum tacitè qui ſcelus excoquit,
Dum blando loquitur mollia murmure,
Cum tota ſerie funditus erues
Illum lethiferâ fame.
6 Eheu! fæx populi (nec prohibes) mei
Me coram opprobrium multiplicant meum,
Me cujus fuerat mentio nominis
Ceu blandæ ſonitus lyræ
7 Aures illiciens: lumina lacrimis
Torpent: aſſimulat jam cutis arida,
Quam pictis tabulæ frontibus exhibent,
Diram mortis imaginem.
8 Exemplo monitus juſtus & innocens
Noſtro nequitiam vitet, & omnibus
Præſtet diſſimilem qui ſceleri ſuo
Prætendunt faciem bonam.
9 Juſtus juſtitiæ carpere tramitem
Semper perpetuum pergit, & innocens
Vires accumulat quotidie novas,
Florens robore vivido.
10 Nunc mentes igitur vertite: vos ego
Rectis juſtitiæ moribus inſtruam;
Nam veſtro ſolidæ vix ſapientiæ
Quidquam in pectore comperi.
11 Eheu! jam celeres præcipiti gradu
Tranſivêre dies votaque inania,
Noſtra & ſpes nimium credula proſpero
Jam truncabitur exitu.
12 En! atris tenebris lurida nox venit,
Noſter ſol radios deproperat ſuos,
Mox vaſto oceano flammiferum caput
Ævi perpetui teget.
13 Ut vivam ulterius, mors fore deſtinat
Nobis perpetuam ſub tumulo domum:

Et clauſa in feretro pulvereo mihi
Condet membra ſub aggere:
His me depoſitum nempe cubilibus
Somnum conſtituit carpere ferreum;
Somnum quem minime rumpere quàm libet
Horrendi ſtrepitus valent.
14 Non ergò merito nomino pulverem
Patrem? Et vos pariter, pulveris incolæ!
Matrem ritè voco, examina vermium,
Et conſanguineos meos.
15 Ah! quò ſpes abiit nunc mihi credula?
Quò pennis mihi ſpes avolat aureis,
Et me nunc miſerum protinus orphanum
Rebus linquit in aſperis.
16 Humani generis mortua ſcilicet
Clauſtro mors inhibet corpora ferreo:
Poſt fatum cinerum gens hominum jacet
Atro in viſcere putrium.

CAP. XVIII.

Tunc reſponſa ferox aſpera vocibus
Bildadus referens liberioribus,
Felle acri furioſæ
Linguæ ſpicula collinit.
2 Quò jam garrulitas ſe rapit improba?
Jam tu ſtultitiæ præcipitem tuæ
Curſum fiſte parumper:
Da verbis aditum meis.
3 Quid tecum in tacito pectore murmuras,
Laxans vaniloquæ frena ſuperbiæ?
Cur nos lumine ſpernis,
Tamquam quadrupedes vagas?
4 Si vultum laceras unguibus aſperis,
Et crines manibus, ſi lapidi caput
Illidis, miſerandis
Proclamans ululatibus:
5 An tellus ideo ſedibus eruta
Tranſverſim ſaliet? vaſtaque montibus
Saxa evulſa vetuſtis
Lapſu præcipiti ruent?

6 Can-

6 Candelæ nitidum lumen, & impio
Splendentem radiis lampada lucidis
Denſis nox tegit umbris,
Et nigris tenebris premet:
Horror concutiet, concutiet tremor
Ædes Cimmeriis nubibus obſitas:
Nec fax ulla refulgens
Lucem reddet amabilem.
7 Incautus gradiens illaqueabitur,
Fraudis fraude opifex illaqueabitur:
8 Et quam ſtruxerat ipſe
Præceps in foveam ruet.
9 Prendetur tacitis pes quoque caſſibus
Quos latro in mediis explicuit viis;
Per deſerta ferarum
Fumoſis procul urbibus.
10 Et præſens oculis conſpiciet ſuis
Terrorum innumeras undique copias:
Veloci pede fretus
Nequidquam rapiet fugam.
11 Illi dira fames corpora tabida
Siccabit macie & robora deteret,
A dextra atque ſiniſtra
Horrendum exitium imminet.
12 Illi dira fames robora deteret,
Et vultus roſei floricomum decus,
Vireſque atque vigorem
Mortis falx fera demetet.
13 Ac vana in mediis deſtituet malis
Spes illum, indomitâ cum tulerit manu
In cæcum barathrum, Rex
Terrorum arduus omnium,
14 Mors: cum magnificas ille reliquerit
Ædes fraude malâ & viribus improbis
Per ſtragem viduarum &
Orborum patre conditas.
15 Tunc ignes Dominus ſulphure flammeo
Mixtos terrifico murmure depluet,
Pompoſaſque ſequaci
Flammâ ædes populabitur:
Mox collapſa cadent icta bipennibus,
Illi purpureis brachia frondibus

Efflorentia, truncus
Arefcet citò putridus.
16 Et fplendor, decus, & gloria nominis,
Laus & magnificæ pompa fuperbiæ
Sub terra latitabunt,
Saxo marmoreo abdita.
17 Gazas divitias atque potentiam
Ingentem foboles poftera nefciet:
Æternifque tenebris
Longa oblivia diluent.
18 Nec dum perpetuis fecula feculis
Se volvent, patrias accipient opes
Stirps longæva nepotum,
Tam fœdi foboles patris.
19 Totius feries pulcra propaginis,
Totiufque domus dædala machina
Unâ clade peribunt,
Momento fimul unico.
20 Quæ præfens oculis viderit hæc fuis,
Quæ poft hæc avidis auribus hauferit
Ætas, jure ftupebunt
Terrore ac trepido metu.
21 Sic eft: pernicies obruit impiis
Rem, prolemque fimul, funditùs & domum
Affuetis venerandas
Leges fpernere numinis.

C A P. XIX.

JAm ferè curis variis Iobus
Obrutus, mœftas duplicat querelas:
Spe tamen fretus medio in dolorum
Flumine geftit.
2 Ergò non umquam mihi definetis
Turbidam verbis cruciare mentem?
Et venenatæ jaculis acutis
Pungere linguæ?
3 Ecce! jam probris decies pudendis
Invicem vos me modò vulneràftis,
Quamlibet noftræ videatis omnes
Fata ruinæ.

4 Si viam rectam dubius reliquit
Et per anfractus abiit recurvos
Pes, & erroris remanet reatus
Nunc quoque nostri:
5 An mihi vestrum tamen inde quisquam
Ausit insultare, meosque casus
Aggravet, priscam repetens procaci
Murmure culpam?
6 En! caput nostrum pater ille mundi
Obruit sævis penitus procellis:
Me suo incautum subito implicavit
Casse prehensum.
7 En! miser clamo lacrimasque fundo:
Ille neglectam sinit ire culpam,
Nec sequi curat scelus impiorum
Vindice pœnâ.
8 Et mihi cunctos aditus viarum
Clausit à dextra simul & sinistra;
Et pedes lapsu instabiles tenebris
Terret opacis.
9 Sustulit læto capiti coronam
Gemmeam, sceptrum manibus verendum:
Sustulit membris Tyrio nitentem
Murice vestem.
10 Nunc meam pessumdedit ille vitam;
Nunc opes, laudes, decus ac honores,
Spem quoque amovit procul usque ab ima
Stirpe revulsam.
11 Horridâ fervet violentus irâ:
Induit vultus graviter minantes,
Nunc ut hostilem videatur in me
Sumere mentem.
12 Ejus ad nutum veniunt cohortes
Ære fulgentes, habitaculique
Ambiunt pressis latus omne nostri
Undique turmis.
13 Jam genus patrum propiorque sanguis,
Jam comes longo sociatus usu
Spernit afflictum, veteremque plane ob-
litus amicum est.
14 Nesciunt priscum socii sodalem:
Perfidi fratres procul abstitêre,

Quos mihi vinclo propiore nectunt
Stemmata gentis;
15 Quique sub nostro jacuêre tecto
Me peregrinâ facie intuentur;
Me vel ancillæ velut inquilinum
Fronte protervæ.
16 Servus ad nutum mihi promtus olim
Erigit cristas mihi jam superbas;
Meque contemnit sibi supplicantem
Ore modesto.
17 Ipsa, quæ quondam face nuptiali
Se mihi in cunctos sociavit annos,
Horret exhalantem & abominatur
Oris odorem:
Dura persistit, misero marito
Dura, ceu gestet rigido metallo
Cor, nec exstinctas renovant amoris
Pignora flammas.
18 En! mihi illudunt titubante linguâ
Lacte vix pulsi puer & puella,
Meque proscindunt salibus protervis
Probraque jactant.
19 Omnis arcani mihi testis, omnis
Quem favor longo sociavit usu,
Odit antiqui penitusque spernit
Nomen amici.
20 En! dolor lento jecur igne torret,
Et coquit nostras penitus medullas,
Vix cutem nobis tenuem reliquit
Ossa tegentem.
21 O manum fesso date nunc benignam!
O manum fesso date nunc amici!
Namque divinæ jaceo ulceratus
Vulnere dextræ.
22 Vosne divino socias furori
Subditis flammas? neque profluente
Ulcerum tabo mihi commoventur
Ferrea corda?
23 O meas voces, mea verba si quis
Digna nil vermes metuente cedro
Scriberet velox calamo sequaci in
Cortice fido!

24 O meas voces utinam tenerent
Saxa cælatas adamante duro!
Saxa non umquam peritura longæ
Dente senectæ.
25 Nam (scio) nostræ genitor salutis
Vivit, & terras super ille stabit,
Cum chaos priscum referet suprema
Protinus hora:
26 Quamlibet vermis rapidus tenellam
Et cutim & carnem penitus vorârit;
Hunc ego cernam propriis ocellis,
Non alienis.
27 Quamlibet curâ miserisque morbis
Viscera & renes mihi deteruntur;
Hunc ego cernam propriis ocellis,
Non alienis.
28 Sic loqui certè, comites! deceret;
Cur virum frustra cruciamus ægrum,
Cui jacet semen pietatis imo
Cordis in arvo?
29 Quisque jam vestrum caveat, tremendus
Imminet vobis gladius Tonantis,
Qui genus totum scelerum retundit
Dente trisulco.

CAP. XX.

AST illum furiis turgidus asperis
Confestim Zopharus duriter increpat,
Ac iræ immodicæ jam retinacula
Jussit currere libera.
2 Nunc mens indomitis fluctuat æstibus
Irarum, & tacito denegat in sinu
Concludi, cupiens protinus egredi,
Non magno sine murmure.
3 Nunc linguæ innumeris undique spiculis
Sese cor tenerum non sinit amplius
Compungi, referans & pharetram suam,
Ut tela exserat aspera.
4 Nonne hæc à patribus cognita veritas
Est semper, reliquis prodita posteris,

Ex quò gens hominum pulvere condita
Gratæ duxit anhelitus
5 Alternos animæ? ſcilicet impius
Qui coràm Dominum diligit & colit,
Sed clàm nequitiam pectore concoquit,
Parvo tempore geſtiet:
Curru victor eat dux licet aureo,
Sceptrum magnificâ concutiens manu,
Momentum tenebris obruet unicum
Pompamque & decus inclitum.
6 Quamvis eximiâ ſidera gloriâ,
Quamvis conſpicuo nubila vertice
Altus contigerit, quàm ſubitò tamen
Ceu ſtercus putridum interit!
7 Clamabunt homines quò vaga gloria,
Quò laus & decus hinc illius, illius,
Qui multis viguit clarus honoribus,
Pennâ præcipite avolat?
8 Nam curſu celeri diffugiet levis,
Ut pennis tacitè cum ſopor humidis
Fert quæ ludificant veſpere lurido
Mentes ſomnia credulas.
9 Cunctorum illè oculis ſe rapiet citò;
Nec lecti ſociam, nec ſua viſcera
Dulcis conjugii pignora, nec domum
Rurſus viſet amabilem.
10 Illius ſoboles orba erit omnibus
Patris divitiis, partaque fraudibus
Infandis rabidâ vel violentiâ
Reddet debita pauperi.
11 Laſcivis etiam quæ juvenum in choris
Fecit luxuriæ deditus impiæ,
Hæc illum comitant in tumulo cavò
Dilapſum in cineres putres.
12 Quamvis omne ſcelus fœdaque crimina
Sub lingua jaceant grata recondita;
13 Tandem ore humifico dum liquefacta jam
Sponte in guttura defluant:
14 At poſtquam cupido ventre reconditur,
Mel in fel ſubito degenerans gradu,
Diſrumpet tumido viſcera pharmaco,
Quod ſerpens vomit horridus.

15 Gazas quas avido gutture devorat
Cunctas mox madidos despuet in sinus;
Illi continuas nam Deus inficit
Miscens hippomane dapes.
16 Illi Gorgoneis pocula temperat
Linguæ vipereæ tincta liquoribus;
Ac os spumiferum quod vomit aspidis
Virus lethiferum bibet.
17 Nec cornu facilis divite copia
Largè mellifluos sufficiet favos;
Nec vitam in placido transiget otio,
Curis liber edacibus.
18 Longùm divitiis nec fruitur suis,
Congestisque opibus per scelus impium,
Per fas atque nefas, nullaque propriis
Linquet prædia posteris.
19 Nam semper tenues opprimit orphanos,
Et tectum tugurî pauperis aridis
Obsessum stipulis funditùs obruit
Horrendis furiis ferox.
20 Quin vastus stomachus nec satiabitur
21 Ullis deliciis: hinc rabies gulæ
Dira absumet opes, pauperies gravis
Deprensam sobolem premet.
22 Ac dum conspicuis fulget honoribus,
Blanditur stolidis dum sibi somniis,
Incauto tacitis dedita fraudibus
Latronis manus imminet.
23 Diram deliciis dum satiat gulam,
Laxans indomitæ frena licentiæ,
Tunc Rex omnipotens in medias dapes
Iram depluet horridam.
24 Pilis dum trepidâ terga dabit fugâ,
Defiget jaculis terga sequacibus
Arcus, queis aditus fiet ad intima
Fibrarum penetralia.
25 Ferro sanguineo viscera mox petet,
Ac in visceribus deseret, hostium
Crudelis manus: hinc inde ferocibus
Pungetur latus ensibus.
26 Ejus tota domus lurida tristibus
Squallebit tenebris: tota vorabitur

Flammis, væ miſeris ni citò fugerint!
Væ bis terque domeſticis!
27 Cœli teſtis erit regia criminum,
Quæcumque illa oculis viderat aureis:
Tellus teſtis erit Dædala criminum,
Quæ monſtrum hoc parit unicum.
28 Quas vaſtis cumulat cumque laboribus
Gazas, divitias, magnificentiam,
In ventos tenues vanida tranſvolant
Iræ vindicis impetu.
29 Hæc merces operum redditur impiis,
Hæc illis Dominus digna laboribus
Præbet continuis præmia, ſemina
Pro ſemente legentibus.

CAP. XXI.

AT ſic Iobus mox comitem ſuum
Sermone ſuavi molliter increpat,
Et improbis monſtrat probiſque
Ancipitem variare ſortem.
2 Advertite aures, ora tenete, dum
Profundo verba dulcia, melleo
Lepore concinnata, dumque
Pauca loquor Charitum labellis.
3 Solamen ipſo cùm gravius malo
Vos applicetis vulneribus meis,
Tenete linguas, ſic ferocem
Fas fuerit relevare morbum:
Quas ore voces nunc ego proferam,
Audite primùm: tunc velut antea
Sermone finitò miſellum
Ludibriis onerate ſævis.
4 Ego querelis non onero meis
Mortalium de ſemine quempiam,
Audire nullum in orbe poſco
Mente meos patiente queſtus:
Quòd ſi benignis fortè ſodalibus
Sortem dolerem cum lacrimis meam;
Non jus & æquum, non decorum,
Non pietas prohiberet illud.

5 Hæc in latebris pectoris intimi
Quæ dico vobis quæso recondite:
Manete dum promo latentes
Attoniti tacitique caussas.
6 Hæc me volutantem in tacito sinu
Miraculorum millia millium
Circumstrepunt terror pavorque,
Et miseris quatiunt figuris.
7 Cur ad senectam sæpius ultimam
* Fata improborum tempora protrahunt?
Cur plebe stipantur clientum,
Innumeris opibus potentes?
8 Pulcram perenni stirpe propaginem
Florere cernunt: atque videntibus,
Vigentibusque æterna crescit
Fertilium series nepotum.
9 Non est medullas luctificus dolor,
Nec corda pungunt sollicitudines:
Nec morbus in portas eorum
Lethiferis venit ullus alis,
10 Ut vacca tergo sustinuit suo
Taurum salacem, mox uterus tumet
Fœtu tenello, nec laborat
Hunc studio pariendi inani.
11 Grex liberorum progreditur foras,
Lætisque pulsat sidera cantibus,
Terramque tundit, multiformes
In numeros agitans choreas,
12 Et cum canoris organa tympanis
Pulsare docto pollice gestiunt,
Mœstamque curis degravatam
Deliciis relevare mentem.
13 Tam laxa tradunt frena libidini,
Tam blanda degunt molliter otia,
Ut longa momento senectæ
Tempora vel breviora credant.
14 Idcirco dicunt: hinc procul, ô Deus!
Facesse, nostris desine mentibus
Inferre vim, legumque duris
Circumagens inhibere frenis,

* *Per Fata hic intellige providentiam divinam.*

15 Quid eſt perennis conditor omnium,
Qui regna mundi numine temperat?
Quid proderit ſi forſan illi
Fuderimus miſeras querelas?
16 En! corde pravum concipiunt ſcelus,
Dextrâque pravum perficiunt ſcelus:
Furore mentes concitantur,
Et rabidâ ſtimulantur irâ.
17 Quàm ſæpe rerum rector ab impiis
Aufert lucernæ lumina ſplendidæ!
Quàm ſæpe compulſus furore
Præcipites agit in ruinam!
18 Ut huc & illuc turbinis impetu
Pulvis recurrit, vel ſtipulæ leves;
Sic ille conſuevit profanos
Continuis cruciare curis.
19 Duro ſeverus ſupplicio Deus
In prole ſera puniet impium;
Sed ipſe certè duriores
Nequitiæ luet ipſe pœnas.
20 Suam videbit luminibus ſuis
Stragem, furorem numinis horridum
Potabit, hic potus veneno
Delicias vitiabit omnes.
21 Mors ut ſenectæ ſtamina diſcidit,
Ecquid penates, progeniem, torum
Curabit? an lætâ peractam
Mente queat reputare vitam?
22 Celſi creatorem ætheris optimum
Ecquis docebit? arbitrio ſuo
Qui principum fœdat ſuperbos
Et lacrimis maculat triumphos.
23 Eſt quem cruentâ mors fera dexterâ
Tollit juventæ in robore floridæ;
24 Cui lacte pectus & medullis
Humidulis recreantur oſſa:
25 Eſt quem cruentâ mors fera dexterâ
Tollit, moleſtis uſque doloribus
Qui ſubjacet, languore mœſtam
Tabifico comitante menſam:
26 Ambo tegentur pulvere ſordido,
Amboſque vermis pulveris incola

De-

Depaſcet atrox, indieſque
Dentibus aſſiduis vorabit.
27 En vos receſſu cordis in intimo
Quæ cogitatis, ſunt mihi cognita!
En certa conſtant quæ putatis
In tacitis animi latebris!
28 Luxu paratas magnifico domos
An diruerunt fulmina funditùs?
An nunc (rogatis) regis ædes
In tenues abiêre ventos?
29 Quin tranſeuntes poſcitis hoſpites,
Qui regna viſunt extera gentium?
Hi vos ab exemplis, opinor,
Conſpicuis, ſtolidi! docebunt:
30 Vacare pravum vindice liberum,
Aduſque lucem quâ Deus Angelis
Hinc inde ſtipatus redibit,
Flammiferâ ſpecie coruſcus.
31 Quis digna reddet præmia? quis dabit
Abominandis æqua laboribus?
Nemo univerſo in orbe; namque
Intrepiduſque animique fortis.
32 Cunctos procaci ſpernere lumine
Dum vivit auſit; membraque ſpiritus
Ut liquit, ille expers pericli
In tumuli remanebit antro.
33 Amœna propter flumina mortuus
Ponetur; ingens & comitantium
Turba antecedet & ſequetur
Buſta alacri decorata pompâ.
34 Cur ergò vanis æthera vocibus
Impletis omnem? meque miſerrimum
Solaminis prætextu, amici!
Dejicitis ſalibus protervis?

C A P. XXII.

TUnc ora, facto cæteris ſilentio,
Sic Eliphazus ſolverat.
2 Quis in remotis orbis oris naſcitur
Mortalium de ſemine,

Qui

Qui ſanctitate aut puritate Cœlitum
Magno parenti profuit?
Quamquam ipſe ſanctus voce ſanctâ & pectore
Et dexterâ ſe juverit.
3 Si dextra tibi ſit pura ſcelerum ac ſordium,
Deo hinc voluptas affluet?
Aut ſi ſequaris recti & æqui regulam,
Quid ei redundat commodi?
4 Tene ille verbis reprehendet mollibus
Rerum creator omnium?
Plagamque veritus duriorem infligere,
Non reprimet ferociam
Tuam flagellis, ſed ſuavi blandiens
Sermone linguæ melleæ?
5 Quàm fœda facies eſt tuorum criminum?
Quanta eſt eorum ratio,
Quæ nulla lingua calculare noverit,
Nec ulla mens comprendere?
6 Nam tu creatos propriis parentibus
Peſſumdediſti fœnore,
Et veſtibus tu pauperem ſqualentibus
Sæpe exuiſti & orphanum.
7 Nec ſole feſſum & arduis laboribus
Haurire flumen paſſus es:
Nec durus umquam pauperi famelico
Manum tuam porrexeras.
8 Sed quiſquis opibus polluit potentibus,
Multâ decorus gloriâ,
Illi, ſed illi ſemper unico, tuæ
Portæ patebant regiæ.
9 Nec tu benignâ ſublevaſti dexterâ
Viduas maritis feminas;
10 Nec patre caſſos filios: hinc undique
Terror tremorque luridis
Circumdedêre te paventem umbraculis:
Hinc palpitat cor anxium.
11 Hinc te tenebris nox opacis obſidet,
Lucem ſerenam obnubilans:
Hinc æquor undis æſtuans tumentibus
Caput reſorbet obrutum.
12 Felicitatis ſomnio dum indulſeras,
Rebus ſecundis inſolens,

Sic

13 Sic ipſe tecum dixeras: Rerum parens
Fandum & nefandum negligit:
Nam quomodo ille nube denſâ conditus
Mortalium res cerneret?
14 Illius oculos inter & mortalium
Res atra nox prætenditur:
Campos profundos ætheris perambulat,
Queis nubium ſubtexitur
Fornix opacus: ergò numquam lumine
Terras jacentes reſpicit.
15 An perſpicacitate cautus lynceâ
Tu ritè circumſpexeras
Vitæ tenorem quem tenebant impii?
16 Queis ante tempus atra mors
Injecit ungues tam repentè fluminum
Vaſto voratis gurgite.
17 Qui ſic profano muſſitabant murmure,
Effutientes impia:
O magne rerum conditor! pedem abſtrahe
A ſede noſtri pectoris:
Vanos labores cur teramus indies,
Tuo obſequentes numini?
18 Quum tu reſolvas ora ſtulta talibus:
Qui cogitabant impii,
Et cogitata abominanda fecerant,
Ædes eorum copia
Cornu beavit undiquaque divite;
Sed me timentem numinis
Hinc inde iniquis obrutum moleſtiis
Fortuna læva deprimit.
19 En! (crede ocellis, crede ſaltem propriis)
En! jure nobis omnibus
Queis ſola vitæ meta, ſola regula eſt
Lex ſacroſancta numinis,
Ridet benignis ſors ſecunda vultibus:
20 At quidquid illis omnibus
Reſtabat, ædes gemmâ & auro divites,
Cum ſplendida propagine,
Flammis anhelis æſtuoſi ignis furor
In pulverem redegerat:
Hæc cuncta juſtus impiis contingere
Læto intuetur lumine,

Et hoc beatum lætus ad ſpectaculum
Altum cachinnum ſuſcitat.
21 Ergò ad parentem Cœlitum revertere,
Manuſque tolle ſupplices;
Illi propinquo adjunge te conſortio,
Sceleris nefandi pœnitens;
Sic blanda ſeſe pax tibi comitem dabit,
Et vota reddet proſpera.
22 Quas ore voces ille cumque fuderit,
Has aure lætus imbibe.
23 Sic te ipſe ſummi Dominus & rector poli
Cunctis beabit commodis.
24 Sic tu maniplis more denſi pulveris
Sinum replebis aureis:
Aurum, caminis ex Eois profluens,
Tamquam lapillos colliges.
25 Tibique rerum rector in rebus malis
Aſylum erit tutiſſimum:
Nec larga deerit æris umquam copia,
Quæ ſpem reducat anxio.
26 Tunc ipſe certâ numinis fiduciâ
Fretus, valebis fortiter
Coram tremendo Regis æterni throno
Vultus tuos attollere.
27 Tunc ſupplicabis voce lamentabili;
Advertet ille ſupplici:
Tunc ad ſecundos vota duces exitus;
Nec ſpes inanes nutries.
28 Quamcumque mente ſtatueris ſententiam,
Eventa læta ſentiet:
Meridiano ut clariores lumine
Tuæ actiones fulgeant.
29 Dextrâ, ſiniſtrâ, lætus intueberis
Tot obrutos moleſtiis
Hinc inde duris; liber ipſe & integer
Uno in Deo ſpem collocans:
Qui jure vanâ turgidos ſuperbiâ
Premit, obſequentes erigit.
30 Qui civitates fulcit omnes robore,
Quæ ſcelere puram continent
Mentem manumque; tam bonis placabilis,
Tam mitis ac amabilis.

CAP.

C A P. XXIII.

ERgò mox ſævâ violentus irâ,
Atque perfuſus lacrimis Iobus
Clamat, effundens miſeros ab imo
Pectore queſtus.
2 Nunc meo, en! æther gemitu remugit
Pulſus, & mœſtis reſonat querelis,
Nec tamen verbis rabidos ad unguem
Pingo dolores.
3 O mihi ſi nunc liceat videre
Quo quatit ſceptrum ſolio verendum!
Quam Pater mundi poſuit colendam
Numine ſedem!
Hanc ego nullum ſceleris pudorem
Fronte teſtatus peterem rubenti,
Nec metu pœnæ trepido reſultans
Corda tumultu.
4 Hîc meam firmâ ratione cauſſam
Judicis coram facie tenerem:
5 Is meam vitam meritò probaret
Puriter actam.
6 Mene dejectum à ſolio tremendo
Truderet? non ſic violentus eſſet:
Quin mihi infirmos valido novaret
Robore nervos.
7 Sic ſuper ſtellas radiis decoras
Tolleret noſtram Deus æquitatem:
Sic reportarem numeroſa ſanctæ
Præmia vitæ.
8 Ecce! defigo radios ocelli
Antè, tum flectens aciem retrorsùm
Dirigo, ſed ſe Dominus tenebris
Veſtit opacis.
9 Nec ſatis: dextram pede pertinaci
Hinc peto, rurſuſque peto ſiniſtram:
Sed mihi denſas Deus hîc & illic
Objicit umbras.
10 At mihi certè benè providebit;
Rebus anguſtis magis eniteſcam,

Ad modum flavi decies recocti
Igne metalli.
11 Namque conſtanti ſtabilis tenore
Illius legem colui verendam:
Nec meos fecit titubare greſſus
Nubilus error.
12 Nec vias liquit pietatis umquam
Mens levis capta illecebris caducis;
Et Dei ſermo fuit uſque noſtrâ
Gratior eſcâ.
13 Sed tamen rerum Pater atque Rector,
Quidquid in cæcis animi latebris
Cogitat, tandem validæ patrabit
Robore dextræ:
Nam quis in mundo prohiberet illum,
Qui polum nutu regit univerſum?
Ejus unius ratio voluntas
Digna putatur.
14 Ergò de me quod ſtatuebat olim,
Seu bonum ſive id ſecus eſſe vellet,
Fiet: hoc illi latitat ſub alta
Mente repoſtum.
15 Hinc ſtupor ſenſus tenet alligatos,
Hinc ſalit pectus; penetratque in oſſa
Terror, & noſtros tremor undiquaque
Concutit artus.
16 Nam Deus noſtram ſine fine mentem
Turbidam longis cruciare curis
Perſtat, & longo mea mens liqueſcit
Fracta dolore:
Jam liquet longo mea mens dolore
17 Fracta: cur me non cita mors ademit,
Sors mihi ut vultu fugitiva riſit
Blanda ſereno?
Antequam nigris penitus ſub umbris
Texerat nomen tenebroſa noſtrum:
Antequam vaſtis decus atque pompam
Obruit undis.

C A P. XXIV.

SI Deus mundum regit univerſum,
Morte nunc raptans celeri juventam,
Nunc ſeni claudens lacrimoſa tardo
Lumina fato:
Unde qui legum pia juſſa ridet
Impius vitam peragit beatam,
Donec ad longos tremulæ ſenectæ
Pervenit annos?
Quum volutabro ſcelerum in profundo
Corporis vires, animi vigorem
Mergat, & ſemper violenta patret
Crimina pernix.
2 Sæpè qui limes, genitor quietis,
Arva ſejungit ſociis ab arvis,
Vi trahit ſecum, & pecudes amœna
Prata vorantes.
3 Sæpè caſſorum genitore aſellos,
Qui ſuper campos ſaliunt virentes,
Et bovem caro viduæ marito
Raptat avarus.
4 Pauperem faſtu premit arroganti,
Atque ſecretos fugere in receſſus
Cogit, ut tutus maneat profundo
Conditus antro.
5 En! velut ſilvas onager feroces
Qui colit, mollem fugat ille ſomnum,
Antequam Titan radios Eois
Exſerat undis:
Tunc locos currens per inhoſpitales,
Unguibus prædam lacerat cruentis;
Hâc fit illius ratione proles
Impia pinguis.
6 Falce diſſectos violenter agros
Nudat auratis nitidos ariſtis;
Pampinos uvâ vacuos in ampla
Vite relinquit.
7 Detrahit veſtes inopi, facitque
Nudus ut noctem peragat ſoporam,

Bruma dum cunctos vitreo coërcet
Marmore rivos:
8 Utque per montes gelidos vagetur,
Grandine in nudos humeros cadente,
Inque saxosis tremebunda condat
Membra latebris.
9 Quin & infantem, tumidas papillas
Qui premit binis avidè labellis,
Orphanum tollit gremio parentis
Impete sævo:
Fœnore injusto tenuem & pusillum
10 Perdit; & nudum facit ire semper,
Bruma dum cunctos vitreo coërcet
Marmore rivos:
Fruge demessâ, simul atque pauper
Pauculas dextrâ segetes caducas
Colligit, lectasque domum reducit
Pectore læto:
Instat extemplò furibundus ille,
Pauperem dextrâ spoliat rapaci,
Atque mercedem assidui laboris
Subtrahit omnem.
11 Pauper, autumno veniente, fructum
Discutit pinguem ex oleis, & uvam
Pampinis, verùm rapido latroni
Servit utrumque.
12 Hinc sonant mœstis plateæ querelis,
Terra longinquo resonat boatu:
Nec Pater mundi scelera hæc retundit
Vindice dextrâ.
13 Quisquis hunc vitæ sequitur tenorem,
Lumen exosus tacitè precatur,
Nox ut obscuris rediens obumbret
Æthera pennis.
14 Dulcis auroræ jubar antevertit,
Ut premat ferro tenues cruento,
Dexteram quisquis maculare gaudet
Sanguine justo:
Phœbus ut sese in thalamos recondit
Tethyos curis vacuus diurnis,
Ille furtivis hominem innocentem
Cædibus aufert.

15 Sic

15 Sic & intentis oculis adulter
Vesperem serum, sceleris latebras,
Lætus exspectat, faciemque falso
Velat amictu:
16 Quâ domo pulcræ faciem puellæ
Vidit, & visam tacitè cupivit
Sole fulgenti, petit hanc soporæ
Tempore lunæ:
Tunc rotas lunæ cupit esse tardas,
Et gradu lento peragrare cœlum:
17 Clara lux illi tenebrosa mortis
Umbra videtur:
Namque si quisquam sua facta sciret
Conscius, terror subitus tremorque
Turbidos artus quateret, comæque in
Fronte rigerent.
18 More torrentis subiti per auras
Impius transit tenues, nec illi
Vineas largum pluvio beabit
Agmine cœlum.
19 Cana nix languet medio sub æstu,
Quam bibit partim radiis decoris
Phœbus, & partim bibulæ voratur
Gutture terræ:
Sic & horrendi sceleris minister
Per gradus tandem in nihilum redibit,
Cum semel longum capiet soporem,
Marmore tectus.
20 Et patri, matri & reliquis propinquis
Excidet, longis tenebris sepultus:
Vermis impuram cupido vorabit
Gutture carnem:
Illius laus, & decus, atque splendor
Clarus obscurum cadet in sepulcrum,
Sicut in terram recubat cupressus,
Icta securi.
21 Dente lascivo lacerat carentes
Prole fœcundâ thalamos: nec umquam
Sublevat tristes viduas, malorum
Pondere fractas.
22 Sub jugum dites trahit & potentes;
Et thronum adscendens, ratione nullâ

Sontis,

Sontis, insontis, rigidam securim
Cæde cruentat.
23 Quamlibet carpat placidam quietem,
Illius vitam Pater orbis æquâ
Lance perpendit, meritisque plectet
Crimina pœnis.
24 Quamlibet nomen, radiis nitescens
Aureis, cunctas volitet per oras,
Et poli tangat nitidi cacumen
Vertice celso:
Ast opes, pompam, decus, ac honores,
Dira mors tandem subitâ recidet
Falce, maturis radiata tamquam
Jugera granis.
25 Fortè mentiri videor: quid ergo?
Quilibet mecum petat hîc arenam,
Meque facundæ superare tentet
Fulmine linguæ.

CAP. XXV.

Bildadus ergò terribilem Dei
Justâ efferebat laude potentiam,
Præclara rerum conditoris
Facta poli super astra tollens.
2 Rerum ille summus rector & arbiter
Et regna terræ, & spumea cærula,
Et verticis nutu tremendi
Sidereum moderatur orbem:
Quæ lingua nomen prædicet illius?
Quæ musa numen concinat illius?
Abusque formidandum Eois
Gentibus Hesperios ad Indos.
3 Quis mente vel comprendere languidâ,
Vel curiosis subdere calculis
Magno Tonanti inservientes
Angelicas valeat catervas?
Quæ terra Phœbum nesciat aureum,
Latè coruscis qui radiis nitet,
Qui Persiam telis decoris
Percutit, occiduasque Gades?

4 Quis ergò cretus ſemine putrido
Se jactitabit crimine liberum?
Quis gente natus femininâ
Juſtitiam ſibi vindicabit?
5 En ſordet illi Cynthia, quamlibet
Se copulatis cornibus alliget!
En lampades ſordent minores,
Flamminiferis radiis comantes!
6 Quantilla noſtræ eſt ergò propaginis
Stirps, ævi iniquis obvia dentibus?
Quam parvulis nil intereſſe
Vermiculis tineiſque conſtat:
Vitalis auræ lumen amabile
Utrique carpunt, vitaque debilis
Utriſque vaneſcit per auras,
Debilibus ſociata membris.

CAP. XXVI.

ERgò miſer miſeros queſtus duplicavit Iobus;
Verbaque jam dederat liberiora dolor:
Quàm benè defectis inſtauras robora membris?
Et relevas animi vulnera dura mei?
3 Quàm benè triſtitiæ pellis mihi nubila mœſtæ?
Quæque doces miſero ſit medicina viro?
4 Cur adeò noſtros juvat exagitare dolores?
Unde animi rabies provenit iſta tui?
5 Omnipotens rerum genitor, qui cuncta creavit,
Qui regit arbitrio cuncta creata ſuo:
Ille ſub æquoreis animavit monſtra lacunis,
Quæ ſcopulos inter vaſtaque ſaxa latent.
6 Illius ante oculos patet atræ janua mortis;
Ille videt tenebras, orce profunde! tuas.
7 Perpetuos ſua templa Deus convolvit in orbes
Cærula, purpureis undique picta globis:
Templa, ſuper vacuum latè pendentia cœlum:
Æthereos vacuum fundat inane polos:
Et circumfuſo ſuſpendit in aëre terram,
Quæ jacet in medio, pondere preſſa ſuo.
8 Alligat æthereas nebularum in tegmine lymphas,
Nec nebula hæc gravidis rupta liqueſcit aquis.

9 Sæpè

9 Sæpè oculis aufert ſtellata palatia noſtris,
Subtexens nitido nubila nigra polo.
10 Æquora propoſitas juſſit ſua claudere metas,
Dum lucem tenebræ, lux tenebraſque fugit.
11 Quamprimùm horrendo tonitru facit ille fragorem,
Concutit æthereos, orbe tremente, globos.
12 Scindit in innumeras vaſtum mare protinùs undas,
Altaque ſpumiferum tollit ad aſtra ſalum:
Si ſibi quis vanos avidè congeſſit honores,
Dejicit & valido deprimit ille pede.
13 Sparſit in aſtriferis paſſim miracula cœlis,
Cæruleum varia pinxit ab arte polum:
Quique tuam caudam ſinuoſos flectis in orbes,
Artifici finxit te, baſiliſce! manu.
14 Cernimus ecce oculis lippis hæc paucula! verùm
Quantilla eſt magni portio nota Dei?
Adſpice, cum crepitum dederunt vaga fulmina raucum,
Quis non humano vivus in orbe ſtupet?

CAP. XXVII.

SEd nondum miſeros queſtus finivit Iobus;
Progreditur, lacrimas continuatque ſuas:
2 Per Dominum, æthereos nutu qui temperat orbes,
Juro; per æterni numina magna Dei:
Numina, quæ noſtros cumulant irata dolores,
Judiciumque animi ſurripuêre mei:
3 Dum trahit alternas animæ mihi ſpiritus auras,
Dum luteam retinet mens generoſa domum:
4 Nulla ego fallaci pingam mendacia fuco,
Nec fluet ex labiis fraus maleſana meis:
5 Nec veſana ſequar ſtolidæ deliria linguæ,
Ceu foret hæc vitæ norma tenenda meæ:
Juſtitiæ dare terga meæ, dare vela furori,
Nulla valent animum cogere verba meum.
6 Nil conſcire mihi, nullâ palleſcere culpâ,
Hæc mihi perpetuò ferrea turris erit.
7 Novi equidem injuſtos vaſtam exſpectare ruinam:
Hoſtibus eveniant talia fata meis!
8 Ecce virum niveo morum candore nitentem,
Qui ſcelera in tacito pectore dira coquit!

Quò tandem illius, quò ſpes malè credula tandem,
Triſtia cùm celerem fata tulêre necem?
9 An Deus in rebus clamantem exaudiet arctis?
Et ſacro ex adyto ſigna ſecunda dabit?
10 An ſemper mandata Dei veneranda revolvet?
An ſemper miſeras fundet in aſtra preces?
11 En vobis miranda fero, memoranda recludo!
Nec taceo laudes, conditor alme! tuas:
12 Imò patent oculis jamdudum hæc omnia veſtris:
Cur igitur ſtolido ſic juvat ore loqui?
13 Impius horrendas patitur pro crimine pœnas;
Illi Rex hominum præmia digna dabit:
Hic ſcopus, hæc miſeræ meta eſt extrema ſenectæ,
Hoc regit infauſtam ſemper in orbe rotam.
14 Si ſupereſt illi ſobolis numeroſa propago,
Blandaque poſteritas rura paterna tenet:
Trajicitur medias, ferro reſerante, medullas;
Membraque ſanguineo vulnere ſecta cadunt:
Aut mortem, ſtimulante fame, properare morantem
Exoptat longis attenuata moris.
15 Quos habuit ſocios uſquam vel ſanguine junctos,
Hos gremio impoſitos alta tenebit humus:
Et ſiqui fuerant comites carique propinqui,
Rejicient animo nomen inane ſuo:
Nec conjux viduata virum deflebit ademtum;
Nec lacrimis faciet ſtrata madere ſuis.
16 Haud ſecus ac cineres cumulet vaſti æris acervos;
Et tunicas avidè comparet uſque novas:
17 Comparet, aſt illas recipit pia turba gerendas;
Et coacervatas jure reportat opes:
Adſpicis infirmam quam nectit aranea telam,
Viſceribus vacuans pectora parva ſuis?
18 Adſpicis alternæ geminata ut gloria ſilvæ
Protegat arboreis languida membra comis?
Inſtabilem ſic ille domum fulcire laborat,
Quæ ſubito Zephyri flâmine pulſa ruet.
19 Impius ecce opibus pollens, numeroque clientûm,
Fortunæ inſtabiles ſentiet ipſe vices!
Antè, retrò, tendenti oculos, dextrâ atque ſiniſtrâ,
Nemo dabit placidam, ſorte premente, manum:
Nemo temporibus lapſum relevabit in arctis.
20 Luridus indomitis obruet horror aquis;

Et citò per mediæ tenebroſa ſilentia lunæ,
Hunc rapiet ſubiti vis furibunda Noti :
21 Vis furibunda Noti rapiet ſub nocte ſopora,
Et procul à laribus ſubtrahet illa ſuis.
22 Inque caput miſerum Dominus librata repentè
Terrifico jaciet fulmina ſæva ſono :
Fulminibus trepidos laniabit corporis artus ;
Neu fugiat mediâ comprimet uſque manu.
23 Totaque gens hominum plaudens ſuper omnia, mittent
Sibila de labiis ſtridulà ſæpè ſuis.

CAP. XXVIII.

NOnne tenet gremio tellus fœcunda benigno
Argentum, fulvi divitiaſque Tagi ?
2 Æra liquata fluunt ſaxis ex igne peruſtis ;
Effoditur ſolido ferrea maſſa ſolo.
3 Cuncta oculis hominum tenebris incluſa recludit
Rector in ætherei qui ſedet arce poli :
Nulla latent mortale genus tellure ſub ima,
Non procul inferno ſint licet illa lacu.
4 Per loca perrumpent pedibus planè invia noſtris,
Sub terræ tacito flumina clauſa ſinu :
Attamen hæc rapidos latè volventia lapſus
Artifices conſtat poſſe fugare manus.
5 Flavam terra parit ſegetem ; parit æmula flammis
Terra ſub omnifero ſaxa repoſta ſinu.
6 Pulvereis rutilum glebis intermicat aurum,
Splendidaque eximio gemma colore nitens.
7 Eſt via lethæis latitans obſcura ſub umbris,
Ad quam non avium turba canora volat :
8 Ad quam non oculis penetrat lynx acer acutis ;
Non leo, non ſoboles dira leonis adit.
9 Hanc tamen Omnipotens oculis dat cernere noſtris ;
Hanc tenebris pulſis exhibet ille palam :
Si quid enim obſcuræ latet imo in viſcere terræ,
Si quid in abſtruſis & ſine luce locis :
Exæquat planis viridantia culmina campis,
Dejiciens validâ ſaxa profunda manu :
Deque ſinu lapidum fluvios jubet ire loquaces,
Et varios latè pervolitare locos.

10 Detegit

10 Detegit in mediis altè concluſa cavernis,
Et Stygium penetrat luminis orbe lacum.
11 Flumina propoſitis tenet exundantia metis,
Conſtringit ſpatiis æquora ſæva ſuis:
Sic ſiqua in gremio terræ ſint clauſa profundo,
Præfert illuſtrem prævius ipſe facem.
12 At ſibi quem divina thronum ſapientia fecit?
In qua dignatur ponere ſede pedem?
13 Gentibus humanis non illa agnoſcitur uſquam,
Nec ſibi terreno legit in orbe locum.
14 Nec videt hanc liquidis revolubile marmor in undis,
Quod refugo plangit littora lata ſinu.
15 Hæc equidem eſt ipſo longè pretioſior auro,
Hanc apud argenti gloria viſa levis.
16 Sed nec Ophyræum valet hanc æquare metallum,
Nec cyanus viridis, nec pretioſus onyx.
17 Non aurum, Pariuſve lapis circumdatus auro,
Hanc poterunt meritis æquiparare ſuis:
Non magnes rigidum geſtit quem accurrere ferrum,
Quàque licet lateri continuare latus.
18 Te quoque, coralium! denſis abſconde tenebris,
Quæque irim vario, gemma! colore refers:
Vincit enim nitidos ſapientia dia pyropos,
Quos parit externi dives arena ſali.
19 Hæc eſt eximio longè anteferenda topazo,
Æthiopum calido qui venit axe lapis:
Purior hæc auro eſt, cui ſordes funditùs omnes
Edomuit rapidi ſeptima flamma rogi.
20 Jam ſibi quem divina thronum ſapientia fecit?
In qua dignatur ponere ſede pedem?
21 Non illam tellus, non illam conſpicit æquor,
Penna nec aëreas quæ ſecat alta vias.
22 Illius attonitas reſonat mihi fama per aures,
Dicit Avernalis turba colona lacûs.
23 Solus at Omnipotens hanc lumine cernit acuto,
Hanc animo ſolus concipit ille ſuo.
24 Ille oculi radios latè diffundit in orbem,
Cunctaque ſtelligero ſubdita regna throno.
25 Pondera ventorum, tumidi quoque pondera ponti,
Olim perpendit ritè bilance pari.
26 Fecit & Oleniæ ſidus pluviale capellæ,
Conſtituit certam fulminibuſque domum.

27 Tunc argumentis homini monſtravit apertis,
Quid foret, ac in quo degeret illa loco.
28 Nempe timor Domini ſumma eſt ſapientia ſummi:
Hæc meritò ſummum dicitur eſſe bonum.

CAP. XXIX.

SEd neque jam miſeros queſtus finivit Iobus;
Progreditur, lacrimas continuatque ſuas.
2 O mihi ſi redeat veterum ſors priſca dierum,
Qualis erat paucis menſibus antè mihi!
Cùm Pater omnipotens me per ſalebroſa viarum
Securum placidâ duxerat ipſe manu.
3 Cùm penitùs fuſcas clarâ face diſpulit umbras,
Quæ mihi Cimmerium luce retexit iter:
Præluſtrique procul coràm ſplendore coruſcans,
Certa erat ambiguæ duxque comeſque viæ.
4 Talis eram teneræ jucundo in flore juventæ,
Cùm domus æterni eſt hoſpita facta Dei:
Cùm mihi ſecuram ſtatuens Deus undique ſedem,
Signa animi oſtendit non dubitanda ſui.
5 Talis eram pulcrâ ſobolis ſtipante catervâ,
Cùm favor æthereus proſpera cuncta dedit.
6 Balſama ſudabant, greſſus quàcumque ferebam;
Balſama viſceribus ſaxa tulêre ſuis.
7 Noſtra domus ſimul ac portas patefecit eburnas,
Et traxit lentum planta verenda gradum:
Jamque propè acceſſi judex ſubſellia, jamque
Sedem ſepoſuit ſedula turba meam:
8 Protinus en! juvenes latebras petiêre paventes,
Et tenebris vultus occuluêre ſuos.
9 Surrexêre ſenes longævâ ætate verendi,
Magnates linguam continuêre ſuam:
10 Non aliter tenuêre ſuam ſine murmure linguam,
Quàm foret ad fauces illa ligata ſuas.
11 Me vaga tam vaſtum celebravit fama per orbem;
Me digitus, quoquò præteriturus eram.
12 Semper enim tenues, inopes, & patre carentes,
Dura per auxilium fata tulêre meum.
13 Qui penè innumeris curarum erat obrutus undis,
Quæ jacuit viduo ſola relicta toro;

Ille

Ille ſalutiferum me portum, aſt illa maritum,
Officium variè ſenſit uterque meum:
Jure igitur meritas grates referebat uterque,
Talibus: O tibi ſint omnia fauſta precor!
14 Regia veſtis erat pietas ſincera fideſque:
Simplicitas animi regia veſtis erat.
15 Me duce non oculis cæcus caruiſſe dolebat,
Officio mutilus nec caruiſſe pedum.
16 Me patris expertes blandè dixêre parentem:
Uſque adeò innumeris uſibus uſus eram.
17 Quæque fuit tacitis miſerorum cauſſa tenebris
Merſa, fuit ſtudio ſæpè reperta meo:
Faucibus injuſti ruptis, ego jure revulſi
Quam tenuit prædam dentibus ille ferox.
18 Tunc ego ſic mecum: jam me pax blanda fovebit,
Jam venient vitæ tempora longa meæ:
Tempora, quæ numeret, ſiquis numerare valebit
Quotquot littoreus corpora pulvis habet.
19 Stirps mea fœcundas fudit prope flumina fibras,
Sedet in irriguis nocte pruina comis.
20 Fama mihi occultum crevit veneranda per ævum,
Fama procul jaculi, Mome! timore tui:
Nam regum populique favor, laus, ſplendor, honores,
Implerunt pharetram proſpera tela meam:
Sic citò lethiferas tulit in ſua viſcera pennas,
Direxit cupidâ qui mihi tela manu.
21 Et cùm doctiloquo ſermone ſilentia rupi,
Plebs cupida attentâ ferbuit aure mihi.
22 Voces illa meas avidâ ſic aure bibebat,
Terra velut pluvias ſicca reſorbet aquas:
23 Terra ſub autumnum velut imbribus ora relaxat,
Cùm ſeges auratos florea pingit agros.
24 Si ſibi ſuſtuleram tremulos ego fortè cachinnos,
O quàm grata mei ſigna favoris erant!
Si ſibi ſuſtuleram placido mea lumina vultu,
Non radios oculi ſpreverat illa mei.
25 Sede ſuper celſa medio Rex agmine ſedi,
Sola ſalus trepidis præſidiumque reis.

C A P. XXX.

AT mihi nunc, eheu! miſero jam illudere certant,
Ipſa etiam in tenero flore juventa virens:
Quorum ego non patres catuli dignabar honore,
Qui ſervat ſparſos lata per arva greges.
2 Horum namque manu nullam fuit uſus in artem,
Queis fati tacta eſt ultima meta ſui:
3 Qui, durâ ſtimulante fame, deſerta petebant
Arida, & inſolitos incoluêre locos.
4 Delicias dumos dixêre à ſtirpe revulſos:
Juniperi radix grata alimenta dedit.
5 Urbibus extorres tacitos petiêre receſſus,
Ut latro cùm trepidæ dat ſua terga fugæ.
6 Antra domos fecêre ſuas, terræque cavernas;
Solaque montanis hoſpita ſaxa feris.
7 In mediis dumis aſinorum more rudebant,
Sentibus in mediis conſtituêre choros.
8 Pauperibus nata eſt patribus pauperrima proles:
Sordidior luteâ ſorde ſedebat humi.
9 Hæc nunc ludibriis coràm me exponit apertis,
Jactat & in medio nunc mea probra foro.
10 Me ſpectat trepidoque procul fugit illa timore,
Et ſpuit in faciem plena furore meam.
11 Nunc quoniam Omnipotens laxat mihi frena doloris;
Laxârunt furiis hi quoque frena ſuis.
12 Me pedibus calcant juvenes hinc inde protervis,
Quà poterant, tardam concelerantque necem.
13 Per loca detorquent animum declivia noſtrum;
Nec requies, nec ſpes ulla ſalutis adeſt:
Accumulant lacrimas lacrimis, luctumque dolori;
Interea ſubitam fert mihi nullus opem.
14 En! tamquam fluvialis aquæ ruit impetus ingens,
In mea jam parili corpora more ruunt:
Ecce! meâ nutante domo & minitante ruinam,
Ut lapides in me vaſtaque ſaxa cadunt!
15 Luridus horrendis terror me jam obſidet umbris,
Aſſiduèque mihi triſtia corda premit:
Et procul ex animo, procul omnia læta fugavit,
Ut nebula Æoliis quæ fugit acta minis:

16 Jam

16 Jam volat in tenues mihi vita evanida ventos;
Interitumque trahunt fata citata meum.
17 Noctu verſati cruciantur corporis artus,
Membra nec in tacito ſunt requieta toro.
18 Ulcera tinxerunt tunicam ſanioſa fluentem,
Jamque alium à veteri verſa colore refert:
Ulcera me adſtringunt totis, en! undique membris;
Colla velut tunicæ ſtringor ab ore meæ.
19 In media ſtratus jaceo nunc, ecce! palude;
Pulvereâ nitidas ſorde tegente comas.
20 Te, rerum Pater alme! voco: Pater alme! ſalutem
Te rogo, tu miſeras reſpuis aure preces.
21 Tu me disjectum truculento vulnere ſternis;
Tu rabidâ laceras pectora noſtra manu:
22 Me venti ſuper aſtra poli violentibus alis
Tollis, & aërium carpere cogis iter:
Hîc me perpetuo crucias ſine fine rotatu;
Hinc verſa in cineres corpora noſtra fluunt.
23 Quicumque auricomos Phœbi videt undique vultus,
In tumulo extremam debet habere domum:
Nunc igitur miſerere mei, miſerere meorum;
Da placidam feſſo nunc, Pater alme! manum.
24 Siquis enim obſcuro tumuli ſemel abditur antro,
Non iterùm antiquo vivet in orbe modo:
Mortuus ille jacet gelidi ſub mole ſepulcri;
Nec fletu aut lacrimis fata novare licet:
Quamlibet innumeras fratrum pia turba querelas
Fundat, & æthereum verberet ore polum.
25 O quoties flevi miſerorum fata virorum!
Imbre ſuper madidas uſque cadente genas.
26 Speravi bona multa mihi, mala nulla: ſed en jam
Fronte riget tetricis ſors nebuloſa minis!
27 Viſcera fervebant trepido decocta pavore;
Cordaque ſollicitus quaſſit anhela tremor:
Omnia tentabam queis fata repellere poſſem
Dura, ſed excidium lux tulit una meum.
28 Nunc fleo, nec mihi lux blandè ſolamina præbet;
Nec lacrimas minuit fax radiata meas:
Nunc gemitus fundo populo ſpectante profuſos,
Et reſonat miſeris aura recuſſa ſonis.
29 Haud aliter mœſto lacrimat cum murmure bubo;
Haud alios fremitus ora draconis habent.

30 Ulcera ferventi torserunt ossa calore,
Æthiopas simulat nostra perusta cutis:
31 Nunc lyra, nunc cessant numeris resonantia blandis
Organa, nunc lacrimis omnia plena meis.

CAP. XXXI.

O Quoties mecum taciturnum fœdus inivi,
Ne scelerent oculos virginis ora meos!
2 Hoc nisi fecissem, superi Regnator olympi
Nonne daret meritis præmia digna meis?
3 Nonne manet subitæ cunctos certa hora ruinæ,
Qui dant nequitiæ libera frena suæ?
4 Nonne oculis Dominus vestigia cernit acutis,
Assiduè gressus dinumeratque meos?
5 Si me mendaci resplendens gloria fuco
Cepit, & illecebris fraus malesana suis:
6 Me modò jam trutinâ pendat Deus ipse severâ;
Ut vitæ integritas sit manifesta meæ.
7 Si dubium furibunda pedem violentia traxit
In labyrinthæas & sine lege vias:
Si mea mens luxum blandè dilexit inertem,
Sive manus scelerum labe notata fuit.
8 Arva teram rastris, sed arenæ semina mandem;
Opprimat & sobolem vasta ruina meam.
9 Si me femineæ pellexit gratia formæ,
Ante fores socii procubuique mei:
10 Alterius thalamos conjux mea repleat orbos;
Currat in alterius sic violata torum.
11 Hoc scelus horrendum est, meritòque infligeret illi
Horrida supplicium judicis ira suum.
12 Hoc mihi divitias subitò quoque verteret omnes
In cinerem, Ætnæi sæviùs igne rogi.
13 Non ego despexi famulum famulamve monentem
Recta; mihi nam sic ipse locutus eram:
14 Quid facerem, si jam subitò rerum arbiter æquus
Cogeret ante suum fortè venire thronum?
15 Una manus tremula finxit nos matris in alvo,
Atque animam nobis indidit una manus.
16 Non ego largam inopi dextram præbere refugi,
Qui nostram miserâ voce petebat opem:

Non

Non ego ſum viduam tenuem macreſcere paſſus,
Nec duram hanc lentè depopulare famem.
17 Non ego delicias carpebam ſolus amœnas,
Sed ſocia hîc ſoboles orba parentis erat:
18 Illa igitur tenero patrem me dixit ab ævo,
Altera patronum, aſt utraque vera, ſuum.
19 Si quis erat rigidæ gelido ſub ſidere brumæ
Nudus, & occluſas frigidus ante fores:
20 Ille meis lumbos gregibus veſtitus abivit,
Et calido placidæ vellere tectus ovis:
Ille abiit lætis teſtans ſua gaudia verbis,
Et fauſtas pro me fudit ab ore preces.
21 Nec dum ſors tenuem preſſit miſeranda clientem,
Subtraxi auxilium, quà data cauſſa, meum:
Cùmque fatiſcebat gravidæ ſub mole ruinæ,
Non mea tunc celerem dextra negavit opem.
22 Quòd ſi fortè tamen mendacia fingere nitar,
Et tacitè falſos diſſimulare dolos:
Ipſa mihi in medio frangantur brachia nodo,
Et ſcapula ex humeris decidat ipſa meis:
23 Nam Patris ætherei, rerum qui frenat habenas,
Ante oculos ſemper ſtabat imago meos:
Ante oculos Domini præſentia numina ſemper
A vitiis animum continuêre meum.
24 Nec mea mens tacitè, flavo confiſa metallo,
Dixit, tu vitæ es cauſſa ſaluſque meæ.
25 Nec mihi divitiæ multo ſudore coactæ,
Reculaque aſſiduæ parta labore manûs,
Lætitiâ replere animum potuêre, nec umquam
Cæcârunt ſtolido pectus amore meum.
26 Nec ſol cùm nitidum radiis luſtravit olympum,
Cærulei peragrans culmina celſa poli;
Nec vaga cùm cœlo fulgebat luna ſereno,
Aſtrorum in vitreas exſpatiata plagas:
27 Baſia jactabam ſtolidis libata labellis;
Nec deus obſequio hic nec dea culta meo:
Nec mihi perſuaſit tam ſplendor amabilis illos
Propterea veros eſſe putare deos.
28 Hoc etiam ſcelus eſt, meritòque infligeret illi
Horrida ſupplicium judicis ira ſuum:
Nam ſic eſſe Deum veſania noſtra negaret,
Qui regit æterni ſidera ſumma poli.

29 Nec nimiùm gaviſus eram, cùm ſterneret hoſtem
Sors formidandis fronte coacta minis:
30 Nec dederam rabidæ retinacula libera linguæ,
Exagitans miſeri fata ſiniſtra viri:
31 Cùm tamen interea famulorum turba meorum
Concordi dederint talia dicta ſono:
O ſceleratam utinam liceat diſcerpere carnem!
Nulla, niſi hæc ſequitur, pœna ſevera ſat eſt.
32 Nec volui in vacuo peregrinum ſtertere cœlo,
Sed patuit noſtræ janua laxa domus.
33 Mens mea cùm ſceleris ſibi conſcia palluit atri,
Et vitiis in ſe commaculata ſuis,
Non velum obtendi, veteris non inſtar Adami,
In tacito occluſi crimina noſtra ſinu.
34 Tantane me ſtolidæ cepit reverentia plebis?
Et populum fuerat tantus adire timor?
Ut neque prodirem foribus, planèque faterer,
Quæ tenuêre animi clauſtra profunda mei.
35 O ſiquis noſtris adhiberet vocibus aures!
O mihi ſi ætherium fas ſit adire thronum!
O mihi ſi reſponſa meus jam redderet hoſtis!
Perpetuo inſereret ſi ſua verba libro!
36 Iſte liber, liber iſte humeris annexus adeſſet,
Et fieret capiti grata corona meo.
37 Huic enarrarem longæ veſtigia vitæ,
Trajicerem hunc linguæ fulminibuſque meæ:
Magnanimi virtute ducis ferventior inſtans,
Dum victum ſtratus ſe fateatur humi.
38 Ecquis agros fruſtrà noſtros verſavit? & ecquis
Officii pretium non retuliſſe dolet?
39 Non avido ſegetes alienas dente voravi,
Nec rapui à dominis arva beata ſuis:
Raptaque poſſedi, dominoſque in fata coegi,
Aut laqueo triſtem aut enſe ferente necem.
40 Quòd ſi fortè tamen mendacia fingere nitar,
Et tacitè falſos diſſimulare dolos:
Pro ſtipula granoque bono conſurgat avena,
Undique per medios & paliurus agros:
Has voces, hæc verba furens expreſſit Iobus;
Hîc finem queſtus juſſit habere ſuos.

C A P. XXXII.

TUnc tres amici tam feroces antea
Animis, procaces vultibusque & vocibus,
Os reprimunt, & exitum verbis negant:
Nam sese Jobus vocibus nec asperis,
Sermone blando nec volebat corrigi,
Suæ ipse plaudens suaviter prudentiæ.
2 Tunc Barachelis procreatus semine,
Buzita gente natus, ac origine
Ramita, Elichus arsit irâ turbidus,
Adversus ipsum exarsit irâ turbidus
Iobum, iniquis qui Dei calumniis
Suam tueri nixus innocentiam est.
3 Adversus ipsos arsit irâ turbidus
Hos tres amicos, sic Iobum jugiter
Calumniatos, nec tamen caussam suam
Fulcire lapsis sustinentes viribus.
4 Elichus ergò mansit usque ad ultimas
Voces Iobi, infirmitatis conscius,
Quæ juniorum sæpè mentes occupat.
5 At cum obseraffent claustra linguæ fervidæ
Hi tres amici, jam furore percitus
Suam ipse tandem protulit sententiam.
6 Jam, Barachelis procreatus semine,
Buzita, Elichus solvit ora talibus:
Ego juventæ limen ingredior meæ,
At vos senectam contigistis ultimam:
Hinc corde pavidus, hinc timore pallidus,
Meas latebrâ opiniones obrui,
Nec propalatam protuli sententiam.
7 Senecta, dixi, cana, cycnis æmula,
Promat latebras veritatis intimas,
Edocta longis temporum decursibus.
8 Dixi, sed hîc me credulum error abstulit:
Divina pectus incolit mortalium
Mens, quam perennis omnium rerum parens
Inflat vigore flammeo, quo concita
Prudenter omnes actiones dirigit,
Cernitque sanctam recti & æqui regulam.

9 Non mente ſemper pollet ætas ultima:
Non quiſquis annis ſemper & prudentiâ
Præcellit alios, perſpicaci lumine
Cernens probique & improbi diſcrimina.
10 Nunc ergò quæſo, nunc favete vocibus
Meis, mihique differenti attendite:
Meas latebrâ opiniones exſeram,
Et antè clauſam proferam ſententiam.
11 En! ipſe nulla ab ore fundens murmura
Mutus remanſi, dum ſtudetis interim
Reſponſa, tacito corde dum perpenditis.
12 En! cuncta fruſtrà, cuncta fruſtrà machinor:
Non eſt Iobum qui ſciat reprehendere,
Aptiſque ritè vocibus redarguat.
13 Non ille iniquis in homines injuriis,
Sed pertinaci offenſione numinis,
Repentè pœnas tam ſeveras reddidit:
Hoc ergò jam vos eſſe præmonitos velim,
Ventoſa ne vos elevet ſuperbia,
Penniſque vanis ulteriùs æquo evehat.
14 Non ille fœdas ingerit calumnias
In me, nec illum more veſtro criminum
Falſorum iniquis arguam ſententiis.
15 Obmutuerunt ultimùm ſilentio,
Stupore ſenſus alligante marcido:
Mens horruit, vox hæſit ipſis faucibus.
16 Exſpecto, longùm exſpecto: nec reſponſa dant,
Alto loquelam ſupprimunt ſilentio,
17 Linguaſque ſiſtunt. Tempus eſt erumpere
In verba, dixi, &, cæteris tacentibus,
Vicibus loquendi propriis fungi juvat.
18 Mens noſtra, vaſtâ plena rerum copiâ,
Suadet profunda cordis arcana eloqui,
Suadet latebras pectoris recludere.
19 Et noſter uterus utris inſtar obtinet
Novi, novello qui Falerno imbutus eſt,
Cui ni pateſcat exitus, diſrumpitur.
20 Ergò eloquemur, ergò apertè ſabimur,
Ut recreemus ſpiritum prælanguidum,
Labella frenis noſtra liberabimus.
21 Ego veritatem promam ab imo pectore,
Falsâ nec ullum proſequar reverentiâ,

Titulis

Titulis nec ulli blandiar fallacibus.
22 Me namque rerum genitor è medio auferet,
Et falce mortis diſſecabit aſperâ,
Si fortè titulis blandiar fallacibus.

C A P. XXXIII.

NUnc te ſuppliciter precor,
Aures conſiliis nunc adhibe meis,
Neu voces Aquilonibus
Portandas vacuum trade per aëra :
2 En ! jam libera, motibus
Seſe lingua rotat noſtra volucribus,
Per fauces ſaliens levi
Curſu, nec tacitum diligit otium.
3 Depromam medio in penu
Quæ cordis latitant, & venerabilem
Pandet lingua ſcientiam,
Non fuco aut variis illita fraudibus.
4 Ecce! in ventre creaverat
Artus arte meos mirificâ Deus,
Et factis dedit artubus
Alternos animæ ducere anhelitus,
Olim lætificans mihi,
Vitali luteam lumine fabricam.
5 Si defendere ſuſcipis
(Nec te vel pietas vel pudor abſtrahit)
Cauſſam tam malè conſonam,
Conſiſte in medio, verbaque protinus
Produc in medium tua.
6 Abſentis vicibus judicis, en! Dei
Præſens ipſe vicarius
Fungar, quod toties antè cupiveras,
Effictus fragili luto,
Sicut gens hominum fingitur omnium.
7 Non eſt, quòd tibi pectora
Incaſsùm pavido proſiliant metu :
Non te, non mea dextera
Paſſim vulneribus figet atrocibus.
8 Voces audieram tuas,
Quas magno ſtolidus murmure fuderas,

Sic tecum haud veritus loqui :
9 Sum planè vacuus criminis impii :
Sum purus ſcelerum omnium :
Nec tincta eſt maculis noſtra ſequacibus
Mens inſons, manus innocens.
10 En! mecum immeritò jurgia ſuſcipit
Rerum conditor omnium,
Hoſtili lacerans pectora verbere :
11 Vinclis implicitum tenet
Curarum, atque oculis denotat acribus
Greſſus aſſiduè meos,
Cunctos dinumerans lumine lynceo.
12 En! hîc juſtitiæ viam
Tranſverſo penitùs tramite deſeris :
Reſponſum accipe debitum :
Immortalis enim robore, gloriâ,
Princeps & ſapientiâ
13 Mortales ſuperat. Cur miſerum caput
Armis objicis illius ?
Nam nulli latebras pectoris intimi
In lucem Deus exſerit,
Nulli ſignificat quæ gerit omnia
Per terram & mare naufragum.
14 Bis terve Omnipotens alloquitur viros,
Unum forſan & alterum,
Haud quidquam reliquis percipientibus :
15 Cùm nox templa per aurea
Spargens purpureas undique lampades,
Langueſcentia triſtibus
Curis corda levat membra laboribus :
Cùm pennis ſopor humidis
Humanis oculis inſinuatus eſt,
Diversâ ſpecie ferens
Miranda in tacitis viſa cubilibus.
16 Tunc aures Dominus Deus
Et mentes aperit, perque ſuos gradus
Infundit ſapientiam,
Quam ſenſim cupidis auribus imbibunt:
17 Conatus fugere impios,
Sectari ſtudio recta docet pio :
Ne ventoſa ſuperbia
Stultos fortè homines tollat in ardua,

Lapſuros celeri gradu
In vaſtum barathri perpetui lacum:
18 Ne fortè ante diem cadant
Obſcurum in tumuli protinus aggerem:
Ne cum ſanguine plurimo
Exſpirent gladio in viſcera condito.
19 In lecto jacet impius,
Et pœnas ſcelerum ſuſtinet aſperas,
Ac totis dolor oſſibus
Infuſus miſeris diſcruciat modis.
20 Hinc vitæ miſerum piget,
Vitæ tam rapidis æſtibus obrutæ:
Hinc victum ſibi denegat:
Guſtus delicias tabidus abnuit.
21 Succum corporis ebibunt,
Et carnem rapidis dentibus exedunt
Curæque & dolor intimus,
Dirarumque cohors lurida febrium.
22 Jam triſtis prope limina
Lethe terrificis unguibus imminet,
Jam jam funereas faces
Exſpectans gelidis intremit artubus.
23 At ſiquis tamen unicus
Inter tot populi millia venerit,
Siquis venerit unicus,
Qui rectum doceat carpere tramitem,
Errorum & tenebris procul
Expulſis Dominum mente ſequi Deum.
24 Mox rerum Pater optimus
Languentem recreat robore vivido,
Placatuſque ita fabitur:
Nunc mors atra procul, nunc procul aufuge:
Hic iram, hic furias meas
Lenivit precibus ceu pretio ſuis:
Ceu pœnas ſibi debitas
Æternum Stygio penderet in lacu:
Namque inveni Hominem-Deum,
Qui vitam redimit morte vicariâ
Cunctis, qui ſcelus impium
Confeſſi ad Dominum mox redeunt Deum.
25 Pallorque & ſenium grave
Mutata aufugient, & roſeus color

In vultu, & vegetus vigor,
Infantis faciem vincet amabilem,
Et vires alacres ſimul
In corpus venient, & cutis aſperis
Rugis fœta novabitur,
In florem teneræ verſa puertiæ.
26 Divinam prece ſupplice
Implorabit opem: nec Deus abnuet
Aures ſuppliciis, neque
Avertet faciem: pectora gaudio
Perfundet ſimul, & ſui
Vultûs reſtituet lumen amabile:
Atque amiſſa parentium
Reddetur veterum crimine ſanctitas.
27 Nam curas hominum Deus
Latè ſidereo proſpicit à throno,
Et facti malè pœnitens
Si quis flebilibus ſic loquitur ſonis:
Ah! fœdi ſceleris piget:
Ah! nulla utilitas hinc mihi provenit.
28 Mox illum facili manu
Horrendo relevat de barathri ſpecu,
Vitam reddit amabilem,
Ac vitæ innumeris accumulat bonis.
29 Sic ſanè omnipotens Pater
Sancto res hominum numine dirigit:
Hæc facti malè pœnitens
A rerum Domino munera ſuſcipit.
30 Mox illum facili manu
Horrendo relevat de barathri ſpecu,
Vitam reddit amabilem,
Ac vitæ innumeris accumulat bonis.
31 O nunc auriculam arrige,
Attentus monitis & tacitus meis!
Nam me nunc juvat eloqui,
Et recti dociles tradere regulas.
32 Sin fari modò tu velis,
Et poſtrema mihi dicta refellere:
Profer quas fieri quidem
Opto vindicias, ſed dubito, tuas.
33 Si non: os inhibe tuum,
Linguæ vaniloquæ murmura ſupprime:

Nam

Nam myſteria nubilis
Exſerta è tenebris maxima proferam.

CAP. XXXIV.

PRæterea Elichus ſermonem extendere pergit,
Multiſque largè diſſerit rationibus.
2 Eja agedum! verbis aures intendite noſtris,
Queis perſpicacis eſt acumen ingenî:
Eja agedum! pendete omnes dicentis ab ore,
Quos ratio pennis evehit ſublimibus.
3 Multa placent, ſapido ſordent quoque multa palato:
Sic verba doctis auribus diſtinguimus.
4 Ergò ſimul ſtudio jam nos ſcrutemur honeſto,
Acrique veram ſanctitatem indagine:
5 Sanctus ſum, ſcelerumque inſons, (jactavit Iobus)
Surripuit animum quamlibet Deus meum.
6 Ergòne falſa meæ affingam mendacia vitæ?
Me vulnus atrox innocentem ſauciat.
7 Ecquis in immenſo, qui continet omnia, mundo
Pravis Iobo ſit ſecundus moribus?
Qui ſcelerum innumeras inhianti gutture turmas,
Fraudumque, rivi limpidi inſtar ebibit:
8 Qui ſcelerum cœtus blandè comitatur, & omnes
Amore pravos intimo complectitur.
9 Dixit enim quiſquis Domini mandata revolvit,
Noctes dieſque diligenter cogitans,
Nil ſibi ſic fruſtrà crucians ſua pectora prodeſt,
Nec fructum arenam ſeminando colliget.
10 Ergò agedum verbis aures intendite noſtris,
Queis perſpicacis eſt acumen ingenî:
Abſit ut Omnipotens ſceleri laxârit habenas!
Abſit nefanda ut patret auctor omnium!
11 Humanos meritâ penſat mercede labores,
Remuneratur & pios & impios.
12 Nulla patrocinio defendit crimina falſo,
Nec ille turpi affinis eſt injuriæ.
13 Ecquis perpetuis orbem regit alter habenis,
Mundi triformem temperatque machinam?
14 Si modò jam ſubitam terris inferre ruinam,
Auræque gratum auferre vult anhelitum.

15 Omnia quæ vivunt, pecudes, volucresque, feræque,
Immota fient protinus cadavera:
Totaque gens hominum vitâ fugiente per auras
Peribit, atrum mox reversa in pulverem.
16 Tu modò, si sapias, animo mea dicta reconde,
Gratâque voces aure cunctas imbibe.
17 An permissa sibi retinacula juris haberet,
Qui jura legum injustus ipse negligit?
An tua damnabit Dominum sententia magnum,
Qui sempiternis frenat orbem legibus?
18 Adspice purpureos num lex regit ulla tyrannos?
Num bellicosos lex coercet principes?
19 Quis furor iste, (nefas!) quæ tanta insania linguæ,
Deum deorum ut arguas, qui maximos
Nec reges reverenter habet, nec habere tenetur?
Qui nec potentes respicit, nec pauperes:
Nempe casam tenuem, pariterque palatia regum
Superba dextrâ finxit ille Dædalâ.
20 Cernis, ut insignes per plurima secula gentes
Una hora sæpè vellicet radicitùs?
Cernis, ut eximios populos latèque potentes
Mors subita raptet? perque noctem luridam
Pestis atrox, vel flamma ferox, tonitruque tremendum,
A stirpe totam diruat propaginem:
Divitiis licet ac numeroso milite freti,
Nullum undiquaque pertimerent impetum.
21 Perficit hæc Deus, ille Deus, vestigia vitæ
Qui nostræ acuto contuetur lumine.
22 Nulla tegit pravos tellus, latebrasque ministrat,
Nec atra mortis umbra condit impios.
23 Nulli plura tamen justo aut graviora ferendum est
Supplicia, culpam pœna ne transcenderet:
Ne Dominum rerum nutu qui cuncta gubernat
Injuriarum injuriosus arguat.
24 Fastosum tumidumque premit, frangitque rebellem,
Transmittit aliis illius potentiam.
25 Sæpè illis, tacitæ per opaca silentia lunæ,
Infert ruinam tale nil sperantibus.
26 Sæpè etiam, ut roseum sol aureus extulit axem,
Exempla pœnæ horrenda præbet omnibus.
27 Nempe quod à Domino gressus vertêre profani,
Pedesque recta à semita deflexerant:

28 Et

28 Et tenues presêre homines, inopesque salutis,
Quorum querelas hausit aure & lacrimas.
29 Quis turbare potest Domino faciente quietem?
At si tumultus concitabit bellicos,
Quis sibi tranquillæ promiserit otia pacis,
Vitamque curis liberam planè anxiis?
Seu furor in gentem latè grassabitur omnem,
Seu fortè in unum se refundet verticem.
30 Hæc facit Omnipotens, regni ne frena gubernet,
Venena diro qui recondit pectore:
Ne regat imperium falsi simulator honesti,
Ne plebs dolosis implicetur retibus.
31 Talibus implorâsse Deum, mihi crede, deceret:
Jam jure pœnas, jure reddo debitas:
Non ego te vitiis post irritabo pudendis,
Severe Vindex & Pater blandissime!
32 Quæ lateant, oculis patefac scelera impia nostris,
Ne fortè scopulis irruam latentibus.
33 Si tibi pro meritis merces numerata daretur,
Ut tu ore stulto sæpè concupiveras;
Ille tibi merito pensaret facta flagello,
Seu sponte ferres, seu coactus viribus:
Nunc vitam defende tuam, vitæque tenorem,
Et actiones singulatim singulas.
34 Jam videant, si quid nostro pravum excidit ore,
Aures acuti, mente cordatâ, viri.
35 Nam sine judicio blateravit plurima Jobus,
Obmurmuravit vanitates impias.
36 Ille mihi attentas utinam nunc præbeat aures,
Suæ tenorem dum loquelæ persequor!
Rectum ego defendamque bonum, scelerisque pudendi
Defensiones impias redarguam.
37 Namque scelus sceleri cumulat, nec plaudere cessat,
Rerum parentem prosequens conviciis.

CAP. XXXV.

PErgit Elichus, reprehensionem
Longè continuans gravem.
2 An tibi puræ est amor æquitatis,
Qui sic dixeris: Æquitas

Noſtra præluſtri jubare æquitatem
Exſtinguit Patris optimi?
3 Hoc tuæ voces tacitè innuebant,
Cùm tu hæc murmura funderes :
Quid mihi prodeſt ſcelerum profundam
Evitâſſe voraginem ?
Cur mihi mentem tenui manumque
Omni crimine liberam ?
4 Ecce! reſponſum tibi jam tuiſque,
Reſponſum ſociis dabo.
5 Adſpicis claris radiata ſtellis
Cœlorum alta palatia ?
Adſpicis celſas nebulas, propinquas
Campis ætheris igneis ?
6 Si manum fœdo ſcelere inquinabis,
Æterno noceas Deo ?
Sordibus ſi te maculas pudendis,
Id curare Deum putas ?
7 Sive te contrà pietas juvabit,
Et mens & manus innocens :
Quam voluptatem ſibi commodumve
Hinc rerum Pater hauriet ?
8 Si tibi virtus generoſa mentem
Exornaverit inclitam,
Sortis humanæ reparare poſſis
Cladem munificâ manu :
Sive ſqualebis vitiis abundans
Poſſis lædere homunculum.
9 Dira vis multos premit innocentes,
Hinc mœſtis ululatibus
Terra longinquo reſonat boatu,
Multis humida lacrimis.
10 Non tamen mœſtis Dominum querelis
Rerum ſollicitant Patrem,
Qui per obſcuram reſonare noctem
Nobis carmina ſufficit.
11 Qui dedit nobis animam ſagacem;
Subtilique ſcientiâ
Beſtias terræ ſuperare juſſit,
Pictarum & volucrum genus ;
Quæ ſub expanſo volitant canopo,
Mulcentque aëra cantibus.

12 Ergò

12 Ergò dum fundunt miſeras querelas,
Non rerum Dominum invocant;
Ut procul ſeſe trahat impotentes
A vi & fraude potentium.
13 Reſpuit ſurdâ Deus aure cunctos,
Quos vanus tumor elevat;
Quique ſe puros ſcelerum impiorum
Vano murmure jactitant.
14 Heu! Deus nullis oculis videtur,
Inquis pectore languido:
Sed tamen tandem Deus ille facta
Vindex puniet impia:
Debet hîc ergò fieri ſalutis
Spes, dum ſors gravis intonat.
15 Hîc tamen tu jam minimè reponis
Spem, dum ſors gravis intonat;
Ergò te ſævis agitat procellis,
Et merſum caput obruit;
Tu tamen curâ vacuus metuque,
Non portum hunc petis unicum;
Ut tibi laſſam ſtatuat carinam
Fluctu & flamine liberam.
16 Hinc fit ut vanas ſine mente voces
Vano murmure funderes;
Utque multorum ſtrepitum cieres
Verborum abſque ſcientia.

CAP. XXXVI.

DIxit hæc, dixiſſe verò non ſibi ſatisfacit,
Ni ſubinde oratione melleâ concluderet,
Ora docta ſic reſolvens inclitis ſermonibus.
2 Mentem & aures applicare quæſo ne mihi abnuas,
3 Te docenti, Quanta rerum conditor miracula
Patret orbe in univerſo, nil patrans injuriæ.
4 Namque falſis veritatem vocibus non obruam:
Nempe linguam ad te loquentem ſpiritu ipſe dirigit;
Ipſe, cujus ampla metas reſpuit ſcientia.
5 Ecce! ſummus rector orbis flocci habebit neminem,
Quamlibet ſit ille magnus inclituſque, quamlibet
Mente polleat ſagaci, præpotenti dexterâ.

6 Non tuetur improbos in arduo discrimine,
Sed furoribus potentis impotentem subtrahit.
7 A bonorum gressibus non flectit orbes luminum:
Ille reges purpuratos inter illos collocat,
Et thronum dat occupare gemmâ & auro splendidum,
Et manu sceptrum tenere, regna firmans undique,
Tuta ab omnibus periclis seculorum in secula.
8 Si dolore affligit ullos vinculis coërcitos,
Crura ferreâ retentos circumactâ compede:
9 Tunc aperta pandit illis criminum contagia,
Mens quibus manusque ab omni parte squalet obsita.
10 Utque gressum sanctitatis dirigant ad tramitem
Admonet, procul fugatis impiis erroribus.
11 Si libenter admonenti commodant aures Deo,
Tota vita transigetur læta curis libera,
Et tenore sempiterno tota curret suaviter.
12 Si tamen tot undiquaque cladibus perterriti
Contumaces esse perstent, mox profundent spiritum
Ense pectus perforati, nec reperient exitum,
Arte callidâ catisque machinati fraudibus.
13 Nam dolos quicumque fuco sanctitatis oblinunt,
Fervidum Dei furorem provocant; at vinculis
Cùm dolorum circumacti complicantur fervidis,
Nesciunt clamare Regem Cœlitum ejulatibus.
14 Ergò mortui recumbent in juventæ limine,
Cùm juventam turpibus contaminârint sordibus:
Quæque velo impuritatem puritatis texerat
Inter impuras manebit umbra torta Erinnyas.
15 Pauperem in rebus vocantem liberabit asperis,
Et benignam advertet aurem rector orbis optimus.
16 Is tibi, si tu vocares, liberato angustiis
Latum iter mox panderet procul arduis angustiis;
Is tibi mensam tapetis fulgidam nitentibus,
Splendidè structam repleret ferculis lautissimis.
17 Tu piarum justa legum jussa cum contemseris,
Nonne meritò jam flagellat te severus arbiter?
18 Dum furoris jam tremendi fervet atrox impetus,
Supplica rerum Parenti voce lamentabili;
Namque merces nulla mortis liberabit faucibus:
19 Scilicet corrupta nummis atque gazis aureis
Te remittet? aut tuorum bellicosas militum
Copias videns minacem mors recondet cuspidem?

20 Ne

20 Ne tenebras eſſe tegmen crede factis impiis:
Nam tenebris falce multos diſſecat mors aſpera.
21 Ne libenter vanitates impias amplectere:
Has probâſti, at æquitatem non probâſti vindicem.
22 Ecce! cunctos rector orbis præpotenti dexterâ
Vincit, admiranda nobis exhibens miracula:
Ecquis orbe in univerſo protulit myſteria
Tam profunda, mentibuſque prodidit mortalium?
23 Ecquis huic vivendi ab ævo regulas præſcripſerit?
Ecquis exprobrârit illi perpetrata nequiter?
24 Illius miranda facta mente tecum cogita,
Ore lauda, debitiſque prædica præconiis.
25 Illius miranda facta tota gens mortalium,
Quippe magna, quippe clara, quippe ocellis obvia,
Intuentur; tota gens ab orbis oris ultimis
Intuentur, & ſtupore ſtant ligati marcido.
26 Scilicet divina neſcit terminum potentia:
Mentis aciem obnubilatam protinus præſtinxerit,
Se videre ſi labores irritos contenderet:
Ecquis illum comprehendit? ejus ampla antiquitas
Obvoluta æternitate latitat inſcrutabilis.
27 Namque nubila in liquentes ſcindit undæ gemmulas,
Quas anheli pro vaporis denſitate fumea
28 Sciſſa fundunt, verticeſque tranſeuntes verberant.
29 Fulminis quis comprehendat ruptionem è nubibus,
Et ſonora fulminis raucùm ſtrepentis murmura?
30 Fulgurum ſplendore pellit nubium caliginem:
Fulgurum ſplendore latè luſtrat æquor vitreum:
Fluctus ut flammæ videri poſſit eſſe pabulum
Mox futurum, ni deorum Rex retundat impetum
Ignis huc illuc vagantis lege non coërciti.
31 Sic profectò rector orbis hos dolore debito
Plectit, alteros amore amplectitur cariſſimo,
Larga frugum ſubminiſtrans fructuumque munera.
32 Sæpè nubes ille cœlo luridas ſubtexit, &
Lampadem cœlum coruſco permeantem lumine,
Nubium inductis recondit undiquaque umbraculis:
33 Quarum ut alvus igne fœta fervido dirumpitur,
Intonans vaſto fragore, nos tremore concutit,
Et greges per arva ſparſos fulminum ictu percutit.

CAP. XXXVII.

HIc corda trepido palpitant nobis metu,
Et comminantur transilire pectora.
2 Adeste, vocem audite Patris optimi:
Vocem, sonoro quam profundit murmure.
3 Per vasta cœli spatia convexi, Deo
Emissa, ruptis nubium repagulis,
Sinuosa flammæ cursitant volumina,
Et orbis oras territant longissimas.
4 Dei per orbem vox deinde personat
Tonitru tremendo, quo polus dirumpitur,
Quo terra vasta quatitur, & vitreum salum:
Latèque rerum conditor plenâ manu
Globos refundit fulminum rotatiles.
5 Dei per orbem vox tremenda ut personat
Fragore rauco fulminum crepantium,
Splendore claro fulgurum micantium,
Aures & oculos occupat cunctos stupor:
Miranda Dominus perpetrat, quæ lumine
Mens nostra lippo non valebit assequi.
6 Nix cana molli vestit agros vellere,
Illo jubente & pluvia cœlo devenit,
Nunc parca tenui & tarda manans guttulâ,
Et nunc profusis verberans tecta imbribus.
7 Humana tunc gens tota se confert domum,
Foresque claudit, docta variis artibus,
Ut omnis unum noscat artificem Deum.
8 Tunc & ferarum tota gens silvestrium
Antri in recessus corripit gradum intimos,
Et clausa cæcis in cavernis delitet.
9 Auster feroci sibilat cum murmure,
Gyroque stipulam flectit assiduo levem:
At membra Boreas stringit acri frigore.
10 Ab ore summi spirat aura numinis,
Brumæ rigorem quæ reducit asperum,
Et cuncta pigro stagna connectit gelu.
11 Nebulas aquosas depluendo diluit,
Et fulgurantes dissipat nubeculas.
12 Utrasque verò temperat rerum Parens

Sic,

Sic, ut per orbem quidquid ille juſſerit,
Peragant in omnes nationes undique,
Quaſcumque clarâ percutit ſol cuſpide:
13 Sive in catervas ſpargat ignes impias,
Seu ſicca lætis arva inundet imbribus,
Seu ſigna amici det favoris, ſplendida
Vel his vel illis exhibens miracula.
14 Huc ergò, Jobe! intende mentis lumina;
Hîc ſta, Deique facta miranda adſpice.
15 Noſtine tempus, quo Creator omnium
Sedem univerſis deſtinârit nubibus?
16 Illaſque claro purpurârit lumine?
Illaſque curvum in fornicem ſuſpenderit?
Noſtine facta, quæ per orbis ultimas
Oras potenti perpetravit dexterâ
Rex ille, nutu cuncta qui regit ſuo?
17 Aut membra veſtis ut refota recreet
Tepore blando veris adventu novi:
Aurâ comantes vix movente fraxinos?
18 Tune huic ſodalis ſiderum palatia
Convexa latis brachiis diſtenderas,
Quæ firma ſemper permanent reddentia
Vitri colorem fuſilis chriſtallinum?
19 Ecquis loquendi formulam monſtraverit
Deo? loquendi formulam non cernimus,
Obſeſſa tantâ eſt noſtra mens caligine:
Aut ecquis illi me loqui indicaverit?
20 Nam ſiquis illum cœperit modò alloqui,
Certè ille mox miraculorum millium
Vaſto voratus æquore abſorbebitur.
21 Nunc, ecce! fuſcat ſqualidas fumi vapor
Nubes, anhelis profluens ex ignibus,
Maſsâque terræ, & æſtuoſo ex æquore:
At has ſerenat ventus, & velocibus
Pennis nigrantem diſſipat caliginem.
22 Jucunda ſeptem emiſſa de trionibus
Exhalat aura, ſpiritu & leni fluens
Cœlum benignâ mitigat clementiâ.
23 O quàm verendus eſt Creator omnium
Decore ſummo, dignitate, robore!
O perſpicaci mentis illum lumine
Quis intueri ſuſtinet! quem fulgida

Radiis adornat aureis potentia, &
Severitate temperata lenitas:
Qui nempe plectit neminem æquo durior.
24 Ergò univerſus orbis illum diligit,
Illum veretur, illum adorat unicè:
Non ille doctos more noſtro amplectitur
Viros, acutâ præditos prudentiâ;
Ut quem piorum ſola tangat gratia.

CAP. XXXVIII.

TUnc Pater omnipotens ſermone ſilentia rupit
Protinus, in medio reſonanti murmure nimbo:
2 Quis jam conſiliis tenebras obtendere rectis
Nititur? Inſanaſque terit ſine fine querelas?
3 Eja age! ſi quid ineſt animi tibi, fortiter enſem
Cinge humeros audax, pariterque petamus arenam:
Jam mihi, ſi poſſis, referas reſponſa roganti.
4 Quis locus, aut quæ te ſedes antiqua tenebat,
Cùm certo ſtabilita loco fundamina terræ
Diſpoſui, ſedemque dedi mortalibus unam,
Dic mihi, ſi rerum tibi tanta ſcientia conſtat?
5 Quis vaſtum ſpatiis numerorum incluſerat orbem?
Dic, age! ſi nôris, exporrectâque rotundæ
Diametro dimenſus erat latera ardua terræ?
6 Quâ primùm ſtabilita manu tam immobilis hæſit?
Quemve putas primas ejus fundâſſe columnas?
7 Cùm lætis tremuêre ſonis templa aurea cœli,
Angelico teſtante choro ſua gaudia cantu,
Qui fulgent nitidis velut aſtra micantia flammis.
8 Quis vaſti oceani ſedavit molibus iras,
Cùm celeri lymphata gradu levis unda cucurrit,
E gremio terræ velut alvo egreſſa parentis?
9 Tunc nebulis undam cæcâ caligine miſtis
Veſtivi, & piceis glomeravi hinc inde tenebris.
10 Tunc vaſti oceani tenui vaga flumina clauſtris,
11 Præcipiti ſpatiata gradu. Sic ora reſolvens,
Hîc furias mulcebo tuas: hîc ſiſte ruentem,
Ulterius ne tende rotam, ne currere pergas
Amplius, herbiferoſque undis ne involvito campos.
12 An Titan, radiis inſignis vertice claris,

Te ſupplex humiliſque eſt deveneratus ab illo
Tempore, quo fragiles rexit tibi ſpiritus artus
Inſiſtens ſtatione ſuâ? ſedemque dediſti,
Unde citò emergens abigat fulgore coruſco
13 Purpureas aurora faces? Et manè recenti
Dirigat in cunctas radiorum ſpicula terras,
Quas hominum gens ulla tenet: ne ſcilicet auſit
Conſcelerare manus injuſtâ cæde furentes
Turba, ſed in tacitas ruat ut ſcelerata latebras.
14 Tunc diverſam orbis facies diverſa figuram
Induit, & propriam capiunt ſibi ſingula formam,
Ut figuli arbitrio varios vas fictile vultus
Accipit, aut varios veſtis mentita colores.
15 Ergò ſimul roſeam ſparſit fax aurea lucem,
Impia turba latet, cæcis incluſa cavernis,
Demiſſoque fugit pudibunda ſuperbia vultu.
16 An pede triviſti tumidi vada vitrea ponti?
Spumeaque intrepidis penetrâſti in marmora plantis?
17 An latè patefacta tibi eſt fera regia mortis?
Hauſiſtique tuis oculis quodcumque repoſtum
Terra ſinu tenuit, Stygiiſque admoverat umbris?
18 An tu porrectâ terræ ſuper omnia normâ
Jugera menſus eras ſub utroque jacentia Phœbo,
Dic mihi, ſi rerum tibi tanta ſcientia conſtat?
19 Dic ubi lux habitet? vel nox ubi ſidera condat?
20 Quaſque vias illis dederis calcare per ævum,
Ut fugiant abigantque iterum ſe paſſibus æquis,
Atque domos linquant proprias, repetantque viciſſim?
21 Hæc ideò tibi nota patent, quia ſcilicet olim
Enixa eſt utero genitrix te tempore in illo?
Vel quia longævam tetigit tua vita ſenectam?
22 An cæci patuêre loci, patuêre receſſus,
Unde ille ætherei magnus Regnator Olympi
Mittit hyperboreas cum grandinis imbre pruinas?
23 Quas, velut ex aliqua ſubitò prolata pharetra
Spicula, turbatos paſſim jaculatur in hoſtes,
Bella ciens, rabidaſque ciens ad bella procellas.
24 Quomodò fulmineæ ſinuoſa volumina flammæ,
Et tonitru horrendum rapidos citò diſſipat Auſtros
Prorſus, ut omniparam circumflent turbine terram?
25 Quis regit aërias animo prudente canales,
Ut rapiant, ſiſtantque gradum? dextrâque feroci

Undique flammiferas ſpargit per inane ſagittas?
26 Ut nubes, pluviis alvo tumefacta caducis,
Fulmineo diſrupta globo, deſerta ferarum
Irriget, & ſteriles foveat ſine ſemine campos?
27 Ut deſolatas faciat revireſcere terras?
Ut ruptâ tellure in luminis exſerat auras
Herba comam viridem, ſurgenſque è viſcere terræ
Quercus in aërios tollat ſua brachia campos?
28 Quem ſibi de nebulis fuſus levis imber aquoſis,
Quemve patrem agnoſcit ſibi ros? qui lapſus ab alto
Manè novo tenui veſtit dumeta liquore,
Prataque flumineis pingit viridantia gemmis?
29 Ex utero cujus glacies venit horrida matris?
Ecquis erat liquidis genitor genitrixve pruinis?
30 Bruma rigens, ſeſe inſinuans per ſtagna lacuſque,
Sternit aquas, ſternit fluvioſque amneſque rapaces:
Unda gelu conſtricta jacet: vaga murmura ſiſtit
Lympha in marmoreum ſenſim durata rigorem.
31 Tune novi veris, roſeos cùm ſpargit odores,
Temperiem turbare potes, blandamque quietem
Imbribus & pluviis, rapidique ululatibus Auſtri?
32 Tune potes glaciem lento torpore ligatam
Solvere? perque vices, cùm tempora commoda poſcunt
Vitibus autumnum decorare, & frugibus æſtum?
33 Totane ſiderei regio pulcerrima cœli
Et nutus geſtuſque tuos obſervat acuto?
34 Lumine ſe ſolvens prægnans ex tempore nubes
Imperio ſubjecta tuo, quocumque vocâris,
35 Fundit aquas liquidas? Et fulmina rauca fragore
Horrifico trepidam quatiunt crepitantia terram?
36 Unde hominum mentes rerum prudentia velox
Incolit? unde animo pectus mortale ſagaci
Imbuit? & ſedem elegit ſine fine tenendam?
37 Quis poterit numero nubes comprendere certo?
Quis liquidas ſuſpendit aquas ſuper ardua terræ?
38 Aëre libratas vacuo, dum gleba rigeſcat
Putris, & in ſolidam coaleſcant jugera maſſam?
39 Tune voles (ſin fortè voles, tibi robora conſtant?)
Prædam alacri captare manu, & donare leoni
Deglutire gulâ ingenti, ſobolique leonis
40 Horrifici, dum ſe latitantes rupe cavatâ
Abſcondunt; ſi præda ſubit, lacerare parati
Ungui-

Unguibus, & rabidum merſare in corpore roſtrum?
41 Quis dapibus largis corvo jejunia ſolvit,
Cum tenero fœtu dum totum immurmurat agmen,
Dum crocitat, mœſtiſque replet juga nota querelis?

CAP. XXXIX.

AN tibi quo pariant capreæ, quo tempore cervæ,
Quemq; modum obſervent, nullo cum fine, ſub una
Lege per innumeris redeuntia ſecula ſeclis,
2 Pro certo patet? Atque animo prudente notâſti,
Ambiguos quoties renovet ſibi menſtrua vultus,
Luna abiens, rediens, turgentia pondera donec
Ventre ferunt, gravido tumefactæ viſcera fœtu?
Quâque die primas mittant in luminis auras?
3 Cùm ſeſe incipiunt curvum deflectere in arcum,
Enixæ teneros magno molimine natos,
Pondere duro uterum, & nimiâ gravitate trementem,
Solvunt, & veteres redeunt in corpora vires.
4 Illarum ſoboles viridem per membra vigorem
Accipiens, tumidas avido bibit ore papillas:
Dens ubi jam crevit ſegetes demittit in alvum;
Aſt ubi jam juvenes ætas adolevit in annos,
Aufugiens patremque ſimul matremque relinquens,
Non iterum reditura, ſuam, loca ſola pererrat.
5 Ecquem, cùm vaſti tot agantur ſecula mundi,
Fama virum tulit, aut viſum teſtatur ocellus,
Qui ſibi compedibus jactat vincliſque ſolutum
Eſſe onagrum, aut trepido excuſſit juga triſtia collo?
6 Deſertos amat ille locos virideſque receſſus:
7 Non populos urbeſque colit, fumoſaque tecta:
Non pavet indomitas rigidi rectoris habenas,
Infremitus non ille pavet, ſtrepitumque flagelli.
8 Per montes ſcopuloſque & ſaxa impervia vobis
Paſcitur, & tenera ſaliens exſultat in herba.
9 An fera, quæ in medio cornu mirabile vultu
Geſtat, & huc illuc temeraria currit in herbis,
Se tibi ſubjiciet, ſtabuloque obſcura manebit?
10 Servilique tuum collo ſuſpendet aratrum
Conſtanter, ferroque tuum ſulcabit agellum?
11 Scilicet hunc operis fidum tibi fortè miniſtrum

Tu

Tu fore ſperabis, vaſto quia robore pollet,
Et dabis immenſos illi exhaurire labores?
12 Cùm ſubit autumnus, tunc plauſtro ingente jubebis
Maturas portare & in horrea condere meſſes?
13 An tu flammiferis pavonibus undique pictis
Purpureas per colla jubas, per corpora pennas
Fulgida ſparſiſti nitidas, caudamque decoris
Pinxiſti radiis, nitidum quæ tranſit in orbem,
Irida vel varios Phœbi ſimulando colores?
An tibi formoſis decorata eſt ſtruthio villis
Femina, pennigeras inter ſtolidiſſima turbas?
14 Quæ ſimul ova parit calido ſub pulvere condit,
15 In mediis incauta viis oblita patere,
Indomitis calcanda feris frangendaque plantis:
16 Haud aliter teneros ſpernit ſua viſcera natos,
Quàm foret externâ ſoboles ea matre creata;
Et vanum ſine fruge terit, ſine fraude laborem.
17 Nempe quòd haud illi Dominus præcordia ſano
Conſilio imbuerat, animique eſt pectus inane.
18 At, ſibi cùm geminas libravit corpus in alas,
Flammivomos contemnit equos, contemnit equorum
Rectores rigido minitantes aſpera vultu,
Uſque adeò intrepidas expandit in aëre pennas.
19 Tune levi validos firmâſti robore nervos
Cornipedi, rauco qui fulmina mittit ab ore,
Horrificumque trahit vaſto pulmone ſonorem?
20 An ſonitus trepidas minimus dum perſonat aures,
Territus aufugiet pavidæ de more locuſtæ?
21 Terribiles cùm bella vocant de naribus iras
Evomit, & trepidum pulſu quatit ungula campum,
Et celeres ſubitò penetrat vigor acer in artus:
Corda veneniferis offert generoſa ſagittis.
22 Adſpicit armatas greſſum celerare phalanges,
Adſpicit, & riſum læto movet ore, manetque
Impavidus, ferroque negat dare terga rigenti.
23 Non clypeum ſquamis nitidum pavet ille, nec haſtam
Claris fulgentem radiis, pharetramve ſonantem,
24 Ore viam vorat, & ſubito pede currit in hoſtem,
Nec ſtreperas ſtupet ille tubas; clangore tubarum
In medio exſultat, geſtitque ciere cachinnum.
25 Eminùs horriſoni ſentit fera prælia belli,
Sentit adeſſe duces rabido ſimul ore tonantes,

Dum

Dum cœlum terrasque alto clamore fatigant.
26 An movet accipiter pennas te auctore volucres,
Qui cùm prædæ inhiat, celeri secat aëra gyro,
27 Turbine se ambiguo volvens? Aquilæque propago
Imperiis instructa tuis petit astra volatu?
Atque altum meditatur iter secura? secatque
28 Aërias suspensa vias? & nubila scandit,
Pennato subvecta gradu? Nidosque tenellos,
Per montes scopulosque & saxa impervia vobis,
29 Securos statuit? Prædam despectat ab alto,
Atque oculis latè circumspicit undique claris:
Siqua venit sequitur prædam, & subitò terit uncis
Unguibus, & teneros enutrit sanguine pullos.
30 Cruda autem gelidæ quàcumque cadavera terræ
Lapsa jacent, huc huc oculos intende; videbis
Sanguineam tepido carnem divellere rostro.

C A P. XL.

DEinde autem Omnipotens sic ora in verba resolvit,
Post intermissæ non longa silentia linguæ.
2 An siquis Domino tentat committere pugnam,
Vincere se speret, clarumque auferre tropæum?
Quin modò si, clarâ rationis lampade fretus,
Mecum de dubia cupias contendere caussa,
Mecum, age! contendas, tibi respondere parato.
3 Ergò humilis tenui cum murmure vocis Iobus
Sic rerum lacrimis Genitorem affatur obortis:
4 Quid tibi jam referam? Labris verba impia claudam
5 Impositâ, Pater alme! manu. Semel improba fudit,
Bis stolidos mea lingua sonos: non tendere pergam
Ulteriùs, cursumque meo jam sisto furori.
6 Tunc Pater omnipotens sermone silentia rupit
Protinus, in medio resonanti murmure nimbo.
7 Eja age! siquid inest animi tibi, fortiter ensem
Cinge humeros audax, pariterque petamus arenam,
Jam mihi, si possis, referas responsa roganti.
8 Ergòne tu penitus mea jura evertere sancta,
Justitiamque abolere meam conabere pernix,
Ne tibi laus pereat vitæ sine labe peractæ?
9 Estne tibi validæ tam vasta potentia dextræ?

An tu ſiderei facis aurea mœnia cœli
Fulmineis trepidare globis, tonitruque tremendo?
10 Nunc, age! divini te majeſtate decoris
Indue, & eximiæ præſtans te gloria formæ
Nunc radiis hinc inde ſuis exornet amictum.
11 Nunc furias diffunde tuas paſſim, undique vanos
Elati faſtus oculi preme, ſterne ſuperbos,
12 Sterne viros, ſtratoſque in humum pede tunde cruento,
13 Illos coge ſuos maculoſo pulvere vultus,
Et nitidas fœdare comas, altiſque latere
In tenebris, miſerum teſtante rubore pudorem.
14 Hæc fac: jure tibi palmam debere fatebor,
Dignaque magnificæ referam præconia dextræ.
15 En! intende oculos, Elephantum, en! adſpice magnum:
Non veſtrâ regione procul per inhoſpita ſaxa
Ambulat, & virides deveſtit gramine campos,
Haud ſecus ac placidi qui tondent prata juvenci.
16 En! lumbos mediumque uteri vis prima vigorque
Occupat amplexu, & reliquos hinc tranſit in artus,
Inſinuatque alacrem per cætera membra vigorem:
17 Huc illuc agitat caudam poſt terga decoram,
More cedri, Zephyrus cui brachia quaſſit anhelus:
Firma catenati circumdant inguina nervi.
18 Oſſa ligat compago tenax: oſſa horrida (tanto
Robore ſunt) ſolido ſimulant clauſtra invia ferro,
Quæque arctant rigidas ærata repagula portas.
19 Ille feras inter reliquas latebroſa colentes
Antra ſedet princeps: illum Deus illius auctor
Armatum inſtruxit gladio ceu dente feroci.
20 Ille inter montes viridanti gramine pictos
Paſcitur, innumerâ medium cingente catervâ,
Quæ varias ducunt inter loca ſola choreas.
21 Membra ſub umbroſis feſſus languentia ſilvis
Sternit, & in mediis tectus latet undique cannis.
22 Et juvat umbriferas inter recubare cupreſſos,
Et ſalices, ubi murmur aquæ crepitante lapillo
Perſonat, æſtiferi ferventia brachia cancri
Arboreis fugat ille comis, & frigora captat.
23 Ebibit ingentem haud magno molimine rivum,
Jordanis fluvium longè latèque vagantem
Excipere immenſo ſtomachi putat ille barathro,
Ora ſimul reſerat, vaſtoque attollit hiatu.

24 Sic avidis ruit ille oculis, vultuque capaci:
Frustrà illi insidias, frustrà venabula sternas,
Insidias duroque terit venabula naso.

C A P. XLI.

TUne potes calamo salientem ducere parvo,
In liquidis * Leviathan aquis dum incautus oberrat,
Aut fune arreptâ trahere in tua retia linguâ?
2 Tune potes nasum, faucesque utrimque cruentas,
Aut stimulo spinæ aut ferro penetrare recurvo?
3 An supplex tibi verba dabit? tibi supplice gestu
Procumbet? placidoque adsternet corpora vultu?
4 An tibi gaudebit placidum componere fœdus,
Imperio parere tuo sine fine paratus?
5 An tibi materiam lusûs dabit ille jocique,
Instar avis captæ, atque angusto in carcere clausæ,
Quæ solita est blandis aures mulcere querelis?
Aut erit ancillis ferratâ compede vinctus,
Vel flammis tostus lentis, vel forsan aheno
Coctus, ut appositis hilaret convivia mensis?
6 Aut, dum se mediis volvens sinuatur in undis,
Correptus, navisque ingenti inclusus in alvo,
Per vaga diversas junget commercia gentes?
7 Quæ poterunt unco penetrare hastilia ferro
8 Squamigerum caput atque cutim? Nunc illius ergò
Formam animo tecum reputa, victusque recede:
Neve iterum furiis miserum caput objice nostris.
9 Ecquâ vir regione latet, quem continet orbis,
Quin velut immotum jaceat mutumque cadaver,
Hoc viso, tremulosque horror citus occupet artus?
10 Nemo adeò ferus est, adeò qui robore fidat,
Ut velit huic vasto membris & robore monstro
Conseruisse manus: ergò quis vivus in orbe
Mecum sanguineas ausit committere pugnas?
11 Quis me muneribus largis cumulavit amicus,
Ut sibi amicitiæ pensarem munera largæ?
Nam pelagus quodcumque parit, vel terra, vel æther,
In gremio fœcunda suo, mihi vendico totum.

* *Vel Crocodilum.*

12 Parva loquor: quin aure mihi fervere memento,
Atque intende animum: referam majora relatis:
Cur pulcram taceo formam, nitidamque figuram?
Cur taceo immenſas immenſo in corpore vires?
13 Ecquis onus lato incipiens ſuperaddere dorſo,
Sicut equo facitis portanda ad pondera nato,
Stragula compoſuit latum velantia dorſum?
14 Quis dentes reſerare poteſt ceu clave lupato,
Quorum utrumque latus junctis amplexibus hærens
Stat, geminas rigido valvas imitata metallo?
Quàm formidandâ dentes habet ille figurâ,
Qui ſic terribilem ſpiræ ſinuantur in orbem!
15 Squameus eſt partes à vertice totus ad imas;
Squamis haud aliter jactat, quàm veſte decorâ
Gemmarum ac auri flammis radiante, catenâ
Perpetuâ connexa ſibi compago ligatur
Squamea, ceu tabulæ cerâ junguntur acernæ.
16 Nec tenues penetrare poteſt has ſpiritus auræ:
17 Uſque adeò quod tangit idem eſt. Sic altera ſemper
Alterutram complexa tenet: non ullus in orbe
Vivit, qui medium potis eſt diſcindere nexum.
18 Et pulſat raucis cum ſternutatibus auras,
Luce novâ expellit tenebras: te prævia lucis
Perſpicuis aurora oculis ſimulare videtur.
19 Ardentem flammam ſcintillaſque evomit ignis:
20 Ore ſuo egreditur geminis è naribus halans
Fumus, ut è calido quod concitat ignis aheno.
21 Igniferas paſſim jaculatur ab ore favillas
Spiritus, & quodcumque rapit populabile flamma.
22 Perſtat in indomito robur non flexile collo,
Et procul anxiferos animo fugat ille dolores,
Semper in horriſonis gaudens reſilire procellis.
23 Robore membra ſibi conſtant ingentia, membra
24 Firma manent, immota manent: Cordiſque rigori
Saxa vel æquorei cedunt horrentia ponti,
Et lapidem exſuperant præcordia dura molarem.
25 Cùm caput horrendum, vultuſque, oculoſque feroces,
In liquidis attollit aquis, ſeſeque videndum
Exhibet, extemplò validorum membra virorum
Frigore ſolvuntur, gelidos pavor alligat artus:
Ac, trepido quatiente metu, purgare peractæ
Effuſis precibus tentant ſcelera impia vitæ.

26 Si gladius fortaſſe ferox, ſi miſſile ferrum,
Sive haſta illiſa eſt, validos cute rejicit ictus,
Quæ ſecura manet ſquamâ clypeata rigenti.
27 Arma vocat ſtipulam ferró crepitantia denſam,
Quam levis aura vehit: fabricata ex ære rigenti
Arma vocat, ligni, carioſæ dente ſenectæ
Relliquias, vel dente tuo, fera blatta! pereſi.
28 Ille, velut ſtipulas ſuper arva aurata caducas
Lædere quæ ignorant, balearis verbera fundæ
Spernit, & emiſſas nervo ſtridente ſagittas,
29 Ille, velut paleas agitatas flamine venti,
Ridet tela ſibi paſſim volitantia, ridet
Siquis adeſt validâ vibrans haſtilia dextrâ,
30 Æquoreas inter cautes, atque aſpera ſaxa,
Membra ſuper bibulas ſternit defeſſus arenas.
31 Cùm leviter tumido ſinuatur in æquore, cogit
Spumiferum fervere ſalum: ſic torquet ahenum
Ignis odoriferos agitans ardore liquores:
Sic quoque anhelanti fervens ſalit olla camino.
32 Cùm vitreos tranare lacus libet, omnia longo
Tramite preſſa tenet: ſummus veſtigia fluctus
Omnia preſſa tenet, ſpumantia marmora canis
Credideris ſqualere comis, torpere ſenectâ.
33 Ecce! per omniparam latè circumſpice terram;
Non illi ſimilem peperit, non terra ſecundum:
Impavidus, liberque metu, trepidoque timore,
Nullo umquam anxiferis agitatur tempore curis.
34 Ille oculi faſtus tumidi premit, ille ſuperbos
Calcat, & in ſolio princeps ſedet ipſe ſuperbo,
Vibrans magnifico ſceptrum regale lacerto.

C A P. XLII.

ERgò humilis tenui cum murmure vocis Iobus
Sic Divûm lacrimis Genitorem affatur obortis;
2 Jam vires, Pater alme! tuæ, tua robora nobis
Conſtant, & validæ veneranda potentia dextræ;
Jamque oculi non prendo tui, ſed miror, acumen,
Qui potes arcanos animi penetrare receſſus.
3 Quis jam conſiliis tenebras obtendere rectis
Nititur? Inſanaſque terit ſine fine querelas?

 Scilicet

Scilicet enixa eſt mea vox recludere multa,
Multa oculis penitus penituſque impervia noſtris,
Cùmque Dei æterni miracula pandere vellem,
Obruta Cimmeriis jacuit mens noſtra tenebris:
Nempe quod eximius decor, inſuperabile numen,
Gloria, majeſtas, ſplendor Rectoris Olympi,
Præſtinxere aciem radianti lumine noſtram.
4 Da mihi te facilem, & verbis bonus annue noſtris:
Jam mihi, ſed placidus, referas reſponſa roganti.
5 Antè quidem noſtras abiit veneranda per aures
Fama tui, ſed nunc oculis te conſpicor ipſis.
6 Jure igitur palmas, oculoſque ad ſidera tollens,
Pulvereos inter cineres, te poplite flexo,
Oro miſer lacrimis veniam, Pater alme! profuſis.
7 Jam Deus omnipotens poſtquam ſic ora recluſit,
Subſtitit hìc, & mox Eliphazum his vocibus orſus
Aggreditur: nunc me meritò furor incitat atrox:
Non etenim, ut par eſt, noſtro de numine, nec tu,
Nec ſocii dixêre tui, ſed inania verbis
Fundere magnificis nullos ſtuduiſtis in uſus:
Longè aliter famulus me concelebravit Iobus.
8 Ergò viros ovium ſeptem, totidemque juvencos,
Criminis horrendi captate * piacula: poſthæc
Ad famulum properate meum (mora ſegnis abeſto)
Protinus, & rapidis adolete altaria flammis;
Ille animo intènſò, madidis me vultibus orans,
Voce ſuâ, manibus, volitabit ad aſtra, ſupinis:
Illum ego reſpiciam: jam ne mea ſpernite dicta:
Surgite, ne meritas referant ſcelera impia pœnas:
Non etenim, ut par eſt, noſtro de numine, nec tu,
Nec ſocii dixêre tui, ſed inania verbis
Fundere magnificis nullum ſtuduiſtis in uſum:
Longè aliter famulus me concelebravit Iobus.
9 Protinus, en! properant, Eliphazus gente Temanus,
Et Suchitarum Bildadus origine natus,
Atque Namathites Zopharus, Dominique repentè
Juſſa alacres peragunt, & ſanctum numen adorant.
10 Ergò ſuum famulum facilis reſpexit Iobum,
Et ſubitò curis animumque & corpora morbis
Solvit

* *Piacula ſcilicet typica & Chriſti præfigurativa, nam ſolus Chriſtus eſt verum peccati piaculum.*

Solvit, amicorum poſtquam prece ſupplice culpam
Eluit, & duplices illi cumulavit honores
Omnipotens, & quidquid opum poſſederat antè
Conduplicat, magnoque redit cum fœnore nummus.
11 Tum conſanguinei, fratres, blandæque ſorores,
Conveniunt, & quiſquis eum cognoverat antè,
Junctus amicitiæ ſociali fœdere longæ,
Atque hilares poſitis celebrant convivia menſis:
Deinde favent linguis, conſolanturque ruinas
Non exſpectatas, exhortanturque videre
Fortunam, caſuſque ſuos jam in proſpera verſos:
Quiſque dat argenti munus ſpectabile, gemmam
Quiſque dat auratam, extrema quæ pendet ab aure.
12 Uſque adeo omnipotens hominum Pater ultima vitæ
Rettulit in melius: fato meliore beavit
Summos ille dies, quàm cùm juvenilibus annis
Floruit, eximiâ comitum cingente coronâ:
Namque habuit pecudum, campi quæ gramina tondent
Ad fluvios ſalientis aquæ, bis millia ſeptem,
Atque camelorum quoque bis tria robuſtorum
Millia, millenas aſinino è ſemine matres,
Ac totidem validos juga laſſavêre juvencos.
13 Et pulcros genuit viridanti robore natos
Septem, tres numero formâ præſtante puellas.
14 Maxima quæ natu eſt patri Jemima, ſed illa
Quæ medio generata loco eſt, dicenda videtur
Kezia, diverſum Kerenhappuca nomen habebat
15 Tertia. Non illis ulla eſt prælata puellis,
Quà Titan radiis oriens effulſit Eois:
Has pater heredes fieri cum fratribus æquas
Juſſit, & æqualem patrimonî aſſumere ſortem.
16 Poſthæc, centenos implevit ſuaviter annos
Lætus, & octavum trepidavit claudere luſtrum:
Jamque ſuis oculis natos, jamque ille nepotes,
Progeniemque nepotum, & qui naſcuntur ab illis,
17 Cara ſuæ ſobolis ſpectavit pignora. Tandem,
Corpore defeſſo tremulæ languore ſenectæ,
Spiritus in tenues evanidus exiit auras.

FINIS.

Ad

Ad amicum ſuum amantiſſimum,

D. *Gulielmum Leach*,

Bibliographum Anglum,

Cujus operâ multum adjutus eſt in hoc libello imprimendo, cuique multis nominibus magnam debet gratitudinem;

Decaſtichon Euchariſticon.

GRatia quanta tibi referenda eſt, dulcis amice!
Gratia ſi meritis redditur æqua tuis:
Tu miſero flenti, & dura ſub mole gementi,
Das dextram, atque opibus conſilioque juvas,
Quod conſanguinei nobis, quodque eſſe ſodales,
Quod ſoror aut frater noluit, unus eras.
Unus in adverſis prohibes ſuccumbere rebus,
Et laceræ unus eras anchora firma rati.
Digna tibi meritis utinam det præmia tantis,
Ille oculis juſtis qui pia facta videt!

Sic precatur

GULIELMUS HOGÆUS.

SATYRA SACRA,

SIVE

PARAPHRASIS

IN

ECCLESIASTEN

POETICA:

Auctore GULIELMO HOGÆO.

CAP. I.

HÆc tibi, posteritas seclis oritura futuris!
Hæc relegenda tibi pulcerrima scripta reliquit
Jessiadæ genitus sublimi sanguine vates,
Admonitor prudens animo, rerumque peritus,
Isacidis qui jura dabat diademate cinctus,
Sceptraque magnifico tenuit Solymæa lacerto.
2 O curas hominum! O quantum est in rebus inane!
Nil vanum nisi mundus habet, nil præter inane:
Hoc pius admonitor, divino numine plenus,
Stigmate cuncta notat radianti subdita Phœbo.
3 Huc ades, huc aures avidamque advertito mentem,
Quicumque es positi sub solis lumine mundi
Incola!

Incola! qui carpis perituræ gaudia vitæ:
Quid juvat innumeros toties ſubiiſſe labores?
4 Eh! hominum, en! etiam pecudum, pariterq; volantûm,
Secula perpetuis abeunt redeuntia ſeclis:
Sed quæ dat propriam cunctis animalibus eſcam
Firma manet tellus, longoque immobilis ævo.
5 Sol radiis illuſtre caput fulgentibus auro
Cum manè æquoreis emergens exſerit undis
Progreditur, puroque accenſam lumine flammam
Ducit ad occiduas conſtanti tramite metas:
Tum rapidum oceani rubro lavit æquore currum,
Et noſtro adverſum radiis illuminat orbem,
Eoique iterum rediens ſtat margine cœli.
6 Interdum in tepidos ventus deflectitur Auſtros,
Interdum in Scythici glacialia frigora ponti
Vertit iter; curſuſque alios, alioſque recurſus,
Integrat aſſiduo ſua per veſtigia gyro.
7 Omnia prona ruant licet in mare flumina vaſtum,
Non ſatiatur aquis marmor revolubile; poſtquam
Unde ortus habuêre ſuos huc verſa recurrunt,
In gremiumque ſuæ ſeſe effudêre parentis.
8 Denique quidquid habet dives circumſpice mundus,
Omnia preſſa ſua graviter ſub mole laborant,
Et proprio laſſata gemunt ſub pondere; quantus
Omnia languor habet, nec lingua oſtendere verbis,
Nec ſubtile queat complecti mentis acumen:
Quidquid in hoc oculus circumque infràque ſupràque
Orbe videt, numquam ſatiabitur ille videndo:
Et licet audieris humanæ mella loquelæ,
Et varias pecudum voces, cantuſque volucrum,
Murmuraque in querulis blandè reſonantia chordis,
Non tamen omninò cupidam ſatiaveris aurem.
9 Quidquid erit primis olim fuit antè diebus;
Factaque ſunt ſeclis quæ ſunt facienda futuris
Jampridem: & poſthac oritura ætatis imago eſt
Præteritæ, vitamque refert ventura vetuſtam:
Lumina nil ſub ſole novum mortalia ſpectant.
10 An quidquam in latis terrarum eſt cernere regnis
Quod dici queat eſſe novum? jam deſine tandem
Inſanire hominum ſoboles! Deſiſte ſuperbè
Inventus jactare novos, artemque novatam;
Nec vanos tibi finge novæ virtutis honores:

Quid,

Quidquid enim tibi laudis ineſt hoc gentis avitæ
Exemplum eſt, primoque patres ornaverat ævo:
Sin quid fortè novi produxeris, illud ab uſu
Fit vetus, & pereunte citò novitate ſeneſcit.
11 En! quæ præteritos magna cum laude per annos
Floruerant, jam ignota jacent; ſic tempore noſtro
Quæ modò clara micant etiam ſub nube latebunt
Perpetuâ, longiſque teget nox atra tenebris.
12 Neve tibi videar vanis imponere verbis;
Quæ loquor hæc docuit longa experientia rerum:
Ille ego qui Solymam magnâ ditione tenebam,
Per populos qui jura dabam ſacrata volentes,
Conſiliis opibuſque potens, ſceptriſque verendus;
Nil mihi, ſi quidquam potuit, quod terra miniſtrat,
Aut fortuna favens, hominem feciſſe beatum,
13 Defuit. His ego præſidiis inſtructus in imum
Naturæ penetrale paro perducere greſſum;
Per terras homineſque vagor, per quidquid in orbe
Cernitur humano ſtudio flagrante ferebar:
Me labor hic durus tenuit, quem Rector Olympi
Omnibus in mundo comitem ſociumque perennem
Eſſe dedit, curis acuens mortalia corda.
14 Cuncta pererravi, quæcumque ex æthere ſpectat
Siderei fax clara poli; quæcumque ſub undis,
Quæcumque in gremio latitant telluris opaco:
Judicium jam quiſquis aves cognoſcere noſtrum,
Nil niſi quod vanum eſt ingens complectitur orbis,
Multaque ſollicitis mentem exagitantia curis.
15 Quod claudum eſt nequit in rectam ſe vertere formam,
Quod truncum eſt mutilumque nequit ſupplerier illud
Viribus infirmis hominum: (quia ſcilicet arctis
Finibus incluſa eſt) humana potentia multos
Haud ullo reparare poteſt molimine caſus.
16 Ergò oculis animi quiſquis diſcernere certas,
Quâ ratione queas traducere ſuaviter ævum,
Huc adſis, memorique animo mea dicta reconde:
Si bona ſumma putas rerum cognoſcere cauſſas
Abditaque in tenebris myſteria cernere cæcis,
Falleris: en! ego ſic tacito ſub corde loquebar:
Jam mihi collecta eſt vaſta experientia rerum,
Jam mihi perſpectum eſt gremio quodcumque capaci
Terra vel unda tenent, & quæ natura negavit

Visibus humanis oculis ea pectoris hausi:
Jam mea transcendit cunctos sapientia reges,
Quicumque in solio Solymæ sedêre superbo;
Nec falso: nam cuncta, aliis quæ clausa jacebant,
Ingenio patefacta meo emersêre tenebris.
17 Et penetravi animo naturæ arcana sagaci,
Quantum & stultitiæ distet sapientia vidi;
Non tamen hinc animum potui relevare dolentem:
Hoc etiam de fonte dolor manabat acerbus,
Multaque sollicitis mentem exagitantia curis.
18 Quisquis enim vigili studio mysteria mundi
Intima scrutatur, tenebrisque obsessa recludit,
Anxietate animi miserè vexatur amari,
Ingentemque premit mœsto sub corde dolorem,
Magnaque tristitiæ comes est sapientia magnæ:
Nam licet ingenij penetravit acumine vasti
Plurima, multa tamen superesse impervia cernit;
Hinc magis atque magis sitis est accensa sciendi,
Nec requie sinit illa frui: quin se quoque torquet,
Forsitan à vulgò stolido contemtus, & illi
Fors meritum plebs ima negat virtutis honorem.

C A P. II.

JAmque ubi perspexi penitus, sapientia postquam
Sustulit inque suo posuit me culmine, vitam
Felicem procul esse tamen: tum talia mecum:
Nunc, age! sepositis mea mens nunc incipe curis
Ducere sollicitæ jucunda oblivia vitæ:
Carpe voluptates varias, quas terra benigno
Sufficit alma sinu; dulcemque amplectere toto
Pectore lætitiam, ludis adaperta jocisque
Porta sit, & laxis latè exspatientur habenis:
Tunc mihi sollicitam mille oblectamina mentem
Exhilarant, variâque animum dulcedine mulcent:
Quid tamen inde boni tulerim si fortè rogabis;
Deliciæque, jocique, & quæ tibi vita ministrat
Gaudia cuncta simul, si congererentur in unum,
Nil solidi his constat, sunt vana & inania prorsus,
Sunt levibus ventis volucrique simillima somno.
2 Ergò mihi meritò tacitâ sic mente loquebar:

Quid jocus eſt, ſtultæ niſi læta inſania mentis?
Riſus &, altiſono diſtorquens ora cachinno,
Quid facit? aut in quam properat contendere metam?
3 Tot verò expertis requiem quærendo cupitam,
Quamlibet haud uſquam invenio,vaſtumque per orbem
Nulla ſalutiferæ video compendia vitæ;
Non tamen abſiſto vigili perquirere curâ,
Quidquid auricomi ſpectatur lumine Phœbi;
Et reperire paro tibi, gens mortalis! in orbe
Quâ ratione queas traducere ſuaviter ævum,
Et, ſtolidis curis animique angore remoto,
Ducere ſollicitæ jucunda oblivia vitæ:
Idcircò laticum largè mea ſumit honorem
Dextera, lætifico relevans mihi pectora vino:
Non tamen ut multo ſtupeant ſenſumque relinquant
Corda ſepulta mero, ſed acumen flamma miniſtret
Vitea, & accumulet noſtrum inſinuata vigorem.
4 Immenſæque etiam turres, ac tecta, minæque
Murorum ingentes, æquataque mœnia cœlo,
Sunt opibus fabricata meis; ædeſque decoras
Exſtruxi, atque meâ plantata eſt plurima dextrâ
Vitis, in immenſum extentis diffuſa racemis,
Celſaque turrigeri tranſcendens culmina muri;
Plantavi innumeris diſtinctos floribus hortos,
Atque ſalutiferæ ſuccis variantibus herbæ;
Ut nares paſſim ambroſio vehementer odore
Pellicerent, viſuque oculos, guſtuque palatum.
5 Plena quoque arboribus ſtatui pomaria cunctis,
Ut ſenſus varium raperent generantia fructum,
Defeſſumque ſua refoverent corpus in umbra.
6 Huc liquidos mea cura lacus & ſtagna coëgit;
Arbor ut, ex imo fœcundo humore rigata,
Frondentes latè ramos & brachia tendens
Huc illuc, media ipſa ingentem redderet umbram.
7 Innumeroſque mihi famulos famulaſque paravi
Undique, vernarumque ingens mihi vulgus abundat,
Ædibus in noſtris queis primum infantia cœlum
Hauſerat; atque aſinos & equos ad fortia natos,
Atque laboriferi ſobolem mea dextra juvenci,
Lanigeraſque acquirit oves, hirtaſque capellas,
Silvicolaſque feras, numero quæ dicere non eſt;
Quem qui ſcire velit, Libyci velit æquoris idem

Diſcere quàm multæ Zephyris agitentur arenæ:
Sic mea tranſcendit cunctos opulentia reges,
Quicumque in ſolio Solymæ ſedêre ſuperbo.
8 Et pariter nivei cumulum flavique metalli
Collegi ingentem, ut numerum cum pulvere adæquet:
Quid? quod ab Eois veniens cum claſſibus Indis
Mercator gravis ære domum mihi ſæpè redibat:
Et vaſtas cumulavit opes regale tributum,
Quod mihi collectum eſt populi inter millia noſtri,
Millia divitibus multum exundantia gazis:
Quin & ſceptrigerûm mihi toto ex orbe fluebat
Turba virûm, quos fama mei præclara trahebat,
Virtutes viſura meas; faſtuque remoto,
Ante meos cecidêre pedes, & ſupplice vultu,
Nec vacuâ venêre manu; ſed munera ſecum
Attulerant, ignotum argenti pondus & auri,
Et nitidas gemmas, Tyrioque nitentia ſucco
Tegmina, noſtrum avidi ſibi demeruiſſe favorem,
Atque aditus mollire ſuos, & tempora fandi:
Maſculeique mihi generis cantare peritos,
Fœmineique ſimul generis cantare peritas
Conduxi innumeras, nec defuit ulla voluptas,
Quâ trahitur mortale genus; citharæque, lyræque,
Organaque, & numeris reſonantia cymbala blandis,
Detinuêre animum variâ dulcedine noſtrum.
9 Sic mea ſceptrigeros tranſcendit gloria cunctos,
Qui priſcis diadema meum geſsêre diebus,
In portis, Solyma alta! tuis; nec pondere rerum
Tantarum mens fracta labat; ſapientia nobis
Prima manet, nec tantus opum proventus & uſus
Debilitant vires animi, mutantve vigorem.
10 Nulla optata aberant: oculo quæcumque vaganti
Vidi, viſa peto mihi mox, potiorque petitis:
Quoquò oculos verti, quoquò veſtigia flexi,
Deliciis pars nulla vacat: mihi gaudia præbet,
Quidquid in humanis dulce eſt & amabile rebus;
Lætitiamque mihi variam mea facta miniſtrant
Omnia, nam noſtri fructus fuit ille laboris
Unicus auricomi ſubter vaga lumina Phœbi.
11 Poſt verò immenſas, queis nocte dieque vacabam,
Tantorum impenſas operum, tantoſque labores,
Quos tuleram in poſito ſub ſolis lumine mundo;
Judicium

Judicium quicumque velis inquirere noſtrum
De cunctis quæ mundus habet, ſi credere fas eſt
Uſibus inſtructo, & multo aſſuetudine rerum,
(Si quid fortè docet longa experientia veri)
Nil niſi inane, nihil, vaſtus complectitur orbis,
Multaque peſtiferis animum torquentia curis:
Nil ſolidæ bonitatis habent, quæcumque videntur
Sidereo ſubjecta polo: totum undique vanum eſt,
Quidquid ab æthereo ſpectat ſol clarus Olympo.
12 Rurſus ad antiquum ſtudium, curaſque priores
Mens redit, & quid vera foret ſapientia rimor,
Quidque furor, quid mentis inops inſania, claram
Ingenio præbente facem; nam Rector Olympi
Tam puro noſtram perfudit lumine mentem, ut
Nullus in orbe queat melius diſcernere verum:
Nec mihi præripiat palmam quicumque futuris
Exſtiterit ſeclis hominum de ſemine cretus:
Nam quid in humanis poterit gens poſtera rebus,
Quod non præſtiterit magni ſapientia Regis,
Divitiis, opibuſque & feſta pace virentis?
13 Tunc mihi ſtultitiam tantum ſapientia cæcam
Vincere viſa fuit, variiſque excellere rebus,
Quantum præſtiterit nigris lux clara tenebris;
Lux oculis pergrata tuis, lux apta labori,
Expellenſque metus animo, rebuſque colores
Reſtituens, rectoque regens in tramite greſſum.
14 Vir ſapiens oculis non fruſtrà in fronte locatis
Utitur, hujus enim rectrix prudentia mentem
Inſtruit, errores abigit, circumſpicit ecquid
Fortè mali immineat, ventura pericula vitat,
Prævidet eventus operum, fructuſque laborum:
At contrà, ſtultus caret hâc duce, perque tenebras
Ambulat, inſanum peragit ſine mente laborem,
Currit in oppoſitas viduatus lumine foſſas:
Inter multa tamen diſcrimina convenit illud
Inter utrumque, ſuam nequeunt defendere vitam
Sortis ab adverſæ laqueis, nunc ſurgit in altum
Stultus, & in tenebras ſapiens demergitur imas:
Nunc rurſùm emergit ſapiens, & ſtultus ab alto
Præcipitat, ſummaque trahit de ſede ruinam:
Nunc hunc, nunc illum, placido ſors lubrica vultu
Reſpicit, atque iterùm rapidis volat avia pennis;
Uſque

Usque adeò simili vita est obnoxia sorti
Amborum, & dubios subeunt sine vindice casus;
Præterea, metam pariter gens omnis in unam
Incola Phœbæo positi sub sidere mundi
Contendunt, gelidæque ruunt in limina mortis.
15 Ergò mihi meritò tacito sub corde loquebar:
En! ego tam sapiens, stolidusque & mentis egenus,
Sorte pari, ætheriâ, fruimur, dum vescimur aurâ,
Et, cùm fata vocant, parili quoque morte cademus;
Ergò ego cur isto sapientior esse studebam?
Scilicet haud aliis minus est sapientia rebus
Vana, nec hinc animo satis est solaminis ægro.
16 En! modò qui clarâ celebrantur laude per orbem,
Et famâ super astra volant, mox infima tamquam
Fæx populi, æternis venturâ ætate tegentur
In tenebris, longaque diu sub nocte jacebunt:
Et quâ morte cadit sapiens? quâ pectoris expers;
Præcipites in fata ruunt mortemque tremendam
Hic atque hic, gelidique latent sub mole sepulcri,
Omnia consimiles; nec post sua fata resurgent
Rursus præteritæ subeunda ad munia vitæ.
17 Ergò mihi miseræ venerunt tædia vitæ,
Immensæque operum moles, vastique labores;
Phœbææ sub luce facis quæcumque geruntur
Omnia sunt nobis odio, nam evanida prorsus
Omnia sunt, miseris animum lacerantia curis.
18 Et contemta mihi jacet omnis gloria mundi,
Nam studiis opibusque meis quæcumque paravi,
Incola Phœbæo positi sub sidere mundi,
Hæc ego nascenti puero mox cuncta relinquam.
19 An verò hic sapiens, an inerti corde futurus,
Dicere quis poterit, certisque ostendere signis?
Qualiscumque tamen fuerit, quæcumque paravi,
Incola Phœbæo positi sub sidere mundi,
Consiliis opibusque meis, ea cuncta tenebit:
O quantum est igitur cunctis in rebus inane!
20 Tunc ego ludibriis mihi stultè imponere vanis,
Optatumque mei fructum sperare laboris,
Scilicet omninò fieri sub sole beatum,
21 Abstiteram. Nam quis fugitivæ incommoda vitæ
Enumerare potest? sunt qui noctesque diesque
Ingentes tulerant multo sudore labores,

Justitiâ

Justitiâ meritisque graves, mox dira sub umbras
Mors abigit, cunctisque frui permittitur alter,
Atque laboriferæ messem hanc abducere vitæ:
Quàm vanum & miserum est tanto indulgere labori,
Cujus ad auctorem nulla emolumenta redundant!
22 Esse quid anxiferis cruciatum pectora curis
Juvit? & innumeros toties subiisse labores,
Quos tulit in posito sub solis lumine mundo?
23 Quippe dies agitat cum sollicitudine cunctos,
Cunctorumque operum multi sine fine dolores
Assidui perstant comites, nec nocte quiescit
In media, somnosque abrumpit cura salubres:
Eheu! quàm vanum est tanto indulgere labori!
24 His ita perpensis mihi justo examine, tandem
Maturo sic judicio decernere visum est:
Quamlibet in terris nihil omni ex parte beatum
Posse videre datur, miseris nec libera curis
Gens humana potest, requiemque indepta perennem,
Ducere sepositam procul omni à turbine vitam;
Maxima sollicitæ referam solamina mentis:
Nil magis in misero dulce est & amabile mundo,
Quàm si quis rapiat fugitivæ gaudia vitæ,
Dum licet, & fessas frugum sibi munere vires,
Cordaque lætifico relevet languentia vino;
Nec sinat ille suum fructu caruisse laborem:
Si tamen hâc ullus valeat dulcedine vitam
Exhilarare suam placidè, partisque fruatur,
Hoc quoque divini mihi muneris esse patebat,
25 Et supera de sede datum. Nam quotquot in orbe
Sceptrigeri diadema gerunt, quis me magis ipso
Deliciis vitæ innumeris, opibusque redundat?
Non tamen his potior, magni nisi numinis adsit
Ille favor, qui cuncta beat, qui cuncta secundat.
26 Nam Pater omnipotens, miro pietatis amore,
Sanctorum puro perfundit lumine mentes,
Lætitiâque animos hilarat, sed corda malorum
Impia sollicitis torquet trepidantia curis:
Quasque sibi multo noctesque diesque labore
Accumulavit opes, vel vi vel fraude, scelestus,
Subtrahit, & puris animi rectisque ministrat;
Datque laboriferæ messem hanc abducere vitæ:

Pers

Perfruiturque pius quod gens ſcelerata laborat:
Hæc quoque res vana eſt, & acerbi plena doloris.

C A P. III.

CArpe voluptates igitur quas vita miniſtrat
Innocuas, fructumque tui ne linque laboris,
Dum licet; extemplò fugit irrevocabile tempus:
Quidquid enim gremio tellus tenet alma benigno,
Quod refugo tenet unda ſinu, quod mobilis aër,
Quodcumque immenſum cœlum tegit, omnia ſurgunt
2 Per certas abeuntque vices: Sic tempore certo
Naſcimur, in tenues iterumque relabimur auras:
Figimus omniparæ plantas modò viſcere terræ,
3 Et modò convulſas rapimus. Modò corpora letho
Mittimus, interdum medicas ad vulnera præſtat
Applicuiſſe manus, mortemque fugare propinquam:
Interdum ex imis tecta ardua fundamentis
Diruimus, vaſtamque trahit domus ampla ruinam,
Æquataſque ſolo penitus proſternimus urbes:
Nunc lapſas renovare domos, ædeſque revulſas,
Et deſolatas urbis reparare ruinas,
4 Tempora juſta vocant. Nunc imbribus ora madeſcunt,
Et nunc jucundo diſtendimus ilia riſu:
Nunc plorare juvat, nunc prodere gaudia ſaltu,
Et lætos celebrare choros pede, carmine, vultu.
5 Commoda congerere, & lapides cumulare requirunt
Tempora, ſubvectare humeris cùm ſaxa neceſſe eſt
Conductas operas; ſeu fors cordi eſt tibi parvas
Ædificare caſas, ſeu grandia condere tecta,
Et latè ingentes murorum attollere moles:
Nec minus abjicere & lapides diſpergere tempus
Nos vocat, adverſas aries cùm bellicus arces
Subruit, aut medios fundam evacuamus in hoſtes;
Aut cùm ſulphureæ impellit violentia flammæ
Saxa, cavo incluſus quoties furit æſtus aheno:
Eſt ubi, quos vinxit ſocialis tæda decenter,
Fœmina juncta viro blandis complexibus hærent;
Eſt ubi complexu decet abſtinuiſſe jugali.
6 Cùm fors blanda favet, multi cumulantur acervi
Nummorum, at contrà multo congeſta labore
Copia

Copia lapsa ruit, Zephyrus cùm blandus in Austros
Transit, & ambiguæ versa est rota lubrica sortis:
Tempore sic certo bona parta tuerier æquum est,
Frigora queis duramque famem depellere possis,
Ne vitam orbus agas & inops: sic tempore certo
Quæsitas dispergere opes sors dura requirit,
Parcere nec partis: avidis sic ignibus ingens
Cui domus ardescit, sibi dum fuga tuta supersit,
Cætera non dubitat subitis permittere flammis;
Nec renuit medias merces effundere in undas
Navita, cùm rapidis ratis est agitata procellis,
Et damno leviore animæ dispendia vitat.
7 Sic alias sarcire decet, sed rumpere vestem
Tristior hora vocat: nunc ora resolvere verbis
Libera, nunc tacitæ mandare silentia linguæ
Alta decet, veluti diversa occasio rerum
Postulat aut prohibet: vario sors lubrica vultu
Munera pro variis vicibus diversa requirit:
Si tibi sive tuis valeas prodesse, loquendum est;
Tunc tibi verba fluant, alias tacuisse juvabit,
Atque loquendi avidam frenis constringere linguam.
8 Nunc socius vero tibi complectendus amore est;
Nunc si degeneret penitus, si jura fidemque
Negligat, & vitiis sese inquinet ille pudendis,
Materia est odii meritò vita impia sancti:
Tempora nunc poscunt armare in prælia dextram,
Duraque sanguinei subiisse pericula belli
Protinus, hostili pateant ne præda furori
Patria, libertas, & quæ tibi cara supersunt
Omnia, cùm nitido florentes ære phalanges
Undique conveniunt in te, excidiumque tuorum:
Ast alias, placidam dulce est & amabile pacem
Amplecti, pacisque bonis impunè potiri.
9 Ergò quid innumeris animum discerpere curis
Gens humana juvat? vel quâ ratione laboris
Lenimen reperire potes, portumque doloris?
10 Nam quocumq; oculos, animumq; adverteris ægrum,
Omnia languor habet, propria sub mole gravantur;
Nec genti humanæ veram reperire quietem
Fas, haud ille sinit superi Regnator Olympi.
11 Tempore quidque suo pulcrum, vultuque decoro,
Efficit ille Deus; puerum puerilia certè

Facta decent indigna viro, gravitasque senilis
Maximus ætatis decor est, viresque juventæ :
Pax bello, & paci bellum contraria poscit
Munera, diversum sors dura & læta requirit
Officium, & varias animi variata figuras
Imperitat, seu torva oculis seu fronte serenâ
Adveniat, lætumve premens, hilaransve jacentem:
Sic verò ingenti quidquid contingit in orbe,
Ludit in humanis divina potentia rebus,
Disposuitque vices varias & tempora rerum,
Ut nequeas ex præteritis præscire futura,
Tam dubiâ subnixa rotâ sors omnia versat.
12 Hæc igitur certè cunctarum est optima rerum,
Carpere dum fas est fugitivæ gaudia vitæ :
Utendum est ætate, cito pede labitur ætas,
Invida quam spatio natura coërcuit arcto :
Multa ergò in paucis tua sint benefacta diebus,
Neve infrugiferum transmittas turpiter ævum.
13 Carpe voluptates etiam quas vita ministrat,
Jucundumque tui fructum ne linque laboris:
Quid? quòd ab æthereo venit hoc tibi munus Olympo.
14 Nam cur sollicitis cruciares pectora curis
Anxia, cùm nequeas divinam vertere mentem?
Namque Deus rerum Genitor, quodcumq; per orbem
Evenit immensum, (res ô miranda relatu!)
Illud ab æterno quondam decreverat ævo :
Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur,
Decreti sunt cuncta libro descripta perennis:
Nec quidquam in vasto penitus contingere mundo
Plusve minusve potest; facit hoc Pater ille perennis,
Discat ut æthereum gens nostra tremiscere numen,
Cujus ab arbitrio dependent omnia solo.
15 Hoc tamen interea memori tibi mente notandum est:
Quod nunc est, primis olim fuit antè diebus;
Factaque sunt, seclis quæ sunt facienda futuris,
Jampridem: Omnipotens anteacta reducere gaudet,
Antiquosque referre dies assuevit, & ævo
Præterito similes venientis reddere casus.
16 Præterea, vigili studio dum singula rimor,
Quidquid inest posito sub solis lumine mundo,
Erranti, passimque oculos per cuncta ferenti,
Justitiæ sedes fraudis mihi plena dolosæ

Ap-

Apparet, miſeriſque locus qui debet aſylum
Eſſe, fuit miſeris ſcopulus, ſed portus iniquis:
Hîc variæ ſcelerum facies, hîc dira cupido
Æris, adulterium, rabies, mendacia falſi
Oris, & innocuo manus oblita ſanguine, regnant!
Aſt inopes juxtâ pariter jacuêre gementes,
Sedibus extorres peregrini, orbuſque parente
Orphanus, & caro conjux viduata marito.
17 Hæc ego proſpiciens, tacitâ ſic mente loquebar;
Jam regnant impunè mali, pietaſque fideſque
Sub pedibus contemta jacent, injuria dives
Juſtitiam premit, & cunctis dominatur in oris:
Non tamen hæc nullis oculis videt ille perennis
Arbiter; adveniet felix & amabile tempus,
Præmia cùm referent ſancti, pœniſque premetur
Impius, & meritâ præceps cadet ille ruinâ.
18 Hoc quoque, perluſtrans mortalia cuncta, notavi;
Quod Deus ante oculos facit effulgeſcere cunctos,
Quamlibet avertat ſtolidum ſua lumina vulgus;
Scilicet haud minimum brutis animantibus hilum
Humanum differre genus: quod bobus, equiſque,
Accidit, & reliquo pecori rationis egeno,
19 Hoc etiam noſtro generi contingit. Acerbæ
Cetera ceu mortis fatali lege tenentur,
Sic quoque nos pariles vitæ quoque ducimus auras,
Et pariter cinis atque umbræ mox fimus inanes:
Uſque adeò brutas hominum de ſemine nati
Nil ſuperant pecudes: ſic nos, atque omnia paſſim
Cetera quæ innumeras habitant animalia terras,
Naſcimur & morimur ſimili ratione; nec uſquam
Præter inane, nihil, ſpatioſus continet orbis.
20 Seriùs aut citiùs ſedem properamus ad unam,
Lumine vitali qui veſcimur; omnia ſurgunt
E cinere, in cineremque iterùm dilapſa recurrunt.
21 Sed tamen à ſeclis hominum fera ſecla ferarum
Haud minimo diſtant diſcrimine: (ſed quis in orbe
Hæc animadvertit, penſatque examine juſto?)
Spiritus humanus volat alta in ſidera cœli,
(Cœleſti veniens ab origine) mole ſolutus
Corporeâ, ſed vita perit cum corpore brutis
Vanida, & in tenuem fugiens diſſolvitur auram,
Terrenâque petit veniens ab origine terram.

22 Hæc mihi ſollicitæ penſanti incommoda vitæ,
Quæ miſeras hominum mentes & pectora cæca
Diſcruciant, requiemque negant, examine juſto,
Maturo ſic judicio decernere viſum eſt:
Gens humana! tibi multo quæſita labore
Arripe, dum fas eſt, pereuntis commoda vitæ,
Quæ ſubitò fugitiva volant; raptimque prehende
Quidquid in humanis dulce eſt & amabile rebus,
Dum tempus, dum vita ſinunt: hæc optima rerum eſt:
Ecquis enim ventura poteſt prædicere, viſus
Quæ procul humanos fugiunt & nocte teguntur?
Quis ſcit, an adjiciet hodiernæ craſtina vitæ
Tempora Rex ille ætherius qui cuncta gubernat?
Ergò animo læto præſentibus utere rebus,
Jucundumque tui fructum decerpe laboris,
Dum licet: extemplò fugit irrevocabile tempus.

C A P. IV.

Urſus ab excelſa gazis opibuſque tumentum
Sede virûm flectens oculos, ſub pondere duro
Conſpicio preſſos inopes, quos dextra potentûm
Degravat, armatumque nefas: qui vindice nullo
Afflicti vitam in tenebris luctuque trahebant;
Qui fruſtrà innumeras miſerandâ voce querelas
Fundebant, miſeris nullo auxiliante, perenni
Rore rigante genas, ſingultuque ilia rupti.
2 Triſtia ego hæc oculis cernens ſpectacula fixis,
Ipſam tam miſeræ mortem tum præfero vitæ:
Quandoquidem his longè meliori ſorte fruuntur,
Qui dudum in gelido clauſi jacuere ſepulcro,
Et vacui curis taciturna in ſede quieſcunt.
3 At verò ambobus multò ille beatior iſtis,
Judice me, miſeræ qui nondum lumina vitæ
Attigit, ut videat duros ſub ſole labores,
Turbidaque anxiferis agitetur pectora curis.
4 Hinc quoque deflectens aciem, dum lumine fixo
Artificum adſpicio dextras, operumque labores
Eximios, huc livor edax contenderat arcum,
Telaque mortifero jaculatur tincta veneno,
Et, quod non potuit reprehendere, lædere geſtit:

Hanc

Hanc laudem ingrati referunt à fæce popelli
Quicumque inventas vitam excoluêre per artes,
Quique ſui memores alios fecêre merendo:
Hæc quoque res vana eſt, & acerbi plena doloris.
5 Hæc mala ſors animam virtute abſterret inertem,
Quæ manibus junctis ſedet averſiſque labori.
6 Dumque ſuos morſu miſero depaſcitur artus,
Dum propriâ ſe carne replens tenuatur alendo,
Sic ſibi veſano loquitur ſuo pectore: Præſtat
Carpere jucundam tenui cum ſorte quietem,
Quàm ſi continuo noctesque dieſque labore
Immenſas cumulâris opes, pulsâque quiete
Pectora ſollicitis agites trepidantia curis:
Sic ſibi blanditur, ſtolido ſibi pectore plaudit,
Stultitiamque fovet miſeram, quaſi re bene geſtâ:
Aſt ô! quàm procul à verâ ratione recedit!
Quid? quòd egeſtatem lethæa ignavia triſtem
Intereà, diramque famem producit egeſtas,
Quæque famem ſemper comitent mala dura ſequuntur.
7 Rurſus, ab ignavis revocans mea lumina, vanum
Auricomæ ſub luce facis diſcerno laborem.
8 Eſt quoque qui ſolus, ſocio ſemotus ab omni,
Degat, nec minimam ſobolem de ſtirpe virili
Fœmineave habeat,nec fratrem, aut ſanguine junctum,
Cui bona diſcedens avidè congeſta relinquat:
Hunc tamen atra fames, & amor ſceleratus habendi,
Perpetuò exagitat, ſtimulatque cupidine vano:
Hinc illum labor aſſiduus ſine fine fatigat,
Nec requiem dat cura brevem, nec lumen avarum
Nummorum immenſis umquam exſatiatur acervis,
Nec ſecum interea ſedato pectore fatur:
Quid tantum inſano juvat indulgere labori?
Cui tantæ cumulantur opes? cui cuncta reſervo
Quæ mea dextra parat? peregrino? an forſitan hoſti?
Cur propriis me fraudo bonis? cur negligo partum
Ipſe laboriferæ fructum decerpere vitæ?
En! qui divitiis ſoli incubuêre repertis,
Quàm vanum ſine mente terunt, ſine fruge laborem!
9 Quanto igitur meliùs? quàm ſuaviùs exigit ævum?
Cui comites adſunt, vitæ ſolatia tali,
Divite, ſejuncto à ſocio dulcique ſodali,
Immenſas inopi inter opes? ingentia noſtræ

Com-

Commoda nempè ferunt comites & gaudia vitæ.
10 Si duo conjuncti maneant, cùm decidit alter,
Offensove gradu titubat, mox alter eumdem
Prolapsum subitò relevat, firmatve labantem:
Sic socius socium placidè solatur: at illi
Væ misero! rerum dura in discrimina solus
Qui cadit, ac dulci longè est semotus amico:
Nemo laboranti potis est succurrere soli,
Soli nemo potest sociam conjungere dextram.
11 Namque velut, rigidæ posuit qui in tempore brumæ
Solus membra toro, vix pellit frigora; verùm,
Cùm duo concumbunt, rigidæ gelidissima noctis
Frigora mox abigunt, duplicantque augentq; calorem:
Sic unus nequit ingenti præstare labore,
Quod facilè expediunt conjuncto robore bini.
12 Quòd si fortè aliquis succumbere cogitur hosti,
Cùm duo concurrunt numero, non viribus æqui,
Si comes accurrat comiti, superabitur hostis,
Inque fugam dabitur, numero majore subactus:
Quippe haud tergeminum facile est disrumpere lorum.
13 Hoc etiam humanæ reliqua inter inania vitæ
Lumine perspicio: Rex impius, obsitus ævo,
Qui negat aversam monitis prudentibus aurem,
Turpiter; infelix, miserabile transigit ævum,
Huic puer impubes, sapiens, animoque sagaci,
Quamlibet obscura genitus de plebe Quiritum,
14 Anteferendus erit. Namque hic ad culmina rerum
Evehitur, claroque caput diademate cingit,
Tristibus ereptus tenebris & carcere cæco:
Ille autem, quamquam genus alto à stemmate ducat,
Sceptrigeris generatus avis ab origine prima,
Perdit opes, perdit veterum patrimonia Regum,
Remque simul regnumque trahit, patriæque ruinam.
15 Sed neque traducit vitam sine nube serenam,
Qui diadema gerit, licet omni à crimine purus
Vixerit: Infidum, inconstans, novitatis avarum est,
Vulgus, &, in senium patris vergentibus annis,
Optat ut in patrias soboles succedat habenas.
16 Gens hominum, quotquot nitidi fax aurea mundi
Adspicit, hoc animo est: orientem semper adorat
Illa, sed occiduum solita est contemnere Regem:
Nec minus hæc Regis soboles odiosa parente

Vivet,

Vivet, in Heſperiam ſenii cùm tendere metam
Cœperit: hunc proles cupient oritura theatro
Exire, inque novum pariter ſua lumina Regem
Conjicient: avidum rerum ſine fine novarum
Uſque adeò eſt hominum genus & variabile: certè
Hæc quoque res vana eſt, & acerbi plena doloris.

CAP. V.

CErnis ut innumeris hominum gens undique vitam
Septa malis agitet, variiſque obnoxia damnis?
Sed tamen hoc reſtat miſeris mortalibus unum;
Unum, quo valeant jucundum ſuaviter ævum
Ducere, ſepoſitis tranquillo pectore curis,
Æternum venerare Deum, rerumque Parentem
Supplicibus ſupera votis, precibuſque fatiga;
Ut tibi det veniam vultu non durus amico,
Atque animum accipiat placidum, mentemq; benignam;
Tu verò inprimis curam hîc adhibere memento,
Ne fruſtrà vacuis implores æthera verbis,
Deceptuſque labor pereat, ceu cetera rerum
Pectora ſollicitis fruſtrà exagitantia curis:
Ergò ubi ſacratam Domini contendis in ædem,
Libratas inſiſte vias, & tramite recto
Cautum pone pedem, potiuſque accingere promtus
Audire ætherias ſubmiſſo pectore leges,
Quàm vanas cumulare preces, & fundere voces
Nequicquam innumeras: qui præſtat talia, cultûs
Divini procul à verâ ratione recedit,
Et falsâ ſpecie & vanis deluditur umbris,
Dumque Dei placare ſtudet, tum provocat iram.
2 Ne verba ante Deum properata, ſine ordine, raptim
Ejice, præcipitis dictata improvida mentis:
Nam Pater omnipotens ſummo ſedet altus Olympo,
Nutibus atque ſuis ſpatioſum temperat orbem,
Adſpiciens oculis latè mortalia juſtis:
Non latet hunc ſimplex probitas, & conſona verbis
Pectora, non latet hunc ſimulatæ gratia linguæ;
Nec mercede caret pietas, & neſcia fraudis
Lingua, nec effugiet meritas hypocritica pœnas:
Ergò cave nimiâ numen cœleſte loquelâ

Sollici-

Sollicitare: preces puro de corde profusas
Æſtimat, haud numero vocum, ſed pondere rerum.
3 Pectora nam veluti curis oppreſſa diurnis,
Nocte ſub obſcura, falſa ſub imagine ſomni
Ludificant variis ſimulacra evanida formis:
Sic quoque ſtultorum promanant plurima ab ore
Verba, ſed in vacuos fugiunt evanida ventos.
4 Hoc quoque conſilium memori tu mente teneto,
Rebus in adverſis Domini prece numen adorans,
Si votis caput obſtringas, violare caveto
Quod tibi promiſſum eſt; ſuperi Regnator Olympi
Perfida vaniloquæ ſpernit mendacia linguæ:
Ergò quod, in dubiis clamans ad ſidera rebus,
Reddere pactus eras, ſi fortè optata potenti
Annuerit Deus ipſe, fidem ſervare memento,
Vota nec aëriis rapiantur inania verbis.
5 Præſtat enim haud dubiè nullis te obſtringere votis,
6 Quàm pactam violare fidem. Temeraria nunquam
Vox fluat ore tuo, nec te promittere cogat
Cujus pœniteat, vel quod præſtare graveris;
Lingua nec in laqueos tua te trahat, & tibi culpæ
Materiam ſtolidi præceps audacia voti
Præbeat; unde Deo culpam fateare neceſſe eſt,
Errorisque tui veniam prece ſupplice poſcas,
Quòd vota aut violes, aut quòd violanda voveres:
Ergò, ſi ſapias, maleſanâ voce caveto
Irritare Deum, calidâ ne concitus irâ
Irruat, atque tibi multo bona parta labore,
Et cunctas diſpergat opes, inopemque relinquat.
7 Somnia ſeu varias noctu referentia formas
Sollicitant animum falſa ſub imagine, ſed mox
Cum ſomno fugitiva volant: ſic prodiga linguæ
Improba garrulitas temeraria fundere geſtit,
Et falsâ ſpecie & vanis deluditur umbris:
Tu verò inprimis rerum venerare Parentem;
Sic linguam frenare tuam moderamine certo,
Et precibus caſtis divinum flectere numen,
8 Addiſces. Nec te moveat, nec tramite recto
Abducat, ſi fors tenues tu vindice nullo
Videris oppreſſos falſa ſub imagine juris,
Turbaque peſtiferis inopum fit præda tyrannis:
Nam Pater omnipotens ſuperi Regnator Olympi
Unicus

Unicus ille alios ſub ſe premit altior omnes:
Proximus huic, longo ſed proximus intervallo,
Spirituum Chorus ille ſedet, qui cuncta potentum
Sub pede colla premunt, Regis pia juſſa perennis
Dum peragunt, mundique amplis dominantur in oris;
Non igitur ſemper pietas ſine fine premetur,
Nec ſemper dira impietas impunè ſedebit
Sceptra gerens, meritas referet pro crimine pœnas;
Ergò verere Deum conſtanti pectore: ſed nunc
9 Propoſitum repetamus iter. Quid præter inane
Mundus habet? Quid opes proſunt? Quid præſtat egeno
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis?
Quidquid enim fruitur vitali lumine victum
Sufficit, & gremio tellus fœcunda benigno
Undique, communis pariter fovet omnia nutrix
Viva, per innumeras pariter fovet omnia terras:
Secla hominum,pecudumque genus,vitæque volantûm,
Hinc ſibi producunt pereuntis tempora lucis:
Rex, æquè ac humiles tenui de plebe Quirites,
Hinc alimenta capit, vitali & veſcitur aurâ.
10 Ergò quiſquis avet nummos, & numinis inſtar
Diligit, & nivei facti infectique metalli
Immenſis ſine fine inhiat conſtanter acervis;
Dira fames animi numquam ſatiatur avari,
Sed veſana lucri crudeli tabe cupido
Cor vorat, ut medio reſidens in pectore vultur:
Creſcit & anxietas quantum ipſa pecunia creſcit:
Hæc quoque res vana eſt, levibuſque ſimillima ventis.
11 Præterea, hæc opibus plaga immedicabilis hæret;
Si vaſtæ cumulantur opes, cumulatur edentûm
Turba vorax: Domino quidnam utilitatis ab illis
Provenit, inde oculus niſi quòd ſe oblectat avarus,
Applauditque ſibi, vaſtâ cum ſpectat in arcâ
Candida cum croceis numero ſine miſta metallis.
12 Quoque minùs mireris opes gazaſque potentum,
Qui multo ſudore diem tranſegit, & horas
Phœbæas operi dederat, ſi pellere duram
Fortè famem valeat, taciturno in tempore noctis
Jucundo relevat languentia membra ſopore:
Prædulcem hunc duri fructum capit ille laboris,
Blanda laboriferæ requies comes addita vitæ:
At dives, vaſtis nummorum obſeſſus acervis,

Pauperis alta quies refovet dum membra, tenebras
Insomnes agit: Haud oculis aut pectore noctem
Accipit, ingeminant curæ, rursusque resurgens
Sævit amor nummi, & scelerata insania lucri.
13 Hæc quoque divitias aliquando incommoda vidi
Dura sequi: Dominis multo sudore coactæ
Exitium peperêre suis vastamque ruinam:
Quid? quòd, avaritiæ stimulante cupidine cæco,
Filius ante diem longævi fata parentis
Præcipitat, genero socer est invisus avaro:
Germanum germanus atrox, germana sororem
Enecat, & maculat cognato sanguine ferrum:
Nec socius socio, nec fida est nupta marito,
Nec satis est hospes securus ab hospite: Tantum
Dira fames auri potuit suadere malorum.
14 Quàm miserè bona tot, longo congesta labore,
Mox pereunt, celerem dominis properantia mortem!
15 Esto autem, placidum transegit suaviter ævum
Dives, & in tumulum sine cæde & sanguine venit:
Cuncta tamen soboli bona parta in morte relinquet,
Nec quidquam in cava busta feret: (miserabile dictu!)
Nudus ut ex utero materno prodiit infans,
Nudus & in terræ gremium post fata recumbet.
16 Ergò quid inde boni fructûs tulit ille, laborans
Comprensare suis simulacra fugacia palmis?
17 Sic miser in morte est: Quin &, dum vita manebat,
Ætatem miseram in tenebris luctuque trahebat,
Pectora sollicitis torquens trepidantia curis,
Nonnumquam & miseris cruciatus corpora morbis:
Insuper, & scelerum facies horrenda suorum
Attonitos stetit ante oculos, semperque coegit
Magnas inter opes inopem traducere vitam.
18 Ergò quod edidici, longo consuetus ab usu,
Audi avidè, & monitis animos advertito nostris:
Arripe, dum fas est, celeris bona lubrica vitæ,
Quæ Deus ipse tibi dulci sub lumine solis
Sufficit, & fessas frugum tibi munere vires,
Cordaque lætifico releva languentia vino,
Jucundosque operum fructus ne linque tuorum;
Nam dum vita manet, dum pectora spiritus urget,
Dum fragiles vegetat morituri corporis artus,
Cunctorum hæc merces superest tibi sola laborum,
Posse

Poſſe laboriferæ fructum decerpere vitæ.
19 Atque ideò celſum tetigit qui culmen honoris,
Remque, decuſque ſibi, divino numine cœptis
Adſpirante ſuis, peperit, partiſque dat uti
Poſſe Deus; ſi me audierit, fugientia vitæ
Commoda ne abjiciat, pereuntia gaudia carpat,
Atque ſuorum operum dulci mercede fruatur:
Quid? quòd ab ætherio venit hoc tibi munus Olympo.
20 Namque tibi Omnipotens emollit triſtia lætis,
Grataque ſollicitis interſerit otia curis,
Ut poſſis animo durum ſufferre laborem,
Et placidos tranſire dies, blandamque quietem
Carpere, jucundo curſu fugientibus annis.

C A P. VI.

HOc quoque Phœbæa video ſub luce dolendum,
Perq; hominum mortale genus commune vagatur:
2 Sunt, quibus ætherii magnus Regnator Olympi
Immenſas donavit opes, donavit honores,
Cunctaque ſucceſſu felici incepta ſecundat,
Attamen haud partis uti, fructumque laboris
Carpere jucundum patitur; ſed ſurripit alter
Quæ peperêre ſibi multo ſudore: dolenda
Hæc plaga eſt, animi plaga immedicabilis ægri:
3 Tanta ſequuntur opes aliquando incommoda. Sed tu,
Si bona ſumma putas longævæ tempora vitæ,
Canitiemque tibi & longos optaveris annos,
Scilicet hinc ſperas fieri te poſſe beatum,
Falleris, & procul à verâ ratione recedis:
Siquis fortè hominum ſpatioſum tranſigat ævum
Triſtis, & ad tremulos ſenii pervenerit annos,
Et ſobolem, & ſobolis ſobolem, poſt fata relinquat,
Interea ſi vixit inops, ſi vixit egenus
Divitiarum, aut ſi patrio bona parta labore
Prodigus effudit, vel avarus noluit uti,
Sponte ſibi miſeræ cumulans incommoda vitæ:
Denique ſi, in tenues abiit cùm ſpiritus auras,
Funera nemo gemat, lugenſve ad buſta ſequatur
Triſtia, nemo oculis abeuntem adſpexerit udis,
Fœtus abortivus media genitricis in alvo

Qui periit, numquamque oculis radiata diei
Lumina conſpexit, tali ſene fauſtiùs exit:
4 Alter enim ſenſu caruit ſub morte dolorum,
5 Venturiſque malis fuerat præreptus: At alter,
Opprobrium cui vita fuit, ludibria fatum,
Turpiter, infelix, miſerabile duxerat ævum,
Inque cavum cecidit, nullo plorante, ſepulcrum,
Nomen & obſcuris tenebrarum obducitur umbris.
6 Quòd ſi quis vitam exigeret bis mille per annos,
Divitiis, opibuſque virens, & flore juventæ,
Non tamen inde foret mortali è ſtirpe beatus:
Tandem etenim tenues vaneſcit vita per auras,
Par levibus ventis, volucrique ſimillima ſomno:
Atque ſuum, licet ipſa foret longiſſima, finem
Obtinet; in mortem pariter contendimus omnes,
Communemque domum petimus, cava viſcera terræ.
7 Nec minùs inſanis animo, ſi fortè labore
Exſpectes aliquo vitam præſtare beatam:
Nam labor humanus ventri ſe devovet omnis,
Sed tamen haud umquam ventris furioſa cupido
Deſierit, certaſque ſibi præſcribere metas
8 Noverit. Ergò opibus quid habent gaziſque potentes,
Quò ſuperent inopes? namque inſatiabilis ardor
Torquet utroſque ſimul, parilique cupidine vexat:
Nec minùs his illi miſeræ mala plurima vitæ
Perpetiuntur, & in varios ſine fine dolores
Præcipitant, umbraſque avidi amplectuntur inanes,
Nec metam tetigiſſe valent tam ſæpè petitam,
Cùm nequeant animum ſatiare libidine raptum,
Optatumque ſui portam reperire laboris:
Nec minùs infelix ſapiens eſt mentis egeno,
Obvius innumeris incerti caſibus ævi,
Unde ſibi nequeat veram ſpondere quietem:
Uſque adeò ſtudiis hominum genus undique vanis
Carpitur, & curis conſumit inanibus ævum.
9 Diſce, hominum genus! inſanos compeſcere fluctus
Curarum, atque animi motus frenare rebelles
Indomiti, & potiùs præſentia carpere, quàm ſi,
Heu! nimis incertis inhians ſine fine futuris,
Turpiter amittas præſentis commoda vitæ,
Ne tibi quæ præſto eſt mox copia diffluat omnis,
Per medias elapſa manus, inopemque relinquat.

10 Quod

10 Quod fuit antiquis redivivum ſemper ab annis
Eſt homo, mortalique genus de ſtirpe creatum,
Et citò dejicitur lethali vulnere victus,
Robore ſi fidens tecum Rex ætheris alti
Dimicat, atque tuis miſerum caput objicit armis.
11 Quando ergò innumeris hominum gens undique curis
Anxia torquetur, ſtudioque indulget inani,
Tam variis fruſtrata modis, deluſaque ſemper,
Quis ſperare poteſt veram reperire quietem,
Dum levis hora fugit rapido velut umbra volatu?
12 Temporis eventus etenim Deus ipſe futuri
Nocte premit, ſpiſſiſque incluſum condidit umbris;
Omne ſub auricomi venturum lumine Phœbi.

C A P. VII.

QUâ tamen arte leves miſeræ mala plurima vitæ,
Si mihi fortè velis aures adhibere, docebo:
Virtutum præluſtris honos, & gloria clari
Nominis, unguentis pretio certantibus auro
Præſtat odoriferis, & aromata dulcia vincit:
Nempè epulas inter, feſtivaque gaudia, ſeſe
Spargit, & ambroſium latè diffundit odorem,
Unguentum, totamque domum dulcedine perflat,
Dum caput unius jucundo proluit imbre;
Paulatim tamen, amiſsâ virtute, fatiſcit
Dulcis odor, vacuas ſenſimque exſpirat in auras:
At latè ingentem ſeſe bona fama per orbem
Diſſipat, oblectatque ſuo ſplendore tuentes,
Accenditque animos miro virtutis amore,
Nec moritur, ſed clara viget poſt funeris umbras:
Mors quoque natali potior mihi ducitur horâ,
Naſcitur ærumnis etenim gens noſtra ferendis
Pluribus, & ſemper, velut unda ſupervenit undam,
Noxque diem, noctemque dies, ſine fine ſequuntur;
Sic nova præteritis ſuperadvenientia damnis
Exagitant mortale genus, cumulantque dolores
Quotidie, numquam placidæ datur hora quietis,
Sed mors cunctorum meta eſt extrema malorum,
Quæ patitur gens noſtra vago ſub ſole; ſepulcrum
Perpetuam præbet requiem mortalibus ægris.

2 Hoc quoque crede mihi, monitus nec rejice noſtros:
Funereas ſpectare faces, lacrimoſaque buſta,
Vultuſque exanimes, oculoſque in morte natantes,
Eſt longè utilius, quàm ſi conviva recumbas
Inter plena meri redimitus pocula ſertis:
Quid? quòd in alterius tendens tua lumina finem,
Diſcis adeſſe tuum, properoque accurrere greſſu,
Communemque tibi moriendi incumbere ſortem:
Hoc tibi calcar erit venienti occurrere fato
Inſtimulans, ut cùm moribundos deſerit artus
Corporis, atque ſuo coram ſe judice ſiſtit,
Spiritus, æterni ſuperet radiantia mundi
Mœnia, nec miſeras Erebi deſcendat ad umbras.
3 Sic quoque ſedato conceptus pectore mœror
Pro ſcelere admiſſo, ſceleris quoque cauta futuri
Triſtitia, eſt potior riſu ſtolidiſque cachinnis:
Talis enim in vultu reſidens dolor efficit intùs
Cor melius, vanaſque abigit de pectore curas,
Quæ falsâ ſpecie multos & inanibus umbris
Alliciunt, rectoque trahunt à tramite greſſum.
4 Pectora prudentum non ſunt aliena dolori,
Crimina nam commiſſa gemunt, & omiſſa tremiſcunt
Officia, obſervantque ſuum cauto pede greſſum,
Perfunduntque ſuos lacrimarum flumine lapſus,
Signaque divini trepidant præviſa furoris,
Et vitare parant, lacrimis precibuſque profuſis:
Pectora ſtultorum ſtolidis ſunt dedita ſemper
Atque addicta jocis, vitæ ſecura futuræ,
(O ſtupor!) & vanâ tempus pretioſius auro
Lætitiâ ludiſque terunt, mœrore fugato.
5 Eſt ſatius monitus ſapientum audire ſalubres,
Quamvis increpitent vocum aſperitate protervâ,
Quàm paraſitorum blandæ confidere linguæ,
Fiſtula dulcè canit, volucrem dum decipit auceps.
6 Spinarum, en! veluti coſtis undantis aheni
Subdita congeries flammarum luce coruſcâ
Fulget, & ingenti ſtrepitu ferit aëra, ſed mox
Flamma ſimul ſtrepituſque perit; ſic gaudia ſtulti
Ora aureſque trahunt hominum, mox lapſa per auras
Diffugiunt, & nulla ſui veſtigia linquunt:
O fluxa! ô brevis! & ſubitò peritura voluptas!
7 Si jaceat ſapiens nimio ſub pondere preſſus,

De-

Deficit atque labat ſapientia pectoris illi,
Et dolor in rabidas cogit prorumpere voces,
Præcipitemque nequit frenis inhibere furorem:
Sic quoque prudentes alienant munera, nec non
Faſcinat ingenium grati ſpes blanda lucelli,
Qualibet uſque adeò lucri bonus eſt odor ex re.
8 Ergò in propoſitam contendas lumina metam
Quam petis, atq; animo numquam impatiente malorum
Quære fugam, nec flecte gradus à tramite recto,
Caſibus oppreſſus duris & ſorte malignâ:
Nec tibi blanditiis imponant munera vanis,
Seductoſque trahant ſcelerum per devia greſſus:
Impatiens animo, Domini qui juſſa relinquit,
Sorte premente, ſuum cupiens relevare dolorem,
Aggravat; at certè tandem, mihi crede, videbis
Optatum patientem animo contingere finem:
Quoſque in principio triſti ſub corde dolores
Pertulit, eventus felix penſabit abundè.
9 Præcipites iras inhibe moderamine certo,
Ira odium generans ſtultorum in corde quieſcit.
10 Tu quoque divinum caveas reprehendere numen,
Talia vaniloquâ fundens dicteria linguâ:
Secula præteritis cur non præſentia ſeclis
Æqua fluunt? ſortemque magis patiuntur iniquam?
Aut cur præteritæ fuerat pars optima vitæ?
Nunc fato ſequiore fruor? ſi talia quæris,
Stultus es, & procul à vera ratione recedis:
Ergò abſiſte Deum flecti ſperare querendo;
Conſiliis Deus ipſe ſuis nam cuncta gubernat,
Quæcumque in tota mundi regione geruntur,
Optatumque facit ſanctos contingere finem,
Quamlibet innumeris pateant aliquando periclis.
11 Plurima juncta opibus noſtræ ſapientia vitæ
Commoda fert ſecum; quicumq; inſtructus utroq; eſt,
Incola Phœbæo poſiti ſub ſidere mundi,
Dulcem & frugiferam poterit traducere vitam,
Atque ſui memores alios præſtare merendo:
Hoc facit ut patriæ ſit idoneus, utilis agris,
Utilis & bellorum & pacis rebus agendis.
12 Quippe ſalutiferi tutum munimine ſcuti
Protegit humanam mentis ſapientia vitam;
Sic quoque præſtat idem nummorum copia præſens:
Attamen

Attamen hoc æquâ ſibi plus ſapientia parte
Vendicat, interitum nequeunt avertere triſtem
Divitiæ, duræque manum depellere mortis:
At ſibi devotis ſapientia vera, timorque
Numinis ætherii, felicem in ſecula vitam
Perpetuat, mortiſque gravi de lege triumphat.
13 Inclita facta Dei, nutu qui temperat orbem,
Cerne oculis; ecquis, curvum quod reddidit ille,
Corriget? illius nam legibus omnia parent:
Ergò illius opus reprehendere velle caveto,
Quandoquidem tibi nil poteris prodeſſe querendo,
Nec fletu aut lacrimis divinam vertere mentem.
14 Si tua proceſſus habeat fortuna ſecundos,
Lætus & exſultans præſentibus utere rebus,
Quæ tibi ſuppeditat cœli indulgentia; ſed cùm
Per mare nimboſum, turbantibus æquora ventis,
Carbaſa terrificis tua ſunt agitata procellis,
Attento perpende animo, quæ cauſſa tumentes
Excierit fluctus, pontumque armaverit irâ:
An ſcelus admiſſis aliquod ſpatietur habenis,
In te regna tenens, an amor furioſus habendi,
An vana ambitio, aut carnis ſcelerata libido?
Hoc vigil inquire, & quærendo detege crimen,
Detectumque fatere Deo, faſſuſque relinque:
Nec minùs intentis oculis circumſpice, tutum
Quâ ratione queas reperire ac tangere portum:
Commoda in ambiguis tibi cura hæc utraque rebus:
Hoc quoque perpenſum memori tu mente teneto,
Sortem utramque Deus vario diſcrimine miſtam
Temperat, ut nequeant mortali ſemine creti
Eventura ſibi certis prænoſcere ſignis.
15 Omnia quæ eveniunt nitido ſub ſole notavi,
Invida vita licet ſpatiis me incluſerit arctis:
Eſt qui juſtitiam ſequitur, mentemque manumque
Criminis immunem retinet; ſed cæſus iniquæ
Victima fortunæ cadit: eſt qui ſanguine dextram
Polluit, & vitiis totus ſcatet undique fœdis,
Et tamen ille trahit longævæ ad ſera ſenectæ
Tempora ſepoſitam procul omni à turbine vitam.
16 Ergò tibi puro cum religionis amore
Callida juncta regat vitam prudentia, zelo
Sit cautela comes, ſerpens te admixta columbæ

Servet

Servet ab innumeris, ſalvâ pietate, periclis:
Nam ſæpè ipſa ſuam probitas temeraria vitam
Abjicit, acceleratque ſibi malè provida mortem;
Nec, falsâ illuſus pietatis imagine, vires
Deſtrue corporeas, animive infringe vigorem,
Nec nimio ſermone ſacrum tu numen adora:
Cordis enim cernens penetralia Rector Olympi,
Non prece prolixâ capitur, ſed pectore puro,
Et gemitu, & lacrimis contrito corde profuſis.
17 Ne tamen impietas laxis graſſetur habenis,
Dum trahis in pejus ſenſu mea verba ſiniſtro,
O homo ſtulte! cave; pariter mentemque, manumque,
Sordibus à ſcelerum vacuam ſervare momento;
Ne mereare oculis fieri ſpectacula cunctis
Triſtia, carnificis dextrâ trabe nexus ab alta:
Neve ardore gulæ, rapidove cupidinis æſtu, (tam;
Quamquam haud ſponte, tibi properes abrumpere vi-
Aut etiam ſcelerum furiis agitatus acerbis,
Occultum quatiente animo tortore flagellum,
Sponte tuâ proprio fodias tibi pectora ferro.
18 Utile conſilium tibi nunc, mihi crede, miniſtro:
Hinc ne averte gradum, monitus nec rejice noſtros,
Inter utrumque tene, medio tutiſſimus ibis:
Nam ſincera Dei reverentia, firma ſalutis
Anchora, & humanæ ſtatio tutiſſima vitæ,
Hæc docet: hoc fixum ſtatuunt in tramite greſſum,
Qui caſtè pia ſacra colunt, errore relicto.
19 Plus homini longè ſapientia roboris addit,
Confirmatque animum cunctis in rebus agendis,
Denorum quàm turba virûm fulgentibus armis,
Ardua turrigeri tutans faſtigia muri:
Hæc facit ut raro titubent veſtigia lapſu,
Hæc facit ut labens iterùmque iterùmque reſurgat.
20 Nam lapſus vitare nequit, nec criminis expers
Ullus in orbe ſuam potis eſt traducere vitam:
Sed minimùm peccant quibus eſt ſapientia cuſtos,
Directrixque operum conſervatrixque ſuorum:
Illa ſalutiferæ monſtrat compendia vitæ.
21 Ne nimis attentas da verbis omnibus aures,
Sicubi quis tacitis loquitur ſecreta ſuſurris,
Ne fortè ipſe tuum famulum tibi dira precantem
Deprendas, rabidoque animum rapiare furore:

Sæpè modo ſimili tua te mens conſcia novit
Devoviſſe alios, & eodem crimine damnat :
Cur aliorum ergò in vitiis tam cernis acutùm ?
23 Cuncta hæc ipſe equidem ſtudio prudente notavi :
Tunc ego celſa tuæ, dixi, ſapientia ! ſedis
Culmina contingam : ſed me mens vana fefellit.
24 Quis reperire tuam potis eſt indagine ſedem,
Tam vaſtis hominum ſpatiis, quæ gente remota es ?
25 Sed licet obſcuris lateant tot clauſa ſub umbris,
Non tamen abjicio mentem, ſtudiumve relinquo,
Nobilitas generoſa animi non fracta labori
Succubuit, ceſſitve malis : myſteria rerum
Pergit & occultas avidè perquirere cauſſas,
Quantaque ſtultorum teneat veſania mentes,
Inflammetque animos diro impietatis amore.
26 Tum verò inventum eſt aliquid mihi morte vel ipsâ
Fellis habere magis, mulier, quæ ſubdola corde eſt,
Blanditiiſque ſuis juvenili retia turbæ
Sternit, & in laqueos miſerum ſeducit amantem,
Seductum capit, captum quoque detinet : illam
Effugiet, cujus Domini reverentia pectus
Incolit, aſt illi ſceleratus præda futura eſt :
Hunc meretricis amor vinclis conſtringit ahenis,
Stultaque mellifluis captivat pectora dictis.
27 Hoc quoque compertum eſt ſcrutanti ſingula rerum,
Luſtrantique oculis paſſim mortalia fixis,
28 Ut numerum reperire queam, quem quærere perſto,
(Dixerat admonitor) ſed adhuc mens neſcia veri
Hæret, & ambiguo trepidat ſententia motu,
Unum in mille viris aliquem quandoque notavi,
Pectore ſincerum, & veræ pietatis amantem,
Sed non femineæ mihi tanto ex agmine turbæ
Unica viſa fuit, ſincerâ prædita mente,
Intima corda gerens blandæ conformia linguæ.
29 Non poſſum innumeras ſcelerum comprendere formas,
Nequitiæque modos varios, fraudiſque malignæ;
Hoc certè humanæ vincit molimina mentis :
Qua tamen hæc prima veniant ab origine, noſtros
Eminet ante oculos manifeſto in lumine, ſexum
Fecit utrumque Deus rectumque, & crimine purum :
Ambo tamen ſubitò recto de tramite greſſus
Deflexêre ſuos, Stygio ſerpentis ab aſtu

Se-

Seducti, legemque Dei ſprevere verendam :
Dumque umbras avidè ſtulti amplectuntur inanes,
Se miſeri, ſtirpemque ſuam, ferofque nepotes,
Prolapſi ſubitâ ſimul involvêre ruinâ.

C A P. VIII.

AN tibi pergratum eſt, ſi plebs tibi, vertice prono,
Dicat, Ave! & ſupplex Dominum te voce ſalutet,
Adſpectus venerata tuos, vultumque verendum?
Tunc fac, vera tuam decoret ſapientia mentem,
Quâ juſtum & rectum à pravo diſcernere poſſis:
Pectora cœleſtis ſapientia ſi colat, illinc
Manat in externos decor & reverentia vultus,
Exornatque humilis frontem veneranda Quiritis
Gratia, regalemque oculis infundit honorem.
2 Hoc quoque, quod moneo, memori tu mente teneto:
Conſilium ne ſperne meum: parere memento
Regibus, & leges auguſtas, juraque ſerva,
Quando voluntati divinæ haud diſſona conſtant:
Hoc jubet, hoc mandat, violatorique minatur,
Sidereo lex miſſa polo, dux unica vitæ,
Cui tua perpetuo lingua eſt obnoxia voto,
Jurandoque tuum caput obſtrinxiſſe fateris.
3 Hinc verò utilitas ipſi tibi provenit ingens:
Hâc ratione queas ſecuram ducere vitam,
Immunemque malis: nam cùm Rex voce tremendâ
Intonat, & rabidæ jaculatur fulmina linguæ,
Cùm fremit, irarumque omnes effundit habenas,
4 Facta puta quæcumque jubet: Si dixerit olim,
Præcipites famuli rapite hunc, cruciataque duris
Corpora tormentis Stygiæ demittite morti:
Protinus hi faciunt, ſtat pro ratione voluntas,
Dictaque pondus habent, ubi dirum ac triſte minatur:
Ecquis enim Regem increpitet, ſic ora reſolvens?
Quid facis? heus! rabidum frenis inhibere furorem
Incipe, cur tumidas adeò exardeſcis in iras?
5 Tutus aget vitam procul omni à turbine, quiſquis
Mandatis facilem dederit regalibus aurem:
Cautus enim ſapiens diſtinguit tempora rerum,
Nec temerè ille caput regalibus objicit armis,

Cùm Regi, pariterque Deo, parere licebit,
Regna nec ætherio pugnant pereuntia regno.
6 Non tamen uſque adeò duros ſapientia caſus
Effugit, at miſeræ patitur mala plurima vitæ.
7 Quippe eventa latent denſis obſeſſa tenebris:
Neſcia mens hominum fati, ſortiſque futuræ,
Per præceps, per acuta, ruit, moderamine nullo,
Nec ventura oculis potis eſt diſcernere lippis:
Ecquis enim valeat certis prædicere ſignis,
Quæ fugiunt fragilem, ſub nocte latentia, viſum?
8 Hæc quoque communis pariter ſors omnia miſcet;
Morte pari rapitur, ſimilique occumbere fato,
Cogitur, in ſolio reſidens Rex ipſe ſuperbo,
Et pauper, medio reſidens in ſtercore: turres
Auguſtas, tenueſque caſas, diſcrimine nullo,
Pallida mors populat, mors ſceptra ligonibus æquat:
Copia nulla fugæ: nec ſigna relinquere fas eſt,
Hæc ubi bella vocant: fraudis ſcelerumque miniſtri,
Nequitiæ qui cuncta ſuæ fore prona putabant,
Non tamen eludent rigidi jus triſte ſepulcri,
Retia terribilis nequeunt evadere mortis.
9 Hæc ego rimando nitidi ſub lumine ſolis
Omnia perſpexi: perſæpè ad culmina rerum
Injuſtis creviſſe datur; rapiuntque feruntque
Innocuos, ferroque necant vel fraude; ſed illos
Exitium crudele manet: tolluntur in altum
10 Ut lapſu graviore ruant. Perſæpè tribunal
Impius adſcendit, quod aſylum dulce piorum
Debuerat fieri: tunc vi gerit omnia paſſim,
Commaculatque ſuam juſtorum ſanguine dextram:
Sub pedibus jus faſque premit violentia, donec
Lethiferâ mors atra manu ſine fine furentem
Corripiat, ſcelerique modum ſic ponat: at ille
Protinùs æternis, fato rapiente, tenebris
Obruitur, longaque jacet ſub nocte ſepultus,
Turbator gravis ille jacet, quem cuncta tremebant:
O ſervare modum dominandi ignara cupido!
O vana! ô fragilis perituri gloria ſceptri!
11 Nempè quòd haud ſubitò culpam ſua pœna coërcet,
Juſtitiæ quòd ſigna ſuæ plectendo ſceleſtos
Rara dat omnipotens magni Dominator Olympi:
Propterea gens cæca hominum violenter in omnem
Nequi-

Nequitiam ſine lege ruit; ſe accingit ad omne
Flagitium, laxiſque furens bacchatur habenis
Illa, nec æternam ſibi pœnam inſtare tremiſcit.
12 Ne tamen, hoc viſo, pietas labefacta fatiſcat,
Demittatve animum, ſed ſpe caput erigat, altum:
Namque impunè licet multos exegerit annos
Impius abſque metu, centenaque crimina nullo
Vindice perficiat, ſcelerumque in ſorde ſeneſcat:
Felix ille tamen Domini qui numen adorat,
Et Domini pia jura colit, legeſque verendas:
Poſt mortem nam corporeis mens libera vinclis
Scandet in ætherii radiata palatia cœli.
13 At minimè felix erit impius, illius ævum
Effugiet rapido veluti levis umbra volatu,
Tum verò in Stygias mox præcipitabitur umbras:
Hîc ſine fine luet ſceleratæ crimina vitæ,
Hîc lacrimas ſine fine dabit, ſine fine dolebit,
Extendetque ſuos ſeclorum in ſecula fletus.
14 Ergò animis vos eſte bonis, qui pectore puro
Numen adoratis Domini, nec corda dolore
Fracta cadant, duriſque negent ſuccumbere rebus,
Quamlibet adverſas moveat fortuna procellas:
Sæpè etenim in poſitis ſub ſolis lumine terris
Preſſa jacet pietas, variiſque obnoxia damnis:
Et, contrà, impietas, blandæ ſuper æquora vecta
Proſperitatis, agit vitam ſine nube ſerenam,
Sed citò in aërios volat illa evanida ventos.
15 Nunc igitur monitis animos advertito noſtris,
Ecquid enim potero meliùs ſuadere monendo?
Quicumque haud ficto venereris pectore numen,
Incola Phœbæo poſiti ſub ſidere mundi,
Accipe cum liquido Cerealia munera vino:
Arripe, dum fas eſt, pereuntis commoda vitæ,
Lætus & exſultans animo: fugientia promtâ
Gaudia carpe manu, cœleſtibus utere donis,
Dum licet: extemplò fugit irrevocabile tempus.
16 Nam juvat inſanos animi compeſcere fluctus,
Æternique Patris nullum reprehendere factum,
Quamquam adverſa bonis aliquando, & læta ſceleſtis,
Obveniant ſub utroque polo degentibus; ipſe,
Ipſe ego ſiderei luſtrabam facta Tonantis,
Facta per immenſum peragit quæ ſingula mundum:
Hoc

Hoc ſtudio traduco diem, traduco tenebras,
Pervigil, & placido caruerunt lumina ſomno.
17 Non tamen illorum abſtruſas indagine cauſſas
Detego, nec video denſis obſeſſa tenebris
Divini conſulta animi, quò tendere pergant:
Tu verò reverere Deum, quem prendere neſcis,
Nec modulo metire tuo, qui numine ſancto
Unicus æternas orbis moderatur habenas,
Arbitrioque ſuo mortalia cuncta gubernat:
Non potes illius ſenſus aperire repoſtos,
Scilicet, hanc vaſtam ingenio qui tentat abyſſum,
Oceani metitur aquas; quin mente ſagaci
Præditus, huc penetrare parans ſpem nutrit inanem;
Nempè licet ſocias labor & ſapientia vires
Contulerint, arcana Dei reſerare nequibunt
Abdita, nec tenebris poterunt educere cæcis.

C A P. IX.

HÆc ego ſollicitâ luſtravi ſingula curâ,
Ut monſtrarem aliis,tenebriſq; exſerta docerem;
Nempè quòd immunes ſcelerum, fraudiſq; pudendæ,
Et verâ pietate graves, duce numine, cunctas
Res peragunt, pacemque gerunt & prælia, clavum
Divinâ retinente manu, circùmque gerente:
Nec tamen inde licet certis cognoſcere ſignis,
Quem Pater omnipotens miro dignatur amore,
2 Proſequiturve odio. Pariter ſic omnia paſſim
Omnibus eveniunt: pariter pravumque piumque,
Inſontem ſontemque, immundum & crimine purum,
Cultoremque Dei contemtoremque perennis,
Nunc ſors dura premit, vultu modò læta benigno
Reſpicit, ac dubiis venit & fugit improba pennis:
Impius & pietatis amans, nomenque verendum
Qui temerare Dei metuit, quique ore profanat,
Lumine dum vitæ fruitur mortalis, uterque
Nunc mœrore gravi premitur, nunc pectore læto eſt,
Obvius ambiguis incerti caſibus ævi.
3 O hominum vita infelix! O ſubdita duris
Vita malis, quam nos agimus ſub lampade Phœbi!
Injuſtos juſtoſque locans diſcrimine nullo;

Impius

Impius atque pius parili nunc ſorte fruuntur,
Atque idcircò caput tollens impunè vagatur
Gens veſana hominum, ſcelerumque libidine rapti,
Nequitiæ dant frena ſuæ, dant frena furori,
Dum lux alma manet, tandem in cava buſta trahuntur,
Tum demum gelida taciturna in ſede quieſcunt:
Quis furor iſte fuit ſceleratam ducere vitam,
Quæ ſubitò aufugiens miſeros inopeſque reliquit!
Jamque jacent, nec ſpe ſortis melioris aluntur.
4 Quiſquis enim vivos inter vitalibus auris
Veſcitur, in duris ſibi læta ac dulcia rebus
Eventura putans animum ſpe ſuſtinet ægrum;
Maxima ſollicitæ ſunt hæc ſolamina vitæ:
Nam canis exanimum præcellit viva leonem.
5 Quiſquis enim fruitur vitali lumine, mortem
Jam jam inſtare videns, venienti occurrere fato
Ille parare poteſt; ut, cùm ſua membra reliquit,
Spiritus ætheriam ſcandat, novus incola, ſedem,
Angelico plaudente choro; non corpore functæ
Hoc præſtare valent animæ; nec, quidquid in orbe
Humano geritur, nôrunt, nec noſcere curant:
Mercedem exacti nitido ſub ſole laboris
Jam tulerunt; ſpes nulla aliud mercedis habendi.
6 Horum fama etiam ſociorum è mentibus omnis
Exſulat, horum etiam mœrores, gaudia, livor,
Blandus amor, flagrans odium, cum flamine vitæ,
Cuncta ſimul tenues abeunt fugitiva per auras:
Nec rerum aurato nitidi ſub lumine Phœbi
Geſtarum hinc ullam datur his attingere partem.
7 Quid facias igitur? bona tu pereuntia capta,
Dum ſinit hora fugax: reparent Cerealia vires
Munera, lætificum relevet tibi pectora vinum:
Hoc decet, ætherei probat hoc Dominator Olympi.
8 Unguenta exhilarent caput, & tibi corpora cingat
Veſtis hyperboreas imitans candore pruinas.
9 Cum conſorte tori, dulci cum conjuge, lætus
Exige ſepoſitis ævum irreparabile curis:
Dum fragilis tibi vita manet ſub lumine Phœbi,
Dum fragilis tibi vita manet, Regnator Olympi
Quam tribuit: merces etenim tibi ſola laboris
Illa datur nitidi rutilo ſub lumine Phœbi.
10 Quod tibi contingit faciendum, hoc perfice totis

Viribus:

Viribus: Ah! gelido, tua quò via ducit, in antro
Ingenii fax nulla micat, ſapientia nullum
Præſtat opus, nulloſque parit ſolertia fructus.
11 Hoc quoque conſpexi rutila ſub lampade Phœbi,
Non ſemper celer in curſu, nec fortis in armis,
Victor abit, lauroque caput victrice coronat;
Nec ſemper ſapiens incommoda pellere novit
Importuna famis, nec acervos mente ſagaci
Nummorum accumulat, opibus nec ſemper abundat,
Nec benè promeritos ſectatur gratia cunctos:
Tam dubiâ ſubnixa rotâ ſors omnia verſat.
12 Neſcia gens hominum fati, ſortiſque futuræ;
Squamiger incautis ut cùm ſecat æquora pinnis
Armatos rapit ore cibos, ærique recurvo
Fixus abire fugâ neſcit, pendetque prehenſus:
Et velut ex alto volucris levis æthere pennâ
Remige fertur, & in ſolida veſtigia terra
Cùm poſuit, laqueos citò præcipitatur in arctos:
Sic citò gens hominum, venturi improvida, duris
Illaqueata malis hæret: fuga nulla malorum eſt.
13 Hæc quoque conſpecta eſt oculis ſapientia noſtris
Auricomæ ſub luce facis, ſapientia noſtro
14 Ingens viſa animo: Fuit urbs tenuiſſima, paucis
Culta viris, nullis inſtructa paratibus: Hanc Rex
Maximus innumeris equitum peditumque petebat
Agminibus, denſâque illam obſidione premebat:
15 Hic pauper tamen unus erat; cui quamlibet eſſet
Res anguſta domi, longè tamen omnibus unus
Ingenii virtute ſui præluxerat; ille
Conſiliis urbem prudentibus eruit; at non
Urbs illi acceptam referebat grata ſalutem,
Nec lauro & meritis redimibat tempora ſertis.
16 His, ego, conſpectis, dixi, ſapientia præſtat
Viribus, at pauper ſapiens contemnitur; ejus
Verba abjecta jacent; placidamque his abnuit aurem
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
17 Si tamen illius placido quis pectore verbis,
Intentâque piis monitis ſe præbeat aure,
Hunc magis alliciet placido vox illa ſuſurro,
Murmura quàm ſtolidæ latè reſonantia linguæ:
18 Et magis hoſtiles frangit ſapientia vires,
Fortia quàm nitido radiata haſtilia ferro;

Sed

Sed tamen unius vitio quandoque ſceleſti
Fabrica, quam doctâ ſapientia condidit arte,
Deſtruitur, ſubitamque trahit convulſa ruinam,

C A P. X.

SIcut ab exanimis mutantur aromata muſcis,
Artifici compoſta manu, dulcedine captæ
Suavibus unguentis cùm immerſa cadavera linquunt,
Ac liquidi fœtore gravi fœdantur odores:
Sic quoque ſtultitiæ minimum, ſapientia claros
Quos facit, exiguæ maculatos crimine labis
Dedecorat, celebres nebulis obducit honores.
2 Vir ſapiens peragit feliciter omnia; ſed qui
Mentis inops res aggreditur facit omnia pravè,
Succeſſuque carent acti ſine mente labores.
3 In mediis ubicumque viis maleſanus oberrat
Stultus, & in plateis veſtigia figit apertis,
Stultitiam celare nequit, manuumque pedumque
Motibus hæc oculis manifeſta eſt undique cunctis,
Nec minùs hanc prodit turbati inſania vultûs.
4 Ira magiſtratûs ubi te premit aſpera, numquam
Officio diſcede tuo; ſed, læſus ab illo,
Fer patiente animo: rabidas patientia mentes
Lenit, & horribilem vinclis premit illa furorem.
5 Hoc quoque ſpectandum nitidi fax aurea mundi
Luminibus noſtris dederat miſerabile, ſed quod
Fluxit ab inſani ſtulto moderamine Regis:
6 Stultitia excelſum conſcendit culmen honoris,
7 Dejiciturque gradu ſapientia. Lumina ſæpè
Hoc mea viderunt fieri, per rura, per urbes:
Mentis inops, magnâ famulûm ſtipante catervâ,
Quadrijugis invectus equis, in ſe ora trahebat
Undique ſpectantis populi, dum divite juxtà
Præditus ingenio, quia ſola pecunia deſit,
Solus inopſque ſuum, comitante ſatellite nullo,
Carpit iter, ſpretoque premit veſtigia greſſu.
8 Qui puteum fodit, alterius qui retia vitæ
Clàm ſtruit, ille ſibi interitum parat ipſe, ſuiſque
Implicitus laqueis, nullo auxiliante, jacebit:
Qui verò irriguos ſeptum perrumpit in hortos,

Per ſcelus atque nefas, rabido mox dente petetur
Serpentis, media taciti latitantis in herba.
9 Saxa loco quicumque movet, lædetur ab illis;
Nec facilè evadit, findit qui ligna ſecuri,
Quin ictu ſua crura petat, ſibi vulnera figat:
Sic, aliis nocumenta parans, ſibi noxius ipſe eſt;
Sic &, amicitias alienas rumpere quiſquis
Tentat, ſeſe odiis aliorum exponit acerbis.
10 Si tibi ferri acies viduatur acumine, nec tu
Hanc reparas, tritoque facis juveneſcere ſaxo,
Quid tibi reſtat adhuc? tunc vi majore ſecurim
Imprime, tunc geminas plagæ ſuperaddito vires:
Sic tibi ſi ingenii, vel opum, ſit parva facultas,
Quod deeſt ingenii vel opum, ne cœpta relinquas,
Hoc labor aſſiduus, duplicataque cura, rependat:
Hoc docet innumeris quæ ſe ſapientia rebus
Didit, & ad varios variè ſe accommodat uſus.
11 Dira veneficii ſerpens licet inſcia, membris
Vulnera tabifico figit lethalia morſu:
Haud aliter lethum dat inevitabile, ſævo
Vulnere, garrulitas rabidæ temeraria linguæ.
12 Sicut enim ſapiens, recto moderamine linguæ,
Utilis ipſe ſibi eſt, aliis quoque multa miniſtrat
Commoda; ſic ſtultus, frenis inhibere loquelam
Neſcius, ingentes aliiſque ſibique dolores
Parturit, at verò inprimis ſibi noxius ipſe eſt,
Obrutus ipſe ſuæ perit ille voragine linguæ.
13 Stultitiam effutit, fari ſimul incipit, at cùm
Progreditur ſermonis iter, prorumpit in omne
Flagitium, laxiſque furens bacchatur habenis.
14 Mos quoque ſtultorum eſt multas effundere voces,
Verbaque vaniloquâ cumulare improvida linguâ,
Speque futurorum ſtolido ſibi pectore plaudunt
Ambiguâ, cùm nemo ſciat mortalis in orbe
Quid ferat hora ſequens; latitant ſub nocte futura:
Ecquis enim tenebris valet hæc educere cæcis?
15 Stultorum genus, incaſsùm, fruſtràque, laborat,
Semper & in curis conſumit inanibus ævum,
Nam veram quærendo nequit reperire quietem.
16 Væ tibi, terra! tuas ubi Rex qui tractat habenas
Eſt puer, indulgentque gulæ, qui jura miniſtrant,
Manè, ubi ſol liquidis primùm caput exſerit undis.

17 Felix

17 Felix terra! tuas ubi Rex qui tractat habenas,
Regali ingenio eſt, &, qui tibi jura miniſtrant,
Officii numquam immemores, ubi munia regni
Sunt obeunda, cibis onerant ſua membra, ſed apto
Tempore diſcumbunt epulis, & corpora duris
Feſſa miniſteriis mulcent, reparantque labori,
Non ut luxuriæ laxentur frena pudendæ,
Viribus at vegeti præſcripta ad munia ſurgant.
18 Paulatim occultis, domino torpente, ruinis
Tecta cadunt, luit has meritò ſocordia pœnas,
Atque minutatim terræ dilapſa recumbunt.
19 Feſtivis ſunt apta jocis convivia, vinum
Cor levat, at ſolus reſpondet ad omnia nummus,
Solus & ad cunctos pariter ſe accommodat uſus.
20 Sacrilegis clauſo lacerare in pectore verbis
Illum, qui diadema gerit regale, caveto,
Aut vomere in proceres rabidæ mala toxica linguæ,
Interiore domûs reſidens in ſede; hominum gens
Si tacet, aëriæ referent tua verba volucres:
Ad pœnam, aligero populo prodente, trahêris.

C A P. XI.

NE dubita liquidis panem committere lymphis,
Poſt multos redit ille dies, cum fœnore multo:
Non quæ præteritis vidit benefacta diebus
Omnipotens, neglecta jacent, nec fruge carebunt:
Nec qui ſidereum precibus pulſavit Olympum,
Pectore contritus, vacuus mercede manebit,
Sera licet veniat, veniet, mihi credito, tandem.
2 Munificas memor eſto manus extendere ſeptem
Pauperibus, nec tu, veniat ſi octavus ad ædes
Fortè tuas, occlude fores, inopemve remitte:
Scilicet humanæ fugiunt te incommoda vitæ
Plurima, quæ variis adeò eſt obnoxia damnis,
Et tantùm in levitate ſua conſtare videtur.
3 Nubila ſe in liquidas ſolvunt prægnantia guttas,
Lataque lætifico perfundunt arva rigatu:
Tu quoque, ut à mutis capias documenta magiſtris,
Nubis ad exemplum gravidæ, quæ ſponte liquentes
Prodiga fundit aquas ſitibundæ in guttura terræ,

Dives opum sis largus opis, nec durus egenum
Rejice, sed miseros aliorum respice casus,
Respectos miserare animo, miseransque coruscum
E loculis deprome tuis ac sparge metallum
In viduas, vetulos, puerosque parentibus orbos:
Hoc decet, hunc æquum est mortali insistere callem;
Indomitas nam sæva manus mors omnibus æquè
Injicit, & pariter dites inopesque prehensos
Arripit, & mœstas Erebi detrudit ad umbras:
Hîc sua quemque manet merces, prout vita peracta est;
Præmia digna bonis veniunt hîc, pœna scelestis
Debita, cùm sævo fati illacrimabilis ense
Procubuêre; velut quercus, cùm cæsa securi
Congemuit, traxitque jugis avulsa ruinam,
Sive cadat tepidos frondenti vertice in Austros,
Seu cadat in Scythici Borealia frigora ponti,
Quà cadit illa manet; nec sese attollit in altum
Rursus, & in solito pandit sua brachia trunco.
4 Qui metuit ventos, non audet semina terræ
Credere; nec referet messem lætatus opimam,
Qui timet imbriferi minitantia nubila cœli.
5 Quâ ratione animus teneros infantis in artus
Insinuatus eat, seseque per omnia spargat
Membra, sed humani fugiat spectacula visûs,
Te latet hoc; nec te minùs hoc latet, ossa tenella
Quâ ratione suum, media genitricis in alvo,
Nutrimentum habeant, sensimque increscere pergant,
Atque minutatim prægnantis viscera tendant:
Sic quoque divinæ tibi facta ingentia dextræ
Sunt ignota; tuæ fugiunt hæc lumina mentis:
Non potes hæc oculis penetrare impervia lippis.
6 Exoriente die, sementem credere terræ
Incipe, nec, liquidas ubi sol descendit in undas,
Desine; quis poterit certis prædicere signis,
An tibi nocturnus labor, an tibi fortè diurnus,
Ex voto cessurus erit, vel forsan utrumque?
7 Lux oculos splendore rapit, lux aurea Phœbi
Pellicit humanos animos, & pectora palpat
8 Lætitiâ. Sed tu spatiosæ tempore vitæ
Si frueris, longumque trahis feliciter ævum,
Donec ad occiduæ venias extrema senectæ,
Mente tamen reputa longæ venientia noctis
Tempora,

Tempora, ſub gelido tibi traducenda ſepulcro:
Nil niſi quod prorſus vanum eſt tibi vita miniſtrat.
9 Lætitiâ exſulta, juvenis! juvenilibus annis,
Et tua ſepoſitis hilarentur pectora curis :
Carpe voluptates varias, genioque libenter
Gratificare tuo ; nullâ dulcedine, nullis
Illecebris, quaſcumque oculis animoque requiris,
Abſtineas ; at miſta tamen ſint ſeria lætis :
Judicis ad magni tandem rapiêre tribunal.
10 Ergò abſiſte animum ſtudiis corrumpere pravis,
Nec tua flagitiis maculentur membra pudendis,
Namque juventa fugax rapido volat ocior Euro.

C A P. XII.

AUctoris memor eſto tui jam in flore juventæ
Purpureo, firmata ſuis dum corpora nervis
Sana vigent, ſolidæque ſuo ſtant robore vires :
Dum tibi tempus abeſt triſtis lugubre ſenectæ,
Dum tibi decrepitæ procul abſunt tædia vitæ,
Lingua nec in miſeras ſenii languore querelas
Solvitur : Ah! cur fata gradum tardata morantur?
Hei mihi! vivendi quòd adeſt jam nulla voluptas!
2 Dum tibi luna ſuum referunt fraterque nitorem,
Nocturnæ nec flamma facis, nec flamma diurnæ,
Aſtraque fuſcantur nitidos caligine vultus,
Nubila nec pluviis redeunt tenebroſa fugatis.
3 Scilicet, occidui in duris languoribus ævi
Cuſtodes, queis cura domûs commiſſa tuendæ,
Debilitate ſimul, gelidoque horrore, tremiſcent;
Atque viri curvos validi flectentur in arcus ;
Verſanteſque molam, numero pereunte ſuorum,
Abſiſtent aſſueto operi, tenebriſque tegentur
Qui geminum geminis caput exſeruere feneſtris.
4 Cunctaque per plateas claudentur limina cunctas,
Dum ſonat exiguo mola circumflexa ſuſurro,
Mollis & ex oculis pariter cum voce volucris
Criſtatæ ſopor aufugiet, corpuſque monebit
Inviſo relevare toro ; tenuique crepabunt
Murmure ſuaviſonæ labefactâ voce puellæ.
5 Tunc miſeris quodcumque vident ſublime timorem

In-

Injiciet, terrorque viam ſpargetur in omnem,
Fervida cùm rapidos circumvehit ungula currus;
Tum grave vel minimam fuerit portare cicadam,
Atque cupido, animum ſolitus ſtimulare, relinquet;
Jamque domum genitus mortali è ſtirpe perennem
Ingreditur, plateaſque tegunt pia turba dolentûm,
Exanimum comitans ad triſtia buſta cadaver,
Et luteam gelido maſſam impoſitura ſepulcro.
6 Auctorem ergò tuum colito nunc, dum tibi dulcis
Vita manet, nec dum nivei compago metalli,
Jucundo religans animam cum corpore nexu,
Solvitur, atque leves penitus vaneſcit in auras:
Nec globus ille, oleum vitaï lampadi ſubdens,
Aureus, aſſiduo contorquens vortice flumen
Sanguinis, & liquidum faciens in corpore gyrum,
Rumpitur, ut nequeat ſolitos iterare recurſus:
Nec fracta eſt medio fontis ſalientis in alveo
Urna, nec ut liquidas rota flexilis extrahit undas
7 Ciſterna. Cinis in cinerem tunc verſus abibit:
Tum verò æthereum repetet mens ipſa parentem,
Unde ortus tulit illa ſuos; ut præmia vitæ
Digna ferat poſt fata ſuæ; ſedemque tenebit
Sideream, aut Stygias fugiet damnata ſub umbras.
8 O curas hominum! O quantum eſt in rebus inane!
(Sic pius admonitor clamat) nil præter inane
9 Mundus habet. Pius admonitor, quia mente ſagaci
Præditus ipſe fuit, populum præclara docebat
Plurima, conſtanterque pio ſermone monebat;
Multaque collegit vigili proverbia curâ,
Solerti intentus ſtudio, collecta locavit
10 Ordine cuncta ſuo: Quin & lectiſſima verba
Quæſivit, quæſita typis mandavit, ut omnes
Juſtitiam, rectique viam, ſervare doceret.
11 Aſſimilare queas ſapientum dicta flagellis,
Vitare errores, rectumque capeſſere callem,
Inſtimulant; clavos referunt hæc ipſa trabales,
Artificum fixos manibus, qui prorſus ab uno
Principe dependent: etenim ſic verba virorum
Prudentûm defixa animis conſtanter inhærent.
12 Hinc tibi deſumas monitus, dulciſſime fili!
Queis vitam moderêre tuam, ne tramite recto
Devius error agat: hominum per ſecula gentem
Scriben-

Scribendi ſine fine libros innata cupido
Inſtimulat, quos nemo valet percurrere cunctos,
Quamlibet immenſo ſeſe ille labore fatiget,
Continuans luci tenebras, lucemque tenebris.
13 Jam mihi dictorum repetenda eſt ſummula, tuque
Audi avidè, & monitis animos advertito noſtris,
Senſibus hæc imis, res eſt non parva, reponas :
Fac vereare Deum ſincero pectore, nec non
Divinis faciles adhibe tu legibus aures:
Hic ſcopus, humanæ meta eſt hæc unica vitæ,
Quam ſpectare decet ſenium cum flore juventæ,
Et pueros, cum virginibus, matreſque, nuruſque.
14 Quidquid enim mundi factum eſt ab origine, quidquid
Fiet ad extremo radiatum lumine ſolem,
Cùm chaos antiquum, mundo pereunte, redibit,
Singula librabit trutinâ Deus ipſe ſeverâ,
Seu pia, ſeu, contrà, ſint impia; ſive tenebris
Obruta, ſive diem videant manifeſta ſerenum.

F I N I S.

CAN-

CANTICUM MOSIS,

(Exſtat Exodi Cap. XV.)

Quod cecinerunt Iſraëlitæ, ubi ex mari rubrò evaſerunt; hoſtibus, qui ab tergo inſequebantur, repentino undarum recurſu obrutis:

Latino Carmine redditum.

Eodem GULIELMO HOGÆO Auctore.

ÆTernum celebrabo Deum, rerumque Parentem
Laudibus attollam meritis ſuper æthera, namq;
Proſtravit rabidos validâ virtute tyrannos,
Æquoreo ſubmerſit equos equiteſque profundo:
Materiam ille mihi dulcem ſe in carmina præbet,
Dum vires ad bella meas horrentia firmat,
Et ſalvum horrifici revocat me à faucibus Orci:
Eſt etiam Deus ille meus, patrumque meorum;
Illum igitur cantabo, illique habitacula fingam.
2 Armorum belliquè potens eſt ille perennis
Arbiter, & primam meruit bellando coronam
Fortiter, æternumque tenet per ſecula nomen.
3 Pharonem, & Pharios ſubmerſit gurgite currus,
Magnanimoſque duces rubri maris æquore vaſto
4 Obruit. Indomitis merſi jacuere ſub undis,
In fundum oceani, lapidis de more, ruerunt.
5 O Pater omnipotens! latè tua dextera factis

Clara

Clara per attonitas fundit miracula terras:
Corpora ſanguineo tibi nunc inimica flagello
Strata jacent, latoſque procul diſperſa per agros.
6 Tu ſurgens, animo meritas ubi concipis iras,
Sternis humi, trepidoſque fugâ citò disjicis hoſtes:
Hinc penitùs conſumta jacet vis hoſtium inanis,
Ut ſtipula in medias ubi decidit arida flammas.
7 Afflatu, Pater alme! tuo, maris æquora rubri
Præcipiti coiêre gradu, labentia latè
Flumina concurrêre ſimul, ſublataque in altum
Mox Scythicâ tamquam glacie durata rigebant.
8 Perſequar, & prædam arripiam, (ſic impius hoſtis
Dixerat) & ſpoliis ſubitò ditabor opimis,
Et vaſtas adipiſcar opes, ferrumque recludens,
Inſequar, & medias feriam mucrone medullas.
9 At flabris, Deus alme! tuis poſtquam æquora torques,
Mox hoſtes rabida unda tegit; plumbi gravis inſtar,
Protinùs in medio merſi jacuêre profundo.
10 Quem Tellus, Pater alme! tibi? quem præferet æther?
Sanctius, aut æquè ſanctum, quid terra vel æther
Protulit? aut tantam meruit quis laude coronam?
Aut quis tam validâ faciat miracula dextrâ?
11 Te dextram tendente tuam, mox terra reſorpſit
Agmina terrificæ ferro radiantia turbæ.
12 Tu populum, Rex magne! tuum, bonus atq; benignus,
Eductum penitùs, ſævoque ex hoſte receptum,
Cuſtodis, validâque manu perducis ad uſque
Intemerata tui tutum ſacraria templi.
13 Multorum attonitas populorum hic rumor in aures
Terribilis veniet ſubitò, timor obruet ingens
14 Regna Paleſtinæ, quatietque ferocibus horror
Corda viris, trepidoque animi terrore liqueſcent,
Quàm latè indomiti tellus patet ampla Moabi,
Regnaque diverſis Cananeïa ſubdita ſceptris:
Tunc & Idumæi parili quoque more ſtupebunt.
15 Illis membra novus ſolvet formidine torpor
Protinus, immotique ſimul, mutique jacebunt,
Ceu verſa in rigidum fuerint ſua corpora ſaxum,
Dum populum tranſire tuum, Rex maxime Regum!
Dum populum tranſire facis de morte redemtum.
16 Iſacidas, Deus alme! tuos tua dextera ducet,
Adductos quoque plantabit ſuper alta Sionis

Culmina, delectam tibi cuncta in secula sedem;
Templa tibi & solido fundata sacraria saxo.
17 Omnipotens, qui templa habitat radiantia cœli,
Imperium sine fine tenet, Regesque superbos
Ante suos recubare pedes, & lambere terram,
Cogit, & attonitos caput inclinare tyrannos:
18 Nam modò jam Phariæ soboles sævissima terræ
Sectata Isacidas, & equis & curribus audax,
Progrediens, medias rubri maris ivit in undas:
At subitò Deus ille manum protendit, & undam
Impulit; illa Noto citiùs redit, atque ita turbam
In vires redeundo suas mox obruit omnem:
Sed genus Isacidûm, securum, experseque pericli,
Intereà, ducente Deo, processit, & audax
Arida tunc mediis vestigia pressit in undis.

F I N I S.

CAN-

CANTICUM MOSIS,

Quod continetur DEUTER. Cap. xxxii.

Latino carmine redditum:

Eodem GULIELMO HOGÆO Auctore.

AUdite, ô Cœli! quæ nunc ego verba profundam;
Et voces, ô terra! tuam demitte per aurem
Mellifluas, quas ipſe canam dulcedine mirâ.
2 Magna canam, miranda feram, memoranda recludam,
Queis, gens Iſacidûm! cupidas ſi advertitis aures,
Efficiant virtute animum floreſcere, tamquam
Cœleſtis cadit imber aquæ, quo gramina ſurgunt,
Ac veluti ros manè novo deſcendit in herbas,
Indeque purpurei revireſcit gloria prati.
3 Nam ſanctum celebrabo Deum, rerumque Parentis
Jure ego doctiloquâ referam præconia linguâ:
Vos quoque facta Dei linguis celebrate diſertis.
4 Ille velut rupes medio eſt firmiſſima ponto,
Quæ fremitus ſalientis aquæ contemnit inanes:
Propoſitis non ille ſuis fruſtrabitur umquam;
Ille ſibi conſtat ſemper, juſtique tenorem
Et veri rectique colit ſervatque perennem,
Flagitium, fraudiſque dolos exoſus iniquæ.
5 Ah! genus Iſacidûm! quid priſco à ſanguine vitam
Degenerare tuam, & morum ſplendore coëgit,
Avertitque tuos patrum de tramite greſſus?
6 Siccine, gens inſana! animique & pectoris expers,
Sic benefacta Dei magna & præclara rependis?
An non ille tuus Genitor, qui à cæde redemtam
Reſtituit, mortiſque truci te à fauce revulſit?
Et ſtabilem juſſit fieri, in ſolidoque locavit?

7 Mente memor veterum reputa nunc fecla dierum,
Ætatefque animo intentus perpende priores:
Inquire in patres, & avi rogitentur avorum,
Hæc uno, tibi quæ narro, fimul ore docebunt.
8 Cùm Pater omnipotens fobolem difperfit Adami
Per terras, variofque locos habitare coëgit,
Sic varios habitare locos, diverfaque regna
Fecit, ut Ifacidûm fuerit memor ille fuorum.
9 Nam Deus hanc gentem elegit, lectamque dicavit
Hanc fibi, ceu privam patrimonî in fecula fortem,
10 Hanc olim invenit Arabum per inhofpita faxa,
Antraque filvicolûm latebris horrenda ferarum;
Hanc circumduxit placidè, vitæque beatæ
Inftituit fervare vias, oculique tenella
Ceu fuerit pupilla fui, tutatus ubique eft.
11 Sicut ineft aquilæ pullorum cura fuorum,
Queis fuperincumbit, panfifque fupervolat alis,
Attollitque humeris geftans per inane, docetque
Aërias tentare vias, & fcandere nubes:
12 Sic populum Deus ille fuum, Deus ille fovebat,
Non dii, quos animi fingunt deliria vani:
13 Monftravitque viam cultas quæ ferret ad urbes,
Divitiis, opibufque, & feftâ pace virentes:
Luxuriantis agri fegetes ut pafceret almas,
Ut fluerent illi faxorum è vifcere mella
Dulcia, florentique filex undaret olivo.
14 Ut vaccæ butyrum, & uti lac dulce miniftrent
Ubera lanigerarum ovium, atque ut (qualia paffim
Pulcra Bafanæos tondent animalia montes)
Delicias placidi pinguis caro præbeat agni,
Trux aries, hirtus caper, & bona copia frugum,
Uvarumque etiam biberet de fanguine puro.
15 At fimul increvit luxufque, & copia rerum,
Ingratâ jam mente Deum contemfit avorum,
Rejiciens penitus fanctarum dogmata legum:
Sicut equus, qui colla negat fubmittere freno
Sævus, & in dominum furit atque recalcitrat ipfum,
Haud aliter certè gens hæc malefana rebellans
In patrium movet arma Deum, donaverat illis
Qui vitam, totiefque datam de morte redemit.
16 Nam falfos coluêre deos, & numinis iram
Atrocem idolis irritavêre profanis;

17 Dæmo-

17 Dæmoniisque litant inferna in sede sepultis,
Non Regi ætherio, qui sidera celsa gubernat;
Et sacris placare focis nova numina tentant:
Numina, non umquam patribus venerata vetustis,
Numina, non audita aut visa prioribus annis,
Quæ nuper commenta hominum mens impia finxit.
18 Usque adeò, Abramidæ! vobis de mente profana
Excidit æternus mundi Rectorque Parensque,
Qui vos, ô quoties! miro dignatus honore est.
19 Hæc populi malefacta sui spectavit ab alto
Omnipotens, natosque suos, natasque rebelles,
Degenerare videt penitùs: Pater ergò perennis
Jure fuit calidâ graviter succensus ab irâ.
20 Hæc igitur secum: nostri nunc lumina vultûs
Abscondam: quàm dura, sciet, fortuna sequatur,
Me vultum condente meum, gens ista rebellis,
Quæ præscripta sibi pariter promissaque spernit.
21 En! me stirps rabidas Jacobi accendit in iras
Impia, dum in varias simulacra excisa figuras,
Marmoraque, pictique colit ludibria trunci:
Quâ mercede igitur gentem pensabo rebellem?
Facta ego cum patribus dissolvam fœdera, & illam
Rejiciam, gentesque alias mihi fœdere jungam
Perpetuo, ac lenis placidusque amplectar: at illi
Hæc adspectanti stimulis præcordia pungam
Invidiæ, luctuque animos tabescere cogam.
22 Namque furore meo fera flamma accensa, repentè
Descendens, terram, ac fructus, alimentaque terræ,
Et pariter vastos in fumum atque aëra montes
Vertet, & horrificæ penetrabit ad ima gehennæ.
23 Degener Isacidûm soboles! ego jure dolores
Accumulabo tuos, plagis tua membra cruentis
Dilacerabo, unum faciam de corpore toto
Vulnus, & innumeris feriam tibi corda sagittis.
24 Consumet te flamma ferox, inopinaque strages
Opprimet, immissæque truces te dente vorabunt
Terribilesque feræ, & morsu lethale necabunt
Pulvere te saturæ, rapientque in fata, lacertæ.
25 Imperiosa fames urbem prædabitur intùs,
Exteriùs medios gladio bacchante per agros:
Hinc pulcri juvenesque simul, mixtæque puellæ,
In fera fata ruent, & matris ab ubere vulsos

Mors

Mors rapiet pueros, ſenibus quoque vulnere ſævo
Cædet olorinas imitantia tempora plumas.
26 An non & patriâ ejectos vos undique cunctos
Diſpergam in populos, penituſque à ſtirpe revellam?
27 Hæc facerem, niſi jam vulgi malè credulus error,
Diraque ſacrilegæ revocet me inſania linguæ:
Ni fortè hoſtilis rabies, hâc clade tumeſcens,
Viribus aſſignare ſuis foret auſa, quod ipſe
Præſtiteram, ſtolidis jactans ſua robora dictis.
28 Hæc me cauſſa movet bilem compeſcere, & iram
Lenire, & populo, ſtolidoque & mentis egeno,
Parcere, præcipitemque animi frenare furorem.
29 O ſi jam tandem gens iſta, huc uſque rebellis,
Jam ſapere incipiat, jam recta capeſcere diſcat!
Et vitæ de fine ſuæ ſine fine revolvat,
Poſſet ut exſultans venienti occurrere fato!
30 His ita me ſtudiis ſibi devinciret amore,
Unus ut ex illis hoſtes vel mille fugaret,
Millia dena duo facerent dare terga trementes:
Sed quia non veterum ſequeris veſtigia patrum,
Degener Iſacidûm ſoboles! Deus ille perennis,
Ille Deus, patrum decus & tutela tuorum,
Te plectit, meritaſque tuo de ſanguine pœnas
Expetit, obſeſſamque omni te ex parte laceſſit.
31 Nam Domini notum eſt, populo vel teſte profano,
Robur: & ille deos ſub ſe, longè altior, omnes,
Quos alii ſtolidâ placant ceu numina curâ,
Deprimit, & ſplendore ſuæ virtutis obumbrat.
32 Et quicumque deos alios maleſanus adorat,
Contemto te, mundi Opifex! cadet ille repentè
Præcipitans, mortemque feret fugitiva voluptas:
Nempè bibet Sodomæ vitem infamiſque Gomorræ,
Vitem, uvas quæ felle magis producet amaras:
33 Nam cùm vina bibit, cupidâque recondidit alvo,
Aſpidis hinc virus rabidum generatur, & atri
Serpentis furiale malum, & per viſcera ſerpit.
34 Hoc mihi conſilium eſt; miſeros hæc fata manebunt,
Haudquaquam fugienda, Deo, quicumque, relicto,
Numina vana colunt, animi commenta profani.
35 In dextra vindicta mea eſt: me vindice, ſiquis
Sculptilibus dans tura deis tollatur in altum,
Mox lapſu graviore ruit, mortique dicatus

Mox

Mox perit, & ſubitâ meritò cadit ille ruinâ.
36 Si tamen ille miſer populus reſipiſcere tandem,
Omnibus exhauſtus prope cladibus, omnium egenus,
Et vitæ melioris iter jam inſiſtere diſcat:
Mox vultu meliore Deus ſpectabit, amicâ
Gaudebit relevare manu, & miſerabitur ultrò.
37 Tunc illis Pater omnipotens ſic ora reſolvet:
Quò dii nunc abiêre tui? tua numina quò ſe
Proripuêre tibi, & miſeris te in rebus egenum
38 Undique deſeruêre? Tui queis turis honore,
Cæſarumque boum fibris, perſæpè litaſti,
Donaque cum liquido dederas Cerealia vino:
Jam faciles ſurgant ad opem promtique ferendam,
Cultorem ſi fortè ſuum tutarier auſint.
39 En ego! nonne vides? ego ſum qui in rebus egenis
Auxilium tibi ferre queam, tibi ſubdere vires:
Non alii, quoſcumque deos malè credulus error
Fabricat: en! pariter vitæque neciſque poteſtas
Me penes eſt unum; pariter quoque vulnera ſano,
Vulneraque infligo, nec ſe mihi ſubtrahet ullus,
Deprenſum quemcumq; hominum mea dextra tenebit.
40 Attollam ſi fortè manum, ſi fortè libebit
Per vitam jurare meam, mox, enſe recluſo,
41 Procedam, mihi crede, tuos violentus in hoſtes,
Et meritas pœnas ſcelerato ex ſanguine ſumam,
Diraque fatifero rumpam præcordia ferro.
42 Pectora ſanguineis configam inimica ſagittis,
Et meus hoſtili gladius ſe carne replebit:
Abramidæ miſeris namque implorare querelis
Ut numen cœpêre meum, ſcelerumque ſuorum
Pœnituit, vitæque piget tam turpiter actæ:
Tum gentem antiquam amplectar, faciliſque, bonuſq;
Tum regere, & diræ incipiam ſubducere morti,
Hoſtileſque premam furias ego vindice dextrâ.
43 Ergò alacres, quocumque loco, quocumque ſub axe,
Cum populo gaudete meo, atque applaudite, gentes!
Tot ſervis ferroque meis flammâque peremtis,
Stragis ego vaſtæ cumulos ulciſcar abundè,
Cordaque ſanguineis penetrabo hoſtilia telis,
Et populum, terramque meam, ſervabo benignus.

FINIS.

EJUSDEM

CARMINIS

Alia Paraphrafis Poetica:

ANDREA MELVINO Auctore.

VOs æterni ignes! & confcia lumina mundi!
Palantefque polo flammæ! vos humida regna!
Aëriique fupèr tractus! campique jacentes!
Et cœlum! & tellus! (ego vos nunc alloquor) aures
Arrigite: & celfas dicenti advertite mentes.
Qualis rore fluens gemmanti argenteus imber
Plurimus, arentes maturis folibus agros
Temperat undanti rivo, glebafque fubactas
Evocat in florem, & viridantes elicit herbas,
Inftauratque novos opulenti ruris honores:
Talis ab ore fluit facro vis lactea fandi:
Tale polo veniens numeris liquentibus aureum
Divitis eloquii flumen manabit in artus,
Offaque: perque imos fenfus, perque alta pererrans
Pectora, nectareos læto feret ubere fructus:
Et gazam ætherea cumulabit meffe perennem.
Quippe Dei pango nomen, cœlique verendum
Concelebrabo numen. Vos ergò Dei venerandum
Et nomen celebrate, & numen pangite noftri.
Non tam fixa arbos altis radicibus hæret,
Non rupes immota manet, nec robora ferri
Dura, nec æternæ folido ex adamante columnæ;
Quàm divina fuum veri conftantia numen
Firmat, & æternùm virtute & mole fuâ ftat.

Quod

Quod facit, eſt numeris expletum, eſt partibus aptum:
Undique perfectum tenuem tornatur ad unguem.
Stat pacti ſincera fides. Rex magnus Olympi
Labe caret, culpæque exſors, & criminis expers,
Exemplum recti, norma æqui, regula veri.
At proles corrupta patris veſtigia liquit
Degener, & ſcelere obſtrinxit mentemque, manumque,
Infelix. Quæ tanta animo dementia crevit?
Siccine pro meritis grates malè grata rependis?
Non Rex ille tuus, qui te ſævo hoſte tyranno
Eripuit? lethique vias & vincula rupit?
Non Genitor? non ille auctor? non conditor? ecquid
Finxit humo fragiles artus, pictamque polivit
Effigiem, membriſque dedit mentique vigorem,
Et ſenſum æthereum, & libatam cœlitùs auram?
Tene ſibi cunctis prælatam gentibus unam
Selegit? nunc ſecla animo complectere, tecum
Nunc reputa annales: primæque ab originis ævo
Priſca memor pervolve: tuos affare parentes,
Percontare ſenes: pater hîc te temporis acti
Inſtruet exemplis: quorum eſt maturior ætas,
Cuncta renarrabunt, atque ordine ſingula pandent.
Principio, cœlum ac terras qui condidit altas,
Arbiter, ut gentes habitandum immiſit in orbem,
Et genus humanum varias disjecit in oras,
Externis poſuit metas & regna colonis,
Pro numero Iſacidûm: non ille oblitus & ictum
Fœdus, & æternum, quo ſe devinxit, amorem:
Namque Jovæ ſors una, Jovæ pars una Jacobi
Progenies: quæ ſola quidem, ſed cara parenti.
Hanc deprenſam olim vidua cultoris in ora
Per loca ſenta ſitu, per dumis aſpera duris
Teſqua, per horrendos ſaltus & inhoſpita ſaxa
Duxit inerrantem, non, quà via proxima, callem
Difficilem, rupeſque altas, adituſque malignos,
Traduxit: longos ac circumflectere curſus
Ceſſantem: & metas Arabum luſtrare remotas
Inſtituit. Non ulla moræ diſpendia tanti,
Quin tecti incedant tutò; ceu pupula, cornu
Quam vitreo murus cingit cryſtallinus: & quam
Non ſecus ac vallo, teneri munimen ocelli
Sepſit utrimque pilis: celsâque crepidine ſurgunt

Hinc atque hinc geminæ duo propugnacula moles!
Ut benè tuta cavos condantur lumina in orbes.
Ac velut alituum princeps, fulvuſque Tonantis
Armiger, implumes & adhuc ſine robore nidos
Sollicitâ refovet curâ: pinguiſque ferinæ
Indulget paſtus: mox ut cum viribus alæ
Veſticipes crevere, vocat ſi blandior aura,
Expansâ invitat plumâ: dorſoque morantes
Excipit, attollitque humeris: plauſuque ſecundo
Fertur in arva, timens oneri natat impete preſſo,
Remigium lentans alarum: incurvaque pinnis
Vela legens, humiles tranat ſub nubibus oras:
Hinc ſenſim ſupera alta petit: jam jamque ſub aſtrâ
Erigitur: curſuſque leves citus urget in auras,
Omnia pervolitans latè loca, & agmine fœtus
Fertque refertque ſuos vario: moremque volandi
Addocet: illi autem longâ aſſuetudine docti,
Paulatim incipiunt pennis ſe credere cœlo
Impavidi. Tantum à teneris valet addere curam.
Haud aliter, ſi æterna licet conferre caducis,
Numinis immenſi larga indulgentia tectos
Abramidas tutò per tot diſcrimina rerum
Duxit, eos patria cum ſollicitudine curans,
Incolumes: non dîs, non adjutoribus uſa,
Nec duce, nec comite externo: nihil indigus horum
Omnipotens Genitor. Deſerta per avia ſolus
Rexit oberrantes: ſolus ſubvexit in altos
Pinguis Idumeæ campos: lætoque fruendam
Ubere tellurem dedit, & proventibus auxit.
Ecquid odorato referam ſudantia ligno
Balſamaque, & ſuccos virides liquentis olivi
E ſilicum venis? rumpuntur cautibus amnes
Nectarei mellis, & flumina lactis inundant.
Quid memorem armenti prolem? quid pinguia narrem
Paſcua? multipliceſque greges, oviumque, carparumque,
Et tenerum pecus, & lautis obſonia menſis
Hœdos, & pingues vitulis cum pinguibus agnos?
Quid meſſes frugum immenſas, & adorea farra
Commemorem? & gravidos Cereali mergite culmos?
Sanguineaſne legunt bullis turgentibus uvas?
Purpureone bibunt ſpumantia pocla Falerno?
Egregia intereà gens hæc, tua clara, Jacobe!

Proge-

Progenies, ſtirps ſancta, ſatur jam ac farta, refertaque
Et differta nimis, denſo diſtentaque pingui,
Ecce! ferox (ut equus craſsâ farragine corpus
Cui tumet, & ſurgunt animi, ſufflante ſaginâ)
Calcitrat, & crebro dominum pede verberat, ictum
Congeminans: fontemque ſuæ rupemque ſalutis
Rejicit: externos ritus, peregrinaque ſacra,
Omnigenûmque Deûm monſtra, ac ludibria cœli,
Suppliciter venerans accendit numinis iram,
Et juſtō livore Dei ciet æmula corda.
Eloquar, an ſileam? ſcelere atque immanibus auſis
Informes laxata ſinus, ut adultera, paſſim
Proſtituit ſeſe inceſtis Cacodæmonis atri
Cultibus: & ſupplex aris mactavit honores.
Demens, quæ cœli atque ſuum numenque patremque
Abjecit: patremque Deum, numenque paternum:
Ut patribus nec culta, ſibi nec cognita, nuper
Nata, nefas! portenta colat, vereatur, adoret.
Scilicet hæc pietas? ſic vitæ dona reponis?
Et benè apud memorem veteris ſtat gratia facti?
Ergò ubi ſiderea Genitor ſublimis ab arce
Proſpexit, prolemque ſuam, gentemque ſuperbam
In pejus ruere: & ſeſe jam ſæpè repulſum:
Digna, indigna pati: vitiis infenſus, & irâ
Terribilis, tales erumpit pectore voces:
Heu gens prava! mihi proles maleſida! quid ultrà
Demoror? hinc placidam pacati luminis auram
Deflectam: & vultum ſubducens ora recondam.
Securus ſpectabo manent quæ fata rebelles.
Olli me divis irritavêre profanis:
Succendêre meum numen per inania rerum.
Fas mihi, fas inquam (nam fert ita corde voluntas)
Æmula per vanam ſuccendere pectora gentem.
Ergò mea ſubitò candenti igneſcet ab ira
Flamma vorax: terræque vias, Orcique latebras,
Tartareoſque lacus imus pervaſerit ardor:
Et gelidos tractus, & ſubterranea regna,
Telluriſque ſolum, & ruris populabit honores;
Ardebunt montes, everſaque fundamenta,
Et flammis abſumta, leves minuentur in auras.
Jamque novò feſſos cumulabo mole malorum:
Telaque miſſa manu torquebo protinus omnia

Exhaustâ pharetrâ, ac consumtis cominus armis.
Dura fames dirâ macie, sitis arida febre
Ardenti, funesta lues feralibus auris,
Depascet vitam, exuret membra, atteret ossa:
Languentesque animas sensu torquebit amaror,
Dum necet atra dies & funere mergat acerbo.
Nec satis: immitam rictus & rostra ferarum,
Alituumque truces rabidis cum dentibus ungues
Ceu pecus in tenerum: immanes mandentque, trahentque,
Diripientque artus impastæ, & viscera carpent.
Addam angues: addam liventi armata veneno
Agmina, vipereum virus genus acre draconum:
Ut gentem infandam morsuque ictuque trucident.
Parva loquor: jam ferri aciem mucrone corusco
Distringam infensus: sternentur inertia passim
Corpora, perque domos & compita. Tristis ubique
Terror, ubique pavor, & plurima mortis imago.
Ferro occumbet flosque virûm, roburque juventæ,
Et formæ decus atque ævi, sanctusque serenæ
Virginitatis honor: ferro cadet aureus infans,
Et qui reptat adhuc, & adhuc qui pendet ab almo
Ubere; tarda gelu, seclisque effœta, senectus
Caniciem immundo turpabit pulvere verrens.
Hæc ego cum siccis oculis tua vulnera cernens,
Sic mecum: Extremas, excussum sede, per oras
Sparsissem, excisamque domum cum stirpe tulissem:
Ni me operis tanti vesana ferocia crudi
Hostis, & insultans sine more superbia, laude
Fraudaret: primosque sibi raptaret honores;
Atque manu magnâ atque invictis viribus illud
Diceret omne suis confectum, haud numine nostro.
Est genus inconsultum, & mentis lumine cassum,
Quale pecus tardum ingenio, & rationis egenum.
Si vel tantillum saperent; si quæ ante pedes sunt
Prospicerent, rerum interitus, sua fata viderent.
Quînam, age! disjectos premat unus mille, duove
Dent decies millena fugæ palantia terga;
Ni vis illa, suos cui quondam cura tueri,
Addictos hosti in prædam, inclusosque dedisset
Armorum bellique potens. Non hostica sicut
Numina, sic aut victa jacent, aut fessa quiescunt
Tandem nostra, nec increpitans hoc dixerit hostis.

Nam

Nam quales trudit gemmas Sodomæa propago,
Et Gomorrhæis livescunt collibus uvæ,
Talis ab hac radice mali densissima silva
Erumpit: scelerumque ferax labrusca racemos
Fert tristi infames succo. Non fellis amari
Noxia vis, non dira aconita, aut quidquid acerbi
Anguis alit venis, aut ictu vipera sævo
Crudescens jacit, illorum contendat acerbis
Fructibus, aut baccis vitiorum certet amaris.
Nonne hæc cuncta meæ conservant condita cellæ,
Obsignantque seræ? mihi fas depromere soli:
Miscere undantem pateram: de fæce bibendos
Porgere lethales succos: unde impius omnis
Hauriat exitium, & fundo se proluat imo:
Dum titubata ruunt dubio vestigia lapsu.
Instat summa dies, instat, fera fata propinquant.
Quippe suos, post tot clades ac dira cadentum
Funera, post varios bellique fugæque labores,
Arbiter ætherius solio placatus ab alto
Respiciet fessos: &, opis miseratus egenos,
Jura dabit scelerum vindex, ultorque suorum.
His hostem incessit dictis: Ubi numina tandem,
Numina magna Deûm? quibus & spes vestra, fidesque
Nixa fuit? quorum dapibus, cum flore Lyæo,
Pinguibus expleti, tauros mactastis ad aras
Ingentes, paterisque merum libastis & auro?
Exsurgant, in bella ruant: glomerentque sub armis
Auxilia: obtentuque sui vos numinis umbrent.
Me, me, adsum qui feci, in me convertite vultus,
Oraque, & attentas intento lumine mentes:
Cernite me, mea vis omnis: nihil ista nec ausint,
Nec poterint. Deus, ecce Deus! qui vulnera figo
Dura manu, atque eadem, quamquam lethalia, sano.
Solus ego sontes animas ad tristia trudo
Tartara: rursus & infernis ego solus ab umbris
Pallentes revoco dulces in luminis auras.
Do vitam, tolloque: & lumina morte resigno:
Nec quisquam hanc dextram, quà vi, quà fraude, potentem
Effugiat. Dextram attollens ad sidera fabor:
Sic æterna mihi longum stet vita per ævum,
Si gladii fulgentis acutâ cuspide lamnam
Cudero fulmineam, & populis dare jura vocatis

Cœpero;

Cœpero : mox hoſti infeſto, atque oſoribus ultrò
Perſolvam grates dignas : & præmia reddam
Debita : mox mea cæſorum de ſanguine fuſo
Ebria tela bibent : & inexſaturabile ferrum
Obvia quæque vorans abſumet corpora letho.
Libratum intorquens, defixumque altiùs, enſem
Captorum in jugulo, ductorum in corde recondam.
Vos variis diſperſi oris, & fœdere ſancto
Diſcluſæ gentes, gentem ſub fœdere ſancto
Tollite ſublimem læto ſuper æthera cantu !
Namque Parens rerum, & ſuperi Regnator Olympi,
Sanguinis ille quidem fuſi, cædiſque ſuorum
Horrendæ memor, hoſtili de ſanguine pœnas
Ille ſuis, terræque ſuæ placabitur ultrò.

DAVIDIS *Canticum*

In mortem

SAULIS & JONATHANIS.

GEntis ſacratæ dulce decus tuis
Ergò ſacratis corruit in jugis ?
Ergò feroci Marte fortes
Turpe ſolum tetigêre mento ?
Ne cladis atræ nuntius aut Gathum,
Aut Aſcalonis compita perſonet :
Ut ne Paleſtinæ profanas
Concelebrent choreas puellæ.
Vos celſa montis culmina Gilboe !
Vos juncta cœlo culmina Gilboe !
Ne roris almi gutta roret,
Ne pluviæ riget imber undæ.

Hîc

Hîc, heu! virorum ſcuta valentium
Transfixa, ſcutum tergore multiplex
Saulis peremti, cui ſacratus
Malabathro maduit capillus.
Fuſo à cruore, à ſumine pinguium
Impaſtus arcus, dum Ionathan ſtetit,
Non retroceſſit, nec receſſit
Saulis acinacis incruentus.
Hunc inter atque hunc mutuus, ac piis
Jucundus, arſit fomes amoribus,
Dum vita manſit, nunc ſub atra
Nocte nefas dirimi ſepultos.
Non ſic Tonantis fulminat armiger
Pennis coruſcis, non leo viribus
Præpollet æquè, ut Saulus acri
Vi, & Ionathas, volucrique plantâ.
Lugete Saulem Iſrälides piæ!
Lugete regem, qui Tyrianthinis
Veſtibat ornans vos, & auro,
Deliciaſque ſuper refundens.
Ergò virorum maſcula fortium
Virtus duelli hoc pulvere ſordido
Proſtrata procumbit, tuiſque
In tumulis Ionathan peremtus?
Te propter ingens me (Ionathan!) premit
Mi frater! angor; dulcis amor tui
Mî lucis inſtar: vicit in me
Femineos tuus ardor ignes.
Ergò virorum maſcula fortium
Virtus retuſo concidit impete?
Telumque duri Martis omne
Occidit indecore ruinâ?

F I N I S.

DECA-

DECALOGUS, *sive* LEX DEI:

Latinis versibus perscripta:

PATRICIO ADAMSONO *Scoto, Sancti Andreæ in Scotia olim Archiepiscopo, Auctore.*

ADverte, Israël! memorique hæc mente repone.
Sum Dominus, Deus ille tuus, qui Ægyptia solvi
Vincula, qui Pharii eduxi tellure Tyranni:
Ante oculos aliena meos ne numina habeto.
Sculptile ne faxis ullum, simulacrave rerum,
Quæ sunt in cœlo suprà, aut tellure premuntur
Inferiùs, liquidove animans sub marmore serpit.
Ne coràm inclines, nullo dignabere cultu:
Namque ego sum æternus vester Dominusque Deusque,
Zelo ardens, Patrum in natos delicta rebelles
Ulciscor: quæ me soboles, pro more parentum,
Oderit, in terno & quarto luet ordine pœnas.
At quem cepit amor nostri, legisque lubenter
Obsequitur monitis, ejus millesima cernet
Progenies, quàm larga adsit clementia nobis.
Ne sume incassum Jehovæ venerabile nomen,
Nam contemtorem Dominus non linquit inultum.
Sabbata sanctificato, memor: sex ritè diebus
Indulgeto operi: Jehovæ lux septima magni est
Sacra quies: nullos illâ exercere labores
Fas esto, tibi, nec nato, natæ, famulove,
Ancillæve, bovive, asinove, aut jure recepto
Hospitii: nam sex terræque polique diebus
Machina conflata est: septenâ luce quievit,
Sacravitque diem ventura in secla beatum.
Patrem prosequere & Matrem reverenter honore;
Longævam ut felix possis traducere vitam,
In sanctâ Jehovæ concessâ munere terrâ.
Ne quemquam occidas. Alieni fœdera lecti
Ne violes. Furto abstineas. Ne testis iniquus
Vicino sis innocuo. Nec tecta propinqui
Concupias, junctamve toro, famulumve ministrum,
Ancillamve, bovem, aut asinum, aut quod dicere possit
Jure suum: nullo illius flagrabis amore.

FINIS.

Poet-

Poeticum Duellum:

SEU

GEORGII EGLISEMMII

CUM

GEORGIO BUCHANANO

Pro dignitate Paraphraseos Psalmi CIV. *certamen.*

Cui adnectitur

GUL. BARCLAII, amœniorum Artium & Medicinæ Doctoris, de eodem certamine judicium; nec non consilium Collegii Medici Parisiensis de ejusdem EGLISEMMII maniâ, quod carmine exhibuit ARCTURUS JONSTONUS M. D.

NON VIOLANDI MANES.

Subjunguntur etiam ejusdem PSALMI aliæ Paraphrases Poeticæ sex, auctoribus totidem SCOTIS:

Juxta optima quæque earumdem Paraphraseôn exemplaria expressæ.

EDINBURGI:
Apud THO. & WALT. RUDDIMANNOS, 1739.

GULIELMI BARCLAYI

AD

G. EGLISEMMIUM

EPIGRAMMA.

Multis note diebus, Eglisemmi!
Et annis mihi valdè amate multis:
Habet me malè, non pudet fateri,
Scribendi cacoëthes hujus ævi.
Hoc te crimine liberum putâram,
Donec venerat in manum libellus,
Quo tu præcipuum Triariorum
Ad certamen es ausus evocare.
Sed oh! quot dabis omnibus, quot unis
Dabis Parisiis, amice! pœnas:
Qui non sorte, sed optione, Judex,
Pararunt tibi in arce Tullianum.
Ergò opprobria tempori recanta,
Et manus dato manibus Poëtæ:
Aut in carcere quadrupes peribis.

G. BAR-

G. BARCLAIUS,
MEDICINÆ DOCTOR,
GEORGIO EGLISEMMIO,
Medico Regio, amico ſuo
S. P. D.

PSalmos, materiem publicam, & in medio poſitam, poëticâ paraphraſi expreſſit eleganter Buchananus, poëta, ſi temporis, ſi ſermonis ratio habeatur, interioris notæ. Ante eum, idem argumentum aliquot, poſt eum, plurimi tractaverunt. Nemo tamen inventus eſt, qui auderet palam cum eo de lauru contendere, præter te, amice Egliſemmi! cujus verſus tàm cupide legi, quàm incautè ſcripſiſti: exſpectabam ab illo ingenii tui arvo molles violas & purpureum narciſſum: ſed ut video;

Carduus & ſpinis ſurgit paliurus acutis.

Succenſeo, neſcio an dicam, temeritati tuæ; ſed ſuccenſeo tibi, in medio Doctorum, in conſpectu doctiſſimi Principis, auſo revocare in arenam jam diu rude donatum, & quaſi quemdam, ut ita loquar, laniſtam Poëtarum. Tuli, ingenuè fateor, acerbè hoc certamen, & certè ſæpius hæc mecum, Quid dicent cis citraque Alpes Literati! Nempe,

Certent & cygnis ululæ, ſit Tityrus Orpheus.

Quis non ſtringet in te calamum? Scotia te perſequetur, cujus fuit proles; Pariſini exſibilabunt, quorum fuit alumnus; Burdegalenſes deridebunt, quos erudivit; Quid te fiet?

Cui neque apud Danaos uſquam locus: inſuper ipſi
Dardanidæ infenſi.

Cenſeo (ut primus omnium eruditorum impetus comprimatur) carmen tuum domi verbis, non dicam verberibus, caſtigandum. Sic ſine dolo malo exteri minus duriter te excipient. Hoc officii genus, ego verò, ac lubens ſuſcepi, & tuâ, & patriæ, & poetæ cauſſâ. Carmen tuum ergo reddam incudi, te, ut decet, & ut debeo, multùm amabo. Vale.

PARAPHRASIS

PSALMI CIV.

Auctore Georgio Buchanano, Præceptore Regio.

TE rerum, Deus alme! canam Dominumq; Patremq;
Magne Parens! ſanctâ quàm majeſtate verendus,
Ætheris æternas Rector moliris habenas!
2 Te decor, auratis ambit te gloria pennis,
Et circumfuſum veſtit pro tegmine lumen.
Tu tibi pro velo nitidi tentoria cœli,
3 Et liquidas curvo ſuſpendis fornice lymphas;
Et levibus ventorum alis per inania vectus,
Frenas ceu celeres volitantia nubila currus.
4 Apparent accinctæ auræ flammæque miniſtræ,
5 Ut juſſa accipiant. Stat nullo mobilis ævo
Terra, ſuper ſolidæ nitens fundamina molis,
6 Pollenti ſtabilita manu: terra obruta quondam
Fluctibus, ut fuſo ſuper ardua culmina velo:
7, 8 Sed ſimul increpuit tua vox, tonitruque tremendo
Inſonuêre auræ, paullatim adſcendere montes
Cernere erat, ſenſimque cavas ſubſidere valles,
Inque cavas valles trepidas decurrere lymphas.
9 Neve iterum immiſſa tellus ſtagnaret ab unda,
Limitibus compreſſa ſuis reſonantia plangit
Littora, præſcriptas metuens tranſcendere metas.
10 Tum liquidi fontes imis de collibus augent
Flumina, per virides undas volventia campos:
11 Unde ſitim ſedent pecudes, quæ pinguia tondent
Paſcua, quique feris onager ſaxa invia ſilvis
12 Incolit: hîc levibus quæ tranant aëra pennis,

Per

PARAPHRASIS

PSALMI CIV.

Auctore Georgio Eglisemmio, Medico Regio.

MEns, age! depoſitâ curarum nube, canoras
Pange Deo laudes. O inviolabile numen!
Imperio penetrans magni ſacraria mundi,
Te niveæ cinctum radianti lucis amictu
Splendor, & aurato velamine gloria veſtit.
Tendis ut aulæum rutili flammantia cœli
Culmina, mobilibus cœnacula ponis in undis.
Temones denſiſque rotas è nubibus aptans.
Ventorum alato peragras ſublimia curru.
Servitum properat flamma comitante voraci
Spirituum pennata cohors. Ne ſedibus umquam
Pulſa datis abeat tellus, compage ſolutâ,
Libratur gravitate ſui; ceu veſte fluenti
Alta ſuperfuſo velante cacumina ponto,
Delituit quondam; tua vox ubi ſacra profundum
Increpuit, tonitruque poli ſonuêre fragoſa
Murmura, præcipites fugiunt in cærula fluctus.
Conſpicui nudata levant faſtigia montes,
Subſidente cavis humili cum vallibus agro,
Labitur ad priſcos aqua per declivia fines,
In varios collecta ſinus, tranſvolvier illinc
Neſcia, plangendo reſonantia ſaxa laceſſit,
Ne liquido rurſum latitet ſub marmore tellus.
Fontibus è nitidis valles, argenteus, implet
Per tumidos rivus flectens veſtigia colles.
Libabit latices campis quæcumque vagatur

Bellua

Per virides paſſim ramos ſua tecta volucres
Concelebrant, mulcentque vagis loca ſola querelis.
13 Tu, Pater! aërios montes, campoſque jacentes
Nectare cœleſti ſaturas, fœcundaque rerum
Semina vitales in luminis elicis oras.
14 Unde pecus carpat viridis nova pabula fœni:
Unde olus humanos geniale aſſurgat in uſus:
15 Quæque novent feſſas Cerealia munera vires,
Quæque hilarent mentes jucundi pocula vini,
Quique hilaret vultus ſuccus viridantis olivi.
16 Nec minùs arboribus ſucci genitabilis humor
Sufficitur: cedro Libanum frondente coronas,
17 Alitibus nidos: abies tibi conſita ſurgit,
Nutrit ubi implumes peregrina ciconia fœtus.
18 Tu timidis montes damis; cava ſaxa dediſti,
Tutus ut abſtruſis habitaret echinus in antris.
19 Tu lunæ incertos vultus per tempora certa
Circumagis: puroque accenſum lumine ſolem
Ducis ad occiduas conſtanti tramite metas:
20 Inde ſuperfuſis cuncta involventibus umbris,
Per tacitas ſpargis nocturna ſilentia terras.
21 Tum fera prorepit latebris, ſilviſque relictis
Prædator vacuis errare leunculus arvis
Audet, & è cœlo mugitu pabula rauco
22 Te Patrem expoſcit: dein rurſus, ſole renato,
Abditur occultis prædatrix turba cavernis:
23 Inque vicem ſubeunt hominumque boumque labores,
Donec fera rubens accendat lumina veſper.
24 Sic, Pater! in cunctos didis te commodus uſus.
Nec tantùm tellus, Genitor! tua munera ſentit,
25 Tam variis fœcunda bonis: ſed & æquora ponti
Fluctibus immenſas circumplectentia terras,
Tam laxo ſpatioſa ſinu: tot millia gentis
Squamigeræ tremulâ per ſtagna liquentia caudâ
26 Exſultant: tot monſtra ingentia & horrida viſu
Veliferas circum nant puppes: grandia cete
Effingunt molles vitreo ſub marmore luſus.
27 Atque adeò quæ terra arvis, quæ fluctibus æquor
Educat, à te uno pendent, Pater optime! teque
Quæque ſuo proprium poſcunt in tempore victum.
28 Te magnam pandente manum, ſaturantur abundè
29 Omnia: te rurſus vultum condente, fatiſcunt.

Te

Bellua, qui silvis onager se tristibus abdit
Eximat ille sitim: volucris quæcumque strepenti
Verbere pennarum vacuas nitetur in auras,
Hospitio frondente toros structura loquaces,
Mulceat hîc vocum tremulo discrimina cantu.
Ambrosio montes irrorant astra liquore,
Muneribus satiata tuis, pecorique virisque
Aptas obsequiis, alimentis dulcibus aptas.
Promit humus teneris gemmantes floribus herbas,
Pampineos animis nectentes gaudia succos,
Et baccas oleæ fragrantis ut ora serenent,
Et Cererem valido firmantem corda vigore.
Arboreos fœtus, tineis impervia cedri
Robora tu saturas, Libani quæ consita celso
Vertice, progeniem volucrum nidosque tuentur.
Nec minùs est felix abies, hâc vimine texta
Pendula castra novat clangente ciconia rostro.
At lepori silices, pavidis juga senta recessum
Concilias damis: constanti temporis ortu
Inconstans lunare decus renovare figuras,
Occiduoque jubes pelago decumbere solem.
Tecta soporiferos piceâ caligine vultus
Nubila diffundis tacitam ducentia noctem.
Proruit intereà speluncis acre ferarum
Agmen, & auxilium cœleste leunculus escam
In prædam exorans, rugitibus æthera pulsat.
Sole recens orto latebrosis invia dumis
Antra subit: remeant alacres ad plaustra coloni,
Donec purpureus det sera crepuscula vesper.
Sancte opifex! quanto moliris cuncta decore,
Consilioque struis! Moles terrena tuarum
Dives opum exsultat; latè circumsonat ingens
Oceanus; seu parva lubet, seu magna ciere
Corpora squamigerûm, vitreâ complectitur alvo
Innumeras pinna fluitantes remige turbas.
Pandentes levibus naves cita carbasa ventis,
Marmoreoque sinis balænas gurgite passim
Carpere jucundos placido molimine saltus.
In te, summe Parens! hæc inclinata recumbunt
Omnia, temporibus victum poscentia certis.
Te dante accumulant, dextram laxante renident
Exsaturata bonis, vultum celante pavescunt.

Te tollente animam, ſubitò exanimata recurrunt
30 In cinerem: inſpirante animam te denuò, ſurgit
Illicò fœcundæ ſobolis generoſa propago,
Et deſolatas gens incolit aurea terras.
31 Sic eat! ô nullo regnet cum fine per ævum
Majeſtas divina: ſuumque in ſecula lætus
32 Servet opus Deus! ille Deus, quo territa tellus
Concutiente tremit, montes tangente vaporant,
Fumiferâ trepidum nebulâ teſtante pavorem.
33 Hunc ego, dum vivam, dum ſpiritus hos reget artus,
34 Uſque colam: tantùm ille meas faciliſque bonuſque
Accipiat voces: nempe illo oblector in uno.
35 At verò impietas planè exſtirpetur ab ima
Radice, & ſcelerum ſtirps nulla repullulet: ac nos
Te rerum, Deus alme! Patrem Dominumque canemus.

Vitales resecante moras animæque nitorem,
Protinùs in tenuem vertuntur pulveris umbram:
Adsperso rediviva tuo spiramine surgunt,
Squalentique redit facies lætissima terræ.
Compleat æterno venientia secula plausu
Fama Jovæ! Caras operum monumenta suorum
Delicias Rex usque vocet, cui visa repentè
Terra tremit: rupes, tactâ radice, vacillans
Exsudat refugos dorso fumante vapores.
Carmen erit Deus iste mihi, quoad ultima vitæ
Linea succedet; mihi pars quoad ulla superstes;
Illi sacra canam memori præconia cultu.
Dulce melos meditatus ei, lætabor eodem:
Rapta sed in nihilum terras gens prava relinquat.
Pange Deo laudes positis mens libera curis!

GUL. BARCLAYI,

Amœniorum Artium & Medic. Doct.

JUDICIUM

DE

Certamine Poetico G. EGLISEMMII cum G. BUCHANANO,

Pro dignitate Paraphraseôs

PSALMI CIV.

VATABLUS.

BENEDIC, Anima mea! Jehovæ: Jehova Deus mi! magnificatus es vehementer, gloriam & honorem indutus es.

BUCHANANUS.

Te rerum, Deus alme! canam Dominumque Patremque:
Magne Parens! sanctâ quàm Majestate verendus,
Ætheris æternas Rector moliris habenas!
Te decor, auratis ambit te gloria pennis.

Poëtarum nostri seculi longè Princeps, elegantissimus *Buchananus*, cùm superasset æquales suos omnes, & plurimos majorum, ceteris poëmatis, hoc tandem poëmate superavit seipsum. Cos ingeniorum, Poëtarum lima, *Julius*

lius Scaliger ſic judicavit, & judicium limatiſſimo Epi-grammate pronunciavit:

Felix Georgi! *lacteæ venæ Pater,*
Quæ ditat immenſum mare.
Quid Barbarorum voce ſqualentem abſonâ,
Meriſque nugis obſitum,
Ineptur ientem non ferendis artibus,
Audire memet poſtulas?
Plectrumne Phœbo temperante, Marſyas
Tentabit ictum pollicis?
Amabiles Thalia ſi faciat modos,
Garrire pica geſtiet?
Te natum ad alta Pegaſi cacumina,
Tepente ſuſceptum ſinu,
Regina ſacri magna Calliope ſoni
Liquore non noto imbuit:
Deditque palmam ferre de tot gentibus,
Latina quot colit cohors.
Puris beatâ voce teſſellis nitor
Perſtringit aures candidas,
Flexuque ducta vena dulcis aureo
Quam ſuſtulit, iterat ſitim.
O me ſuperbum mole ſublatum novâ,
Te Literatorum Deo!
Deſideratum abeſſe me, ut ſcribis doles,
Quod aliquid eſſe me putes:
Te te ipſe contemplator, in quo cuncta ſunt,
Et vota lenies tua.

Vulgò cantatum breve carmen *Caroli Utenhovii*, ſed acutum, ſed acceptum, tollit omnem ſpem æquandi gloriam *Buchanani:*

Tres Italos Galli ſenos vicêre, ſed unum
Vincere Scotigenam non potuêre novem.

Tres Galli, *Michael Hoſpitalius*, Franciæ Cancellarius, *Adrianus Turnebus*, Regius Græcarum Literarum apud Gallos Profeſſor, *Joannes Auratus*, Poëta Regius. At qui viri? Soles ſui ſoli. Sex Itali, *Accius Sincerus Sannazarius*, *Hieronymus Fracaſtorius*, Doctor Medicus, *Marcus Antonius Flaminius*, *Marcus Hieronymus Vida*, *Andreas Naugerius* & *Petrus Bembus* Cardinalis. Quæ lumina? Lunæ ſui cœli. Horum nomina potuiſſent deterrere vulgare ingenium.

Ad rem. Hæc paraphrasis, non Latina solùm, non solùm concinna, & cincinnis plena Poëtarum, sed tam Divina, tam Theologica, tam curiosè copiosa est, ut pauci Commentatorum clariùs aperuerint mentem Prophetæ. Examinemus singula.

Benedic, Anima mea! Jehovæ. Animat, ut ita dicam, Animam suam Propheta ad benedicendum, mox excitatâ alacritate Anima prorumpit in hæc verba, *Jehova Deus mi! magnificatus es vehementer.* Quid? Potestne major fieri Deus? Minimè gentium; sed apud homines tanto major fit, quanto notior ex operibus. Hæc omnia fusè facilèque exprimit Poëta:

Te rerum, Deus alme! canam Dominumque Patremque.

Quoniam ineffabile nomen quatuor literarum, quo utitur Propheta, exprimi non potest ullâ aut cogitatione, aut voce: sapientissimus Poëta quatuor ponit epitheta, *Deum, Almum, Dominum, Patrem.* Pergit:

Magne Parens! sanctâ quàm Majestate verendus!

Majestas enim à magno dicitur: & qui tam magnus est, ut dici nequeat, certè verendus est ob Majestatem, & confessione ignorantiæ cognoscendus. Ob quam fortasse caussam, Græca translatio ἐξομολόγησιν, id est, confessionem subjungit.

Ætheris æternas Rector moliris habenas!

Huic versui in textu quod respondeat, non est quidquam apertè positum. Sed ut nomen Jehovæ toties repetitum in hoc Psalmo, semel describeret multis notis; tandem vocat hîc *Rectorem*: aut certè hoc versu illustrat ea verba, *magnificatus es vehementer!* quoniam major fit Deus tantùm in cognitione nostra, quam cognitionem Cœlum intuentes omnes homines capiunt.

Gloriam & decorem indutus es.

Te decor, auratis ambit te gloria pennis.

Hîc Poëta, ut graviorem Heroïcum versum faceret, translationem Prophetæ & non videtur retinere, & retinet. Non videtur, quia Deum circumdat gloriæ *pennis*, non vestibus. Retinet tamen, quoniam verbum *induendi*, si amplè sumatur non excludit etiam pennas. Jam videamus quàm appositè:

—— *Auratis ambit te gloria pennis.*

Gloria, si credimus Ciceroni, *est frequens de aliquo fama cum laude.* Et alibi, *Est illustris & pervulgata multorum*

rum & magnorum, in omne genus hominum, fama meritorum. Ergò famæ pars quædam gloria eſt. At famæ quis neſcit eſſe pennas? Supereſt unica ratio illuſtrandi carmen Divini hujus Poëtæ: ſi ſubnectamus verſus *Egliſemmii*, ut tamquam Æthiopes jubeant noſtrates Europæos apparere candidiores.

Eglisemmius,

Mens, age! depoſitâ curarum nube, canoras
Pange Deo laudes.————

Mens, age! Quantum hoc principium ab illa Majeſtate?
Te, rerum Deus alme! canam.———

Conſulat qui volet aures, maluiſſem ego,
Eia age! depoſitâ curarum nube.——

Quid hîc *curæ*? quid *nubes*? Propheta non ſuggeſſit, Poëta non præivit. Malum omen curarum mentio in ipſo limine lætitiæ.

——O inviolabile numen!
Imperio penetrans magni ſacraria mundi.

Inviolabile, Nec huic rei, nec huic loco convenit. Non rei: quia & Spiritus & Cœli inviolabiles. Non loco: quia toto Pſalmo canitur gloria Dei ex operibus, quæ amorem excitent, non timorem incutiant, non vim, non vulnera, non violentiam loquantur. Scio *Sinonem* dixiſſe.

——Et non violabile veſtrum Teſtor numen.---
Imperio penetrans magni.———

Hunc verſum Propheta ſi viveret expungeret: & exiſtimo auctorem ipſum brevi inducturum, memorem nihil tale in textu proſaïco inveniri.

Vatablus.

2 Qui operit ſe lumine, tamquam veſtimento: qui extendit Cœlum tamquam cortinam.

Buchananus.

Et circumfuſum veſtit pro tegmine lumen.
Tu tibi pro velo nitidi tentoria Cœli.

Nota, quàm eleganter *veſtiat* orationem *luminibus* eloquentiæ;

quentiæ: quàm proprè *Circumfundat lumen*: quàm doctè appellet *tentoria Cœli*, alludens ad vulgatam Editionem, ubi legitur, *Extendens Cœlum ſicut pellem*, quia antiquitùs tentoria ex pellibus fiebant.

EGLISEMMIUS.

Te niveæ cinctum radianti lucis amictu
Splendor, & aurato velamine gloria veſtit.
Tendis ut aulæum rutili flammantia Cœli
Culmina.———

Si quis è diſcipulis meis fudiſſet hæc talia, certè quidem non abiiſſet impunitus. Nam *ſplendor veſtit te cinctum radianti amictu niveæ lucis*: nonne idem eſt, ac ſi dicas, *Splendor veſtit te veſtitum ſplendore ſplendoris*?
Interpretemur candidè per ſynonyma; *Splendor veſtit te cinctum*, id eſt, *veſtitum*: *radianti amictu*, id eſt, *ſplendore*: *niveæ lucis*, id eſt, *ſplendoris*. Pergamus:

Tendis ut aulæum rutili flammantia Cœli
Culmina.——

Nego equidem doctè dici, *Culmina Cœli*: credimuſne Cœlum

Pauperis & tuguri congeſtum ceſpite culmen?

Atqui ſi *culmen* à culmo eſt, ut aſſerunt Grammatici, non ſine periculo legimus *flammantia culmina*, niſi fortaſſe mutuum accepit hoc nomen ab illa parte Aſtrologiæ, quæ judiciaria vocatur, cujus Profeſſores Senatuſconſulto ſaxo dejiciuntur, *Genus hominum potentibus infidum, ſperantibus fallax*.

VATABLUS.

3 Qui contignat aquis ſuperiora ſua, qui ponit nubes currum ſuum, qui ambulat ſuper alas venti.

BUCHANANUS.

Et liquidas curvo ſuſpendis fornice lymphas,
Et levibus ventorum alis per inania vectus,
Frenas ceu celeres volitantia nubila currus.

Dele voculam, corrumpes ſententiam: adde voculam, ſententiam corrumpes. Loquitur Poëta noſter mentem

Prophetæ, non circumloquitur. Examina singulatim: *suspendit*; nihil potest Latiniùs dici: *Lymphas*, ut miraculum appareat, *liquidas*; *curvo fornice*, Quid potest narrari ornatius? Quid paucioribus clarius?

Eglisemmius.

——Mobilibus cœnacula ponis in undis,
Temones, densisque rotas è nubibus aptans.
Ventorum alato peragras sublimia curru.

Undæ significant aquas aliquando: sed præter *Lucretium* nemo homo est, qui pluvias aquas vocet *undas*: & ille quidem *aërias undas*, vocat nubes potiùs quàm pluvias. Quæro ex te, an aptans temones peragret sublimia? quòd otium aptandi paulò antè defuerit: cùm solum eum, aut otiosum meritissimè nos Christiani negemus.

Vatablus.

4. Qui facit Angelos suos Spiritus, ministros suos ignem flammantem.

Quoniam hic versus negotium facessit Theologis, exprimit Poëta sensum veterum Hebræorum, quem hauserunt à *R. Salamone*. Reliquit controversiam intactam, quam verè & eleganter diremit *Theodoretus*.

Buchananus.

Apparent accinctæ auræ, flammæque ministræ,
Ut jussa accipiant.——

Non potuisset ipsum Latium Latiniùs loqui. Ponderemus verba. *Apparent*, Quàm propriè? Apparitorum enim est adesse officii caussa. *Accinctæ*, hæc vox auget proprietatem præcedentis. Quàm oppidò paratæ sunt, quæ non solum *apparent*, sed *accinctæ* apparent?

Eglisemmius.

Servitium properat, flammâ comitante voraci,
Spirituum pennata cohors.——

Bone Deus! quid hæ tenebræ cum illo lumine? non sic loquebantur Romani. Non nescio *Virgilium* cecinisse,

—*Aut*

—Aut Graiis servitum matribus ibo.

Non facilè tamen invenies *servitum properare:* Romani properare Romam, Properare in urbem, Properare ire, scribere, non itum, scriptum: nullum probum auctorem habet hæc formula loquendi.

VATABLUS.

5. Fundavit terram super bases suas, ne moveat se in seculum & in seculum.

Descendit jam Poëta ab aëre in terram: in qua paulò diutius moratur, tamquam in sede hominibus, & notâ diu, & habitatâ.

BUCHANANUS.

——Stat nullo mobilis ævo
Terra super solidæ nitens fundamina molis,
Pollenti stabilita manu.

Prosa oratio, *Ne moveat se in seculum & in seculum.* Versu, *Stat nullo mobilis ævo terra.* Si Propheta fuisset Latinè loquutus, usus fuisset his verbis aut similibus. *Fundavit terram super bases suas.* Duæ caussæ sunt propter quas terra tota non movetur: altera à centro petitur, in quo graviora cuncta conquiescunt: altera à jussu Dei, cujus jussa non capessere, planè contra naturæ jus est. Utramque caussam eruditissimus Paraphrastes complectitur:

—Super solidæ nitens fundamina molis,
Pollenti stabilita manu.

EGLISEMMIUS.

——Ne sedibus umquam
Pulsa datis abeat tellus, compage solutâ,
Libratur gravitate sui.——

Ovidius in eadem materia iisdem penè verbis aliter proferebat,

Nec circumfuso pendebat in aëre tellus,
Ponderibus librata suis. Non *sui.*

Si quis ita loqueretur ex iis qui nondum ære lavantur ad Cœmeterium Divi *Pauli*, haud dubiè non effugeret ferulam.

VATA-

Vatablus.

6 Voragine tamquam veſtimento operueras eam, ſuper montes ſteterant aquæ.

Familiare fuit Prophetæ, aquam, nivem, veſtibus, lanæ comparare. Alibi, *Qui dat nivem ſicut lanam.*

Buchananus.

——Terra obruta quondam
Fluctibus, ut fuſo ſuper ardua culmina velo.

Eglisemmius.

——Ceu veſte fluenti
Alta ſuperfuſo velante cacumina ponto,
Delituit quondam.——

Hîc deſidero gluten, quo hæc adhæreant ſuperioribus. *Buchananus* repetitâ voce *terra*, eleganti figurâ, reddidit orationem plenam. Hic, omiſsâ particulâ *quæ* aut *hæc*, aut aliâ ſimili, reliquit in oratione abyſſum, qualem deſcribit. Præterea vox *velante*, meo animo, ſuperflua eſt.

Vatablus.

7 Et tamen ab increpatione tuâ fugerunt, à ſonitu tonitrui tui feſtinaverunt.

Buchananus.

Sed ſimul increpuit tua vox, tonitruque tremendo
Inſonuêre auræ.——

Nonnè auditur quoddam artificioſum tonitru in iſtis verſibus, quo Poëta ipſam quodammodo videtur adæquare naturam? Audiamus jam *Egliſemmium.*

Eglisemmius.

———Tua vox ubi ſacra profundum
Increpuit, tonitruque poli ſonuêre fragoſa
Murmura, præcipites fugiunt in cœrula fluctus.

Audiuntur in verbis *Buchanani* quaſi nubes ipſæ diſſilientes : In iſtis, *———Vox*
Auditur fractos ſonitus imitata tubarum.

Certè benè cœpit currere, ſed præ copia claudicavit. *Virgilio*, Deo Poëtarum, ſatis fuit *Intonuere poli.* Huic,

——Tonitruque poli ſonuêre fragoſa
Murmura.——————

Cur non vereris

————Crudeles dantem Salmonea pœnas?
Dum flammas Jovis & ſonitus imitaris Olympi.

VATABLUS.

8 Tunc adſcenderunt montes, deſcenderunt valles ad locum ſuum, quem fundaſti iis.

BUCHANANUS.

——Paulatim adſcendere montes
Cernere erat, ſenſimque cavas ſubſidere valles,
Inque cavas valles trepidas decurrere lymphas.

Omni melle dulcior oratio, Indicæ ſucco cannæ ſuavior. Neſcio an Romana lingua meliores umquam verſus viderit. Sed obviam fit difficultas, quam ſcilicet portionem Pſalmi exprimant hæc verba:

Inque cavas valles trepidas decurrere lymphas.

Id difficultatis paucis ſic infringo. Doctiſſimus Poëta ſequutus *Franciſci Vatabli* Pſalmorum interpretationem; quem Pariſiis Hebraicæ linguæ Profeſſorem habuit ſummè amicum & familiarem. Itaque conſulebat curiosè fontes ipſos, & linguam, quâ Pſalmos cecinit Regius Propheta. Unde deducit aliquando plus ſententiæ quàm appareat in vulgatis Editionibus. *Tremellius* hunc verſum intelligit de aquis ipſis cùm ait, *Conſcenderunt per montes, deſcenderunt per valles, in locum quem fundaſti ipſis.* Et non malus interpres: *Adſcenderunt*, inquit, *montes aquarum, & deſcenderunt campi aquarum, dum ab increpatione timentes aquæ, magno fremitu, attollunt fluctus ſuos, & deponunt, donec ad locum ſibi paratum perveniant.* Nam & Poëta dixit,

——Quanti montes volvuntur aquarum!

EGLISEMMIUS.

Conſpicui nudata levant faſtigia montes,
Subſidente cavis humili cum vallibus agro,

Labitur

Labitur ad priscos aqua per declivia fines.

Primus hic versus potest esse cujuslibet Poëtæ: si decem fila talia intertinxissent totum hoc aulæum, fuisset planè dignum Aulâ. Subsidit tota elegantia secundo versu, nugationeque & tautologiâ corrumpitur;

Subsidente cavis humili cum vallibus agro.

Vatablus.

9 Terminum posuisti iis quem non pertransibunt; non revertentur ad operiendum terram.

Hîc tria quærenda sunt: Quis fixit terminos maris? *Deus, Job. cap.* 38. *vers.* 10. *Circumdedi illud terminis meis, & posui vectem & ostia, & dixi; Usque huc venies, & non procedes amplius, & hîc confringes tumentes fluctus tuos.* At qui sunt termini? Arena: *Hier.* 5. *ver.* 22. *Qui posui arenam terminum mari, præceptum sempiternum quod non præteribit.* Si præceptum est sempiternum, cur redierunt aquæ in diluvio? Redierunt jussu Dei: hoc autem non est violare præceptum, obedire præcipienti.

Buchananus.

Nève iterum immissa tellus stagnaret ab unda,
Limitibus compressa suis resonantia plangit
Littora, præscriptas metuens transcendere metas.

Hæc vel *Virgilio* dignissima carmina, videamus quo artificio imitatur

Eglisemmius.

In varios collecta sinus, transvolvier illinc
Nescia, plangendo resonantia saxa lacessit,
Ne liquido rursum latitet sub marmore tellus.

Hæc Discipuli sunt, illa Præceptoris: hæc pueri, illa viri. Quid aio? Hæc Versificatoris, illa Poëtæ, & Poëtæ quidem Principis. Jam quid ad mentem Prophetæ?

In varios collecta sinus.——

Plus continet quàm Propheta dicit.

——————*transvolvier illinc.*

Inaudita phrasis, quæ quodammodo implicat, ut diçam dialecticè, contradictionem: nam *trans* includit transitionem hinc illuc, ut *Trans mare currit*. Itaque *transvolvier illinc*, nullo sensu dicetur. At dubito an Latini usi fuerint voce *transvolvier*.

VATABLUS.

10 Qui emittit fontes in convallibus, inter montes ambulant.

BUCHANANUS.

Tum liquidi fontes imis de collibus augent
Flumina, per virides undas volventia campos.

Hi versus reddunt me memorem *Maronis*, ponuntque ante oculos locum illum sæpè mihi cantatum:

Non scopuli rupesque cavæ, atque objecta retardant
Flumina, correptos undâ torquentia montes.

EGLISEMMIUS.

Fontibus è nitidis valles argenteus implet
Per tumidos rivus flectens vestigia colles.

Quàm hîc turbidos fontes emisisti, qui valles totas inundent & impleant? Hi faciunt, ut ne sint rivi argentei (ut vis) sed cœnosi. Si intuereris tua carmina meis oculis, subitò exclamares:

Eheu! quid volui misero mihi? floribus Austrum
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

VATABLUS.

11 Potum dat omnibus bestiis agrestibus, frangunt onagri sitim suam.

BUCHANANUS.

Unde sitim sedent pecudes, quæ pinguia tondent
Pascua, quique feris onager saxa invia silvis
Incolit.————

Epitheta natura ipsa dictavit. *Pinguia pascua* à Patre Poëtarum accepit. *Tondent, feris silvis, saxa invia:* his

his adjunctis naturam onagri planè exponit, quam Propheta tacitè tantùm ponit.

Eglisemmius.

Libabit latices campis quæcumque vagatur
Bellua, qui silvis onager se tristibus abdit,
Eximat ille sitim ———

In primis; nulla particula nectit hanc orationem superiori. Quàm egregiè *Buchananus*, *Unde sitim sedent*? Tum quod addit de onagro, à *Buchanano* surripuit. Nam in sacro contextu non dicitur onager silvas incolere, aut silvis se abdere.

Vatablus.

12 Juxta eos fontes volucres Cœli habitant, inter frondes dant vocem.

Buchananus.

——— *Hic, levibus quæ tranant aëra pennis,*
Per virides passim ramos sua tecta volucres
Concelebrant, mulcentque vagis loca sola querelis.

Concelebrare tecta, didicit à Lucretio: ego planè suspicio quot voces, tot Margarita.

Eglisemmius.

——————— *Volucris quæcumque strepenti*
Verbere pennarum vacuas nitetur in auras,
Hospitio frondente toros structura loquaces,
Mulceat hic vocum tremulo discrimina cantu.

Frustra hîc moneam cæmentum deesse, quod apud hunc nusquam est. Sed operæ pretium est advertere animum, quanto hîc verborum apparatu aviculam in sublime levet, & id quidem ut nidum faciat: hoc enim volunt verba, *structura toros loquaces*. Exspectabam hîc alaudam enitentem alarum remigio in nubes, ut canorâ voce aures mortalium oblectaret: sed frustra fui, nam omnis hic volandi conatus instituitur ad structuram nidi, quod eo etiam est absurdius, quia multæ aves humi nidificant, ut ad eam rem haud opus sit volatu. Longè deterius est, quod de omnium avium cantu subjicit, nam naturâ dictante intel-

ligere

ligere debuit plures eſſe aves non cantatrices. Addo particulam *quæcumque* totam orationem falſitate vitiare: certè periculo plena eſt Paraphraſis, quæ Spiritus Sancti oracula falſa facit.

VATABLUS.

13 Qui irrigat montes de ſuperioribus ſuis, de fructu operum tuorum ſatiabitur terra.

Propheta hoc verſu addit aliam & admirabilem providentiam, & videtur mihi, hoc loco, ipſum carmen cum materia ſurgere. Præter enim flumina & fontes, quibus non poſſunt irrigari montes & altiora loca, Deus pluit ex nubibus, veluti ex Cœleſtibus quibuſdam fontibus, ut nulla pars terræ non ſentiat opem, & tempeſtivè irrigetur. Sed audiamus quàm inimitabiliter hæc canat Caledonius noſter olor:

BUCHANANUS.

Tu, Pater! aërios montes, campoſque jacentes
Nectare Cœleſti ſaturas, fœcundaque rerum
Semina, vitales in luminis elicis oras.

Narrant Oppianum Poëtam Græcum pro ſingulis verſibus ſingulos aureos ab Imperatore accepiſſe. Certè hæc tria *Buchanani* carmina plus habent eloquentiæ, plus materiæ, plus ſapientiæ, plus arcanæ Theologiæ, quàm multa carmina Græcorum Poëtarum (ſed quid præmii mereantur, decernere non magis meum eſt, quàm dare.) Examina ſi placet. *Aërios montes*, quid dici poteſt altiùs? *Campoſque jacentes*, quid addi potuit ſpatioſiùs? *Nectare Cœleſti ſaturas*, Hæc ſapiunt Nectar & Ambroſiam. *Fœcundaque rerum ſemina*: quàm facundè? *Vitales in luminis elicis oras*: Quàm diu hic ſol lucebit, tam diu hæc verba vivent, & volitabunt viva per ora virûm.

EGLISEMMIUS.

Ambroſio montes irrorant aſtra liquore,
Muneribus ſatiata tuis, pecorique viriſque
Aptas obſequiis, alimentis dulcibus aptas:
Promit humus teneris gemmantes floribus herbas.

Conatus

Conatus eſt primo verſu imitari Nectar illud *Buchanani*, ſed ſatis eſt. Intueamur propiùs. *Nectar* potus Deorum fuit; *Ambroſia*, cibus. Non ergò tam propriè irrigantur montes Ambroſiâ quàm Nectare. Ad hæc non exiſtimo *aſtra* irrorare montes: nam etſi Cœlum capiatur pro aëre, aſtra non item capiuntur. Si *humus*, quod verbum longè ſequitur, jungatur cum *ſatiata*, nihil legi poteſt obſcuriùs. At *Pecorique viriſque aptas obſequiis:* Quo auctore didiciſti ſic Latinè loqui contra leges Grammaticorum? *Aptas obſequiis viris:* Virorum dicendum erat. Debes Priſciano pœnas: quantò dixiſſes emendatiùs, *pecorumque virumque aptas obſequiis.*

Vatablus.

14 Qui germinare facit fœnum pro jumentis, & herbam ad uſum hominum, & educit panem de terra.

Buchananus.

Unde pecus carpat viridis nova pabula fœni:
Unde olus humanos geniale aſſurgat in uſus:
Quæque novent feſſas Cerealia munera vires.

Si præter hos verſus nihil umquam *Buchanani* vidiſſem, aſſererem certè hæc eſſe & ſummo judicio viri, & maximo ingenio Poëtæ carmen. Quàm *Apolline* digna ſunt, *Viridis nova pabula fœni*? quàm eleganter, *olus* pro *herba*? & apponit ex interiori Philoſophia, *geniale*. Tùm pro *pane*, *Cerealia munera*: tam Heroïcè, ut nihil ſuprà: Uno verbo, quæ vocula ſine pondere?

Eglisemmius.

Promit humus teneris gemmantes floribus herbas.

Propheta hoc verſu dicit tria, *Egliſemmius* unum. Propheta ponit fœnum, herbam & panem; fœnum jumentis, panem hominibus, &, ne deeſſet obſonium, herbam. *Egliſemmius* exiſtimans panem & fœnum abundare, exprimit ſolùm herbas. Ne utar pluribus, certè manca eſt hoc loco Paraphraſis. Sed quid ad fœnum? quid ad herbas cibarias hæ gemmæ? hi flores? Nam herbæ ſæpenumerò pulcerrimorum florum non eduntur.

Va-

VATABLUS.

15 Et vinum quod lætificat cor hominis, ut faciem nitere faciat præ oleo, & panem qui cor hominis fulcit.

BUCHANANUS.

Quæque hilarant mentes jucundi pocula vini,
Quique hilarat vultus succus viridantis olivi.

Longè consultiùs hîc omittitur sine culpa iterata mentio *panis*, quàm in superiori versu, quoniam facile est eumdem versum repetere, nec indecorum fuisset eumdem repetere. Sed quid de hoc sentiam, alibi.

EGLISEMMIUS.

Pampineos animis nectentes gaudia succos,
Et baccas oleæ fragrantis ut ora serenent,
Et Cererem valido firmantem corda vigore.

Primo versu sermo non exprimit sensum Prophetæ, & ipsa sententia non promit vinum. Probo. *Pampinei succi nectunt gaudia animis*, non significant *lætificare cor*. Deinde, *Pampinei succi* non sunt *vinum*; aut si pro vino capiantur, dura locutio est, & plurium figurarum.

VATABLUS.

16 Saturantur arbores excelsæ, cedri Libanon quas plantavit.

BUCHANANUS.

Nec minùs arboribus succi genitabilis humor
Sufficitur, cedro Libanon frondente coronas,
Alitibus nidos. ———

EGLISEMMIUS.

Arboreos fœtus, tineis impervia cedri
Robora tu saturas, Libani quæ consita celso
Vertice progeniem volucrum nidosque tuentur.

Agnosco numeros, & verba, &, ut sic dicam, stamen Virgilii, *Arboreos fœtus:* ceterum agnosco subtegmen Textoris, qui confecit centonem in usum incipientium puero-
rum,

rum, ex veterum, & ſuis epithetis, quaſi verſicoloribus quibuſdam filis; hinc ſubſecuit *Egliſemmius*, *Tineis impervia cedri.* Cedrus enim (inquit puerorum Pædonomus Textor) lignum habet jucundi odoris & tineis impervium. Ad hæc, quis umquam legit *r.bora cedri*? Eodem jure dicam fagos *cedri*, platanos *cedri*, fraxinos *cedri:* quæ locutiones digniſſimæ ſunt *robore & rubore.*

VATABLUS.

17 Ut ibi aves nidificent, Ciconiæ abietes ſunt domus.

BUCHANANUS.

——————— *Abies tibi conſita ſurgit,*
Nutrit ubi implumes peregrina Ciconia fœtus.

EGLISEMMIUS.

Nec minùs eſt felix abies, hâc vimine texta
Pendula caſtra novat clangente Ciconia roſtro.

Cum quâ confertur arbore felicitate abies? *Ut non minùs ſit felix:* Quæ tandem eſt hæc felicitas? An quòd ſaturatur rore Cœleſti? an quòd ibi aves nidificent? At certè arborum felicitas hæc nulla eſt, eſt potiùs *avium.* Deinde, quis docuit *Ciconiam caſtra ſua vimine texere?*

VATABLUS.

18 Montes excelſi ibicibus, petræ hoſpitium leporibus.

BUCHANANUS.

Tu timidis montes damis, cava ſaxa dediſti,
Tutus ut abſtruſis habitaret echinus in antris.

EGLISEMMIUS.

At lepori ſilices, pavidis juga ſenta receſſum
Concilias damis. ———

E tot ſententiis interpretum elegit *Buchananus* honeſtiſ-

 ſima

ſima nomina, ut res videretur ab ipſa natura depingi; ſic *timidi damæ* amant montes, *echini* antra. Certè non diſputabo cum linguæ Hebraïcæ peritis: ſed maximè fugerem ſententiam interpretum, qui ſtruunt lepores. Ratio. Timidum animal lepus eſt, & ideò dicitur dormire apertis oculis, totamque vitæ ſpem in pedibus & fuga ponere; hinc *lepus* quaſi *levipes*. Jam ſaxa, ſilices & montes retardant lepores fugientes. Itaque aperta æquora & campos amant lepores.

VATABLUS.

19 Fecit lunam in tempora, ſol novit occaſum ſuum.

BUCHANANUS.

Tu lunæ incertos vultus per tempora certa
Circumagis, puroque accenſum lumine ſolem
Ducis ad occiduas conſtanti tramite metas.

Ipſe hypercriticus ille Cæſaris nihil carperet in iſtis verſibus, ubi *luna* tot figuris, & *ſol* tam *puro lumine* illuſtrat orationem.

EGLISEMMIUS.

——————— *Conſtanti temporis ortu*
Inconſtans lunare decus renovare figuras,
Occiduoque jubes pelago decumbere ſolem.

Neſcio quo merito luna viſa eſt favere his verſibus, eoſque ſpongiæ ſubtrahere. Imitatio eſt *Buchanani*: ille *incertos*, *certa*: hic *conſtanti*, *inconſtans*.

VATABLUS.

20 Ponis tenebras & eſt nox: in ipſa reptat omnis beſtia ſilveſtris.

BUCHANANUS.

Inde ſuperfuſis cuncta involventibus umbris,
Per tacitas ſpargis nocturna ſilentia terras:
Tum fera prorepit latebris.———

Prore-

Prorepit exprimit Hebraicæ dictionis vim: hi versus obscuram noctem clarè depingunt.

Eglisemmius.

Tecta soporiferos piceâ caligine vultus,
Nubila diffundis tacitam ducentia noctem:
Proruit intereà speluncis acre ferarum
Agmen. ———

Ut melius exprimeret noctem, versus fecit plenos tenebrarum. *Diffundis nubila ducentia tacitam noctem:* Minimè gentium: *nubila* non *ducunt noctem.* Nam sudo & sereno cœlo, & non nubilo, fit aliquando nox: Atque sæpenumero interdiu nubila. Alter totus versus est superfluus, & Ovidii ad verbum, 1. Met.

——— *Madidis Notus evolat alis,*
Terribilem piceâ tectus caligine vultum.

Vatablus.

21 Leunculi rugiunt ad prædam, & ad quærendum à Deo escam suam.

Buchananus.

——— *Silvisque relictis,*
Prædator vacuis errare leunculus arvis
Audet, & è Cœlo mugitu pabula rauco
Te Patrem exposcit. ———

Eglisemmius.

——— *Et auxilium Cœleste leunculus escam*
In prædam exorans rugitibus æthera pulsat.

Sanè non poscunt feræ *escam in prædam*, sed *prædam in escam.*

Vatablus.

22 Oritur sol, congregant se; & in habitaculis suis accubant.

BUCHANANUS.

---------------- *Dein rursus, sole renato,*
Abditur occultis prædatrix turba cavernis.

EGLISEMMIUS.

Sole recens orto latebrosis invia dumis
Antra subit. ---------

VATABLUS.

23 Tunc egreditur homo ad opus suum, & ad culturam suam, usque ad vesperam.

BUCHANANUS.

Inque vicem subeunt hominumque boumque labores,
Donec sera rubens accendat lumina vesper.

Artificii est fundere Virgilii versus tamquam suos.

EGLISEMMIUS.

--------- *Redeunt alacres ad plaustra coloni,*
Donec purpureus det sera crepuscula vesper.

Multa erant longè honestiora opera, quibus exprimeretur sententia Prophetæ; qui non nominatim, sed generatim, producit hominem *ad opus*, tu *plaustrarium* facis. Non paulò civilius *Buchananus opus* vertit *labores*. Ne objicias *culturam*, aio, *culturam* comprehendere plurima mundiora *plaustro*. Virg. docet in Georg. Miror cur non sumpseris Virg. versum, quem poteras eodem jure, quo ille, nisi crederes te meliorem facturum.

VATABLUS.

24 Quàm multiplicata sunt opera tua, Jehova? Omnia ipsa in sapientia fecisti; completa est terra possessionibus tuis.

BUCHANANUS.

Sic, Pater! in cunctos didis te commodus usus:
Nec tantum tellus, Genitor! tua munera sentit,
Tam variis fœcunda bonis,------

EGLI-

Eglisemmius.

Sanĉte Opifex! quanto moliris cunĉta decore,
Consilioque struis! moles terrena tuarum
Dives opum exsultat.——

Agitur, ut ego sentio, non Spiritu Poëtico hic auĉtor, sed motu naturali; qui semper velocior est in fine, ut hic Poëta melior in postremis versibus. Ego tamen non apposuissem *struis*, nec adjecissem *moles*, nec dixissem *exsultat*, nam *struis* & *moliris* idem. *Moles* verò & *moliris* fastum potiùs quàm figuram loquuntur. Et *exsultat* quod *Buchananus* tripudiantibus piscibus adscribit benè, adscribit hic non benè terræ.

Vatablus.

25 Hoc mare magnum & latum locis: ubi reptilia, quorum non est numerus, & bestiæ pusillæ cum magnis.

Buchananus.

——Sed & æquora ponti,
Fluĉtibus immensas circumpleĉtentia terras,
Tam laxo spatiosa sinu: tot millia gentis
Squamigeræ tremulâ per stagna liquentia caudâ
Exsultant.——

Eglisemmius.

——Latè circumsonat ingens
Oceanus, seu parva lubet seu magna ciere
Corpora squamigerûm, vitreâ compleĉtitur alvo
Innumeras pinnâ fluitantes remige turbas.

Vatablus.

26 Ibi naves ambulant, & Leviathan iste, quem formasti ad ludendum in eo.

Buchananus.

——Tot monstra ingentia & horrida visu
Veliferas circumnant puppes, grandia cete

Effin-

Effingunt molles vitreo ſub marmore luſus.

EGLISEMMIUS.

Pandentes levibus naves cita carbaſa ventis,
Marmoreoque ſinis balænas gurgite paſſim
Carpere jucundos placido molimine ſaltus.

Non intelligo quid ſit, *Sinis naves pandentes cita carbaſa.* Nec ſenſus bonus eſt, nec ſyntaxis; ego ſcripſiſſem *pandere.*

VATABLUS.

27 Univerſa ipſa in te ſperant, ut des eſcam ipſorum in tempore ſuo.

BUCHANANUS.

Atque adeò quæ terra arvis, quæ fluctibus æquor
Educat, à te uno pendent, Pater optime! Teque
Quæque ſuo proprium poſcunt in tempore victum.

EGLISEMMIUS.

In te, ſumme Parens! hæc inclinata recumbunt
Omnia, temporibus victum poſcentia certis.

Hæc ergò omnia non recumbunt in Deum, niſi *inclinata*, jacentia & debilitata? Falſum, & contra mentem Prophetæ. Immò hæc omnia erecta, integra, & firmis viribus in Deum ſperant, à Deo pendent. Phraſis Virgiliana detorſit calamum tuum in hoc diverticulum ex 12 Æneid.

——*Domus inclinata recumbit.*

VATABLUS.

28 Das iis, colligunt: aperis manum tuam, ſaturantur bono.

BUCHANANUS.

Te magnam pandente manum, ſaturantur abundè
Omnia——

Eglisemmius.

Te dante, accumulant; dextram laxante, renident
Exſaturata bonis.————

V**atablus.**

29 Abſcondis faciem tuam, turbantur: aufers Spiritum eorum deficiunt, & in pulverem ſuum revertentur.

Buchananus.

——*Te rurſus vultum condente, fatiſcunt:*
Te tollente animam, ſubitò exanimata recurrunt
In cinerem.————

Eglisemmius.

————*Vultum celante, paveſcunt:*
Vitales reſecante moras animæque nitorem,
Protinùs in tenuem vertuntur pulveris umbram.

Vitales reſecare moras, id eſt, morti addicere, privare vitâ. Non vulgaris certè phraſis, petita ex abditioribus loquendi formulis, fortè obſcurorum virorum Epiſtolis. Præterea, ſubjunxit aliam phraſin longè deteriorem, *reſecare nitorem animæ*, quod quid ſit ne Sybilla quidem interpretur. Deinde, *vertuntur in pulveris umbram*: hoc corruptionis genus ignoravit Ariſtoteles. Umbra enim privatio eſt, in quam nulla res vertitur. Sanè fruſtrà, non dicam ineptè, plus dicimus quàm Propheta: ille, *In pulverem ſuum revertentur*: hic, *In tenuem vertentur pulveris umbram.*

Vatablus.

30 Mittis Spiritum tuum, creantur: & innovas faciem terræ.

Buchananus.

——*Inſpirante animam te denuò, ſurgit*
Illicò fœcundæ ſobolis generoſa propago,
Et deſolatas gens incolit aurea terras.

Egli-

EGLISEMMIUS.

Adſperſo rediviva tuo ſpiramine ſurgunt,
Squalentique redit facies lætiſſima terræ.

Ex hac paraphraſi unius verſiculi facile erit decernere, quot ſtadiis præcurrat *Buchananus* non hunc, quem piget nominare, ſed omnes Poëtas, præter incomparabilem Maronem. Hoc ut clarè intelligamus, interpretemur exactè verſiculum Prophetæ; *Mittis Spiritum tuum, creantur: & innovas faciem terræ.* Principiò, *creantur* non accipitur propriè, ut Theologi capiunt, pro eductione ex nihilo, ſed pro eductione in genere & procreatione individuorum, in diverſis rerum ſpeciebus. Itaque quamvis poteſt Deus Opt. Max. *mittere Spiritum ſuum,* & vitam reddere iis quibus abſtulit, etiam in individuo; ut verè faciet tandem in reſurrectione omnium hominum: tamen Propheta hîc loquitur de miſſione Spiritûs vitalis in animantium genera per novam generationem, quo ſenſu rectiſſimè *renovat faciem terræ*; cùm, poſt varios caſus & occaſus animalium, iterum replet orbem novo fœtu per generationem. Jam videamus quàm peritè, quàm facundè, quàm poëticè, hæc omnia cecinerit olor noſter Caledonius:

——Inſpirante animam te denuò, ſurgit
Illicò fœcundæ ſobolis generoſa propago.

Hoc eſt, *Mittis Spiritum tuum, creantur.* Pergamus, *& innovas faciem terræ.*

Et deſolatas gens incolit aurea terras.

O verba planè aurea! O Regem Poëtarum! Agis Theologum, dum interpretaris: agis Poëtam, dum fundis iſta mella. Mallem eſſe auctor horum trium carminum, quàm Rex Togatulorum. Audiamus jam ſtrepitum verborum *Egliſemmii:*

Adſperſo rediviva tuo ſpiramine ſurgunt,
Squalentique redit facies lætiſſima terræ.

Hæc paraphraſis videtur interpretari Prophetam de renovatione faciei terræ: quæ fit quotannis, cùm induit novam quodammodo veſtem, & herbeſcentem diffundit viriditatem, ut ait Tullius; quæ an ſit ad mentem Prophetæ, judicent alii: hoc tamen non duxi prætermittendum, quòd *Spiramen* vel Dei Spiritum, tamquam liquidum quid foret, vel ut oleum, adſpergi dicat.

VATA-

VATABLUS.

31 Erit gloria Jehovæ in ſeculum, & lætabitur Jehova in operibus ſuis.

BUCHANANUS.

Sic eat! Et nullo regnet cum fine per ævum
Majeſtas divina, ſuumque in ſecula lætus
Servet opus Deus!———

EGLISEMMIUS.

Compleat æterno venientia ſecula plauſu
Fama Jovæ! Caras operum monumenta ſuorum
Delicias Rex uſque vocet.———

Primo verſu, non illaudatâ profectò paraphraſi, ſenſum Prophetæ reddit. Conferamus.

Erit gloria Jehovæ in ſeculum.

Compleat æterno venientia ſecula plauſu
Fama Jovæ!———

Secundo verſu paulò obſcurior eſt, & nemo homo ſic loqueretur.

Lætabitur Jehova in operibus ſuis.

———*Caras operum monumenta ſuorum*
Delicias Rex uſque vocet.———

VATABLUS.

32 Qui adſpicit terram, & tremit: tangit montes, & fumant.

BUCHANANUS.

——*Ille Deus, quo territa tellus*
Concutiente tremit, montes tangente vaporant:
Fumiferâ trepidum nebulâ teſtante pavorem.

EGLISEMMIUS.

——*Cui viſa repentè*
Terra tremit: rupes, tactâ radice, vacillans
Exſudat refugos dorſo fumante vapores.

Rurſus bellè incipit, & bellè loquitur. Conferamus cum contextu.

Qui adſpicit terram, & tremit.

——*Cui viſa repentè*
Terra tremit.——

At quæ ſequuntur verba planè tremunt. Cur ais? *Tactâ radice.* Nihil tale habet Propheta: ſed dicit, *Tangit montes, & fumant.*

Lector amice! peto hîc vehementer attentionem. Hoc verſu Propheta alludit ad montem Sinaï, quem deſcribit Moyſes, Exod. 19. his verbis: In cujus verticem deſcendit Dominus, & vocavit Moyſem *in cacumen ejus: Totus autem mons Sinai fumabat, eò quod deſcendiſſet Dominus ſuper eum in igne, & adſcenderet fumus ex eo, quaſi de fornace.* Ergò deſcendit in *verticem*, non ad *radicem.*

Adnectit:

Exſudat refugos dorſo fumante vapores.

Qui ſunt refugi hi vapores? Certum eſt fumos adſcendere, ſcribitque Moyſes, *Et adſcenderat fumus ex eo*: quomodo ergò refugiunt?

VATABLUS.

33 Cantabo Jehovæ in vita mea: pſallam Domino meo quamdiu ero.

BUCHANANUS.

Hunc ego dum vivam, dum ſpiritus hos reget artus,
Uſque colam.——

EGLISEMMIUS.

Carmen erit Deus iſte mihi, quoad ultima vitæ
Linea ſuccedat: mihi pars quoad ulla ſuperſtes,
Illi ſacra canam memori præconia cultu.

Videtur *Egliſemmius* extendere ſententiam horum verſuum ad laudes, quæ poſt hanc vitam ab anima ſuperſtite fundentur, quod eſt contra interpretes & mentem Prophetæ.

VATA-

Vatablus.

34 Dulce erit ei eloquium meum: ego lætabor in Jehova.

Buchananus.

———*Tantùm ille meas facilisque bonusque*
Accipiat voces: nempè illo oblector in uno.

Eglisemmius.

Dulce melos meditatus ei: lætabor eodem.

Carmen hoc & humile est, & tantum abest ab Heroici carminis majestate, ut oleat solutam pueri orationem. Jure merito subjungam:

Turpe est Doctori cùm culpa redarguit ipsum.

Vatablus.

35 Consumentur peccatores de terrâ, & impii ultrà ne sint.

Buchananus.

At verò impietas planè exstirpetur ab ima
Radice, & scelerum stirps nulla repullulet.———

Eglisemmius.

Rapta sed in nihilum terras gens prava relinquat.

Reliquam versiculi Prophetæ partem reliquit lectoribus per aposiopesin supplendam. Expressit ornatissimus *Buchananus:*

———*Et scelerum stirps nulla repullulet.*

Vatablus.

36 Benedic, Anima mea! Jehovæ. Alleluya!

Buchananus.

——————— *Ac nos*
Te rerum, Deus alme! Patrem Dominumque canemus.

EGLISEMMIUS.

Pange Deo laudes positis mens libera curis!

Nihil habetur in textu quod curæ significent, nisi fortasse sit illud *Alleluya*. Ego certè quidem fateor Hebraicè me minimè esse doctum; sed accepi à Præceptoribus *Alleluya* lætitiæ vocabulum esse, non curarum. Quoniam puduit tam lætum, tam lautum Psalmum tam tristi versu claudere, subjeci iterum ultimum *Buchanani*, plenum urbis & elegantiarum.

Te rerum, Deus alme! Patrem Dominumque canemus.

FINIS.

G. EGLIS-

G. EGLISEMMII
DE
BUCHANANÆA PSALMI CIV
Poetica Paraphraſi
JUDICIUM.

QUiſquis Buchanani genium ritè noverit, ejuſdem in Muſas tyrannicæ licentiæ defendendæ gratiâ, proſodiam ab illo exaratam animadvertet; non minùs quam Hiſtoriam Scotorum ad dialogos de jure Regni perperam confirmandos. Adeò tamen in arte ſua cæcutiit ut erroribus omni excuſatione majoribus nihil ſolidè potuerit umquam prætendere.

In primis, ſyllabam illuſtrium omnium (obſcuriores nil moror) Grammaticorum regulis longam, hic inſulsè corripuit, nempe ultimam in *denuò*, à nomine (puta *de novo*) deductam.

Secundò, Solœciſmum turpiter commiſit his verſibus;

Neve iterum immiſſa tellus ſtagnaret ab unda,
Limitibus compreſſa ſuis reſonantia plangit
Littora, præſcriptas metuens tranſcendere metas.

Si enim epithetum *(compreſſa)* attribuat *telluri*, falſam reddit orationem: & ut loquitur *Julius Scaliger*, ſolœciſmus erit in Philoſophia. Sin attribuat *undæ*, ſolœcon dabit in Grammatica, ſubjectum & ſubſtantivum collocans in obliquo caſu, epithetum in recto. Nec licebit ei ſe defendere ſubaudiendo ſubjectum repetitum in recto, ſola enim imperſonalia hoc admittunt.

Tertiò, carmina ſolutam potiùs orationem quàm Heroï-

ci

ci verſus Majeſtatem redolentia effudit ibidem, hæc ſcilicet:

Pollenti ſtabilita manu terra obruta quondam, &c.
Veliferas circumnant puppes, grandia cete, &c.
Exſultant tot monſtra ingentia & horrida viſu, &c.

Nec non iſta,

Te tollente animam ſubitò exanimata recurrunt
In cinerem: Inſpirante animam te denuò, ſurgit, &c.

Et illa,

At verò impietas planè exſtirpetur ab ima
Radice, & ſcelerum ſtirps nulla repullulet, ac nos.

Nec urgebo admodùm carmina quàm proximè ad ridiculam leoninorum naturam accedentia, quorum medio & penthemimeri finis reſonat. Nam etſi non invenuſta ſit quandoque literæ unius reſonantia, ut:

Fluctibus ut fuſo ſuper ardua culmina velo,

Item,

Nevè iterum immiſſa tellus ſtagnaret ab unda:

Tamen quò plurium literarum & quò pluribus verſibus hæc reſonantia fit, eò deformius carmen redditur. An qui venuſtatem aſſequi poteſt, nævis gaudebit ejuſmodi?

Ætheris æternas Rector moliris habenas, &c.
Te decor, auratis ambit te gloria pennis, &c.
Littora, præſcriptas metuens tranſcendere metas, &c.
Paſcua, quique feris onager ſaxa invia ſilvis, &c.
Tutus ut abſtruſis habitaret echinus in antris, &c.
Ducis ad occiduas conſtanti tramite metas, &c.
Inde ſuperfuſis cuncta involventibus umbris, &c.
Prædator vacuis errare leunculus arvis, &c.
Abditur occultis prædatrix turba cavernis, &c.
Fluctibus immenſas circumplectentia terras, &c.
Squamigeræ tremulâ per ſtagna liquentia caudâ, &c.
Quæque ſuo proprium poſcunt in tempore victum, &c.
Et deſolatas gens incolit aurea terras, &c.

Sapiunt hæc ferè incultum id ſeculum quo ſenes & circulatores rythmicis hexametris unicè delectabantur; cujuſmodi celebratur illud marmoreæ cathedræ Weſtmonaſterii appenſum:

Ni fallat fatum, Scoti quocumque locatum
Invenient lapidem, regnare tenentur ibidem.

Quartò, conjunctiones &, *atque*, *que*, *ac*, toties iteratas poſuit, nempe 34, ut nauſeam pariant: ut *Dominum-*

que,

que, patremque, & circumfusum, & liquidas, & levibus, flammæque, tonitruque, inque, quique, mulcentque, silvisque, camposque, fœcundaque, quæque, quæque, quique, puroque, & è cœlo, inque, hominumque, boumque, sed & æquora, & horrida, atque adeò, teque, quæque, & desolatas, suumque, facilisque, bonusque, & scelerum, ac nos, Dominumque.

Quintò, elisiones plures (puta 35.) in carmine polito parciùs usurpandæ sunt, ut *ventorum alis, accinctæ auræ, jussa accipiant, terra obruta, insonuêre auræ, cernere erat, neve iterum immissa, saxa invia, unde olus, geniale assurgat, quæque hilarent, quique hilaret, ubi implumes, lunæ incertos, puroque accensum, cuncta involventibus, Patrem exposcit, monstra ingentia & horrida, atque adeò, à te uno, tollente animam, subitò exanimata, in cinerem, inspirante animam, suumque in secula, tantùm ille, nempe illo oblector, ut verò impietas, planè exstirpetur, radice & scelerùm.*

Inter quas omnium durissimæ sunt quæ in quintum pedem proximè incidunt; ut,

——————— *Terra obruta quondam,*
——————— *Saxa invia silvis.*

Sextò, congessit omnia supplementa miserè laborantis ingenii, nempe, *tum, tantum, sic, unde, inde, tam, tot, tu, te, tibi. His locis, tum liquidi fontes, tum fera prorepit, nec tantum, tantum ille, sic Pater, sic eat, tam variis, tam laxo, tot millia, tot monstra, unde sitim sedent, inde pecus, unde olus, inde superfusis, te rerum, te decor, tu tibi, tu Pater, tu timidis, tu lunæ, te Patrem, te didis, à te uno, te magnum, te rursus vultum, te tollente, teque, quæque, &c.* Quæ ab elegantia iterationis poëticæ longè distant, ob multorum carminum moram interjectam.

Septimò, nugationes, ut, *dein rursus sole renato*, item, *nullo cum fine per ævum. Patrem, Parens, Pater, Patrem, Genitor, Pater, & Pater optime*, denique *Patrem.*

Ut phrasium duarum priorum nugationes perspicuæ reddantur, observetur particulam *(re)* in vocum compositarum structura idem penitùs designare, quod *rursus.* Ergò *renato*, id est, *rursus nato:* proinde cum dixit, *dein rursus sole renato*, idem præstitit ac si dixisset, *dein rursus sole rursus nato.* Similiter, *nullo cùm fine* idem valet quod *per ævum.* Idcirco dum protulit; *nullo cum fine per ævum*, sensu perinde est ac si protulisset, per *ævum per ævum.* Deinde *per ævum*, id est, *nullo cum fine*; quare qui dixerit

nullo

nullo cum fine per ævum, perinde loquetur, ac si diceret; *nullo cum fine*, *nullo cum fine*. Cetera seipsis patent.

Quinimò, eorumdem epithetorum reiteratio & diversis subjectis applicatio exsibilanda est in tam exiguo Poëmate. *Per virides campos*, *virides ramos*, *viridis fœni*, *viridantis olivæ*, *fœcunda semina*, *fœcunda tellus*, *levibus alis*, *levibus pennis*.

Octavò, resonantia literarum finalium in vocibus similiter desinentibus in *(a)* indigna est erudito Poëtâ. Ut in hoc poëmate aliquoties, nempe,

Squamigeræ tremulâ per stagna liquentia caudâ.

Item,

Exsultant tot monstra ingentia & horrida visu.

Et in *æ*,

Apparent accinctæ auræ, flammæque ministræ.

Nonò, integrorum penè versuum, in aliis auctoribus, & in ipso alibi positorum, mutuatio egestatem denotat, ut horum:

Ætheris æternas Rector moliris habenas.

Item,

Donec sera rubens accendat lumina vesper.

Denique, digressiones à sensu textûs, & omissiones partium textûs, minùs rectam arguunt Paraphrasin, ut collatione versuum cum sacro codice liquidò constabit.

Alia verò plurima Buchanani errata castigatione dignissima, ipsis tyronibus pulverem Grammaticum versantibus obvia, ut *planget*, *ne stagnaret*, item *rugitus leunculi*, & similia, lubens prætereo; cuncta hæc limatissimo Celeberrimæ Parisiensis Academiæ judicio submittens; hæc enim utrique nostrum benigna fuit Parens studiorum.

His peractis observatiunculis, de illius & nostro Poëmate judicet qui volet; si qui volet, judicio valeat incorrupto.

F I N I S.

GUL.

GUL. BARCLAYI

Amœniorum Artium & Medic. Doct.

JUDICIUM

DE

Judicio G. EGLISEMMII, quo damnat BUCHANANUM & læsæ Latinitatis, & violatæ Poëtices.

PRincipiò, præfiscinè, pronuncio magis esse arduum in *Buchanani* Poëmate invenire versus non bonos, quàm in *Eglisemmii* non malos. Clara res est considerate legenti.

Deinde, quæ objicit maximo & clarissimo Poëtæ, omnia sunt aut evidenter falsa, aut ridiculè puerilia, aut perperàm intellecta. Sed ordiar altiùs, & quid peccatum sit, & hîc, & ibi, judicio meo, sine odio, & sine amore, palàm proferam. *Eglisemmio*, quasi Doctori, dabo primas: *Buchanano* secundas, ut tantùm docto. Scriptum suum ergò vocat *Duellum*, Anglicè potiùs, quàm Latinè. Nam *Duellum* idem est quod Bellum: at bellum duarum partium quidem est, sed non duorum solùm. Vocassem *Certamen* potiùs, quod inter duos fit frequenter. Crede Maroni:

Et certamen erat Corydon cum Thyrside magnum.

Epigraphe peccat iterum in *Decertantibus*. Certè non decertat jam *Buchananus*, nisi fortasse cum Orpheo, in campis Elysiis: ob quod certamen vocat fortè Eglisemmius *lassatos ejus Manes*, in Epistola ad magnum Regem.

In toto Poëmate tantùm octo sunt sive versus sive

phrases, secretioris literaturæ mystis tolerabiles: scilicet

Ventorum alato peragras sublimia curru:
Conspicui nudata levant fastigia montes:
Per tumidos rivus flectens vestigia colles:
Sole recens orto latebrosis invia dumis
Antra subit: ——————————
Innumeras pinnâ fluitantes remige turbas:
Illi sacra canam memori præconia cultu.

Phrases.

Cœnacula ponis in undis.
Per tumidos colles.

Solæcismos, impropriè dicta, mancas paraphrases, non hærentia membra, obscura, superflua, notavi *in judicio de Paraphrasi.*

Hic locus cogit contundere manifestas calumnias, quibus famatur nobilis Poëtæ eruditio. In primis, inquit *Eglisemmius:*

Syllabam Grammaticorum omnium regulis longam hic insulsè corripuit: nempe ultimam in *denuò*, à nomine puta *de novo* deductam.

Haud dubiè ineptum esset contendere cum *Mathematico* de nominum genesi: sed de quantitate syllabarum soleo, non Genethliacos, sed Grammaticos consulere. Inter quos Victorinus affirmat *denuò* esse dactylum. Et quoniam agimus cum Scoto, de Scoti eruditione, non erit absurdum, testem etiam Scotum producere: is est *Sedulius*, locuples admodùm & religiosus testis, qui floruit circa annum quadringentesimum trigesimum. Ejus hic versus est:

Vox Domini superexstat aquas, vox denuò verbum.

Ergò Grammatici & Poëtæ nobis adsunt. Videamus an argumentis vincat. Putat ideò ultimam in *denuò* produci, quia à nomine deducta est: quid igitur amodò, sedulò, mutuò, citò, quorum ultimas licet corripere? An non & ea à nominibus derivantur? Tandem accipiamus legem, quam ipse tulit: sint talia longa omnia; cur ille suæ legis immemor, corripuit priorem in voce *quoad*, nempe à nomine *quo* deductam? & quod mirandum est, à nemine priùs correptam?

Secundò, subjungit *Eglisemmius:*

Solœcismum turpiter commisit his versibus *Buchananus:*

Neve iterum immissa tellus stagnaret ab unda,

Limiti-

Limitibus compreſſa ſuis reſonantia plangit
Littora, præſcriptas metuens tranſcendere metas.

Si enim epithetum *compreſſa* attribuat *telluri*, falſam reddit orationem; &, ut loquitur Scaliger, ſolœciſmus erit in Philoſophia: ſin attribuat *undæ*, ſolæcon dabit in Grammatica, ſubjectum & ſubſtantivum collocans in obliquo caſu, epithetum in recto: non licebit ei ſe defendere ſubaudiendo ſubjectum repetitum in recto, ſola enim imperſonalia hoc admittunt.

Exiſtimo eſſe præter officium Medici morbos orationis ſanare: ſed arbitror eſſe è re literaria docere orationem vegetam, valentem & ſatis ſuperque ſanam, non ægrotare. Hi verſus *Buchanani*, non vitali ſolùm calore, ſed vivido colore pleni, nihil habent quod jure carpat vel *Invidia. Egliſemmius* taxat duo: *Plangit ne ſtagnaret*, & *Ab unda, limitibus compreſſa ſuis.*

Hâc formulâ loquuntur excellentiſſimi auctores: Grammatici vocant *Syllepſim caſûs.* Linacer ſic definit; *Syllepſis eſt, cum diſſimilibus clauſulis commune aliquid, quod in una ponitur mutatum aliquatenus, in alia deſideratur.* Confer hanc definitionem cum verbis *Buchanani*;

Neve iterum immiſſa tellus ſtagnaret ab unda,
Limitibus compreſſa ſuis. ——

Unda ergò eſt aliquid commune duabus clauſulis, quod priore verſu ponitur, & mutatum aliquatenus, ſcilicet in caſu, ſequenti verſu deſideratur. Satin' clarè? Intellexiſtin' *Egliſemmi*? Quæſo diſce candidè loqui de viris doctis, & modeſtè de mortuis. Auctores Latinæ linguæ non ſemel utuntur eâ formulâ ſermonis: *Cornel. Tacitus,* 2 *Annal. Quem auctorem utriuſque regni, ſi ſperneretur, vindicem metuebat.* Non eſt tibi Dictatori, inter Grammaticos opus, ut arbitror, Commentatore: Saluſt. Linguæ Latinæ quaſi quidam atavus, De ordinanda Repub. *Ad pecuniam, quâ, cuique libet, viâ nititur.* Eutrop. lib. 8. *Propterea quod à Trojano victâ Daciâ, ex toto orbe Romanorum infinitas eò copias hominum tranſtulerat.* Lac lacti non eſt ſimilius, atque hæc oratio *Buchanani* verbis. Hîc enim ſubauditur in nominativo, quod antè ponebatur expreſsè in ablativo. Sed pudet repueraſcere. Pergerem ad viriles & robuſtas, ut ſic dicam, objectiones, niſi me paululum moraretur illa regula de *Imperſonalibus*, quam, bonâ fide, nec intelligo, nec lego apud Grammaticos.

 Tertiò,

Tertiò, ita infit *Eglisemmius:*

Carmina solutam potiùs orationem quàm Heroïci versûs Majestatem redolentia effudit ibidem: hæc scilicet,

Pollenti stabilita manu, terra obruta quondam.
Veliferas circumnant puppes, grandia cete.
Exsultant tot monstra ingentia & horrida visu.

Nec non & ista,

Te tollente animam subitò exanimata recurrunt
In cinerem: Inspirante animam te denuò, surgit.

Et illa,

At verò impietas planè exstirpetur ab ima
Radice, & scelerum stirps nulla repullulet, ac nos.

Hos versus ut infelicia lolia, ut steriles avenas, ut vitia quædam carminum libens eruncaret: Quos tamen nemo vel mediocriter Poëta non intuetur ut lilia, non exosculatur ut rosas. *At solutam orationem redolent.* Si vocat solutam orationem, carmen grandi & regio gradu incedens, quamquam ordo Grammaticæ compositionis non turbetur: ipse Virgilius solutas fudit tales orationes:

O formose puer! nimiùm ne crede colori.
Humida solstitia atque hyemes orata serenas.
Vix è conspectu Siculæ telluris in altum
Vela dabant læti. ——

Defatigaret lectorem repetitio mille versuum, quorum ipsa simplicitas virtus est, non vitium. Fortasse vocat illam orationem tantùm carmen, quæ turbido & temulento passu gradiens, & ordinem confundit, & rem obscurat. Qualem orationem Eglisemmii paraphrasis suppeditat.

Ambrosio montes irrorant astra liquore,
Muneribus satiata tuis, pecorique virisque
Aptas obsequiis, alimentis dulcibus aptas:
Promit humus teneris gemmantes floribus herbas.

Hæc oratio vel Oedipum cruciaret.

Pergit Eglisemmius:

Nec urgebo admodùm carmina quàm proximè ad ridiculam Leoninorum naturam accedentia: quorum medio & penthemimeri finis resonat.

Paucis interpositis.

Sapiunt hæc ferè incultum id seculum, quo senes & Circulatores rythmicis hexametris unicè delectabantur. Cujusmodi celebratur illud marmoreæ cathedræ Westmonasterii appensum.

Ni

Ni fallat fatum, Scoti quocumque locatum
Invenient lapidem, regnare tenentur ibidem.

Antagoniſta hîc definit Leoninum verſum, & ponit exempla : utrumque malè. Nam qui damnat Buchanani carmina virtute definitionis, is neceſſariò abſolvit eadem vi exemplorum. Si, ut cum Philoſophis loquar, eſſentia Leonini verſus conſiſtit in ſono ultimæ ſyllabæ, reiterante quodammodo poſtremam ſyllabam penthemimeris : certè verſus Leoninos admiſit quoque Virgilius:

Quæ regio in terris noſtri non plena laboris ?
Nuſquàm amittebat, oculoſque ſub aſtra tenebat.

Jam verò exempla docent contra deſcriptionem, non ultimæ ſyllabæ rationem habendam, ſed penultimæ.

Ni fallat fatum, Scoti quocumque locatum.

Ad hanc regulam nulla ſunt carmina *Buchanani.* Atque etiam ſi talia carmina ſenum tantùm ſunt & Circulatorum : Circulator Ovidius eſt : ſic enim ille in Arte ;

Quot Cœlum ſtellas, tot habet tua Roma puellas.

Circulator Virgilius eſt, qui 10. Æneid.

I nunc ! & verbis virtutem illude ſuperbis !

Quartò, Increpat *conjunctiones toties iteratas.* Miror : illæ enim ſunt, ſine quibus poëticum opus ædificari nequit. Ad ornatum aliquando ponuntur, aliquando ut expleant, etiam ſine neceſſitate.

Nam neque Parnaſſi vobis juga, nam neque Pindi.
Multa quoque & bello paſſus.——
Atque hinc atque illinc numeros ad vulnera durant,
Molemque & montes.——

I nunc, ſodes ! Virgilium increpa.

Quintò, Eliſiones numerat, nempè triginta quinque : tot equidem ornamenta, ſine quibus carmina non parum ſuæ magnitudinis amitterent. Opponam unum hemiſtichium adverſus tot teſtes, obtorto collo, huc à te ductos.

Phyllida amo ante alias.——

Ubi quatuor verba, tres eliſiones.

Sextò, *Congeſſit* (inquit Egliſemmius) *omnia ſupplementa miſerè laborantis ingenii, nempè tùm, tantùm, ſic,* &c. Numquam legit Egliſemmius, ut apparet, Patrem Poëtarum Homerum : in cujus decem verſibus obiter occurrentibus, plures non neceſſariæ particulæ leguntur, quàm in ſexaginta verſibus Buchanani. Architecti, haud dubiè, te præfectum non admittent ; immò mittent potiùs

tiùs in latomias lapidarias; qui parietem ſine calce, ſine cœmento, eodem jure ædificandum cenſeres, quo Poëma ſine particulis, quæ tamquam fibræ continent membra orationis, & continuam faciunt ſententiam. Itaque tales voculæ, *non ſunt ſupplementa miſerè laborantis ingenii*, ſed ſigna acerrimi judicii, periti artificis, & indicia perfectiſſimæ orationis.

Septimò, accuſat *nugationes*, & ponit exempla:

Dein rurſus ſole renato.

In primis, hunc verſum non intelligit: Sermo eſt de feris quæ noctu vagantur; Sole verò orto, ſeſe recipiunt.

Tum fera prorepit latebris.———

Quando? Cùm

Per tacitas ſpargis noctùrna ſilentia terras.
———*Dein, rurſus, Sole renato,*
Abditur occultis prædatrix turba cavernis.

Conſtrue, ſi placet, *Dein, Sole renato, prædatrix turba rurſus abditur.* Sed fac dixiſſe *rurſus renato Sole.* Quid tum? an non Latinè? an non eleganter dicitur? Sanè, vel decima Muſa Plautus non eſt Latinè loquutus. Pænul. Prolog. *Reverte rurſus.* Bacchid. *Rurſum recipere.* Ciſtellar. *Rurſum recurrere.* Petron. Arbiter. *Rurſus me ad bibendum revocavit.* Suet. *Rurſus repetitâ Bithyniâ.* Nugari eſt his nugis reſpondere. Academia Pariſienſis, quam judicem elegit, facilè crederet Ellebori jugere inſanabilem eſſe hæc talia feriò dicentem.

Octavò, Verba ſunt Egliſemmii, *Reſonantia literarum finalium in vocibus ſimiliter deſinentibus in (a) indigna eſt erudito Poëta:*

———*Tremulâ per ſtagna liquentia caudâ.*
———*Tot monſtra ingentia & horrida viſu.*

Non eſt ergò eruditus Ovidius:

Cetera cum charta dextra loquuta mea eſt
Parce laboranti pictâ, Dea! læta pharetrâ.
Vaneſcat culpâ culpa repulſa tuâ.
Et riget amiſſâ ſpina relicta roſâ.
Decepta eſt operâ nulla puella meâ.

Non eſt eruditus Virgilius, qui canit:

———*Bella, horrida bella.*

Nonò, *Integrorum penè verſuum, in aliis auctoribus, & in ipſo alibi poſitorum, mutuatio egeſtatem denotat:* ut horum:

Ætheris

Ætheris æternas Rector moliris habenas. Item,
Donec sera rubens accendat lumina vesper.

Hoc eodem argumento accusat Homerum, accusat Virgilium, & plerosque Principes Poëtas. Cogor hîc calamum abjicere, & saniorem precari *Eglisemmio* sanitatem, ne valetudine abutatur scribundis ægris operibus. Ne videar tamen iniquus judex, magnum opus aggrediar, & audebo versus etiam Buchanani censoriâ virgulâ notare. Ut sentiant Lectores Eglisemmium præteriisse locos, qui præferebant speciem peccati; animadvertisse in innocentes. Pronunciabo ego quidem sententiam meis verbis, non meam, sed Momi, qui superstitiosè curiosus ait tertium versum superfluum, & dictionis quasi impetu natum.

Ætheris æternas Rector moliris habenas.

In judicio nostro de paraphrasi respondimus.

Deinde, cùm sermo habetur de sententia ejus versus,--- *Apparent accinctæ auræ*: Surgit ille & ait, Apostolum clarè, & sine dubio, versum illum interpretari de Cœlestibus Spiritibus, qui ab officio dicuntur Angeli: Cujus interpretationem decet nos Christianos venerari & sequi. Non inficior: Poëta tamen sequutus videtur veterum Hebræorum sensum, qui hunc locum de ventis & igneis meteoris exposuerunt. Sed, pace tuâ, Mome! verba Prophetæ utramque interpretationem admittunt, & Theodoretus utramque conjunxit: *Qui facis Angelos tuos Spiritus, & ministros tuos ignem urentem:* id est, facis ut Angeli ministri tui habeant velocitatem Spirituum, hoc est, ventorum; & efficaciam ignis urentis: atque ita sint veluti quidam Spiritus in discurrendo, & veluti quidam ignes Divini in operando.

Arcturi Jonstoni, *Scoti*, M. D.

Hypermorus Medicaster:

SIVE

Consilium Collegii Medici *Parisiensis* De Mania *G. Eglishemii* quam prodidit scripto,

Cui titulus:

Duellum Poëticum pro dignitate Paraphraseôs PSALMI CIV.

DECERTANTIBUS

G. { Eglishemio *Medico* / Buchanano *Pædonomo* } Regio;

Quod Parisiensis Academiæ judicio submisit.

QUæ *Buchananæis* Medicaster crimina Musis
Objicit, & quo se jactat inane melos,
Vidimus: & quotquot tractamus Pæonis artes;
Hic vates, uno diximus ore, furit.
Est furor hic, sed non qualis solet esse Poëtis,
Pectora Pierio cùm caluêre Deo.
Hîc Athamanteas furias, hîc cernis Orestæ:
Thyas Hypermorum vel Corybantes agunt.
Atra sedens illi circum præcordia bilis
Æstuat, & cerebrum corripit omne lues.
Transversum rapitur mens hoc infecta veneno;
Et, quæ vix audet fabula, monstra parit.
Se regem putat upilio, bellumque minatur
Horridus, & trepidas fulminat inter oves:
Sceptrum est vile pedum, sunt hirtæ purpura pelles;
Est casa parva domus regia, rapa dapes.

Hic

Hic tacitus captat, ſibi viſus aranea, muſcas;
Hic, tritici granum ſe ratus, horret aves.
Sunt vitreum, ſunt qui credant ſibi fictile corpus,
Occurſumque hominum, compitaque ipſa timent.
Vidimus & qui ſe vitales crederet auras
Liquiſſe, & Stygias jam penetrâſſe domos.
Non illi conjunx, non illi pignora curæ;
Nec fas humanas vel tetigiſſe dapes.
Talis Hypermori furor eſt: ſeſe ille Poëtam
Credit, & Aonium pulſat ineptus ebur.
Non aliter dulces interſtrepit anſer olores,
Aut patulo cornix cùm vocat ore Notos.
Suaviùs æra ſonant Corybantia, ſuaviùs illo
Arcadicum poſſet plectra movere pecus.
Blanditur tamen ille ſibi, non ipſa *Maronis*
Carmina, Mæonidæ non putat æqua ſuis.
Nec furor has intra potuit conſiſtere metas,
Ipſa ſed indignis conſpuit aſtra modis.
Te vatum, *Buchanane!* decus, quem ſuſpicit orbis,
Priſca cui aſſurgunt ſecula, dente petit.
Ille tuis audet demens oppedere Muſis,
Quodque nequit livor perdere, rodit opus.
Vatis Jeſſiadæ cultu donata Latino
Carmina ſunt, illo judice, digna focis.
Hæc linit, hæc radit, nec ſævos abſtinet ungues,
Cuncta abolens, numeros ſubſtituitque ſuos.
His Rex quæſitus patronus, *Gallia* judex,
Teſtes, quot populos maximus orbis habet.
Proh pudor! excuſſis veſana licentia frenis
Jam ruit, & ſcelus eſt quod fuit antè furor.
Spernitur & fœdis violatur charta lituris,
Quam pinxit radio Cynthius ipſe ſuo.
Quodque Deo cecinit plectro meliore Camœna,
Impia nunc audet radere lima melos.
Rex ſacer exutum queritur ſe Regis amictu,
Et Jeſſæa ſuo plectra carere ſono.
Nec monſtrum hoc parcit patriæ, patriæque Parenti,
Iſta quibus demens ſcripta legenda dedit.
Si qua Caledonio facta eſt injuria vati,
Scotia! te, Regem tangit & illa tuum.
Te penes illius ſunt incunabula, ab illo
Parva licet, magnum, *Scotia!* nomen habes.

Nil tuba Mæonidæ, nil magni Muſa Maronis
Furta Deûm præter cantat, & arma virûm.
Inſpirat melior *Buchanani* pectora *Phœbus*,
Et facit ut puro nectare vena fluat.
Ille Dei æterno modulatur carmine laudes,
Aptat & *Hebrææ* plectra Latina *Lyræ*.
Eruit è tenebris idem tua geſta, duceſque,
Queis Latium, queis nil *Græcia* majus habet:
Tuque, Parens patriæ! niſi deliquiſſet in uno,
Quid te de vatem non meruiſſe putas?
Imbuit ille animum ſtudiis, & Regibus olim
Invia Pieridum per juga rexit iter.
Finxit & os tenerum puero, quo pectora mulces,
Quoſque regis populos non ſinis eſſe feros.
Os dedit, & dignos formavit principe mores,
Et docuit quæ vos ſæpè latere ſolent.
Quid Rex privato, quid diſtet Rege tyrannus;
Quid populus Regi debeat, ille Deo.
Hoc duce tu fœlix; ut Rex ſis, ſanguinis auctor;
Ut Reges inter maximus, ille dedit.
His tamen obtrectat meritis latrator Anubis,
Mixtaque vipereo felle venena vomit.
Eſt furor hic certus, ſunt certi ſigna furoris:
Quis referat tanti quæ ſit origo mali?
An quibus armatur flammas objecit Erinnys,
Et quod *Gorgoneo* ſibilat angue caput?
An ſaniem eructans infecit membra veneno
Tartareas monſtrum quod cubat ante fores?
Forſitan incautum rabie canis acta momordit,
Aut fera quæ molli ſtamine velat aquas.
Forſan equæ lentum quod ſtillat ab inguine virus,
Forſan Echidnæum cauſſa furoris erat.
Aut curæ vigiles, aut dulcis copia Bacchi,
Aut qui corda ferus ſæpè venenat amor.
Fortè etiam tetigit mala gramina; fortè viator
Aridus inſano proluit ora lacu.
Vel gelidus duro concrevit frigore ſanguis,
Vel miſer æſtivo ſub cane fecit iter.
Diſtrahit in partes animum vis cæca furoris,
Hæc tamen eſt vero proxima cauſſa mali.
Fortè canis rabidi Batavus puer ore petitus,
In rabiem infelix actus & ipſe fuit.

Vidit

Vidit Hypermorus, Batavis tunc hoſpes in oris,
  Et medicâ ſævam depulit arte luem.
Fama volat: Medici ad limen fluit undique vulgus;
  Undique lymphati, turba timenda, ruunt.
Haud aliter circum glomerantur tecta volucres,
  Non exſpectato cùm ruit imbre Notus.
Pars fremit ante fores, pars intra limina, terror
  Hinc atque hinc, horret tota furore domus.
Parva *Lycaonio* rumpuntur tecta tumultu,
  Jurares Stygias hîc habitare canes.
Quàcumque ingreditur, rabie gens effera ſemper
  It comes, & medici claudit utrumque latus.
Hic ululat, latrant alii, fluit omnibus ater
  Ore cruor, paſſim ferrea vincla crepant.
Hinc eſt prima mali labes, hinc prima furoris
  Semina, contracta eſt tranſitione lues.
Sic lepra, ſic diræ ſpargunt contagia peſtes,
  Et ſcabiem toti fert ovis una gregi.
Tange luem, Veneris quæ turget nomine, tactus
  Damna dabit; lippos adſpice, lippus eris.
Sed morbi quid ſigna juvat, quid dicere cauſſas,
  Pæoniâ tolli ſi nequit arte malum?
Proh dolor! iſta lues non eſt medicabilis herbis,
  Ipſa ſuum quamvis mitteret Ida nemus.
Cum ſubeunt, pelli poſſunt medicamine morbi:
  Tollere naſcentes quælibet herba poteſt.
Aſt ubi facta mora eſt, ſumunt à tempore vires;
  Nil tum dictamnus, nil panacæa juvat.
Nec quamvis eſſet caput hoc ſanabile ſuccis,
  Annueret medicæ Cynthius auctor opis.
Quam patitur vates, facta eſt injuria *Phœbo*;
  Hic memor, & forſan criminis ultor erit:
Non impunè tulit vati quod fecit Atrides,
  Et didicit longas Numinis eſſe manus.
Non tamen hic, quamquam ſpes eſt excluſa ſalutis,
  Æger Apollineam ſpernere debet opem.
Quas miſer exſpirat, fugientes naufragus auras
  Captat, & in mediis brachia jactat aquis.
Tollere ſi tantos neſcit medicina furores,
  Ne poſſit virus creſcere, fortè dabit.
ERGO, age! Hypermori curam qui ſuſcipis, omnem
  Tolle moram, & promtam, ſi potes, adfer opem.

Quadrupedem primò conſtringens, vincula centum
Injice, captivi qualia ferre ſolent.
In facinus ruit omne furor, niſi compede frenes;
Non leo, non tigris plus feritatis habet.
Ipſa furens natum diſcerpſit *Penthea* mater;
Te patris obtrivit, parve *Learche!* furor.
Se quoque *Leucothoe* cum nato perdidit, *Ajax*
Ipſe ſuo demens ſanguine tinxit humum.
Nec vinclis preſſiſſe ſatis: nocet halitus oris,
Deterius nullum virus Echidna vomit.
Abde catenatum ſemoti carceris antro,
Lux ubi nulla micat, vox ubi nulla ſonat.
Ipſe Deus ſuperis Furias ſecrevit ab oris,
Merſaque ſub terras tecta, laremque dedit.
Expedit & tortis humeros & terga flagellis,
Et latera & geminas ſæpè ſecare nates.
Quod caput infeſtat virus dolor omne revellit,
Corrigit & mores, & fera corda domat:
Hic facit ut ſævæ miteſcant tigridis iræ,
Et ſua crudelis fulmina ponat aper.
Protractum è tenebris interdum merge profundo,
Ut lavet inſanum ſæpiùs unda caput.
Conſpectum nomenque horret lymphaticus undæ,
Hic tamen illius ſæpè levatur ope:
Ferro etiam cohibenda lues: incidere venas
Ne dubita, nec te pigra moretur hiems.
Hâc ope, quo turgent, membris expellere virus,
Aut oneris ſaltem parte levare potes.
Vulnere tergemino cubitus tundatur uterque,
Ut fluat ex omni viſcere tetra lues.
Sed quia ſumma petens mentis furor occupat arcem,
Præ reliquis ferrum poſtulat iſte locus.
Quæ frontem dirimit mediam tibi vena ſecanda eſt,
Et quæ ponè latens nomine puppis habet.
Quæque oculis ſimul exſpirant & naribus ignes,
Et cava quæ circum tempora utrimque micant;
Hæc quoque quæ linguam ſucco loliginis atræ
Imbuit, auxilium non leve ſecta dabit.
Si quid adhuc mixtum terrenâ fæce ſuperſit,
Hoc procul è cerebro virus ad ima trahe.
Quæ latet in gemino tundatur poplite vena,
Quæque pedes imos malleoloſque rigat.

Præ

Præ reliquis aperire juvat, quæ ſponte tumentes
  Virus ab extremo podice ſæpe vomunt.
Has reſera ferro, vel amaris illine ſuccis,
  Vel mordace cutem pumice ſæpe frica.
Aut ſi fortè latent, exſugat hirudo cruorem,
  Aut aloes æger pocula plena bibat.
Quinetiam extremis quadrant extrema, furorem
  Tollere ſi ferro non potes, igne doma.
Ure locum capiti cervix ubi jungitur, ure
  Brachia, mox geminum crus & utrumque femur.
Sic grave ſepteno manabit flumine virus,
  Et quod non poſſunt ſingula, multa dabunt.
Sunt hæc magna quidem; verum eſt præſentius iſtis
  Auxilium, quoties mens agitata furit.
Sponte ſua nemorum ſiccis in collibus herba
  Naſcitur, Aoniis non malè nota jugis.
Huic folium platani, radix cepæ æmula, caulis
  Eſt ferulæ, cnici ſemina, floſque roſæ.
Hæc, reliquas cùm condit hiems, Aquilonia ridens
  Frigora, brumali ſub nive ſurgit humo.
Grata peregrinis eſt coturnicibus eſca;
  Creditur & ventrem ſæpè ciere capris.
Repperit hanc primùm, ſi vera eſt fama, *Melampus* ;
  Factus & eſt medicus, qui modò paſtor erat:
Hâc ope, cum furerent ſævæ Junonis ob iras
  Prætides, hunc mentem reſtituiſſe ferunt.
Hæc animi inſtaurat vires, hæc frena furori
  Injicit, & toto corpore virus agit.
Helleborum Graiis, Veratrum eſt dicta Latinis,
  Et ſua qui invenit nomina ferre dedit.
Quòd nigra ſit radix, nigrum cognomine dicunt:
  Cetera, queis radix albicat, alba vocant.
Hinc ægro quærenda ſalus: Quibus undique vectes
  Helleboros, centum ſub juga coge boves.
Silva *Caledoniæ* luſtranda, & *Grampius* ingens;
  Vix, quot opus, plantas inſula tota dabit.
Omnia veſtiga loca, radiceſque potentes,
  Et folia & flores, ſeminaque ipſa lege.
Cuncta manu medicâ miſcens ſimul exprime ſuccos,
  Quos bibat ægrotus, nec ſine fæce bibat.
Huic cyathos, ſeu triſtis hiems, ſeu torreat æſtas,
  Tres veniente die, tres abeunte dabis,

His

His ſine nec Cererem libet, nec quas dabis undas;
Et quaſcumque capit, condiat inde dapes.
Auribus hos etiam inſtillet, vel manſitet ore
Radicem, & fumos naris obeſa trahat:
Nil opus hîc tentare caput fuligine pæti;
Hellebori fumus quàm magis aptus erit?
Hic dabit auriculis (ſi quas habet æger) inaures,
Hic, quæ promeruit carmine, ſerta dabit.
Et dabit armillas, & longa monilia collo;
Ne tamen his ſeſe ſtrangulet ille cave.
Quod ſi cura comæ eſt, veratri pulvere crines
Spargat; odor florum ſi juvat, inde petat.
Farciat hic capitis maleſani tegmina pulvis,
Et veſtem, & ſi quæ ſtragula lectus habet.
Denique Hypermorum circumque, infraque, ſupraque,
Helleboros præter nil patiare meros.
Miſcendum niſi fortè illis Cereale papaver,
Quæque natat mediis alga paluſtris aquis.
Aut quæ Lethæo liventia poma veneno
Educat, & ſtirps eſt vertice, ſubtus homo.
Helleboruſve alter, vel alyſſum & ruta canina,
Et faba quæ porci fertur, & uva lupi.
Et cerebri quodcumque poteſt reſtinguere flammas,
Quidquid & in ſomnum lumina feſſa trahit.
Sed ſi fortè caput non eſt ſanabile ſuccis,
Quos creat Arctoo terra ſub axe jacens.
Quod juvet, externis æger ſibi quærat in oris,
Luce quibus Titan dat meliore frui.
Hinc procul, Herculeo perquam vicina ſepulcro,
Objacet Euboicis inſula parva jugis:
Inſula parva quidem, ſed fœta potentibus herbis:
Sponte ſuâ hîc felix omnia fundit humus.
Hîc ver aſſiduum; non urunt frigora terras,
Nec canis Icarii ruſticus ora timet.
Mens vegeta indigenis, hilaris frons, corpora ſana,
Nulla lues illis, nulla venena nocent.
Non canis hos rabidus, non lædit aranea morſu;
Vipera nec vitam quo tueatur habet.
Anticyram dixêre olim; ditiſſima tellus
Helleboro; has ſolas inſula jactat opes.
Huic noſter facie eſt ſimilis, ſed viribus impar;
Virus abeſt, noſtro quod ſolet eſſe comes:

Non

Non ſenibus, non ille nocet puerilibus annis,
Nec canis hunc, gemino cum furit igne, vetat.
Cetera ſi vincit rabies, has æger in oras
Naviget: eſt ipſo fonte levanda ſitis.
Quæ nullo expelli poterat medicamine, Druſo
Herculeam tellus depulit iſta luem.
Hic quoque qui magni Zenonis ſcripta refellit,
Helleborum prudens non ſemel antè bibit.
Atque utinam his æger purgaſſet pectora ſuccis,
Ante Deo ſacrum quàm violaſſet opus!
Liquiſſet mentem furor, aut moderatior eſſet;
Hei mihi! nunc ſeram ferre paramus opem.
Impia creſcendo cœpit dementia vires,
Vix tribus Anticyris cederet iſte furor.
Ne tamen hîc animum deſponde: vota ſuperſunt:
Quæ dare non poſſunt cetera, poſce Deos.
Eſt locus Ardenna in media, ſecretus ab omni
Voce, niſi ſi quæ murmura fundat avis:
Deſuper horrendus nigrâ formidine lucus
Imminet, & totum ſurripit umbra diem:
In medio veteri circumdatur area muro;
Hîc ſtat in exigua ligneus æde Deus:
Huberti cognomen habet. Non parva poteſtas
Numinis, hîc quamquam marmora nulla vides.
Res hominum varias ſuſtentans Jupiter olim
Ingemuit, dorſo cùm grave ſenſit onus.
Tum primùm reliquis, ad ſeſe in tecta vocatis,
Partem oneris fertur diſtribuiſſe Diis.
Cunctis dat quod agant: Latio hic favet, alter Iberis;
Tutelare Getes numen, & Indus habet.
Sunt quibus artificum curæ eſt genus omne; patronum
Fur habet, & leno ſacrileguſque ſuum.
Abluit hic ſtrumas, alter collyria lippis
Illinit, hic dentes eruit, ille polit.
Et canis & vulpes & habet ſua numina porcus;
Suntque quibus curæ muſca, cicada, pulex:
Singula quis numeret? Nemo indotatus abivit,
Munera reſtabant diſtribuenda duo.
Nemo qui viduas thalamis prohibere ſecundis,
Nemo qui rabiem pellere poſſet erat.
Hæc dum detrectant omnes, Hubertus aſello
Vectus adeſt, huic mox optio facta ſeni eſt.

Eligo

Eligo poſterius, labor hic minùs improbus, inquit,
  Utiliorque aliis, utiliorque mihi.
Ex illo Huberti paſſim increbeſcere numen,
  Dignaque cœperunt ſurgere templa Deo.
Hîc patria, hîc ſedes, hîc magni numinis ara
  Inter inhumanos conſpicienda lupos.
Undique dona ferens ſecum genus omne furentum
  Huc ruit, & multa cum prece poſcit opem.
Non tamen extemplò linquit furor, antè ſacerdos
  Ter caput irrorans crimina luſtrat aquis.
Ter niveam indutus veſtem procumbit ad aram,
  Raucaque ter muſſans murmura farre litat.
Tunc ante ora Dei vinclis circumdatus æger
  Sternitur, & ſupplex oſcula figit humo.
Hîc fovea eſt vicina Deo, caput abdit in illam;
  Pars latet anterior, poſteriora patent.
Hæc ſecat antiſtes virgis, & verbere denſo:
  Tota venenato terra cruore madet.
Hinc ubi protractus ſupplex advolvitur aræ,
  Terque Deum inclamat, ter tremit ara ſono.
Tum crucis adſpicies ſignari ſtigmate frontem,
  Sindone quam purâ turba verenda tegit.
Hæc ſtola ſacra Dei eſt, nullo violabilis ævo,
  Secta licet toties, quæ fuit antè manet.
Intereà tolerare miſer jejunia venter
  Cogitur, herba famem pellit, & unda ſitim.
Hæc ubi ſuſtinuit rabidus, mirabile dictu!
  Mens & judicium, quod fuit antè, redit.
Hæc & Hypermoro quamvis via longa terenda eſt,
  Hoc ſanare caput numina ſola queunt.

VIRTUS NOS ORNAT.

A D

D. G. *Barclayum* Poetam, Medicum, Med. & Philologiæ Profeſſorem,

Philopoetæ Scoti.

ADmonuit ſi fortè tuum deponere plectrum
  Phœbus, & ad medicæ te vocat artis opus;
Hoc facit is metuens proprium ne perdat honorem,
  Cùm tanti tua ſit æmula lingua Dei.
Sume igitur citharam, cùm ſis jam factus Apollo
  Noſter, & invidiam ſperne doloſque Dei.

In Eumdem.

BEza & Turnebus, Scaliger Pater atque Joſephus
  Te, Buchanane! ſuper ſidera laude locant.
Fruſtrà igitur verbis famam detraxerit ullus
  Nec Graio tinctis Auſoniove ſale.
Quid Stephanum referam? Taſtæum? quidve Meliſſum?
  Quidve Europa alios quos ſpatioſa tenet?
Queis erit æternùm Buchanani nomen honeſtum,
  Fulgens Phœbæis ob meritum titulis.
Hi Buchanano omnes vivo numerantur amici,
  Dum valuit felix reddere dona manu.
At, Barclaye! manes obitum poſt fidus amicus,
  Abſtergens nitido crimina falſa ſtylo.
Nec tantùm egregius ſentit tua munera Vates:
  Sed cara avertis dedecus à patria.
Romulus & Coſſus, vel non Marcellus opimis
  Ornati ſpoliis te potiora gerunt.
Tollica perpetuo domus eſt celebranda canore,
  Ex qua tam docti proſiliêre viri

Jacobus Balliolus.

In Eumdem.

HOc vetus eſt dictum, Medici! præbete medelam
  Vos vobis, maniam non levat arte ſuam

Doctor Eglissemius: Medicastrum quis putet arte
  Præstare in medicâ? quis feret alter opem?
Rem magnam aggrederis, Medicorum gloria! gentis
  Et decus, & Clarii gloria magna chori,
Mi Barclaye! tuâ poteris medicabile vulnus
  Arte levare, animi quis levet arte luem?
Tollere si poteris, fueris mihi magnus Apollo,
  Fama perennis erit, si potis arte leves.
Ad limam revocas incondita carmina Mævî,
  Qui tentat Davidis ore ciere modos:
Ad vivum resecas; proprio te armabit Iambo,
  Si pergat rabidus rodere dulce melos
Dente Theonino: si interstrepat anser olores,
  Morte Lycambæâ crimina tanta luet.

G. W. *Neaberdeanus.*

Ad Geor. Eglisemmium.

TUnè sacros audes infensâ voce Poëtas
  Spernere, Pierio non benè grata choro?
Saxa, ferasque truces cantu Rhodopeius Orpheus,
  Et potuit Stygium perdomuisse canem.
Captus Arioniâ Delphin dulcedine vocis,
  Illæsum placido tergore vexit onus.
Mellifluo Tyrios Amphion carmine montes
  Transtulit, & Lyricâ mœnia struxit ope,
At tu si pergis Vates contemnere, dicam;
  Caucaseis saxis durior, esque feris.

In Eumdem.

QUem Galli, Hispani, Germana ac Itala tellus
  Vincere non poterant, tentat Eglissemius:
Impar congressus, dum Aquilam certare Leoni
  Cernimus implumem: mox subit inde pudor.

Imparilitas.

UT sublimè volans tenuem secat aëra Falco;
  Ut pascuntur humi Graculus, Anser, Anas:
Sic summum scandit super æthera Buchananus:
  Sic scit humi tantùm serpere Eglissemius.

In Eumdem.

LOngævum, priſciſque parem, ſummumque Poëtam,
(Illius oppoſito nomen in orbe viget)
Imberbis Medicus, qui non prius induit arma,
Horrida (quid referam?) Martis ad arma vocat.
Sed fuge: te inſequitur magni levis umbra Poëtæ:
Si ſapis, iſta manu tela tremente cadant.
Dum fugis hanc pleno vocem da pallidus ore,
Imberbi Medico parce, Poëta! tuo.

In *Geor. Buchananum* Scotum

Epitaphia & Poemata.

Joſephi Scaligeri Epitaphium.

POſtquam laude tua patriam, meritiſque beâſti,
Buchanane! tuis ſolis utrumque latus:
Contemtis opibus, ſpretis popularibus auris,
Ventoſæque fugax ambitionis, obis.
Præmia quina quater Piſææ functus olivæ,
Et linquens animi pignora rara tui:
In quibus haud tibi ſe anteferent quos Itala Vates
Terra dedit: nec quos Gallia mater alit,
Æquabunt genium felicis carminis, & quæ
Orbis habet famæ conſcia ſigna tuæ.
Namque ad ſupremum perducta Poëtica culmen
In te ſtat, nec quò progrediatur habet.
Imperii fuerat Romani Scotia limes:
Romani eloquii Scotia finis erit.

Andreæ Melvini in Eumdem.

ERgò ſilent magni Buchanani in funere Muſæ?
Nec Vatem Aonidum flet pia turba ſuum?
An ſecum Buchananus habet montem, unde Camœnæ
Devolvunt mœſtos murmura trunca modos?
An ſecum Buchananus habet fontem, unde Poëtæ
Pieriis poti collacrimantur aquis?

Aonio frustrà quæruntur vertice Musæ:
Castalio frustrà è fonte petuntur aquæ.
Pro monte est Cœlum, pro fonte est Christus: utrumque
Et Christum & Cœlum nunc Buchananus habet.
Hausisti hinc sacros latices, Divine Poëta!
Fudisti hinc summo carmina digna Deo.
Hauriat hinc quisquis Buchanani in funere mœret;
Ut Vatum fundat carmina digna Deo.

Joannis Jonstoni in Eumdem.

SCotia quem genuit, fovit, cum Pallade Musa
Diva beat, tanto sese hospite Gallia jactat,
Ingensque ingentem Tellus miratur & Æther,
Seu canit Historiam, seu grandi carmina plectro:
Quem decorant Reges, qui ipsos decorat quoque Reges
Et Solymæ & propriæ gentis: Quique entheus almi
Facta Dei, laudesque virûm, qui sidera dixit;
Exiguo magnus sub cespite Buchananus
Hîc Vates recubat. Nomen viget alite famâ,
Atque orbem immensum complet. Jamque arduus ipse
Cœlum habet, & gaudet permistus Cœlitibus Diis.

* *Joannis Adamsoni de cespititio Georgii Buchanani tumulo Carmen.*

MArmoreæ cur stant hîc omni ex partæ columnæ,
Signaque ab artificum Dædala facta manu?
Ut spectent oculis monumenta insignia vivi,
Per quæ defunctis concilietur honos.
Talia nonne etiam debet Buchananus habere;
Doctius aut melius quo nihil orbis habet?
Gloriolas vivus qui contemnebat inanes;
An cupiet Divus se decorent lapides?
Illis fas pulcro nomen debere sepulcro;
Qui nil quo melius nobilitentur habent.
Per te olim tellus est nobilitata Britanna,
Et decus es tumulo jam, Buchanane! tuo.

Julii

* Ejus curâ Buchanani Cranium de sepulcro erutum in Bibliotheca Academiæ Edinburgenæ adservatur; rotundius quidem & tenuius, ut lux per id transpareat. D. *Rob. Sibbaldus*, Com. in vitam Buch. pag. 62.

Julii Cæſaris Scaligeri de Georgii Buchanani carminis venuſtate poëma.

HEri legebam nuper allatum mihi
Sapidum, tenellum, molle carmen, aureum,
Intelligendum vel puellis omnibus ;
Si ſplendor, atque puritas, decus, nitor,
Animum ſubire luculentum ullum queat :
Intelligendum non facilè doctis Viris,
Niſi mentis excitetur ardor efficax,
Sententiarum propter ardorem merum.
De me ut loquaris, ut ego de me ipſo loquar,
Intelligebam primulùm ut ſimplex puer :
At ubi Vir eſſe, ubi eſſe volui intelligens,
Vocis ſerenâ luce perculſus tuæ,
De intelligenti intelligens nihil fui.
Hoc te volebam ſic monere : ne petas
Me velle reſpondere. Non enim audeo.
Hocque eſſe reſpondere, non reſpondeo.

Joannes Rayus, Ludimagiſter Edinburgenſis, imitatus Scaligeri de Virgilio verſus, Buchanani Divinitatem inacceſſam admiratur hoc carmine.

MIrande Vates ! fons beati carminis !
Latina Siren ! patriæ
Illuſtre decus ! & mel leporis Attici !
Doctiſſime Nepos Romuli !
Latinæ Athenæ ! Flacce duplex ! & triplex
Homere ! mens Poëſeos !
O abſque vitio monſtrum ! & abſque fluctibus
Pontum profundum ! nubibus
Cœlum abſque purum ! ô poſteris miraculum !
A fonte Muſas Pegaſi
Primus canoras qui advocâſti ad inclitæ
Sionis hymnos aureos :
Venamque ditem Cœlitum qui Principi
Laudando ſic indulſeris.
Calore mentis Cœlum oberrans entheo,
Solis labores, ſidera,

Lunæ-

Lunæque curſus, indicâſti ut indiges
    Mortalis inter Cœlites.
Sic prorſa, vorſa fundis auſpice alite,
    Aptans cothurnos ſocculis,
Ut artium omnium Deus & auctor unicus,
    Et meta naturæ cluas.
Te voce qualis, quantus es depingere,
    Nemo poteſt niſi Deus.
O ſi perenni fons benigni fluminis
    Fluore noſtrates riget!
Rerum ut Parentem ter beato carmine
    Cum laude, teque concinant.

Joannis Poſthii Archiatri Palatini in Buchanani Paraphraſin Pſalmorum Carmen.

SIdereum adſcendit nuper Buchananus Olympum,
    Vocante Rege Cœlitum:
Miſtus ubi ſanctis jam Vatibus, aurea templa
    Cantu ſuorum carminum
Mellifluo replet, cœtu admirante piorum,
    Stupente & ipſo Davide:
Qui, meritò Superis, ait, iſta probantur & orbi;
    Ter maximi laudes Dei
Clariùs ac meliùs referentia, quam mihi quondam
    Modulata Hebræâ barbito.

Pauli Meliſſi Franci Carmen de Eadem.

DIverſos multi variè elicuêre ſonores;
    Aptando Latiæ plectra Syriſſa lyræ.
Barbiton hic, citharæque fides, chelyn increpat alter;
    Et ſuus ex merito quemque ſecutus honos.
Quod, Buchanane! canis, modulamina cetera vincit;
    Ceu reliquas liquidæ Daulia vocis aves.
Et quiſquam dubitet, plenis edicere buccis;
    Hæc ſuperat cunctas buccina clara tubas?

Hen-

Henrici Stephani de Eadem.

ECce! Caledonia Maro, Naſo & Flaccus in ora,
Pro Jove nunc diſcunt poſſe ſonare Jovam!

Ejuſdem de Eadem.

DAvidis hîc corpus, ſed tectum veſte Latinâ,
Quæ picta eſt Flacci, picta Maronis acu.

Incerti Auctoris de Eadem.

LUdicra Chriſticolæ ponant: Æneïde majus
Exit opus, celebri majus & Iliade.

Theodori Bezæ in Georgium Buchananum Carmen.

AUdieram Gottos, & quos Septentrio quondam
Barbarus immanes ultricem in numinis iram
Effudit populos, ſceleratæ mœnia Romæ,
Et quæcumque prius ſpoliato ex orbe ſacrârant
Imperii faſtuſque ſui monumenta Quirites,
Partim æquâſſe ſolo, partim injeciſſe voraci
Conſumenda rogo: ut quæ olim faſtigia Cœlis
Intulerat, ſeptem attollens in nubila montes,
Nunc proſtrata ſuis celebretur Roma ruinis.
At non ingenium ſolers, linguamque diſertam,
Æternis quibus illa opibus tot ſecula felix
Roma olim cunctas inter caput extulit urbes:
Hæc, inquam, reliquis longè anteferenda tropæis,
Non equidem audieram Gottoſve, aliaſve feroces
Quas procul Oceanus gentes glacialis inundat,
Noſcere, mirari nedum potuiſſe: rapaces
Barbarus ut prædæ iſtius dulcedine captus
Injiceret Muſis ungues, quas deinde rigenti
Captivas ſic diligeret coleretque ſub Arcto,
Ut medias inter glacies Boreæque ſonori
Pectora nata gelu Muſarum ardore calerent.
Attamen hoc factum ſi quis dubitaverit, idem

Vel medio lucere die Titana negârit;
Vel te virtuteſque tuas ignorat ineptus,
Aonidum immortale decus, Buchanane! ſororum.
Namque tibi extremæ propè nato ad littora Thules,
Os tenerum Aonides ſic formavêre puellæ,
Sic Graio pariter melle illevêre labella,
Pectora Romano ſic implevêre ſonore,
Ut te Roma, licet Scotorum ad littora natum,
Æquoreas inter cautes atque horrida Cete,
Tamquam urbe in media civem ſibi vindicet ortum:
Inde autem magni te Mantua clara Maronis
Juret ſtirpe ſatum; at, contrà, Verona Catulli:
Afferat hinc Venuſinus, & hinc Pelignus: & inde
Corduba te repetat: repetat quoque Bilbilis inde.
At Vatem interea Buchananum Scotia jactet
Una tuum, felix tantis natalibus una.
Macte quoque ingenii tantâ virtute, Georgi!
Æternùm, & Latii ſpoliis ornatus opimis,
Invidiâque omni major, Buchanane! triumpha.

Andreæ Melvini Carmen in Eumdem.

MUltum oro Phœbi numen, doctaſque ſorores,
  Dent mihi dem quæ te carmina digna tibi.
At Phœbus nequidquam audit, mutæque ſorores,
  Et concreta rigent mollia corda gelu.
Nil Phœbus ſine te, ſine te nil turba ſororum,
  Unus tu des te carmina digna tibi.

Incerti Auctoris in Eumdem.

ILlic imperium fore jactavere Quirites,
  Eſſet ubi ſedes, Scipio magne! tua.
Illic Pierides, illic erit alma poëſis,
  Illic Phœbus erit, quà Buchananus erat.
Cernis ut ad Scotos migrent, Helicone relicto,
  Laurigeræ tanti Vatis amore Deæ?
Neque ullo reditûs ſpes ævo eſt: Ergò vocabo
  Scotum, Heliconiaden, anne Caledoniden?

F I N I S.

PSAL.

PSALMI CIV.

Paraphrases Poeticæ sex:

Auctoribus totidem SCOTIS.

Psalmi CIV. Paraphrasis Poetica:

Auctore *DAVIDE HUMIO Theagrio.*

EIa! anima ingentem Jehovam cane: sidera supra
Aurea, supra apices densos atque ardua rerum,
Te qualis, te quantus agis, Deus! ô decus almum!
O majestatem indutum! tu lucis amictus
Lumen inaccessæ: tu cœli aulæa supernè
Picta, decorem altum & rutilas spirantia flammas
Insinuas, curvasque cavum testudine in arcum.
Tum subtùs liquidis signat cœnacula lymphis
Aëra per vacuum, celeres ubi nubila cursu
Ceu currus frenatque agitatque, Eurique sonantis
Alis vectus ovat: volat ille facessere promtus
Imperium, totumque ruens quatit imbribus orbem.
Non rapidæ flammæ, non mistus fulgure turbo,
Non grando, incanæque nives, nimbique sonori,
Cassa ministeriis: certant maria æther & ignes
Obsequium properare suum. Stat mole suâ vis
Immensæ telluris, & inconcussa per ævum
Fundamenta premit, vastam quam gurgite quondam
Incubuit super unda premens collesque tenebat:
Cùm fœta imperiis vox majestate tremendâ
Intonat, & pontum gravis increpat: ilicet ille
Accelerare fugam perque alta cacumina montium,
Perque cavas valles, jusso & se condere claustro.
Nunc stupet oppositis metis, frenumque tremiscit

Conſcius, & fremitu ciet indignantia longè
Æquora, terrarumque minax fruſtrà imminet orbi.
Interea cæcis laxans è fontibus amnes
Vallibus immittis: illi in declivia lapſi
Gramineos inter montes & amœna vireta
Volvunt agmen aquæ dulcis: quo ſecla animantum,
Edoctuſque onager ſilvas, damæque fugaces,
Ponit & ipſe ſitim leo. Juxtà perſonat ingens
Per ramos turba alituum, rauciſque fluentis
Reſponſant ſtreperæ & certantia ſaxa laceſſunt.
Nec minùs & furvis glomeratos nubibus imbres
In riguos paſſim colles ſaturataque rura
Deſuper infundis: gravidâ tum protinus alvo
Semina turgeſcunt arvis, fœtuſque ſub auras
Herbarumque ferunt ſegetumque: hinc pabula læta
Armentis gregibuſque: hinc fœcundiſſima meſſis
Uſibus humanis: ſpumat vindemia muſtum
Plena domans curas, pinguique niteſcit olivâ
Vultus, ac alma famem fugat & multo ægra labore
Corda fovet ſeges, atque animos vireſque refulcit.
Quæque per intactos ſaltus nec juſſa ſub auras
Frondoſo ſurgit Libano cedruſque, cupreſſuſque,
Et domitura abies pontum; nunc plurima ramis
Tecta avis, ingentes poſuitque ciconia nidos.
Hinc gibboſa altum tollentes culmina montes
Frondoſum ſupra Libanum cedroſque comantes,
Quantum illæ corylos ſuperant lentaſque geniſtas.
Rupicapris habitata rigas præruptaque echino
Saxa cavas latebras, tutis horrentia dumis.
Luna vices rerum variataque tempora juſſu
Fertque refertque tuo, notumque iter auricomus ſol
Decurrit, tritumque ſua in veſtigia volvit.
Atque adeò, ut furvam terris nox intulit umbram
Humida, prorepit latebris fera, & acer in iras
Inſurgens prædæ infrendet leo, murmuraque ore
Dat rauco ſupplex cœlo poſcentia victum:
Aſt, ubi ſol retulitque diem radiiſque reluxit,
Conduntur ſilvis, luſtróque immania membra
Componunt: redit in campos operamque reſumit
Turba hominum: juvat heſternos inſtare labores,
Molirique novas curas: dum rurſus Olympum
Volvat & invitos adducat veſpera ſomnos.

Sed

Sed quis tanta & tot manuum hæc opera alta tuarum
Exæquare queat fando? tu cuncta profundo
Prudens consilio libras: tibi fœta bonis tot
Stat tellus. Ipsum hoc ingens quod cernimus æquor
Porrigere in latos liquentia brachia campos
Pinnigerum ostentat pecus: hîc repentia densos
Trudunt se parva in cuneos, hîc vasta per undas
Tolluntur pavidisque adnant animantia nautis:
Nautis veliferas ausis armare carinas,
Et versare undas remis & currere vento.
Hîc manibus fabricata tuis balæna, ferarum,
Et quot marmoreo visuntur monstra profundo,
Informi exsultat lusu, regina: videre est
Findere spumantique iterum se volvere sulco
Nerea, lambentem famulis vestigia lymphis.
Jamque solum quodcumque fovet, latèque liquenti
Æther & unda sinu, diffusique ambitus orbis,
Suspicit, atque polo pastum exspectantia figit
Lumina maturum poscens: tu scilicet unus
Cùm das, colligere illa: tibi ut manus ampla benignè
Panditur, implenturque bono & saturata quiescunt.
Sin vultum paulò avertas, turbata fatiscunt.
Si revocas animam, exspirant priscosque redacta
In cineres abeunt. Iterum per membra per artus
Miscet ubi insinuans diæ se spiritus auræ,
Quàm multâ rediviva propagine semina rerum
Fœcundas! senii squalorem abstergis, & orbi
Restituis viridesque annos lætamque juventam.
Ergò Deum sua facta canant, laudemque per ævum,
Quam vultu accipiat lætus dignetque sereno,
Dent generis memorem, magnæque haud inscia dextræ!
Ni faciant, tremit adspectu conterrita tellus
Vindice, diffugiunt montes nubemque volutant
Fumiferam cœlo pavidi, & juga pinea nutant.
Illum ego, dum vitam indulget, dum spiritus artus
Almus agit, dum spirat adhuc, quiscumque locus me,
Quæ me cumque trahit spes aut fortuna, sub astra
Usque feram, nomenque ingens, laudemque, decusque,
Justitiam, canamque fidem, largumque, bonumque
Mirabor, primusque canam: rapit acer Olympo
Ardor, & audaci sistit super æthera plantâ.
Jam contemnere opes libet & fastigia rerum,

Subque pedes dare: jam ſolum te pectus anhelum
Spirat, agens dulces curas: tibi geſtit & uni
Exſultans fovet in trepidis cor gaudia fibris.
At ſcelerum turbas, inviſa exoſaque cœlo
Nomina, quà latis exſultant impia regnis,
Mecum aude exitio diræque adſcripta ruinæ
Credere, nec lictura ſuis veſtigia terris,
Quiſquis es: immenſumque Deum cole magnus: & illi
Immenſas grato mecum fer pectore laudes.

Pſalmi CIV. Paraphraſis Poetica:

Auctore *THOMA RHÆDO.*

EIa! age, divinos, mea mens! celebremus honores!
Nulla tuas æquant, Genitor! præconia laudes:
Te tua majeſtas, te formæ æterna juventa,
Dives inacceſſæ veſtit te purpura lucis.
Tu gemmata tibi tendis conopea cœlos,
Penſilibuſque hærere jubes cœnacula nimbis.
Tu nubes auriga premis, ventoſque jugales
Circumagis, vaſtumque truces per inane fatigas.
Nunciat aura levis tua juſſa, ſed impiger ignis
Exſequitur, lictorque ſacras ulciſcitur iras.
Stat tellus immota loco, ne concidat in ſe
Undique nixa cadit: fuit olim merſa profundo,
Lugubri montes pallâ cùm texit abyſſus.
Sed tua vox disjecit aquas, tonitruque paventes
Deſiluêre jugis: ſtagnat convallibus humor,
Ima petens: ſpumæ rorantia littora quaſſant,
Ne redeant terraſque tegant, hîc terminus hæret.
Tu trahis illimes montana ab origine fontes,
Quos pecudes & prata bibant & ſecla ferarum.
Hîc ubi natales mulcetis carmine ripas,
Et viridi celatis, aves! ſub tegmine nidos.
Quinetiam montes, te dante, è nubibus almo
Rore madent: te faſſa Patrem parit omnia tellus,
Gramina jumentis, ægris mortalibus herbas,
Et dulces genus omne cibos: ut pectore curas

Vina fugent, pinguique oleo frons læta niteſcat,
Et guſtata Ceres feſſos corroboret artus.
Te plantante, virent ſilvæ: domus alta volucrum
Cedrus, odoratâ Libanum quæ protegit umbrâ,
Cuique piam credit ſobolem crotaliſtria pinus.
Perſultat, duce te, rupes, fraudeſque ſequentûm
Cerva fugit, ducitque hiſtrix ſub pumice ſomnos.
Tu ſtata multiplici deſignas tempora lunâ,
Quadrifidumque rotas ſolis decurſibus annum.
Ut verò aſtrifero texit nox omnia peplo,
Deſtituunt ſua luſtra feræ, catulique leonum
Te, Deus alme! vagis prædam rugitibus orant.
Mane novum pellit ſaturos conditque latebris,
Et vocat è ſtratis avidos ad aratra colonos,
Fervet opus donec jubeat diſcedere veſper.
O decor! ô cunctis lucens ſapientia factis!
Plena tui tellus, rerum Sator! æquora plena:
Æquora ſquamigerûm domus ingens, hoſpita nautis.
Vela tremunt Zephyris: balæna è naribus undas
Evomit, & tardo molitur corpore ſaltus.
In te, magne Pater! quæ ſpirant omnia ſperant:
Tu tempeſtivam præbes orantibus eſcam.
Te ſpargente legunt, ſatiataque divite dextrâ
Exſultant, marcentque tuo defecta favore:
In cineres redeunt, vitæ cùm dulce repoſcis
Depoſitum, juſſuque tuo de pulvere ſurgunt.
Tum nova vernat humus ſubitiſque arridet alumnis.
O regnes ſine fine bonus! ſine fine beatus!
Quæque creas ea lætus ames! Te vaſta minante
Terra tremit, fumoque metum juga celſa fatentur.
Tu mihi carmen eris, Genitor! tu ſola voluptas:
Tu deſiderium: rumpet mors unica vocem.
At cadat impietas, imaque à ſtirpe reciſa
Areſcat, juſtâque levet formidine terras.
Eia! age, divinos, mea mens! celebremus honores!

Pſalmi

Pſalmi CIV. Paraphraſis Poetica:

Auctore D. *GUL. STUARTO Ochiltrio*,

Expleto nondum anno ætatis decimo quinto.

EIa! Patrem cane, pange Deo præconia laudum,
Mens cognata polo! quem majeſtate ſerenat
Oris honos, redimitque ſacris circumflua pennis
Gloria, ſidereo trabeatum lucis amictu.
Ille ſibi ætherii ſubſellia firma theatri
Imbriferis contignat aquis, & celſus in axe
Nimbijugo dat lora volans, vehiturque quadrigâ
Aëriâ, ventos frenans auriga jugales.
Aura levis promtis mandata capeſſere pennis,
Flamma voraxque ſacras ulciſci accingitur iras.
Fulta ſuæ molis ſolido fundamine tellus
Stat nullâ violanda manu: quondam obruta tellus,
Æquora cæruleo tegerent cùm culmina velo:
Voce tuâ rumpente moras, varioque tumultu
Horriſono reboante polo, ſtupefacta repentè
Fulmineas tremuêre minas, teſtante pavorem
Terrificum refugo præſcripta in mœnia fluctu.
Cernere erat venis montes juga nuda ſolutis
Tollere, & ad poſitas valles deſcendere metas,
Et laceros undare ſinus, valleſque per imas
Irruere è mediis argentea flumina ſaxis.
Neve iterum terras perruptis undique clauſtris
Hauriat indomiti diffuſa licentia ponti,
Comprimis inſtabiles reſono molimine fluctus.
Perque humiles paſſim ſinuoſo tramite valles
Præcipites volvuntur aquæ, prærupta ſecantes,
Quas onagri pecudeſque bibant: hîc remige pennâ
Vecta per alticomæ ſpatiantia brachia ſilvæ
Implumem fovet ore larem, ramoſque frequentans
Avia mulcet avis tremuli diſcrimine cantûs.
Montibus imbibitur gelidis argenteus humor
Nectaris ætherii: ſenſim & cum fœnore multo
De terræ locuplete penu genialia ſurgunt
Semina, vitales animanda vigoris in uſus:
Unde avidæ fœnum pecudi, mortalibus herbæ,

Et munus Cereale datur, mentemque gravatam
Bacchi animans genialis honos, & ſuccus olivæ
Exhilarans rutilum diffuſo lumine vultum.
Nec minùs & fœtus animat vegetabilis humor
Arboreos. Libani cedro ſua tecta virenti
Concelebrat pennata cohors: tibi pinea ſurgit,
Cui ſobolem creditque pios crotaliſtria nidos:
Sic ſilices lepori, ſed echino concava ſaxi
Indulgent facilem tranquillâ pace quietem.
Tu lunare decus ſtabili das temporis ortu
Inſtabiles lunare vices, & ſidus Eoum
Clara renaſcentis referans ſpiramina lucis
Heſperio recubare toro: tunc, cùm urget in aſtra
Præcipitem lux prona diem, cava tecta relinquit
Quadrupedum ſilveſtre genus, catulique leonum
Ore fremunt, poſcuntque vagis alimenta querelis.
Cum croceis invecta rotis aurora reſurgens
Sparſerit in totum radiis nova lumina mundum,
Cæca cavernoſi ſubeunt penetralia ſaxi:
Fervet opus, ſemperque hominum manus emicat ardens,
Dum ruit & fuſcis nox terram amplectitur alis.
Mens mundi, rerumque Parens, quàm mira patrâſti,
Cuncta movens, mota amplectens, amplexa gubernans!
Dædala nec tantùm ſentit tua munera tellus,
Omnigenis diffuſa bonis, ſed & undique fluctu
Æquora, quæ medias lambunt circumſona terras,
Tam patulo complexa ſinu: quæ remige pinnâ
Concelebrat pinnata cohors, ſulcantque per undas
Fluctivagæ vada ſalſa rates: ubi grandia cete
Humida ſpumificis turbant cryſtalla choreis.
Incumbunt hæc cuncta tuæ, Pater optime! curæ,
Temporibus ſatianda ſuis: te dante renident,
Et dextram pandente legunt, condenteque vultum
Prorſus in obſcuris tabeſcunt cuncta tenebris.
Te vitam tollente, fugit modò corporis artus
Spiritus, & tenues ſenſim vaneſcit in auras:
Vitales afflante auras, generoſa reſurgit
Progenies, tacitaſque novat gens aurea terras.
Gloria perpetuâ Domini renovanda juventâ
Floreat, æternamque operi det ferre coronam!
Quo radiis fulgente vagis, conterrita tellus
Intremuit, trepidiſque fluens de montibus ater

Undabat

Undabat tangente vapor. Te profequar ufque
Laudibus, hæc luteæ dum putris fabrica maffæ
In cineres refoluta cadat: fatalis at imâ
Impietas de ftirpe ruet fine femine: fed mens
Eia Patrem cane, pange Deo præconia laudum!

GUL. STUARTUS *Ochiltrius.*

Pfalmi CIV. Paraphrafis Poetica:

Auctore D. *HENRICO HENDERSONO,* Ab *ELVINGSTONE,* M. D.

MEns fer ad aftra Deum! Ifacidûm columenq; decufq;
Tranfcendit cunctas tua magna potentia metas.
Te veneranda tegit majeftas, gloria cingit
Lucis inacceffæ radiorum tegmine amictum.
Tu cœli expandis radiantes luce tapetes.
Plufquam marmoreis tua regia fixa columnis
Fidit aquis: nubes reddis moderamine currus.
Ventorum aligeros agitas temone jugales:
Spirituum æthereæ legiones ufque miniftrant:
Ignes & flammæ tua juffa capeffere gaudent.
Ponderibus librata fuis ftat in aëre tellus
Immota, exigui fundata ftatumine puncti.
Hanc olim undifoni maris obduxêre procellæ,
Oceanufque furens fuper alta cacumina terræ:
Horribili fed voce tuâ cecinêre receptum
Æquora, terribili tonitru fugiuntque repentè
Attonitæ refidentque imis in vallibus undæ.
Scandere fe fimulant montes, defcendere valles,
In proprias fedes fixit quas Conditor orbis.
Comprimis iratum pelagum, furibunda repellens
Murmura, feu valido fpumantiaque ora capiftro
Littoribus frenas, undifque repagula monftras,
Ne velut antè fremens tellurem abforbeat unda.
Tu falientis aquæ rivos, tu flumina aquarum
Dejicis in valles circumlabentia montes.
Unde armenta fitim, pecudes, onagerque, feræque,
Largiùs epotis poffint compefcere lymphis.

Ad

Ad rivos habitant volucres, ramiſque canentes
Oris blandiloqui concentibus aëra mulcent.
Ipſe rigas montes deſtillans æthere ab alto,
Fructu operum imprægnata tuo telluſque refulget.
Pabula tu pecori rorantia gramina profers:
Uſibus omnigenas hominis tu porrigis herbas.
Exhilaras animos vino, curiſque mederis,
Efficis & nitidos oleo ſplendeſcere vultus,
Pane tuo fragiles reparaſque in corpore vires.
Vivifici arboribus locuples data copia ſucci,
Cedrifero in Libano Domini quas dextra ſerebat.
Hîc turmæ aligeræ fabricant ſua frondea tecta,
Hîc vernatque abies ubi grata ciconia degit.
Barbigeris capris tribuis juga celſa petrarum,
Rupibus in mediis quæritque cuniculus antrum.
Per lunæ inſtabilem ſtabilis tua tempora curſum:
Tu rapidum Heſperias ſolem convolvis in undas.
Juſſa tegit terras tunc nox velamine opaco,
Egreditur ſilvis furiataque turba ferarum,
Magnanimus poſcit ſupplexque leunculus eſcam,
Te Dominum agnoſcens: rugit, regioque paveſcit.
Sol ſimul Eois roſeum caput extulit undis,
In latebras & luſtra redit truculenta caterva:
Tunc ad opus ſe accingit homo, alternoſque labores
Fert, donec tenebroſa nigris nox incubet alis.
Ampla tuæ laudis quot facta illuſtria proſtant!
Singula & in proprios uſus ſapientia finxit.
Luxurianſque tuis opibus terra undique geſtit.
Sic pelago hoc magno vaſtoque potentia grandis
Lucet, ubi undigenæ gentes regna uda pererrant:
Innumeræ reptant immanes mole feræque
Et parvæ, piſceſque natant ſaliuntque per undas.
Hîc & fluctivagæ ſulcant vada ſalſa carinæ,
Et ludit liquidis magnus leviathan in undis,
Exſtans ſupremi mirandum plaſma Parentis.
Quæque ſalo, quæcumque ſolo generantur ubique,
Te ſpirant, ſperant, venerandum & numen adorant,
Et poſcunt dulcem opportuno tempore paſtum.
Cuncta legunt eſcas tribuis quas providus ipſis,
Teque manum expandente bonis ſatiantur opimis:
Si vultum abſcondis ſunt conſternata pavore:
Si revocas animam ſubitò mors occupat atra,

Inque ſuum vilem cinerem reſoluta faceſſunt:
At rediviva creas validus ſi ſpiritus inflat,
Et decorat mundi faciem renovata juventa.
Gloria florebit Domini per ſecula ſeclûm;
Ille triumphabit geſtis, lætabitur actis.
Cujus ab adſpectu tellus concuſſa tremiſcit:
Cujus contactu montes ad ſidera fumant.
Dum fervet calidus circum præcordia ſanguis,
Dumque ſuperſtes ero recinam Dominumque, Deumque.
Dulce erit eloquium mihi, quod penetralia cordis
Effundent: erit ille mihi mea ſola voluptas.
Funditus excisi pereant cum ſtirpe ſceleſti,
Lumina nec ſolis turba umquam impura reviſat!
Mens fer ad aſtra Deum, Iſacidûm columenque decuſque!
Cuncta creata Deum totum celebrate per orbem!

Pſalmi CIV. Paraphraſis Poetica:

Auct. *NINIANO PATERSONO*, V.D.M.

Deus Gloriosus.

ACcipe noſtrarum, Genitor! præconia laudum,
Qui ſuper excelſi ſinuoſa volumina cœli
Lucis inacceſſæ ſplendens, venerandus amictu
Majeſtate ſedes auguſtâ, quique capeſſis,
Quidquid id eſt, mundi jure inferioris habenas.
Tu ſuperi convexa poli tentoria figis,
Atque tibi liquidis regalia ponis in undis
Tecta habitanda: levi raptos ſuper axe jugales
Nubila divinis cogis ſervire lupatis:
Invecta adſpirat Zephyrus famulantibus alis.
Ociùs angelici, flammâ per inane volante,
Turba chori levibus tenuem ſecat æthera pennis.
Libratumque ſuis valido ſuſpendis ab axe
Ponderibus mundum, moles ne tanta vacillet:
Quam, velut injecto circumvelamus amictu
Corpora, ſic cumulus quondam ſubtexit aquarum,
Uſque adeò ut guttis juga celſa inſperſit amaris.
At ſimul increpuit tua vox, ſubitoque fragore

Into-

Intonuere poli, perterrita montibus altis
Mox delapsa ruunt per apertas flumina valles.
Neve iterum effuso stagnaret ab æquore tellus,
Arctus ab appositis limes disterminat arvis.
Hinc, alta de rupe cadens convallibus imis,
Volvitur obliquus per saxa humentia rivus:
Unde per incultos relevent errantia campos
Bruta sitim, siccique onagri vaga flumina libent.
Hîc levis æthereas quæ nititur ales in auras
Suspendit ramis (operosa cubilia) nidos,
Ingeminans suaves ruris solatia cantus.
Defluus incumbit scopulis ardentibus imber,
Cultaque labentes potant sitientia lymphas.
  Alma parens frugum tellus tua munera sentit,
Quæ partu fœcunda suo gemmantia reddit
Gramina, quæ victumque homini pecudique ministrant:
Quæque cient alacres turbato in pectore motus,
Prodit odorati fragrantia munera Bacchi,
Quique hilarat vultum succum viridantis olivæ
Sufficit, & Cererem reparandis viribus aptam.
Hinc fœtu largo saturatis prodiga fibris
Arbor fundit opes: Libani celeberrima cedrus
Gloria diffundit spatiantia brachia ramos,
Alitibus nidos: thalamos procera pudicos
Hospitiumque abies tibi, grata ciconia! præbet.
Gaudet inaccessis capra montibus hirta, cubile
Gaudet in umbrosis fodisse cuniculus antris.
  Cura eadem aërii tractus tibi: nam tibi lunæ
Incertæ certo deducitur orbita motu.
Tu solem auricomum, emensum spatia omnia cœli,
Ducis ad hesperium constanti lege cubile.
Ergò feræ, obscuris dum nox amplectitur alis
Tellurem, effusæ latebris grassantur opimæ
Spe prædæ, & saltus latè populantur opacos.
Ipsaque torvorum proles truculenta leonum,
Tristia dum vacui stimulant jejunia ventris,
Mugitu supplex victum tua numina poscit.
At simulac radiis tectum patefecerit orbem
Mundi oculus, trepido repetit sua lustra meatu
Turba rapax, fessosque sopor complectitur artus.
Sic genus humanum assuetum labor urget in orbem,
Intentumque operi tenet à Pallantidos ortu,

Dum referunt tacitam rubicunda crepuſcula noctem.
Quàm patet amotis ſapientia provida metis,
Summe Deus! Vel quanta tuæ miracula dextræ,
Magne Opifex rerum! Quot numinis undique proſtant
Argumenta tui! Tibi vaſtæ climata terræ
Quàm ſis dives opum teſtes: teſtatur & unda
Circumfuſa tuis immenſo gurgite terris,
Quam variæ rerum facies & muta natantûm
Agmina ubique colunt: illic expoſta procellis
Horriſonis ſalis alta ruit temeraria puppis.
Illic terribilis mole & vaſto impete priſtis
Fluctibus inſultat, luſuque indulget inani.
Quæ mare, quæ tellus, vel quidquid parturit aër,
Seu pecudum volucrumve genus, ſive agmina in undis,
A te uno pendent, Pater alme! & pabula cunctis
Sufficis, & propriam præbes poſcentibus eſcam:
Quæ das cumque avido ore legunt, alimentaque apertæ
Debent quæque tuæ ſaturata animantia dextræ.
Contrà, ſalutiferum dum condis languida vultum,
Tabeſcunt, animamque potens dum ſubtrahis ægris
Artubus, heu! cineres veterem labentia in ortum
Quæque ſuos repetunt: hoc volvitur ordine fatum.
Aſt ubi vitales, Genitor bone! luminis hauſtus
Indulges ſuperi, vegetantia ſemina cœli,
Mox nova progenies certatim aſſurgit in auras
Æthereas, fœtuque beat ſua ſecla recenti.
Sic tua perpetuis celebretur gloria ſeclis,
Rerum æterne Parens! Sic delectere tuorum
Mole operum, læto diffundens gaudia vultu!
Namque tibi ſolo (tua tanta potentia) nutu
Terra tremit, tactuque levi juga nubis opacæ
Umbra horrens furvo ſubtexuit ardua velo.
Ipſe ego, dum incertæ peragam ſpatia ultima vitæ,
Dum fruar ætherea luce & vitalibus auris,
Inſigni te laude feram: mihi ſuaviter ictæ
Materies eris una lyræ, venerabile Numen!
Dulce tui eloquium mihi: tu mihi ſola voluptas,
Demulcens alacres purâ dulcedine ſenſus.
At verò intereat prorſus cum ſtirpibus imis
Eruta contemtrix ſuperi turba impia ſceptri!
Tu, noſtræ interea capiens decora inclita laudis,
Magne Parens! feſto ſemper celebrabere plauſu.

Pſalmi

Psalmi CIV. Paraphrasis Poetica:

Auctore *ARCHIBALDO PITCARNIO*, M. D.

DExteram invictam canimus Jovemque,
Qui triumphatis hominum & deorum
Præsidet regnis, animatque magnam
Numine molem.
Quàm tuæ virtus tremefecit orbem,
Juppiter! dextræ: Sacra tu sereni
Pandis, immensum velati volumen,
Atria cœli.
Orbis, ac uni tibi nota summa
Orbium, & nantes per inane vastum
Vi tuâ terræ, Jovis esse clamant
Omnia plena.
Tu domos priscæ penetras abyssi,
Tu rotis nubes vehis inquietis,
Et manus ventis tua dædaleas
Assuit alas.
Jura tu brutis facilesque leges
Rebus imponis, quibus antra parent
Æoli, parent rapidæ fluenta
Fervida flammæ.
Illa, quam nobis patriam dedisti,
Nobilem, tellus, hominum stativis,
Fert tuas laudes per aprica nostri
Littora solis.
Tu jubes illam placitâ revolvi
Orbitâ, gyros sibi constitutos
Audeat ne quo violare quondam
Avia saltu.
Tu salo victis dominante ripis
Merseras terras hominesque, ut omnis
Vicerit montis juga vis aquarum,
Iraque ponti.
Voce sed magnâ monitæ Tonantis
In suas undæ recidêre sedes,
Et minas ponti domat infrementis
Reddita tellus.

Illa, dejectis moderanter undis,
Vox, ſalutari penitùs ruinâ,
Montium naſci juga valliumque
Æquora juſſit.
Arduum ſævis marium procellis
Littus opponis, tumidumque arenæ
Aggerem, quem non ſuperabit æſtu
Unda rebelli.
Attamen dulces latices in omnem
Depluis vallem, tibi quos ab alveo
Phœbus excivit maris, atque nubes
Traxit ad altas:
Quos bibunt denſæ pecorum catervæ,
Quos feræ potant, aviumque turmæ,
Queis ſitim pellunt onagri colentes
Invia teſqua.
Tu doces lætas volucrum cohortes
Ramulos parvis onerare tectis,
Et levi propter latices morari
Otia cantu.
Proluit ſiccam pluvialis æther
Barbam & arentes humeros Atlantis,
Thureis prægnans opibus Sabæas
Ornat arenas.
Ebria epotis alacriſque tellus
Nubibus gramen pecori dicatum,
Divitem, humani pretium laboris,
Sufficit herbam.
Vita frumentis alitur, Falerno
Redditur vivax, oleo niteſcit
Frons, & ultrices jubet exſulare
Pectore curas.
Siderum invadit patriam propago
Arborum potis animoſa rivis,
Et caput cedrus Libani voluptas
Nubibus infert:
Cedrus incertis avium catervis
Dat lares dulces, abies pelargum
Accipit civem piceo ſalubris
Grataque ſucco.
Cuncta divini regit ordo fati:
Montium damis juga deſtinantur,

Inter

Inter & rupes latebras echinus
Invenit aptas.
Tu ſtato lunam reditu fatigas,
Solis alternis radiis coruſci
Objicis terras, retrahiſque furvæ
Noctis in umbram.
Eripis ſoli, tenebriſque terras
Tradis ereptas: fera tum, relictis,
Ut famis ſuaſit rabies, cavernis,
Territat orbem.
Ille prædonum leo ſævientum
Rex, & ipſarum domitor ferarum,
Inverecundo licet ore, ſupplex
Te rogat eſcam.
Sol, ut averſæ rediêre terræ,
Cogit occultis ſtabulis leones,
Tum levant turmæ pecorum diurno
Corpora ſomno.
Tum quoque ipſorum domitor leonum
Excutit ſomnos homo, tum labores
Impiger poſcit, reficitque ſero
Membra ſopore.
Quanta ſolertis monumenta dextræ
Eminent! dextræ, freta quæ faceſque
Siderum, & terras moderatur omni
Sole calentes:
Quæ per immenſas pelagi paludes
Piſcium mutos populos, pecuſque
Sole vix utens regit, & profundo
Gurgite verſat.
Hîc volant puppes, choreaſque cete
Improbas campo celebrant in udo:
Humidum vulgus ſtupet, & per imas
Diffugit undas.
Quæ fovet tellus, fluidumque regnum
Tethyos, turmas miſerans egenas,
Tu foves ſolus, recreaſque dulci
Munere vitæ.
Dividis ſeclis alimenta, dextram
Laudat altricem tribus omnis, & te
Exigit vitæ variam ſtatutæ
Auſpice ſortem.

Tu relegatas animas in orcum
Trudis, & vitæ rubicunda rumpis
Stamina, occlusis adytis viisque
Sanguinis almi.
Ast ubi fibris residem ciere
In suos flexus placuit cruorem,
Tum ferax natis subitò renidet
Terra colonis.
Omnis hunc tellus colet, omnis ætas
Dicet æterno celebrem triumpho:
Ipse lustrabit placido beatas
Lumine terras.
Illius nutu trepidare magnus
Orbis, excelsi trepidare montes,
Et metum mistâ tremulo favillâ
Prodere fumo.
Juppiter carmen mihi semper: illum
Nostra clarabit lyra, dum nec anni
Denegant vires, neque sanguis arti
Tardior obstat.
Juppiter solus mihi Rex & auctor:
Illi ego inducam choreas ovantes
Victor, Eois numeris peritus
Pangere carmen.
Ipse det terrâ pietas ut omni
Regnet, & virtus rediviva cœlo
Æquet humanum genus: illud à te,
Juppiter! ortum.

FINIS.